

הגדה של פסח

"זוטהו
לבנו"

זטהר לבנו

הגדה של פסח

הגדה זו מוקדשת לאיש שכולו אגדה

הצדיק שמשון בן שרה נקש זצ"ל

מיקירי העיר טבריה

חנן יוחנן ושמשון חוט משולש היינו, ונקש לבנו כי שמשון עזבנו
איך נפלו גיבורים באמצע קרב החיים, כאשר ניצחונות אדירים היו בידך שמשון
אבל אש הקודש שפרצה ממך לא כבתה ולא תכבה לעולם.

הגדה אתה כי נהפכת מקצה לקצה, כיציאה מצרים ממט' שערי הטומאה
למט' שערי קדושה למתן תורה הגעת
שמשון הגיבור בגבורת ליבך הטהור

מחמץ בפסח, ואכילה ביום כיפור מגודל הריחוק והניתוק
עלית מתחתית ושפל שלא באשמתך, למט' שערי קדושה באשמתך.
כי טרחת במסירות נפש להתחזק ולהתעלות באהבת ה', וחיזקת אחרים יחד עמך לקדושה
שוטרי ישראל בזכותך ציעיות הוציאו לאור יום, לשם ולתפארת ולהפצת הקדושה ברבים
סמל היית בחייד עם חיוך המתוק והכובש, בדרכי נועם ולב תומך חיזקת את כולם

טיהרת את העיר טבריה עשית אותה נקיה
נטלת חלק בכיר בעידוד וגיבוש 40 יום שמירת עיניים, קבוצה ענקית של צדיקים
מתקדשים גיבשת לתפארת, כל עיסוקך עזבת למען הקבוצה הקדושה

ממקומך בגן עדן תמליץ טוב עלינו
ועל חנן סיבוני שהיה שותף להקים בית כנסת על שמך
ועל משפחתך אשת חיל ובניך היקרים שהולכים בדרכך
ועל כל מכריך הרבים שכואבים את עזיבתך

ואתה תעלה בגן עדן מעלה מעלה בדרגות העדן
כי כוחך בארץ ממשיך לנצח אמן

ובזכותו יהיה שפע טוב לאשתו האלמנה אילנה בת אסתר ועמוס
ולכל ילדיו, אבישג בת אילנה ושמשון, אבירז בן אילנה ושמשון, וינן אליה בן אילנה ושמשון
שיזכו יוצאי חלציו לזיווג הגון בקרוב ממש ושפע ברכה והצלחה אמן.

דברי גדולי ישראל על מעלת הספר "וטחר לבנו"

האמורים בספר מתובלים בדברי חיזוק בענייני אמונה, ביטחון, ועבודת ה', ע"פ יסודות קדמים מרביתנו.

הארמו"ר מפיטסבורג זצ"ל: וכבר אתמחו גברא, במכירי קא אמינא שהרה"ג הנ"ל מלקט סביבו בחורי ישראל קדושים פירות הנושרין ומסייע להם ומעודד באסיפות מרעים בחיזוק ועידוד ליישר דרכם ולהעלותם שוב על המסילה דרך המלך עם שאיפות לגדול בתורה ובעבודת השי"ת.

הארמו"ר ממעליץ שליט"א: והמטרה העיקרית היא חיזוקם בדברים שהרבה נכשלים בהם, ויש בהם תועלת רבה לחיזוק היהדות והקדושה – וכעת ברצונו לצרפם לספר שלם עה"ת ויבואו רבים ליהנות ולהתחזק מפרי תורתו.

הגאון רבי משה זילברברג שליט"א: והרבה אלפים ממש לומדים העלון שלו ומתעלים מעלה מעלה, אשרי החכם שיוזם בכתר תורה הזה – והנני "עד" שהרבה נפשות נתקרו מאד מאד ע"י הדברים הקדושים של "וטחר לבנו".

בד"ץ מחזיקי הדת דחסיד בעלזא: ורבים טובים ימצאו בו חפץ, ויתענגו מדבריו הנעימים ויהיו להם לתועלת.

הגאון הרב אלכסנדר הברפלד זמ"ץ בד"ץ העדה החרדית: ורבים נהנו מאורו וגודרו עצמם בתוספת שמירה ותוספת טהרה.

הרשל"צ הרב הראשי הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א: מאמר מוסר ודברי חיזוק נלהבים על כל פרשה ופרשה, דברים מתוקים מדבש ונופת צופים, מלאים תוכן ומחשבה המחזקים את האדם לעבודה תמה וטהורה להשי"ת, בלשון קלה וברורה השווה לכל נפש.

הסגמ"ת הארמו"ר מקרלן שליט"א: שבספר יש חיזוק רב לשמירת התורה הקדושה ומצוותיה, והם יפעלו את מטרותם!!

הגאון רבי אשר זעלג וויס שליט"א: ובטוחני שכל המעיין בספר זה, יפיק ממנו תועלת גדולה.

מרן רח"י הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א ראש ישיבת סלבדיקא: פירושים נחמדים ועמוקים על כל פרשה ופרשה מבוססים על היקף עצום של חז"לים וראשונים ואחרונים.

בספר רואים היטב בפירושים את גאונותו, ובקאותו בתורת ה', העזומה, יחד עם יגיעתו ועמילותו בתורה, גם יש בספר בכל פרשה ופרשה מוסרים נחמדים ומאד חשובים שקשורים עם החידושים שניכר מהם שיוצאים מלב מלא רגש של יר"ש עמוקה. וזה גופא שניכר שיוצא מלב מלא יראה גורם ההשפעה הגדולה שיש מדברי כת"ר שליט"א על הקוראים בבחינת דברים היוצאים מן הלב נכסים ללב, הקב"ה יתן להמשיך עבודתו הכבירה לחזק האמונה ואהבת התורה ויר"ש של אחינו בני ישראל, ושיתן שהספר הזה המאד תועלתו יתקבל באהבה אצל כל בני התורה.

ראש ישיבת חברון – הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א בספר ביאורים ורעיונות המחזקים מאד את יסודות האמונה ויסודות ההשקפה ויסודות עבודת ה' בעבודה שבלב היא תפילה, ובשמירת הפה והלשון והראיה. ויש בספר רעיונות וחידושים המושכים את הלב ביסודות כל פרשה, והוא מיוחד מאד בהיקפו ובאוצר הגדול שהוא מכיל, ומיוסד כולו על מקורות נאמנים, מדברי רבותנו שמפיהם אנו חיים, ומימיהם אנו שותים.

הגאון הגדול רבי משה דוד ליפקיץ שליט"א: מלאים תוכן רב ועשיר בדברי חוכמה ומוסר המדכיכים כל מבקש ה' ללכת בדרך העולה מעלה למשכיל, ובמיוחד שהדברים יוצאים מלב הדרש טוב לעמו לקרב לבם של ישראל לבורא בטוהרת הלב בעבודתו ית'.

הגאון רבי שמואל דוד הכהן גרוס – רב חסיד גור באשדוד: פרפראות יפות על הפרשה השוות לכל נפש.

ראש ישיבת ערלוי הגאון רבי אברהם שמואל בנימין סופר שליט"א: ספרך הנהדר והנכבד "וטחר לבנו" אשר תוכו רצוף אהבה, חידושים על התורה ועל מועדי השנה המתובלים בדברי חיזוק והדרכה נפלאים, לחזק לבות עם בני ישראל ולקרבם לתורה וליראת ה', והדברים גדול וגם עשו פירות, ורבים נמשכים אחר הדברים לאמר מי יראנו טוב, ואין טוב אלא תורה, ובפרט שהדברים

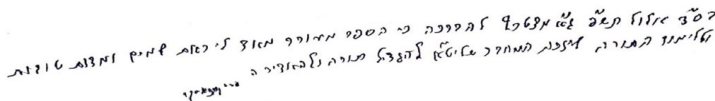
מנן הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל ראש ישיבת פונוביז':

ספר זה מבורך!! ומלא ברכה! ולא חסר בו כלום!! וחזר על זה בהתלהבות מספר פעמים!!

ועל כולנה הסכמת מנן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, שצירף חתימת ידו בהסכמה ובקבלו את הספרים שר בהתלהבות על הספר "וטחר לבנו בתורתך".

ובשיא ימי הקורונה בחודש אלול תש"פ

זכיתי לאחר מספר חודשים שספרי היה אצל מנן שר התורה קיבלתי הסכמתו הכתובה על הסכמת מו"ר רבי משה הלל הירש שליט"א

בס"ד אלול תש"פ גם אני מצטרף להברכה, כי הספר מעורר מאד ליראת שמים ומידות טובות וללימוד התורה, שיזכה המחבר שליט"א להגדיל תורה ולהאדירה

הדפסת "המהדורה החדשה" 7 כרכים" – ותרכ"ו 2 כרכים חסר 150 א"ף 56 הכרכים הותרכים

בראשית – מועדים, נתרמו בס"ד, נשארו 5 כרכים – שמות, ויקרא, במדבר, דברים, הגדה של פסח = כל כרך 30 אלף ₪.

יהודי יקר – עם ישראל זקוק לישועות גדולות ובידנו עכשיו לקרב את המשיח
על ידי שנקרב את עם ישראל לאבינו שבשמים כי עם ישראל צמא לבורא עולם

בספר שמחזק רבים והשיב רבים וטובים מעון!!

מרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל !

כתב הסכמה נדירה ביותר לספר,

שגם אני מצטרף לברכה כי הספר "מעורר מאוד"
ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה.

ומרן זצ"ל בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות :
וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבכנו לאהבה וליראה את שמך.

"כי הוא חידוש עצום וחיזוק אדיר לשבת ולנשמה, ורבים העיל מעון"

תרמת – באפשרותך לחלק את הספרים חנם כראונך הטהור – לישיבות וכוללים

כי מטרתי לזיכוי הרבים אמיתי, ולא למטרת רווח!!
ובורא עולם בקניין השלם זה הבניין, כי עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ ולא יפלא מה' דבר.

2 כרכים מתוך 7 כרכים נתרמו בס"ד

כרך בראשית – *נתיב 300*

כרך מועדים – *נתיב 300*

וחסר את כרך שמות - ויקרא - במדבר - דברים – הגדה של פסח

כל כרך – 30,000 ש"ח

סה"כ 150000 מאה חמישים אלף ₪

אנא זכה בחלק נצחי, בחיזוק האמונה והקדושה והתורה ומידות טובות, שיהודים רבים
יזכו להתעלות ולטהר לבם בזכותך.

ע"י תרומתך לספרי "וטהר לבנו" מהדורה חדשה 7 כרכים!!!

יוחנן ריינר

[0527120333](tel:0527120333)

106855@gmail.com

קִדְשׁ

בְּשַׁבַּת מִתְחִילִין

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

יוֹם הַשְּׁשִׁי. וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיִּכַּל
אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבַּת
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שַׁבַּת מְכַל מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת.

בחול מִתְחִילִין:

סְבָרֵי מְרַנֵּן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתֵי

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּה הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּה הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל
עַם וְרוֹמַמְנוּ מִכָּל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֵּן לָנוּ
יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בְּשַׁבַּת: שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה וּ) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה,
חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצְוֹת
הַזֶּה, זְמַן חַרוּתֵנוּ (בְּאַהֲבָה), מְקַרָּא קִדְשׁ, זְכָר לִיצִיאַת
מִצְרַיִם. כִּי בָנוּ בְּחִרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים, (וְשַׁבַּת)
וּמוֹעֲדֵי קִדְשֶׁךָ (בְּאַהֲבָה וּבְרַצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הִנְחַלְתָּנוּ.
בְּרוּךְ אַתָּה יי, מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וּ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים.

בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת מוֹסִיפִין:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּה הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ
 לְחָל, בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם
 הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשֶׁת שַׁבַּת לְקֹדֶשֶׁת
 יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּתָהּ, וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה
 קֹדֶשֶׁת. הַבְּדִלָּתָהּ וְקֹדֶשֶׁת אֶת עַמּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשֶׁתָהּ, בְּרוּךְ
 אַתָּה יי הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֲיָנוּ וְקִיָּמְנוּ
 וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְן הַזֶּה.

שׁוֹתֶה רַב פּוֹס הַיּוֹן בְּהַסְבָּה.

וְרַחֵץ

נוֹטְלִין אֶת הַיָּדִים וְאִין מְבָרְכִין "עַל נְטִילַת יָדַיִם".

בְּרַפֵּס

טוֹבְלִין בְּרַפֵּס פְּחוֹת מְכֻזָּזִת בְּמֵי מְלַח, וּמְבָרְכִין.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.

יַחֵץ

בַּעַל הַבַּיִת יְבַצֵּעַ אֶת הַמְצָה הָאֲמֻצְעִית לְשֵׁתַיִם וּמֻצְפִּין אֶת הַחֲצֵי הַגְּדוֹל לְאַפִּיקוֹמֹן.

מגיד

מגלה את המצות מגביה את הקערה ואומר בקול רם:

הָא לַחֲמַא עֲנִיא דִּי אֶכְלוּ אַבְהֵתְנָא בְּאַרְעָא
 דְּמִצְרַיִם. כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וַיִּיכַל, כָּל
 דְּצָרִין יִיתִי וַיִּפְסַח. הַשְּׁתָא הָכָא, לְשָׁנָה הַבְּאָה
 בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הַשְּׁתָא עַבְדִּי, לְשָׁנָה הַבְּאָה
 בְּנֵי חוֹרִין.

ויאכל" לא הכוונה שאני מזמין עכשיו לסעודה.

אלא יתכן והכוונה שלמרות שעברו שנים ארוכות מיציאת מצרים, בכל זאת אנחנו משתדלים גם אלפי שנים אחרי זה וגם מתוך גלות לקיים מצוות ה' עד כמה שדיינו משגת ולאכול מצות כפי שהיה בעת גאולת מצרים, כך אנחנו מתפללים לריבוננו של עולם בבקשה, "כל דכפין ויתוי וייכול" – שתקל בינתיים את הגלות לרעבים מעמך ישראל, שיהיה להם אוכל ופרנסה בשפע.

ואז מעלים דרגה בבקשתנו, ומבקשים את הגאולה השלימה, כי כואב לנו מאוד שהשכינה ועם ישראל בגלות, ובווער בנו רצון רוחני לקיים קורבן פסח בבית המקדש, כי קשה לנו לפתוח את הסדר בקערה שחסר בה את הפסח, ואנחנו מתפללים, שאכן לצערנו השנה לא זכינו להקריב קרבן פסח, אבל בשנה הבאה תן לנו שיהיה כבר בית המקדש, ובשמחה גדולה נקריב בו קורבן פסח ביד' ניסן כמצווה עלינו בתורה.

ועיין לקמן מה שכתבתי אצל "רשע מה הוא אומר" עוד הסבר לגבי "כל דכפין ויתוי ויפסח", שהכוונה לבן הרשע.

מה הקשר בין "זה הלחם שאכלו אבותינו במצרים" ל"הזמנת אורחים לסעודת פסח"??? ולמה מזמין אורחים כשהוא בבית בלי אנשים זרים, שיזמין את האורחים בבית הכנסת??? ולמה אומרים שרק בשנה הבאה בארץ ישראל, למה לא השנה הרי אולי פתאום יהיה הגאולה באמצע ליל הסדר??? וגם מה הכוונה במה שאומרים "מי שצריך יבוא ויאכל אתנו קורבן פסח", הרי אין הפסח נאכל אלא למנוייו???

ואולי הכוונה, שאנחנו מתחילים את ליל הסדר בצער, כי חסר לנו בקערה את קורבן פסח, ולכן אנחנו אומרים שלפחות במצות הקפדנו שהמצה תהיה בדיוק כמו הלחם שאכלו אבותינו במצרים – מצות ולא חמץ.

ובהמשך "כל מי שרעב יבוא ויאכל" אין כוונת הדברים כפשוטם: שאנחנו מזמינים עכשיו לסעודה, שהרי מוסיפים "כל הצריך יבוא ויעשה אתנו קרבן פסח", ובוה בוודאי לא הכוונה שאנחנו מזמינים אנשים לקרבן פסח, שהרי אין לנו קרבן פסח, וכפי שמסיימים "לשנה הבאה בארץ ישראל", דהיינו שרק אז יהיה לנו קרבן פסח ולא השנה, ולכן באותו משקל, "כל הרעב יבוא

מסיר הקערה מעל השלחן, מוזגין כוס שני וכאן הבן או אחד מן המסבים שואל:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה - בולו מצה.

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, - הלילה הזה מרור.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, - הלילה הזה שתי פעמים.

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין, - הלילה הזה כלנו מסבין.

מניח את הקערה על השלחן. המצות תהינה מגולות בשעת אמירת ההגדה.

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה - זה אומרים כתשובה לבן התם וגם לשאינו יודע לשאול. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים - כנגד הבן הרשע, שבלי בורא עולם היית נשאר שם. ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח - לכאורה

זה כנגד הבן החכם.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶזְרִיָּה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבֵנֵי בְּרַק, וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: רַבּוֹתֵינוּ, הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

אלא הדברים מאירים כשמש, מצוות סיפור יציאת מצרים, זה להמחיש ולדמיין שאנחנו עבדים במצרים, ולחוש את הכאב מחדש, ככה זה לא חזרה על סיפור מוכר גרידא, אלא לחיות את השעבוד והגאולה מחדש, לא חלילה שעמום אלא חיות של דמיון והמחשה ברורה "עבדים היינו" כפשוטו, תדמיין שאתה עבשיו עבד והמצרי מרביץ לך באכזריות!!! ואתה צועק לו תפסיק להרביץ לי מצרי רשע!!!! למה אתה עוד מכה אותי עם השוט, אני לא יוכל לעבוד אני יקרוס בגלל המכות.

וזה הדוגמא:

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

כי גדולי ישראל המחישו לעצמם כל הלילה בדמיון מושלם איך שהם לא גדולי ישראל אלא עבדים במצרים ורבי עקיבא עובד בפרך והם בוכים שבמקום ללמוד תורה הם שקועים בעבודת פרך, אוי ווי!!! הם יחד עם כל עם ישראל שקועים במט' שערי טומאה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: "רבותינו", אתם לא עבדים, ועם ישראל כבר לא שקוע במט' שערי טומאה, ובבקשה רבותינו תחזרו להיות רבותינו.

לכאורה למה התלמידים אמרו להם, וכי לא שמו לב?? אלא אולי הם שקועים מאוד בסיפור יציאת מצרים, אומנם היות והם היו מקפידים מאוד על זמן קריאת שמע, אז בפשטות הם היו שמים לב גם כשהם שקועים במצווה אחרת??

לכן יתכן שהם כן שמו לב שכבר הגיע הזמן, אבל חשבו שעדיף להמשיך במצוות סיפור יציאת מצרים, מאשר קריאת שמע כזרזים מקדימים למצווה, אבל את ההמשך מה ענו רבותינו לתלמידים לא כתוב בהגדה??

ואולי אם לא היו מפסיקים אז המצווה יכולה להתמשך גם בבוקר, אבל ברגע שבאו התלמידים והפסיקו אותם אז נגמרה המצווה, וכפי שראיתי במשנה הלכות ה' פ"ו שגם במצוות נטילת לולב שכל עוד הלולב בידך אתה ממשיך את מצוות נטילת לולב וברגע שתניחו הסתיים המצווה.

ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה, מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

דהיינו שגם אם אתה מכיר את סיפור יציאת מצרים בכל זאת תספר כי זה מצווה, לכאורה זה תמוה כי אם אתה מכיר כבר את הסיפור אז יתכן שאי אפשר לקרוא לזה סיפור, וגם האם יש מצווה דווקא לספר גם כשאתה מכיר מצוין, כאילו גזירת הכתוב???

אָמַר אֶלְעָזָר בֶּן עֶזְרִיָּה: הֲרִי אֲנִי כֶּבֶן שְׁבָעִים שָׁנָה, וְלֹא
זְכִיתִי שֶׁתֹּאמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלֵילוֹת, עַד שֶׁדָּרְשָׁה

בן זומא: שְׁנַאמַר, לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ יְמֵי חַיֶּיךָ - הַיָּמִים, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ -
 הַלַּיְלוֹת. וְחֻכְמִים אֲמָרִים: יְמֵי חַיֶּיךָ - הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל
 יְמֵי חַיֶּיךָ - לְהַבִּיא לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ.

ואולי זה מסופר כאן כי כאמור רבותינו
 חשבו שאפשר למשוך את מצוות סיפור יציאת
 מצרים מהלילה גם ליום בלי שיחשב המעבר
 מלילה ליום כהפסקה, וכאן הוסיפו כביכול
 טענה לסמוך את רצונם ודעתם, שהרי עיקר
 מצוות הזכרת יציאת מצרים בק"ש בכל ימות
 השנה היא ביום.

ולכן יתכן שאפשר להמשיך את סיפור
 יציאת מצרים המיוחד של ליל הסדר מהלילה
 לשעות היום כפי שיתכן רבותינו בבני ברק לפני
 שתלמידהם הפטיקו אותם כשאמרו להם הגיע
 זמן קריאת שמע של שחרית ויל"ע.

לכאורה קשה וכי מזה הקשר בין המשנה
 הזאת להגדה של פסח, הרי מצוות סיפור יציאת
 מצרים בליל הסדר זה דווקא בליל הסדר, ואילו
 המחלוקת האם אומרים "ויאמר" שזה הזכרת
 יציאת מצרים מדובר על מצוות ק"ש של
 ערבית שבכל יום מימות השנה??

ואדרבא משנה זו נראה כמו מעשה לסתור,
 שעיקר מצוות הזכרת יציאת מצרים זה ביום,
 שהרי גם לדעת בן זומא העיקר זה ביום ואילו
 הלילות מרבים מהמילה "כל", ואילו כאן
 רוצים לעודד סיפור יציאת מצרים כל
 הלילה???

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ שֶׁנִּתְּן תּוֹרָה לְעַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא.

אשר הוא לא יום ולא לילה תאיר כאור יום
 חשכת לילה", ולכן מברכים כביכול שוב ברכות
 התורה, כי כביכול יש כאן יום ובוקר חדש.

ולפי הנכתב לקמן יש להוסיף על פי רעיונו
 של שכני הרב היקר, שהיות ובליל הסדר
 הראשון הלילה היה סוף היום שעבר (י"ד ניסן),
 ואילו משנה השנייה של יציאת מצרים ואילך
 ליל הסדר דווקא מתחיל את יום טו', ויש בזה
 חשיבות גדולה וכפי שיתבאר לקמן, לכן בליל
 הסדר אנחנו מדגישים את הלילה כאילו הוא
 בוקר חדש, ולכן כביכול אומרים בו כעין ברכות
 התורה כמו בתחילת היום לפני שחרית, ועי'
 לקמן בד"ה "חלות יום פסח ושבועות בשנת
 יציאת מצרים".

שכני היקר הרה"ג אברהם מרדכי גירש
 שליט"א חידש לי על פי הראשונים (אבודרהם
 וריטב"א) שכתבו שכאן יש כברכת התורה
 שאומרים בברכות השחר, ולכאורה קשה שהרי
 כבר ברכו ברכות התורה בבוקר לפני תפילת
 שחרית ומה העניין לאומרו בליל הסדר??
 ובריטב"א יש הסבר פשוט לכך.

ותירץ שהיות וליל פסח הוא בבחינת יום, כמו
 שהאריך בזה הגאון מוילנא וככתוב בסוף
 ההגדה "קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה"
 שבלילה זה מתנוצץ אור הגאולה השלימה,
 שעליה התנבא זכריה (י"ד ז): "וְהָיָה יוֹם אֶחָד יוֹדֵעַ
 לָהּ, לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, וְהָיָה לַעֲרֵב וְהָיָה
 אֹר", וכפי שאנו מייחלים בהגדה: "קרב יום,

בְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דְּבִרָה תּוֹרָה. אֶחָד חָכֵם, וְאֶחָד רָשָׁע,
 וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שְׂאִינֵו יוֹדֵעַ לְשֹׂאֵל.

אלא מכאן אתה לומד שהתורה ניתנה לכל סוגי בני אדם ולא רק לחכם וצדיק, והדוגמא לכך היא מ"כנגד 4 בני דברה תורה".

לכאורה המטרה שחייבים לענות על השאלות ולספר את סיפור יציאת מצרים לכל סוגי הבנים, אם כן, מה הקשר המילים "ברוך שנתן תורה לעמו ישראל"??

חכם מה הוא אומר? מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם? ואף אתה אומר לו בהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

לכן לצדיק עונים, שיש דין שאסור לאכול אחרי קורבן פסח ואפיקומן בכדי שיישאר הטעם הטוב של הפסח והאפיקומן, וכמו שצריך שיישאר הטעם של האפיקומן, כך דאג בורא עולם שלכל הדורות יישאר הטעם של קבלת התורה כאילו היום קיבלוה, אז גם אתה בני החכם ראוי אתה לחוש טעמו של קבלת התורה כאילו ניתנה לך.

לכאורה קשה שמצד אחד כתוב "ה' אלוקינו" כאילו אני אתכם, ומצד שני אומר אתכם ולא אותי?? והרי את הרשע משמיצים שאמר לכם כאילו לא ליי? אלא החכם מאמין בבורא עולם אבל מתנהג בעוונה שלא זכיתי לדעת כמובן ההורים את ההלכות, וגם אני מצד עצמי לא ראוי לזכות לקבלת התורה, אלא רק אתם.

רשע מה הוא אומר? מה העבדה הזאת לכם? לכם - ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל פפר בעקר. ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו: בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לי - ולא לו. אילו היה שם, לא היה נגאל.

וזה מזכיר לי את הסיפור עם האפיקורס של ווילנה, שבאו אליו בשבת חמש בחורי ישיבה ואמרו לו: כבודו, גם אנחנו הפכנו לאפיקורסים כמורך.

אמר להם האפיקורס, כמו ליטאי אמתי, תביאו ראייה - תוכיחו זאת, הם התלהבו והוציאו סיגריות ועישנו בשבת, והם חייבו לעצמם הנה הוכחנו שאנחנו אפיקורסים, צעק עליהם האפיקורס, אתם לא אפיקורסים, אתם בעלי תאוה רדודים, אתם לא כופרים אלא מאמינים ורק חוטאים בגלל התאוות שלכם, וסילק אותם בבושת פנים.

ובדרך אחרת אפשר שמחזקים את הרשע, שאל תחשוב שרק היום יש ניסיונות ונפילות

ולכאורה צריך ביאור, שהרי הרשע טוען שבכלל הוא לא מאמין ביציאת מצרים, אז איך תשבור לו את השניים, בטענה "אם הייתה שם לא היית נגאל", הרי הרשע ימשיך לצחוק עליך, כי לטענתו לא הייתה יציאת מצרים?

אלא הפשט הוא, שטוענים לו אתה רשע ושקרן, כי אנחנו לא מאמינים לשקרים שלך, אלא אתה רק מציג כלפי חוץ שאתה לא מאמין, וזה בגלל שאתה מלא בתאוות, אבל באמת בתוכך אתה כן מאמין, ואתה רשע תאוותן!! ולכן אם היית שם לא היית נגאל, כמו רוב עם ישראל שהאמין, ובכל אופן לא רצו לצאת ולהיות עבדי ה' ולהתגבר על התאוות שלהם ולכן נהרגו.

ויתכן עוד, שבתחילת ההגדה אומרים "כל דכפיין" מי שרעב יבוא ויאכל - ויעשה אתנו פסח, וקשה שהרי להזמין אורחים מזמינים בבית כנסת ששם אולי יש עניים, ומה הקשר להזמין בבית, וכי את מי תזמין בבית???

אלא כשיש בן רשע אומרים לו אתה מוזמן לסעודה כי אתה רעב, היום נחגוג את ליל הסדר כל המשפחה, ובעזרת השם בשנה הבאה בירושלים כאשר כולנו צדיקים ומאוחדים בלי מריבות ועוגמת נפש ולחצים וכאב לב.

ואולי בזכות הסעודה המשותפת והתפילה והתקווה לעתיד טוב יותר לגאולת ישראל והמשפחה, יזכו שהבן יתקרב חזרה לחיק המשפחה אמן ואמן.

בעם ישראל, דע לך שגם בזמן הניסים הגדולים במצרים רוב עם ישראל העדיפו להישאר רשעים במצרים ולא ללכת אחרי אלוקים במדבר כעבדי ה'.

אז זה לא בגלל חוסר האמונה, אלא בגלל התאוות והחולשה של האדם מול היצר הרע, או החולשה הזו מוכרת, לא חידשת אותה היום, מחולשה זו סבלו רוב רובו של עם ישראל, אבל מהם לא נשאר זכר, אז קדימה התגבר כארי והתחבר לעבדי השם, שחוט את היצר הרע עוד לפני שבורא עולם ישחוט אותו כמופיע ב"חד גדיא", ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

מה העבודה הזאת לכם - ויקד העם וישתחוו

רשותו אנחנו מזמינים אותו לסעודה - "כל דכפיין", וגם בהקחה את שיניו אנחנו מגלים את פרצופו האמתי, שהוא לא כופר בבורא ובתורה, שבאמת הוא יהודי מאמין בה', רק הוא שקוע בתאוותיו ועליו להתגבר ולהתחזק על היצר הרע.

וכאן התורה מבשרת לנו, שבסוף נוכל להגיד לכל המשפחה כולל לבן הרשע: "ואת בתינו הציל" שאת כל המשפחה כולל הבן הרשע הוא הציל, כי הקב"ה מבשר שגם הבן הרשע בסופו של דבר יתחבר למשפחה כי יתחזק ויחזור בתשובה.

ועל בשורה טובה כזו, שגם הבן הרשע יחזור בתשובה!! לא פלא שהעם שמח שמחה גדולה, "ויקוד העם וישתחוו".

כתב רש"י: על בשורת הגאולה וביאת הארץ ובשורת הבנים שיהיו להם, והמפרשים מקשים הרי "מה העבודה" זאת שאלת הבן הרשע, ואיך ייתכן שהעם ישמח ויקוד וישתחווה על הבשורה שיהיו בנים רשעים??

וגם מקשים שעל שאלת הבן הרשע, התורה כאן עונה "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים, בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל", ואילו בהגדה של פסח מופיע שמקהים את שיניו עונים לו "עשה ה' לי ולא לז" - שאם היית שם לא היית נגאל.

ותשובה זו הפוכה לגמרי ממה שכתוב בפסוק כאן?? כי כאן כתוב ש"את בתינו הציל" - כל הבית, כל המשפחה, כולל הבן הרשע!!!
ולפי האמור קודם זה מתורץ, שלמרות

ותפילתי מבורא עולם, שלעולם לא נגיע לצער וכאב של בן רשע, אבל גם למשפחות שלצערנו נגזר סבל נוראי ומחריד זה, קחו נא פסוקי נחמה אלו, ובעזרת ה' גם אתם תזכו לומר בשמחה ובהתלהבות "ואת בתינו הציל" - שכל המשפחה תהיה מאוחדת לטובה, רק חזקו ואמצו יש תקווה ה' מרחם תמיד!!!

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי החוצפנים של היום כל הכבוד להם

אבל למה בכל זאת כל הכבוד להם??? כי, ככה נטען לבורא עולם, אבינו שבשמים, כשם שאנחנו נותנים כהורים פי אלף מהורינו, ומקבלים שבריר מאחוז ממה שהילדים של פעם נתנו להורים.

ובכל זאת אנחנו אוהבים ונותנים לילדינו את נשמתנו באהבה לילדינו למרות הכאב והתסכול, כך גם אתה בורא עולם, למרות שאתה הבורא נותן לנו פי אלף ממה שנתת לדורות הקודמים, ואנחנו משקיעים כך שבריר מאחוז ממה שהשקיעו כך אבותינו הקדושים.

בכל זאת אבינו שבשמים זה מצב הדור, בבקשה תמשיך לאהוב אותנו ולפנק אותנו, כמו שאנחנו הורים אוהבים למרות הכל, וזה נקודת זכות שאין ספק תשפיע טוב עלינו מיודו הרחבה והאוהבת של בורא עולם אב רחום וחנוך.

אני 20 שנה בחינוך בני ישראל ובחורי ישראל, וכל שנה החוצפה רק גוברת, אבל לא רק אצל התלמידים אלא גם בבית!!! אנחנו בתור ילדים קיבלנו וופל אחד מצופה דק כממתק שבת, ואילו הילדים של היום וופל מצופה באמצע השבוע זה אפילו לא חטיף, מינימום שוקולד או חצי פס שמרים קנוי!!

ומה נקבל בתמורה??? שואף לאפס ממה שאנחנו נתנו להורים כשהיינו ילדים, אנחנו קיבלנו כמעט אפס פינוקים לעומת היום, ונתנו להורים פי אלף ממה שילדים היום נותנים להורים.

היום לבקש מהילד להוריד שקית פח קשורה במעלית כבר נחשב כהקרבה ומסירות נפש, שמסכן הילד קשה לו לאחר הלימודים עוד לצאת לזרוק זבל!! נעבעך!!

כרחם אב על בנים כן תרחם ה' עלינו, וככה היום אב מרחם על בניו למרות החוצפה, אז אבא רחום כן תרחם ה' עלינו!! ובעצם כבר ראינו הנהגה כזו במשנה (ברכות פ"ד) "שהמתפלל בשעת סכנה (שיש עליו הרבה מקטרגים) יתפלל תפילה קצרה: הושע ה' את עמך בכל פרשת העיבור - דהיינו אפילו כשעושים עבירות בכל זאת תושיע את עמך", ובדרך רמז נוכל לומר לבנינו כפי שאני מגיד לך ומחנך אותך ומתנהג אתך, כך מתנהג אתי הבורא, שבעבור זה - כך עשה ועושה ה' לי.

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר? מָה זֹאת? וְאִמְרַתְּ אֵלָיו: בְּחֶזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם, מִבֵּית עַבְדִּים.

תם זה אחד שאין לו הרבה שכל, ואפילו מדבר בלשון לא תקינה, במקום מה זה, הוא אומר מה זאת, לכן מקצרים איתו את הדיבור.

וְשֵׂאִינוּ יוֹדְעַ לְשֵׂאוֹל - אֶת פֶּתַח לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

אחרי כל הפסוקים נשאלת השאלה אם כן כנגד מי יש את זה 4 שאלות ואת סיפור ההגדה שבהמשך ??? ויתכן שזה בעיקר כנגד האינו יודע לשאול, ולכן "את פתח לו" שתכין לו את

ויתכן עוד שמאחר "וחיוב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", הרי כל ההגדה היא בעצם לכל אדם ולכל הבנים וגם ההורים, כי הוא חייב להרגיש בעצמו את כל התהליך של העבדות והניסים, ואכן גם בבית שאין ילדים וכולם חכמים גם כן חייבים להגיד את נוסח ההגדה כולל 4 שאלות מה נשתנה.

אבל כפי שכתבתי כל עוד שהמשאלה שלנו עוד לא נענתה, שעדיין אנחנו בגלות אם כן כולנו בגדר שאינו יודע לשאול, ולכן בסיום ההגדה אומרים "חסל סידור פסח" ומתפללים בזכות ההגדה שאמרנו כראוי וכהלכתה, "את פתח לנו" ותיביא את משיח צדקנו לגאולינו בקרוב ממש אמן.

השאלות מראש, ושישאל "מה נשתנה" גם בלי להבין.

ואכן רק אצלו "אצל האינו יודע לשאול" כתוב הפסוק "בעבור זה", שמזה לומדים שסיפור יציאת מצרים הוא דווקא בליל הסדר כשמצה ומרור מונחים לפניך.

ובעצם כל אדם בודד ששואל את עצמו הוא בגדר שאינו יודע לשאול, דהיינו שהמשאלה שלו עדיין לא התקיימה, כי אם היה זוכה ומשאלתו מתקבלת היה לו בן קטן שישאל או נכד, ואולי בזכות התמימות ששואל 4 שאלות של מה נשתנה למרות שהוא מכיר ויודע את זה מגיל גן זה אמונה תמימה שתפתח לו שערי שמים ובורא עולם יפתח לו פתח לישועה מא' עד ת' "את פתח לו" אמן בקרוב.

יכול מראש חדש,

ונשאלת השאלה שאם נקט מצווה מעשית ולכן לא נקט איסור לאו, אם כן עדיף להתחיל במצוה יותר מעשית שלא רק תלויה בבית דין שהרי רק ב"ד מקדשים את החודש??

ובכלל התעוררתי בשאלה מדהימה, למה אכן מצוות קידוש החודש זכתה לשמש כמצוות עשה הראשונה של עם ישראל?? למה לא עדיף שבת שהיא מתנה גנוזה שניתנה לישראל או תלמוד תורה שכנגד כולם, מה מיוחד בקידוש החודש??

אלא נראה לי לחדש, שכידוע אומות העולם וכך גם בספר בראשית השנים נמדדו על פי השמש, ימות החמה 365 יום ולכן גם נח היה בתיבה שנה של 365 יום, אבל היהודים סופרים לפי הירח, שזה 29 וחצי יום כפול 12 חודשים, וזה שנה יהודית שבדרך כלל היא 354 יום.

וטמוז בזה רעיון אדיר ועוצמתי, שהגויים סופרים לפי השמש, דהיינו כמה זמן מקיף כדור הארץ את השמש שזה 365 יום, ויוצא כביכול שהשמש היא המרכז, וכדור הארץ שמקיפו כאילו טפל לשמש ומשמש אותו.

אבל היהודים סופרים לפי הירח בעצם סופרים כמה זמן הירח מקיף את כדור הארץ,

יש מקום לשאול מדוע היינו סבורים שאת מצוות סיפור ההגדה של פסח נקיים דווקא בראש חודש ניסן, מה מיוחד בו כל כך??

והתשובה לכך היא כי "החודש הזה לכם" – שניתן על ר"ח ניסן היא המצווה ראשונה שהמשמעות שלה היא "שעם ישראל הוא מרכז העולם", וכפי שירחב.

כי הנה רש"י בתחילת חומש בראשית הביא את שאלת רבי יצחק, מדוע התורה לא התחילה במצוות קידוש החודש, ומצווה זו של קידוש החודש משמעותה שעלינו היהודים לספור שנה על פי הירח, ולא רק על פי השמש כמקובל אצל הגויים, והיא המצווה הראשונה לעם ישראל, ולכן התורה הייתה אמורה להתחיל ממנה??

ומקשים על רש"י, שהרי קודם למצוות קידוש החודש יש את איסור גיד הנשה האסור אך ורק ליהודים?? ומתרצים שכוננת רש"י שהתורה תתחיל במצוות עשה הראשונה לעם ישראל, ואילו מצוות "גיד הנשה" זה איסור לאו - שלא לאכול שזה מצב של "שב ואל תעשה", ולכן חשוב יותר להתחיל את התורה במצוות עשה של "קידוש החודש" שהוא ב"קום ועשה".

שכביכול כדור הארץ הוא המרכז, ואילו הירח טפל לנו ומקיף אותנו, רוקד סביבנו.

זה עיקר המסר במצווה ראשונה זו, "יהודים אנחנו מרכז העולם", אנחנו לא טפלים ובטלים, אלא המרכז, וברגע שאדם יודע שהוא המרכז ו"בשבילי נברא העולם", אני לא עוד איזה חרק מזערי ביקום הענק שלא שווה התייחסות, אלא אני המרכז, אזי הוא מעריך את עצמו ומשקיע בהתאם.

וזו המצווה הראשונה, שגם אתה יהודי באופן אישי תדע שאתה חזק!! אתה שווה!! אתה המרכז!! ועל ידי מחשבה של עוצמה וחשיבות תתחיל להשקיע, כי צריכים אותך אתה חולייה

מרכזית, ובשבילי נברא העולם.

ולכן נקט רבי יצחק בשאלתו דווקא במצווה זו שבה תתחיל התורה, למרות שהיא לא ממש הראשונה, וגם לא הכי מעשית לפרט שבעם ישראל, אלא כי מהותה עוצמתית ביותר!! "בשבילי נברא העולם", וש"עם ישראל הוא מרכז העולם".

ועל כן סברו שאת מצוות הגדה של פסח יקימו בראש חודש ניסן, יום בו גילו עם ישראל שהם מרכז העולם, וזה מתאים למהות סיפור ההגדה שבורא עולם הפך עולמות עבור עם ישראל, כי הם העם הנבחר ומרכז העולם והבריאה.

חלות יום "פסח" ו"שבועות" בשנת יציאת מצרים - המשך

אבל עדיין קשה לי, שהרי שעוד קודם תחילת חג פסח נצטוו במצוות "החודש הזה לכם", שעל היהודים לספור שנה לפי הירח ולא לפי השמש כמו בני נח, וכפי שהארכנו בחשיבות העניין.

ואם כן למה בעניין קביעת הימים עדיין המשיכו לקבוע כמו בני נח ולא כפי היהדות, ולפי בריאת העולם, כמו שכתוב "ויהי ערב ויהי בוקר" שהלילה מתחיל את היום??

אלא נראה לתרץ בפשטות שרק במתן תורה הם התעלו לגמרי להיות שונים לגמרי מהגויים גם קביעת הימים, כי על ידי התורה הקדושה, יום אצל יהודי שונה לחלוטין מיום אצל גוי.

וייתכן לתרץ עוד, שהרי יש דין שגוי ששבת חייב מיתה, ולכן עם ישראל לפני מתן תורה לא קבעו את היום לפי היהדות, כך יוצא שמרו שבת על פי בני נח, אבל בעצם הם חיללו שבת על פי היהדות, וראה המשך נפלא למאמר זה בד"ה והגדת לבנך ביום ההוא - בעבור זה.

הטור כותב בשם הסדר עולם שי' בניסן בשנה שיצאו ממצרים היה בשבת, ולפי פסח בשנת יציאת מצרים היה ביום חמישי.

והקשה "החוק יעקב" שלפי זה חג שבועות שהוא ביום ה 50 יום שלאחר פסח חל ביום שישי, וקשה שהגמרא שבת פ"ו מסכימה שלכל הדעות בשבת ניתנה תורה???

ומתרץ החתם סופר על פי ההפלאה, שרק אצל היהודים הלילה מתחיל את היום, ואליו אצל בני נח היום מתחיל בבוקר והלילה מסיים את היום שעבר, כמו שכתוב בפרשת בראשית בפסוקים הנוגעים בעניין תפקיד המאורות "להאיר ולמועדים ולזמנים" ושם כתוב "יום ולילה לא ישבותו" קודם יום ואחר כך לילה.

ולכן, עם ישראל עד מתן תורה ספרו ימים כבני נח, ולכן הלילה השני של פסח שבו התחילו לספור ספירת העומר עד שבועות זה לא היה ליל ט"ז אלא עדיין שייך לט"ו ניסן היום הראשון של פסח, כך אכן יוצא ששבת זה היה היום ה 50 מפסח.

יכול מראש חדש, תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר

בְּעֵבוֹר זֶה - בְּעֵבוֹר זֶה לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׁעָה שֵׁישׁ מִצָּה וּמְרוֹר מְנַחִים לְפָנֶיךָ.

העולם שהלילה מתחיל את היום החדש, ולכן משנה שנייה של יציאת מצרים והלאה ליל פסח זה כבר יום חדש שזה ט"ו ניסן ולא י"ד ניסן.

והנה משה בפסוקים אלו מצווה את עם ישראל לשנים הבאות, והיות ומשנה הבאה התאריך של ליל פסח משתנה מיד' לטו', לכן אומר משה "ביום ההוא", שהיום ההוא אכן ישתנה וכאמור, שליל הסדר נהפך לדורות הבאים להיות היום הראשון של פסח, ואדרבא הלילה מתחיל את היום.

ובעצם משה רבינו כאן גילה לעם ישראל, שהם יתעלו בקרוב להשתנות לטובה מכל הגויים גם בקביעת הימים כבריאת העולם, שכל מהות היהודי בחיי היום יום שונה לחלוטין מהגויים.

"והגדת לבנך ביום ההוא - בעבור זה", ודרשו רבותינו שמצוות ההגדה היא דווקא בט"ו ניסן, ולא בראש חודש ניסן - כי כתוב ביום ההוא.

וכן דרשו שהמצווה היא בלילה ולא ביום, למרות שכתוב "ביום", כי כתוב "בעבור זה" - בעבור פסח מצה ומרור המונחים לפניך, ואלו מפורש מצוותן רק בלילה.

ונשאלת השאלה, אם כן למה כתוב "ביום ההוא" ולא כתוב "בלילה ההוא"? ולפי הנכתב קודם זה מתורץ!!

שהרי רק בשנת יציאת מצרים חגגו את פסח ביד' בלילה, כי כאמור הם קבעו את היום כבני נח שהלילה היה שייך ליום שקדם לו, ורק לאחר מתן תורה הם קבעו את הימים כבריאת

ללמדך, שכל מילה בתורה יש בה משמעות חשובה, וגם נדע שאנחנו יהודים שונים לחלוטין מכל הגויים, שאנחנו סופרים שנה לפי הירח ולא לפי השמש, ואפילו ימים אנחנו קובעים הפוך מהגויים, כי הזמן שלנו שונה מהזמן של הגויים.

ליהודי יש חובה לחיות אחרת, "שיויתי ה' לנגדי תמיד", לא רק כל יום, אלא כל רגע ורגע נפעל לשם שמים, שכל מעשה אפילו גשמי נעשה לשם שמים, נאכל ונישן כדי שיהיה לנו כוח לקיים את מצוות ה', ונתפרנס בכדי שנוכל לקיים משפחה יהודית, וכך כל מעשינו יהיו לשם שמים, ככה נזכה ונהיה עבדי ה' אמתיים אמן ואמן.

מִתְחַלֵּה עֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ,

בשם הקב"ה, שהיו משלבים שם שמים בשמם, כמו "מחויאל" "מתושאל" ו"מהללאל".

והדברים צריכים ביאור, וכי מה החיסרון שקראו לילדים עם שילוב שם ה', הרי גדולי ישראל משולב שם ה' בשמם, "ישראל" ומשה קרא להושע בן נון "יהושע" ומשה עצמו נקרא "יקותיאל", אז מה ראה שת לשנות ממנהג הדור?? מה הרעה שעשו??

מצד שני, רואים כאן שילוב שם ה' בשמם

מה קרה, ואיך אכן התחילו בני האדם פתאום לעבוד עבודה זרה?? התשובה לכך כתבתי על הפסוק בפרשת בראשית "לשת גם הוא ילד בן ויקרא את שמו אנוש אז הוחל לקרא בשם ה'", ופירש רש"י - הוחל לשון חולין לקרא את שמות האדם, ואת שמות העצבים בשמו של הקב"ה לעשותן אלילים ולקרותן אלהות, ומבאר רבי יוסף בכור שורו, ששת קרא לבנו בשם אנוש מלשון בן אדם, למרות שאנשים בדורו התחילו לקרוא שמותם

נכרך עם מה שהתחילו לעבוד לפסלים ולקראו להם בשם אלוקות, ולעבוד עבודה זרה, וצריך להבין מה הקשר בין הדברים???

ונראה לתרץ על פי דברי החזקוני "ויקרא את שמו אנוש" – כי ארבעה דברים נשתנו בימי אנוש, ההרים נעשו טרשים, והתחיל המת מרחיש ומתליע, ונעשה פניהם כקופים, ונעשו חולין למוזיקים.

ולפי זה ייתכן שבגלל שאנשים נבהלו שראו שהם מולידים כקופים בפני אדם, והעולם מתקלקל ויורד ברמת השלימות שלו, לכן הם במקום להתעורר בתשובה על מה השתנו פנינו במקום זה התנקמו בבורא עולם, ודווקא קראו לבני האדם בשם אלוקים, להראות ולזול בבורא עולם ולהשתוותו לבני אדם הדומים לקופים, כולזול בצלם אלוקים ודי להאריך.

ולכן שת לא קרא לבנו בשם שיהיה בו ולזול לבורא עולם, אלא דווקא קרא לו בשם "אנוש", שנדמינו לקופים דווקא כי התחברנו לאדמה ולגשמיות במקום להתקרב לבורא עולם לכן ירדנו והתקלקלנו ונדמינו לקופים.

והיות והם ולזול בבורא עולם, הם הידרדרו לזול עוד יותר בבורא עולם ולחפצים קראו אלוהים, כי כך כביכול נקמו ולזול בבורא עולם שאין לו צורת הגוף ואין לו דמות, וכך הידרדרו בהמשך גם להאמין בפסלים ולעבוד ע"ז.

ולפי האמור, יובנו דברי הגמרא שבת ק"ח "אמר רבי יוחנן: כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלים לו שנאמר אשרי אנוש יעשה זאת וגו' מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו", ומשמע שאפילו עבירה החמורה ביותר בצורה הקשה של עבודה זרה, בכל זאת נמחל לו בזכות שמירת שבת.

וצריך עיון האם דור אנוש היו הגרועים ביותר בחומרת עבודה זרה???, והאם חומרתם רק בגלל שהם הראשונים שהתחילו את העבודה זרה בעולם???, וגם מה הקשר ששמירת שבת כהלכתו מכפר על עוון חמור זה??

ונראה, שהיות ודור אנוש עבדו עבודה זרה כדי להשוות את בורא עולם אליהם ולהכריז שגם הוא נחות דרגה כמו שהם, אבל שמירת שבת כהלכתו בשלימות, זה בעצם מוכיח את ההיפך שאנחנו בני האדם רוצים להידמות עליו יתברך, שכמו שהוא נח ביום שבת גם אנחנו ננוח כמוהו.

"ומשמר שבת כהלכתו" אולי הכוונה שנגיע מהמנוחה הזו למה שאומרים בתפילה "מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת אמת ואמונה, מנוחת שלום ושלחה והשקט ובטח, מנוחת שלמה שאתה רוצה בה, מנוחה שתביא אותנו ל"יכירו בניך וידעו כי מאתך היא מנוחתם ועל מנוחתם יקדישו את שמך".

ללמדנו, שאם המצב שלנו משתנה לרעה חלילה, חס ושלום להחמיר את המצב בכך שנאשים בכך את בורא עולם, אלא עלינו להיכנע בפניו יתברך, ולהטיל את האשמה בנו, כי החיסרון בנו הוא!! ובורא עולם רואה זאת כזכות, עובדה שהתורה ציינה במפורש שאנוש היה שונה בשמו משאר דורו, ולפי קושי הניסיון כך השכר.

כמו כן נלמד, שעלינו לטפח את החלק הרוחני שבנו ולהתעלות ולהידמות לבורא עולם, ואת הגשמי נהפוך לרוחני, ולא חלילה להוריד ולהפוך את הרוחני לגשמי, ולא נדמה את עצמנו לבהמת השדה, כי חלילה לנו להוריד מטה ולזלזל ולטמא את הנשמה הטהורה שהיא "חלק אלוך ממעל" השוכנת בקרבנו ולטמאה במראות אסורות ובעבירות קלות וחמורות.

וְעִבְדֵי קִרְבָּנוּ הַמְּקוֹם לְעִבְדָּתוֹ, שֵׁנְאָמַר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם, כֹּה אָמַר יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעֶבֶר הִנְהָר יֹשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תֵּרַח אָבִי אֲבָרָהָם וְאַבְי נָחוֹר, וַיַּעֲבְדוּ

אֱלֹהִים אַחֲרֵימָּ. וְאָקַח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנְּהָר וְאוֹלַךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ פְּנֵעוֹן,

להובילו לארץ אחרת לגמרי בלי קשר לארץ המובטחת.

אבל אברהם אבינו כשיש ספק נמשכו רגליו אל מקום הקודש, אל ארץ ישראל הארץ המובטחת, ואתו ציבור גדול שיתכן והוא הטריחם לחינם ועליהם לחזור וללכת חזרה לכיוון ההפוך, וזה ניסיון גדול גם לאברהם אבינו, בכך שסמך בעיניים עצומות על בורא עולם, ולא דאג שיתרגזו עליו ויעזבו אותו המתחזקים בכעס גדול, אלא הלך בתמימות ברצון ה'.

תוספות שבת י' כותב שאברהם אבינו נכנס פעמיים עם לוט לארץ ישראל, הראשונה בגיל 70 של אברהם לברית בין הבתרים, וכשהיה אברהם בן 73 נשבה לוט, ואברהם הרג את המלכים, ואז חזר לשנתיים לחרן, ושוב חזר לארץ ישראל עם לוט בגיל 75.

ולכן אברהם אבינו כבר ידע מברית בין הבתרים שארץ ישראל היא הארץ המובטחת לעם ישראל, אבל דווקא בגלל שהבורא כשציווהו בגיל 75 "לך לך" לא ציין לו לאיזה ארץ ילך, אם כן יתכן שבורא עולם כרגע רוצה

"ואולך אותו בכל ארץ כנען"

ואולי חלק מהניסיון של אברהם אבינו שגם כשהיה בארץ ישראל לא מיד הוא ידע שזה הארץ שה' רוצה שיגיע לשם, ורק אחרי שהגיע לשכם - אמצע הארץ אז ידע ובנה מזבח לה'.

שהרי ברית בין הבתרים היה בקצה הצפון, ואברהם הגיע בהמשך לשכם ולבית אל ולאזוני ממרא ולקרית ארבע ולבאר שבע, - מצפון לדרום, ובעצם כשירד למצרים הוא הגיע כמעט לקצה הדרום של ארץ ישראל.

"ואקח את אביכם את אברהם"

במסירות נפש מהשבי. **אבל** כשבורא עולם אמר לאברהם בגיל 75 לחזור לארץ ישראל, כאן יש מדרש ומפרשים, שאברהם לא רצה לקחת את לוט.

וכפי שמשמע מהפסוקים שכתוב כמה פעמים שהלך אתו לוט, ושוב שאברהם לקח אותו, וכל הכפילות היא כי אברהם בדק כמה פעמים מה מטרת הליכת לוט אתו, האם לטובה או שזו הליכה למטרה נפרדת - להתקרב לסדום.

לכן פעם אחת כתוב "וילך אברהם" ובנפרד כתוב "וילך לוט" ובפסוק זה אפילו לא מוזכרת שרה, כי כאן מודגשת ההתלבטות של אברהם האם כדאי שלא לקחת את לוט כי ללוט יש הליכה נפרדת במטרתה, או שלוש

הנה שניים יצאו לדרך אברהם ולוט, ומשנים אחד התעלה ואותו בחר ה', ואילו **השני בחר ללכת בדרך חטאים,** וכפי שתוספות שבת י' כותב שאברהם אבינו נכנס פעמיים עם לוט לארץ ישראל, הפעם הראשונה הייתה כשאברהם היה בן 70 שבא לברית בין הבתרים, וכשהיה אברהם בן 73 נשבה לוט, ואברהם הרג את המלכים, וחזר למשך שנתיים לחרן, ושוב חזר לארץ ישראל עם לוט בגיל 75, ולפי זה יוצא שלוש התקלקל בסדום ונשבה במלחמה וניצל מהשבי על ידי אברהם אבינו, ואז חזר לחרן עם אברהם אבינו.

ואולי כאמור אברהם אבינו חזר לחרן גם בשביל להרחיק את לוט מסדום, ובפעם הזו לוט חזר ללכת אחרי אברהם כי אברהם הציל אותו

לארץ ישראל שוב לוט נמשך כמו מגנט לסדום שהשתקמה מחדש לאחר חורבנה, ונשאר שם עד להפיכת סדום ועמורה, ושוב לא כתוב שלוש חזר יותר להתקרב לאברהם אבינו עד סוף חייו, ואולי מחמת הבושה שבנותיו הולידו ממנו.

באמת חפץ לחזור בתשובה ולהידבק באברהם, ובסופו של דבר אברהם לקח את לוט עמו, כי לוט הבטיח לאברהם אבינו שמטרתו היא אך ורק לחיזוק אמתי, כי רצונו האמיתי להיות קרוב לאברהם אבינו. אבל הבטחות לחוד ומעשים לחוד, וכשחזור

ראו נא והביטו, אדם שראה את חורבנה של סדום כשנכבשה במלחמה על ידי נמרוד, הוא עצמו היה שבוי אצל רשע גדול נמרוד הגדול, ואדם זה ראה מה כוחו של דודו הגדול והצדיק אברהם שיצא חי מכבשן האש שלא כאביו הרן שיצא מת מהכבשן, וראה את אברהם מנצח באופן שמעל לדרך הטבע, וכפי שכתבו המדרשים שאליעזר זרק עפר שנהפך לחיצים וחניתות, ומעל הכל הוא כנראה גם היה לצד אברהם אבינו לפני ואחרי ברית בין הבתרים וכנראה זכה וראה או הבין שאברהם אבינו היה שרוי בעולמות עליונים ובורא עולם שוחח עמו. וברור שלוט ידע את האמת וראה את עוצמת האמת, ומצד שני ראה את כישלון דרך התאוה והשקר, ובכל זאת נפל שדוד חזר לסדום, כי היצר יודע למשוך מהמשפחות הכי טובות ולשלוף את המתחזקים מהרבנים הגדולים ביותר. ולמדנו, שעלינו לברוח ממנו ומהסכנות, ולברוח כמו מאש ממקום רוע שאנחנו עלולים להימשך אליו, ובתוך עצמך אתה יודע מה מסוכן, ואל תרמה את עצמך כי בנפשך הדבר.

וְאַרְבֵּה אֶת זְרַעו וְאֵתָן לוֹ אֶת יִצְחָק, וְאֵתָן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֵת עֵשָׂו.

המילה הראשונה, שצעיר זה דווקא כפשוטו - צעיר בגיל, וממילא רב יהיה במשמעות של מבוגר בגיל.

ולפי זה אכן הנבואה לא הייתה חדה וברורה לחלוטין, כמו שהייתה חדה כלפי ישמעאל ששם הייתה נבואה ברורה שהוא יהיה פרא אדם, ושביצחק יקרא לך זרע, ואילו כאן כביכול היה מקום לשנות את מצב, שלא ברור האם הצעיר בגיל הוא הממשיך, כי יתכן שהכוונה לקצת??

ומי יודע מי יהיה הרבה ומי הקצת?? וגם קצת במה, בכסף?? בעבירות?? במצוות?? דווקא בגלל שהדברים ניתנו בערפול מסוים הבינו ההורים יצחק ורבקה שאולי יש מקום לשנות ולתקן, ששני הבנים יהיו צדיקים, כי מי מסוגל להתיימשך מכן שהוא בשר מבשרו?? וכפי שנראה בהמשך.

אצל אברהם כתוב שקיבל רק יצחק למרות שלאברהם היו 2 בנים שאהב אותם וכפי שמוכח בניסיון העקידה, בכל זאת ישמעאל לא החשיבו הקב"ה כבן ממש לעומת יצחק, ואומנם עשו כן נחשב לבן כמו יעקב, ולכן כתוב "ואתן ליצחק את יעקב ואת עשיו" ולא רק בגלל ששניהם נולדו לאותו אבא ואמא, אלא כי לעשו היה אפשרות והזדמנות מושלמת להיות צדיק כמו יעקב.

שהרי נאמר "ורב יעבוד צעיר" ולכאורה צריך עיון למה לא נכתב דבר והיפוכו "גדול וקטן", כמו שאמרה רבקה בסוף הפרשה?? ואם כן שייכתב "וגדול יעבוד קטן"??

בפרט שהמילה "רב" המשמעות שלו יותר למושג הרבה, וממילא צעיר ישתמע לא בגיל אלא קצת בכמות, וכמו שכתבו בדעת זקנים לבעלי התוספות, ואולי להיפך שהסוף ילמד על

לו, ולמרות כל הנאות העולם שהיו זמינות על שולחנו, בכל זאת הוא לא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה, ולכן כינויו "קדוש", כי התגבר על יצרו ברמה בלתי ניתנת להשגה, כי להתנור כל הזמן ממה שזמין לך ממש זה קשה.

ואולי, כאשר עם ישראל יהיו קדושים יהיה להם שפע זמין, ובכל זאת לא ינצלו זאת להנאות הגוף רק להפיץ תורה כמו שעשה רבי, ייתכן שזה ישפיע על עשיו ואדום של דורנו שיהיו לעזרת ישראל וידידי ישראל ולטובתם.

ודווקא בגלל שהדברים ניתנו בערפול מסוים הבינו ההורים יצחק ורבקה שאולי יש מקום לשנות ולתקן, ששני הבנים יהיו צדיקים, כי מי מסוגל להתיימש מכן שהוא בשר מבשרו, ולכן כתוב בהגדה שיצחק קיבל 2 בנים כי הייתה אפשרות ששני הבנים יצליחו להיות צדיקים **"בני יצחק אבינו"** והארכת עוד בנושא בהרחבה בספר **"זטהר לבנו על התורה"** בפרשת תולדות וכן קצת בפרשת וישלח.

ונראה לתרץ, שאכן כאן במילה **"שני גיים"** – **גאים** היה פתח לתקן את עשו שגם הוא יהיה צדיק, ושיחיה בשלום עם יעקב הצדיק, והדוגמה לכך הייתה וכפי שהביא רש"י **"רבי ואנטונינוס"**, שהם חיו לאחר תקופה של גזירות השמד, שבהם נרצחו באכזריות עשרה הרוגי מלכות ומתוכם נשיא ישראל וכהן גדול ורבי עקיבא על ידי ממלכת רומי הרשעה.

ואכן בזכות הידידות הגדולה והעשירות המופלגת של שניהם הצליח רבי הקדוש לנצל פרק זמן זה לחבר את המשניות **"ששה סדרי משנה"** [שבעשירותו היה ביד רבינו הקדוש להחזיק תלמידי חכמים שהתעסקו בכתיבת המשנה, וגם יש דעות שאנטונינוס התגייר בסופו של דבר.

וייתכן, שלכן הגמרא הביאה בדווקא את הדוגמא של המותרות שהיו בשולחנם – צנון וחזרת כל ימות השנה, כי ידוע מאמר הגמרא שרבי בסוף חייו הרים ידיו הקדושות למעלה והעיד בעצמו שלמרות כל העשירות שהייתה

ללמדנו, לפעמים דווקא האי בהירות דווקא מצב הספיקות זה מה שנותן הזדמנויות חדשות להצלחות מעל המתוכנן, רק אל תתבלבל ואל תתחמק בגלל הספיקות והטשטוש, כי מכל מצב אפשר למצוא גם את החלק הטוב רק חזק ואמץ, ודע שעל התאמצות בורא עולם נותן שכר ולא רק לפי התוצאות, ולפי הצער כך גודל השכר, ושוב רק חזק ואמץ ליבך וקווה אל ה'.

וללמדנו, להסתפק במועט, זה שלמות של יהודי!! נכון, עשירות זה דבר נפלא, אם אכן משתמשים נכון בכסף, דהיינו למצוות!! וללימוד תורה!! ולחינוך הילדים!! ולהפצת תורה!! ולצדקה וגמילות חסדים!! כי אכן ניסיון העושר קשה יותר מניסיון העוני, כי יש לך אפשרות להשתמש לרעה ואתה מתאפק ומשתמש רק לטובה, והדרגה הגבוהה שזה דרגת הקדושה זה להשתמש אך ורק לטובה ולא לפינוקים והנאות ומותרות אפילו הכשרות והמותרות, – "קדש עצמך במותר לך".

וגם היום שיש זמינות עצומה לחטוא ולפול לשאול תחתיות, ולפעמים באמת ובכנות גם בלי כוונה נכשלים וחייבים בבת אחת המון כוחות נפש ותעצומות נפש להתגבר על היצר שקפץ פתאום מולנו, ולא פלא שגדולי ישראל מכל החוגים דורשים ומחייבים להתרחק מכל המכשילים וכידוע, ואכן היום הניסיון קשה פי כמה וכמה מאשר פעם, כי פעם היה קשה מאוד להגיע ולהשיג טומאה, ולכן היום אם נתגבר ונשמור על קדושתנו יכולים אנו לגרום שעשיו ויוצאי חלציו יהיו ידידים שלנו ואולי גם יתגיירו כפי שאנטונינוס התגייר, ובכל אופן זה יעזור לעולם התורה והיהדות כדרך שבזמן השפע והטוב שהיה בימי רבי נכתבו המשניות תורתם של כל התנאים, ונזכה לרוב טוב אמן ואמן.

וְאַתָּן לַעֲשׂוֹ אֶת הַר שִׁעִיר לְרִשֶׁת אֹתוֹ, - עשו בוחר את העולם הזה

שהיות וגזירת הגלות נגזרה על אחד מזרעו של יצחק שיחול רק לאחר פטירת אברהם, לכן עשיו נבהל והחליט שהוא לא יהיה ממשיך הדרך של אברהם ויצא לתרבות רעה, כי העדיף את החיים הטובים בעולם הזה - חיי הרגע, מאשר סבל וגלות ובהמשך חיי נצח טובים ומושלמים.

ולפי זה חשבתי להוסיף, שעשיו ראה את יעקב מבשל עדשים אדומות, וזה היה פלא עצום עבורו ממתי יעקב מתחיל להתעסק בבישול במקום ללמוד תורה??? **ויעקב** ניסה להסביר לו את המושג עדשים עגולות שגלגל חוזר בעולם, ושווה לסבול עכשיו ולזכות בחיי נצח, כי החיים הם כגלגל, והכל להפסיד חיי נצח בשביל חיי רגע.

אבל עשיו, ממש לא רצה לראות את העדשים ולא לגעת, רק הלעיטני ישר לפה, בכדי לא לראות ולא להתעורר, כי עשיו לא רצה שום מחשבת תשובה, וזה התיעוב הגדול מעשיו, שלא רצה שום הרהור תשובה, ושום פתח לתשובה, וגם כשראה מולו פתח לתשובה הוא מיד סגר אותו, ולא רצה אפילו לנסות להציץ בפתח ולנצלו ואולי דרכו לחזור בתשובה!! זה שיא התועבה, לכן נקרא שמו "אדום", שזה מסמל את השנאה לתשובה.

באותו יום שנפטר אברהם אבינו חזר עשו עייף, והגמרא במסכת בבא בתרא ט"ז ע"ב שחמש עבירות עבר אותו רשע - עשו באותו יום שנפטר אברהם אבינו, שאותו רשע - עשו בא על נערה המאורסה, והרג את הנפש, וכפר בתחיית המתים, וכפר בעיקר, ושט את הבכורה - זלול בבכורה.

וקשה וכי מה מיוחד בעדשים האדומות שזלל, יותר מהעבירות החמורות, שדווקא על זה - זלילת העדשים קיבל את תוארו - "אדום"??? והנה כתב רש"י "מן האדם האדם" - עדשים אדומות ואותו היום מת אברהם, ובישל יעקב עדשים להברות את האבל, ולמה עדשים?? כי זה עגול, ואבלות זה כגלגל החוזר בעולם.

וראיתי בספר מליץ יושר שתמה מדוע יעקב אבינו בעצמו בישל את העדשים ולא נתן לאמו שתבשל עבורו, ובפרט שיעקב היה איש תם יושב אהלים ומה לו ולבישול??? **ותירץ** שיעקב רצה להמחיש ולהשריש לעצמו בהמחשה גמורה את המושג גלגל חוזר בעולם - את ה"יזכיר לו את יום המיתה".

ובמדרש רבה כתוב שכשעשיו שמע שמת אברהם נבהל ואמר לא מתן שכר ולא תחיית המתים, ויצא לתרבות רעה, ומבאר הבית הלוי

ללמדנו, שהגרוע מכל הוא לנעול דלת בפני התשובה ח"ו, ואדרבא עלינו לשמוח ולהודות לכורא עולם על כל פתח של תשובה שזימן לנו, כמו כן עלינו להתאמץ לשמוע או לקרוא דברים שמחזקים אותנו מידי יום כי ככה אנחנו מיצרים לנו פתחי תשובה, כי מי יודע איזה דבר מוסר סוף סוף ישנה את חיינו לטוב, ככתוב במשלי ד' י"ג "החזק במוסר אל תרף נצרה, כי היא חייך".

עשו הרשע החליט להתקלקל בגלל פטירת אברהם אבינו

כתוב במדרש רבה ס"ג י"א אמר עשו ליעקב מה טיבו של נזיד זה, אמר לו מת אותו זקן!! אמר עשו וכי באותו הזקן פגעה מדת הדין?? אמר לו הין, אמר עשו אם כן לא מתן שכר ולא תחיית המתים, אין דין ואין דיין!! ורוח הקדש צווחת "אל תבכו למת

ואל תנודו לו" זה אברהם, "בכו תבכה להולך" זה עשו. **לכאורה** תמוה מאוד מה התפלא עשו על פטירת אברהם אבינו, הרי סוף כל אדם למות, ואיך הסיק מזה מסקנה מעוותת שאין דין ואין דיין???

במקום זה הוא הופך קערה על פיה וטען שאם יש דין ויש דיין, אז במקום שאברהם אבינו הצדיק ימות 5 שנים לפני זמנו בגלל נכד רשע, מן ההגינות שהרשע ימות בעונשו והצדיק יישאר לחיות, ובכך עשו הרשע עיוות את ההתעוררות המוסרית שהיה עליו לקחת, וקיבל מזה מסקנה הפוכה והרסנית ומחרידה.

ועל זה מסיים המדרש, שאברהם אבינו לא סבל מזה שנפטר לפני זמנו, וכלפיו אין כאן מידת הדין שפגעה בו, כי נפטר בשיבה טובה וישר הגיע לן עדן, ורק על עשו יש לבכות והרבה לבכות, כי הוא חי וצובר הרבה עבירות כל רגע בחייו, וחיים כאלו לחיות זה ממש מידת הדין!!!

ונראה לבאר על פי מה שכתב רש"י שאברהם נפטר חמש שנים קודם זמנו בכדי שימות בשיבה טובה ולא יצטער בקלקולו של נכדו עשו הרשע, ועצם זה שאברהם נפטר 5 שנים קודם זמנו זה מידת הדין ליעקב אבינו ולעולם כולו שהפסידו 5 שנות תורה וקדושה.

אבל רוח הקודש צווחת - לאברהם אבינו זו מתנה שנפטר לפני זמנו כך שלא יצטער חלילה, אבל 5 שנים של תורה שהעולם הפסיד זה יהיה לחובתו של עשו שיענש גם על זה, ועל זה יש לו הרבה לבכות.

אבל עשו עצמו, במקום לקלוט שאברהם אבינו נפטר לפני זמנו בכדי שלא יצטער ממעשיו הרעים שלו - של עשו, וממילא היה עליו להודיע מעצמו ולחזור בתשובה.

חלוקת יעקב ועשו - עולם הבא מול עולם הזה

ובפשטות זה מה שנשאר לו אחרי מה שעושה כפי נדרו, אבל תשובה זו לא עונה על השאלה מדוע יצחק אבינו היה עשיר, ואומנם ראינו שיצחק אבינו לא השתמש ברכושו להנאתו, שהרי אפילו כשרצה לאכול לא שלח את עשו לקנות לו צייד מכספו אלא ביקש ממנו לך אתה וצוד לי ציד, ועשו לא שאל אותו אבא: בשביל עלי להתאמץ ולטרוח אם אפשר בקלות לקנות?? וגם ראינו שרבקה לקחה בהמות רק מרכושה הפרטי ולא מרכושו של יצחק, וזה בפשטות מוכיח שיצחק אבינו לא השתמש בעשירות ליהנות ביד רחבה, ואם כן למה היה צורך ליצחק אבינו בעשירות???

אלא בפשטות עשירות זה ברכה של שפע מאת ה', ולאבות הקדושים שעשו את רצון הבורא הם התברכו בשפע, אבל על יעקב אבינו שוויתר על העולם הזה לכאורה היה עליו לחיות בעוני ובחיי דחק בעולם הזה, וכפי שטען נגדו עשו הרשע??

ויתכן שיעקב אבינו אמר לעשו, אצלי הרכוש והכסף זה משמש לניסיון העושר, שזה ניסיון קשה מנשוא שלא להיות בגדר "וישמך ישורון ויבעט - שמנת עבית כשית ותשכח אלוק עושהו", אלא מתוך העושר להתכופף

כפי שהבאתי קודם את דברי המדרש שכשעשו השלים עם יעקב הוא בא ליעקב בטענה מדהימה ומתוך הלם, שטען ליעקב אבינו הרי עשינו הסכם שהעולם הזה שייך לי ואילו העולם הבא שייך לך, והנה אני רואה שאתה מסודר יותר טוב ממני גם בעולם הזה, כי יש לך עשירות מופלגת וגם משפחה לתפארת כפי שראיתי בעיני!!! איך יתכן הדבר הזה?? ויעקב אבינו עונה לו: דע לך שאין לי שימוש ברכוש להנאות העולם הזה, אלא כל מה שיש לי נצרך לי לעבודת הבורא!!!

ונשאלת השאלה, איזה עבודת הבורא שייכת בעשירותו של יעקב?? אצל אברהם אבינו היה צורך בעשירות בכדי לקיים מצוות הכנסת אורחים בהידור רב ולקרב מתוך זה אנשים לאמונה בבורא עולם. וגם אצל יעקב אבינו היה צורך שיצא מלבן בעשירות כי היה לו חובה לעשר כפי נדרו לאחר חלומו שיעשר מכל מה שהיה תחת ידו, וכפי שכתב החיד"א וכפי שהוסיף האדמו"ר הרא"מ מגור שלכן דאג לעשר גם מה שלבן גנב ממנו ולכן היה צריך לעשירות ועוד דווקא מצאן לבן וגם על ידי תחבולות, אבל עכשיו בארץ ישראל לשם מה לו העשירות??

מתוך העושר והעולם הזה ולייחדם אך ורק לעבודת הבורא ולא ליהנות מהם, לכן המטרות שלך והשאיפות שלך ושלי לא מתקרבים וברור שאין מקום לשותפות בנינו.

ואכן יעקב אבינו העיד על עצמו כשנפגש עם פרעה, שרוב ימי חייו בעולם הזה היו סבל וקושי, כי כפי שיעקב אבינו סיכם עם עשו, הוא ויתר על העולם הזה למען חיי נצח שבעולם הבא, כי יעקב אבינו היה איש אמת **ככתוב במיכה פ"ז "תתן אמת ליעקב"**, ובספר **"זוטה לבנו"** בפרשת וישב הרחבתי בעוצמתו של יעקב אבינו במידת האמת שבו.

ול להיות עניו ונכנע לבורא עולם, כמו רבי הקדוש שהתנהג כמלך, אבל לא נהנה מהעולם הזה, כי כל רכושו שימש לשם שמים, וזה ניסיון קשה מנשוא, כי זה כמו לנגוס נגיסה אחת במאכל האהוב עליך ביותר ומיד להפסיק, שהטעימה תהיה רק בשביל לטעום ולשבח את בורא עולם על עולמו הנפלא.

ואת זה הסביר יעקב לעשו כשרצה אתו שותפות ולחלק בניהם חצי עולם הזה וחצי גן עדן לכל אחד, שטען לו יעקב, שוטה שבעולם, וכי עולם הזה יש ליי? זה רק נדמה לך שיש לי עולם הזה, כי רק עמל קשה יש לי להתעלות

ללמדנו, שלא כל מה שנראה לנו בעיני הברש שלנו בהנהגת גדולי ישראל זה אכן המבט הנכון והאמת הצרופה, לפעמים אנחנו מגיעים למקנות מעוותות על גדולי ישראל שנהנים מכל העולמות כפי שחשב וטען כן עשו הרשע על יעקב אבינו, אבל האמת היא שונה לחלוטין.

וכפי שכתבתי על מה שכתוב בגמרא (נדרים ל"ח) "אמר רבי (יונתן) [יוחנן] אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על חכם גיבור ועשיר ועניו", והסיבה היא שלא יהיה אדם אחד שלא יעריך ויחשיב את הנביא, כי יש אנשים שמעריכים חוכמה, ויש שמעריכים גבורה וכו', ויש מעריכים אדם עשיר, והיות ובורא עולם רוצה שכל האנשים יקשיבו לדברי הנביא לכן בורא עולם רוצה שהנביא יהיה עוצמתי בעיני כולם, ויקשיבו לו גם מתוך העוצמה הגשמית שלו ולא רק מתוך קדושתו, כי גם ככה דברי הנבואה לא קלים הם, ודרישותיו לא קלים לביצוע, לכן צריך שיהיה בו עוצמה מכל הסוגים.

וגם חלק ממנהיגי הדור במשך כל הדורות נהגו בעוצמה מתוך עשירות כביכול, בכדי שגם פשוטי העם שמעריצים עוצמה גשמית יקשיבו למנהיג ולדרישותיו בחיזוק הדת, ואכן רבי הקדוש מתוך עוצמה של חוכמה ועשירות מופלגת וידידות עם קיסר רומא שבוודאי הרימה את קרנו בעיני כל עם ישראל בלי יוצא מהכלל, הצליח לחזק את עם ישראל אחרי הגזירות הקשות של הרומאים ולאחר רציחת עשרת הרוגי מלכות, והצליח ביד רמה לעלות את קרנה של תורה, והצליח לחבר את המשניות, שהם הבסיס לתורה שבעל פה, ובכל זאת בפטירתו העיד על עצמו שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה, כי כל עצמתו הייתה למען הנהגת כלל ישראל ועבור חיבור המשניות.

למה לאבות האומה אברהם ויצחק היו בן צדיק ובן רשע - המשך

שסבל עוגמת נפש ממנו במשך שנים רבות עד שחזר בתשובה בסוף ימיו של אברהם?? **ויתכן**, שזה שימש טענה טובה ללמד זכות על עם ישראל, אבא יקר! אבא רחום! אבינו מלכינו רחם נא עלינו, ותאהב אותנו גם אם אנחנו רשעים, כמו שאבות האומה אברהם ויצחק היה להם בן רשע שהלך נגד דרכם ונגד

תמיד תהיתי למה ואיך יצא הדבר שהיה בן רשע לאברהם ויצחק?? וכי למה דווקא לאבות הקדושים בתחילת בניית עם ישראל למה היה להם להתחיל עם צער ועוגמת נפש על בן רשע, הרי אברהם אבינו מת 5 שנים קודם זמנו שלא יצטער על נכד שמתקלקל!!! כמו כן למה יהיה לו לאברהם אבינו בן רשע - ישמעאל

אהבת!!! ענה לו אברהם שגם ישמעאל הוא בן אהוב!!! וזאת למרות שניסה לקלקל ולרצוח את יצחק!!! וגם יצחק כתוב מפורש שאהב את עשיו וביקש לברכו לפני מותו, וזאת למרות הצער ועגמת הנפש שגרם לו, ונשיו של עשיו שהקטירו לעבודה זרה בבית הקדוש של יצחק!!!

השקפת עולמם ועשה להם הרבה צער ועצב וכאב לב, ובכל זאת הם אהבו אותם.

נהגה על ישמעאל בגיל 50 למרות שניסה לקלקל את יצחק בעריות וגם לרצוח את יצחק כפי שכתב רש"י בראשית כ"א ט' בכל זאת בעקידה כשאמר הקב"ה לאברהם **"בן אשר**

ובעצם זה פתחון פה בוודאי לאבותינו הקדושים שילמדו עלינו זכות בכל מצב בו נהיה, שהקב"ה יאהב אותנו גם במצב של ירידה עצומה בעבירות!!! והיה שווה לאבות לסכול מבן רשע רק בשביל הלימוד זכות הזו על רשעי עם ישראל.

וחוץ מזה יש ללמוד מזה, שאם חלילה יש בן שנכשל מדרך החינוך והתקלקל ויצא לתרבות רעה, חלילה להורים להיכנס למשבר ויאושו מוחלט, כי גם לאבותינו קדושי עולם קדשי הקדשים היה בן אחד רשע ומקולקל.

נכון שעלינו לעשות כל שביכולתנו לא להגיע חלילה למצב כזה, שהרי חיי אברהם נחתכו בכדי לא יראה בקלקול נכדו, אבל אם בכל זאת זה קרה אל יאוש! המשך בכל דרך להציל את הנופל ויש עוד דרכים!!! וגם תתעודד ותשקיע ביצחק שלך!! ותשקיע ביעקב שלך!! העולם עדיין לא קרס, עדיין יש לך להמשיך בעבודה ובתפקידך החשוב בחיים!!!

וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם.

החלוקה בין יעקב לעשיו

להיות עניו, ונכנע לבורא עולם, כמו רבי הקדוש שהתנהג כמלך, אבל לא נהנה מהעולם הזה, כי הכל רק לשם שמים זה ניסיון קשה מנשוא.

וזה כמו לעשות בים במאכל הטעים לך ביותר ומיד להפסיק, רק בשביל לטעום ולשבח את בורא עולם, ואת זה הסביר יעקב לעשיו כשרצה אתו שותפות חצי עולם הזה וחצי גן עדן.

אמר לו יעקב, שוטה שבעולם!! וכי **עולם** הזה יש ליי? זה רק נדמה לך!!! יש לי עמל קשה להתעלות מתוך העושר והעולם הזה לעבודת הבורא, לכן המטרות שלך והשאיות שלך ושלי לא מתקרבים ולכן אין מקום לשותפות, ולא נצליח כשנהיה מחוברים, כי יצא מזה רק רע לדורות הבאים שלי, אנחנו חייבים להתרחק אחד מהשני, כי הילדים שלי עדינים מידי להתמודד עם דרכים שונות ושאיפות שונות.

בתנא דבי אליהו זוטא פרק י"ט כתוב, שכשהיו יעקב ועשו במעי אמן, אמר יעקב לעשיו: קח אתה עולם הזה, ואני אקח עולם הבא, ועשיו הסכים.

אבל כשבא יעקב מבית לבן, וראה עשו שיש ליעקב - נשים ובנים ועבדים ושפחות ובהמות וכסף וזהב, **מיד** אמר עשו ליעקב: יעקב אחי, הרי סיכמנו שלך העולם הבא, ומאיפה לך כל העולם הזה?? למה אתה משתמש ונהנה מהעולם הזה כמוני ועוד יותר טוב ממני?!

ענה לו יעקב: זה רכוש שנתן לי הקב"ה, כי זה הצרכים שלי לקיומי בעולם הזה לעבודת הבורא, ואין לי רכוש לשם צבירת רכוש ולצורך העולם הזה כדרכם של שאר בני האדם.

נשאלת השאלה, מה עבודת הבורא בעשירות של יעקב?? **ויתכן** שיעקב אומר לעשיו, אצלי הרכוש והכסף זה ניסיון העושר, שלא לאבד ראש מהכסף, אלא מתוך העושר

אברה"ו, ואיזה פתח פתח? ולמה לא ידוע כלום בעניין??? התשובה היא אולי כפי שכתבנו, שנתן לו אפשרות לכבד את ההורים ולהתחזק דרך מצווה זו וכפי שהארכתי בספרי.

ומסיים התנ"ך "א כשבא יעקב לא"י, אמרו רבותינו שיעקב פתח לעשו פתח הצלה רוחנית ממקום אחר, ועליהם אמר שלמה (קהלת ט) "גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר

ברוך שומר הבטחתו לישראל, ברוך הוא.

ונראה שיש כאן מידה כנגד מידה, שכשם שהאבות קיבלו הבטחות מבורא עולם שיקבלו את ארץ ישראל, ולפי פשוטו היו אמורים לקבל זאת בחייהם, ובכל זאת הם בחייהם לא קיבלו אותה, ואף שילמו עליה כסף כאדם זר ולא כבעל הבית.

ולכן כתוב כאן "ארץ כנען ארץ מגוריהם אשר גרו בה", כי האבות הקדושים לא חיו בחייהם כבעל הבית בארץ ישראל אלא כגרים, ובכל זאת הם לא פקפקו על בורא עולם, ולא הרהרו על הבטחתו להם שלא התקיימה בפשוטה - שיקבלו את הארץ בחייהם.

לכן בורא עולם גם כן שינה את הבטחת גזירת 400 שנה בארץ לא להם, ושינה אותה מהמשמעות הפשוטה לטובת עם ישראל.

וכדברי הפסוק, "לכן אמר לבני ישראל אני ה' - והוצאתי", שבזכות האבות שלא דרשו הבטחתי כפשוטו, לכן גם גזירתי של 400 שנה גלות לא תהיה כפשוטו, ולכן עכשיו יתקיים "והוצאתי", פחות ב- 190 שנה מתוך 400 שנה שאמורים היו להיות במצרים, מידה כנגד מידה.

רש"י בפרשת וארא כתב, שבורא עולם הקפיד על משה רבינו שאמר "מאז באתי לדבר בשמך הצל לא הצלת", וטען למשה למה האבות הקדושים שקיבלו הבטחות לא התלוננו, ואילו אתה משה כן מתלונן??

אומנם לפי הסבר זה קצת צריך ביאור מה הכוונה "לכן אמר לבני ישראל אני ה' הנאמן לקיים הבטחתי, והוצאתי אתכם מתחת סבלות ממצרים", שמשמע שסיבת הגאולה היא בגלל שהאבות לא פקפקו בהבטחות שלא קוימו בחייהם, ולכאורה מה הקשר בין הדברים??

ונראה, שהנה ידוע נגזר על עם ישראל בברית בין הבתרים גלות של 400 שנה בארץ לא להם, ואם כן איך ייתכן שהיו במצרים רק 210, אלא שבורא עולם החשיב את הגלות מלידת יצחק עד יציאת מצרים כך שיש 400 שנה.

ועדיין לא מובן, איך פתאום בורא עולם משנה גזירה ברורה והופך אותה למפולפלת?? נכון זה בזכות האבות הקדושים, אבל בכל זאת איך משתנה אמירה ברורה של בורא עולם לאמירה מפולפלת??

ללמדנו, שלעולם אסור לנו להרהר אחרי הנהגת בורא עולם, גם אם הדברים נראים ממש הפוך משכל הישר, כי התמימות באמונה בבורא עולם היא זכות עצומה לנו ולדורות הבאים. ולכן אם אנחנו מתחזקים ממש בתורה ובמצוות וביראת שמים, ובמקום לראות ברכה כפי שכתוב בתורה להולכים בתורת ה', אנחנו רואים את ההיפך - קשיים בכל התחומים, אל לנו ליפול ברוחנו ובאמונתנו, אלא ננהג כאבות הקדושים, שלא הרהרו ולא פקפקו למרות שהבטחה ברורה של בורא עולם להם אישית שלא התקיימה כפשוטה בחייהם, ורק טוב נצחי יצא להם ולדורות הבאים מתמימותם באמונה בבורא עולם.

(וגם מכאן הוכחה לתחיית המתים מן התורה, שאכן בביאת גואל יקומו האבות לתחייה ואכן הם בעצמם יקבלו את ארץ ישראל, ע"פ הגמרא בסנהדרין צ', וממילא בסוף יתברר שכל דברי ה' מתקיימים בשלימות נפלאה ממש, ולכל עיכוב יש משמעות טובה לעם ישראל), ובקרב נזכה לראות את הגאולה השלימה אמן ואמן.

שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב אֶת הַקֶּץ, קֶץ=190

לפרעה לפני הזמן שנקבע לגאולה הרי היהודים היו צריכים להתעכב במצרים 400 שנה??

והתשובה של בורא עולם למשה רבינו היא, שדווקא שלחתי אותך להכעיס ולהרגיז את פרעה וככה יהיה קושי השעבוד, וקושי השעבוד גרם שהזמן יצטמצם ויחשב מאז לידת יצחק, ולולי צמצום הזמן ל 210 שנה, עם ישראל היה מתעכב ושוקע בנ' שערי טומאה ולא יהיה את מי להוציא.

ובעצם בחשבון מהיר שעשיתי זה נראה כך, שבמצרים הם היו רק 210 שנים, פחות 190 מ 400, ומתוך ה 210 יעקב היה חי במצרים 17 שנה ואז היה טוב לעם ישראל, ולאחר פטירתו עד פטירת אחרון השבטים עברו עוד 77 שנה שהיה עבודה בפה רך, עם משכורת ונחמדות מצד המלך, ורק 116 שנה היה שעבוד ממש, ואכן בסוף ה 116 היה קושי השעבוד שלא נתנו להם חומר ולבנים, וכל זה במקום 400 שנות גלות וכאמור רק בגלל קושי השעבוד שבסוף.

וזה מה שענה הקב"ה למשה רבינו: "עתה תראה"- כי אתה זירות את הישועה והגאולה לעם ישראל, ע"י קושי השעבוד, ולכן מיד תבוא הגאולה.

איך אכן בורא עולם חישוב את הקץ, ואיך 400 ירדו 190 שנה??? ונראה שיש לבארו, על פי הדו שיח (שבסוף פרשת שמות) בין בורא עולם למשה רבינו שלכאורה אינו מובן כלל, וכביכול זה כמו המושג "טענו חיטים והודה לו בשעורים".

שהרי משה פונה לקדוש ברוך הוא בטענה, שמאז באתי לדבר בשמך, הצל לא הצלת, ורק החמיר המצב, והיהודים כועסים עלי למה בכלל באתי, וכביכול רק קלקלתי להם??

והקב"ה עונה לו: "עתה תראה את אעשה לפרעה", דהיינו מעכשיו תראה מה אני יעשה לפרעה.

ונשאלת השאלה, הרי משה ידע שהקב"ה הוא כל יכול ובכוהו לעשות כל מה שברצונו, רק משה שאל למה עד עכשיו השליחות רק עשתה נזק, אז מה התשובה על שאלתו, שמעכשיו יהיה בסדר, הרי הוא שאל על העבר??

אלא התשובה ואפשר שזה כלול בדברי הרמב"ן, ש"עתה תראה" זה תשובה גם על העבר, דהיינו, שמשוה טען למה שלחתי אותי

ללמדך שלפעמים יהודי מתחזק מאוד ובאמת, ולפתע קופצים עליו קשיים וצרות קשות ואיזומות, והבן אדם משתגע, אוי ריבונו של עולם למה?? הרי אני מתקרב אליך? אל תרחק ממני, למה אבא?

אבל התשובה היא, שלפעמים הקושי העצום זה קושי השעבוד, שאם נגזר עליו לסבול זמן ארוך הקדוש ברוך מצמצם לו את הזמן על ידי קושי פתאומי ואז יצא לאור גדול וישועת השם כהרף עין, אז רבותי חזקו ואמצו לא להיבהל מקשיים הלוואי ולא יהיו, אבל אם כן חלילה, זה כפרת עוונות וקירוב הישועה אמן.

שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב אֶת הַקֶּץ -

גם בזמננו הקב"ה מחשב את הקץ לטובתנו

תקנה!! ויישאר תחת שליטת היצר הרע כל ימיו!! ולכן רוצעים את העבד הנרצע במרצע שהגיטרייה שלו 400 לעורר אותו, שיזהר

החיד"א בכסא דוד כתב בשם החסד לאברהם, שאם האדם ישקע בטומאה ועבירות 400 יום רצוף בלי תשובה, אדם זה לא יהיה לו

שלא יהיה עבד נרצע ליצר הרע 400 יום רצופים כמספר מרצע, כי אז לא תהיה לו תקנה, כי הוא יהיה כחרש לא ישמע קול תורה וקול מוסר.

והנה התוספות בקידושין כ"ב הביא מדרש שמרצע בגימטרייה 400, שלפי שהיו ישראל עבדים 400 שנה וגאלם הקב"ה, והלך זה וקנה אדון לעצמו לפיכך ירצע במרצע העולה כך.

ולכאורה קשה שהרי עם ישראל לא היו עבדים 400 שנה?? אלא צריך לפרש שהכוונה שנגזר על עם ישראל להיות עבדים 400 שנה, ובורא עולם קיצר וחישב את הקץ וצמצם את העבדות בין 86 ל-113 שנה, וסך כל השנים שהיו במצרים היה רק 210 שנים, כי לולי זה עם ישראל היו נכנסים לנצח בשער הנון של שערי טומאה שממנו אי אפשר לצאת לעולם.

ועבד נרצע במקום לקצר שנות עבודתו כפי שעשה בורא עולם ברחמיו בכדי שלא נשקע בחטא, הוא ברשותו שוקע בחטא, וכביכול

מצדו הוא היה עובד 400 שנה לפרעה כי לא אכפת לו להיות בשער הנון של שערי טומאה, ולכן ירצע, שיזכור שקבע את עצמו בשערי הטומאה לעולם, ואולי זה יעורר אותו שישמור את עצמו לא לשקוע לגמרי בטומאה וברצף.

והנה עלינו להודות ולשבח שהקב"ה ברחמי עשה לנו נס!! כי נס גדול הוא שיש לנו ראש השנה ויום כיפור ימי תשובה ורחמים ותפילות, נס גלוי!! כי ככה אין רצף של 400 יום של טומאה!!!

אבל לא לשכוח, תשובה חייבת להיות אמיתית, שהיא החלטה אמיתית לעזיבת החטא לנצח, ולא רק לתקופת הימים נוראים, ובפרט לא להיות מאלו המתכננים בימים הקדושים את החטאים שיעשו מיד לאחר שיסתיימו הימים נוראים ה' ירחם, אבל אולי בכל זאת עצם הדבר שבימים הללו משתדלים לתקן ולא חוטאים כמעט, אולי זה הורס רצף של 400 יום בטומאה!!!

ולהיפך גם יש עוצמה!!! שאם יש לאדם 400 יום רצוף בלי חטא ועוון רק בתשובה ומחשבות טהורות!!! אז מידה טובה גדולה ממידה רעה, ובוודאי יזכה לשליטת היצר הטוב באופן קבוע ויציב, ובוודאי יזכה לשמוע קול תורה וקול מוסר, ולחדש דברי תורה בקדושה וטהרה אמן ואמן. כמו כן אם לאדם "נרצע יש אות קין" באוזנו כי השקיע את עצמו בטומאה, כל שכן שאדם "צדיק" שהשקיע עצמו בטהרה ובקדושה גם הוא יזכה "לאות קודש על פניו", שפניו יאירו ותהיה "יראתו מאירה על פניו", וכעין מה שאמר ריש לקיש כל העוסק בתורה בלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום חגיגה יב', ובעזרת ה' נזכה להיות מעובדי ה' באמת ברצף משך כל חיינו אמן ואמן.

"הקב"ה חישב את הקץ" - כך הפכו עם ישראל לעבדי ה'

ולכן בורא עולם אומר לעם ישראל אתם עבדים שלי!! כי אני פדיתי אתכם בעודכם עבדים של המצרים, וגם על מנת שתהיו עבדי ושלא שתצאו לחירות.

ואני מהרהר בדבר שהרי כאמור קושי השעבוד - שהמצרים הקשו את העבודה בכך שלא נתנו תבן ללבנים כגזירת פרעה, ש"תכבד העבודה", זה צמצם את שנות הגלות שנגזר על עם ישראל, שבמקום 400 שנה במצרים הם יצאו כעבור 210 שנה, ואם כן הם נפדו אחרי

ששבת בבוקר לפני שחרית ראיתי הסבר נפלא מהחיד"א על הפסוק "כי לי בני ישראל עבדים עבדי", שהקשה למה כתוב כפילות "עבדים ועבדי"?

ותירץ על פי הגמרא בגיטין ל"ז, שאדם הפודה עבד, אם רצונו שהעבד לא ישתחרר לגמרי, חייב הקונה לפדותו בעודו עבד לראשון, וגם לקנותו על מנת להשתעבד בו במקום הבעלים הראשונים, ורק כך העבד עובר לבעלות של האדון השני.

שהמצרים קיבלו שבגללם הם הסכימו לשחרר אותנו, ולכן זה נחשב שפדה אותנו באמצע הזמן - כשעודנו עבדים, בכדי שנוכל לזכות ולעבור מעבדות מצרים ולהיות עבדיו, וזה מה שאומרים "ברוך שומר הבטחתו לישראל, ברוך הוא. שהקדוש ברוך הוא חשב את הקץ".

שנגמר זמנם לגלות במצרים, וא"כ בפועל הם כבר היו משוחררים??? ואיך בורא עולם קנה אותם לעבדים????

ואלא צריך לפרש בפשטות, שהיות ובורא עולם הוא זה שיוזם את קושי השעבוד, זה עצמו נחשב כפעולת פדיון וקניין, ואולי הקב"ה קנה אותנו גם על ידי ה-10 המכות

אלו שלא רצו לצאת ממצרים, למה??? - המשך

בשלימות מתוך רצונם החופשי ולא מתוך עבדות???? (אגב בקשר לגירות האבות ישנו מהר"ל בגור אריה על התורה - ויגש שהעמיק בעניין ואכמ"ל).

והתשובה לכך פשוטה היא כי גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, ועד כמה שאדם יותר מחויב בדבר ככה היצר מתנגד ואומר לו אל תעשה, וגם אם הוא עושה הוא עושה זאת בכפייה ובלי חשק כי הוא חייב ומוכרח.

ואם בכל זאת יתגבר אדם על יצרו ויעשה את מה שהוא מחויב בו וגם יעשה זאת בשמחה, זה שווה פי כמה וכמה ממי שאינו מחויב העושה בחשק מטבע הדברים, והרי רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, והרבה להם גם את המחויבות כעבדים כי כך הוא מזכנו ביותר שכר וכאמור.

ולפי הדברים הקודמים אפשר ללמד זכות עצומה למה רוב עם ישראל לא רצו לצאת ממצרים, (שהרי רק חמושים יצאו, שזה או אחד מחמש או אחד מחמישים), ובורא עולם אוהב שכותבים טוב - לימוד זכות על בניו.

שייתכן שהם טענו למשה: אנחנו מעדיפים לחכות עד סוף 400 שנה בכדי שנהיה בני חורין ונשתחרר מהעבדות, וכך נעבוד את בורא עולם מתוך רצון טוב ולא מתוך כפייה ועבדות, אבל לזה בורא עולם לא הסכים, כי אם לא יצאו מיד הם יכנסו לשער הנ' של הטומאה ולא יהיה את מי להציל.

אבל בכל זאת קשה, וכי חסרים דרכים למקום לעכבם שלא יכנסו לשער הנון של הטומאה??? למה היה חשוב לבורא עולם לקנות את עם ישראל לעבדים, ולא להשאיר אותם בני חורין, שיעבדו אותו מתוך רצון טוב, הרי כך עבדו האבות הקדושים את הקב"ה

עבדי הם

הזה ריבונו של עולם משתמש רק פעם ביובל, רק כביכול כשאין ברירה, ובעצם זה כמו הזדמנות של פעם בחיים.

ובעצם לכל יהודי יש יובל, שכל יהודי פעם בחיים מקבל מתנה מבורא עולם התעוררות עצומה לתשובה שמרגיש כביכול שבורא עולם מזעזע אותו מהשורש "שטרי קודם" אתה שליו "כי לי בני ישראל עבדים", בין רוצה ובין לא רוצה, אני בורא עולם דורש ממך חזור אלי מיד.

עבד יהודי יוצא בשש, אבל אם אומר אהבתי את אדוני לא אצא חופשי הוא נשאר עד היובל, שאז אפילו שהוא מתנגד הוא משתחרר, כי אז זה לא הבחירה שלו אלא הבחירה של בורא עולם, ובורא עולם דורש את שלו "שטרי קודם" ככתוב "כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם".

ונשאלת השאלה למה בורא עולם משתמש בקלף רק בשנת היובל ולא הרבה קודם מיד לאחר שש???? והתשובה הפשוטה כי את הנשק

אבל זכרו זה פעם ביובל, הזדמנות של פעם בחיים, וזה הזדמנות מגיעה בכל מיני צורות ודרכים, אבל כשזה מגיע צריך להיות עיוור שלא להבין שבורא עולם מטלטל אותנו חזק "אתם שלי" שובו אלי בנים, אתם חייבים לחזור אלי עכשיו ומיד!!!

ולא נהיה שוטים מופלגים שנפספס כביכול בכוח הזדמנות של פעם בחיים!! וגם עדיף לצאת מרצוננו בשש ולא לחכות ליובל, אז קדימה עדיין לא מאוחר נרוץ חזרה לאבא אפילו עם כל הלכלוך כי הוא מחכה לנו בכיליון עיניים, בוא אלי!!!

חישב את הקץ לעשות - תמצית הדברים

- א. בורא עולם צמצם את הגזרה מ-400 שנה ל-210 שנים במצרים, (ו-400 מלידת יצחק).
- ב. וצמצום הזמן היה על ידי קושי השעבוד וגם בזכות אבותינו הקדושים שלא פקפקו בהבטחת ה' שיתן להם את ארץ ישראל.
- ג. ועל ידי צמצום הזמן הקב"ה קנה אותנו להיות עבדיו במקום עבדי פרעה, ואולי זה הכוונה "חישב את הקץ לעשות", שהקב"ה עשה אותנו לעבדיו על ידי שצמצם את זמן הגלות בכך קנה אותנו מפרעה.

לַעֲשׂוֹת כְּמֹזְשׁ אֵמַר לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, שְׁנֵאמַר: וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם, יָדַע תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה.

והנה כתוב שהקב"ה חישב את הקץ - ולא את הגלות, כי בורא עולם כואב לו בכאב שלנו ולכן הוא מחשב את הקץ, מתי כבר יגיע רגע הגאולה וממילא יגמר הצער - ואיך אפשר לצמצם את הצער לעם ישראל, וגם בגלותנו

וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ בְּרַכְשׁ גְּדוֹל.

כאמור יעקב אבינו בחר ברוחניות ועשיו בחר את הגשמיות, אם כן למה בורא עולם מבטיח להם בסוף הגלות כסף ורכוש גדול???

התשובה לכך, שבורא עולם חושב גם על הגשמיות שלנו, למרות שאברהם ויעקב חשבו רק על הרוחניות וויתרו על הגשמיות, כי ה' יודע שכסף אצל יהודים זה רוחניות, מזה בנו

משכן, מזה קנו קרבנות, מזה קונים אוכל וביגוד לצדיקים שבבית, ומזה משלמים ותורמים כסף למוסדות תורה וישיבות, בקיצור כל הכסף אצל יהודים הכל סביב המצוות, כפי שמצאנו עשירות אצל האבות הקדושים שברור שכל עשירותם הייתה לקודש.

מְכֻסָּה אֶת הַמְצוֹת וּמְגַבֶּיהָ אֶת הַפֶּסֶס.

וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ? שְׁלֵא אֶחָד בְּלֶבֶד עֵמֶד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, אֶלֶּא שְׁבֶכֶל דּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם.

ישראל, הלוא העולם השתנה במשך אלפי השנים, הרי העולם הפך למודרני ומתורבת!! ואיזה בשר ודם יכול היה להתחייב שכך יהיה לנצח, א. שיהיו יהודים בעולם, ב. שיהיה שנאה כזו מחרידה, כפי שענינו ראות, שגם במדינות המערב רבים הקוראים להשמדת ישראל, אכן אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים "שיחשב את הקץ לעשות".

וגם נלמד מזה שהתורה שלפני אלפי שנים לא תשתנה וזה האמת היחידה גם כאשר אלפי שנים עברו, כי העולם לא התקדם, נכון יש טכנולוגיה, אבל האנשים נשארו אותו דבר, עם אותם יצרים רק עצלנים יותר, ומפונקים יותר, וגם העולם לא ישתנה עבורי יהודים שלעולם אנחנו חייבים ללמוד תורה ולקיים מצוות וגם תמיד ה' לצדינו, ותמיד יתקיים בנו ה' ילחם לכם ואתם תחרישו אמן ואמן.

והיא שעמדה, מה הכוונה "היא"??? ואולי "היא" - הכוונה להבטחה שהקב"ה מבטיח לישראל לעולם לחשב להם את הקץ, לא רק בגלות מצרים, אלא בכל דור ודור כשעומדים עלינו לכולותינו, הקב"ה בהבטחתו הנצחית "שנצח ישראל לא ישקר" מחשב לנו את קץ הגלות והצרות, עד כדי כך שזה נהפך כמו הנהגה קבועה של עשייה, "חישב את הקץ לעשות", ונזכה לראות בישועת השם בקרוב מכל הקמים עלינו, אמן.

אגב חיזוק עצום אפשר לקבל דווקא מקטע זה שבהגדה, שהרי לפני 2000 שנה מי יכול היה להתחייב שבכל ההיסטוריה יהיה שנאה ליהודים, עד כדי כך "שעומדים עלינו לכולותינו!!"

והכוונה "עומדים" - שכבר סיימו לשבת על התוכניות וקמו לבצע את זממם להשמיד את

יְנִיחַ הַפֶּסֶס מִיָּדוֹ וַיְגַלֶּה אֶת הַמְצוֹת.

צֵא וּלְמַד מֶה בְּקֶשׁ לְבֶן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ.

ולכאורה זה סותר את המדרש הקודם, שבתחילה פרעה לא רצה להרע לעם ישראל, והעם שלו אילץ אותו להרשיע, והנה במאמר חז"ל שלושה היו בעצה משמע שבלעם הוא זה שהחליט על הגזירות, ולא ברור לכאורה מי התחיל ברוע???

וגם פלא שהשנים שהם יתרו ואיוב לא גברו על דעת בלעם שהיתה דעת יחיד?? ואם תאמר שפרעה התייעץ אתם רק אחרי שכבר נכנע

על הפסוק "עורך מסתולל בעמי לבלתי שלחם" כתב הבעל הטורים שהראשי תיבות של המילים "עורך מסתולל בעמי לבלתי" זה בלעם, וכמאמר חז"ל סוטה י"א ששלושה היו בעצה של פרעה, ובלעם הוא זה שהציע לשעבד את עם ישראל, ואילו יתרו ברח ואיוב שתק, והיות ובלעם הציע להצר לישראל והתקבלה הצעתו, לכן כל השעבוד והגזרות נחשבות ונוקפות לאשמתו ולחובתו.

את יוסף הצדיק וזכה לראות בקדושת יעקב וליהנות מברכתו לכן ידע שלבן בלעם הוא רשע ושקרן, אומנם לאחר 3 חודשים פרעה נכנע לדרישת העם, והסכים לעצת בלעם שהוא לבן להציק לעם ישראל כי העם תמכו בעצת בלעם, ולכן יתרו ואיוב למרות שהיו שנים מול אחד, לא יכלו להתנגד לדעת בלעם היחיד כי העם והמלך היו בדעתו.

והנה בתרגום יונתן כתב על הפסוק שנכתב במכת ברד "הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים" – הירא זה איוב, "ואשר לא שם לבו אל דבר ה' – זה בלעם", כי בלעם הרשע מתחילה ועד סוף החטא החטיא והמריד את המצרים נגד האמונה בבורא עולם ולשנאת עם ישראל.

לא פלא שיש ללבן מקום של כבוד של רשעים בהגדה של פסח, וסיפור הרשעים בהגדה מתחיל בו, דהיינו שהגדה של פסח לא מתחילה בסיפור של נמרוד הרשע שהפיל את אברהם אבינו לכבשן האש, למרות שגם זה יכל להאביד את כל עם ישראל, כי בלי אברהם אבינו אין כלום, בכל זאת סבא מסור ברשעות כלבן הרשע אין בנמצא!! כי הוא כביכול הקדיש את חייו הארוכים לרדוף את ישראל בכל תקופות חייו.

לרצון העם שכפה עליו לגזור גזירות על עם ישראל, ושאל אותם איזה גזרות ואיך לבצע את הגזרות על עם ישראל, אם כן למה האשמה על בלעם יותר מפרעה או מהעם המצרי, וגם בעצם צריך ביאור מדוע העם המצרי החליט להרע לעם ישראל בכפיות טובה, למה לא חשבו כפרעה בתחילת דרכו שזו כפיות טובה??

וייתכן שבלעם התחיל את כל הרוע, כי יש דעה תרגום יונתן במדבר כ"ב ה' ובעלי התוס' בשם מדרש שבלעם זה לבן, וביקש לבן לעקור את הכל, והיות ולא הצליח לבן רצה להצר לעם ישראל ולעקור לפחות חלק מעם ישראל, כמו שכתוב "ארמי אובד אבי", "וירד מצרימה", ואולי בלעם תחילה הסית את העם המצרי נגד עם ישראל, שאמר להם אני סבא רבא שלהם ואני מכיר את אופיים הרע והבוגדני, שברגע שהם יגדלו ויתחזקו הם ימוטטו את מצרים.

ולדוגמא הוא שיקר ואמר להם: הנה יעקב חתני כשגדל והתעצם ברח ולקח את כל רכושי ורושש אותי, והיות והוא היה סבא רבא של עם ישראל והביא דוגמא מעשית מחייו עם יעקב, לבן דבריו התקבלו על לב העם המצרי.

אבל פרעה ידע שלבן משקר כי הוא הכיר

ללמדנו, שאם לא נתקן את המידות שלנו, אנחנו מסוגלים להיות רעים למשפחה שלנו, ולרדוף באובססיביות את יוצאי חלצינו, וזה לא רק בקשר למידות, זה קשור גם בעניין קדושת העיניים אם לא נדאג לשמור על עינינו אנחנו מסוגלים להרוס את המשפחה חיים שאולה, להיות רעים ואכזריים לאשה ולילדים ולגרום להם נזק נפשי ורוחני לדורי דורות, ולכן מהיום נזכור שלבן ביקש לעקור את הכל, ואנחנו ניזהר מפניו, ונתקן ונבנה את הכל מחדש בעזרת ה' אמן ואמן.

שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים וְלִבָּן בִּקֵּשׁ לְעִקּוֹר אֶת הַכֹּל,

רק הוקשה לי, אם כך למה להיטלר ימ"ש לצערנו הרב הייתה לו הצלחה להרוג באכזריות לפחות 6 מליון יהודים, הרי הוא ביקש לעקור הכל??? ויתכן שכשעם ישראל לא חי באחדות א"כ גם זה שמבקש לעקור הכל יש לו כוח לעקור חלק רח"ל.

איך רואים "מארמי אבד אבי" שרצה לעקור את הכל?? עונה השפת אמת, מכך שלא הצליח בכלום סימן שביקש לעקור את הכל, אבל אם היה רוצה רק קצת היה יכול לפגוע, בבחינת "ויפגע בכף ירך יעקב" שכל הלילה נאבק המלאך עמו, ולא הצליח ורק כהחליט על אבר אחד הצליח.

לכן גם היום מבקשים לעקור את הכל, רבים הקמים עלינו, לכלותינו לגמרי, לבלתי השאיר שריד מעם ישראל, ברוחניות ובגשמיות, לכן נתאחד יחד בכדי שלא יצליחו, אמן.

שְׁנַאמֶר: אֲרָמִי אֵבֶד אָבִי,

שלבן רצה לבטל את יעקב אבינו במשך 20 שנה שלא ילמד תורה ואז יהיה כמת גמור ואבוד מהרוחניות, כך לא יהיה זכר לעם ישראל, אבל יעקב אבינו התגבר ועבד את ה' בכל התרי"ג מצוות, כך שהוא לא איבד כלום מהרוחניות שלו, ואדרבא הצלחתו לעבוד את ה' למרות הניסיונות הקשים שווה הרבה יותר מהשקעתו שלא במקום של ניסיונות.

יעקב שלח לעשיו לפני שנפגש אתו "עם לבן גרתי ואחר עד עתה" וכתב רבי יונתן אייבשיץ, שהתכוון לומר לעשיו שלמרות ש14 שנה התמדתי בישיבה, בכל זאת עברו מאז שנים רבות וכבר איבדתי את סגולת התורה, ולכן אין בי את הכוח להילחם בך, כי חסר לי את "הקול קול יעקב", ולכן אין פני למלחמה רק לשלום. ואולי גם זה כלול ב"ארמי אובד אבי",

"לבן אובד אבי" במקום להיות "עבד ועובד של אבי"

לראות דוגמא אישית לחיים טובים והגונים, כשקיבל את יעקב אבינו שהגיע היישר מבית המדרש לבית לבן וישב עמו כ-20 שנה, והם התחברו כמשפחה מכמה כיוונים, כי הוא הפך להיות חמיו של יעקב מ-2 בנותיו, ומ-2 שפחותיהם, וגם היה המעביד של יעקב.

והיה ללבן הזדמנות אדירה להיות כעבד ומשרת של יעקב אבינו ולקבל מיעקב אבינו תורה ויראת שמים ולהתעלות עם יעקב אבינו לעולמות עליונים!! כי לבן כביכול נשם והרגיש את יעקב במשך עשרות שנים!!! ובמקום "אובד אבי" הוא יכל להיות "עובד אבי"!! או אולי (בדרך אפשר ממש) גם בכוח התשובה וההתבטלות ליעקב אבינו אולי הוא יכל גם לטפס לדרגה גבוהה ביותר של "עובד כאבי"!!

שהרי שבכל השנים הללו הוא זכה לראות את עבודת ה' המושלמת של יעקב אבינו - "עם לבן גרתי - ותרי"ג מצוות שמרתי", ולבן ראה מה זה ישר ומסירות נפש לעבודה ולרכוש של השני כפי שיעקב אבינו העיד על עצמו, וגם זכה לראות שהוא - לבן ברמאות הפסיד ואילו יעקב בישרותו רק מרוויח.

וגם כשרדף אחרי יעקב פתאום הוא זכה לנבואה בחלום, שבורא עולם מזהיר אותו שלא יפגע בצדיק יעקב, ואז היה לו לראות מה שכרו של ההולך ביושר ובדרכי ה', שבורא עולם דואג לו אישית, ומצד שני הוא יכל לראות שבורא עולם אכפת לו ממנו - מלבן, ולא

בגמרא סנהדרין ק"ה א' יש דעה שלבן הארמי הוא בלעם הרשע, ואם כן, יש להקשות שהרי לבן היה מפורסם לרע עוד קודם שנהיה נביא!! שהרי כבר זכה בתואר "לבן הרמאי", וגם הוא היה רוצח ושודד ששם רעל בצלחת של אליעזר שבסוף אביו בתואל אבל ממנו ומת!!! ואם כן עדיין יכולים הגויים לטעון לבורא שנביא זה נכשל כי היה מושחת לפני הנבואה, ועדיין לא קבלו נביא ישר דרך והגון!! ואם היו מקבלים נביא הגון גם הם היו צדיקים כמו עם ישראל??

אבל האמת, אפשר לומר שלמרות הכל יש כאן איזון מושלם, ואדרבה ללבן היו אפשרויות אדירות להתחזק באופן יוצא מן הכלל וזאת גם עוד לפני הנבואה וכל שכן אחריה.

שהרי לבן זכה לראות בחוש שמרוע רק מפסידים, הנה רצית להרוג ולשדוד את אליעזר כשבא למצוא שידוך ליצחק ובסוף זה חזר אליך, הרגת את אבא שלך!!! אבל במקום להודעו, ולזעוק: אוי לי כי הרגתי את אבי!!! במקום זה הוא ממשיך את מסיבת התנאים של רבקה אחותו, לא יאמן איזו אטימות, איך בן יכול להמשיך את המסיבה כאילו כלום לא קרה!!!

ואולי כי פחד להודעו, שמא ברגשותיו המתפרצים יגלה תוך כדי כבי שאשמת הרצח תלויה בו בבן יקיר, לכן התאפק ושלט על רגשותיו, אם היו לו בכלל!! ולאחר מכן, זכה

הברכות שנשמתמאה עינו, הוא אמור היה להיות שבור לחלוטין.

ובמצב של שפלות ונחיתות נוראה הוא רואה את עם ישראל - נכדיו היקרים שהם צנועים וקדושים, והוא מבחין בהם שהם שומרים שלא יהיו פתחיהם זה מול זה, ולבו נהפך והתחיל לפתע לאהוב אותם, ונכנס בליבו רחמים ורצון לברכם, ונחה עליו רוח ה'. ומיד לאחר הברכה הוא קיבל חיצי בוז מבלק, שגער בו, תתבייש לך, הרי אתה הפעם מעצמך החלטת לברכם!!!

והנה כאן הייתה לו הזדמנות, ובעצם הזדמנות חייו!!! להגיד לבלק לא צריך את הכבוד המדומה שלך, הנכדים שהתחלתי לאהוב אותם הצדיקים שלי למטה מחכים לי!!! הם - נכדי הרבים והצדיקים, יכבדו אותי הרבה יותר ממה שאתה מסוגל לכבד, בפרט שאני משתוקק לאחרית כמוהם.

והיה עליו ללמוד קל וחומר, שהרי יתרו שהיה חותן משה קיבל כבוד מלכים, אז הוא בלעם הסבא רבה של כל העם בוודאי יקבלו אותו בתופים ומחולות באהבה והערצה, וכל היום הם יבקשו ממנו סיפורים על יעקב אבינו ועל בנותיו האימהות הצדקניות. ופלא עצום, בלעם מעדיף לעזוב בבושות ולא להצטרף לעם ישראל למרות כל ההזדמנויות הבלתי מושגות, ואדרבה הוא בכוח מכשילים העיקר שיוקז דם מעם ישראל, לא להאמין!!! **"אובד אבי"** מתחילתו ועד סופו!!!

אבל באמת זה עדיין מובן בהחלט, כי לבן לא רצה לוותר על תאוותיו ולהתמסר לאחרים או לבורא עולם, ככה זה כשלא עובדים על המידות!!! ככה זה כשלא רוצים בכוח להתקרב באמת לבורא עולם!!!

וזה שימש מסר הכי חד והכי ברור לכל גויי העולם, שבלי מידות, ובלי תורה, ובלי כניעה לבורא, לא משנה כל הכוחות וכל ההזדמנויות, במקום התקרבות לבורא עולם יש את ההיפך המוחלט, שרק רוע יש, ורק **"אובד אבי"** מתחילתו ועד סופו.

משמידו מיד בכדי שלא יאיים על יעקב, אלא עדיין נותן לו חיים!! וזה לבד היה צריך לעורר אותו, הנה התגלתה לי האמת ויש בורא עולם!!! ובורא עולם אכפת לו גם ממני!!! קדימה אתקרב אליו ואני אשקיע בו.

אבל זה לא קורה, כי כשנשבעו לאחר מכן יעקב נשבע בשם ה' ולבן בשם עבודה זרה!!! למה?? הרי ראית את האמת??? והרי עכשיו ניתנה לך הזדמנות אחרונה לחבור כבעל תשובה ליעקב אבינו ולכפר על כל מה שעוללת לו משך 20 שנה!!!

והנה לבן אחרי שנים רבות זוכה לשמוע שעם ישראל יצא ממצרים בניסים גדולים, וגם קבלו תורה מבורא עולם והיו להם ניסים ונפלאות, ומטבע הדברים היה עליו לרקוד ולשמוח כי כל עם ישראל הנכדים ונינים והבני נינים שלו, והוא הסבא רבה היחיד בחיים ששרד לכל עם ישראל, ותחת זה הוא מסכים לקלל אותם ומשתוקק לקללם.

וגם האתון שרכב עליו כתוב בילקוט שמעוני בראשית כ"ב צ"ח שזה האבא של החמור של אברהם אבינו ומשה ושמואל, שהוא גם החמור שבו ירכב מלך המשיח, והוא זכה לכוז גדלות לקבל את האבא של החמור המיוחס, ולבן נשאר חמור או ירד מדרגת אדם להיות כחמור, ומטמא עצמו באתון כה קדוש ומיוחד !!!

ומצד שני הוא רואה שהאתון עולה למדרגת לאדם המדבר ופותחת פה וצועקת על בלעם, וראו פלא בלעם לא בורח אלא נשאר ומתווכח עם אתונו, ובמקום להתחזק הוא ממשיך ברשעותו, והנה למולו בא מלאך עם חרב שמאיים עליו, וגם זה לא מזעזע את בלעם, אז מה נשאר?? כן נשאר!! שהוא לא מצליח לקלל, וסופג ביזיונות ולעג מבלק, והוא שכל כך אוהב ורודף כבוד נחל השפלה אחרי השפלה ובוז מתמשך!!!!

והנה מגיעה ההזדמנות האחרונה של בלעם הרשע, שעדיין יוכל לחזור בתשובה ולדבוק בדרכי יעקב אבינו, שהנה לאחר כל הביזיונות שבלעם קיבל מבלק על שלא הצליח לקלל את עם ישראל, ולאחר שנהפך להיות נכה במהלך

ללמדנו, שחייבים עבודה עצמית בכל הכוח לשבור את המידות הרעות בלי רחמים, ולהיכנע ולהתמסר לבורא עולם באמת ובתמים, ורק כך כל קדושה שנקבל תרומם אותנו ותגביה אותנו באמת, כי אם לא נעבוד את טבענו הרע ואת מידותינו הרעות, ולא נתמסר כראוי בלב שלם לבורא עולם, אזי לא יעזור לנו שום סימן ושום מסר משמים, גם לא ניסים ונפלאות, אנחנו נשאר ברוע המושרש בנו.

מצד שני תראו עד כמה בורא עולם משקיע בכל יצור אנוש וכמה הזדמנויות הוא נותן לרשעים גמורים 'שובו אלי ואשובה אליכם', אז ננצל את ההזדמנויות כראוי, למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה אמן ואמן.

ארמי אובד אבי

ולאה, ואיך נשווה זאת לרצון של לבן להרוג את כל עם ישראל כשרדף אחריהם.

אלא נראה, שכל החברים של לבן שבאו לחתונה, רצו לטמאות את יעקב אבינו הקדוש בביאת טעות, כי יעקב רצה וחשב שהוא מתחתן עם רחל ולא עם לאה, וממילא כשהתברר הרמאות הרי שזה קידושי ונישואי טעות, ויצא שיעקב ישלח ח"ו בביאה שאינה צריכה.

ודבר כזה ליעקב זה ממש - "אובד אבי" **ברוחניות**, שמשתווה בהחלט לאובד אבי בגשמיות - מה שלבן רצה להרוג בפועל את יעקב ומשפחתו.

אבל בורא עולם מגלגל הנסיבות, סיבב שיעקב יתחתן גם עם רחל וגם עם השפחות שכך גילה בדעתו למפרע שהסכים לנישואין, וממלא קדושת יעקב לא נפגמה הלילה, והארכנו עוד בעניין בחומש בראשית בפרשת ויצא.

רק הם לא ידעו שיעקב בסוף יתחתן עם 4 אימהות, רק סברו שיעקב יפרק החבילה בטענת מקח טעות, וידרוש רק את רחל, שכך ייפגם קדושתו ח"ו, והיות ומחשבה רעה אצל הגויים הקב"ה מצרפה למעשה הרי כאילו גם הם החטיאו את יעקב אבינו.

"צא ולמד מה ביקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו", ואכן כאן הפסוק "ארמי אובד אבי" זה המקור לדברי ההגדה, והנה בפסוק כתוב הארמי בלי להזכיר את שמו "לבן הארמי", ושואל **הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל** מדוע התורה לא פירטה את שמו במפורש??

ובפשטות אפשר לתרץ, שהיות ולבן גם היה בלעם לדעה אחת בגמרא, לבן כתבו עליו בתורה שם כללי, אבל בהגדה של פסח מספרים בהרחבה את כל ההיסטוריה לבן שם כתוב את שמו של לבן.

והגאון רבי יעקב מתרץ, שכאן התורה **כוללת את כל הרמאים ששיתפו פעולה עם לבן** מתוך שנאה ליעקב, וכפי שכתוב **במפרשים** שבאותו לילה שלבן מסר ברמאות ליעקב את לאה במקום רחל כל בני העיר ידעו מכך ולא גילו זאת ליעקב, ולכן התורה מכלילה גם אותם במילה ארמי, ולכן לא מוזכר כאן "לבן הארמי".

ולכאורה יש להקשות על תירוצו, שהרי כאן התורה מדברת על כך שלבן רצה להרוג את יעקב - "אובד אבי", ואילו הרמאות שבחופה לא מגיעה לחומרה של "אובד אבי", כי הם סך הכל היו שותפים לשקר שלבן החליף בין רחל

ללמדנו, שלהחטיא צדיק זה בבחינת "אובד אבי", כי גדול המחטיאו יותר מהורגו, לכן ניזהר מאוד לא להכשיל ולא להחליש חבר ירא שמים ואפילו לא לקררו ביראת שמים בשום פנים ובשום צורה חלילה, ולצערי כי רב הוא מצוי בקרבנו שכאשר רואים אדם רציני בתורה וביראת שמים ומקפיד על קלה כבחמורה, יש שמתוך צערם שהם רחוקים מעולם מתיקות הקדושה,

לכן הם מכנים שם גנאי לחברם הירא שמים, ומצאו לו שם "חניוק" או "צו"ל - צולני"ק" כביכול צדיק ורע לו בראשי תיבות, כי מפריע להם הדבקות בקדושה, והם רואים בזה קיצוניות מיותרת ואולי גם מכוערת.

אבל שימו לב טוב!! הם הלועגים, הם בעצמם כשנוגע לתענוגי החיים הגשמיים הם בשיא הדבקות ישחקו משחקים ויאכלו מטעמים בהתלהבות עם פרצופים של מתלהב ובעל תאוה, ובזה הוכחתי להם שהם בדיוק עם אותו תפוס התנהגות כמו "הצו'לניק" רק בעולם החומריות והגשמיות, ואילו חברם הצדיק בחר להתלהב מהעולם הרוחני ולהתענג בקדושה, ומאור פני האדון ה'.

הלוואי ואזכה גם אני להתענג בעיקר ברוחניות ומתוך שמחה, ושהצהלה תהיה תמיד על פני, כי תפילתי להיות חסיד אמתי, שאבלו בלבו וצהלתו על פניו!!! ובעזרת ה' האבל בלבו יהיה רק על חטאות נעורים, כי חיים של תורה ותשובה זה חיים מלאים אושר פנימי ועונג רוחני, ושמחה יוקדת!!! כמו שכתוב "ואני קרבת אלוקים - לי טוב", וזה החיים המושלמים שאני מאחל לי ולכל עם ישראל אמן ואמן.

ארמי אובד אבי וירד מצרימה - המשך

למצרים, כי כביכול גרם שיראה הדבר כאילו יש כאן קצת מקח טעות ופגם ח"ו.

אבל קשה מאוד לי לומר כדברים הללו, ולכן נראה לענ"ד לבאר באופן אחר, וכפי שכתבתי בפרשת וישב, שהנה רש"י שם מפרש את הפסוק "כי בן זקונים הוא לו" שפני יוסף דמו לשל אביו, ועוד הוסיף רש"י פירוש נוסף, "זקונים" - שכל תורתו של יעקב שקנה משם ועבר לימד את יוסף בנו.

וקשה מה ראה יעקב דווקא ללמד רק את יוסף בנו הכמעט האחרון ורק לו בלבד את התורה שלמד משם ועבר??? וגם קשה איך יתכן שממשפחה של 12 בנים רק בן אחד דומה לאבא, הרי בדרך כלל חצי דומים לאבא וחצי לאמא, ויש משפחות שער החתונה עדיין ההורים רבים מי דומה למי, אז מה פתאום רק יוסף דומה לאבא???

וראיתי בבלי יקר שהאחים לא רצו ללמוד תורה אצל יעקב (ו"ל "אלא ודאי לפי שכל בניו מאסו בחוכמות ולא נתחברו אל יעקב לשמוע ממנו"). ורק יוסף רדף וביקש כל הזמן אבא תלמד אותי תורה, ונכסף ללמוד מיעקב אביו.

ולכן יעקב אהב אותו יותר מכל בניו, עד כדי כך שהפנים של יוסף דמו לפני יעקב, שהרי חוכמת אדם תאיר פניו, ובזכות החוכמה שקיבל

שואלים מה הקשר בין "ארמי אובד אבי" להמשך "וירד מצרימה", וכי בגלל ארמי אובד אבי לכן עם ישראל ירד למצרים?? ותירץ ב"הר צבי", על פי הגמרא שבת "שבגלל שיעקב העדיף את יוסף משאר הבנים, התגלגל הדבר וירדו בניו למצרים.

ומדוע אכן העדיף יעקב את יוסף משאר בניו?? מסביר הגאון ר' צבי פסח שיוסף היה חשוב אצל יעקב בכך בכור, מפני שלבן רימה אותו, ובגלל העדפה זו של יעקב האחים קינאו ביוסף שסוף סוף הוא איננו הבכור באמת, ובגלל קנאה זו התגלגל הדבר וירדו למצרים.

ולפי זה קשה, שהרי אם יעקב העדיף את יוסף כי סבר שהוא הבכור האמתי שלו, אם כן הרי שבעצם בזה יעקב מראה שהיה כאן - בנישואי לאה, קצת מקח טעות.

שמצד אחד יעקב נשאר לחיות עמה ועוד הוסיף את השפחות, ומצד שני כביכול באהבתו את יוסף כאילו הוא טען שלאה היא לא האישה הראשונה שלו רק רחל, ולמרות שנשאר לחיות עם לאה וממילא יש כאן הסכמה לנישואין, אבל יש כאן עדיין מעין מקח טעות, ולכאורה ביאתו הייתה ביאת טעות, וזה כביכול פגם חס ושלום.

ואולי בגלל זה האחים שנאו את יוסף, ואולי זה הסיבה שנענש יעקב שהתגלגל הדבר וירדו

יוסף מיעקב גם פניו האירו כאור חוכמת פני יעקב.

ויתכן שהאחים הקדושים סברו שאדם צריך להגיע לבד ובכוחות עצמו להישגים בתורה ולא לקבל כביכול תורה מוכנה, אבל אם כך, נשאלת השאלה מדוע שנאו האחים את יוסף, הרי הוא השקיע עם אבא לכן זכה וקיבל!! ולא היה כאן מתנת חינם???

והתשובה היא, שכאב להם אש וגופרית למה רק ליוסף היה חשק ללמוד מאבא ואילו להם לא היה חשק, בפרט שראו שיוסף בגיל 17 גיל צעיר מאוד, כבר הצליח והשיג וקיבל מאביו את כל התורה שיעקב אביו קיבל

מרבותיו שם ועבר!!
ויתכן גם שהיה נראה להם בטעות, שיעקב אהב את יוסף כי החשיב אותו לבכור בגלל הרמאות של לבן, ולכן היה על יעקב להיזהר מאוד לא להפלות בין הבנים למרות כל הסיבות הטובות שביארנו, רק בכדי שלא יגיעו למסקנת טעות שיש בזה כפגם על נישואי לאה.

ואולי זה הכוונה שנתגלגל הדבר וירדו בניו למצרים, שבאמת יעקב אהב את יוסף בגלל הלימוד, ורק הדברים התגלגלו לפרשנות והבנה לא טובה שנותנת פגם ביעקב חלילה, ולכן היה כאן חילול ה' שעל זה הלכו לגלות, וחשוב להדגיש שהכל בדרך אולי ואפשר.

ללמדנו, עד כמה עלינו להיזהר שלא יהיה בשום פעולה שלנו אפילו צד קטן של חילול ה' משום כיוון ופרשנות חלילה, אלא אדרבא רק נקדש שם שמים בכל מעשינו ואמן ואמן.

וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיְגֵר שָׁם בְּמֵתֵי מֶעֶט, וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל, עַצּוֹם וָרֹב.

וַיֵּרֶד מִצְרַיִם - אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר. - אבל בורא עולם ברחמיו שלח את "יוסף" קודם.

בסדום הוא יתנתק מהמידות הטובות המושרשות בו - מידת החסד!! ואכן הם צדקו בגישה, אבל היות וכבר באותו לילה המלאכים הגיעו ללוט לכן לוט לא הספיק להתקלקל.

והנה יוסף מלך במצרים 9 שנים עוד לפני שהשבטים מגיעים אליו, איך הוא מחזיק מעמד ולא נופל מרמתו הרוחנית?? נראה לחדש חידוש עצום, שיוסף מתחילת פגישתו עם פרעה מיד הוא הכריז שהוא כלום והוא לא שווה כלום, ורק אלוקים הוא נותן לו את הכוח לענות ולפתור חלומות.

ואכן פרעה מקבל את דברי יוסף בשלימות, ומינה אותו לתפקיד משנה למלך רק בגלל שיוסף הוא איש "אשר רוח אלוקים בו". ובכוח זה גם במקום טמא - "ערוות הארץ", יוסף הצליח ליהנות מהתפקיד בקדושה וטהרה ובלי

למרות שעל יעקב אבינו נגזר לרדת לגלות מצרים יחד עם יוצאי חלציו - עם ישראל, בכל זאת בורא עולם ברחמיו הכין את מצרים לקראת הגעת עם ישראל לגלות מצרים, ועל ידי הכנה זו היה קל יותר לעם ישראל בגלות מצרים הן מבחינה גשמית ויותר חשוב מבחינה רוחנית הייתה להם תשתית טובה שהקלה על גלותם במצרים, ולתשתית קוראים - יוסף.

כי הנה יש מקום גדול לתמוה, מה שכר הוא ליוסף ששמר על העיניים ועל קדושתו בכך שהוא זכה ונהיה מלך בארץ טמאה כמצרים מלאה בעבודה זרה וטומאה וכשפים!! הרי זה ניסיון קשה מנשוא?? וכפי שכבר כתבתי בפרשת וירא שאנשי סדום מינו לשופט את לוט בסדום רק בגלל שרצו לקלקל אותו סופית, והחליטו שעל ידי התפקיד החשוב של שופט

השם, ותלה רק בבורא עולם את כוחו והצלחתו. **ובכוח** שלא שינו לבושם שפתם ולשונם זכו עם ישראל לצאת ממצרים, ולכן "יוסף הוא המושביר", כי בכוחו של יוסף עם ישראל היו ראויים לצאת ממצרים.

ולפי זה מתורץ דברי רש"י בפרשת ויחי שכתב "שיעקב היה שלם, כי יוסף מלך, ועוד שהיה שבוי בין הגויים, ולא למד ממעשיהם". ולכאורה רש"י היה צריך לכתוב הכל ביחד, שלמרות שהיה שבוי ומלך בין הגויים, בכל זאת לא למד ממעשיהם, למה רש"י הפריד וכתב באמצע הדברים "ועוד"??

אלא יתכן וכך משמע מדבריו שמה שכתב רש"י שלא למד ממעשיהם הרעים הולך רק על התקופה שהיה שבוי ועבד, אבל על התקופה שהיה מלך לא היה לו ניסיון כמעט ללמוד ממעשיהם הרעים!!! וכל כך למה??

התשובה היא כאמור, שהיות ויוסף נהיה מלך רק על תקן של צדיק וקדוש ועל תקן יהודי מאמין בשלימות בבורא עולם, לכן לא היה ליוסף הצדיק ניסיון גדול ועצום ללמוד ממעשי הגויים, כי אם חלילה היה נגרר לעבירות ואם חלילה היה נחלש מאמונתו הוא ייהפך ללעג ולקלס בכל מצרים, שהרי בכך הוא זלול בעיקר ובמקור כוחו המפורסם, ולכן רק כשהיה שבוי רק אז היה לו את הקושי העצום לא ללמוד ממעשי הגויים.

נפילות, כי הוא עלה לתפקיד רק על תקן שהוא נאמן לבורא עולם ומאמין בו, וגם גם יוסף הכריז שהוא מציל את מצרים רק בזכות האמונה בבורא עולם.

ולכן יוסף הרשה לעצמו להקריב ולשחוט את אלוהיהם - את הכבש, כשהכין אותו לאכול סעודה עם האחים הקדושים, למרות שזה תועבת מצרים לאכול את אלוהיהם, וכל זאת הוא עשה זאת בלי לפחד מהם, כי מהתחלה הוא בא עם האמונה, וכל מצרים ידעו שזה מה שהוא!!! וכולם ידעו שיוסף הצדיק הציל את מצרים רק בכוח האמונה בבורא עולם!!!

ואכן היה זה שבר עצום ליוסף, שנחנה במלכות עצומה באימפריה עולמית, מתוך שליחות של קידוש שם בורא עולם בגאון ולהמשיך כל הזמן לקדש שם שמים ללא מורא!!!

לא פלא שבורא עולם הקפיד על יוסף שביקש משר המשקים שיפעל לשחררו מתוך חנינה ורחמים, כי בורא עולם רצה שיוסף יצא בגאווה מתוך עוצמה, וככה הוא יפיץ את האמונה בבורא עולם בגאווה מתוך עוצמה ובלי פחד.

זה יצר הכנה מושלמת לעם ישראל בגלות מצרים, שלמרות טומאת מצרים שעם ישראל נפל ושקע במ"ט שערי טומאה, בכל זאת עם ישראל לא שינו שמם לשונם ולבושם, וכל זה מכוח גאוות היהדות שיוסף מלך בגאון בשם

לכן עלינו לחזק ולקדש שם שמים ברבים בגאון, וכמה שיותר נחזק אחרים בשם השם כך אנחנו בעצמנו נתחזק יותר ונסגור בעדינו מלחטוא לבורא עולם, כי אם נחטא חלילה נהפך להיות לעג וקלס ברבים, שיאמרו: ראו את זה המחזק אחרים והוא בעצמו נופל בחטאים רחמנא ליצלן, ולכן כל אחד מאתנו יחזק אחרים ויתחזק בעצמו וביחד נתעלה ביראת שמים טהורה אמן, ובעזרת השם נקבל כוחות נוספים שנספיק בזמן קצר פי כמה לחזק הרבה יותר ממה שהספקנו בעבר בזמן כזה, ונזכה להרחבת הדעת ועושר רוחני וגשמי, ואושר ושלווה ונחת רוח מכל יוצאי חלצינו אמן ואמן.

בזכות יוסף הצדיק, שעבוד עם ישראל במצרים היה רק 86 שנים!!

לפרעה שכל תושבי מצרים יתנו חמישית מהתוצרת החקלאית שלהם כמס עבור המלך פרעה.

התורה מספרת לנו על 2 חוקים שקבע יוסף במצרים עוד לפני הגעת עם ישראל לגלות מצרים, הראשון היה "ונתתם חמישית

של האבות כאילו הם כבר התחילו את הגלות מאז שנגזרה.

וכשם שבזכות הסכמת האבות לסבול בעולם הזה הקב"ה החשיב להם זאת כאילו התחילו לסבול, כך החוק שעשה יוסף במצרים שרק חמישית יקבל פרעה אכן קבע את זמן שעבוד עם ישראל במצרים, וכל זה היה בזכות מה שיוסף שנשאר צדיק והומלך מתוך קדושתו ובכוח אמונתו בהשם, וגם כל רגע שהיה מלך במצרים היה בזה מסירות נפש להמשיך לשמור על הקדושה ובכך עשה קידוש השם כל רגע, לכן הייתה עוצמה לחוק זה שקבע גם לנצל זאת ולהקל על עם ישראל שכל ימי שעבודם היו רק חמישית מזמן הגזירה שזה 86 שנה בלבד.

ואפשר לחדד יותר, שהיות ויוסף הצדיק החשיב את כל תהליך סבלו כעבד כחלק מהטובה שהטיב עמו הבורא, וכפי שאמר לשבטים שלא עשו לו כל רע אלא רק הטיבו עמו, אם כן בכוח זה שהחשיב הכל לטוב גם את שנותיו הקשות ביותר, זה נתן לו את הכוח והזכות לקבוע כמה זמן בדיוק עם ישראל יסבלו מפרעה בשעבוד.

וראיתי בספר נחלת אליהו, שכתב: שבפרשת בא י"ב מ' כתוב ש"מושב בני ישראל בארץ מצרים 430 שנה", והרי מלידת יצחק עד יציאת מצרים עברו רק 400 שנה, אלא מספר זה נמדד מברית בין הבתרים שהיה 30 שנה לפני לידת יצחק. והנה למעשה רק 210 שנה עם ישראל היו במצרים, ורק 86 שנה מתוכם הם היו משועבדים לפרעה, ו 86 שנה מתוך 430 שנה יוצא בדיוק חמישית, וזה רימוז יוסף בחוק שקבע במצרים.

וקצת קשה וכי בכוח יוסף היה לשנות את זמן גלות עם ישראל?? וגם מה הקשר בין חוק שעשה עם עבדי פרעה שיתנו חומש ממה שיגדלו בשדות, לגלות עם ישראל?? **ובעצם** יש לתמוה למה נחשב "מושב" עם ישראל במצרים מיום שנגזר עליהם בברית בין הבתרים שהם יהיו בגלות מצרים, הרי הם לא ישבו במצרים רק 210 שנים??

אלא יתכן, שהיות ואברהם אבינו הסכים לגזירה זו בברית וגם יעקב אבינו הסכים לכך כשחילק את העולמות בינו לבין עשו הרשע, לכן בורא עולם החשיב את ההסכמה והקבלה

ללמדנו, שמי שמקבל עליו באמונה ובאהבה כל דבר לטובה גם מה שנראה כקשה וכצעד וכאב!!! שידע לו שזכותו רבה עד למאוד והקב"ה אוהב יהודי שכזה ויש לו כוח עצום להשפיע לטובה בתפילה עליו ועל כלל ישראל, ואפילו לבטל או לצמצם גזירות רעות מעם ישראל ח"ו, ולכן נתחזק באמונה ונתחזק באמונה בהשגחתו האוהבת של בורא עולם עלינו בכל רגע, ונשתדל תמיד להיות בשמחה, ולעבוד את הבורא יתברך בהתלהבות באהבה ובשמחה מתוך הכרת הטוב עצומה, וכך בורא עולם ימציא לו עוד ועוד טובות וחסדים שימשיך להודות להלל ולשבח עד בלי די, אמן ואמן.

יוסף הכין את האפשרות ששבט לוי כולו יעסוק בתורה ולא ישתעבדו לפרעה

ובעצם כאן קבע יוסף את הכוח שהיה לשבט לוי לחמוק מעבדות פרעה בטענה שהם כהני דת וזכותם לחיות במצרים בלי להשתעבד בעבדות לפרעה.

והנה מי שראה את חוק מצרים, מה שיוסף בשנות הרעב חידד וקיבע אותו להמשך הדורות, לא הביין איך יתכן שיוסף עוזר

הנה החוק הנוסף שיוסף קבע במצרים עוד לפני בא האחים "כי חק לכהנים מאת פרעה, וישם לחק עד היום הזה רק אדמת הכהנים לברם לא היתה לפרעה", ויוסף בעצם המשיך לעתיד את חוק פרעה שכהני הדת לא יהיו עבדים לפרעה, ולא רק, אלא מכוח החוק הם גם יקבלו אוכל חינם.

מעבדות פרעה ולהיות בישיבה כל שנות גלות מצרים.

ואכן בכתוב בזהר כל עם ישראל אילו ישבו ולמדו תורה בעמל גם הם היו ניצולים מעבדות פרעה, ואם כן מובן ולא פלא מדוע התורה טורחת לספר לנו את חוקי מצרים שקבע יוסף בשנות הרעב למצרים.

לכהני דת של עבודה זרה, אבל מי שראה את כל התמונה הבין שיוסף רק ניצל חוק קיים של פרעה והדגיש אותו, והאריך את תוקפו "עד היום הזה", והגויים חשבו שהוא רק דואג לכבודם של כהני דתם התפלה, אבל יוסף הצדיק שהאמין שהוא בשליחות ה' לעזור לעם ישראל הכין חוק זה כדי להציל את שבט לוי, ששבט לוי יוכלו לחמוק

ללמדנו עד כמה כוחו של בחור יהודי צעיר בודד אבל צדיק וקדוש וטהור שלמרות סבלו לא מתייאש וממשיך להתעלות בכל מצב יכול לעזור ולהציל את כל עם ישראל!! ולכן כל יהודי אסור לו לזלזל בכוחו!! גם אתה התחזק והיית לאיש!! ולך בכוחך והושע את ישראל!! וזכור אל תבוש מהמלעיגים עליך!! כי לגדולות נוצרת!!

וַיָּגֵר שָׁם - מִלֵּמַד שְׁלֹא יֵרֵד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֲלֵא לְגוֹר שָׁם.

כאמור קודם יוסף הכין תשתית טובה לעם ישראל לפני שבאו לגלות מצרים, אבל יעקב הגיע והשלים אותה כראוי!

של תורה??
וגראה לתרץ, שלמרות שהקב"ה הבטיח ליעקב שיהיה אתו, ויעקב גם ידע שיוסף בנה במצרים תשתית של אמונה ויראת שמים, בכל זאת ליעקב היה חשוב למסור מסר ליוסף ולכל יהודי!!!
שהתשתית בחיים חייב להיות מבוסס על תורה!!! ועליה יהיה אמונה ויראת שמים, כי חיזוק בלי תורה אין לו אחיזה ובסיס אלא זה פורח עם הזמן!!!

כתב רש"י שמיד עם הגעת יעקב אבינו למצרים עוד לפני שהוא נפגש עם יוסף דבר ראשון הוא שלח את יהודה להקים ישיבה ובית הוראה.
ופלא הדבר שלפני שיעקב פגש את יוסף בנו האבוד והחביב, יעקב אבינו דאג לשלוח את יהודה להקים ישיבה, ומה כל כך בוער???
וגם קשה הרי בורא עולם מבטיח ליעקב אבינו שהוא ירד אתו למצרים, אז מה כל כך בער ליעקב אבינו דבר ראשון להקים מקום

קדימה קבע עיתים לתורה, ותתחזק ביראת שמים אמן ואמן, כי חשוב חיזוק מתמשך ולא שפורח אחרי תקופה!!! חיזוק שישנה את החיים לנצח!!!

שְׁנֵאמְרוּ: וַיֹּאמְרוּ אֵל פְּרַעְהָ, לְגוֹר בְּאַרְץ בְּאֵנוּ, כִּי אֵין מְרַעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לְעִבְדֶּיךָ, כִּי כְּבֵד הָרַעֵב בְּאַרְץ כְּנַעַן. וְעַתָּה יִשְׁבוּ נָא עִבְדֶּיךָ בְּאַרְץ גִּשְׁוֹן.

כתוב שרק רצה לגור תקופה קצרה ולא ארוכה?? וגם למה אנוס על פי הדיבור, הרי

לכאורה קשה שקודם כתוב שירד בכפיה "אנוס על פי הדיבור", ומיד לאחר מכן

זה מה שסיכם עם עשיו שהוא לוקח את

הגלות??

אלא אכן יעקב אבינו ידע שזה גזירה שיהיו במצרים, כי זה מה שסיכם עם עשיו, אתה עשיו תקבל עולם הזה, ואני ובני נלך לגלות, אבל יעקב אבינו הלך לגלות בכפיה כי הוא ידע ששם יפלו ברוחניות אז לא הולכים לגלות כזו בשמחה, וגם כשהלך כשהוא אנוס על פי הדיבור, שכל הזמן יעקב חשב שיגורו שם ולא

ישתקעו שם. וכל רגע ורגע שהיה שם הוא השריש לילדים והנכדים אנחנו רק נמצאים באופן זמני במצרים, ובקרום נחזור לארץ ישראל, ולכן היהודים שמרו על שמים שפתם ולבושם כל זמן שהיו במצרים, כי יעקב השריש בהם בעוצמה שאנחנו במצרים רק זמני - לגור, כבר חוזרים הביתה לישראל, אז לפחות שמרו על החיצוניות שלהם, כי לא באנו להשתקע במצרים.

וגם אנחנו צריכים לשרר שהחיים שלנו בעולם זה זמני, והעיקר זה העולם הבא, לכן החיים במחשבה אמתית כזו תעזור לנו שתמיד נשאר רוחניים, וזה ישפיע רוחניות גם לדורות הבאים.

בְּמַתִּי מֵעֵט - כִּמָּה שָׁנָאֵמַר: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתַיִךְ מִצְרַיִמָּה, וְעַתָּה שָׁמָּה יִי אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב.

תוך 210 שנה מ-70 נהפך ל-600 אלף גברים מגיל 20 לא כולל נשים וילדים, אגב איפה הנשים ב-70 נפש???? ואם נפרש ש-70 זה רק גברים, למה יוכבד ודינה במנין ה-70?? האם בגלל שהיו מפורסמות או מוכרות ויל"ע??

התרבות עם ישראל

ומתמידים השתעבדו מרצונם באהבה לעבודת ה' יתברך, ואילו בשאר השבטים שלא רצו לצאת ממצרים בהם מתו 4 מתוך 5, או 49 מתוך 50, ואם כן קשה איך יתכן ששבט לוי לא היה השבט הגדול ביותר במספר שיצא ממצרים?? והתשובה האמתית היא על פי יסוד הרמב"ן, שכתוב ש"כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", ולכן רק שאר השבטים שסבלו ועונו בעבודת פרך של פרעה הם התרבו פרו ושרצו, אבל שבט לוי שלא עונה ולא סבל על ידי פרעה לכן לא נתברך בכך ירבה וכן יפרוץ, ואכן מצאנו שעמרם הוליד אחד בכל לידה, אבל שאר נשות השבטים היו יולדות ששה בכרס אחת לכן רק מנין שאר השבטים גדל יותר משבט לוי.

כתוב בתורה "כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", ופלא עצום ותמיהה גדולה יש כאן לכאורה, שהרי כידוע שבט לוי כולו למד תורה ולא השתעבד לפרעה, והנה כשעם ישראל יצאו ממצרים, יש גרסה במדרש שרק אחד מחמשי יצא ויש גרסה שרק אחד מחמישים יצאו ממצרים, כי רוב מוחץ של עם ישראל היו רשעים והעדיפו לעבוד עבודת פרך לפרעה ולא להשתעבד לעבודת השם במדבר.

והנה שבט לוי הוא כ 10 אחוז מעם ישראל, ולפי זה שבט לוי היה צריך להיות השבט הגדול מכולם בכמה מאות אחוזים מכל שבט אחר שהשתעבדו לפרעה, כי שבט לוי היו צדיקים ומתמידים בתורה שבוודאי כל השבט יצאו בשמחה ממצרים כי בוודאי הם כבני תורה

ללמדנו שמי שסובל וקשה לו דווקא הוא גודל וצומח יותר!! לכן אם קשה לך ואתה סובל ואתה צועק מעומק ליבך הטהור אוי קשה לי!! אוי לי זה ניסיון קשה ועצום ממני!! אל תיבהל ותתגבר על הקושי ושמח כי ככה גדלים וככה צומחים תעלה ותצליח אמן ואמן.

כן ירבה וכן יפרוץ - דרך אחרת

ממיליונים לעשרות ממיליונים שמתו בבת אחת, וכאמור שיש שיטות שאחד מחמשה יצא ממצרים ויש שיטות שרק א' מחמישים יצאו ממצרים.

אבל בשבט לוי לא נולדו כמויות, מצד גם לא מתו במכת חושך, וראיתי כתוב שבשט לוי זכה לצאת בשלימות ממצרים, כי כל השבט למדו תורה וכל בני השבט היו יראי שמים וצדיקים, ועיין במלא העומר לקמן.

מצד אחד אכן נולדו הרבה יהודים בבת אחת, ששה בכרס אחת או שישים בכרס אחת, וכאמור על פי הרמב"ן הריבוי היה רק לשבטים שלא למדו תורה אלא עבדו ועונו בעבודת פרך לפרעה, ולהם הייתה הברכה שיפרו וירבו מעל דרך הטבע.

מצד שני במכת חושך בשלושת ימי האפילה כתב רש"י שמתו רוב רובו של עם ישראל, כמויות עצומות של יהודים

ללמדך שבלי תורה אפשר ליפול בכמויות ביראת שמים, כי בקושי אפשר לשרוד ביראת שמים בלי לימוד תורה.

המשך

לצאת ממצרים, ואז כפי שאכן קרה רוב רובו של עם ישראל נמחק במכת חושך כי היו רשעים וכאמור, וחשש יעקב שאם כן מי ישרוד מהשבטים מלבד שבט לוי, וכי ימחקו שבטי ישראל מכלל עם ישראל, חלילה???

ועל זה ענה לו בורא עולם, אל תירא יעקב, השבטים לא ימחקו אלא "לגוי גדול אשימם שם" - במצרים, שכך גם אם רוב מוחץ של עם ישראל ימותו במכת חושך לפני שיצאו ממצרים, עדיין כמות הצדיקים שבשבטים שישכימו לצאת ממצרים יהיה שווה בכמות וגם יותר משבט לוי הצדיקים שלא מת מהם אחד במכת חושך, כי אכן מתו המונים לשבטים אבל גם נולדו המונים - גוי גדול.

ולפי זה מתורץ לי מה פשר הדבר שבזמן שיעקב חושש מהירידה למצרים בורא עולם מרגיע אותו "אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם", ולכאורה איך הבשורה של לגוי גדול אשימך שם אמורה להרגיע את יעקב מפחדו מלרדת מצרים?? בפרט שחשש יעקב הוא על המצב הרוחני של עם ישראל במצרים, ואם כן מה הקשר בין עם גדול לחשש הרוחני?? וגם לכאורה משמע שרק שם במצרים הם יהיו גוי גדול, ואילו מחוץ למצרים דהיינו כשיצאו ממצרים הם לא יהיו גוי גדול, ולכאורה למה שהברכה תיפסק??

אלא אולי הכוונה שיעקב חשש שכשעם ישראל ישקע במ"ט שערי טומאה הם לא ירצו

ככה היה פעם, וככה זה גם היום!!! ולכן אם זכית ואתה מלומדי התורה בטהרה, אשריך!!! ואל תפזול החוצה כי התורה מקור הקדושה והברכה לדורי דורות!! ואם אתה המתפרנסים מ"יגיע כפיך כי תאכל", ואתה קובע עיתים לתורה, אשריך כלשון הפסוק ממש!! אבל דע וזכור!! בלי תורה קשה מאוד לשרוד ביראת שמים, אחד לחמישה, אחד לחמישים, וזכור, השם עשה כמות של לידות בשביל להוציא את הקצת מהרבה, כי הכמות לא קובעת, רק הקצת האיכות.

עוד בעניין הזה

וכל השבטים נמנו מגיל 20 שנה ומספרם היה כ 40 אלף ממוצע.
ולמרות שהם נימנו מגיל 20 והלווים מגיל

באמת מצאנו בספירת הלווים לאחר יציאת מצרים במדבר שהיה מספרם 22 אלף מגיל חודש, ואילו מגיל 30 שנה הם היו רק 8000,

שלא עסק בתורה, בכדי להיחשב כשבט הוא היה זקוק לכמות גדולה של אנשים יראי שמים ורק כך הם יכולים להתחיל להשתוות לשבט לוי הלומדים תורה בהתמדה, למרות שבט לוי הם קצת בכמות אבל הם הרבה באיכות.

30, עדיין בפשטות זה מלמד שבכללי השבטים היו לפחות מפי 2 ויותר מכמות הלוויים, וזאת גם לאחר שמתו כל הרשעים מהשבטים, בכל זאת השבטים היו הרבה יותר משבט לוי, ומדוע?? וייתכן, שהדבר בא ללמדנו לדורות, ששבט

וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי - מְלִמֵּד שְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל מְצִיֵּינִים שָׁם.

התשובה, שאם הצליחו לשמור על המראה היהודי, כואב הלב שלא הצליחו לשרוד ביהדות, ורק חמישית יצאו, או כאב על החילול השם שנראים כיהודים ושקועים במ"ט שערי טומאה.

מצוינים הכוונה שהיהודים במצרים לא שינו את שפתם לבושם ושמם, ואם כן קשה, מדוע כתוב לשון "ויהי" שזה תמיד משמש כלשון צער, הרי אם שמרו על המראה היהודי הרי זה משמח ולא מצער???

מצוינים - שלא שינו שמם לבושם ושפתם - וכי רק זה מעלתם???

ובסגנון הזה נמצא בכל המדרשים רבה בשמות ובמדבר ובמדרש תנחומא.

אבל הצד השווה שבכל המדרשים הרבים, שלא הזכירו את פרישות עריות אלא בסוף המעלות של עם ישראל, דהיינו רק לאחר "שלא שינו שמם ולשונם", (מלבד במכילתא בא אות ה' ששם הזכיר קודם את מה שלא נחשדו על עריות ואח"כ הביא שלא דיברו לשון הרע ואחר כך שלא שינו שמם ואת לשונם), ומכל המדרשים הנ"ל נראים הדברים שכביכול פרישות מעריות היה דבר קל לעומת שינוי שם ולשון.

והדברים תמוהים ביותר, שהרי קדושת המשפחה ששמרו במסירות נפש, לכאורה הוא החשוב ביותר משאר המעלות שהוזכרו וזה היה צריך להיכתב בזכות ראשונה עיקרית וראשית?? כי זה להישמר מאיסורים חמורים האסורים מדאורייתא, ומניסיון קשה עד למאוד בדבר שעבדים פרוצים בו ביותר והיצר חושק בו תמיד??

ואם כן למה לא כתוב דבר ראשון שיצאו בזכות זה?? בזכות קדושת המשפחה?? למה כביכול החומרות וההקפדות יותר נחשבו כאן מהקפדה על איסורים דאורייתא - איסורי זנות??

לכאורה יש כאן קושיה עצומה, שהרי עם ישראל שמר על קדושת המשפחה ולא חטאו בזנות, וזאת למרות שהיו עבדים בשפל המדרגה, ועבדים נוהגים בהפקרות וחשודים על הזנות כי אין להם כבוד ואין להם מה להפסיד, ואכן עם ישראל נפלו מאוד ברוחניות והיו שקועים במט' שערי טומאה, ובכל זאת כאמור היה להם גבולות ומסירות נפש שלא לחטוא בזנות ואכן למרות הכל לא חצו גבול זה, ואפילו שולמית היחידה שחטאה עם מצרי שמוזה נולד המקלל - זה היה שלא מרצונה.

ואם כן זה ניסיון עצום שעמדו בו בכבוד, וקשה למה כתוב בפסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות פרק ו על הפסוק "והוצאתי אתכם, והצלת אתכם, וגאלתי אתכם, ולקחתי אתכם", כנגד ד' זכיות שבידם, שלא שינו את לשונם, ולא חילפו את שמלותם, ולא גילו את סודם ולא ביטלו ברית מילה יצאו ממצרים, ולא הזכר שם כלל הזכות הגדולה שלא היו פרוצים בעריות.

אומנם במדרש ויקרא רבה (מרגליות) פרשת אמור פרשה ל"ב כתוב: ר' חונה בשם בר קפרא אומר, בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, על ידי שלא שינו את שמן ולא שינו את לשונם ועל ידי שלא אמרו לשון הרע ועל ידי שלא היה בהן פרוץ בערוה, וכגרסה הזאת

ויהודי יקר ששמו כשמי – יוחנן, ענה נפלא ביותר, שמי שאכפת לו הזוהות היהודית הוא איש של כבוד, ואכפת לו וישמור גם על כבוד המשפחה, ואולי לכן חשוב להקפיד על לשון ושם ולבוש יהודי אפילו שזה שפה ושמות ולבוש עתיק יומין ויש שילעגו ויכנהו "יהודי בלבוש גלותי", כי יש לנו כבוד למסורות אבותינו וכבוד לשורשי משפחתנו כך שלא נרגיש תלושים ומנותקים.

וביום ג' סיוון הייתי בכותל ושם במקום הקדוש התחדש לי תשובה נפלאה, ותשובה מהכותל יש בה עוצמה וקדושה, שקדושת המשפחה זה גם עניין של בן אדם לחברו שלא להרוס את המשפחה, וזהירות מלפגוע במשפחה זה לא שיא הגדלות וזכות הכי גדולה שבגינה יצאו ממצרים.

א. שהיו זמנים בתקופה ההיא שכל הגויים היו גדורים מזנות. **ב.** כי לעבד נשוי עם ילדים שאין לו כלום חוץ מהמשפחה, ומשפילים את כבודו לפחות שיישאר עם משפחתו בנאמנות כי

זה הנכס היחידי שעוד נשאר לו לפליטה. **ג.** ואולי בשל כך באותו זמן עם ישראל הקפידו מאוד על בן אדם לחברו שהאחדות בניהם תלכד אותם לצרת רבים חצי נחמה.

ולכן משה רבינו כששמע בגלות מצרים שיהודים מדברים לשון הרע הזדעזע ואמר "אכן נודע הדבר", שעכשיו מובן לו למה הגלות מתארכת ועם ישראל סובל, ותמיד היה קשה לי הדבר, שהרי עם ישראל היה שקוע במט' שערי טומאה וכי זה לא סיבה לגלות???

אלא התשובה כפי שאמרנו, שעם ישראל במצרים הקפידו על בן אדם לחברו, ולכן כשמשה שמע שיהודים דיברו לשון הרע הזדעזע כל כולו, וכאב לו וטען וכי גם בבן אדם לחברו שהייתם מושלמים לטובתכם ולהנאתכם להחזיק מעמד בצער הגלות האם גם בזה אתם נבשלים?? הרי זה רק יעמיק ויקשה לכם עוד יותר את הגלות, כי בפירוד הלבבות גם אין תקווה בלבבות חלילה.

מ"ט שערי טומאה – בלי זנות!!! המשך

זכות יוסף הצדיק שמסר נפשו על קדושת הברית במצרים כך הוא הכין לעם ישראל את התשתית הנכונה לשהותם בארץ מצרים שלא יזנו חלילה.

וכנראה מה שהם היו שקועים במט' שערי טומאה זה בעניינים אחרים כעבודה זרה וכדומה, הקשורים לבן אדם למקום, ובעניינים של בן אדם למקום לא היה לישראל זכות מלבד שמירת על מסורת ישראל שלא שינוי שם שפתם ולבושם.

אז גם אנחנו עצמנו ניזהר שבעתיים, כי אנחנו לא הגענו למ"ט שערי טומאה, אז בוודאי קל לנו יותר שלא נהרוס בידיים את קדושת המשפחה חלילה.

והיום יותר מתמיד צריך זהירות עצומה לשמור על קדושת המשפחה, וזה מתחיל בשמירת העניינים, אז בואו ונתחזק בעד עמנו, שנזכה להימנות עם מקבלי פני משיח צדקנו בקרוב בימינו אמן ואמן.

המלוא העומר מבאר למה עם ישראל פרה ורבה מעל דרך הטבע - ששה בכרס אחד, ואילו שבת לוי לא התרבו **כמבואר ברמב"ן??**

ומתוך כי היו רשעים שהוציאו לעז בבני ישראל שהם ממזרים, בטענה שאם המצרים שלטו בגופם כל שכן שלטו בנשותיהם, לכן היה **ריבוי מעל הטבע**, להראות שהם יהודים כשרים, **כי בורא עולם לא ירבה ממזרים בעולם ובניסים**, אדרבא בורא עולם מעדיף שממזרים לא יחיו ויתרבו.

ולכן בשבת לוי שלא שלטו המצרים, אז אין צורך להוכיח שהם לא ממזרים, ועל כן שבת לוי היה הקטן מכולם, שאפילו מגיל חודש הם היו במניין הקטן מכל שאר השבטים.

ומדהים הדבר שעם ישראל היה שקוע במצרים במ"ט שערי טומאה וכמעט הגיעו לשער הנון שהוא האחרון, ובכל זאת הם לא פגמו בקדושת המשפחה בכלל, ואולי היה זה

ושוב נשים לב אפשר להיות במ"ט שערי טומאה בלי עדיין להרוס את קדושת המשפחה ולחיות כמעט בטומאת טוטלית, אז אל תלך רגוע ותאמר לעצמך אני לא הרסתי את המשפחה, אני בסדר, רק קצת נפלתי פה ושם, לא נורא!!! שקר שקררררר, שקרן היצר הרע, הוא משקר!!! נכון אתה לא הרסת את קדושת המשפחה לגמרי, אבל יכול להיות שאתה עמוק במט' שערי טומאה כמעט בנון, אז מיד ברח לך מהטומאה תכף ומיד, ורוץ לרב ולחבר ולחבורה שיתמכו בך שתצא ממט' שערי הטומאה השם ירחם, קדימה עכשיו ומיד!!!! ועשה כל מה שביכולתך לצאת מהטומאה, ולא להתקרב אליה חלילה!!!

איך לא שלטו המצרים בהם לעבירה???

בקדושת המשפחה, הבינו המצרים שכאן לא נוגעים וכאן לא מתעסקים.

ואכן היה רק אחד שחטא עם הדברנית אמו של המקלל, אבל משה מחק באחת תופעה זו, ובמכה אחת או בשם המפורש הוא הרג את המצרי הראשון והיחידי שחטא עם אשת ישראל, ובזה זה התחיל ובזה זה נגמר.

כי בכל מצרים הדבר התפרסם, כי תפסו את משה ונגזר דינו למוות על כך, וכאשר באו להרוג את משה נוצר נס שלא נחתך צווארו כי נעשה כמו שיש, ואז כל המצרים הבינו שבורא עולם לא מרשה להתקרב לבנות ישראל, ועשה ויעשה ניסים ונפלאות להגן על קדושת המשפחה.

אכן פלא, איך קרה הדבר שעם ישראל למרות שהיו במט' שערי טומאה ושקועים בטומאה, בכל זאת לא פגמו בטהרת המשפחה?? ואיך זה שלמרות שהמצרים שלטו בגופם בכל זאת לא שלטו בנשותיהם???

והתשובה הנראית לי, שהן מצד היהודים והן מצד המצרים האדונים היה להם גבולות!!! שמצד היהודים היה להם גבולות, שלמרות שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה, בכל זאת היה קווים אדומים לא להרוס את הבית, לא להרוס את המשפחה!!! וכפי שהרחבתי קודם בהסבר העניין.

והחיידוש הוא שגם מצד המצרים היה להם גבולות, כי כאשר הם ראו את הקפדת עם ישראל כולם בלי יוצא מהכלל לא ליפול

ולכן אם אפילו המצרים ששלטו שליטה מוחלטת בעם ישראל בכל זאת הבינו שאסור לגעת בקדושת המשפחה היהודית!!! איפה אנחנו?? למה יש מאתנו החוטאים שנופלים והורסים את המשפחה?? וכי יש מאתנו הגרועים מהמצרים??

די להרס!!! מעכשיו רק חזק חזק ונתחזק, ואם אתה מהנופלים רח"ל אנא שקם את עצמך ותציל את משפחתך, וכל אחד מאתנו ישמור על העיניים וישמור מכל משמר על ברית קודש, ולכן חובה עלינו להתרחק מסכנות האינטרנט, וחסום נחסום לייצר את כל סוגי הפתחים לחטאים מכל סוג ומכל צורה, ובעזרת ה' ניגאל בזכות התקדשותנו מהגלות האיומה והארוכה בקרוב אמן.

יהודי יקר אנא, הצל נא את משפחתך!!! איך תסתכל לילד הקטן?? ואיך תביט בעיני ביתך הקטנה?? כשישאלו אותך, אבא!!!! אבל למה?? מעכשיו נקבל על עצמינו עול מלכות שמים אמתית ונציל את נפשותינו ומשפחתנו, ונקדש מעתה ועד עולם את עצמנו ואת משפחתנו.

הסבר נוסף

להם נגלה עלי הקב"ה להוציא אתכם ממצרים, ובני אפרים בגאווה שלהם שהם מזרע המלוכה ושהם גיבורי כח במלחמה, שנאמר "בני אפרים נושקי רומי קשת", עמדו ולקחו נשיהם ובניהם ויצאו ממצרים.

ולכאורה, הרי פרעה שכח את יוסף, אז מה יעזור כבודו של יוסף??? וגם למה שבט מנשה כן השתעבדו, הרי גם הם מבני המלוכה??

והתשובה היא על פי האור החיים הקדוש, שבט אפרים בעצמם הרגישו מכובדים ומיוחדים והתנהגו בגאווה מחמת ייחוסם, אזי המצרים לא העזו לשלוט בהם ולפגוע בהם, ואילו שבט מנשה למרות שהיו מיוחדים בכל זאת הם לא התגאו ולא הרגישו מכובדים בעצמם לכן הם השתעבדו למרות שהם מבני יוסף.

וממילא מתורץ גם איך המצרים לא שלטו בנשותיהם של עם ישראל שהיו עם של עבדים, שהיות ולכל היהודים היה להם כבוד למשפחה ולקדושת המשפחה, כאן המצרים הרגישו שליהודים יש כבוד וגאווה לכן בזה המצרים לא שלטו ולא הצליחו לקלקל ח"ו.

האור החיים הקדוש על הפסוק "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא" - שרק אז התחיל שעבוד פרעה, כתב: שכשמתו האחים הקדושים אזי עם ישראל הרגישו בזויים בעצמם כי ירדו במדרגתם הרוחנית, וכאשר המצרים הרגישו שהיהודים מרגישים שפלים ונבזים הם ניצלו זאת והתחילו לשעבד אותם, אבל כל זמן שלשבטים היה כבוד עצמי המצרים לא העזו לפגוע ביהודים.

ולפי זה, אפשר להבין מדוע שבט לוי לא השתעבדו לפרעה, כי היות והם התמידו בלימוד התורה לכן הם הרגישו מכובדים בעצמם בגאווה עצומה שאנחנו בני תורה, ולכן לא היה כוח ואומץ למצרים לפגוע בשבט לוי.

ואכן כתוב במדרש שגם שבט אפרים הרגישו מכובדים ולכן לא פגעו בהם המצרים, וכפי שהמדרש בפרשת בשלח שואל, איך בני אפרים יצאו לפני זמן הגאולה, הרי אין עבד אחד יוצא ממצרים, ואיך הם יצאו מאתים אלף??

ומתרץ המדרש שבני אפרים היו מזרע המלוכה ולא היו בשעבוד משום כבודו של יוסף, עד שבא נון מבני בניו של אפרים ואמר

ללמדנו, שלפעמים דווקא עלינו לנקוט במידת הגאווה, שנאמר לעצמנו אני יחיד ומיוחד!! אין כמוני בכל הארץ!! ובשבילי נברא העולם, ולכן אני לא יתקרב לחטא ודרך רשע וגם היצר יתרחק ממני, כי אני מאמין בעצמי ובכוחי, עד כדי כך שאני לא ייתן לייצר פירור של שליטה, שלא יעז להתקרב אלי חלילה, ובגאווה זו נתעלה מעל כל הניסיונות אמון ואמן.

גְּדוֹל, עֲצוּם - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד בְּמֵאד, וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם.

יגורו בארץ שלהם לא יסבלו ולא ישועבדו, והנה כתוב במדרש ששרה כשלקחה פרעה הוא נתן לה מתנה את ארץ גושן, ולכן חלק מהגורה היה שאם היהודים יהיו קבועים בגושן הם לא יסבלו.

אבל היות ועם ישראל רצו להתערב בעסקים ובחברה המצרית וכפי שכתוב ותמלא הארץ אותם, כי הם הסתובבו מחוץ לגושן

המהרי"ל דיסקין זצ"ל, מקשה אם כתוב ש"בני ישראל פרו וישרצו וירבו במאוד מאוד", למה מוסיף הפסוק ותמלא הארץ אותם?? עוד הקשה הגאון למה בברית בין הבתרים כתוב "גר יהיה זרעך בארץ לא להם" הרי כל גרות זה בארץ לא להם ולמה כפלה התורה??

מתרץ המהרי"ל שהתורה גילתה לנו שרק בארץ שלא שלהם שם יענו אותם, אבל אם

שאוּלי כִּךְ יִמִּירוּ אֶת גְּלוֹת מִצְרַיִם לְעַמֵּל הַתּוֹרָה.

אבל פֶּרַעַה הִרְשַׁע הִתְחַכֵּם לִיעֶקֶב, כְּמוֹ שֶׁהִיָּצַר מִתְחַכֵּם כִּנְגַדְנוּ וּמִפִּיל אוֹתָנוּ עַל יְדֵי מִצְוֹת מְדוּמּוֹת אוֹ שִׁיקוֹל דַּעַת לֹא נִכּוֹן, שֶׁהוּא בֹא לְעַם יִשְׂרָאֵל בֹּאוּ תַעֲזֹרוּ לִי בַעֲבוּדָה, תִּרְאוּ אִיךְ אֲנִי בַעֲצָמַי עוֹבֵד וְתִנּוּ כְבוֹד לְמֶלֶךְ, וְחֶלֶק מִהִיְהוּדִים אֲמָרוּ לְמִרּוֹת שׁוּה בִּיטוּל תּוֹרָה בְּכָל אוֹפֵן צְרִיךְ לְתֵת כְּבוֹד לְמֶלֶךְ וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּחֲזו"ל עַד כִּדֵּי כִךְ שֶׁאֲפִילוֹ תִקְנּוּ בְּרַכָּה מִיּוֹחַדַת כְּשֶׁרוֹאִים מֶלֶךְ בִּשְׂרָוֵד.

אומנם שֶׁבֶט לֹוִי לֹא פָגַשׁוּ אֶת פֶּרַעַה כִּי הָיוּ שְׂקוּעִים בְּאַרְץ גּוֹשֶׁן בַּעֲמַלְהָ שֶׁל תּוֹרָה בְּהַתְּמַדָּה מוֹשְׁלָמַת, וְהָיוּ וְלֹא רָאוּ אֶת הַמֶּלֶךְ עוֹבֵד וּמִמִּילָא לֹא הִתְגַּלְגַּל אֲצֵלֶם הַסַּפֵּק הָאֵם אֲכֵן עֲלֵיהֶם לְעִזּוֹר וְלִתֵּת כְּבוֹד לְמֶלֶךְ.

ולפי הַדְּבָרִים הַלְלוּ יוֹצֵא שְׁגָם שֶׁבֶט לֹוִי שֶׁלֹא יִצְאוּ לְעוֹלָם הַגְּדוֹל כְּבִיכּוֹל וְלֹא יִצְאוּ מֵאַרְץ גּוֹשֶׁן, וּמִמִּילָא לֹא הִתְקַרְבוּ לְמִצְרַיִם, בְּכָל זֹאת חָיו תַּחַת גְּזִירָה?? וְלִמָּה?? הָרִי לְפִי דְבָרֵי הַמַּהֲרִי"ל נִגְזֹר גְּלוֹת רַק לְמִי שִׁיחִידָה בְּאַרְץ לֹא לָהֶם?

אלא שֶׁהַתְּשׁוּבָה פְּשוּטָה הִיא, שְׁלִמּוֹת שְׁגָם שֶׁבֶט לֹוִי סָבַל בַּעֲמַל הַתּוֹרָה, בְּכָל זֹאת הֵם לֹא סָבְלוּ מִהַמִּצְרַיִם עֲבוּדַת פֶּרַךְ שֶׁאֵין בָּהּ סִיפּוֹק רַק הַתְּעַלְלוֹת, וְאֲכֵן עֵינָיו שִׁישׁ בּוֹ הַתְּעַלְלוֹת נַפְשִׁית וְעוֹגְמַת נַפֶּשׁ נִגְזֹר הִיא רַק עַל הַשְּׁבֵטִים.

אבל הַלוּוִים לְמִרּוֹת שֶׁסָבְלוּ סָבַל וְעַמְלוּ בְּקוֹשֵׁי לְהַתְּמִיד בַּתּוֹרָה בְּהַתְּמַדָּה עֲצוּמָה בְּכָל זֹאת זֶה הָיָה מֵלֹא בְּסִיפּוֹק, כִּי עוֹד סוּגִיָּה מוֹבְנַת וְעוֹד מְסַכַּת סִימּוֹ וְעוֹד סֶפֶר תּוֹרָנִי כְּתוּב, וְעַמֵּל וְעֵינָיו זֶה הוּא גֵן עֵדֶן עֲלֵי אֲדָמוֹת, כִּי אֵין לָךְ בֶּן חוֹרִין אֲלֵא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתְּלִמּוּד תּוֹרָה.

שֶׁשִּׁיכַת לָהֶם, וְהִסְתּוֹבְבוּ בְּאַרְץ לֹא לָהֶם, וְלִכֵּן הַתְּחִיל הַשְּׁעֵבּוּד "יוֹקֵם מֶלֶךְ חַדָּשׁ", שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ גִזְרוֹתָיו.

אמנם שֶׁבֶט לֹוִי לֹא סָבַל, כִּי הוּא נִשְׁאָר בְּבֵית מִדְרַשׁ בְּאַרְץ גּוֹשֶׁן, הֵם חָיו רַק בְּאַרְץ שְׁלָהֶם, וְלֹא יִצְאוּ לְעוֹלָם הַגְּדוֹל!!!

וְהִנֵּה בְּפִרְשַׁת בְּחֻקְתֵּי כְּתוּב "אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאַרְץ מִצְרַיִם מֵהָיוֹת לָהֶם עֲבָדִים" וּמְדוּיָק בְּפִסּוֹק, שֶׁלֹא נִהְיָה לָהֶם לְעַבְדִּים, אֲבָל שֶׁנִּשְׁאָר עֲבָדִים שְׁלוֹ, שֶׁל בּוֹרָא עוֹלָם, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב "כִּי לֹוִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם".

ולכאורה צְרִיךְ לְהַבִּין לְמָה כָּל עַם יִשְׂרָאֵל נִחְשָׁבִים כְּמִי שֶׁנִּפְדּוּ מִעֲבֻדוֹת מִצְרַיִם, הָרִי שֶׁבֶט לֹוִי לֹא הָיוּ עֲבָדִים שֶׁל פֶּרַעַה אֲלֵא לְמַדּוֹ תּוֹרָה בִּישִׁיבָה בְּאַרְץ גּוֹשֶׁן, וְאֵם כֵּן הֵם לֹא נִפְדּוּ וּמִמִּילָא הֵם לֹא עֲבָדִים.

וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ עַל פִּי הַזּוֹהַר עַל הַפִּסּוֹק "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוּדָה קָשָׁה בְּחוֹמֵר וּבִלְבָנִים וּבְכָל עֲבוּדָה בְּשֵׁדָה אֶת כָּל עֲבוּדָתָם", "בַּעֲבוּדָה קָשָׁה" - בְּקוֹשִׁיָּה, "בְּחוֹמֵר" - בְּקַל וְחוֹמֵר, ו"בִּלְבָנִים" - בְּלִיבּוֹן הַלֶּכֶה, ו"בְּכָל עֲבוּדָה בְּשֵׁדָה" - זֶה בְּרִייתָא, "אֶל כָּל עֲבוּדָתָם" - זֶה מִשְׁנָה.

וַיִּתְּכֵן שֶׁאֲכֵן נִגְזֹר עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל גְּלוֹת מִצְרַיִם, רַק שֶׁבֶט לֹוִי הִחְלִיפוּ אֶת גְּלוֹת וַיִּסּוּרֵי מִצְרַיִם בַּעֲמַל וַיִּסּוּרֵים שֶׁל תּוֹרָה, כְּפִי שֶׁכְּתוּב בְּזוֹהַר, שֶׁעַמְלוּ בַּתּוֹרָה בְּמִשְׁנִיּוֹת וּבְבִרְיִתוֹת וּבְקוֹשִׁיּוֹת וְקַל וְחוֹמֵר וְלִיבּוֹן הַלֶּכֶה.

וּמִשְׁמַע מִהַזּוֹהַר שֶׁכָּל עַם יִשְׂרָאֵל יִכְלוּ לְהַמִּיר גְּלוֹת וַיִּסּוּרֵי מִצְרַיִם בַּעֲמַל וַיִּסּוּרֵי תּוֹרָה אֵם אֲכֵן חִפְצוֹ בְּכָךְ, וְלִכֵּן דְּבַר רֵאשׁוֹן כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִגִּיעוּ לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב אֲבִינוֹ שֶׁלַח אֶת יְהוּדָה לְהוֹרוֹת - לְהַקִּים יִשִּׁיבָה וּבֵית הוֹרָאָה,

לְלַמְּדֵנוּ שֶׁכְּדָאֵי לָנוּ לַחֲיוֹת וְלִסְבוֹל בַּעֲמַל הַתּוֹרָה אֲמַתִּי, כִּי הַחַיִּים מִמִּילָא מְלֵאִים בַּעֲמַל כִּי כִךְ נִגְזֹר עֲלֵינוּ, אֲדָם לְעַמֵּל יוֹלֵד, וּבַעֲמַל הַתּוֹרָה יֵשׁ סִיפּוֹק רוֹחֲנֵי אֲמַתִּי, וּבַעֲמַל הַתּוֹרָה בְּחוֹמוֹת הִישִׁיבָה הַקְּדוּשָׁה לֹא רוֹאִים וְלֹא נִתְקַלְמִים בְּבַעֲיּוֹת וְלֹא נוֹפְלִים בַּפֶּח שֶׁל הַיֶּצֶר שֶׁבֹא בְּמַלְבוּשִׁים שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים!!!

וְרַב - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: רַבְּבָה כְּצִמּוֹחַ הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךָ, וְתַרְבִּי וְתַגְדְּלִי וְתַבְאִי בְּעַדֵי עַדְיִים, שְׂדִים נִכְנּוּ וְשִׁעְרֶךָ צִמּוֹחַ, וְאֵת עֵרֶם וְעַרְיָה. וְאֶעֱבֹר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְבוֹסְסֶת בְּדַמְיֶךָ, וְאֶמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי, וְאֶמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי

שערי טומאה שזה כביכול מתבוססת בדמיון, שכביכול עם ישראל פצוע עד זוב דם מבחינה רוחנית.

אבל בורא עולם מבשר לעם ישראל "שבדמיון חיי", דהיינו שעל ידי תשובה מאהבה הרי במקום מ"ט שערי טומאה מגיעים ומתעלים למט' שערי קדושה,

כפי שהיה בספירת העומר מיד אחרי יציאת מצרים, שאחרי שיציאת מצרים בו גילו את עוצמת אהבת ה', הם חזרו בתשובה שלימה מתוך אהבת ה', וכך הודונות שזה כביכול הדם הרע נהפך לזכויות לדם שמחיה, ו"אומר לך בדמיון חיי ואומר לך בדמיון חיי".

מה עומק כוונת הפסוק??? מפרש המצודת דוד "את ערום ועריה" - הכוונה שהיו מרובים באוכלוסין וגדולים בכוח ולכן מצד ריבוי העם אכן בא זמן הגאולה, אבל עם ישראל היו ערומים חסרי זכויות ומעשים טובים.

והמלבי"ם מוסיף, שהגיע זמן הגאולה והיו הכנה להנקה שהם משה ואהרן כמ"ש חז"ל שהם היו מוכנים להניק דבש וחלב - שהכוונה לתורה מתוקה, רק שעם ישראל היו עדין ערומים שלא היה בידם תורה ומצוות וזכויות שהם הבגדים בגדי הנפש.

ואולי אפשר לפרש את הכוונה מתבוססת בדמיון שעם ישראל מלבד היותם חסרי זכויות ומעשים טובים הם היו מטונפים כביכול במ"ט

וַיִּרְעוּ אֶתְנֹו הַמְצָרִים וַיַּעֲנֹנֵנוּ, וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה.

האם אין כאן "לפני עיוור לא תתן מכשול"??? בפרט במקום כמו מצרים שהיא ערוות הארץ, ארץ טמאה בעבודה זרה וכישופים???

ויתכן שהיות ופרעה שהמליך את יוסף הוא המליכו דווקא על תקן שיוסף הוא איש אשר רוח אלוקים בו, והכיר בבורא עולם שנתן ליוסף את הכוח והחוכמה, ויוסף הצהיר בעזו ובתפארת שכל כוחו זה מבורא עולם.

וגם ברגע שיעקב בא למצרים הפסיק הרעב רק במצרים ולא בשאר הארצות כדברי הרמב"ן, ואז כל העולם ראה בחוש כי זה בזכות הקדושה של יעקב אבינו, ולא מחמת פרעה, כי פרעה לפני זה היה הולך לנילוס והנילוס לא עלה לקראתו, והברכה התחילה רק מאז בא יעקב למצרים.

לכאורה משמע מהפסוק שיש כאן "וירעו" וחוץ מזה ובנוסף יש גם "ויתנו עלינו עבודה קשה", ויתכן שה"הירעו" זה המחשבות הרעות והעלילות שהעלילו על עם ישראל במטרה לענות ולהציק לעם ישראל!!

וכאן יש מקום להתבונן למה באמת פרעה חשב שיהודים ילחמו נגד מצרים?? הרי הם הצילו את מצרים למה חשב שיש ליהודים כוונות אפילות?? ואיך קרה הדבר שהמצרים הסכימו עם פרעה והפכו את עורם להיות כפויי טובה לעם ישראל משפחתו של יוסף מציל העולם ומצרים בפרט??

ונראה לתרץ על פי הקדמה, שהנה ותמוה מאוד שיעקב נתן לפרעה ברכה כזו שפרעה ניצל אותה לחטא, שעשה עצמו לאלוהים,

שירצו לצאת ממצרים, אלא כל עם ישראל יסכימו להיות עבדי ה'.

אבל פרעה הרשע ברגע שיעקב אבינו נפטר ואחריו נפטר יוסף הצדיק, הפך פרעה את עורו וכאילו לא ידע את יוסף, דהיינו לא הכיר באמונה בבורא עולם שיוסף השליט והחדיר במצרים, ואז החל להצר את ישראל כי רצה להפוך עצמו לעבודה זרה, על ידי הכוח העל טבעי שקיבל מברכת יעקב שהנילוס עולה לקראתו, ואפילו עשה צרכיו בנילוס שלא יראו שגם הוא כבשר ודם רגיל.

ויתכן שזה חלק מסיבת רדיפת היהודים שלא רצה שיוכירו לו ולעם המצרי שפרעה אינו אלוהים וכל כוחו זה רק מברכת יעקב, והוא מנצל לרעה את ברכת יעקב.

ולכן אדרבא יעקב ניסה לתקן את פרעה שכבר הכיר בכוח השם, והמליך את יוסף בהכרה בכוח השם אשר שוכן ביוסף הצדיק, ואפילו פרעה הכריז בהכרזה פומבית בפני כל מצרים, ועל כן נוצר סיכוי גדול שאולי פרעה יתחזק ויתקן את עצמו עוד יותר בראותו שבזכות קדושת יעקב הפטיק הרעב במצרים.

וגם ברכת יעקב על פרעה בעצמו שהנילוס יעלה לקראתו, וכידוע דברי הגמרא שכישוף לא פועל במים אם כן יהיה ברור לכל שזה לא מגיע מכישוף.

ואולי זה יגרום שפרעה ימשיך להכיר בקב"ה, ויחזיר את כל מצרים לעבודת ה'. וככה אולי עם ישראל במצרים לא יפלו למ"ט שערי טומאה, ולא יהיו רק חמישית מעם ישראל

אבל אנחנו יהודים בני אברהם יצחק ויעקב התברכו בכל הברכות, ויש בנו כוח על טבעי של חזרה בתשובה כנגד כל הניסיונות שהיצר סוגר עלינו מכל הצדדים, כי תשובה קובעת רקיעים וחותרת פתח לתשובה עד כיסא הכבוד, ננצל את כוח זה, ונחזור בתשובה שלימה לפני אבינו שבשמים, ונחזק את כל בני בתינו וידידינו ללכת בדרכי ישרים אמן.

פרעה הפך את עצמו לפסגת הרשעות - ודווקא בתו מתקרבת ליהדות

לכן כשגילתה את השקר הדוחה, הבינה שעבודה זרה זה שקר, והיא חקרה, אם כן מאין לאבי כוח עילאי שהמים עולים לקראתו, הרי הוא שקרן, אז מה באמת הסיבה???

ואז היא גילתה שכוחו רק מברכת יעקב אבינו, והיא קלטה הנה האמת כאן הכוח האלוקי!! בעם ישראל וביהדות!!! **לכן** היא הלכה להתגייר, ולהתקרב לאמת היחידה שהיא היהדות.

ויתכן גם שגם את זה ראה יעקב, שבתיה תתחזק ותתגייר מכוח הברכה, והיא תציל את משה רבינו, לכן בירך יעקב את פרעה.

וממה נפשך אם פרעה יתחזק מה טוב ומה נעים, ואם לא בתו של פרעה תגלה את השקר ותתגייר, וממה נפשך תהיה מכאן הצלה לעם ישראל או ישירות דרך פרעה שיתחזק או דרך הצלת משה רבינו שגאל את עם ישראל.

רש"י כתב שבאמצע גלות מצרים בעת גזירת הריגת הבנים דווקא אז בת פרעה הולכת ליאור, והגמרא דורשת שהלכה להיטהר מגילולי בית אביה ולהתגייר ולהתחבר לעם ישראל.

ודבר פלא הוא, איך זכה פרעה בשיא הרשעות שלו לבת צדיקה, ומה ראתה בתיה למאוס בגילולי אביה ולדבוק דווקא בעם מושפל ונבוז, עבדים אומללים???

ושקרים מגלים בני הבית, בת פרעה נגעלה מזה שקר שאבא שלה פרעה מחליט שהוא אלוהים, בטענה והוכחה מכך שהמים עולים לקראתו, ושהוא לא זקוק לצאת לצרכיו, והיא ידעה את האמת שהוא בשר ודם שפל ונאלח, עם צרכים אנושיים ככל האדם, רק הוא סבל יותר מכולם, כי פרעה היה צריך להתאפק כל היום עד לפנות בוקר שהלך לשירותים ביאור, והמים אז עלו לקראתו.

השנאה לא התחילה מפרעה

ממני אני מסכים לעשות, כל גזירה רעה על היהודים!!!

ורק אז הפך פרעה את עורו וכאילו לא ידע את יוסף, דהיינו לא הכיר באמונה בבורא עולם שיוסף השליט והחדיר במצרים, ואז החל להצר את ישראל כי רצה להפוך עצמו לעבודה זרה, על ידי הכוח העל טבעי שקיבל מברכת יעקב שהנילוס עולה לקראתו, ואפילו עשה צרכיו בנילוס שלא יראו שגם הוא כבשר דם רגיל.

וכאמור יתכן שזה חלק מסיבת רדיפתו את היהודים שלא רצה שיוכירו לו ולעם שפרעה אינו אלוהים וכל כוחו זה רק מברכת יעקב, והוא מנצל לרעה את ברכת יעקב.

כתוב במדרש שמות רבה א' ט' שלאחר פטירת יוסף, באו יועציו ושריו לפרעה וביקשו ממנו לגזות גזרות רעות על עם ישראל, בטענה הנה יוסף מת, קדימה עכשיו זה הזמן להציק ליהודים!!!

טען להם פרעה, תתביישו לכם, אין מצב בעולם שאני יסכים, זה פשוט כפיות טובה!!! הרי יוסף הציל את כולנו בלעדיו כל מצרים היו מתים, ואיך נהיה כפויי טובה, ולכן אני מתנגד בכל מחיר!!!

ואז שריו אמרו אם כך אתה מפוטר!!! אתה לא מלכינו, ואכן 3 חודשים הוא לא מלך במצרים!!! אבל לאחר 3 חודשים פרעה נשבר, ואמר לשריו אני נכנע לכם!! וכל מה שתבקשו

איך נהפך פרעה מאוהב לשונא גדול??

פרעה מול יתרו

שאנשי סדום ראו שהוא עזב את אברהם אבינו ורצה להתקלקל, ובכל זאת החסד היה מושרש בו, עד כדי כך שבתו מסרה נפשה למוות על מעשה חסד, וגם הוא גמל חסד עם המלאכים עוד באותו לילה שעשו אותו שופט בסדום.

וכל מטרתם הייתה לקלקלו, שעל ידי תפקיד מכובד הוא יהיה מושחת וינתק גם את שורשיו הטובים, רק פשוט לא עבר לילה וכבר באו המלאכים והפכו את סדום.

ולפי זה התחדש לי, שיתרו גם כן המתינו לו אנשי מדין ולא מינו כהן אחר כי התעקשו שיחזור לכהן ככהן מדין, והוא לא נשבר כפרעה אלא התעקש על אמונתו.

ולכן יתרו לא הסכים להישאר עם משה רבינו ולזכות בכבוד גדול ולחיות בקדושה עם עם ישראל, אלא חזר למקומו בכדי דווקא להמשיך בגבורה בניסיון חייו, לעמוד בגבורה מול הפיתוי לחזור למנעמי השלטון והכבוד שעמו שמרו לו את מקומו וחיכו לו משך שנים ארוכות שיחזור לכהן כבעבר, ויתכן שלכן נשאר בו התואר כהן מדין גם הרבה שנים

יש לתמוה איך אכן קרה הדבר שפרעה התהפך מאוהב ישראל או לפחות מאדם מוסרי בעל הכרת הטוב ליוסף שהציל את חיי העם המצרי שלכן הסכים לוותר על המלוכה שלו, לשונא ישראל גדול, מיד לאחר 3 חודשים של ויתורו על כיסא ממלכתו??

וייתכן והתשובה היא, שכשפרעה ראה שבמשך ה-3 חודשים עדיין המצרים מחכים לשובו, והם לא מינו מלך למצרים משך 3 חודשים.

זה דבר לא פשוט בכלל שבאימפריה העולמית של זמנם לא יהיה מנהיג 3 חודשים שלמים, וזה ריגש מאוד את פרעה, כי הוא ממש ראה בזה אהבה גדולה מצד העם המצרי אליו, ולכן גאו געגעועיו לחזור למלוך על עמו שאוהב אותו ושמחה לו בנאמנות.

וזאת מלבד תחושת השלטון ומנעמיו שפרעה הרגיש בחסרונו, אבל מעל הכל רגש הכבוד והאהבה שקיבל מהעם המצרי כל זה הצטרף למהפך הגדול מהקצה לקצה.

זה כמו שכתבתי בפרשת וירא על לוט,

אבל אולי זה וזה גורם, שיתכן שזאת הסיבה שיתרו לא הפסיד את שכרו, למרות שעזב את משה רבינו במדבר ולא הקשיב ולא שמע לבקשת משה רבינו להישאר במדבר עם עם ישראל, אלא התעקש וחזר למקומו, בכל זאת זה לא הזיק לו, כי המטרה שלו לחזור הייתה קודש קדשים!! לא פלא שכתוב בתורה שבסופו של דבר משה שלח את יתרו.

לאחר שעזב את הכהונה בשביל אמונתו, כי הם עדיין חיכו לו משך כל אותם שנים!!
ומה זכה יתרו?? כתוב בגמרא סוטה י"א שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית, שהם היו מדייני הסנהדרין הגדולה ביותר בעם ישראל, ולמרות שכתוב שם שזה כתוב על מה שהתנגד לעצת פרעה להציק ליהודים וברח, לעומת איוב ששחק!!

ויהי רצון שנתגבר באמת על עיקר מטרת חיינו, ולא נתפתה לחפש הקלות וקיצורי דרך, אלא איפה ששם הקושי שם גם ההצלחה, רק חזקו ואמצו ובעזרת השם עם הרבה עבודה עצמית מאומצת נצליח לתקן את תכלית חיינו, ונזכה לשפע ברכה ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

וַיִּרְעוּ אֶתְנִי הַמְצָרִים - כִּמּוֹ שְׁנֵאֲמַר: הִבָּה נְתַחְכְּמָה לוֹ כִּן יִרְבֶּה

והרי כשם שמצווה לומר דבר הנשמע כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע ונבטת סה' לכן לא היה כל טעם למחות ולהגיד דעה הפוכה מעצת בלעם הרשע?? אז מה ההבדל בין השתיקה לבריחה??

ועל הטענה מדוע נענש איוב בשתיקה?? עונה הגרי"ז שכאשר כואב צועקים!! ואם איוב לא צעק סימן שלא כאב לו מספיק.

אבל יש לתמוה שהרי גם יתרו לא צעק?? ולמה לא נענש?? ולמה דווקא הוא קיבל שכר?? ונראה לתרץ שלצעוק זה לא רק בפה אלא גם במעשה, ולפעמים הבריחה זה מעשה בפועל של מחאה בדיוק כמו צעקה, רק בלי לפרגן להם את התענוג להתעלל במוחה על שצעק ומחה.

הגמרא סוטה י"א א"ר חייא בר אבא א"ר סימאי שלשה היו באותה עצה בלעם ואיוב ויתרו, בלעם שיעץ נהרג, איוב ששחק נידון ביסורין, יתרו שברח זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית.

נשאלת השאלה, מה ההבדל בין איוב ששחק ליתרו שברח?? הרי שניהם לא מחו בעצת בלעם שהציע לגזור גזרות קשות??

ובפשטות הם לא מחו, כי כאמור זה היה לאחר 3 חודשים שזרקו את פרעה מלמלוך על מצרים כי לא נענה לדרישת העם להציק לעם ישראל, ולאחר 3 חודשים הוא נשבר והסכים לעשות רע לישראל ככל שידרשו ממנו, ואם כן במצבו זה רק עצת בלעם התאימה לו.

ללמדנו, שהמלחמה ביצר לא תמיד חייבת להיות חזיתית פנים מול פנים כי לפעמים זה יהיה קרב שתיכשל בו, ולכן זכור שהבריחה מהמלחמה ומהניסיונות זה גם כן מחאה גדולה וצעקה גדולה נגד היצר, וראה מה זכה יתרו על בריחתו!!!

ואל תפתה להיות כאיוב שיושב בשקט ונזהר, כי לא תמיד מספיק השקט ואי העשייה, לפעמים חייבים מלחמה או בריחה, כי כאשר יש פתחים פתוחים ליצר הרע שבהם מסוגלים לחטוא, אל תאמר בוגר ואחראי אני ולא אפול ברשת היצר הפתוחה לפני, אלא עליך החובה לסגור את הפתחים בכוח או לברוח, זכור! השתיקה תעלה ביוקר!! אז ברח צדיק וזכה בכל העולמות.

נתחכמה למושיען של ישראל - המשך

הוא בעצמו גידל את מושיען של ישראל, דבר הכי מפתיע!!!

אומנם בכל זאת כשפרעה גילה שמושה הוא מושיעם של ישראל, מיד פרעה ציווה להרוג את משה!!! וכאן יש תביעה נגד פרעה, למה ציווה להרוג את משה???

הרי כאמור פרעה היה טוב בהתחלה עד כדי כך שפיתרו אותו 3 חודשים מהמלכות כי לא רצה להציק לעם ישראל עד שנשבר, ואם כן גם כשהרשיע היה לו להתעורר בתשובה כשראה את השגחת הקב"ה המיוחדת לטובת עם ישראל, עד כדי כך שכל מחשבותיו יחד עם יועציו הכל קרס ולהיפך המדהים וכאמור.

וכמו כן היה לו ללמוד ממושה הצעיר שמאט במנעמי השלטון ויותר על השלטון כנסיך מצרים, אלא הלך לעזור לאחיו הנדכאים, וזה היה אמור להחזיר לפרעה את השפיות המוסרית, ששווה לוותר על שלטון בכדי לעזור ליהודים.

למה פרעה לא חזר למצב שהיה בתחילת דרכו, שלא רצה להציק ליהודים מתוך הכרת הטוב ליוסף, הרי הוא היה אדם מוסרי ואדם טוב בהתחלה, למה לא החליט לחזור בתשובה ולחבק את משה רבינו ולשנות כיוון???

אבל לא!!! לב פרעה כבר הפך לאבן!!! והרע הפך לחלק בלתי נפרד מהאישיות שלו, "פרעה הרשע".

כתב רש"י נתחכמה למושיען של ישראל, שראו המכשפים והחוזים בכוכבים שייוולד בן זכר שיגאל את ישראל, ולא ידעו האם הוא יהודי או מצרי, ולכן הם גזרו להרוג את כל הזכרים בין יהודים ובין מצרים, וגם ראו שהוא ילקה במים, ולכן כשמרים הניחה אותו בתיבה בתוך הנילוס הם חשבו שמושיען של ישראל טבע במים ומת.

ולמרות כל ההתחכמות והישיבה המעמיקה בעניין, הם נפלו בפח בקלות, איך זה שעל הפתרון הפשוט הם לא חשבו?? איפה השכל??

למה הם לא חשבו שמושה יינתן בתוך תיבה **במים**?? הרי כבר היה תיבת נח שאנשים ניצלו ממים על ידי תיבה, למה הם לא חשבו על זה?? **וכן** למה לא חשבו על האפשרות שדווקא **מצרי יאמץ בן יהודי**???

על זה נאמר "עיניים להם ולא יראו", יכולים לשבת ולחשוב ולחשוב אבל לנקודות הנכונות לא להגיע, ובורא עולם לועג להם, הנה המושיע דווקא בבית שלך, כן!! דווקא בבית של פרעה גוזר הגזירה שם יגדל מושיעם של ישראל!!! **כמו** כן דווקא במים במקום שמושיעם של ישראל ילקה על פי חשבונכם דווקא שם הוא ניצול כשנמצא על ידי בתך שאימצה אותו לה כבן.

וכשלפרעה התברר מה גודל טעותו, הוא רתח מזעם מגודל התדהמה, איך ייתכן שדווקא

ללמדנו, שאין עצה ותבונה כנגד השם, והשם אוהב תהפוכות ודווקא הדבר הכי פחות צפוי זה עלול לקרוא, בכדי להוכיח לך שהכל נעשה ברצונו הגדול של בורא עולם השולט בכל. ובורא עולם פועל כזאת, בכדי לעורר אותנו בתשובה!!! בני היקרים ראו נא והתבוננו בדרכי ובפעלי!! אין זה יד המקרה אלא ידי הארוכה של המנהיג שברא את העולם, ולמה נאטום את ליבנו כאבן וכפרעה!! אדרבא נקבל את המסרים באהבה ונצלם מידידת להתעוררות ולחזרה בתשובה שלימה אמן ואמן.

**וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מְלַחְמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׁנֵאֵינוּ
וְנִלְחַם בָּנוּ, וְעָלָה מִן הָאָרֶץ.**

נגזר מראש על עם ישראל, ואם כן הם כאנוסים דבר ולא כפועלים מתוך רצון?? הקב"ה הוריד

הרבה מפרשים מקשים וכי מזה אשמת פרעה ומצרים בגלות עם ישראל במצרים, הרי כן

והכוונה היא שאמר "אכלתי ואוכל", דהיינו אכלתי פעם אחת והמשכתי לאכול או שהכוונה שאכלתי ואני מצדי אמשיך לאכול, ולא מובן מה ראה אדם הראשון להוסיף זאת?? **וראיתי בשיח יהודה**, על הפסוק "זכר ונקיבה ברא אותם", שבגמרא כתובות ח' יש מחלוקת, האם אדם וחווה שתי יצירות היו, או יצירה אחת יצירה, והרשב"א שם כתב בשם רבנו חננאל, שגם לדעה ששתי יצירות היו, הכוונה שאחת נוצרה בהתחלה בנפרד ממנו "וברחה", ואח"כ ברא לו הקב"ה את חווה מצלעו.

והדברים תמוהים שבורא עולם היודע נסתרות, מדוע ברא נשמה אבודה, אשה שתברח לנצח מאדם בלי שום ידיעה עליה?? **וייתכן**, שהייתה כאן מטרה, שאדם ידע שנישואין זה דבר לא פשוט, ויעריך את חיי הנישואין!!! ויעריך את האשה שחיה אתו ולא בורחת. **וייתכן** שלכן הקדים ואמר "האשה אשר נתתה עמדי" שלכן לא הכיני אותה, כי עלי לשמרה שלא תברח לי כמו הראשונה. **אבל** את האמת הוא אמר בפני בוחן כליות, "הייתי אנוס, אבל נהניתי להיות אנוס", כי המשכתי לאכול ומצדי אמשיך לאכול, ובכך הוא הודה שאין טענת האנוס שלו מתקבלת.

את עם ישראל למצרים ולא המצרים משכו אותם בכוח??

ונראה לתרץ, שאכן תחילה פרעה היה אנוס ואכן 3 חודשים נזרק ממלכותו כאשר לא רצה לגזור רע על עם ישראל, אבל עמו היו מזידים שהם ברשעות ומתוך כפיות טובה דרשו מפרעה לעשות רע לעם ישראל.

אבל בסוף זה התהפך, העם במכת ארבה דרש מפרעה לשלוח את העם כי אבדה מצרים, ואילו פרעה התעקש לא לשלוח את העם, ואז העם המצרי היו אנוסים ואילו פרעה היה מזיד, כך יצא שגם פרעה וגם העם היו גם אנוסים אבל גם מזידים, ועל המזיד שלהם בוודאי מגיע להם עונש.

זה מזכיר לי מה שכתבתי בספר בתחילת בראשית על הפסוק "האשה אשר נתתה עמדי נתנה לי מן העץ ואכל", וכתב בעל הטורים, לפי פשוטו הכוונה שאדם הראשון טען שחווה הרביצה לו עם עץ עד ששמע לדבריה, ויש לתמוה שהרי אנוס רחמנא פטריה, אם כן למה הוא נענש על כך?? וגם יש להבין איזה מין טענה זו, היא הרביצה לי במקל, הרי אתה יכול גם להחזיר לה מכות או לפחות להתגונן מפניה??

ובמדרש כתוב שהמילה "ואוכל" מיותרת

ללמדנו, שאכן לפעמים אתה אנוס כמו בראיה אסורה, אבל זה רק בהתחלה ולא בהמשך, ואם אתה ממשיך הוכחת שאתה נהנה מהאנוס, או שבעצם זה לא היה אנוס!! ועלינו לא לאבד ראש ותמיד להיות על המשמר ולעצור מיד ולהפסיק כשצריך.

"זירעו" - בטענתם "הבה נתחכמה לו פן ירבה ונוסף גם הוא על שונאינו"

אימנם זה עדיין לא מתרץ, שאם אכן פחד מהמכות היה על פרעה גם להישמע לדרישת משה לשחרר את עם ישראל שיצאו ממצרים?? **ואם** הוא התעקש כי הקשה את ליבו ולא פחד, אז שימשיך גם להעביד אותם??

ויתכן שהוא טען לעצמו ולעם שלו, שהוא רוצה לשקם את היחסים עם בני ישראל, ולכן למרות שפחד מהמכות שלכן הוא הפסיק להעביד אותם, הוא בכל זאת לא רצה לשחרר

בורא עולם דאג להוכיח לעיני כל, שהיה כאן עלילה מרושעת ושקרית, שפרעה שיקר באומרו "פן ירבה ונוסף גם הוא על שונאינו", שהרי כתוב שפרעה הקשה את ליבו וגם יש מכות שה' הקשה את ליבו, ולכאורה מדוע מהמכה השישית היה חופש מהעבודה לעם ישראל?? **ואולי** נתרץ שפרעה בגלל המכות פחד להעביד אותם, והרגיש שעשה מעל ומעבר לעם ישראל בכך שהפסיק מפעל של כמאה שנה של עבדות.

את השקרים של פרעה ורשעותו מתחילתו ועד סופו.

וכל הפרצוף המתחסד של פרעה שהתחסד כנגד עמו שהוא בא לטובת היהודים ולשקם, הכל נחשף כשקר וכרשעות, וכל החזרה בתשובה שלו שהפסיק להעביד אותם זה היה רק מפחד המכות, אבל עדיין הוא רצה שאחרי המכות תישאר בידו האופציה והאפשרות לחזור ולנצל ולהעביד את ישראל.

וייתכן שבזה פרעה הציג את עצמו כצדיק, שהוא מיד אחרי המכה הראשונה אמר זה הוא אני חוזר בתשובה, קלטתי את העניין העבדנו את ישראל בפרך וניצלנו אותם, זהו זה נגמר, אני חוזר בתשובה, אני בסדר, ולכן כל מכה נוספת הוא הציג את עצמו כקורבן ונרדף, כצדיק בעל תשובה שסוחטים אותו, עד שבמכת ברד, סוף סוף הודה באמת השם הצדיק ואני ועמי רשעים.

אבל ה' הוכיח לעיני כל את הרמאות של פרעה, שבתחילת השעבוד טען פרעה שהוא פוחד שהיהודים יעיפו את המצרים וישתלטו על מצרים, אז בורא עולם מראה לו, פרעה שקרן נבזה ורמאי, הנה עם ישראל רוצים לצאת ממצרים ההיפך ממה שטענת שאתה פוחד שישתלטו, נו אז למה אתה מעבב אותם.

ואם תענה שאתה רוצה לשקם יחסים, שטויות, אם הפחד שלך מהיהודים היה אמיתי, תשמח שהם הולכים מכאן, ואל תנסה לשקם בסיכון מיותר של העם המצרי, בפרט שעכשיו יש להם את כל הסיבות לנקום בכם.

וכך הוכיח בורא עולם את השקרים של פרעה ורשעותו מתחילתו ועד סופו, וכל הפרצוף המתחסד של פרעה שהתחסד כנגד עמו שהוא בא לטובת היהודים ולשקם, הכל נחשף כשקר וכרשעות, וכל התשובה שעשה שהפסיק להעביד אותם זה היה מפחד המכות, אבל עדיין רצה שאחרי המכות יהיה לו את האופציה לחזור ולנצל ולהעביד את ישראל.

את עם ישראל, בטענה שהתיקון לעוולה מה שהעבידו את עם ישראל במשך כמאה שנים, זה דווקא שיישארו במצרים רגועים בלי עבדות והשפלות.

יכול להיות שפרעה גם הציג את עצמו כצדיק, שטען אכן חטאנו וטעינו בכך שהעבדנו את ישראל בפרך וניצלנו אותם, אבל עוולה זו נגמרה, ואני חוזר בתשובה, ואני מעכשיו אדם טוב וצדיק כמו כל חוזר בתשובה.

ואדרבא, הוא הוסיף וטען שבעל תשובה אמיתי זה אחד שבא לידו אותו ניסיון והצליח לא ליפול בו שוב, ולכן כשעם ישראל נמצא במצרים מול עיני המצרים, והמצרים יכולים להציק להם ובכל זאת הם לא עושים להם כל רע, הרי זה מוכיח שבאמת חזרו בתשובה, וזה התיקון הנדרש לתיקון מעשיהם.

וייתכן עוד שבכל מכה נוספת הוא הציג את עצמו כקורבן וכנרדף, וכצדיק בעל תשובה שסוחטים אותו, וייתכן גם שטען שמשה רבינו מתוך שגאה אישית לפרעה ולמצרים הוא מונע ממנו דרכי תשובה ומונע ממנו תיקון המעשים בטענת שווא שעם ישראל חייבים לצאת ממצרים, עד שבמכת ברד, סוף סוף הודה באמת, שהשם הצדיק ואני ועמי רשעים.

אבל בורא עולם הוכיח לעיני כל את הרמאות של פרעה, שהרי בתחילת השעבוד טען פרעה שהוא פוחד שהיהודים יגרשו את המצרים וישתלטו על מצרים, והנה בורא עולם מראה, שפרעה שקרן נבזה ורמאי, שהרי עם ישראל רוצים לצאת ממצרים, אז כדאי לך לשלחם וזה פותר לך את טענת הפחד שטענת בתחילת השעבוד שיש סכנה שעם ישראל ישתלט על מצרים.

ולמה פרעה מעבב את עם ישראל? **ואם** יטען שהוא רוצה לשקם ולתקן את העוולה, זה שקר ושטויות, כי אם הפחד שלו מהיהודים הוא אמיתי, אז עדיף לפרעה שעם ישראל יצא ממצרים ולא יסכן את מצרים, כי לכל מדינה חשוב יותר סילוק איום וסיכון קיומי בפרט שהצד השני מעוניין בכך, הרבה יותר מאשר תיקון עוולה מוסרית, וכך הוכיח בורא עולם

מזה נלמד, שגם אנחנו כשאנו חוזרים בתשובה, לא נחזור כמו פרעה הרשע, ונתקן חלק, אבל נשאר לעצמינו את כל האפשרויות לחטוא בסיום החיזוק, אלא מיד לסגור את כל הפתחים ואת כל האפשרויות שלא יהיה דריסת רגל עתידית ליצר הרע, בשום פנים ואופן. רק אז נוכל להגיד צדיקים אנחנו, וכל עוד לא עשינו זאת אנחנו להיפך מצדיקים, אז אחי ורעי, נתחזק באמת ובתמים, ולנעול את כל השערים והפתחים ליצר, כי לפתח חטאת רובץ, ובשנייה פורץ פנימה וכל החיזוק מתגדף חלילה, חיזקו ואמצו.

וַיַּעֲנוּנוּ - כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם. וַיִּבֶן עָרֵי מְסֻפְּנוֹת לְפָרְעָה. אֵת פֶּתֶם וְאֵת רַעְמִסִּים.

ונראה לתרץ, שפרעה בא ליהודים שיעזרו לו לפתור את הבעיה בצורה חכמה, כי כבר בנו שם וזה נכשל, והיהודים שמחו לעזור ולהראות את החוכמה היהודית, ופרעה ניצל אותם שיעבדו פיזית בכדי שיעמיקו להבין את הבעיה מתוך דגימות וכדומה, ואז מתוך שנאת יהודים הפך קערה על פיה, והעביד אותם רק פיזית בעבודה בלי תועלת.

וזה נס עצום ומיוחד שעם ישראל הצליח לשרוד ולא להשתגע כשרואים שבמשך דורי דורות הם לא מביאים שום תועלת בעולם, להיות אדם שסתם חי סתם נושם, ומנצלים את כל כוחו לכלום, וזה מביא דיכאון ושיגעון.

הכוונה שבנו ונהרס מיד, עבודה חינם בלי תועלת, אז זה באמת עינוי, שעובדים בלי תועלת, וכמו שהגמרא בסוטה י"א כותבת "את פיתום ואת רעמסס": רב ושמואל, חד אמר פיתום שמה ולמה נקרא שמה רעמסס שראשון ראשון מתרוסס, וחד אמר רעמסס שמה ולמה נקרא שמה פיתום שראשון ראשון פיתום בולעו.

ונשאלת השאלה, למה המצרים לא השתמשו ביהודים לעבודה שמביאה תועלת, וגם איך הסכימו היהודים לעבוד בהחלה בהתנדבות, במקום שנראה כהתעללות לשמה, עבודה בחינם??

איך עם ישראל לא השתגע מצער זה?? - המשך

לבעליהם, אלא יש כאן עניין נוסף, שברגע שראו שיש להם דלי שחציו התמלא בדגים, הבינו שיש כאן נס משמים, ולא הסתפקו לשמוח באוכל חינם שזכו בו מן השמים, אלא העמיקו להשתמש בנס זה, תכף ומיד ללכת ולנחם ולשמח את בעליהם עוד כשהם בשדה, ולא חיכו עד שיחזרו הבעלים לבית, וכך התגלגל בידם הזכות להמשיך את הניסים ולהרבות את ישראל מעל דרך הטבע ששה בכרס אחת.

ויתכן עוד שעם ישראל בזמן הגלות, ראו עוד ניסים גלויים בכך שנולדו 6 או 60 בכרס אחת, וראו בחוש שלמרות הגלות, יש ניסים

ואיך בכל זאת עם ישראל לא השתגע, ולא נכנס לדיכאון ממצבם הקשה מאוד הן פיזית והן נפשית?? יתכן שכאן באו הנשים הצדקניות וכפי שהגמרא כותבת וזה לשונה:

דרש רב עורא: בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים, בשעה שהולכות לשאוב מים הקדוש ברוך הוא מזמן להם דגים קטנים בכדיהן ושואבות מחצה מים ומחצה דגים ובאות ושופתות שתי קדירות אחת של חמין ואחת של דגים ומוליכות אצל בעליהן לשדה ומרחיצות אותם וסכות אותם ומאכילות אותם ומשקות אותם וכו'.

והן הצדקניות, לא רק בגלל שדאגו

שהרי גם במצבנו בורא עולם מאיר לנו את פניו, וזה חיזק להם את האמונה.

ויאמר לשבח הנשים הצדקניות, שבזמנים הקשים הם המשיכו לעודד את בעליהם לא להתייאש, וככה המשיכו במלחמה שלהם נגד מצרים, אתם אומרים "פן ירבה" אנחנו בכוונה נתרבה, אנחנו קוצים בעיניכם - קבלו עוד קוצים בכמויות.

אבל כשעם ישראל ראו ששוחטים את ילדיהם ורוחצים בדם שלהם, זה שבר אותם, מה גם בזה נכשלנו, וכי הפסיקו הניסים?? וכי גם מזה לא יהיה לנו סיפוק?? לכן או צעקו כבר על הכל, הכל נשבר, בכו וצעקו, אבא די כבר מהגלות הגיע מים עד נפש, גם בפניה שהתנחמנו פוגעים בנו, אבא מה יהיה?? ואז "וישמע ה' את קולנו".

גלויים, וגם ניצלו הנולדים בנסים, וכמו שהגמרא ממשיכה "כשהגיע זמן ללדת הולכות ויולדות בשדה תחת התפוח, והקדוש ברוך הוא שולח משמי מרום שליח שמשפרת את הולד, ומלקט להם שני עגולים אחד של שמן ואחד של דבש, וכשהמצרים מבחינים באים הם להורגם, ונעשה נס והתינוקות נבלעים באדמה, ומביאים שוורים וחורשים, אבל לאחר שהולכים היו מבצבצים ויוצאים כעשב השדה, וכשגדלו באו עדרים עדרים לבתיהם, וכשנגלה הקדוש ברוך הוא על הים הם הכירוהו תחילה".

לכן שראו ניסים כאלו, זה חיזק אותם שלפחות מזה יש לנו סיפוק, בזה אנחנו רואים שאנחנו לא אפס וכלום אלא אנחנו שווים

וגם אנחנו נצעק על הכל, אבא עד מתי, אבא נשברנו, גם בפנית האמונה הקדושה, פוגעים, אבא שמע נא את קולנו ואת צעקתנו כי באו מים עד נפש ואנא הבא לנו את משיח צדקנו לגאולינו אמן.

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרָךְ.

ולכן טען משה לבורא עולם, שעם ישראל לא מקשיבים לי, כי אני משבט לוי שלא היו בגזירת השעבוד, וזה בעצם גם הסיבה שפרעה שתכנן וחשב על זה גם כן לא יקשיב לי, ואם כן יש לשאול אם כן מדוע אכן נבחר הגואל דווקא משבט לוי??

וייתכן, שבורא עולם רצה להמחיש לעם ישראל, כדברי הזוהר, ששבט לוי בחרו בשעבוד של עמל התורה, שזה היה תחליף לשעבוד לפרעה.

כתב רבי יונתן אייבשיץ בתפארת יונתן שפרעה לא שיעבד את שבט לוי כי ראה שמהם יצא הגואל, ולכן לא שיעבד אותם, כי מי שלא סובל לא יהיה מנהיג שיגאל ויושיע, בבחינת **נוצר תאנה הוא יאכל פריה**.

ובעצם כך כתוב בגמרא שנהדרין צ"ח לגבי משיח בן דוד שיושב בשערי רומי בין המצורעים, והוא כולו מלא מוגלות ופצעים וכל הזמן מחליף תחבושות, כי הגואל המשיח סובל גם בסבל גלות עם ישראל.

וללמדנו שהעמלים בתורה הממיתים עצמם באוהלה של תורה הם משקיעים וסובלים וודאי בלי שום ספק לא פחות מאלו הממיתים עצמם בעמל הפרנסה וההגנה על העם, ובעצם הרבה יותר מאחרים, כי עול ועמל התורה זה כל רגע פנוי בכל רגע ביום, בלי שום הפסקה ולאורך כל החיים ולא שנים מספר.

המשך

הכתר והניחו לראשו??
ובעצם, כשהוא עצמו כשגור להרוג גם את
 התינוקות של שבת לוי, בעצם פתר את
 הבעיה כביכול של הצורך שיהיה גואל שיקום
 מתוך הסבל, כי אכן שבת לוי סבל כולל משה
 בגזירת התינוקים שפרעה ציווה להורגם.
ובכל זאת איך פרעה לא קלט זאת
 מתחילה?? **ויתכן** כפי שאכתוב בהמשך שברגע
 ששמו את משה ביאור מזה הוטעו החרטומים
 שחשבו שמושיעם של ישראל מת כי לקה
 במים, ולכן פרעה כבר לא חשש מהילד היהודי
 שבתיה הביאה הביתה, וגם יתכן שחשב שהוא
 מצרי כי ביום האחרון של הגזירה זרקו גם
 ילדים מצריים ליאור.

אגב פרעה כבר היה מבולבל, מצד אחד ידע
 שיהיה גואל משבט לוי, מצד שני אמרו לו ביום
 שנולד משה שלא ברור האם הוא יהודי או
 מצרי ולכן ציווה להרוג את כל התינוקים
 שנולדו במצרים באותו יום אפילו של המצריים.
והנה באה בתיה בתו עם תינוק שאספה
 מתיבה מהנילוס, למחלוקת פרעה לא התחבר
 הפול, הנה יהודי שגדל בבית של מצרי כדברי
 החרטומים, ואחרי בדיקה אולי היה מגלה
 שהוא משבט לוי, וגם היה מגלה שהילד
 ניצול מהמים על ידי תיבה, שלכן טעו
 החרטומים שמת מושיעם של ישראל, וכך
 היה משמיד את משה בעודו תינוק?? **בפרט**
 שכבר חשדו התעורר כשמשדה לקח לו את

ללמדנו, שאדם מרוב דאגת יתר מסוגל במקום לתקן את המצב הוא מסוגל רק להחמיר לעצמו
 את המצב ולסבך את המצב עוד יותר, לכן לפעמים כשאתה מבולבל ונסער עליך להירגע
 ולעצור, ולהתפלל לבורא עולם שיעזור לך ולא להמשיך לפעול ולסבך, וכדאי להתייעץ עם
 חברים וחכמים שיתנו לך עצה טובה מתוך שיקול דעת.

וַנְצַעֵק אֶל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת קִלְנוּ, וַיֵּרָא
אֶת עֲנֵינוּ וְאֶת עֲמָלְנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ.
וַנְצַעֵק אֶל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְהִי בַיָּמִים
הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם,
וַיֵּאנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעְקוּ, וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם
אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה.

למה רק הצעקה – שועתם עלתה לאלוקים כוללת גם את האנחה וגם את הצעקה,
 בלי התייחסות לאנחתם?? (ואולי "שועתם" ודוחק הוא).

וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת קִלְנוּ - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת
נְאֻקָּתָם, הָאֵם נֹאקָה זֶה אֲנַחָה או שְׁזָה כּוֹלֵל הַכֹּל??
וַיִּזְכּוֹר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם, אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב.

השאלה היא שאם "שועתם" זה רק צעקה, ה"אנחה" שעם ישראל נאנחו לפני צעקתם
 ואילו "נאקה" זה אנחה בלבד, א"כ למה את התייחס ה' ושמע רק בסוף??

ואולי למרות שאנחה קודמת בכל זאת הצעקה עלתה ראשונה לשמים וכמשמעות הפסוקים, וכשנפתחו שערי שמים, אזי הקב"ה התייחס קודם לדבר הראשון שהיא האנחה, כי הצעקה זה כמו מפתח לשמים.

וַיֵּרָא אֶת עֲנַיִנוּ - זֹו פְּרִישׁוֹת דְּרֶךְ אֶרֶץ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמָר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּדַּע אֱלֹהִים.

והתשובה היא כאמור, שעם ישראל מסר את הנפש להגדיל את עם ישראל, כי ידעו שברגע שיהיו עם גדול הם יצאו ממצרים, ובפרט שראו ניסים, שנולדו 6 או 60 בכרס אחת, וראו בחוש שלמרות הגלות, יש ניסים גלויים שנולדים מעל לדרך הטבע, וגם ראו שניצלו הנולדים בנסים גלויים, זה מאוד חזק אותם שלפחות מלידת הילדים יש להם הצלחה גדולה וזה הביא להם סיפוק ושמחה ותקווה.

אומנם ברגע שהיה גזירה להרוג את הזכרים, הם נמנעו מפריה ורביה, כמו שעשה עמרם אבי משה, וזה היה צער עצום לעם ישראל, שגם הנחמה שהייתה להם, בניסים של 6 או 60 בכרס אחד, גם זה חלילה ייעצר.

"ויקוצו מפני בני ישראל" כתב רש"י: מלמד שהיו דומים בעיניהם כקוצים, ולמרות זאת כתוב: "ויעבידו מצרים את בני ישראל"??? וקשה שאם היהודים היו כקוצים בעיני המצרים למה א"כ המצרים התעסקו והעבידו את עם ישראל??? ויתכן שהמצרים למרות שנאתם העבידו את עם ישראל בפרך בכדי שלא יהיה להם זמן וכוח להתרבות.

וצריך לבאר למה פרישות דרך ארץ נחשב לעונינו? וגם מדוע אכן היהודים התאמצו להוליד, הרי הם עבדים בעבודת פרך, ויש גזירת להרוג הבנים, למה התאמצו, גם ככה הם היו שקועים במט' שערי טומאה, ובפרט עבדו עבודת פרך עד כלות הכוחות.

וְאֵת עַמִּילָנוּ - אֵלֹוּ הַבָּנִים. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמָר: כָּל הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבֵּת תִּחְיִיוּ.

והנה נתאר לעצמנו שהילדה הקטנה - מרים הייתה מצטנעת, והייתה אומרת מי אני שאטיף מוסר!! ועוד להטיף מוסר לאבא שלי הצדיק!! ועוד בענייני אישות וזוגיות!!

אבל היא לא שתקה ואמרה מוסר נוקב לאביה, ואביה לא זלזל במוסר שלה והקשיב לה, ואכן זכו ויצא ממוסר זה משה רבינו.

איזה נס שהיא אמרה מוסר ולא שתקה!! איזה נס שאבא שלה הקשיב למוסר של בתו הקטנה ולא ראה בזה חוצפה וחטטנות!! ואיזה נס שהאמא הזקנה בת 130 חזרה לנעוריה וילדה את משה רבינו!!

מרים הנביאה הייתה אחות הגדולה של משה רבינו, וכאב לה שאביה פרש מאמא - יוכבד בגלל גזירת פרעה - ש"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו".

לכן אמרה לו מרים בתו: אבא מעשה שלך שפרשת והתגרשת גרוע יותר מגזירת פרעה, שהוא גזר רק על הבנים, ואתה גזרת בין על בנים ובין על הבנות, וממך לומדים כולם ועושים כדרכך.

מיד שמע האבא - עמרם בקול הבת שלו, וחזר והתחתן עם יוכבד בת לוי שהייתה זקנה ונעשה נס וחזר לה הנעורים, וילדה את משה רבינו.

נלמד מזה, שהמוסר הציל את עולם היהדות, ובעזרת השם גם אנחנו נתחזק במוסר של כל אחד גם ממוסר של הקטן מאתנו בהרבה ואדרבא זה בונה עולמות דוגמת משה רבינו ע"ה.

מסירות נפש של המילדות להרבות את העם

המינימלית והכי זריו ששייך מחמת הסכנה, אבל ככה לקיים בשלימות ובאריכות וכביכול הכל ברוגע, זה ממש הרתיח אותו עד מוות.

אבל זה בדיוק היה הצלתם, כי הן טענו לפרעה, אנחנו בעצם לא מיילדות, כי העבריות מיילדות עצמן לבד, ואם תשאל למה אם כן קוראים לנו מיילדות, **התשובה**, כי אנחנו רק מאכילות ומשקות תינוקים כמו בייבי סיטר בלבד, ורק לכן אנחנו מכונות מיילדות, והיות ואנחנו לא ממש מילדות לכן אין באפשרותנו להרוג כמצוותך.

והמלך קיבל את טענתן, כי הוא באמת לא יכל להבין איך הן מסוגלות להסתכן גם על תוספת מצווה, זה לא היה במושגים שלו, מסירות נפש שכזו, לא הייתה כלל במחשבתו.

ולכן הן קיבלו מתנה על שילדו את הילדים, שהן זכו לשמוח ולראות שאכן העם התרבה וגדל, ועל היראת שמים המופלגת שלהן שבאה לכדי ביטוי בכך שהן הוסיפו גם להאכיל ולהשקות את הילדים, הן זכו לבתי כהונה ולויה, ומרים זכתה למלכות.

וזה מזכיר לי סיפור על **הצדיק רבי שמשון פינקוס זצ"ל** רבה של אופקים, שסיפר שבבחרותו ניקן את החדר בפנימייה, והוא התעקש לנקות ולבדוק חמץ גם בביידם - עליית הגג.

וצחקו עליו, הרי זה מיותר!! אתה סתם מחמיר, הרי זה מקום שאין מכניסים בו חמץ, וגם אם כן זה רק סיכוי קל שבקלים.

אבל הוא התעקש, ובמשך כל ליל בדיקת חמץ הוא טרח לבדוק גם את הביידם, והוא מספר שבאותו ליל הסדר, הוא ראה **אורות** שבחיים שלו הוא לא חווה, איזה התלהבות!! איזה רגש!! איזה חמימות!! בחיים הוא לא הכיר את עצמו עד כדי כך, וכך זה חזר אליו מידי שנה כל ליל הסדר.

כאשר בן אדם בסכנה וחייב לקיים מצוה הוא ירגיש מצוין גם אם יקיים את המצווה הבסיסית, וכמובן לא יתעכב עוד זמן על תוספות שאינם הכרחיים לקיום המצווה, כי אין סומכים על הנס.

והנה האמא ובתה - יוכבד ומרים, לא די בכך שהם מצפצפים על ציווי מפורש של מלך מצרים שחייב אותם אישית להרוג את הזכרים, ובמקום זה הם מיילדות ומשפרות את הנולד, שזה בטיס המצווה, **ולא** זאת בלבד אלא הן מתעכבות יותר ומסתכנות עוד יותר, הן מחיות את הילדים.

וכפי שרש"י מפרש: מאכילות ומשקות את הילדים, דהיינו שהן התעכבו יותר זמן, גם בשביל התוספת הלא הכרחית למקצוע המיילדות, ומסכנות את עצמם עבור קיום מצווה למהדרין מן המהדרין, כאילו הכל רגוע שקט ובלי סכנות,

ותמוזה עד להפליא איך זה יתכן שמסכנות את עצמן למצווה בהידור הכי מושלם ששייך?

ונראה שהצדיקות ראו שגם ככה הם מסתכנות מאוד מאוד והדברים יתגלו, לכן הן החליטו שאם כבר הסתכנו אז כבר נעשה את המצווה באופן הכי מושלם, בדיוק להיפך מוחלט מציווי המלך, ולהראות לו שהם לא מנסות להתגנב אלא הם בשלהם ועד הסוף, באופן המושלם ביותר.

והנה פלא, דווקא המסירות נפש לשלימות, זה היה בעצם הצלתם הפלאית, כי פרעה קרא להם וכעס עליהם מאוד, לא רק על שילדו את הילדים נגד ציווי, אלא כעס וזעם מאוד על שהחיו את הילדים באוכל ושתייה.

ופרעה נפגע מאוד מזה, כי הוא ראה בזה שיא החוצפה מצדן, שממש לא החשיבו אותו ולא שמו לב לדבריו, ואדרבא הן הקפידו לעשות את ההיפך לגמרי עם כל החומרות והתוספות, מצב כזה היה מעל להשגתו.

כי פרעה חשב שהן יעשו את המצווה

ללמדנו, שכדאי מאוד למסור נפש בשלימות לא רק על הבסיס אלא גם על התוספות וההידורים, שיהיה לכתחילה שבלכתחילה, מושלם ממש, נכון זה לא קל!! אבל זה שווה, ומאוד שווה!!! כמאמר הגמרא תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי.

וְאֵת לַחֲצֵנּוּ - זוֹ הַדְּחַק, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְגַם רָאִיתִי אֵת
הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מְצָרִים לַחֲצִים אֹתָם.

וַיּוֹצֵאֵנּוּ יְיָ מִמְצָרִים בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֵעַ נְטוּיָהּ, וּבְמָרָא
גָּדֹל, וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתִּים.

וַיּוֹצֵאֵנּוּ יְיָ מִמְצָרִים - לֹא עַל יְדֵי מְלָאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי
שָׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֶצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מְצָרִים
בְּלִילָה הַזֶּה, וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מְצָרִים מְאָדָּם וְעַד
בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי מְצָרִים אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי יְיָ.

וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מְצָרִים בְּלִילָה הַזֶּה - אֲנִי וְלֹא מְלָאָךְ

וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מְצָרִים - אֲנִי וְלֹא שָׂרָף

וּבְכָל אֱלֹהֵי מְצָרִים אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים - אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ.

אֲנִי יְיָ - אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר

הייתה מאוד גדולה, עד כדי כך שהיהודים
כמעט שקעו בשער הנגן של שערי הטומאה
שאינן למעלה מזו.

ואם מלאך היה יורד לטומאה חמורה כזו
ייתכן שהיה נפגם בטומאתו כפי שהיה לנפילים
אשר בארץ המסופר בסוף פרשת בראשית, לכן
רק בורא עולם לבדו יכול היה לרדת לטומאת
מצרים ולהכות את המצרים בעצמו ולבד.

ולפי זה יוצא דבר מדהים, שקדושת משה
ואהרן יותר מקדושת המלאכים, כי הם
הסתובבו במצרים בשיא הטומאה ולא נפגמו
מקדושתם כלל.

כי אכן בני אדם שמקדשים את עצמם
וכופים את יצרם יכולים לעלות הרבה מעל
לקדושת ומעלת המלאכים!!!

כתב רש"י בפרשת בא: ה' בעצמו ולא על ידי
שליח, ובהגדה כתוב ועברתי אני ולא מלאך,
והכיתי אני ולא שרף, ולא שליח ולא אחר,
משמע בפשטות שרק הקב"ה לבדו עבר בלילה
הזה במצרים, ואכן מצאתי ברמב"ן שכתב "וזהו
לשון החכמים ולא על ידי השליח כלומר לבדו
אלא הקב"ה בעצמו ובכבודו.

והנה בפסוק "וזה' הכה" כתב רש"י: ה' ובית
דינו, ולכאורה זה סותר שה' לבד עבר והיכה??
אבל ברא"ש ובחזקוני מתפרש הדבר שהקב"ה
דן למעלה בשמים עם בית דינו את גזר דינם
של המצרים, אבל רק בורא עולם עבר והיכה
לבד ובעצמו.

ובטעם הדבר למה הקב"ה בעצמו לבד הגיע
לנקום במצרים, אומר האר"י ז"ל שהיה סכנה
להכניס מלאכים למצרים, כי טומאת מצרים

להפסיד את עם ישראל שהיה בחיקה שקועים במ"ט שערי טומאה, ובסוף לילה זה הם עוזבים אותה ואת מצרים לעולם, לכן הטומאה דווקא אז השתוללה בשיא עוזה ובשיא כוחה, ולכן היה סכנה עצומה לכל יהודי לצאת החוצה מהבית המוגן במצוות הפסח.

ואומנם לפ"ז אין ראייה למעלתם של משה ואהרן יותר מהמלאכים, שיתכן שרק בלילה זה היה שיא הטומאה בחוץ ולכן היה סכנה למלאכים דווקא בלילה זה להסתובב במצרים ואכן בלילה זה גם משה ואהרן לא יצאו מפתח ביתם.

ובפשטות יתכן שרק בגלל שבאותו לילה היהודים התקדשו לכן היה להם סכנה לצאת החוצה לטומאת מצרים, ואכן לא היה טומאה גדולה יותר בלילה הזה, ואם כן משה ואהרן שתמיד היו קדושים והסתובבו כל השנה במצרים בלי שזה ישפיע עליהם, זה מוכיח שמעלתם הרבה יותר מהמלאכים, שלמלאכים היה סכנה תמיד להגיע למצרים.

ולפי זה ייתכן, שהאיסור שניתן לבני ישראל לא לצאת מפתח הבית כל הלילה של פסח, זה לא היה מחשש מלאכי חבלה שהרי באותו לילה רק ה' עבר בארץ מצרים, אלא הסכנה הייתה שלא יצאו מפתח הבית שהיה מוגן בדם הפסח, ויצאו החוצה לטומאת מצרים וישקעו שער הנון שאין ממנו חזרה, וזה יותר סכנה מכל מלאך חבלה שקיים.

(ויש בראשונים שכתבו שרק בתחילת הלילה הקב"ה עבר לבדו במצרים, אבל בהמשך הלילה עברו גם המלאכים, כי הבכורים גסטו שעות עד שהמלאכים סיימו את המוות שלהם, ולכן הסכנה הייתה מהמלאכים שהסתובבו במצרים בהמשך הלילה).

וייתכן שבלייל פסח אכן היה שיא הטומאה במצרים, כי כמו שהקדושה מתגברת כך גם הטומאה מתגברת כנגדה, והיות ועם ישראל התעלו בלייל פסח כך טומאת מצרים התחזקה מאוד.

ובפרט שהטומאה הרגישה שהיא הולכת

ללמדנו, שלנו יש ניסיונות ויצרים לכן נוכל להתעלות ולהתקדש ולהגיע להישגים ולדרגה הרבה יותר גבוהה ממלאכים, כי נלחמו על כל פירור של קדושה שהשגנו ואילו המלאכים לא התאמצו בקבלת קדושתם, לכן נמשיך להילחם ונמשיך להתחזק, וכשמתחזקים כוחות הטומאה גם מתגברים מאוד, לכן ניזהר לא לצאת לפתחי היצר חלילה, רק חזק ואמץ, אמן.

אני ה' - ולא אחר

ואחרי זה להוציא את כל העם מלבד הבהמות, וגם רק ל3 ימים ולא יותר, ו**ותהליך** זה נתקע בסוף כי פרעה לא הסכים לשחרר את הבהמות ואילו משה דרש יציאה מוחלטת של כולם כולל הבהמות.

אבל אחרי מכת בכורות שבורא עולם בעצמו הכה את הבכורות, רק אז המצרים הפקירו את עם ישראל לגמרי ולא דרשו מהם לחזור אחרי 3 ימים, וזה היציאה האמתית ניתוק מוחלט מהמצרים, ואכן את זה רק בורא עולם בעצמו עשה!!

ואומנם בהכנתו של משה רבינו וכל המשא ומתן שניהל עם פרעה למרות שזה נכשל, בכל

ולאחר הדגשים אלו שרק ה' הוא זה שהוציא אותנו ממצרים ולא אחר, מובן למה לא מוזכר שמו של משה רבינו בהגדה מלבד פעם אחת, כי חשוב להדגיש שרק הקדוש ברוך הוא בעצמו הוא באהבתו הרבה הוציא בעצמו את עם ישראל ממצרים, ולא על ידי שליח, ולמרות שבתורה כתוב מפורש שמושה נשלח להוציא את עם ישראל, בכל זאת בורא עולם לבדו הוציא.

ונראה להסביר את העניין, שעבודת משה רבינו הייתה להגיע לשלבים מתקדמים בהסכמת פרעה לשחרר חלקית את עם ישראל, שתחילה הסכים להוציא את הבנים הצעירים,

חזרה את רכושם שהשאילו, אבל לאחר מכת בכורות המצרים זרקו וגירשו את היהודים לגמרי באופן מוחלט ובלי תנאים, אם כן אין זה שקר וגניבה מה שעם ישראל לא החזיר את הכסף והזהב ששאלו ממצרים, כי המצרים אחרי שהשאילו להם זרקו אותם ושלחו אותם ושחררו אותם לגמרי וכדברי המדרש.

זאת יש בזה תועלת עצומה לעם ישראל!! כי זה הטעה את מצרים, שהרי המצרים לפני מכת בכורות השאילו ליהודים כלי כסף וכלי זהב, כי אז המצרים היו בטוחים שעם ישראל יצא בסוף בהסכמת פרעה רק ל 3 ימים, ומיד לאחר ה 3 ימים הם יחזרו למצרים, ולכן נתנו ליהודים רכוש רב בלב רגוע, כי היו בטוחים שהם יקבלו

בֵּיַד חֲזָקָה - זֶה הַדָּבָר, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמָר: הִנֵּה יָד יְיָ הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, בַּסּוּסִים, בַּחֲמֹרִים, בַּגְּמָלִים, בַּבָּקָר וּבַצֹּאן, דָּבָר כָּבֵד מְאֹד.

וּבְזָרְעֵי נְטוּיָה - זֶה הַחֶרֶב, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמָר: וַחֲרַבּוּ שְׁלוֹפָה בֵּידוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם.

וּבְמִרְא גָדֹל - זֶה גְלוּי שְׂכִינָה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמָר: אוֹ הִנֵּסָה אֱלֹהִים לָבֵא לְקַחַת לּוֹ גּוֹי מִקְרֵב גּוֹי בְּמִסֹּת בְּאֹתָת וּבְמוֹפְתִים, וּבְמִלְחָמָה וּבֵיד חֲזָקָה וּבְזָרוּעַ נְטוּיָה, וּבְמִזְרָאִים גְּדֹלִים, כָּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ.

חזקו לנו את האמונה בבורא עולם בשעת הדחק.

ובעצם נזכור היטב כי בפסוקים אלו טמון חזוק עצום באמונה, וכפי שאסביר לכם בהרחבה.

היטלר יימח שמו כתב בספרו שהגרמנים הם עם הארי המושלם, ואילו היהודים זה עם הכי גרוע שיש להשמידו!! **ובבקשה** אמרו לי, האם יש סיכוי שהיהודים יסכימו עם היטלר, ויגידו כן הוא צודק!! רק שנוסיף על הספר עוד פרקים ונטען שאנחנו בסוף גם נהפכנו לגרמנים???

הרי זה משולל כל הגיון, הרי אנחנו זועקים בכל פינה בעולם תפסיקו להפיץ את שקריו של

בפשטות אם בורא עולם היה רוצה להוציא את עם ישראל ממצרים, היה יכול מיד להרוג או לשתק לזמן מה את כל המצרים, ובינתיים עם ישראל יצא בלי מפריעים.

אבל בורא עולם רצה שעל ידי המכות כל עם ישראל יתחזק באמונה ויחזרו בתשובה, וזה קרה גם בזכות המצרים שסבלו קשות אבל נשארו לחיות, ואכן המצרים בעצמם חזקו את היהודים ואמרו להם יש לכם אלוקים גדול שעוזר לכם, וזה דבר שמאוד חזק את היהודים, ובפרט שב-5 מכות הראשונות עדיין היהודים תחת עבדות המצרים וחיו איתם,

ואולי לכן גם "אל תתעב מצרי", כי הם

אמיתי!!! והגויים האמינו בתנ"ך לא בגלל שהיהודים סיפרו על הניסים, אלא כי הוריהם של הגויים סיפרו זאת לילדיהם אחריהם, שאבא גוי סיפר לבנו: כן בני, אני וכל המדינה חטפנו מכות מאלוקי ישראל, זה אמיתי!!!

והם הגויים הפיצו את האמת, ולכן גם בתקופת שפלותם של ישראל הגויים ביטסו את אמונתם הטפילה על בסיס התנ"ך היהודי.

וזה מה שהקב"ה אומר גם לפרעה, "בעבור זאת העמדתך בעבור הראתך את כחי, ולמען ספר שמי בכל הארץ" שמטרת המכות שכל הגויים ידעו כי אני ה' בורא העולם, ולא רק היהודים ידעו אלא כולם.

וכך תתחזק האמונה לכל יהודי גם אלפי שנים לאחר יציאת מצרים, כי יראו שאפילו הגויים מאמינים בתנ"ך, כי גם הם יודעים שזו האמת, שאכן כדברי התנ"ך כך קרה!!! וזה אמיתי!!!

הצורך היטלר, תשרפו את ספרו הנורא, אז להסכים??? ולהוסיף??? מה פתאום??? אין מצב!!!

והנה דווקא בזמן השפל של עם ישראל בתקופת בחורבן בית שני, כשהרבה יהודים נשבו נהרגו, וארץ ישראל הייתה לביזת הרומאים, וגם הרומאים גזרו גזירות שמד על היהודים השבורים, דווקא אז הגויים מקבלים את הנצרות שמאמינה בתנ"ך שלנו, למרות שכתוב בו שישראל הוא העם הנבחר, וכל הגויים כאין וכאפס נחשבו, והם הגויים מאמינים בתורה זו, רק מוסיפים פרקים, ואומרים אנחנו נהפכנו לעם ישראל.

הרי אם התנ"ך זה המצאה שקרית של היהודים, האחרונים שיאמינו בזה זה הגויים, ועוד לא הגיוני שיאמינו בו בזמן נחות כל כך של היהודים!!!

ובכל זאת, הגויים כן האמינו בתנ"ך שלנו, ובתקופה הכי קשה לעם ישראל, ולמה?? כי זה

אז הבה נתחזק באמונה שלימה, ונחזק כל יהודי, ובעזרת השם נזכה לראות בביאת המשיח בקרוב ממש.

**וּבְאֵתוֹת - זֶה הַמַּטֶּה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְאֵת הַמַּטֶּה
הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת
הָאֵתוֹת.**

**וּבְמִפְתֵּימָם - זֶה הַדָּם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְנִתְּתִי
מוֹפְתִים בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ.**

צריך עיון וכי מה הראיה מהפסוק שמופתים זה מכת דם??? ואולי הכוונה וכפי שכתבתי במכת דם, שבמכת דם היה נס שכביכול לא

קיים ושוין שיהיה בארץ רק בשמים!! כי איך יתכן שליהודים היה מים ודגים חיים, ולגויים דם ודגים מתים, ובכל זאת בנס הוא נעשה בארץ.

נוהגין להטיף טפה מן הכוס באמירת דם ואש... עֶשֶׂר הַמְּכּוֹת דָּצָךְ עַד"ש בְּאֵח"ב, בְּיַחַד, ט"ו פְּעַם.

דָּם וְאֵשׁ וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן.

דָּבָר אַחֵר: בְּיַד חֲזָקָה - שְׁתִּים, וּבְזָרַע נְטוּיָה -
 שְׁתִּים, וּבְמָרָא גָדֹל - שְׁתִּים, וּבְאִתּוֹת -
 שְׁתִּים, וּבְמִפְתִּים - שְׁתִּים. אֵלּוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת
 שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמְצָרִים בְּמִצְרַיִם,
 וְאֵלּוּ הֵן:

דָּם

אמר אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים
 - "הכרת הטוב לנילוס"

אלא נראה כמו שהסברנו מקודם, ששאלנו שכתוב ברש"י שמרים זכתה שכל עם ישראל המתין לה שבוע כשהייתה מצורעת, וזה בזכות שהיא המתינה למשה כשהיה בין קני הסוף בתיבה לדעת מה יעשה בו, וכאן הבן שואל מה הגדלות? הרי זה טבעי שאחות דואגת לאחיה הקטן חסר הישע, למה זכתה, וכי מה הניסיון שבדבר?

ותירצנו, שהייתה סכנה למרים, כי ברגע ששמו את משה ביאור, באו המכשפים לפרעה ואמרו לו מה שראינו שגולד מושיע לישראל, והוא לוקה במים, הנה אנחנו רואים שהוא כבר במים, והבעיה טופלה, והמשימה הושלמה.

ואם כן הנילוס לא רק שלא הטביע את משה, שזה אכן טבעי שלא יטביע תיבה מוגנת, אלא הנילוס שידר למכשפים ולחרטומים שהמשימה הושלמה!! ששידר להם שמושיען של ישראל ביאור, והושלמה המשימה, ולכן התבטלה הגזירה להרוג את ילדי ישראל, והופסק החיפוש להשמיד את המשיח כי טעו שטבע ביאור, וזה עניין גדול ומשמעותי ובוודאי ע"כ משה היה חייב הכרת הטוב ליאור.

כתב רש"י, שהטעם שמשה רבינו לא הכה את היאור אלא אהרן, זה היה כהכרת הטוב לנילוס שהגן עליו כשהיה תינוק בתיבה בין קני הסוף ביאר, ולכאורה תמוה, וכי איזה הגנה הייתה כאן, הרי הוא היה בתיבה מוגנת כראוי מצופה בזפת כהגנה מפני חדירת מים וסכנת טביעה, וגם היה מכסה לתיבה, אז מה ההגנה שהנילוס הגן על משה???

ואכן גם להכות את האדמה, משה לא היכה אלא נתן לאהרן שיכה, כי גם לאדמה משה היה חייב הכרת הטוב, כי האדמה בלעה את המצרי שהכה את היהודי, וכלפי האדמה זה מובן בהחלט, כי נעשה כאן נס מעל הטבע, אבל כלי שייט במים, הרי זה טבעי???

ולמרות שכתוב בתורה ש"לא לתעב מצרי כי גר היית בארצו", וכפי שמסביר רש"י שחייבים הכרת הטוב גם על מגורים בשעת הדחק, זה מובן כלפי בני אדם, אבל מכאן ועד הכרת הטוב לחפץ עד כדי כך שלא להכותו במטרה לעשות ניסים ונפלאות ולקדש שם שמים, ובפרט לנילוס שלא עשה טובה ממשית כי סך הכל התנהג עם התיבה בדרך הטבע???

מכאן נלמד עניין הכרת הטוב שעלינו לשמור אפילו על חשבון הפסד קידוש השם עצום, ולכן נזכור שעלינו להכיר טובה לבורא עולם שנתן לנו עיניים ומוח ומחשבה, ומשפחה!! ועלינו לשמור לא לפגוע בבורא עולם שנתן לנו כל טוב, וגם לא לפגוע בהם ודרכם, כי הם נוצרו בכדי לעזור לנו ולתמוך בנו, ולא להרוס כל חלקה טובה על ידי השתמשות פגומה ואסורה בעיניים ובגוף שנתן לנו בורא עולם, אלא נכבד ונקדש את האיברים שנתן לנו השם.

על-כן אברים שפגלת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפינו, הן הם יודו, ויברכו, וישבחו, ויפארו, וישוררו, את-שמך מלכנו תמיד. כי כל-פה לך יודה, וכל-לשון לך תשבח, וכל-עין לך תצפה, וכל-ברך לך תכרע, וכל-קומה לפניך תשתחוה. והלבבות ייראוך, והקרב והכליות יזמרו לשמך, כדבר שנאמר, כל עצמותי תאמרנה, השם מי כמוך.

מכת דם - ותבאש היאור

יצאו לחירות ממצרים (גמרא ר"ה י"א ב'), ואם כן היה להם מים לעצמם ולמכור למצרים במקום עבודתם במצרים ולא רק בארץ גושן.

אבל עדיין לא הגיוני שליהודי כשהשתמש ביאור רק אז הדם שלקח נהפך לו למים, או רק ברגע שהשתמש רק אז זה חוזר להיות מים נקיים וצלולים, כי זה מגעיל ודוחה לשתות משהו שמקודם ראית איך הוא היה מסריח ודוחה.

לכן נראה שהיה כאן נס מדהים ביותר, ושימו לב, שבאמת ליהודים זה מעולם לא היה דם ולא נראה דם, אלא היהודים ראו תמיד יאור מלא במים צלולים, ומים נקיים ולא מסריחים, וממילא לא מתו הדגים, ולכן ליהודי זה לא הסריח, ואותו נילוס ויאור למצרים היה דם ומסריח.

זאת אומרת, שלגוי היה דם ובדם הדג מת ומסריח כמו נבילה, וליהודי היה מים ובמים הדג היה חי מקפץ ושט לו, ומדהים הדבר!!! **האם** הדג חי או מת?? לא יאמן!!!

זה פשוט מדהים, למצרים היה מכת דם, ואם אין מים אז הדגים מתו, ואם הדגים מתים אז הנילוס והיאור מסריח, ברור!! ואכן מפורש כך בפסוקים, **אומנם** ליהודים יש כן מים, עד כדי כך שכתוב **במדרשים** שאפילו באותו כוס, אם היהודי שותה זה מים והמצרי כשותה זה דם, ורק כך המצרים לא מתו מצמא כי קנו בכסף מים מהיהודים, וגם החרטומים קנו מים מדהידיים והפכו את זה לדם.

אבל גם אם ליהודים יש מים ולא דם, בכל זאת היהודים מילאו את המים מהיאור, וגם אם ליהודים במקום דם יצא להם מים, בכל זאת איך אפשר לשתות מים מסריחים שהרי כתוב שכל הדגים ביאור מתו "**ויבאש היאור**"???

ואי אפשר לתרץ שליהודים היה מים רק בארץ גושן, שהרי 52 מכות הראשונות היהודים עדיין היו תחת עבדות מצרים, ורק בראש השנה הפסיקו לעבוד עד סוף המכה העשירית שבה

חכו ותראו, הניסים שהקב"ה מכין לנו, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, פשוט לא יאמן, מה מצפה לנו בעתיד הקרוב ממש, ולכן כדאי לנו להיות בפינים כטובים וראויים, שלא נפסיד בגלל הנאת רגע חיי נצח מלאים בנפלאות ובאפשר.

צִפְרֵדֵי

"מכת צפרדעים - מידה כנגד מידה"

כדברי המפרשים

הראשון שיצא מהצפרדע הענק רץ לארמון של פרעה שכך כולם יראו שהוא הסיבה למכה.

מה היה מיוחד במכת צפרדע, מידה כנגד מידה??? והנה המכה הזו התחילה בפרעה ואחר כך עברה לעבדיו, והכוונה שהנחיל

וכמו שהוא עשה רעש גדול ותעמולה והסתה נגד היהודים, שהעליל עלילת דם שהיהודים מתכננים לכבוש את מצרים בעת מלחמה, לכן הרעש ושל הצפרדעים התחיל דווקא ממנו.

ובעצם רש"י מביא את דעת רבי עקיבא שמכת הצפרדעים התחילה באופן מוזר, שהגיעה צפרדע ענקית ומפלצתית, שכל קפיצה שלה הרעידה את האדמה, והחרטומים ניסו להורגה אבל בכל מכה ומכה יצאו ממנה נחילים של צפרדעים קטנים, ובעצם מה המסר בזה??? למה לא באו ישר מיליארדי צפרדעים קטנים, מה הצורך בתהליך שתיארנו???

ואולי זה בא לתת מוסר עצום למצרים, הרי אתם טענתם שעם ישראל יגדל וישמיד את מצרים, לכן קפיצה עליכם צפרדע ענקית שאיימה עליכם והפחידה אתכם.

ואתם גם רציתם לעצור את עם ישראל, ופן ירבה אמרתם, ולכן ראיתם דבר פלא, שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, שדווקא שבטים שסבלו ילדו שלא בדרך הטבע שישה בכרס

אחת או שישים בכרס אחת, להבדיל כמו שרצים קטנים שנולדים בכמויות והילדים צמחו במהירות לבני אדם, וגם התינוקים בשדות נבלעו באדמה וחיו כאשר המצרים חרשו על גביהם בכדי להורגם.

ומצד שני שבט לוי שלא עונה לא התרבה ולא צמח, וזה היה הבדל חד וברור, שבורא עולם נלחם דווקא נגד גזירת פרעה.

אז למה לא חשבתם מה פשר דבר זה??? **למה** לא התבוננתם וחשבתם איך שבורא עולם הראה לכם ברור שאתם טועים ושלא תצליחו בתוכנית הזדונית שלכם, ולמה לא עצרתם אז??? **למה** לא ביטלתם את התוכנית הזדונית שלכם??

לכן באה צפרדע ענקית, וגם כאן הפתרון שחשבתם שתפתור את הבעיה רק החמירה את המצב, שיצאו מיליארדים של שרצים קטנים, ותמלא הארץ אותם, להבדיל כמו שהיה אצל היהודים, שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

על כן מורי ורבותי, חובה עלינו להתבונן ולקחת מוסר כראוי, ולא לנסות לחנוק את הבעיה, אלא לטפל מהשורש, ועלינו להתחזק מכל עניין ומכל דבר שקורה לנו בחיים, ובעזרת השם נתקרב לאבינו שבשמים כי ידו כבר פרושה לקראתנו, שובו אלי בנים שובבים.

ותעל הצפרדע - המשך

הורסת, כך עם ישראל גדול חזק ועצום ובאמת איים על מצרים!!! **ואם** כן זה בעצם זה מצדיק את פחדם של המצרים מפני בני ישראל. **לכן** אמר רבי אלעזר לרבי עקיבא תתעסק בהלכות קשות ולא בדברי אגדה.

אבל רבי עקיבא טוען שנכון שעם ישראל מעולם לא איים על המצרים והיה זה רק עלילת דם מרושעת שהיהודים מאיימים על שלום מצרים, בכל זאת מתאים כמידה כנגד מידה שתבוא צפרדע ענקית ומפחידה, שתמחיש להם שהם לקחו כביכול צפרדע בעל חי שלא מזיק, וניפחו אותו למפלצת כך הציגו את היהודים הטובים והעדינים שתרמו להצלת מצרים, וניפחו אותם לעם מפחיד ומסוכן ומאיים.

בגמרא סנהדרין ס"ז ע"ב רבי עקיבא אומר: צפרדע אחת הייתה, השריצה ומילאה כל ארץ מצרים, א"ל רבי אלעזר בן עזריה: עקיבא, מה לך אצל אגדה?? כלך מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות, אלא צפרדע אחת הייתה, שרקה להם והם באו, ופלאי שרש"י בחומש הביא רק את דעת רבי עקיבא במדרש, וכלל לא הביא את דעת ראב"ע.

וייתכן, שרבי אלעזר הקפיד על הסברו של רבי עקיבא שהייתה צפרדע אחת ענקית, שלפי זה כביכול מצדיק את פחדם של המצרים מפני היהודים, שהרי הייתה כאן מידה כנגד מידה, ושכשם שהצפרדע הענקית באמת מפחידה ומסוכנת ומאיימת על מצרים, כי כל קפיצה

פרעה במסלול האמונה

לגמרי מהמלוכה ולהעניש אותו בחומרה על כל הניסיונות שעושה על חשבונם!! אבל מדהים הדבר שלפרעה היו עקרונות שקדמו לסבל הגופני שלו ושל עמו ולהשלכות העלולות להגיע לו מכך, כי היה לו עיקרון לבדוק את האמונה באלוקים.

ואולי בגלל זה יש מדרשים כפי שנראה בהמשך שפרעה זכה להיות היחיד שניצל בקריעת ים סוף, כי התאמץ להכיר בכוח בורא עולם.

וכפי שכתב הספורנו בפרק ט' פסוק ט"ז עבור הראותך את כחי. כדי שתחזור בתשובה, כי לא אחפוץ במות המת, ולמען ספר שמי. ורבים תשיב מעון.

במכת צפרדעים משה אומר לפרעה: "התפאר עלי למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך, ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כהשם אלוקיני".

זאת אומרת שפרעה הסכים לסבול עוד יום סבל נוראי עם בטן מקרקרת, העיקר לבדוק את כוחו של בורא עולם האם תפילה של משה היום תועיל להפסיק את מכת הצפרדעים למחר.

והדבר בכלל לא פשוט, כי איך העם המצרי יקבל את זה?? הרי כבר הורידו אותו מהשלטון משך 3 חודשים כאשר לא פעל כרצון העם עד שנכנע להם, אז כל שכן שהיה עליו להיזהר שלא לגרום להם סבל נוסף כי יכלו לזרוק אותו

ללמדנו שלמען האמונה ולמען האמת חייבים להקריב, שלא נהיה יותר גרועים מפרעה שבשביל לראות את כוח בורא עולם הוא הסכים לסבול ולהסתכן, כל שכן שאנחנו בני אברהם יצחק ויעקב נשקיע בדרך האמת ונקריב הכל למען האמת.

למען תספר את אשר התעללתי במצרים

אבל אם הצפרדעים לא מתו אם כן מה התועלת בזה שהם נכנסו לתנור, האם רק בשביל לקרר במעט את התנור?? ואם אכן לא מתו למה כולם לא קפצו אחריהם?? וגם יש לחקור אם אכן הם לא מתו האם הם סבלו ייסורים בתנור או שלא סבלו בכלל??

יש לחקור האם הצפרדעים שנכנסו לתנור האם הם מתו ואחרי זה בסיום שבוע המכה הם קמו לתחייה, או שגם בתנור הם לא מתו, ואם אכן לא מתו בתנור אז מה בדיוק הסיבה שהם נכנסו לתנור?? כי אם מתו ונמרחו על המאפים והגעילו את המצרים מלאכול את לחמם ניחא.

בנים

מכת כינים הייתה בלי התראה - הרי אין עונשין אלא אם כן מזהירים??

אבל בלי פירוט מה בדיוק תהיה המכה, ורק יום לפני המכה בחלק מהמכות היה פירוט שמחר תהיה מכה זו עם תיאורה.

והנה כידוע הבלתי נודע יותר מפחיד מהנודע קודם לכן המכות שהיו בלי התראה, לא הכוונה שלא היו הזהרות כלליות במשך 3

והנה כתב רש"י ומפורש בריב"א שכל מכה ומכה שימשה חודש, 3 שבועות להתראות ושבוע למכה עצמה, ונשאלת השאלה הרי יש חלק מהמכות שבאו בלי התראה??

וייתכן שבכל המכות הייתה התראה כללית על עונש ומכה שאמורה לבוא בתאריך מסוים,

שבועות, אלא הכוונה שלא הייתה התראה יום קודם על פירוט המכה, והיות ולא נודע למצרים יום קודם מה תוכן המכה זה הפחיד ואיים עליהם יותר, כמו המושג הידוע שאין שמחה כיום התרת הספיקות, ובפרט שגם כשהגיעה המכה הם לא ידעו על עוצמתה.

ללמדך שבורא עולם השתמש בכל הדרכים להפחיד את פרעה בכדי שיחליט לשחרר את העם, ולא כל הזמן אותו שיטה, אלא הקב"ה גיוון בשיטות.

וכך גם בעבודת השם, צריך תמיד לגוון ולחדש כל יום עוד משהו בעבודת ה', דוגמא היום לכוון בהודו לה', ומחר גם לכוון באשרי, כך שכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וככה תרגיש שיש לך כוח לנצח את היצר הרע, כי היצר מנסה כל יום ומתגבר כל יום מחדש להפיל אותנו לגמרי, אם זה בראיה אסורה או מחשבה פסולה, אבל כנגד ההתחדשות שלו מידי יום ביומו אנחנו נעמוד כנגדו בהתחדשות טובה בכל יום ויום.

לאחר מכת כינים - הקב"ה מנע מפרעה לחזור בתשובה

שהתמידו בצדקותם כיוחנן כהן גדול ובכל זאת בסוף נפלו מצדקותם??

ונראה לתרץ, שלצדיקים יש ניסיונות אך ורק במטרה להגדיל את שכרם, וכן ייתכן שרק לעיתים רחוקות יש להם ניסיונות, כשם שלרשעים לעיתים רחוקות בורא עולם מומין להם פתחי תשובה והודמנויות לחזרה בתשובה.

ועוד נראה לתרץ, שאם צדיק הכניס את עצמו לניסיונות והשאיר פתחים ליצר הרע, אזי הוא כביכול בכוח החטיא את עצמו.

ולפי זה, גם רשע שהתמיד ברשעותו, או שאמר אחטא ואשוב שאין מספיקים בידו לחזור בתשובה, אם יפתח לעצמו הרבה פתחים של חיזוק כמו שיעורי תורה ומוסר, מידה טובה מרובה מרעה והיות והוא הביא לעצמו את החיזוק בכוח, אם כן יש מצב שאכן הוא יצליח להיכנס לאחד מהפתחים שפתח וכך גם הוא יצליח לחזור בתשובה.

דעת הרמב"ם בהל' תשובה ו' ג' "שרשע שהתמיד ברשעותו מרצונו ומדעתו, מונעים ממנו התשובה ולא נותנים לו רשות לשוב מרשעו, בכדי שימות ויאבד בחטאו", והביא דוגמא לכך מפרעה הרשע שה' הכביד את ליבו.

ואכן מצאתי במדרש על הפסוק "השכם בבקר והתיצב לפני פרעה", שהקב"ה ביקש ממשה שיקדים בבוקר לפי שלאחר מכת כינים פרעה רצה ללכת מחוץ לעיר ולהתפלל להקב"ה, ובורא עולם רצה למנוע ממנו את התפילה.

וטוען המשגיח מפונוביז' רבי יחזקאל לונשטיין זצ"ל, שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, ולכן כל שכן מי שיתמיד בצדקותו בורא עולם לא יתן לו ליפול מצדקותו.

ונשאלת השאלה, הרי אמרו חז"ל אל תאמן בעצמך עד יום מותך?? ומצאנו גדולי עולם

ללמדנו, שלעולם אל תתיימש מעצמך, לעולם אל תגיד אין לי סיכוי לחזור בתשובה, אלא פתח לך פתחי חיזוק ותשובה, לך ושמע שיעורי תורה וחיזוק, ותחיה ותסתובב בסביבה ובחבורות ובקבוצות של מבקשי ה', ובמקביל תחסום ליצר הרע פתחי עבירה, ואז כשיזדמן לך הרהור תשובה אכן תצליח לחזור בתשובה, ככתוב: "לבלתי ידח ממנו נידח" (שמואל ב' י"ד י"ד).

עָרוֹב, דָּבָר, שְׁחִין

כוח הבחירה.

שמצד אחד הייתה הקשיית הלב דווקא במצב הכי רגשי כשפרעה היה בשפל המדרגה וכמעט בהתמוטטות רגשית, שהרי פרעה ראה את השפלתו ואת השפלתם של חרטומי מצרים שהתביישו להראות את עצמם, וגם השפלת כל עמו בשחין, כי השחין חתך בבשרם לעומק ויצא להם מוגלות וכיערה אותם באופן נוראי, והכבוד שלו ושל כל מכובדי מצרים קרס, ולכן דווקא במכה זו בורא עולם החזיר אותו לאיזון רגשי, בכך שהקשה את ליבו.

אבל עדיין בכדי לאזן את הניסיון, בורא עולם פנה לשכל וההיגיון של פרעה שאת השכל בורא עולם לא הקשה, ובמוסר הגיוני חד הקב"ה המחיש לו את הסכנה ואת מטרת המכות, ולמה כדאי לו לשמוע בקול בורא עולם.

יש לתמוה מדוע דווקא לאחר מכת שחין שהיא המכה השישית, רק אז בורא עולם מקשה את לב פרעה???

והנה בורא עולם נותן מוסר חריף לפרעה, שאמר לו: דע לך שבמכת דבר יכולתי להרוג את כל מצרים במגיפה ולא רק את הבהמות, אבל השארתי את בני האדם בחיים, בכדי שתראו שיש בורא עולם שמשגיח ומנהיג את העולם, ומוסר חריף זה ומוסר עוצמתי זה לא בא מיד לאחר מכת דבר אלא רק לאחר מכת שחין, וגם זה תמוה, למה??? הרי מוסר זה מתאים יותר מיד אחרי מכת המגיפה - דבר???

ונראה לתרץ, שדווקא אחרי שה' הקשה את ליבו דווקא אז הקב"ה נתן לו את המוסר החריף ביותר, שיהיה כוח שיאזן את הבחירה של פרעה, כך שפרעה לא יוכל לטעון נלקח ממני

מורי ורבותי, אין הקדוש ברוך הוא מעמיד אדם במצב לא אפשרי, בניסיון שאין לו כוח וכלים להתמודד נגדו, שהרי אפילו לפרעה הרשע בורא עולם נתן לו כלי כנגד ויקשה השם לב פרעה. לכן בכל מצב של ניסיון, אל תגיד אין לי סיכוי לנצח, זה גדול מכוחי, ואל תאמר שחבל לי להילחם כי מאה אחוז זה נועד לכישלון, וזה כישלון ידוע מראש, - כי זה פשוט שקר מוחלט, תמיד ותמיד, אפשר לנצח, נקודה!!! גם אם צד אחד נסגר כמו ויקשה השם לב פרעה, נפתח כוח אחר לנצח, רק עלינו לגלות את הפתחים הנוספים או החדשים להתמודדות בכדי לנצח בניסיון. ולעולם אל יאוש, יש כאן מלחמה שחייבים להילחם בכל הכוח, וכל החיים עד הרגע האחרון!! זוהי מלחמה של חיים ומוות, אל תיפול כמו זבוב, וה' יתן לך כוח כאריה ותנצח בעזרת ה' רק תחליט שאתה וודאי מנצח וגם תעשה הכל ובאמת הכל, ובעזרת ה' אכן תנצח! אמן ואמן.

פרד

והפשטה והכסמת לא נכו, כי אפילות הנה

תנחומא, שיש מרבתינו שנחלקו על זה, ומפרשים "אפילות" שפלאי פלאות נעשו להם, ולכן לא לקו.

וקצת התפלאותי מדוע נקט רש"י לשון שרבתינו חולקים, ולא ויש מפרשים??? בפרט שכתב לשון "ומפרשים". אלא נראה להסביר

רש"י מביא פירוש ראשון, שהפשטה והכוסמת היו רכים לכן כשפגע בהם הברד הם התכופפו ולכן הם לא נפגעו מהברד, דהיינו שהברד לא שבר אותם ולא התפוצץ, ועל כן האש שבתוכה לא שרפה אותם.

עוד הביא רש"י בשם מדרש רבינו

כפי שכתב הבעל הטורים וכן יש במדרשים שהייתה אש גם בתוך הברד וגם אש מחוצה לו - סביבו.

ולכן נחלקו רבותינו, שגם אם הברד לא שבר את הפשתה והכוסמת כי התכופפו, מכל מקום הם היו אמורים להישרף מהאש שהייתה סביב הברד מבחוץ, לכן פירשו שפלאי פלאות נעשו להם שלא לקו.

וכל סיבת הפלאי פלאות שנעשו להם, זה בכדי שיהיה מה להכות במכת ארבה, שיהיה לארבה מה לאכול ולהכות את מצרים.

אבל אם כן למה דווקא הפשתה והכוסמת שרדו, אולי שהחיטה תשרוד במקום, שהרי ממילא יש כאן נס ששרדו אז אולי עדיף

שתשרוד החיטה החשובה יותר שעושים ממנה לחם, וזה יכאיב יותר למצרים במכת ארבה???

אלא התשובה, שגם במצב של פלאי פלאות, אם אפשר ללמד אותנו עוד מוסר השכל לחיים, וודאי שווה לבורא עולם להכניס גם את זה במכלול.

ולכן היות ופשתה וכוסמת רכים יותר מחיטה והתכופפו לכן הם לא נשברו, והיות והסיכון שלהם פחות מהסיכון של החיטה הקשה שנשבר והתפוצץ עליו הברד, לכן בחר ה' שהנס יהיה בהם, ולמרות שאם יש פלאי פלאות אז מה משנה סיכון אחד או יותר, בכל זאת המוסר השכל עבורנו עצום, שמי שמתכופף ונכנע לא נשבר ויכול לשרוד.

ולכן אנחנו בנפתולי החיים, לא נישבר!! כי נתכופף מפני הגלים, וככה נשרוד את משברי הימ וקשיי החיים בהצלחה.

"בצאתי מן העיר אפרוש כפי אל השם"

במכת ברד, כתוב "בצאתי מן העיר אפרוש כפי אל השם", וכתב רש"י, שהיה צריך לצאת מהעיר כי הייתה מלאה בעבודת גילולים.

וצריך עיון, שהרי במכות הקודמות לא כתוב שמהש יצא מהעיר להתפלל, כגון במכת צפרדעים שם כתוב "ויצא מעם פרעה ויצעק אל השם", וכן במכת ערוב "ויצא משה מעם פרעה, ויעתר אל השם", ומפרש שם רש"י "ויעתר" זה ריבוי תפילה.

אז למה דווקא במכת ברד הוצרך משה לצאת מהעיר, שלא כמו בשאר המכות, שהרי אם המקום טמא אזי בכל המכות היה עליו לצאת מהעיר ולהתפלל מחוץ לעיר?? ואכן יש דעות בראשונים שבכל המכות יצא מהעיר.

ועוד קשה, מדוע דווקא במכה זו כתוב שפרש כפיו אל השם, ואילו במכות הקודמות, נכתב לשון צעקה, עתירה וכיוצ"ב שמשמעותם התאמצות בתפילה???

ונראה, שאכן במכות הקודמות משה התפלל בתוך העיר במקום טמא, בפרט במכת צפרדעים שהיה עליו להוכיח לפרעה שהוא מתפלל מהיום למחרת, ודווקא בגלל שזה מקום טמא, היה על משה לצעוק ולהתאמץ בתפילה ולהרבות בכוח הקדושה כנגד כוח הטומאה הגדול שבעיר.

אבל במכת ברד שייצא מהעיר, היות ומשה לא היה במקום טמא, הספיק למשה רק לפרוש כפיו בלי לצעוק ולהתאמץ בתפילה, וזה כבר פעל את הנצרך.

ולכן בדור שלנו שכוח הטומאה רב ומשתולל ביצר על ידי האינטרנט המפיל חללים חללים, מלבד כל סוגי הניסיונות כך שיש ניסיונות בכל החזיתות, חובה עלינו לצעוק ולהתאמץ יותר בתפילה ובתורה ובמצוות, הכי חזק ובכל כוחינו!! ונצעק תמיד אל השם אלוקינו שיצילנו תמיד מכל פגע אמן ואמן.

ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים

מלך במצרים!!! ולאחר 3 חודשים הוא נשבר ונכנע להם והסכים לגזור גזירות רעות על עם ישראל!!

וייתכן שהיות ובהתחלה הוא היה טוב ורצה להיות טוב, ואפילו עמד 3 חודשים מול כל הרשעים, לכן עכשיו כשנשבר והכיר בחטאו הוא התוודה שחטא הפעם, אבל בשורש החטא האשים את עמו ולא את עצמו, בטענה שהם כפו אותו והרסו את הטוב שבו.

ואם כן יש לתמוה, שכתוב במכילתא בשלח ט' שבשכר שאמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים לכן המצרים זכו לקבורה לאחר שטבעו בים סוף, ולכאורה אם במשפט הזה הוא הצדיק את עצמו ואת ההאשמה הפיל על עמו, מדוע מגיע להם שכר טוב של קבורה על משפט זה שאמר??

אלא מכל מקום יש כאן מקום לשכר, כי כאן פרעה עשה חשבון הנפש יסודי על חטאיו עד לשורשיו, ואכן הודה שעכשיו הוא חוטא, אבל בכה על השורש שבו התחיל ליפול ולהיות רשע, ולכן כשהגיע לנקודת ההתחלה הוא האשים את עמו שהכריחו אותו לחטוא ולהרשיע.

והיות והוא התעורר בתשובה ממצבו העכשווי כפי שאמר שחטאנו הפעם, ולא הסתפק בכך אלא חקר והעמיק בחשבון נפש דקדקני עד שורשי חטאו שהיה כמעט לפני מאה שנים, זה חשבון נפש עצום, ולכן זכו לשכר שנקברו.

שמעתי סיפור על זוג נשוי שבלילה כשישנו פתאום בנם התינוק התחיל לצרוח, והתחיל וויכוח ביניהם מי יקום וייגש לטפל בתינוק, והיות והיה מדובר בזוג יודעי ספר לכן הוכיחו טענתם מהכתובים.

וכך טען הבעל לאישה, הרי כתוב מפורש "עצת ה' - היא תקום" שאת צריכה לקום, אבל הוא שכח לרגע שהוא נשוי לתלמידה חכמה והיא החזירה לו הוכחה ניצחת בדיוק מאותו פסוק, וכך טענה לו: הרי כתוב "עצת ה' היא - תקום"!!! ובעצם הוויכוח ביניהם היה איפה שמים את הפסיק בפסוק!!

והנה החתם סופר מביא מדרש, שפרעה אמר "ה' הצדיק ואני", "ועמי הרשעים", דהיינו את הפסיק לא אחרי "ה' הצדיק", אלא הפסיק נמצא אחרי "ה' הצדיק ואני".

ולכאורה זה מדרש פליאה, כי איך ייתכן שפרעה הרשע טוען שהוא צדיק?? ובאיזו חוצפה הוא מאשים את העם שלו ברשעות?? איפה נטילת האחריות שלו??

ונראה לתרץ, על פי המדרש שהבאנו בפרשת שמות שמות רבה א' ט' שבהתחלה פרעה לא הסכים בשום פנים ואופן לעצת יועציו ושריו שביקשו ממנו לגזור גזרות רעות על עם ישראל, כי פרעה טען להם שזו כפיות טובה!!! שהרי יוסף הציל את כולנו ובלעדיו כל מצרים היו מתים, ואיך נהיה כפויי טובה, ולכן טען להם שהוא מתנגד בכל מחיר!!!

ושריו פיטרו אותו!!! ואכן 3 חודשים הוא לא

ללמדנו, עד כמה עלינו לחזור בתשובה ולהעמיק בשורשי החטא להבין מאיפה הנפילה שלנו נובעת, ומתוך המסקנות ננסה לתקן להתעלות, כי כל אדם חייב לעשות חשבון נפש ולהכיר את עצמו לעומק, וע"י זה יצליח לתקן ולהתעלות רק חזק ואמץ.

המשך

ברכות ד' מבאר רב יוחנן מפני שהיה אמור להיות כתוב בה הפסוק "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל", ואם נשים את הפסיק מיד

תוך כדי תפילת "אשרי יושבי ביתך" התחדש לי חידוש עצום, שהרי כל אשרי נכתב על פי סדר א ב חוץ מהאות נ שחסרה, ובגמרא

וממילא אדרבא יש כאן עידוד לעם ישראל שלא יוסיפו ליפול.

ואם כן למה לא נכתב פסוק שיש לו פרשנות ומשמעות מצוינת לעם ישראל?? והתשובה היא, שבורא עולם בכוונה בחר פסוק זה, ללמדנו שלא יהיה לשום אדם אפשרות לחשוב שאם הוא נפל אין לו יותר תקומה, אלא שכל יהודי ידע תמיד אפשר לקום מנפילה, כפי שכתוב באות ס' באשרי "סומך ה' לכל הנופלים".

לאחר המילה נפלה, ממילא המשמעות בהמשך **שלא תוסיף לקום**, שחס ושלום לא תהיה תקומה לעם ישראל, ולכן דילגו על האות נ' באשרי יושבי ביתך.

ולכאורה קשה שייכתב פסוק אחר בנון במקום הפסוק שיש בו משמעות רעה לעם ישראל??

וגם הרי הגמרא שם דורשת **נפלה ולא תוסיף** - לנפול עוד, **קום בתולת ישראל**, דהיינו שהפסיק ניתן לאחר המילים **נפלה לא תוסיף**,

ולכן יהודי יקר, בוכה אני אתך על הנפילה אבל אל תרמה את עצמך שאין לך תקווה ויכולת לקום ולהתקדם כי זה עצת היצר הרע שתתייאש, אלא זכור שהמזמור אשרי שחשוב כל כך שנמחק בו פסוק רק בכדי לעודד אותך שתמיד יש תקומה לאחר נפילה!!
אז בבקשה אל תיפול כי זה כואב באמת!!! וגם מקשה לקום!!! בפרט שלפעמים הנפילה נראית כמתוקה ומושכת!! אבל אם נפלת אל תתייאש תקום ותתחזק ויש הבטחה שסומך ה' לכל הנופלים!!! רק חזק ואמץ!!

שא נא חטאתי אך הפעם - המשך

ואולי במכת ברד שפרעה אמר "הפעם", אולי יצא לו בהשגחה עליונה לומר כן, כי רק הפעם הזאת שרק הפעם הזאת במכת ברד פרעה יכל לטעון שהוא צדיק ועמו הרשעים אבל לא במכה הבאה, וממילא במכת ארבה הוא הוכיח שמאז שהתחיל את הגזירות הוא היה רשע כמו עמו ואין לו טענת אונס כי הוכיח שמרצון הוא מתעקש ועוד נגד יועציו וזקני מצרים ובעצם נגד רצון כל עמו להעביד את עם ישראל.

פסוק זה אמר פרעה לאחר מכת ארבה המופיעה בפרשה הבאה, ולפי הדברים שכתבנו קודם מובן מאוד שפרעה אמר "חטאתי אך הפעם", כי אכן רק בפעם הזאת כל המצרים אמרו לו שישחרר את עם ישראל ורק הוא לא הסכים, ולכן עד עכשיו הוא טען שזה חטאת העם - המצרים ולא חטא שלו, כי הם הכריחו אותו, אבל עכשיו החטא רק שלו כי רק הוא לא הסכים ועוד זה היה נגד רצון כל העם שלו.

"מכת ברד - משה הזהיר באזהרה ברורה מי שיצא מהבית ימות מהברד"

ועוד נראה, שהשליחים היו שלוחי מצוה שאינם ניזוקים, כי הם היו חלק מקידוש ה' שפרעה יגיד ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים, ואפילו שהם בוודאי לא התכוונו לשם שמים ולשם מצוה, אבל במציאות הם היו שלוחי מצוה, כי נוצר דרכם תוצאה נפלאה וטובה.

ונשאלת השאלה אם כן איך שלח פרעה למשה בסוף המכה שליחים, הרי הם ימותו בחוץ, אבל הם לא מתו, למה לא? אלא פשוט, שמי שיצא מתוך זלוזל באזהרה וחוסר יראת השם, הוא מת, או עבדיו ובהמותיו, אבל כאן פרעה שלח מתוך פחד ה', לכן לא מתו.

ומזה נלמד עד כמה עלינו לקדש שם שמים, שאפילו בלי כוונה זה עדיין נחשב כשלוחי מצוה. לכן לא נזלזל בעצמינו, ונקדש שם שמים כל רגע ורגע, כמובן לשם שמים! אבל שלא נימנע מפעולות של קידוש השם מחמת חוסר מחשבת לשם שמים. וכל פעם ששומרים על העיניים ברחוב זה קידוש ה', וכל פעם שבורחים מחברים רעים ומניסיונות זה קידוש ה' גדול וחשוב.

אַרְבֵּה

"ואכל את יתר הפליטה הנשארת לכם מן הברד, ואכל את כל העץ הצומח לכם מן השדה"

יותר לעוצמת כאב המכה, שעבד בחינם לרעתו, וזה התעללות!! וככתוב לפני מכה זו - "אשר התעללתי במצרים", ולמה התעללות???

כי גם המצרים התעללו ביהודים, כפי שכתוב בגמרא סוטה יא' שדרשו מהם שיבנו את פיתום ורמסט, וכל פעם שבנו חלק בנין זה היה קורס ונבלע באדמה, כך שהיהודים עבדו בחינם, וזה התעללות שבן אדם לא ירגיש סיפוק לפחות שהועיל במשהו.

ולכן, מידה כנגד מידה, אתם התעללתם ביהודים בעבודה לחינם, שהם בנו ונהרס להם, גם אתם תקבלו אכזבה כזאת שתשקיעו וכל ההשקעה תלך לאיבוד.

נשאלת השאלה, וכי עצים מנין להם??? הרי הברד הכה ושרף כל צמח קשה, ורק הגבעולים הרכים הפשתה והכסמת שרדו?

אלא יתכן, שפרעה לפני מכת ברד הכין תרופה למכה, והוא ציווה מעבדיו לעקור עצים עם השורשים ולאחסנם בבית, כי משה אמר לו שרק בחוץ יהיה נזקים ולא בתוך הבית.

אבל הקדוש ברוך התעלל בו, וצחק עליו, אתה פרעה חושב שהתחכמת נגדי, בדיוק הפוך אתה בעצמך עזרת לי, שבמכת ארבה יכאב לך יותר, כי לאחר מכת ברד פרעה שתל בגאווה את העצים שהציל מהברד, והתגאה בפני כולם הנה אני חכם הכנתי תרופה למכה, ואז בא הארבה וחסל את העצים, כך שפרעה עזר

המשך

הנקמה היא מתוקה, וכפי שמפרט המסילת ישרים בפרק יא, כי האדם רגיש מאוד לכבודו, ופגיעה בכבודו גורמת לו צער נוראי, והנקמה מתוקה מדבש, כי היא עצמה כבר מרפאת את פגיעת הנפש, ורק למלאכים קל להתגבר לגמרי על רגשי הנקמה.

ולכן כאן במכת ארבה הנקמה של התסכול של פרעה ועמו שעבדו שהתאמצו והשקיעו לחינם כפי שכתוב קודם, זה ריפא ליהודים חלק מהתעללות של המצרים בהם.

וכל זה עשה בורא עולם לפני ההחלטה, מי יחיה ומי ימות, ואכן לאחר מכה זו בשלושה ימים ראשונים של מכת חושך נחתך העניין, ואולי כל מי שמהיהודים שלמרות הריפוי ע"י הנקמה, לא התחזק ללכת אחרי בורא עולם ולעובדו, מת במכת חושך.

אגב יתכן שהמצרים התפלאו איפה הכסף איפה נעלם הכסף הגדול, "אוצרות יוסף", הקופה הגדולה שעשה יוסף בשנות הרעב, שתיבנו זה היה סכום אגדי שכתוב בגמרא פסחים קי"ט שקרח מצא שלישי מהאוצר, והיו לו מספר חמורים עמוסים בשקים רק עם המפתחות של האוצרות.

ולכן בכוונה דרשו שיבנו את האוצרות במקום שנבלע כל הנבנה ונהרס, כי ברשעותם חשדו והעלילו שיהודים יודעים איפה הכסף.

זה שימש אמצעי לחץ שאם לא תגלו, יהרס מה שבניתם ותרגישו רע שאין שום תועלת בעבודה שלכם, כפי שאנחנו מרגישים שיש כסף ואין ידיעה איפה הכסף.

ומכה זו הייתה בעיקר לחזק את היהודים, כי

ללמדנו שבורא עולם נותן לכל אחד אפשרות להתקרב עליו, הנה בורא עולם ריפא נפשם הפצועה של היהודים בנקמה של התעללות במצרים.

אז גם אנחנו ננצל את כל האפשרויות והסימנים שבזמננו נותן לנו בכל דרך אפשרית להתקרב אליו, ואכן נשוב אליו בלב שלם, ולא נפספס את ההזדמנויות, כי אולי זה ההזדמנות האחרונה והמכרעת לגורלנו, והתסכול הגדול מכול, לבל נגיע לריק ונולד לבהלה, סתם להיות עוד איזה יצור אומלל טרוד ולחוץ בעולם.

אלא ננצל את חיינו לחיות במסירות נפש בעבודת השם, נשמור על עינינו ועל קדושתנו, ונשקוד בדברי התורה יומם ולילה, ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

וינה בכל גבול מצרים, - ויסר מעלי רק את המוות הזה

שגידלו בביתו, ולכן פרעה היה אמור לבטל את מנוחת השבת שקבע לבקשת משה שהתברר כבוגד נמלט.

ובכל זאת טוען פרעה במשך אותם עשרות השנים למרות הכל באתי לקראת היהודים והשארתי להם את מנוחת השבת, לכן אני צדיק גם בזכות זה.

ולכן דווקא במצב זה באה מכת הארבה לענות לו על טענתו זו, כי גם הארבה נחו בשבת, ולכאורה זה רווח לפרעה שיש פחות יום אחד בשבוע של המכה, אבל בכל זאת דווקא עכשיו פרעה צועק שזה מוות.

ולמה?? התשובה היא, כי הארבה שנח ולא אכל בשבת הרי באופן טבעי הם היו רעבים מאוד במוצאי שבת והם שברו את הדיאטה במנות כפולות ומכופלות בתשלומי כפל ארבעה וחמישה, כך שפרעה נבהל מאוד כי ראה התפרעות מטורפת של הארבה באופן קיצוני במיוחד, שאפשר כמעט משרוב רעב יאכלו גם אותו!! **לכן** צעק שזה "מוות", כי בקצב אכילה מטורף כזה לא יישאר כלום לאכול במצרים.

ובעצם זה הראה לפרעה, שכל מה שהשאיף ליהודים את מנוחת השבת, זה לא היה מתוך רחמים וטוב לב, אלא מתוך רצון שכך במוצאי שבת הוא יוכל לדרוש מהיהודים להתפרע כפול ולעבוד קשה פי כמה בגלל המנוחה, וגם ככה לא ימותו לו הפועלים, וברור שלא מתוך רחמים היטיב עמם הטבה זו של יום מנוחה אלא רק מתוך כדאיות.

אלא שעדיין צריך עיון בשביל מה הסכים פרעה לתת להם יום מנוחה, הרי כל עבודה

הבעל הטורים דרש כאן כמו גזירה שווה, שכתוב כאן "וינה הארבה בכל גבול מצרים" – ובמצוות שבת כתוב "וינה ביום השביעי" שמות כ' י"א מלמד שנח הארבה בשבת, וזו הכוונה "וינה בכל גבול מצרים", שאפילו שהארבה נח בכל הגבול, בכל זאת **וינה ביום השביעי**.

ויש לתמוה למה דווקא הארבה נח בשבת ולא הצפרדעים ושאר בעלי החיים שבשאר המכות?? כמו כן שאר המכות שהיו כדבר וברד למה גם הם לא הפסיקו ביום שבת?? וגם שאלו המפרשים למה דווקא במכה זו פרעה התבטא שזה "מוות"? מה מיוחד במכה זו שהגדרתה "מוות"??

ונראה לתרץ על פי המדרש שהבאנו בפרשת וירא, שפרעה טען "ה' הצדיק ואני" – "ואילו **עמי הרשעים**", שפרעה טען שהוא בהתחלה היה צדיק ולא רצה להציק ליהודים והעם המצרי כפה אותו לכך ע"י שהורידו אותו 3 חודשים ממלכותו.

והנה פרעה בא בטיעון להוכחת צדקות נוספת שמצא לזכותו, שכתוב **במדרש** רבה א' כח' שמושה רבינו כאשר יצא בצעירותו לראות בסבל עם ישראל, הוא פנה אל פרעה שכדאי לו לתת מנוחה ביום שבת לפועלים היהודים, שכך לא יתמוטטו מרוב עבודה בלי הפסקה, ופרעה הסכים להצעתו וכך זכו היהודים לנפוש בשבת מעבודת הפרך.

ופרעה טען הנה לכם שאני אדם טוב, שהרי לאחר זמן משה הרג את המצרי ופרעה ניסה להעניש את משה ולהרוג אותו ומשה רבינו ברח למשך עשרות שנים, ומאז שמושה ברח הוא הפך להיות כבוגד בעם המצרי וגם בפרעה

וייתכן, שפרעה לא רצה להשמיד אותם באפיסת כוחות הנגרמת מעבודת הפרך, אלא הוא רצה שהיהודים ישרדו בחיי צער שיתמשכו לאורך שנים ארוכות כדיכאון ובסבל מתמשך שלא ייגמר מהר במוות מהיר.

שהעביד בה את עם ישראל הייתה עבודת פרך - עבודת חיים שאין בה תועלת, שהרי כל מה שבנו קרס והתמוטט בסוף עבודתם, אם לצורך נתן להם חופש בשבת, הרי ממילא אין לו תועלת מעבודתם??

ללמדנו, שבורא עולם יודע בדיוק מה מסתתר מאחורי כל פעולה שאנחנו עושים, נכון אנחנו מציגים פעולות שעשינו כמצווה כי זה נראה כמעשה טוב ואצילי, אבל בורא עולם מסיר את המסכות ומראה לעין כל את הצביעות והרשעות שהסתתרה תחת מסווה של מצווה!!! ולכן כדאי לנו לבדוק את עצמינו לא רק להתרחק מעבירות ולהתרחק מטומאה, אלא עלינו גם חובה לבדוק טוב את המצוות שלנו מה בדיוק המטרות שלנו במצוות, וכמה אחוזים מתוכם זה לשם שמים וכמה לא, ולפעמים כמה אחוזים מהם זה בכדי לדרוס את השני!!!

המשך

אחת לאחד זה נחשב לטוב ולשני זה נחשב לרע.

ולכן אומרים בתפילה "ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו - ושני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת", שמשה רבינו חשש אולי הוא שותף לפשע של פרעה שניצל את מנוחת השבת להעמיק ולהאריך את הסבל לעם ישראל.

לכן מעיד עליו בורא עולם ואומר למשה רבינו, דע לך שאתה עבד נאמן, שמה שקבעת להם במצרים את מנוחת שבת, בכך הצלת את עם ישראל מאבדון, וגם זירות להם את הגאולה.

ועד כדי כך פעולתך ראויה וחשובה ביותר שקבעתי את מצוות שבת בלוחות הברית, ובעשרת הדברות שבחומש דברים כתוב מפורש דברים ה' ט"ו "זוכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלוקיך משם, על כן צוך ה' אלוקיך לעשות את יום השבת", וכאמור כי המנוחה שהוענקה להם הייתה על ידי משה רבינו, וזה זירז את יציאת מצרים וגם השאיר בחיים את עם ישראל.

קודם ביארנו שפרעה נתן את השבת למנוחה לעם ישראל, כי לא רצה שימותו מהר, אלא רצה שיחיו שנים רבות בסבל, ואדרבא לאחר שבת דרש מהם לעבוד במאמץ כפול ומכופל בכדי שישלימו מה שלא עבדו בשבת, ולפי זה יש לתמוה, וכי משה שביקש מפרעה ותיקן לעם ישראל את השבת כמנוחה, האם זה יחשב לו כטובה או כרעה??

והנה לפרעה זה בוודאי נחשב לרעה ולא למצווה, אבל למשה רבינו בוודאי זה נחשב למצווה, כי משה רבינו בוודאי התכוון לטובה, ולמרות שהכיר את רשעות פרעה, בכל זאת ייתכן שלא ידע את כל כוונות פרעה הזדוניות, וגם אם הבין את כל מחשבות פרעה בכל זאת משה ידע שבלי מנוחה בשבת כולם בוודאי ימותו!!! וגם ייתכן שבזכות הקושי שפרעה הוסיף להם בתחילת השבוע אחרי מנוחת שבת, זה גם נחשב כקושי השעבוד, וגם זה תרם לצמצם את שנות השעבוד 4000 ל 210.

והוסיף לי העורך המגיה הרב כהן שליט"א שאולי לכן באותה כוס למצרי היה דם ולישראל היה מים, בכדי להמחיש שפעולה

ללמדנו, ששנים שותפים באותה פעולה, לאחד זה יחשב לפשע ורשעות, ואילו לשני זה יחשב למצווה גדולה ועצומה, הכל לפי כוונת הלב ומטרת הפעולה, לכן עלינו להקפיד שכל פעולה שנעשה נחשוב בה רק למטרה טובה באמת, כי בורא עולם רואה מה בתוך הלב ויודע בדיוק מה מטרתנו.

כשמשנה רבינו הזהיר את פרעה על "מכת ארבה" נכתב פסוק זה: "ויאמרו עבדי פרעה אליו שלח את האנשים, הטרם תדע כי אבדה מצרים"

כשאתם רואים בחוש את אובדן מצרים!!! כי אתם הפכתם את פרעה לאדם אכזרי שגם אתם לא יכולים עליו, כמו המושג הגולם קם על יוצרו.

ואולי גם יש כאן גם תשובה לטענת פרעה במכת ברד שעל פי המדרש הוא אמר "ה' הצדיק ואני, ואילו עמי הרשעים", שהאשימם בכל נפילתו ובכל מה שנהפך לרשע, והוא כביכול נחשב כרשע מתוך אונס!! לכן בא הקב"ה והוכיח לו, הנה לך עכשיו אין אונס, העם מסכים ואילו אתה לא רוצה!! כי אחרי הכל אתה נהנה להיות רשע!!! כמו שהשטן שעושה שליחות בורא עולם, אבל היות והוא נהנה מזה לכן לעתיד לבוא הקב"ה ישחט אותו.

יש להקשות, שהרי כשם שה' הכביד את לב פרעה כך הכביד ה' גם את לב עבדיו, ככתוב: "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו", ולמה עבדיו נשברו וביקשו לשחרר את עם ישראל ואילו פרעה עדיין מתעקש שלא לשחרר??

אלא ייתכן שכאן היה מידה כנגד מידה למצרים ופרעה, שהרי המדרש כותב שלמשך זמן של שלושה חודשים הורידו המצרים את פרעה מכיסא המלכות עד שנכנע לדרישתם לגזור גזירות קשות על עם ישראל, לכן כאן בורא עולם החזיר להם את ההיפך, הנה העם רוצה לשחרר ועכשיו המלך מסרב, אבל הפעם לא תצליחו לכפות עליו את דעתכם אפילו

ללמדנו, שאל תגיד גם ככה אני לא צדיק כי אני כאנוס לדבר עבירה ממילא אני אתיר את הרצועה ואחטא בלי חשבון ומעצורים, אלא מחובתך להתייסר על רוע מצבך שאתה מכור ליצר הרע, ועליך לנסות לצמצם את כל הנפילות לכדי מינימום, וברגע שאתה תחסום הכל שלא תיפול יותר מיד תוכיח שזה באמת רצונך מאז ולתמיד, וקפוץ על ההזדמנות וסור מרע לגמרי, ורק עשה טוב אמן ואמן.

חשן

שהמצרים לא ראו, וכפי שכתוב במדרש שהיהודים שמחו מאוד מכך שהקב"ה חס על כבודם, אבל במבחן התוצאה היה על המצרים לשים לב, רגע, איפה כולם נעלמו???

וייתכן, שאחרי מכת חושן, היהודים שנשארו אלו שרצו להיות עבדי ה', וכפי שהכתוב במאמר הבא התחזקו מאוד ברוחניות, וכנראה חזרו לארץ גושן ולא הסתובבו בין המצרים אלא התקרבו לבתי מדרשות של שבט לוי, וגם חלק מהזמן המצרים היו עסוקים במלחמות עם בכוריהם שדרשו מהם לשחרר את היהודים.

אבל בזמן שיצאו ממצרים, אז המצרים היו אמורים לשים לב שחסרים רוב רובו של עם

יש לתמוה איך פרעה והמצרים לא שמו לב שרוב רובו של עם ישראל חסרים אחרי מכת חושן?? הרי מתו 4 מתוך 5, או 49 מתוך 50 יהודים ובקושי ממש נשארו יהודים ??? פשוט לא יאמן איך המצרים למרות שגרשו את היהודים וממש רצו להתפטר מכל היהודים בכל זאת הם לא שמו לב שרובם הגדול לא יצאו ממצרים!!

ועוד קשה, מדוע היה צריך לשאול ולבקש זהב מהגויים, שהבורא ישלף להם זהב לבד מארונות המצרים כמו ששלף את הערוב מארבע קצוות תבל וכמו שסילק את כל הארבה גם לאחר שמתו???

ונכון, שהיהודים קברו אותם במכת חושן כך

ולשאלו כלי כסף וזהב מהמצרים, ונכון שה' נתן את חן העם בעיני מצרים והמצרים נתנו להם ואפילו העמיסו על היהודים כסף וזהב, בכל זאת עד רגע הפגישה המצרים העדיפו לחמוק מלראות ומלהיפגש עם יהודים, כי ידעו שברגע שהם פוגשים יהודי ליבם נמס, וכמו שכתוב במדרש לקח טוב שלא היה למצרי פנים לסרב לבקשת היהודי, והם כאילו בלי שליטה יתנו ליהודי כסף וזהב בכמויות.

ולכן ביציאת מצרים המצרים העדיפו לפגוש פחות יהודים שהכירו, וכפי שיש הורים שאומרים לילדים כשמבקשים צדקה בפתח הדלת: תגידו שאבא ואמא לא נמצאים בבית, ולפעמים הילד מתבלבל ואומר: את כל האמת כפשוטו: אבא אמר לי להגיד שהוא לא בבית!!! וכדי ביזיון וקצף!!

ישראל, כי הרבה מהיהודים שהכירו לא ראו אותם בין היוצאים!! ואם כן יש כאן חילול ה' נורא!!!

שהרי המצרים יגידו אנחנו בכל המכות לא איבדנו כל כך הרבה, וכמעט לא מתו לנו, ואילו אתם היהודים רובכם המוחץ נהרגתם במכת חושך, ויש בזה חילול השם, ובושה גדולה ליהודים, וכפי שטען משה "למה יאמרו מצרים ברעה הוציאם להרוג אותם", וכאן זה אכן קרה עוד לפני שהוציאם ה' הרג את רובם, ועוד יטענו ליהודים הנה גם אתם היהודים הופלתם לרעה מהמצרים בדבר שהכי חשוב והכי נורא, שנהרגו מכם הרבה יותר מאתנו.

אלא יתכן שבורא עולם חס על כבודם של ישראל שהמצרים לא ישימו לב שנעלמו כל כך הרבה יהודים, לכן ציווה עליהם לבקש טובות

ומזה נלמד עד כמה בורא עולם אוהב אותנו ודואג לנו בכל המובנים, גם בגשמיות ופרנסה, אבל גם דואג לכבוד שלנו, ואנחנו חייבים לדבוק במידותיו לשמור על הכבוד של הזולת, ולהתעמק בכך שנשקיע מחשבה איך נעשה טוב לשני וכבוד לשני. ועל אחת כמה וכמה שלא נהיה אלו שמפילים את השני לבאר שחת, אלא אדרבא נחזק את השני וביחד נצליח לראות את ישועת השם כהרף עין, וגם עד כמה עלינו להיזהר מחילול השם, לעשות הכל שלא יהיה חילול השם.

"דבר נא באוזני העם, וישאלו כלי כסף וכלי זהב"

לה', שכתוב במדרשים, שבמכת חושך היהודים גילו את האוצרות של המצרים, כאשר כל מצרי היה תקוע על עמדו בלי לזוז כי היה מצב של "וימש חושך" חושך סמיך.

אבל בתחילת ימי החושך, ב 3 הימים הראשונים, מתו בימים הללו מעם ישראל יותר ממה שהיטלר הרג בכל שנות השואה, כי אם אחד מחמש יצא או אחד מחמישים, אז למספר הקטן זה בערך 10 מיליון, כי יצאו 600,000 שזה רק זכרים לא כולל נקבות ורק מגיל 20, וכנראה יצאו סך הכל 2 וחצי מיליון, ולמספר הגדול, שאחד מחמישים יצא, זה כ 100 מיליון שמתו.

ותבינו, כל יהודי בשלושה הימים הראשונים של מכת חושך, היה צריך לקבור לא פחות מ-4 ולחשבון נוסף 49 יהודים, מהמשפחה הקרובה, או חברים טובים, ושכנים טובים,

והגמרא בברכות ט' א' "נא" לשון בקשה, אמר לו הקב"ה למשה, בבקשה ממך, לך אמור להם לישראל, בבקשה מכם, שאלו מהמצרים כלי כסף וכלי זהב, כדי שלא יאמר אותו צדיק - אברהם אבינו, ועבדום וענו אותם קיים בהם, ואילו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם.

ונשאלת השאלה, ממתי צריכים להתחנן לקבל כסף??? מתחננים שתיתן כסף, אבל להתחנן שתסכים לקבל כסף? ולא לקבל פרוטות אלא לקבל כסף וזהב - רכוש גדול?? ויש שענו לי שזה כמו שהיו אנשים ששרדו את אימי השואה, שהתנגדו לקחת כסף פיצויים מהגרמנים ימ"ש.

וב"ה התחדש לי תשובה נפלאה, והאדמו"ר מפיטסבורג שליט"א מאוד נהנה ממנה הודו

בדרך התורה ולהיות עבדים של בורא עולם, רק הם שרדו.

ממילא בעת קבירת הגופות, חשב והרגיש אותו יהודי הקובר בחוש שאין ערך לחיים של יהודי בלי תורה ומצוות ועבודת ה', וזוהי הסיבה שהקב"ה הרג אותם ולא השאירם מאחור במצרים, וממילא כל יהודי ששרד נחרט בו המושג שיהודי בלי רוחניות לא שווה חיים, נו במצב כזה, לך דבר אתו על כסף, לכן "דבר נא", שבכל זאת קח כסף אפי' שעכשיו אתה במחשבות שאין כלום חוץ מבורא עולם.

והראש חישוב להתפוצץ, כי זה פחד מוות לראות ולקבור גופות בכמויות כאלו של יהודים, נו, אמרו לי אתם, במצב כזה מי חושב על כסף?? **לכן "דבר נא"**, צריכים להתחנן ליהודים שבכל זאת ייקחו כסף.

אבל יותר מזה, הרי כל יהודי שראה כל כך הרבה יהודים מתים, וקלט מי הם השורדים, מיד הבין שכל אלו שלא רצו לצאת ממצרים מתו, כי לא רצו להיות כנועים ועבדים של הקדוש ברוך הוא, ורק הוא וחבריו הבודדים שרצו לצאת ממצרים, שרצו ללכת

מורי ורבותי, המוסר השכל שיש כאן הוא עצום, בכמה מובנים, הנה לכם רוב רובו של ישראל, פי 4 או פי 49 מעם ישראל לא רצו להיות עבדי ה', רק 20 אחוז או 2 אחוז, וזאת למרות הניסים והנפלאות, אז אם היום בזמנינו אפילו שרוב העם עדיין לא חרד לדבר השם ועדיין לא חפץ בעבודת הבורא, זה לא אמור להחליש אותנו, כי היה כבר מצב כזה, ובורא עולם שולף לו את הבודדים והם העם שלו.

כמובן על כל אחד להשתדל להוסיף עוד אחד ועוד אחד כי בורא עולם חפץ שעמך יהיו כולם צדיקים, אבל אם המציאות שאנחנו מועט שבמועט, ואף אחד לא משקיע ולא אכפת לו מיראת שמים, זה לא אמור להפיל את רוחנו, תזכרו וחמושים יצאו בני ישראל ממצרים, רק אחד מחמש או מחמישים.

וכן נלמד מזה שבורא עולם גם בזמן רוחני שלנו דואג לנו לגשמיות, דבר נא וגו' כלי כסף וכלי זהב, רכוש גדול, ואסיים בברכתו של האדמו"ר מפיטסבורג, שנזכה לרכוש גדול בכל מצב, ונזכה לחיזוק בעבודת הבורא באמת, ובלי גופות.

"היה אור בארץ גושן" לא נאמר, אלא **במושבותם**, שבכל מקום שהגיע בן ישראל נכנס האור והאיר לו כל מה שבחביות ובתיבות ובמטמוניות, ואכן לא כתוב שנכנס לחפש!!

ואולי היהודים נכנסו לבתי המצרים רק בשביל לראות את הנס הנפלא של "וימש חושך". והש"ך מוסיף שהיה להם אור כמו אצל **אדם הראשון שראה מסוף העולם עד קצהו, וייתכן שהיהודי אפילו מהבית שלו ראה את כל המטמוניות של המצרים**, למרות שיהודי לא חשב על זה בכלל והכסף לא העסיק אותו בכלל, אלא כי הקב"ה הכין להם את המצווה שישאלו ממצרים.

כל החידוש שכתבתי קודם כמעט קרס לי, כי פתאום הוקשה לי איך ייתכן שלאחר 3 ימים בו הם קברו גופות לרוב, הם 33 ימים האחרונים של מכת חושך חיפשו כסף וזהב באוצרות של המצרים?? הרי אמרנו שבמצב שקברו כל כך הרבה גופות של יהודים, הם ממש לא התעניינו בכסף, ובפרט שעדיין לא התבקשו לשאול כסף וזהב מהמצרים שעל זה נצטוו רק אחרי סיום מכת חושך?? ולמה אם כן בכלל הם חיפשו ומצאו ולא לקחו!!!

וברוך השם זה נפתר לי, והתשובה היא שבאמת הם לא חיפשו, אלא ליהודים היה אור מיוחד כפי שכתוב **במדרש** (שמות רבה י"ד, ג')

מִפֶּת בְּכוֹרוֹת

ויקרא למשה ולאהרן לילה

שכתוב בבעל הטורים שראה שרק יהושע וכלב יכנסו לארץ והשאר ימותו, ולכן ייתכן גם שפרעה ידע שנגזר על עם ישראל שיעבדו 400 שנה לעם זר.

ולכן פרעה גם אחרי המכות התעקש לא להוציא את עם ישראל כי טען שעדיין לא הגיע הזמן!!! ואילו משה טען לעומתו שבורא עולם ברחמיו החשיב את ה 400 שנה מלידת יצחק, וצמצם את גזירת הגלות במצרים בגלל קושי השעבוד, אבל פרעה זלזל במשה רבינו בטענה שהוא מעקם את פשטות דבריו של בורא עולם.

לכן דווקא נקם בו בורא עולם, שפרעה יצעק ברחובות "משה - לילה", שגם הוא יפרש את דברי עצמו לא כפשוטו אלא בעקימות הפשט, וככה בעצם הודה ברבים שהבטחות ניתנות לפרשנות גם שלא לפי פשוטם, אלא לפי צורך העניין והמצב, וכל זה מחמת רצונו של בורא עולם שרצה למנוע חילול השם שפרעה יטיח בטענות ודברים רעים נגד בורא עולם.

וזה מזכיר לי, שפעם בעל רכב עצר ברמזור אדום, ומיד התחיל לנסוע שוב ברמזור שעדיין אדום!!! ובבית משפט טען שלא עבר עבירה, כי בחוק כתוב "ברמזור אדום חובה לעצור", ואכן עצרתי!! ולא כתוב שאסור להמשיך לנסוע!!! לכן שינוי את החוק וכתבו "ברמזור אדום - חובה לעצור, ולהמתין עד שיתחלף הרמזור לירוק".

האור החיים הקדוש שואל: למה התורה מספרת לנו שפרעה קרא למשה ואהרן בלילה, הרי בפסוק הקודם כבר כתוב "ויקם פרעה לילה???"

ומתוך האור החיים הקדוש, שפרעה חשב שמא משה מסתתר ממנו, שהרי פרעה איים עליו "ביום ראותך פני תמות", לכן פרעה חיפש את משה וצעק "לילה", לומר למשה אין לך מה לפחד מהאיום שלי, כי אני אמרתי ביום ראותך תמות, ואילו עבשיו זה לילה ולא יום!!! ולכאורה דברי פרעה תמוהים, שהרי פשטות כוונתו באיום שיהרוג את משה בכל זמן שיראה אותו בין ביום ובין בלילה???, וגם קשה למה צריך לתרץ את דברי פרעה, וכי לא עדיף שפרעה יתבזה שהאיום שלו אפילו שהיה כאן הבטחה של מלך אצלו זה לא שווה כקליפת השום, ובוזה יהיה לו בושח מחרידה, (כפי שהגמרא ב"ב ג' ב' ה' התירה להציע להורדוס להחריב את בית המקדש השני על מנת שיבנהו מחדש ולא חששו שיתחרט באמצע, כי מלך כשמבטיח מקיים בכל מחיר!!!) וכך תהיה התעללות בפרעה שהוא יוצא דופן לרעה שהבטחתו לא שווה כלום???

וייתכן שפרעה ראה נסתר ועתידות, כפי שאמר למשה "רעו כי רעה נגד פניכם" ומבאר רש"י שראה דם יהודי נשפך, ובסוף זה היה דם המילה בתקופת יהושע כשנכנסו לארץ, וכן כפי

ללמדנו, כמה עלינו להיזהר מחילול ה', שלא יהיה חלילה בשום פעולה שלנו צד שרשעים יציגו זאת כשקר ורמאות, וקל וחומר שלא נהיה צבועים שנראה עצמינו כצדיקים כלפי חוץ ובסתר נעשה עבירות, כי אז מלבד העבירות יש גם חילול ה' עצום כשיתגלו הנסתרות האפלים, אלא לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי, כן כן, קודם בסתר ואחר כך בגלוי.

"ויקם פרעה לילה"

פרעה היה מסוגל ללכת לישון, כשמשה הזהיר אותו שכל בכורי מצרים ימותו בחצות כולל בכור פרעה???

על חצות לילה של מכת בכורות כתוב "ויקם פרעה לילה" ופירש רש"י, שקם ממיטתו, וזה פשוט מדדים ולא יאמן, איך

מנצח ויכול אני להכתיב לפרעה ככל העולה על רוחי.

ואז פרעה שולף ראו כי רעה נגד פניכם, אני רואה דם שיישפך מעם ישראל בעקבות היציאה ממצרים, הנה לך משה, אתה נסחפת והתלהבת ועל דעת עצמך אתה דורש יותר מאשר ציווה ה', ובכך תכשיל את עם ישראל למוות.

ואילו אני פרעה אוהב את עם ישראל, ואני במצב של כניעה לבורא עולם, ומתוך כניעה לבורא עולם יש לי אהבה לעם ישראל שהוא עמו של בורא עולם, ואני לא ייתן לך להוציא אותם בדרך שאתה חפץ בשקר ותרמית ולסכנות, ולכך אני מסכים שיצאו בדרך הנכונה, שהיא שיעבדו את ה' שלושה ימים כפי שבורא עולם דרש ממני תחילה, ומיד לאחר מכן הם יחזרו חזרה לכאן לטובתם.

ובמיוחד שמשה אומר לו "שה" אמר כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים, ומת כל בכור בארץ מצרים", אמר פרעה למשה הנה לך שאתה אינך דובר אמת, שבורא עולם יודע זמנים ועיתים, בוודאי לא אמר כחצות אלא בחצות.

וככה הוביל פרעה בבטחה את עמו, בשקר עם חצאי אמת, ושכנע את כולם שמשה טועה ומטעה, ויותר מזה הוא הפך עצמו לצדיק בעל תשובה שיודע דעת עליון, ופועל בשלימות לטובת ישראל. וכאילו מעתה הוא מושיען של ישראל ורואה את עתידן של ישראל, ואילו משה סרה, וסטה משליחותו של בורא עולם.

ובהגיון שיקרי זה ובהצגתו כבעל תשובה ונכנע, ומתוך בטחונו שהוא צדיק ואוהב ישראל, הלך לישון בבטחה הוא וכל עמו, כי הם היו בטוחים שהם פועלים כרצון בורא עולם, והם בעלי תשובה אמתיים.

ושוב, עיקר טענתם, שהרבנים טועים!! הרבנים מייצרים בעיות וחומרות ומגזימים, והרבנים הם המקטרגים על העם אצל הקב"ה, והם מחפשים חומרות ומוסיפים מדעתם הלכות ודרישות, וכופים דעת הקב"ה שישכים עם דעתם, וכפי שרח"ל טענו קורח ועדתו על משה רבינו.

הרי פרעה היה צריך להיות נרעש ונרגש לקראת הפרידה מהבכורים, ולבכות עוד לפני חצות על הכאב הצפוי, מאיפה האדישות הזו?? ובפרט שיש לו ניסיון עם משה שכל תשע המכות שהיו בפקודת משה התקיימו במלואם, אז גם העשירי בא יבוא, ולכן פלא איך פרעה הלך לישון??

וגם כתוב ברש"י שפרעה בעצמו היה צריך ללכת לבתי עבדיו ולהעיר אותם ולבשר להם על מות בנם, וכך התעוררה צעקה גדולה במצרים, וגם זה לא מובן איך כל עבדיו הולכים לישון ונרדמים חזק ולא הרגישו שבנם מת עד שפרעה הגיע והעיר אותם, ואיך לא רעדו והתכוננו למכה הזו הקשה מכל המכות הקודמות?

אלא באמת פרעה הצליח לשכנע אותם במאת האחוזים שלא יקרה כלום, ושאף אחד לא ימות, והם האמינו לו, והוא גם הראה להם דוגמא אישית שגם הוא הלך לישון רגיל, וזה עבד!! הם ישנו ונרדמו!!! השאלה מה אמר להם? ואיך הוא הצליח לשכנע את עצמו?? אגב, לא כתוב ברש"י שקם משנתנו, אלא קם ממיטתו, ויתכן שהוא באמת לא נרדם, רק הראה את עצמו כישן!!!

ויתכן שפרעה שאף להציג את משה כשקרן וטועה, ואכן פרעה הצליח כביכול להוכיח למצרים שמשה שקרן.

וזה התחיל כשעשה צחוק ממשה כשטען שכולם חייבים לצאת לעבוד את השם, ופרעה לועג לו ותוקף אותו, אם כן מדוע צריכים כולם לצאת?? מספיק שיצאו רק הגברים!! למה גם הילדים והזקנים צריכים לצאת???

ועל זה משה עונה לו, כי חג להשם לנו, שחוף מהקורבנות יש לנו צורך בכולם כי אנחנו עושים חג להשם, אז פרעה שואל אותו רגע מה הסיבה למסיבה, וחג על שום מה?? הרי אתם חוזרים לכאן אחרי שלושת ימים במדבר חזרה לעבודה, אז על איזה חגיגה אתה מדבר??

אלא אתה משקר, אתה בשם עצמך רוצה להוציא את כולם במטרה שלא לחזור לכאן לעולם, וזה לא רצונו של אלוקים, אלא זה החלטה שגויה שלך שאתה מרגיש הנה אני

ככה זה בחיים שלנו, אנחנו ניזונים מחייו אמת, ובגלל אינטרסים צרים ונגיעות אישיות, אנחנו כאילו מבינים גדולים יותר מהרבנים מה טוב לנו ולעם ישראל, והרבנים רק מצרים רגליהם של ישראל, כי השליטה גורמת לרבנים לעוות את האמת, אבל האמת שהרבנים נטולי נגיעות, הם עובדי השם מנוער, ששנות חייהם בעבודת השם למעלה מהשגותינו, הם בוודאי יודעים בדיוק מה טוב לנו, ומה רע לנו, ולא נתחכם כפרעה כנגדם, אלא נכופף את עצמינו לגמרי לדעת רבותינו הקדושים.

ונזכור, שיפתח בדורו כשמואל בדורו, וכבר אמרתי לאדם אחד, אם רבך היה קודש הקודשים לא היה שום אפשרות לך להתקרב אליו, ככה גם לשיטתך שרבך לא מושלם וכו' יש לך פתח שתוכל להתחבר אליו, וזה לטובתך, וגם אם הרב אינו קודש הקודשים כרבותינו מדורות הקודמים, זה כי אנחנו התרחקנו מאוד מהעמך של הדורות הקודמים.

ובעזרת השם יתקיים בנו הברכה "השיבה שפטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה, ומלאה הארץ דעה את השם" אמון, ואז וגם עכשיו ניכנע בהכנעה מושלמת לגדולי ישראל ומאורי הדור.

עשר מכות על חלקם כתוב "ואני אקשה לב פרעה"

ועולה מדבריו, שמי שחוזר בתשובה רק מתוך הפחד ולא מתוך רצון, זה לא נחשב לתשובה שמוחקת את העונש, ולכאורה אינו נחשב לבעל תשובה שנמחקים חטאיו ועונשיו.

וזה צריך עיון כי מצאנו כלפי אחאב שה' שמח שנכנע בגלל פחד ולכן נדחה העונש בחייו מלכים כ"א כ"ט, וייתכן שכלל זה נאמר רק כלפי גויים, ולא כלפי יהודים שכלפי יהודים מידת הרחמים רבה יותר ויל"ע.

אבל מי שחוזר בתשובה שלימה ואמיתית מתוך אהבת ה' ויראת הרוממות, ומתוך כאב אמיתי איך ציער כך את אבינו אב הרחמן מלך מלכי המלכים!! הקב"ה לא מעניש אותו, ותשובתו שלימה, והזדונות נהפכים לו לזכויות.

השפתי חכמים כתב שהשם הקשה את לב פרעה, כי רצה להעניש אותו במכות, ואם הקב"ה לא היה מקשה את ליבו, אזי פרעה היה חוזר בתשובה רק מתוך פחד, ולא מתוך רצון ולב אמת.

ואם היה חוזר בתשובה מתוך פחד ובכל זאת הקדוש ברוך הוא היה מענישו, אנשים היו טוענים למה??? הרי הוא חוזר בתשובה??? והם לא יודעים שהוא חוזר בתשובה רק מתוך פחד, ולא מתוך רצון טוב, שלכן עדיין מגיע לו עונש!!!

לכן הקב"ה הקשה את ליבו, שכולם יראו שפרעה לא חוזר בתשובה, והם לא ידעו שה' הקשה את לב פרעה, וכך הם יבינו שמגיע לו המכות.

לכן יהודים צדיקים וקדושים, נחזור בתשובה שלימה, מתוך אהבת השם, ויראת שמים, ולא רק מתוך אסון וסכנה, אלא תשובה אמיתית שהיא תקפה בכל מצב, בין בעת צער ופחד חלילה ול"ע, ובין ברוגע ושלווה, לשוב לאבא אוהב באהבה אמון.

רַבִּי יְהוּדָה הִיא נוֹתֵן בָּהֶם סְפָמִים:

דַּצֵּ"ךְ עַד"ש בְּאַח"ב.

**רַבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי אוֹמֵר: מִנֵּיִן אַתָּה אוֹמֵר שְׁלָקוּ
הַמְצָרִים בְּמְצָרִים עֶשְׂרֵי מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ
חֲמִשִּׁים מִכּוֹת? בְּמְצָרִים מָה הוּא אוֹמֵר? וַיֹּאמְרוּ
הַחֲרֻטָּמִים אֶל פְּרָעָה: אֶצְבַּע אֱלֹהִים הוּא, וְעַל
הַיָּם מָה הוּא אוֹמֵר? וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה
אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ בְּמְצָרִים.**

ועל הים מה הוא אומר - לא המצרים אמרו אלא "זירא ישראל"

למרות שהם הגיעו לשלב א' שהזעזועים גרמו להם להכיר בכוח השם, בכל זאת הם הכבידו את ליבם ולא רצו להיכנס לדרגה השנייה, כי לא רצו לחזור בתשובה.

ולכן מידה כנגד מידה, מיד כשהגיעו לפני מותם לזעזועים במרכבה וראו שערי מוות, והגיעו שוב לשלב א' שהכירו בכוח השם, אבל כמו שאז הם הכבידו ליבם ולא באו לשלב ב' של תשובה, לכן מידה כנגד מידה, ברגע האמת שבאמת כשכבר גם הם רצו להיכנס לשלב ב' של תשובה, לא נתן להם ריבונם של עולם את ההזדמנות, ומיד אמר למשה עכשיו, "נטה את ירך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו", שימותו כשהם רשעים בלי תשובה.

והאמת היא שלא רק בגויים עסקינו, שהרי רוב רובו של העם היהודי מת במכת חושך כי גם הם הכירו בשלב א' שיש בורא לעולם ובכל זאת גם הם הכבידו את ליבם ולא רצו לחזור בתשובה ולהיות עבדי ה', ולכן הם מתו רח"ל.

וייתכן שכל המהלך של 2 השלבים שהקב"ה עשה עם המצרים, זה היה בשביל עם ישראל, כי אם המצרים היו מתקדמים ב 2 השלבים כל שכן עם ישראל היו מתקדמים באמונה והיו חוזרים בתשובה, אבל היות והמצרים לא חזרו בתשובה לכן רוב עם ישראל לא התקדם לחזרה בתשובה ומתו כרשעים במכת חושך.

חלק מתהליך קריעת ים סוף היה כמתואר בפסוק "ויסר את אפן מרכבתיו וינהגהו בכבדת, ויאמר מצרים השם נלחם להם במצרים", וינהגהו בכבדות, כי המרכבות שלהם נהרסו, והמצרים קיבלו מכות וזעזועים וחבטות, ומפרש רש"י שזה מדה כנגד מידה, שכנגד "ויכבד לבו הוא ועבדיו" הם קיבלו "וינהגהו בכבדות", ולכאורה עדיין יש מקום לעיין בקשר בין החבטות והנסיעה המקרטעת, ל"ויכבד לב פרעה"??

ובהמשך הפסוק מבאר האבן עזרא, שמה שאמרו "כי ה' נלחם להם במצרים", זה היה כהבטחת הבורא "וידעו מצרים כי אני השם" והיה זה רגע לפני מותם, וגם בזה לא זכיתי להבין מה המטרה, הרי אם הכירו בכוח השם רגע לפני מותם אז הם חזרו בתשובה, אז למה העונש, או שזה לא נחשב לחזרה בתשובה, אז בשביל מה צריך שיכירו את כוח השם לפני מותם??? שהרי הם כבר אמרו במכה השלישית אצבע אלוקים היא, וגם בדקו וראו שהפלה השם בין מקנה ישראל למצרים, וגם אמרו ה' הצדיק וכו'??

אלא נראה, שבורא עולם נתן לצרים את עשרת המכות, זה לא היה בכדי לנקום בהם, אלא שיהיה להם זעזוע בחיים ויכירו בכוחו של בורא עולם, ויגיעו לשלב ב' שהוא חזרה בתשובה וקבלת עול מלכות שמים, אבל

ואכן בים המצרים כבר לא הספיקו לחזור בתשובה, אלא ממה שקרה למצרים על הים שלא הספיקו לסיים את החזרה בתשובה, מזה חייב כל יהודי לקחת אל לבו, ולהתחזק ולחזור בתשובה שלימה, ולכן במכת כינים כתוב שהמצרים אמרו אצבע אלוקים ואילו בים לא כתוב שהמצרים אמרו אלא עם ישראל אמר וימשיך לומר לדורי דורות, חייבים להתחזק ולהתפלל לזכות למות מתוך תשובה שלימה.

ולכן אנחנו עם ישראל, אם אנחנו מקבלים איתותים ורואים שיש "אני השם", חלילה לנו להכביד את ליבנו, ולא להיכנס לשלב ב', כי האומר אחטא ואשוב אין מספקים בידו לחזור בתשובה, ומדבר על אדם שבאמת רוצה לשוב בתשובה כי מכיר באמת ובבורא עולם, אבל דוחה את שלב ב' של החזרה בתשובה, ולכן הוא נענש ומת בלי תשובה רחמנא ליצלן. לכן נזכור!! שוב יום אחד לפני מותך, וכי אתה יודע מתי תמות??? אז מהיום נתחיל להיות נקי, נשוב מעכשיו, ובהצלחה.

וַיִּירָאוּ הָעַם אֶת יְיָ, וַיֵּאֱמִינוּ בֵּי יְיָ וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ.

פנימית של בן אדם, שבעצמו יפחד לעבור על רצונו של בורא עולם ולא בגלל שוט חיצוני.

ולכן, כאשר עם ישראל הגיעו להבנה כזו של יראת שמים פנימית, הם קיבלו גם הבנה חדשה באמונה, שה' לא מחפש להעניש ולהעביד אותנו כעבדים, אדרבה הקב"ה רוצה שעל ידי עבודת ה' נתחבר אליו יותר חזק, וכמה שיותר מצוות כך כביכול יותר חוטים מחברים אותנו אליו עד שנגיע לואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום.

המשגיח הצדיק רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, טען שכאן היה תהליך הפוך מהרגיל, שבדרך כלל אחרי שיש אמונה רק אז מגיע יראת שמים, ואילו כאן קודם היה לעם יראת שמים ורק אחרי זה הם הגיעו לאמונה.

ובביאור עומק העניין, נראה שזה כפי מה שכתבנו קודם, שעם ישראל ראה שהמצרים מתו, אז הבינו שה' לא רצה להשאיר את המצרים שישמשו כשוט להפחיד את עם ישראל ולהביאם ליראת שמים, אלא ה' השמידם, כי בורא עולם חפץ ביראת שמים

ללמדנו, שעבודת ה' מצד אחד זה מחייב לחיות כל רגע בחיים תחת משמר ומעצורים והשקעה במצוות המלוות אותנו כל רגע, ומצד שני אין לך בן חורין אלא מי שעוסק ועמל בתלמוד תורה, ואין כאן שום סתירה, כי החיים על פי התורה זה קושי לגוף ואולי עבודת לגוף, אבל הנפש פורחת ושמחה כי היא מרגישה שהיא משוחררת מהטומאה וצומחת בעונג רוחני והאדם מלא בסיפוק שהוא זכה למלאות ולהשלים את מטרת חייו, ולא לחיות סתם בעולם ולסבול את לחצי החיים וייסורי החיים ובסוף למות בלי תכלית, ולכן אדרבה נחיה את הרגע באמת, כי ניתן לכל רגע בחיים תוכן רוחני ונצחי.

וַיֵּאֱמִינוּ בַה' וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ

בלי שקר, שכל דבריו הם מצויי הקב"ה, וקצת תמוה, מה ראו עם ישראל דווקא כאן ובזמן הזה שראו את גופות המצרים מתים על שפת הים להאמין שמשא רבינו לא משקר???

האבן עזרא כותב, שחלילה לנו להשוות את האמונה במשה לאמונה באלוקים, אלא הכוונה שכשם שהקב"ה לא משקר וכל דבריו אמת, כך עם ישראל האמין שכל דברי משה הם אמת

ואחרי התחייבות לאמונת חכמים בשלימות למרות המקטרגים יש מקום לשירה, שאפילו שהקב"ה אמר למלאכים מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה?? אבל עם ישראל כשהם מתחזקים באמונת חכמים מושלמת ויראת שמים פנימית זו סיבה חשובה שעם ישראל יאמרו שירה גם כשמעשי ידי ה' טובעים בים, שהרי כל הבריאה כולה היא למען התחזקות עם ישראל ברוחניות.

ולפי הנכתב לעיל מובנים הדברים, שהיות והמצרים מתו ולא נשארו לאתגר ולנסות את ישראל, ואילו דתן ואבירים נשארו לחיות ולהיות המתנגדים והמקררים והמסיתים נגד משה רבינו, לכן דווקא כאן באו עם ישראל ואמרו שלמרות שדתן ואבירן המתנגדים למשה ניצלו וחיים בנינו, בכל זאת אנחנו מתחייבים להאמין למשה רבינו שכל דבריו ישרים ונאמנים שהם דברי בורא עולם.

"אז ישיר משה" - ויאמינו בה' - המשך

ויתכן שמשה רבינו שר שירה לא על נס קריעת ים סוף, אלא על "ויאמינו בהשם ובמשה עבדו", וכל עוד שזה לא קרה משה לא הרגיש שלימות בנס, כי מה שווה מופתים וניסים, אם אין מזה חיזוק אמת, אבל ברגע שעם ישראל ראה את מצרים מת על שפת הים, וראו סופית את נקמת השם, והם הגיעו לאמונה שלימה בה' ובמשה נביאו, רק אז הרגיש משה רבינו שהגיע שעת הכושר לומר שירה בשמחה ובהתלהבות.

"אז - מפרש רש"י שהכוונה "כשראה את הניסים, עלה בלבו לשיר שירה", ולכאורה קשה, שהרי משה ידע מכל התוכנית שהרי הקב"ה גילה לו שעם ישראל יחזרו אחורנית לכיוון מצרים בכדי להטעות ולנקום מהמצרים אז למה אז לא עלה בדעתו לשיר?? נכון, שאין טעם לשיר ממש כשעם ישראל צועקים ומפחדים, אבל לפחות שאז יעלה בליבו לשיר ולשבח?? ובכלל יש לתמוה מדוע לאחר מכת בכורות משה לא שר שירה??

ללמדנו שהשמחה האמתית היא כשיש חיזוק והתקרבות לבורא עולם, וזה שווה יותר מכל הניסים והנפלאות, כי אין שמחה יותר מהרגשת השלימות, ויהי רצון שנזכה לאמונה שלימה על ידי ניסך שבכל יום עמנו, ונתחזק מזה חיזוק גדול מאוד לעבודת השם ועל כל התעלות והתחזקות נודה ונהלל לבורא יתברך אמן.

כשראו ישראל את מצרים מת על שפת הים - אז ויראו העם את ה'

אדם בעולם, שגם כאן גם נקרע הים להציל את היהודים ובוודאי לא לעזור למצרים?? ובפרט שכאן לא היה צורך לבורא עולם לעשות נס מיוחד להעניש את המצרים, אלא רק להפסיק את הנס של קריעת ים סוף וממילא פרעה וחיליו טובעים בים, אז למה נכנסו??

ועל כניסת המצרים לים יש כמה תירוצים בעניין, המצודת דוד - יהושע כ"ד ז' כתב שלמצרים היה חושך ולכן הם נכנסו לים כי לא ראו שהיה כאן נס, וכשגילו זאת היה כבר מאוחר, אמנם הרמב"ן מתרץ שהקב"ה לקח להם את השכל והשפיות ולכן מתוך שנאה

כתב רש"י שהים פלט את גופות המצרים לשפת הים, כדי שלא יאמרו ישראל כמו שאנחנו עולים מצד זה כך המצרים עולים מצד אחר רחוק מאתנו, וירדפו אחרינו.

ויש כאן תמיהה גדולה, שהרי על המצרים שנכנסו לתוך הים כבר התקשו המפרשים כפי שהארכתי קודם, איך ייתכן שהעזו לסכן את עצמם, וכי מה חשבו המצרים, שה' קרע את הים בכדי שהם יעברו ויתפסו את היהודים???

והרי הם כבר חטפו 10 מכות, וראו בברור שבורא עולם מפלה בין היהודים למצרים, שהמצרים סבלו והיהודים לא, אז ברור לכל

שדתן ואבירים שהתורה כינתה אותם רשעים כשמשוה אמר להם "רשע למה תכה רעך", וגם הם הלשינו על משה עד כדי שנמסר משה להריגה בחרב פרעה, ולא רק שלא מתו כרוב עם ישראל במכת חושך, אלא הים גם נקרע מיוחד עבורם???

ויתכן, שבורא עולם רצה שדתן ואבירים יהיו אתגר קשה למשה רבינו וניסיון לעם ישראל להיצמד להנהגת משה רבינו ולא למרוד בו כדתן ואבירים, ולכן בורא עולם לא הרג אותם במכת חושך, ולכן הים נקרע במיוחד עבורם, ולכן עם ישראל חשב אולי גם בורא עולם יציל את חיל פרעה בכדי שיפחיד את עם ישראל וכך עם ישראל יצטרך כל הזמן להתחזק ביראת שמים, בכדי לנצח את חיל פרעה הרודף אחריהם,

וכך גם מדויק בלשונו של רש"י "שעם ישראל ראה את מצרים מת על שפת הים - שלא יאמרו ישראל" ולא כתוב שלא יפחדו ישראל, וגם "וירדפו אחרינו" ולא כתוב ויהרגו אותנו, כי הם לא פחדו ממוות מהמצרים, אלא שחשבו שה יציל אותם בכדי להפחיד את עם ישראל שכך עם ישראל יתחזקו תמיד ביראת שמים, אבל האמת שה' חפץ ביראה פנימית ולא חיצונית.

ואכן, בגלל שעם ישראל ראו את המצרים מתים, הם הגיעו ל"זיראו העם את ה'" - שהגיעו ליראה פנימית.

נכנסו לים, ורש"י בספר יהושע שם מוסיף שאם היה מצרי שפחד להיכנס בא גל ומשך אותו פנימה לים.

אבל על היהודים לא מובן, למה הם פחדו?? גם אם ידעו או ראו שהמצרים נכנסו לים הרי ליהודים הדבר היה ברור שזה התאבדות מצד מצרים, ואין סיבה שהמצרים יצאו חיים???

ובפרט שהאור החיים הקדוש כותב על הפסוק "ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו" שבורא עולם ברחמיו סיפר לעם ישראל שהוא בכוונה גורר את מצרים לים שיטבעו בים, אז למה בכל זאת היהודים פחדו, הרי ליהודים הקב"ה בוודאי לא לקח את השכל??

ונראה לתרץ, על פי המדרש מדרש שכל טוב (בובר) שמות י"ד "ואמר פרעה לבני ישראל" הכוונה לדתן ולאבירים שנשארם במצרים, ובאו עם פרעה לרדוף אחרי בני ישראל ואח"כ כשראו את הים נבקע לבני ישראל מיד תהו בלבם והצטרפו עם בני ישראל.

ויש מדרש דומה, שבעת קריאת ים סוף לא היו שם דתן ואבירים, כי הם היו מאלה שאמרו "נשובה מצרימה", ואחרי ששמעו כי הים נקרע לכלל ישראל, אז חזרו ונקרע הים שוב פעם שנית במיוחד עבורם.

ועם ישראל ראו בזה פלא, שאיך ייתכן

ללמדנו, שיראת שמים אמיתית צריכה להיות פנימית בלב פנימה, ולא רק מתוך פחד מגורם חיצוני, יראה טהורה שאני לא מסוגל לצער את אבא שבשמים, ובעזרת השם נתעלה ביראת שמים אמיתית אמן ואמן.

כִּמָּה לָקוּ בְּאַצְבָּע? עֶשֶׂר מִכּוֹת. אָמֹר מַעֲתָה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת.

ובעצם בקריעת ים סוף מצאנו שהקב"ה חיזק לב פרעה כמו שכתוב "ואני מחזק לב מצרים, ויבאו אחריהם, ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו", והנה יש להתבונן בהתנהגותו

מכל חשבונות התנאים יוצא בבירור שהנס בקריעת ים סוף היה יותר עוצמתי - פי חמש מכל המכות הקודמות, וצריך הסבר מה מיוחד כל כך בקריעת ים סוף יותר מכל המכות??

וכך זה גם בפרנסה, שכתוב בחומש דברים, "אל תאמר כי בכוחי ובעוצמי ידי עשיתי לי את החיל (עושר) הזה, כי השם אלוקיך הוא הנותן לך כוח לעשות חיל", והתרגום אונקלוס שינה מהרגלו, וכתב ה' נתן לך עצה לקנות נכסים, ואכן זה הכוח שה' נותן לאדם בפרנסה, דהיינו ההחלטה לקנות או למכור זה לא שאתה מחליט, אלא ה' בכוחו נותן לך את ההחלטה, וזה בדיוק כמו בקריעת ים סוף, שהקב"ה השתלט על ההחלטה האנושית.

וגם בשידוכים זה אותו דבר, כפי המדרש ויקרא רבה ח' א' מספרת ששאלה גבירה רומאית את רבי יוסי בן חלפתא: מה עושה בורא עולם לאחר בריאת העולם??? ענה לה התנא, הקב"ה מזווג זיווגים, צחקה עליו אותה גבירה, ואמרה לו לזה לא צריך את בורא עולם אני יכולה לעשות זאת לבד, ולקחה 1000 עבדים ושידכה אותם ל 1000 שפחות שלה, וכמובן היא למען הניצחון בתחרות שיתפה מערכת שלימה של יועצים ופסיכולוגים שהבינו מי מתאים למי, וככה חגגה את חתונת האלף!!!

אבל באמצע הלילה נשמעה צעקה גדולה ברומי כי לא נשאר רהיט שלם, כי המריבות בין בני הזוגות הטריים גרמו לרהיטים לזוז ולהתפרק, והזוגות הטריים הפכו לחבורות טריות, וכמובן כל השידוכים שעשתה קרסו בלילה אחד, ואפילו זוג אחד מכל ה-1000 לא נשאר כזוג.

ובעצם מה שרצה רבי יוסי בן חלפתא לחדד לה, שגם בשידוכים בורא עולם מתערב בהחלטה, כי דווקא מה שהיה נראה שאין סיכוי שיסכימו דווקא זה הצליח, עד כדי כך שאנשים אומרים שזה פשוט מדהים ומי היה מאמיני!!!

ואכן ככה זה בשידוכים!! כי בורא עולם מתערב בהחלטות של הבחור והבחורה להחליט, כן, אנחנו מתאימים!! ולכן גם זה קשה כמו קריעת ים סוף.

של פרעה!! וכי הוא משוגע?? למה הוא נכנס לים??? וכי מה הוא חשב לעצמו, שבורא עולם קרע את הים בכדי שהוא יעבור ויתפוס את היהודים???? והרי הוא כבר חטף 10 מכות, וראה בבירור שבורא עולם מפלה בין היהודים למצרים, שהמצרים סבלו והיהודים לא, אז ברור לכל אדם בעולם, שגם כאן גם נקרע הים להציל את היהודים ובוודאי לא לעזור למצרים???

ובפרט שכאן לא היה צורך לקב"ה לעשות נס להעניש את פרעה, אלא רק להפסיק את הנס של קריעת ים סוף וממילא פרעה טובע בים, אז פלא למה פרעה החליט להיכנס???

וגם אם נניח שהוא השתגע או שתמיד הוא היה משוגע, או שאחז אותו טירוף של שנאה שלא חשב כלום חוץ משנאה כאחוזו דיבוק, אבל מה קרה למבחר שלישי - הקצינים הבכירים ומייטב החיילים, וכי כולם השתגעו?????

ועוד קשה שהגמרא סוטה ב' אומרת קשה זיווג של אדם, ששידוכין קשה לבורא עולם קריעת ים סוף, וכן בגמרא פסחים ק"ח כתוב שקשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכי מה הקושי היה לבורא עולם בקריאת ים סוף???

אלא התשובה היא, שאכן כן!! **כולם השתגעו, כפשוטו!!** שבורא עולם השתלט על השכל של פרעה ושל כל חייליו הבכירים ואכן כולם השתגעו וקיבלו החלטה לא הגיונית להיכנס לים, אכן התנהגו כמשוגעים!! וב"ה ראיתי שכך כתב הרמב"ן "ואין בכל המופתים כפלא הזה, וזה באמת שגעון להם, אבל סכל עצתם וחזיק את לבם להיכנס לים". וזה קשה לבורא עולם, כי בורא עולם נותן בחירה לאדם לשלוט בשכלו ולבחור, וכאן בורא עולם חרג מהרגילות שקבע וטבע בעולמו, והתערב להם בבחירה ובשכל והחליט במקומם, לכן זה קשה!!

ולכן, כל מי שמתחזק, וקשה לו בפרנסה או בשידוכים, שיבין זה לא אני - זה הוא, בורא עולם הוא מתערב בהחלטות שלך לפי מערך השיקולים שלו כלפיך, אבל רק הוא הכתובת, לכן בכה לפניו ותתחנן לו כעני המתחנן בדלת, רק הוא הכתובת, אין עוד מלבדו, ובעזרת ה' תראה ישועות גדולות אמן ואמן.

ושמחתי מאוד שראיתי כתוב בספר "עזרי מעם ה'", שמורי ורבי המובהק הגאון ר' ברוך רוזנברג זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא (ששמע את חידושי בעניין זה לפני כ-20 שנה ומאוד מאוד נהנה מזה), היה רגיל לומר ולחזק אנשים, בפרט לאנשים שלא הצליחו בפרנסה, ולא ראו את עצמם מסוגלים למצוא דרך לצאת ממעגל העוני והחובות, שלא יתייאשו חלילה, אלא עליהם להתחזק ולזכור שהקב"ה הוא החונן דעת ועצה, ובבוא העת יכולים לזכות להתעוררות מן השמים של עצה נכונה והחלטה עסקית נכונה שתפתח להם את דרך ההצלחה.

ה' ימלוך לעולם ועד - המשך

ואפשר לחדד את העניין בכך, על פי מה שחידש לי ידידי, שרוב רובו של עם ישראל מלבד החמישית או אחד מחמישים לא יצאו ממצרים ומתו במכת חושך, כי פחדו מהיצר הרע, כי הם חששו שלא יוכלו להשתלט על היצר הרע בפרט כי הם היו שקועים במ"ט שערי טומאה, וזאת למרות שראו את הניסים הגדולים והאמינו בבורא עולם, אבל פחדו מהיצר הרע, כי חזק הוא ממנו.

ולפי זה בקריעת ים סוף, כראו עם ישראל שבורא עולם משתלט על השכל, לכן בשמחה רבה קבלו את מלכותו יתברך, כי אמרו לבורא עולם אנחנו נשדל להיות יראי שמים, כי נברח מניסיונות ונסגור את כל הפתחים ליצר הרע,

וכשהיצר הרע בכל אופן ירצה להשתלט עלינו, אנחנו נבקש מבורא עולם, אבא תשתלט לי על השכל - "ה' ימלוך לעולם ועד", כמו שהשתלטה על פרעה וחילו והחלטה במקומם, וכמו שאתה לעולם ועד משתלט על שכלו של אדם בשידוכים ובפרנסה ועל לב מלכים ושרים, אז גם תשתלט על דעתנו ותגאל אותנו מיצר הרע.

ולכן כל לילה ובכל שחרית מזכירים את זה, כי זה לא רק הזכרת יציאת מצרים בלילה וביום, אלא זה דלק ואנרגיה עצומה לחיזוק, שה' גאל את יעקב וגואלו לעולם מהיצר הרע החזק ממנו.

ולכן "אז ישיר" משה את השירה הזאת לעתיד לבוא, שאז גם יהיה "ומלאה הארץ דעה את ה' ויטו שכם אחד לעבדך", שאז ה' ישחט את היצר הרע, ויהיה שליטה מלאה של בורא עולם בשכל שלנו,

ידיד ת"ח שאל אותי איך יתכן שאז ישיר משה, ששירה זו משה ישיר בעת הגאולה השלימה בביאת המשיח, וכי מה עניין מרכבות פרעה וחילו ירה בים לזמן הגאולה?? ועניתי לו, שהנה כתוב בסוף השירה, "ה' ימלוך לעולם ועד, כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים", ולכאורה לא מובן מה הקשר בין הפסוקים, שבגלל שבא סוס פרעה לתוך הים, לכן השם ימלוך לעולם ועד???

והתשובה היא - "כי בא סוס פרעה", דהיינו שה' השתלט על השכל שלהם, לכן זה מחזק אותנו ש"ה' ימלוך לעולם ועד", שזה מוכיח שלאחר בריאת העולם בורא עולם מולך בעולם בזה שהוא משתלט על דעתם של אנשים בשידוכים ובפרנסה, ולב מלכים ושרים ביד ה', וכאמור קודם.

ואכן בתפילת ערבית אנחנו אומרים, שהתוצאה של קריעת ים שראו בניו גבורותיו הייתה "ומלכותו ברצון קיבלו עליהם - יחד כולם הודו והמליכו ואמרו: ה' ימלוך לעולם ועד", שהבינו שבורא עולם שולט על השכל ועל הדעת ועל הבחירה של בן האדם.

אבל בהמשך הוקשה לי, שאומרים "כי פדה ה' את יעקב, וגאלו מיד חזק ממנו" ולא הבנתי מי חזק מאתנו?? וכי המצרים?? מי החליט אולי אנחנו חזקים מהמצרים רק שנגזרה גזירה והיינו בגלות?? אז מי זה החזק מאתנו??

ותוך כדי תפילה מבורא עולם התחדש לי, ש"חזק ממנו" זה היצר הרע, כי על היצר הרע הגמרא קידושין ל' אומרת יצרו של אדם כל יום מתגבר עליו ואם אין הקדוש ברוך עוזרו "אין יכול לו" - הנה מפורש שהוא חזק מאתנו.

ונזכיר שראינו והכרנו כוח זה של בורא עולם בקריעת ים סוף, שמזה למדנו איך לנצח את היצר הרע, שהשלטנו את בורא עולם על שכלנו, וכך ובזכות זה זכינו להגיע לגאולה השלימה שבורא עולם השתלט עלינו לגמרי ובאופן מוחלט - "שכם אחד לעבדך".

ולכן מוסיפים בהשכיבנו "ותקננו בעצה טובה מלפניך, והסר שטן וכו'" כי זה הכוח שעלינו להשתמש יום יום גם אחרי שעברו

כ-3500 שנה מקריעת ים סוף, וזה חיזוק אמת לחיי היום יום לנצח את היצר הרע הבורע בקרבנו.

ובעצם גם היצר הרע משתמש להפיל באופן דומה, כמאמר הגמרא סוטה ג' "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות", ולכן חייבים להקדים ולפעול כנגדו בכוח נגדי שהקב"ה ישתלט על דעתנו ולא היצר.

ללמדנו, שיש עוד עצה טובה לנצח את היצר הרע, פשוט כאשר אנחנו מרגישים שמאבדים שליטה ליצר הרע, נתפלל ונמסור לבורא עולם את השליטה על רצוננו, ואם באמת ניתן לבורא עולם את השליטה ונשתגע אחריו ונצעק באמת אין עוד מלבדו, אכן נצליח להתגבר על היצר הרע, אבל אם כאילו נמסור אבל אנחנו באמת נחליט וניגדר לרע אז חטאנו וגם פשענו באי לקיחת האחריות על עצמנו וגרוע מזה עוד האשמנו את בוראנו בנפילתנו רח"ל.

ראיתי מפרשים שהתנאים הגדילו את כמות המכות שהיו למצרים במצרים מ-10 ל-40 או ל-50 מכות, הכל בכדי להגיע עד כמה העוצמה של נס קריעת ים סוף שהיה לדעה אחת 200 מכות ולדעה שנייה 250 מכות. ונראה לחדד הדברים, שהרי עיקר הנס בקריעת ים סוף היה מה שפרעה וכל חייליו איבדו את שכלם ונכנסו כמשוגעים לים למרות

שאינן היגיון שהקב"ה יעשה נס עבורם, ואם זה עיקר הנס מה הצורך שיהיה בו תכונת 250 מכות?? ומה שייך בו שהוא נס פי-4 או פי חמש מבחינת ה-10 מכות שהיו במצרים?? ונראה לתרץ בפשטות, שהיות וההיפך מהמצרים שהיה שהיהודים התבטלו לגמרי למשה רבינו "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" נס זה גדול יותר מכל הניסים, כי להגיע לזה זה מטרת כל הבריאה כולה!!!

רְבִי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִנֵּין שְׁפָל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הִיְתָה שֶׁל אַרְבַּע מִכּוֹת? שֶׁנֶּאֱמַר: יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ, עֵבֶרָה וְזַעַם וְצָרָה, מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי רָעִים. עֵבֶרָה - אַחַת, וְזַעַם - שְׁתַּיִם, וְצָרָה - שְׁלֹשׁ, מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי רָעִים - אַרְבַּע. אָמור מֵעֵתָה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ אַרְבַּעִים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאַתַּיִם מִכּוֹת.

רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: מַנִּין שְׁכָל מִכָּה וּמִכָּה
 שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמְצָרִים
 בְּמְצָרִים הִיטָה שֶׁל חֲמֵשׁ מִכּוֹת? שֶׁנֶּאֱמַר: יִשְׁלַח
 בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ, עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה, מִשְׁלַחַת
 מְלֹאכֵי רָעִים. חֲרוֹן אַפּוֹ - אַחַת, עֲבָרָה - שְׁתֵּים,
 וְזַעַם - שְׁלוֹשׁ, וְצָרָה - אַרְבַּע, מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי
 רָעִים - חֲמֵשׁ. אָמַר מֵעַתָּה: בְּמְצָרִים לָקוּ
 חֲמִשִּׁים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתַיִם
 מִכּוֹת.

בְּמָה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְמָקוֹם עָלֵינוּ!

- אֵלֹהֵינוּ הוֹצִיאָנוּ מִמְצָרִים וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים, דֵּיינּוּ.
- אֵלֹהֵינוּ עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים, וְלֹא עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, דֵּיינּוּ.
- אֵלֹהֵינוּ עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְלֹא הִרְגָה אֶת בְּכוֹרֵיהֶם, דֵּיינּוּ.

ימותו כי גם הוא רשעים או לפחות חסרים בשלמות האמונה, ולכן יתכן שחששו שמא יוכלו ויצליחו המצרים להורגם בשבת וימתו כרוב רובו של עם ישראל.

אבל למרות הפחד, היהודים קשרו את הבהמה בערב שבת ובטחו בבורא עולם ונחו בשלווה והתגברו על פחדם, נו, על כזה אומץ לא נקרא לזה שבת הגדול?? ועיקר התגברותם הייתה כי הקב"ה רצה לעשות צחוק מאלוהיהם, ובכוח רצון ה' הם התגברו על פחדם.

ויותר מזה, יתכן שכל היהודים התחזקו מאוד בשבת זו, בכדי שיהיו ראויים לחיות ולא למות, נו אז שבת של תשובה לא נקרא לזה שבת הגדול??? ועל חיזוק כזה נאמר "דייננו".

מה הכוונה עשה באלוהיהם דייננו?? התשובה שכתוב ששבת הגדול נקראת כך כי קשרו את הבהמה של קרבן פסח ליד המיטה שכל המצרים ידעו שהולכים לשחוט אותה, וזה היה העבודה זרה שלהם.

והיה צורך באומץ לב ליהודים לעשות כן, כי יתכן שחמומי מוח - "שהיירים ומתאבדים" מצריים, יהרגו יהודים באמצע השינה בשבת, על ביזוי אלוהיהם.

ולמרות שהיו להם ניסים ואם כן למה להם לחשוש מהמצרים?? בכל זאת היה מקום לפחד, וזאת היות ומתו רוב רובו של עם ישראל במכת חושך - הרשעים שבעם ישראל, לכן יתכן והגותרים חלקם לפחות פחדו שמא גם הם

עוד בעניין זה

שהיהודים ראו את הכסף ולא גנבו במכת חושך אבל זה אולי בגלל יושר, וזה לא מחפה על השנאה שנוצרה מהלהכעיס שעשו היהודים, שהשפילו את העבודה זרה של המצרים??

אלא התשובה היא שהיהודים השפילו את העבודה זרה של המצרים זה בכדי לבער מקרב היהודים את האמונה בעבודה זרה שגם היהודים במצרים היו שקועים בה, שרק על ידי השפלת העבודה זרה, הצליחו להוציא מהם את שורשי האמונה בעבודה זרה.

ולכן גם המצרים הבינו זאת, והבינו שאין כאן להכעיס, אלא זה תהליך מההתגמלות של היהודים מעבודה זרה.

בשבת הגדול קשרו את הצאן לרגל המיטה בכדי להראות למצרים הנה זה העבודה זרה שלכם עומדת לשחיטה, והמצרים לא עשו כלום כי קיבלו כל כך הרבה מכות והם היו כבר חלשים ופחדו מעם ישראל!!!

אבל בכל זאת, מקום להתרבות השנאה יש, כי **בנפול אויבך אל תשמח**, והמצרי היה טוען ליהודי או לפחות חושב בלב: למה היהודי מתעלל ברגשות שלי?? למה הוא עושה צחוק ממני?? למה הוא מבזה את האלוהים שלי סתם?? למה היהודי הוא להכעיסני??

והנה פלא עצום, דווקא בזמן כזה, ה' נתן חן העם בעיני מצרים, נכון שמצרים ראו

ללמדנו, שליצנות והשפלה מוציאה את הנטוע בנו עד עומק השורשים לטוב ולרע, לכן נשתמש בכוח זה רק לטוב, וחלילה לא לרעה, כי נעקור את היארת שמים ואת האמונה הנטועה בנו מהשורשים ח"ו.

אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם, דיינו.

לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים

פעמים צעקו עליו בצדק על עבירה שעשה, מספיק שפעם אחת יצעקו בטעות על דבר שהוא באמת לא עשה, הוא ירים את הראש ויצעק שהכל שקר והוא צדיק ורק מחפשים אותו מתוך שנאה ורשעות, ובכך הוא הופך קערה על פיה, מנאשם הוא הפך למאשים.

ואכן כתוב במשנה אבות א' א' "הו מתונים בדין" ופירש הרע"ב שאם בא דין לפניך פעם פעמים ויותר, לא תאמר דין זה כבר בא לפני ושנתי ושלשתי בו, אלא הו מתונים כלומר ממתינים קודם שתפסקו הדין.

וחשבתי להרחיב את ההסבר, שאפילו אם אדם זה בדיוק נידון בבית דין הזה 100 פעמים בדיוק על אותו מקרה, למרות שבית יודעים בוודאות שיש לו חזקה לרעה, בכל זאת עליהם לבדוק יסודי כל מקרה כאילו זאת הפעם הראשונה.

כתב רש"י (מהמכילתא) שהע"ז בעל צפון נשאר מכל אלהי מצרים כדי להטעות את מצרים שיאמרו שהוא חזק ובכוחו לעצור את עם ישראל, ועליו פירש איוב (איוב י"ב) "משגיא לגוים ויאבדם".

וראיתי בבלי יקר שדווקא עבודה זרה זו נשארה, כי צפון זה צד של הכסף ככתוב "מצפון זהב יאתה" וכן בגמרא ב"ב כ"ה "הרוצה שיעשיר - יצפין", ופרעה חשב שהיות והמצרים השאילו ליהודים כסף וזהב ושמלות על דעת שיחזרו לאחר 3 ימים במדבר, והיהודים לא חזרו וגם לא היה בדעתם להחזיר את הכסף, לכן טעו המצרים שעבודה זרה האחראית לכסף עצרה את יהודים שהם רעים וגנבים וכשיש אי צדק או גם עבודת זרה יותר חזקה מה'.

זה מזכיר לי שיש תלמיד או אפילו פושע שעשה הרבה עבירות, אם למרות ש 100

שלא נראה להם כיושר אצל היהודים, למרות שעל פי הדין היה מגיע ליהודים הרבה יותר כסף - פיצויים על עבודת הפרך בכל זאת היות והם מצאו שבדרך אל הכסף היהודים כאילו שיקרו, לכן המצרים הרימו ראש והחליטו בכוח הצדק והעבודה זרה בעל צפון שכביכול הוכיח את צדקתם לתפוס את היהודים ולהרגם ולהחזיר למצרים חזרה את כספם.

כי אם חלילה בדיוק הפעם למרות ה 100 שלא צדק, דווקא פעם זו תהיה הפעם היחידה שהוא צודק ובגלל שלא בדקו טוב התחייבו אותו בטעות, זה יגרום שהוא שיגיד שכל ה 100 פעמים שחייבו אותו גם זה טעות ושקר, כי שונאים אותו וסתם מחייבו אותו.

ככה זה היה גם אצל מצרים, דבר אחד מתוך 1000 רשעויות שעשו ליהודים מצאו דבר אחד

ועד היום אנחנו רואים עד כמה המושחתים הגדולים ביותר נאחזים בנקודת צדק שלהם מול נקודת אי צדק כביכול של הצדיקים, ומכוח נקודה מזערית זו כביכול הם נלחמים ומגדפים ומתעבים את הצדיקים, והם מצדיקים את דרכם הרעה.

אַלוּ נַתַּן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם, דִּיּוּנוּ.

ולמרות שהשם נתן את חן העם בעיני מצרים והמצרים נתנו להם, בכל זאת המצרים העדיפו להגיד לילד תגיד ליהודי שבפתח, אבא ואמא לא בבית, ולכן בימים אלו שבין מכת חושך למכת בכורות הם העדיפו לא לראות יהודים, וזה השבח "דיינו" בכך שחס בורא עולם על כבודנו ולא הושפלו על ידי המצרים.

שואלים, מה רווח יש בזה שקיבלו את ממון המצרים, שהרי אם לא יקרע ים סוף המצרים יקחו כספם בחזרה???

אלא יתכן כאמור שבורא עולם שחס על כבודם של ישראל רצה שהמצרים לא ישימו לב שנעלמו כל כך הרבה יהודים, לכן ציווה עליהם לבקש טובות ולשאלו כלי כסף וזהב מהמצרים,

פרעה התלבט האם לרדוף

והנה רש"י אומר שפרעה הסתפק האם לרדוף כי סגר עליהם המדבר או לא לרדוף כי פחד, אזי הקדוש ברוך הקשה את לבו לרדוף אחרי בני ישראל. משמע מזה, שאם פרעה לא היה מסתפק, ולא היה לו צד לרדוף, אז הקב"ה לא היה מקשה את ליבו. אלא עצם הדבר שנתן דריסת רגל ליצר הרע, בספיקות, לכן נכשל בדבר.

מה שבא בקלות הולך בקלות, לכן עם ישראל לא נכנסו מיד לארץ כי בניסיון קטן יחזרו לטומאה, דווקא במאמץ מרובה ובדרך ארוכה והרבה מכשולים זה מחזק שנוכל להשתנות באמת ולא ניפול במהירות מהחזיון שקיבלנו על עצמינו, אז צדיקים קשה לכם, הדרך ארוכה, זה בסדר, ככה החזיון יחזיק מעמד, לא להישבר, קדימה.

זה מלמד אותנו, לא להשאיר פתחים וספיקות ליצר הרע, אלא חד וברור, וימאוווווווו לא רוצה!! חד וחלק, לא רוצה לחטוא, אין לי ספק ולא התלבטות, לא!! נקודה. לא!! ככה היצר לא יכריע אותנו, ובעזרת השם נצליח להתחזק באמת בלי ספיקות אלא בחוזקה "ה' הוא המלך ולו אנחנו עבדים", בלב ובנפש, בלי ערעור ופקפוק.

אֱלוֹהֵינוּ קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְלֹא הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בַּחֲרָבָה, דִּינֵנוּ.
 אֱלוֹהֵינוּ הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בַּחֲרָבָה וְלֹא שָׁקַע צָרְנוּ בְּתוֹכוֹ דִּינֵנוּ.
 אֱלוֹהֵינוּ שָׁקַע צָרְנוּ בְּתוֹכוֹ וְלֹא סָפַק צָרְפָנוּ בַּמְדָּבָר אַרְבַּעַיִם
 שָׁנָה דִּינֵנוּ.
 אֱלוֹהֵינוּ סָפַק צָרְפָנוּ בַּמְדָּבָר אַרְבַּעַיִם שָׁנָה וְלֹא הָאֲכִילָנוּ אֶת
 הַפֶּן דִּינֵנוּ.

ארבעים שנה במדבר

עולם כשמדבר ולהתחייב לקיים את כל התורה!!! ולא למדו ממנו לחשוש מלהתחייב לחיות כיהודי.

והנה כשמשה שלח את המרגלים הוא ביקש מהם לבדוק "היש בה עץ" ומפרש רש"י הכוונה לאיוב הצדיק שמגן כעץ, ומעניין שהוא פתאום נמצא בארץ ישראל.

וייתכן שאיוב לא רצה להיות 40 שנה במדבר והעדיף לחכות ולהצטרף לעם ישראל בארץ ישראל כאשר הם הגיעו אל המנוחה ואל הנחלה, אבל איוב מת לפני שבאו, כי לעבוד את הקב"ה צריכים גם כשלא נוח, גם כשמאוד קשה!!!

ולפי זה מובן למה יש שיטה בגמרא ב"ב ט"ו שאיוב לא היה ולא נברא אלא משל היה, כי דעה זו לא הסכימה שייתכן שאדם יקרא צדיק גמור אם זמין לו ובידו להגיע ליותר קדושה ולהצטרף ללימוד תורה עם שבט לוי כל שנות גלות מצרים ולא עשה זאת!!!

כי דעה זו בגמרא טענה שלא יתכן דבר שכזה!!! שלא ייתכן שאדם יקרא צדיק גמור בלי תורה כשיש לו אפשרות להתחבר לתורה!!! ואין דבר כזה אדם צדיק גמור שיכול להצטרף לקבוצה שמתעלת יותר והוא יושב מהצד!!! ואין דבר כזה שיחשב כצדיק גמור כשרואה אנשים מתחייבים לקיים מצוות והא לא רוצה להתחייב!!!

איוב חי במצרים לפחות 80 שנה, דווקא בתקופה שעם ישראל שישב במצרים, והוא היה אחד מהיועצים של פרעה, ועליו כתוב במכת ברד "הירא את דבר השם", והנה הוא גם מסכם את מה שקרה לפרעה ולמצרים בקריעת ים סוף, ובהבנה ברורה הוא רואה את כל התמונה ומסביר את האמת, שהקב"ה מטעה את פרעה בכל מיני דרכים עד שמאבד אותם, ופלא למה הוא לא התחבר לעם ישראל???

למה אדם שכתוב עליו בגמרא ב"ב ט"ו שבורא עולם והשטן התווכחו מי האיש הצדיק שאין כמוהו בצדקות בכל העולם האם הוא איוב או אברהם אבינו, ובכל זאת הוא שהיה כל כך קרוב להתעלות עם שבט לוי שהתמידו בארץ גושן, וגם יכל להצטרף עם הערב רב לעם ישראל ובכל זאת זה לא קרה, למה???

וייתכן שאכן גם צדיק כה גדול פחד להתחייב לקיים את כל התורה כיהודי, וממילא זה מלמד על עם ישראל לימוד זכות שאין כדוגמתו להבין את רוב עם ישראל שלא רצו להתחייב להיות עבדי ה' במדבר, כי ראו איך איוב לא רצה להתחבר לשבט לוי ולעם ישראל.

ומצד שני זה מראה את מעלת הצדיקים אוהבי ה' דור יוצאי מצרים שלמרות שראו את איוב במצרים שהוא ירא שמים וצדיק גמור שלא רצה להתחייב, בכל זאת הם לא הסתפקו לחיות כמוהו אלא רצו ללכת אחרי בורא

אֱלוֹ הָאֱכִילָנוּ אֶת הַפֶּן וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַשֶּׁבֶת, דִּינָנוּ.
 אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַשֶּׁבֶת, וְלֹא קָרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינִי, דִּינָנוּ.
 אֱלוֹ קָרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינִי, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה. דִּינָנוּ.

בלב אחד לאבינו שבשמים, כך נסיעתם מרפידים הייתה בתשובה, בלב אחד, והרי תשובה מצווה חשובה היא ביותר, ובכל זאת לא נבחר רגע שיצאו מרפידים שבו התחילו את חזרתם בתשובה - לרגע המיוחל, אלא רק הרגע ביום שבאו לסיני הוא זה שנבחר ליום והרגע המיוחל, ואכן מה התחדש בראש חודש סיון וברגע הגעתם לסיני.

אלא ללמדנו שאחדות עם ישראל כאיש אחד בלב אחד, זה לא עוד פרט חיובי, אלא חשוב שנדע שתשובה ביחד עם אחדות עם ישראל, היא העוצמה החזקה שעליה נכתב "תעבדון את האלוקים".

וגם בזה חייבים להתחדשות "שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים", וזאת מלבד ההתחדשות בלימוד התורה, שכבר נלמד מהפסוק דברים כ"ז ט' "הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' - ברכות ס"ג, וגם כך דורשים בפסוק "והיו הדברים האלה אשר אנוכי מצווך היום", וכמאמר רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה".

הרבה שואלים מה ערך להתקרב להר סיני בלי לקבל את התורה??? התשובה לכך טמונה בפסוק הזה, "ביום הזה באו מדבר סיני", שעם ישראל היו כאיש אחד בלב אחד דווקא ביום שהגיעו למדבר סיני, אבל בשאר מקומות ותחנות שעשו במדבר הייתה ביניהם מחלוקת (רש"י ממכילתא), ועל היום הזה שהוא ר"ח סיון, דיבר הקב"ה עם משה בסנה, ואמר לו "תעבדון את האלוקים על ההר הזה" - בעל הטורים.

והנה רש"י מפרש מכך שלא כתוב "ביום ההוא" אלא כתוב "ביום הזה", ללמדך שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים כאילו היום ניתנו, וזה פלא עצום, שהרי מתן תורה לא היה ביום זה בראש חודש, אלא בו' או ז' בסיון, ואם כן הדרשות שיהיו בעיניך כחדשים וגם היום שנאמר עליו תעבדון את האלוקים, צריך היה להיכתב על יום מתן תורה - ו' או ז' סיון, ולא על ר"ח סיון???

עוד כתב ברש"י שמקיש נסיעתם מרפידים לביאתם לסיני מה ביאתם לסיני בתשובה שבאו

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנזכה לעבוד את אבינו שבשמים בהתחדשות של תשובה ובאחדות אמתית כאיש אחד ובלב אחד, לעשות רצון אבינו שבשמים, ונזכה לגאולה הקרובה והשלימה בשמחה וטוב לבב בקרוב ממש אמן ואמן.
 ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנזכה לאיש אחד בלב אחד, לעשות רצון אבינו שבשמים, ונזכה לקבלת התורה בשמחה וטוב לבב מרוב כל.

אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, דִּינָנוּ.

אֱלוֹ הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת בֵּית
 הַבְּחִירָה, דִּינָנוּ.

עַל אַחַת, כִּמָּה וְכִמָּה, טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכַפֶּלֶת
לְמָקוֹם עָלֵינוּ: שְׁהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם, וְעָשָׂה
בָּהֶם שְׁפָטִים, וְעָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְהָרַג אֶת
בְּכוֹרֵיהֶם, וְנָתַן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם, וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם,
וְהַעֲבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בַּחֲרָבָה, וְשָׁקַע צָרְנוֹ בְּתוֹכוֹ.

וְסִפַּק צָרְפָּנוּ בַּמְדַּבֵּר אַרְבַּעִים שָׁנָה,

”בחן”, שכל מאכל בצבע שונה ובצורה שונה בכדי שיהיה מגרה ונעים יותר לאכילה.

רק יש להתבונן מה קרה לילדים שגדלו?? האם הנעלים גדלו איתם?? האם בגדלותם היה להם נעלים צבעוניות?? או שהתחלף להם הצבע?? ונראה, שכמו שבוגר לא הסתובב עם בגדי תינוקות שגדלו אתו, (שלא מתקבל על הדעת שתינוק שהיה לו בגד עם ציור של דובי, גדל הבגד, וגם ציור הדובי הפך לדובי גדול)!!!

אלא כפי שהיה נס והבגד גדל עם הילד כך גם השתנה צבעו וסגנונו למלבוש של בוגר, ולכן כנראה גם צבע הנעליים השתנה, שכשם שבוגר עולם דאג לתינוקות הוא גם דאג למבוגרים.

ללמדנו, עד כמה אהבת הבורא אלינו עזה, שדואג לנו בכל פרט ומטיב לנו בחן בחסד וברחמים, הן במוזנות והן בכל צרכינו בחיים, ולכן נכיר בטובתו הרבה ונחזיר לו אהבה, שגם אנחנו נשתדל לתת צבע וטעם חדש בתורה ובמצוות שלנו שלא כל יום ידמה לקודמו, שכפי שהוא דואג לשמח אותנו גם אנחנו נדאג לשמח אותו בהתחדשות הרוחנית שלנו, שבעצם זה לטובתנו ולהנאתנו כי כך אנחנו מרגישים חיות וסיפוק והתלהבות בעבודת הקודש.

כפי שהבאנו בספר בפרשת תרומה, בזמן שישראל היו במדבר היה להם תחש טהור למשכן, ותחש טמא לנעלים, והמכנה המשותף לשניהם שהעור היה צבעוני ויפיפה, והמכנה המשותף לשניהם שהעור היה צבעוני ויפהפה, ומפליא מדוע היו צריכים עורות לנעלים, הרי כתוב מפורש דברים כ”ט ד’ שהנעלים לא התבלו במשך כל ה 40 שנה, אלא גדלו עימם ונשארו שלמים, וכן כל הבגדים שלהם היו שלמים נקיים ומגוהצים בנס, ואם כן מדוע היה צורך בעורות למנעלים במדבר?? וגם מדוע עורות צבעוניים, וכי לבשו נעליים צבעוניות?? ונראה, שהנעלים היו לצורך הילדים שנולדו במדבר, ואכן לילדים מתאים לנעול נעלים צבעוניות, ובורא עולם רצה לדאוג לילדים באופן מושלם גם במדבר, לא רק לנעלים חדשות, אלא גם בחן ובצבע שישעשע את הילדים, וכמו שכתוב במדרשים שהקב”ה גם דאג לממתקים לילדים בקריעת ים סוף.

ואכן כך דרכו של בורא עולם גם במזון שאנחנו אוכלים כפי שמברכים בברכת המזון “הזן את העולם בטובו בחן בחסד וברחמים”, שחזן מהטעם השונה בכל מאכל, המזון גם לא בצבע וצורה אחידה לכל המאכלים - אלא

וְהֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמֶּן,

ועל מתנה נפלאה זו איך יתכן שהיהודים אמרו “ונפשנו קצה בלחם הקלקל”?? וכתב רש”י לחם הקלקול - לפי שהמן נבלע באיברים קראוהו קלוקל, אמרו עתיד המן הזה שיתפח במעיים שלי, וכי יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא:

בליבו על שיצא, כי עז בליבו לשמח מאוד את ידידו העני שהפך לעשיר ב"ה.

יחזקאל סוף סוף הגיע לבקתה העלובה המטה ליפול של משה העני, והוא נוקש בדלת, ואף אחד לא פותח, ואז דפק בחזקה וכמעט הפיל את כל הבקתה.

והנה סוף סוף הוא שומע את משה העני צועק ממייטנו, מי זה?? ויחזקאל עונה לו זה אני יחזקאל!! מהר פתח דחוף את הדלת!! אבל משה צועק ממייטנו תבוא מחר לא באמצע הלילה, אבל יחזקאל לא מוותר ועונה לו, זה דחוף תפתחחחחחח!!

ומשה העני קם ממייטנו ופותח בכעס את הדלת וצועק ליחזקאל מה דחוף?? מה בוער לך ככה להעיר בן אדם באמצע הלילה???

ואז יחזקאל מחייך לו ואומר לו: ר' מוישה זכית בפיס אתה מיליונר!! ויחזקאל מחכה לחיבוק וריקוד ולקפיצות השמחה של ר' מוישה.

אך לא את זה הוא קיבל!! אלא משה התחיל להתרצן ואז משה שואל את יחזקאל, רגע! אתה רציני!! אני זכיתי ב 7 מיליון?? ויחזקאל עונה לו בהתלהבות ובשמחה, כן!! מבטיח לך, לא הייתי בא בגשם ובקור ככה באמצע הלילה בשביל בדיחה.

ואז משה נהיה רציני וכעוס ומתחיל לצרוח על יחזקאל "תתבייש לך, אתה לא מתבייש ככה להעיר עשיר באמצע הלילה", ואם לרגע חשב יחזקאל שזה סוג של בדיחה, אבל כשמשה המשיך לצרוח עליו וכמעט הרים עליו ידיים, מיד ברח משם כל עוד נשמתו באפו.

ובדרך חזור לביתו וגם בביתו, יחזקאל ככה כשכל כולו בהלם, איך יתכן וככה בן אדם יתהפך ברגע לרעה ולכפיות טובה עד כדי גועל נפש של התנהגות, פשוט לא להאמין, מחריד!!

וזו רק המחשה לכפיות טובה של עם ישראל כנגד המן, ולמה זה גרם נזק ועונש חמור לעם ישראל, ובפרט אחרי 40 שנה של חסד ה' שנתן להם כל מחסורם במדבר בארץ לא זרועה.

קודם גם התלוננו שאין מים, וגם טענו למה העלייתנו ממצרים למות במדבר, אבל אז הם לא נענשו, אבל כאן הם נענשו בנחשים שהרגו בהם, ותמוה למה דווקא כאן הם כן נענשו???

ונראה, כי כאן הייתה חוצפה מחרידה כי לקחו מעלה ושבח והפכו אותו לגנאי ולרע!! כי כאן הם לקחו את מעלת המן שנבלע בעצמות, מזון של מלאכי השרת, שאין צורך להוציא, וזו צורת חיים הכי נקיה והמכובדת בעולם, שהרי פרעה התגאה שהוא אלוהים והראיה שהוא לא צריך ללכת לשירותים, ואת המעלה העצומה הזו בבת אחת הפכו לגנאי שזה יתפוצץ להם בבטן!!

וכי כל המתים במשך 40 שנה בתשעה באב מתו מתוך פיצוץ?? וכי עדת קרח מתו בפיצוץ?? הלוא רק אישה סוטה רק היא כשחטאה מתה בפיצוץ!! וכי הם כסוטה שחו מי המרים???

ואדגים זאת בסיפור, היה פעם יהודי עני מרוד ששמו משה שפגש אותו יחזקאל והמליץ לו לקנות כרטיס לוטו אולי סוף סוף יזכה בעשירות, אבל משה העני סירב כי אין לו כסף לבזבז על כרטיס הגרלה, עדיף לו לקנות בזה לחם למשפחה.

הציע לו יחזקאל: שלם חצי כרטיס וחצי עלי, אמר לו משה העני תגיד לי וכי אני אפסיד חצי לחם למשפחתי?? אז יחזקאל ברוב טובו תרם לו את כל כרטיס ההגרלה, ויחזקאל לקח העתק של כרטיס ההגרלה.

וקצת לפני חצות לילה, הצליח יחזקאל לברר את תוצאות ההגרלה, ובשומעו את התוצאה הוא קפץ משמחה, אכן העני משה זכה בפרס הראשון 7 מיליון בלי עין הרע.

ובהתלהבות יצא יחזקאל מביתו למרות השעה המאוד מאוחרת בכדי לבשר למשה העני על זכייתו הגדולה ברוך השם, ולמרות הגשם והקור הגדול יחזקאל לא הרגיש חרטה

נלמד מזה עד כמה עלינו לא להיות כפויי טובה, וגם דברים משתנים אסור לאבד ראש וכיוון לגמרי, והכי חשוב, לא להפוך טוב לרע, או להפוך מעלה לחסרון, ולכן זכור נזכור כי קיבלנו עיניים, זו מעלה עצומה שאפשר לראות, אבל לא נעשה את ההיפך ונראה מראות אסורים,

קיבלנו דעת ושכל טוב לחשוב מחשבות טהרות ודברי תורה, איך נטמא את מוחנו במחשבות טמאות, וכן בכל המתנות שקיבלנו בחיינו, לא נהפוך אותם בגועל נפש לרעה.

ואסיים בהרגשה קטנה, אני חושב בתפילת 18 בברכה שניה כשאמרתי "מלך ממית ומחיה", שהנה אבא שלי זצ"ל היקר לי שמידי דברי בו דמעות בעיני כי רבו געגועי אליו, הנה קם לתחיה ורואה אותי, מה יעשה לי האם יתן לי סטירה מצלצלת, יוחנן בני אכזבת אותי, כמה ציערת אותי, או להיפך שיחבק אותי וינשק אותי ויגיד לי יוחנן בני כמה שמחת אותי כמה נהניתי ממך כשהייתי למעלה, ואכן במחשבה זו אני משתדל לנצל לטובה וכראוי את המתנות שבורא עולם נתן לי אמן ואמן, ואין יהודי שלא קיבל מתנות מיוחדות מבורא עולם, רק עלינו לנצלם כראוי בעזרת ה' ובעקשנות ובהתמדה.

המשך

התכפר לה בביוזיונות שעשו לה, אם כן המים הקדושים שנכנסו לגופה פועלים לטובה בגופה. **ושוב** זה לא כשכר, **אלא** מכוח קדושת המים ששמו של ה' בם, **עד** כדי כך שהרמב"ם כותב **שפניה יאירו**, ויתכן שמקורו מהתרגום יונתן.

ויתכן שבדיוק מזה חששו עם ישראל, הם ידעו שזה לחם אבירים, לחם שמלאכי השרת ניוזנים ממנו, וזה שאינו יוצא מהגוף זה מחמת קדושתו ומעלתו, ובכל אופן הם חששו שמא הקדושה של המן יהיה כמי סוטה שבמים יש קדושת שם ה'.

ולכן, אם גופם קדוש זה פועל לטובה ולברכה, אבל אם יחטאו ויטמאו אזי גופם יתפוצץ, כי גופם לא יוכל לסבול את קדושת המן שבקרבם, לכן חששו ונפשם קצה מהמן.

ובזה הם טעו, כי אם כל ה 40 שנה כל אוכלי המן שמתו בעונשים על חטאיהם לא מתו ממיתה כזו שגופם התפוצץ, סימן שזה לא עובד כמו מי סוטה, ואכן גם הם עצמם נענשו בנחשים ארס חיצוני ששרף אפילו את הנפש ולא בפיוץ גופם.

והסיבה להבדל הוא, כי המן ניתן להם לכתחילה על ידי בורא עולם כפרנסה במדבר בארץ לא זרועה, ולכן בורא עולם לא השתמש בזה נגדם למרות קדושת המן שבקרבם.

אבל באשה סוטה שעשתה מעשה והיא עצמה הכניסה את עצמה למצב זה, ולכן נמחק עבורה שם ה' לכן שם קדושת המים פועל וכשהגוף טמא הגוף מתפוצץ.

כפי שכתבתי כאן הם לקחו את מעלת המן שנבלע בעצמות, מזון של מלאכי השרת, ואת המעלה העצומה הזו בבת אחת הפכו לגנאי שזה יתפוצץ להם בבטן!!!

והנה בפרשת נשא שאלנו, למה באשה שנטתרה ולא נטמאה מקבלת שכר - בני זכרים ותלמידי חכמים, הרי בכל זאת היא נטתרה עם אדם זר? וכן שאלנו למה האיש שהסתתר עמה לא מקבל שכר כמוה כשהיא לא נטמאה??

ושם תירצנו, שיתכן שאשה שלא נטמאה לא מקבלת שכר על מה שלא חטאה, ולכן גם האיש שהסתתר עמה לא מקבל שכר, **והברכה** שמקבלת שיהיו לה בני זכרים ותלמידי חכמים זה רק בזכות העפר והמים ששתתה, כי יש בעפר כוח וזכות.

כמו שהגמרא אמרה שבזכות אברהם זכינו לעפר סוטה, **ולכאורה** תמוה שהרי בעפר זה יש גם מוות וקללה, ומה זכות היא לאברהם אבינו???

אלא אכן המים עם העפר שבהם נמחק שמו של בורא עולם הם קדושים וטהורים, וקדושת שם ה' שנמחק לא התבטל חלילה אלא הוא עבר מהכתב לעפר בזכות אברהם אבינו.

ואכן המים הקדושים כשנכנסים לאשה טמאה אזי היא מתפוצצת, כי הטמאה שבה לא יכולה לקלוט את עוצמת הקדושה שבמים, ולכן אצלה המים גורמים קללה לגופה.

אבל אם היא לא נטמאה לגמרי, וכל מה שחטאה בענפי הזנות שנטתרה וכו' זה כבר

ללמדנו, שבורא עולם כשמשיע עלינו קדושה מטובו, שזה יהיה חלק מאתנו וחלק מגופנו, הוא מגן עלינו שזה יהיה לברכה ולא לקללה, כמו שהמצה ויין של קידוש והבדלה ושאר אכילות המצוות שנהפכים לחלק מהגוף שלנו, לא משמשים להזיק לנו בעת טומאתנו, וגם לא חסרים לבורא עולם דרכים להעמיד אותנו על מקומנו.

והעיקר שלא נחשוב לרגע לא לקדש את עצמינו מחשש שנתפוצץ ברגע של טומאה, כי זו תהיה עצת היצר, אלא אנחנו נשקיע את כל כולנו בקדושה מושלמת, ושגופינו יהיה ספוג בקדושה, וכמה שנהיה יותר קדושים כך ניפול פחות, ונהיה טמאים פחות, והבא להיטהר מסייעים בידו, אמן ואמן.

וְנָתַן לָנו אֶת הַשֶּׁבֶת, וְקִרְבָּנוּ לְפָנֵי ה' סִינֵי, וְנָתַן לָנו אֶת
הַתּוֹרָה, וְהַכְנִיסֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְנֵה לָנו אֶת בַּיִת
הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ
בַּפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן:

פֶּסַח, מִצָּה, וּמְרוֹר.

מְרָאָה בְּיַד עַל הַזְרוּעַ וְיִזְהַר שְׁלֹא לְהִגְבִּיחַ אוֹתָהּ.

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזִמְן שְׁבִית
הַמְקַדָּשׁ הָיָה קֵץ, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם
שֶׁפֶסַח הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ
בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאָמַרְתֶּם זָבַח פֶּסַח הוּא לִי,
אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת
מִצְרַיִם, וְאֵת בְּתֵינוּ הִצִּיל? וַיִּקַּד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ.

אמר "עבדי הם ולא עבדים לעבדים", והדלת
והמזוזה עדים לכך, ולכן עבד נרצע על הדלת
והמזוזה העדים!!

מצד אחד פסח זה מלשון דילוג, אבל מצד
שני כתוב בגמרא בקידושין כ"ב בשם ר"ש ב"ר:
שבזמן שה' פסח על דלתות ישראל אז הקב"ה

שהקב"ה כן עצר בכל בית יהודי כי היה לו מסר חשוב לומר על כל בית יהודי: "עבדי הם", אלא צריך לומר שד' רק פסח מלהזיק בבית יהודי!!

ואם כן מצד אחר ה' דילג על דלתות ישראל ומצד שני בורא עולם אמר בכל דלת "כי לי בני ישראל עבדים", ובעצם יוצא מכאן

בזמן שד' פסח על דלתות ישראל אז הקב"ה אמר "עבדי הם ולא עבדים לעבדים"

בשפתי חכמים שמפסוק זה משמע שצווה את ישראל עצמם שיוציאו את עצמם, ולכאורה זה לא מובן שהרי הם לא יצאו בכוחות עצמם, ולכן הבין הירושלמי שכאן ציווה אותם על שחרור עבדים עבריים.

ואפילו שאז הם לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, בכל זאת בלי צל של ספק שאחרי זה כשרווח לעם ישראל מהעבודה, ובפרט בזמן המכות שהפסיקו לעבוד למצרים, בוודאי משה רבינו קיים את ציווי ה', והודיע לעם ישראל שהקב"ה מפלא במכות בין עם ישראל למצרים, ומוציא אותם ממצרים ומעבדות פרעה בתמורה שיהיו רק עבדי ה', ומעתה ועד עולם לא יהיו יותר עבדי בשר ודם, ואפילו לא של אדון יהודי.

ולכן עצם הצלתם ויציאתם ממצרים במכת בכורות זה עצמו ברור היה ליהודים ממזמן שעל מנת כן פסח ה' על דלתותיהם והצילם והוציאם ממצרים – בכדי שיהיו עבדי ה'!!

ובעצם "עבדי הם" כבר כלול ב-4 לשונות של גאולה שאמר להם באותו זמן עוד לפני תחילת המכות ככתוב: "לכן אמור לבני ישראל אני ה', והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והצילתי וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלוקים" שתהיו עבדי – כמפורש בספר בכור שור, ולכן הם ידעו עוד לפני תחילת המכות שהם יהיו חייבים לשחרר עבדים – כי הם יהיו עבדי בורא עולם ולא עבדי בשר ודם.

וראיה לי לדבר מהירושלמי קידושין א' הל"ב שכתוב שם אוון ששמעה "מהר" סיני (שמות כ) "לא יהיה לך אלהים אחרים" ופרקה מעליה עול מלכות שמים וקיבלה עליה עול בשר ודם, וכן אוון ששמעה "לפני" הר סיני (ויקרא כ"ה)

בפשטות גם אם היה אמירה ברורה של בורא עולם כשפסח על דלתות ישראל בפשטות עם ישראל לא שמע זאת, כי אם כן היה על הגמרא לכתוב שאוון זו שמעה והדלת והמוזוזה עדים לכך, ואם אכן עם ישראל לא שמע נשאלת השאלה לשם מה הקב"ה אמר אם עם ישראל לא שמע???

ובעצם בנביא ירמיה ל"ד י"ג כתוב: "כה אמר ה' אלקי ישראל אנכי כרתי ברית את אבותיכם ביום הוצאתי אותם מארץ מצרים מבית עבדים לאמר: מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי אשר ימכר לך ועבדך שש שנים ושלחתו חפשי מעמך", ושם לא כתוב "אמרתי" אלא "כרתי ברית", ופלא מתי היה דבר זה ביום יציאת מצרים?

ואולי בורא עולם כשפסח על דלתות ישראל והצילם, אז ה' אמר במפורש או על ידי מעשה המוכיח את כוונתו הברורה שהוא מצילם ומוציאם ממצרים תמורת זה שעם ישראל יהיו עבדים לבורא עולם במקום עבדים לעבדים שבזמן הזה הכוונה הייתה למצרים, ויש במובן זה גם שלא יהיו עבדים לכל בשר ודם.

אבל עדיין צריך עיון מהיכן להם לישראל לדעת שבנתנם דם על הדלתות ופסחת ה' על דלתות ישראל והצלתם יש בזה ברית שיהיו עבדי ה'???

והאמת שעם ישראל נצטווה על כך עוד לפני תחילת המכות, שבתחילת פרשת וארא אחרי שלא שמעו אל משה מקוצר ומעבודה קשה, כתוב בפרק ו' פסוק י"ג "ויצום אל בני ישראל, להוציא את בני ישראל מארץ מצרים", וכתוב בירושלמי ר"ה פ"ג ה' אר"ש בר"י שציווה על שילוח עבדים.

וייתכן שלמדו כן מכוח הדיוק שכתב

להשמייע להם זאת במתן תורה בכדי שיהיה תוכן ממשי של קיום מצוות בדרישה של "עבדי הם", וכפי שכתב רש"י בפרשת יתרו על הפסוק "ותגיד לבני ישראל", שיחד עם המסר שעם ישראל זה "עם סגולה וממלכת כהנים" פירט לזכרים עונשים ודקדוקים ובפשטות הכוונה עונשים ודקדוקים במצוות התורה, כי היה צורך בהמחשה ותוכן תורני להבין במה עם ישראל הופך את עצמו לעם סגולה וממלכת כהנים.

וקצת ראייה לי בדבר, מדברי הירושלמי הנ"ל, שעוד קודם המכות ציווה ה' שבני ישראל יוציאו עצמם ממצרים, שכלל בזה מצווה של שילוח עבדים, ולכאורה לפני המכות משה רבינו נצטווה להודיע לבני ישראל ב 4 לשונות של גאולה שבוא עולם יוציא אותם מעבדות מצרים ושיהיו עבדי ה' וכאמור, מה פתאום היה צורך למשה באותו זמן לחבר לציווי זה גם את מצוות שילוח עבדים??

אלא כאמור זה מובן, שבוא עולם כשקבע שעם ישראל הם עבדי ה' מיד רצה לחבר לזה מצווה ממצוות התורה כך יבינו וימחישו את המשמעות של "עבדי ה' - עבדי הם ולא עבדים לעבדים" בהלכה למעשה.

כי לי בני ישראל עבדים, ושינוי הלשון מלמדנו - שאת "כי לי בני ישראל עבדים" שמעו עוד לפני הר סיני, דהיינו על ידי הזהרות משה על פי ציווי ה' כל משך המכות.

ולפי זה גם מובן למה במכת חושך מתו רוב רובו של עם ישראל, וכפי שכתב רש"י שרשעים היו שלא רצו לצאת ממצרים ולהיות עבדי ה', ולכאורה קשה הרי אין עונשין אלא אם כן מזהירים? אלא כאמור משה הודיע להם והזהיר אותם להיות עבדי ה' כבר מתחילת המכות הרבה קודם מכת חושך, ולכן למזידים ולרשעים נחשבו.

לסיכום: בורא עולם רימו בעשרת הדברות שהם עבדי ה' ולא עבדים לעבדים, ודי היה ברמו כי כבר קודם כרת ברית על כך עם ישראל במכת בכורות כשהצילם, והברית הייתה ברורה להם כי מתחילת המכות היה ברור להם ונאמר להם די במפורש, שבוא עולם מוציא אותם מעבדות מצרים בכדי שיהיו עם ה' ועבדי ה'.

ויתכן שהקב"ה לא השמיע לאזנם במכת בכורות "עבדי הם", כי בורא עולם המתין

מראה את המצות למסבים ואומר:

מִצְחָה זֹו שְׂאֲנֹו אוֹכְלִים, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שְׁלֹא
הַסְפִּיק בְּצַקְם שְׁלֹ אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה
עֲלֵיהֶם מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגֵאָלָם,
שֶׁנֶּאֱמָר: וַיֹּאפֹו אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֵגֶת
מִצּוֹת, כִּי לֹא חָמֵץ, כִּי גֵרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלוּ
לְהַתְמַהֵמָה, וְגַם צִדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

מצחה זו על שום מה???

שאכלו משירי הבצק (או משירי המצה) ששים ואחת סעודות.
וקשה שהרי מצד אחד כתוב בפסוק שעם ישראל לא הכין צידה לדרך, ורש"י כותב

והנה בפסוק "ויבאו בני ישראל בטו' לחדש השני לצאתם מארץ מצרים, וילונו כל העם" ופירש רש"י, שבו ביום כלתה החררה שהוציאו ממצרים, והוצרכו למן, למדנו

להגיד בשבחן של ישראל שסמכו לגמרי על ריבוננו של עולם, כמו שכתוב "כה אמר השם זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", ומצד שני כתוב שלקחו איתם בצק שהספיק להם ל 62 סעודות, ולא מובן אז הם בעצם כן הכינו צידה לשלושים יום אז מה כאן הביטחון שסמכו על השם שיפרנסם??

וכן קשה שכבר לפני היציאה ממצרים נצטוו לאכול קרבן פסח עם מצות, ובכל שבעת ימי הפסח אסור לאכול חמץ, רק מצות, (רק יש דעות שציווי זה היה רק לדורות), אם כן לכאורה וכנראה היהודים הכינו ואפו מצות לפני היציאה ממצרים עבור שבוע שלם, אז אם כך למה ביציאה כתוב "וישא העם את בצקן טרם יחמץ", מה הסיפור של הבצק?

אלא נראה, שבאמת עם ישראל היה לו ביטחון בבורא עולם שידאג להם במדבר, חסד נעוריך אהבת כלולותיך, ולכן לא הכינו כלום מלבד מצות מצוה שאכלו בליל פסח עם הפסח והמרור, רק ברגע שהם טעמו את המצוה בתוך גופם מצת מצוה, אז בער בהם אש קודש, שזה גרם להם לרצות לפני היציאה לעשות עוד מצות לשבעת ימי הפסח.

ולמרות שהיה להם ביטחון, אבל הם רצו מצות חבורה שהן עשו לבד לשם מצוה ולא

לחם מן השמים, וכמו שרש"י כתב "על שכמם" - אף על פי שבהמות הרבה הוליכו עמם מחבבים היו את המצות (מכילתא).

ולכן הכינו בצק בליל פסח אחרי כל הסעודה, ומיד אחרי הסדר הם רצו לעשות מהבצק מצות, ובפשטות הסעודה ושירות והתשבחות לבורא עולם באותו לילה ליהודים דור יוצאי מצרים שחיו בעצמם את הניסים לקח הרבה יותר זמן מליל הסדר שלנו, ויתכן שהם התעוררו להכין מצות רק כשסיימו את מצוות ליל הסדר, אבל המצרים לחצו וגרשו אותם, ובמקום לזרוק את הבצק ולסמוך על בורא עולם שידאג להם, עדיין בער בהם מצות חבורה שלנו, עבודת יד מהדרין מן המהדרין, לכן שמו את הבצק במשארותם וחבטו בהם כל הזמן עד שאפו אותם בסוכות, וכשעמלים במצות הם לא מחמיצות.

ועל כן הקב"ה כל כך שמח בהם, וגם זה נכלל בחסד נעוריך אהבת כלולותיך, שמלבד הביטחון בבורא עולם שידאג להם במדבר, גם בער בהם ההידור מצוה בכל מחיר, כי את הכסף והרכוש הם שמו על חמורים, והם בידם כל הזמן עמלו ושחקו בבצק שלא יחמיץ, להידור מצוה ולחביבות המצוה - ממש אהבת כלולותיך, וכמו שכתוב במכילתא היה נס והבצק הזה הספיק לחודש, דהיינו במקום לשבוע.

ללמדנו, שטעם המצווה אמורה לבעור בקרבנו, וגם כשיש בטחון, נהדר בגופינו ונתאמץ בכל כוחנו להידור מצוה, ודווקא ההתאמצות שאולי יכולים לוותר עליה, זה מוכיח את האהבה שלנו לבורא עולם, חסד נעוריך, אהבת כלולותיך.

עוד בעניין המצות

הראשון שנגמר כבר התלוננו הלוואי מתנו במכת חושך, והרי צמא יותר מסוכן ויותר מציק מאשר רעב? וגם פלא שלא מופיע שנענשו על תלונתם הקשה?? ומדהים שכתוב ברש"י שלחם הם ביקשו כהוגן?? ואולי זה כהוגן יחסית לברש"י!! ואכן פלא למה כבר ביום הראשון שחסר לחם מיד דברו בכפירה, "מי יתן מותנו" - במכת חושך??

כתוב בפרשת בשלח אחרי קריעת ים סוף "וילנו מי יתן מותנו ביד השם באכלנו לחם לשבע", ופלא עצום שהרי בצימאון למים רק אחרי שלושה ימים התלוננו, וגם רק אחרי האכזבה האיומה שסוף סוף הגיעו למים והמים היו מרים, ולמרות זאת הם לא כפרו לטעון מי יתן מותנו במכת חושך כמו הרשעים שלא רצו לצאת, ואילו בלחם כבר ביום

מאוד שהפטיק הנס, וחשבו אולי מאס בהם השם, ולכן התייאשו ונפלו לכדי כפירה מי יתן מותנו, אבל במים שלא היה נס בהתחלה, לכן התאפקו במסירות נפש וחיוכו לישועת השם.

אבל האמת היא שגם בלחם שהפטיק הנס, זה היה רק ניסיון לראות איך עם ישראל מגיבים בנפילה, ועליהם היה לא להתייאש חלילה, ובעצם בורא עולם רצה לשדרג אותם למן - לחם רוחני מיוחד, לחם אבירים של מלאכי השרת.

ולכן כלפי הלחם זה נחשב שביקשו כהוגן ולא נענשו על זה כי זה היה ניסיון רוחני ולא סתם תאוה חלילה.

ונראה לתרץ על פי היסוד שכתבתי בסוף פרשת בא, שברגע שהם טעמו את המצווה בתוך גופם מצת מצוה, אז בער בהם אש קודש, לעשות עוד מצות שיהיה להם לכל שבעת ימי הפסח, ולמרות שהיה להם ביטחון בה' שידאג לכל צרכיהם, אבל הם רצו מצות חבורה שהן עשו לבד לשם מצוה ולא לחם מן השמים, וכתוב **במכילתא** שהיה נס והבצק הזה הספיק לחדש, דהיינו במקום לשבוע.

אמנם ברגע שהסתיים הנס ונגמר להם המצות, מיד הם התלוננו, א. כי הרגישו מיד חוסר בהשתוקקות למצווה שטעמו במצות שהכינו מתוך אהבת כלולותיך, והנפילה הרוחנית גרמה להם לייאוש. ב. הם נבהלו

לכן עלינו להתחזק בעיקר בתפר שבין עליה ועליה רוחנית, ולא ליפול עם סיום עליה אחת, כי הסיום לא אומר שבורא עולם מאס בעלייתנו, אלא יתכן שלהיפך בורא עולם רוצה עכשיו לשדרג אותנו לעליה ברמה רוחנית גבוהה יותר, ועל כל פנים לא להתייאש כי יתכן שזה ניסיון לראות האם באמת אנחנו אוהבים את הבורא גם בסיום התלהבות העלייה, ובעזרת השם נקיים את הציווי שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, שנתחדש כל יום בעבודת השם, ככה לא תגמר לנו העלייה, אלא נטפס למעלה למעלה לידיו של הקב"ה הפרוסות לנו באהבה ובשמחה בני "שובו אלי ואשובה אליכם".

מְרָאָה אֶת הַמְרֹר לְמִסְבִּים וְאוֹמֵר:

מְרֹר זֶה שְׂאֵנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שְׂמֵרֵנוּ הַמְצָרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמְצָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּחֶמֶר וּבְלִבָּנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשָׂדֵה אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֹךְ.

בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חַיֵּב אָדָם לְרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יֵצֵא מִמְצָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבְנֶךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמְצָרִים. לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּלִבָּד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא, אֵלֶּא אַף אוֹתָנוּ גָּאֵל עַמָּהֶם, שְׁנֵאמַר: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ, לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּנוּ.

ובתכלת שבשמים, לכן זכה גם לדמיון של עדים מתוך שראה את חוטי הציצית, וכך ניצל מהעבירה.

והוסיף שבגמרא פסחים קט"ז ובהגדה כתוב "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", יבוא אדם ויגיד אני לא בעל דמיון, איך דורשים ממני לדמיין כאילו יצאתי ממצרים???" אבל היות וכתוב "חייב" סימן שלדמיון זה אפשרי בהחלט וכן לדמיין זה חובה, וזה כלל גדול ביהדות!!! ואם אדם ישתמש בכל מצווה בדמיון הראוי לה, יהיה קל עליו להגיע גם לדמיון המושלם כאילו הוא יצא ממצרים.

וממילא מובן לענ"ד המשך דברי ההגדה, "וְאֵפִילוּ פָּלְנוּ חֲכָמִים, פָּלְנוּ נְבוֹנִים, פָּלְנוּ זְקֵנִים, פָּלְנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה, מִצּוּהָ עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָרִי זֶה מְשַׁבַּח", דהיינו שגם אם אתה מכיר את סיפור יציאת מצרים בכל זאת תספר כי זה מצווה.

ולכאורה זה תמוה, כי אם אתה מכיר כבר את הסיפור אז יתכן שאי אפשר לקרוא לזה סיפור, וגם האם יש מצווה דווקא לספר גם כשאתה מכיר מצוין, כאילו גזירת הכתוב???

אלא הדברים מאירים כשמש, מצוות סיפור יציאת מצרים, זה לא לספר ולגלות את הידוע לנו משנים עברו, אלא לספר ולהמחיש ולדמיין שאנחנו עבדים במצרים, ולחוש את הכאב מחדש, ככה זה לא חזרה על סיפור מוכר גרידא, אלא לחיות את השעבוד ואת הגאולה מחדש, לא חלילה שעמום אלא חיות של דמיון והמחשה ברורה "עבדים היינו" כפשוטו, איייווי!!! תפסיק להרביץ לי מצרי רשע, איייווי!!! למה עוד מכה עם השוט, אני לא יוכל לעבוד אני יקרוס בגלל המכות.

"חייב אדם לראות את עצמו כאילו", ואם יבוא אדם ויגיד אני לא בעל דמיון, איך דורשים ממני לדמיין כאילו יצאתי ממצרים???" אבל היות וכתוב "חייב" סימן שלדמיון זה אפשרי בהחלט וכן לדמיין זה חובה, וזה כלל גדול ביהדות!!! ואם אדם ישתמש בכל מצווה בדמיון הראוי לה, יהיה קל עליו להגיע גם לדמיון המושלם כאילו הוא יצא ממצרים.

בעצם כלל גדול הוא ביהדות ובעם ישראל, הצורך להפעיל את הדמיון ואת כוח הציור, שכמו שיש "וחטאתי לנגדי תמיד", יש את ה"שוויתי ה' לנגדי תמיד".

וכן התפילין זה לדמיין את הקשר שאני מתקשר ומתחבר לבורא עולם ביד כנגד הלב ובראש כנגד המוח והמחשבות, שכל מחשבותינו ותאוות ליבנו יהיו משועבדים להקב"ה.

והנה לגבי הציצית הגמרא מנחות מ"ג אומרת שיש בו תכלת הדומה לים וים לרקיע ורקיע וכו', ונשאלת השאלה וכי מישוהו אכן חושב על זה כשהציצית עליו???" אלא הכוונה שזה התפקיד והחובה עלינו לחשוב ולהפעיל את הדמיון ולטפס בדמיון עד כיסא הכבוד, וכך הציצית והתפילין אכן ישפיעו עלינו כראוי, כי מהם נגיע לדמיון עמוק וגבוה ונתחבר לבורא עולם מאוד.

ואכן מסופר בגמרא מנחות מ"ד על תלמיד חכם שהלך לחטוא וממש רגע לפני העבירה נדמו לו חוטי הציצית ל 2 עדים, מיד התגבר ופרש מהעבירה, ולכאורה זה תמוה ומוזר איך בדיוק נדמים חוטי ציצית לעדים, 2 אנשים בשר ודם???

ועל זה אומר רבינו ירוחם, אותו תלמיד חכם כל ימיו צייר ודמיון כל מצווה את תכלית הדמיון הרצוי של אותה מצווה, בתפילין להתקשר לה' ובציצית להיזכר בתרי"ג מצוות

החזון איש זצ"ל ומהחלון ראה שהחזון איש נמצא לבד בחדרו, אבל הוא שומע את החזון איש מדבר עם "אביי" ואומר לו הרי "רבא" צודק בטענה, מה אתה עונה על זה "אביי"? אהה, אביי זה מה שאתה טוען!!! נו, רבא מה אתה עונה לאביי על זה???

השומע היה בהלם!!! הוא היה בטוח שזכה לראות בעיניו איך לחזון איש יש התגלות של אביי ורבא שבאו היישר מעולם האמת ללמוד עם החזון איש חברותא.

וכשנכנס לביתו של החזון איש לבירור העניין המדהים, הסביר לו החזון איש לאכזבתו מצד אחד שאין כאן התגלות, אבל מצד שני לשמחתו שלמד מהחזון איש דרך בלימוד התורה שעל האדם להמחיש ולדמיין שחכמי הגמרא נצבים כאן ומתווכחים מולו והוא משתתף איתם בוויכוח, ככה לימוד הגמרא חדרר לעצמות, ומחייה את הנשמה.

והדוגמא, ב"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בכני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית", וכפי שכתבתי באריכות בתחילת ההגדה.

כמו כן לא נשכח, את יוסף הצדיק בשעת הניסיון הגדול ראה דמות אביו וכך ניצול מעבירה, וכן כל מעשה הקרבנות זה להפעלת הדמיון כאילו אני הייתי אמור להישחט ודמי היה אמור להיות מותו על גבי המזבח וכו'.

וכן הכרובים באים להמחיש את אהבת הבורא לעם ישראל!! וכן מצוות "סוכה" זה בכדי להמחיש שהיינו בענני הכבוד!! וכן "שופר" זה בכדי נזכור ונדמיין את עקידת יצחק!!!

ושמעתי מעשה, שאחד התקרב לביתו של

סיפור

אומר: יהיה כאן אלימות קשה, חכה!! ואז הוא מסיים לקלל.

שקט, כולם מחכים לשמוע את תגובתי, את הסדרה של הקללות שאני יחזיר לו, אבל אני לא חונכתי לקלל מעולם, ולכן במקום לקלל, רק אמרתי לו מילה אחת "תודה", והלכתי.

שמעתי אנשים מאוכזבים, ואז אני שומע רעש של מכות חזקות, וראיתי שהאבא הזועם התחיל לדפוק אגרופים על גג המכונית. חשבתי לעצמי, וואו!! זה המכות שהיו מוכנות לי, ה' ישמור.

ומאז בכל פעם שהאבא השכן היה רואה אותי הוא היה מיד עובד לצד השני של הכביש, ככה נהג לעשות במשך שנתיים לערך.

יום אחד בדיוק נפגשנו בדיוק בקרן זוית של בנין, ואז אמרתי לו שלום, ולהפתעתי הוא ענה לי שלום, התלהבתי!! אחרי שנתיים, סוף סוף הוא עונה לי יפה!!! ואז שאלתי אותו, בבקשה תאמר למה במשך שנתיים כאילו ברחת ממני, וכי יש לי קרניים???

ואסיים במעשה אמתי לפני שנים בא שכן שלי עם בנו להירשם לישיבה, אבל אני הכרתי את בן השכן שהיה "האלים" של השכונה, ידו בכל ויד כל בו, ילד אלים במיוחד, ולכן המלצתי לראש הישיבה לא לקבל תלמיד זה.

והאבא השכן היה המום, וכעס עלי איך אני ככה מתנהג עם שכן?? ועניתי לו, שהוא אבא דואג לאחד - שזה בנו, אבל כאן בישיבה צריכים לדאוג לחמישים בחורים, שעלולים לסבול קשות מאלימות בנו היקר, וכך נפרדנו בכעס.

יום אחד בצהרי היום בשכונה, כאשר מכונית חונה מפרידה בנינו, אמרתי לו "שלום!!" והוא במקום לענות לי שלום, הוא החל לקלל אותי ואת כל המשפחה, אבא, סבא, עד אברהם אבינו, בלשון שעד לאותו יום לא הכרתי.

וכמוכן לשמע הצעקות, כל אנשי השכונה התאספה ליד המכונית, בעיקר נשים וטף, וסתם עוברי אורח, ובקצה האוזן אני שומע שנים מלחששים: חכה, זה יגמר רע מאוד, והשני

ובכיכול נכנסתי לנעלים שלך ולראש ולמחשבות ולרגשות שלך.

והנעלים שלך היו נעלים של אבא מסכן, שבצער גדול על זה שעייב את בנו להיכנס לישיבה, ועוד אותו אחד חצוף גדול הוא, שאומר לי שלום כאילו הכל בסדר, פשוט דמיינתי את עצמי במקומך ממש, לא הייתי אני באותו רגע, אלא אתה.

לכן לא נפגעתי לא כעסתי ואמרתי לך "תודה" באמת, כי המחשת לי מה זה כאב אמתי של אבא הכאוב על צער בנו.

הוא צחק, ואמר לי, אני יגיד לך את האמת אני בחיים שלי לא ראיתי בן אדם כמוך שמקללים אותו ואת כל משפחתו את האבא והאמא בכל הקללות ובפרסייה - בפני קהל רב, בפני כל השכנים, ובמקום להחזיר קללות נמרצות, הבן אדם עוד עונה לי "תודה", זה פשוט הפתיע אותי, ומפחיד אותי איך אתה מסוגל ככה להבליג???

עניתי לו, שלא תחשוב שאני מלאך, אלא למדתי זאת מיוסף הצדיק - "להתנתק", כי כאשר התחלת לקלל, יצאתי מהנעלים שלי

ונשק זה, ופטנט זה הוא עוצמתי בהרבה תחומי חיים, בן חברים ובין בני זוג - להבין לעומק את הצד השני, ככה נמנעים הרבה מריבות, או הרבה סכסוכים נעצרים די בתחילתם, וגם רעיון נפלא זה יכול מאוד להיות לעזר רב בניסיונות הקשים של היצר הרע כשרוצה להפיל אותנו ברשתו, פשוט להתנתק!!! אני יוצא מהנעליים שלי, ומדמיין שאני קודש הקדשים, יעקב אבינו, או צדיק ענק בן דורנו, אני עכשיו החפץ חיים, נו! החפץ חיים יחטא????? וככה אני מתגבר על יצרי הרע!!! לכן אנא קחו ואזרו אזור ואומץ מול היצר, בהצלחה לכם!!! וזכרו גם על זה חייב אדם לומר "בשבילי נברא העולם", וגם על זה נאמר הכלל "ויגבה ליבו בדרכי השם", חזק ואמץ ותצליח אמן ואמן.

מגביהים את הפוס עד הללויה.

לְפִיכֶן אֲנַחְנוּ חַיִּים לְהוֹדוֹת,

הפעם אודה ה'

היא הרגישה שקיבלה מעל ומעבר למה שמגיע לה, והכרה כזו היא שלימות!! כי בן אדם אומר תודה למרות שלא מגיע לי ובכל זאת קיבלתי, ושלימות זו נותנת כוח לתקן.

והנה כתוב במפרשים שעצם מה שלאה הקדימה ללדת זה כבר שימח את יעקב, ובורא עולם בכוונה עשה זאת תוליד ראשונה בכדי שתיכנס אהבתה ליעקב, וכתב רש"י שלאה והאימהות ידעו בנבואה שיהיו 4 נשים ו 12 ילדים ליעקב, לכן כאשר נולדו לה 3 ילדים זה כביכול חלקה השווה בחלוקה של 12 ילדים ל 4 נשים, וגם יש מפרשים שבשלושה בנים הראשונים היא בקשה בשלבים רחמים מהבורא שתתרד השנאה ותכנס אהבה בלב יעקב אליה.

כתוב בדעת זקנים של בעלי התוספות, שלאה ראתה ברוח הקודש שיהודה הודה על מעשה תמר, על כן אמרה אודה את ה', והוסיף רבינו בחיי שזה השם הראשון שבשלש עשרה מדות והוא מדת התשובה, ולכן נרמז השם הזה בשמו, כי הודה ולא בוש!! וגם גרם לראובן שיודה, ולכן יצא מזרעו דוד ע"ה שהקים עולה של תשובה.

אומנם פשטות הפסוק הוא מלשון תודה לבורא עולם על מתנה, ולא הודאה על חטא וטעות, ובכל זאת יש קשר בין הדברים, שבכוח הכרת הטוב להגיד תודה, זה נותן גם את הכוח להודות באמת, כי שניהם קשורים - הכרת האמת. והתודה של לאה הייתה מושלמת, כי

לישועה, מאת ה' הייתה זאת היא נפלאות בעינינו, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו", כי ההודאה והתודה על הצער שהיה והסתיים, הוא לא שנתייחס ונראה את הישועה כפיצוי או תיקון עוולה, אלא באמת לא מגיע לי כלום לא פיצוי ולא תיקון עוולה, כי כל הישועה מתחילתה ועד סופה מתנה מושלמת היא מאת ה'.

והדוגמה וההמחשה לכך זה בפסוק "אבן מאסו הבונים הייתה לראש פינה", שאבן מאוסה זו לא מגיע לה פיצוי על שהיא מאוסה, וגם היא לא בת רגשות וצער, ובכל זאת בורא עולם נותן לה מתנת חיים להיות ראש פינה, כי בורא עולם אוהב דבר והיפוכו וכדלהלן.

וכפי שאמרה חנה בשירתה שבורא עולם מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם, וכל התהפוכות לטובה שכתבה זה לא כפיצוי ותיקון עוולה כביכול ח", אלא הכל ברצונו יתברך, כי הוא בורא עולם והכל בידו והכל לפי רצונו, ורצונו להמחיש את התהפוכות החדות בכדי שכולם יכירו את כוח מלכותו יתברך שמו ויתעלה, ושכל העולם יתפללו ויחילו לחסדו, ככתוב "רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו".

אבל בכן הרביעי כבר לא הייתה בפיה בקשת רחמים וגם לא היה חסר לה בחלקה השווה לאחרות, אלא היה לה בזה תוספת מעל כולם, על כן היא נתנה תודה לבורא עולם, כי זו הייתה מתנה מושלמת שממש קיבלה בלי שום סיבה.

אבל נראה שיש כאן יותר מזה, שבכן הרביעי שנולד ללאה היא לא העלתה על דעתה לרגע שזה משמש כפיצוי על צערה המתמשך, כדרך הרבה אנשים שכשמקבלים שפע טוב לאחר צער, הם לא מפרשים זאת כמתנה, אלא מקבלים זאת ומפרשים זאת כפיצוי המגיע להם על עוגמת הנפש.

אמנם לאה הצדקת לא חשבה לרגע שמגיע לה פיצויים על שהייתה שנואה בעיני בעלה ועל צערה המתמשך שבכתה על שאמרו שהיא תחתן עם עשיו הרשע, אלא כל תוספת מעל חלקה הצפוי בהגיון החלוקה שחשבה, מיד היא החשיבה זאת כתוספת שלא היה מגיע לה בכלל, וקיבלה זאת כמתנה מושלמת בלי שום סיבה ועילה, ולכן היא אמרה תודה מושלמת, וזוהי הכרת הטוב המושלמת!!!

ועל זה אומרים "אורך כי עניתני ותהי לי

כך עלינו להתבונן בישועה שהגיע לאחר הסבל, שהישועה היא לא פיצוי, אלא כדבר והיפוכו, ויש כאן חסדי בורא עולם מתחילתו ועד סופו, ותודה על הכל למרות שהיא נפלאות בעינינו, ותפילתנו שנזכה לראות ולשמוח - נגילה ונשמחה בו.

וחובה עלינו להיות אנשי אמת, ולהכיר טובה באמת, ולהפסיק להיות אנוכיים ולחשוב רק על עצמנו ולרחם על עצמנו ולהצדיק את עצמנו, כי בצורה כזאת תמיד נרגיש שחייבים לנו, וזה דוחה אנשים מחברתנו, זה פשוט מגעיל אנשים לחיות עם אדם שלא מוקיר טובה אלא מרגיש שחייבים לו ואפילו שגמלו עמו טוב הוא מלא טענות כרימון שלא גמלו עמו טובה מושלמת, ואדם כזה בחיים לא יודה באשמה כי תמיד יאשים אחרים בכישלונותיו, והוא יהיה אדם בודד ומנודה ונרגן ועצוב ובאשמתו האישית!!!

לכן חובה עלינו להרגיש באמת נפשי כעפר לכל תהיה, אף אחד לא חייב לי כלום, וכל פירור של טובה שעושים אתנו זה חסד מושלם וטהור שעלינו להודות מלב שלם ואמיתי, וככה נצליח לראות נכונה את מומי עצמנו ולתקנם ולהיות אהוב למקום ונחמד לבריות, וזה יעזור גם לשלום בית וליחסי עבודה תקינים, וזה גם מתכון מושלם לחיים הטובים.

המשך - בחשיבות הודאה לה'

בפרשת ויחי מצאנו שיעקב אבינו שיכל את ידו כי העדיף בעת ברכתו לבני יוסף להניח את יד ימינו על ראש אפרים הצעיר, למרות שמנשה היה הבכור.

וייתכן לפרש מדוע אפרים היה מועדף בעיני יעקב שהניח יד ימינו עליו, וגם שזכה שיצא ממנו צדיק גדול יותר מאשר מנשה.

שהרי ידוע שכן אדם מושפע משמו, כפי שמצאנו שהבן הרביעי של לאה הצליח מאוד, כי קראה שמו "יהודה" שבו היא מודה בשמחה לבורא עולם, ואילו שמות הבנים הראשונים היו על שם צערה ותחינתה ותקוותה.

ולכן יצא מזה הכוח ליהודה להודות, וגם זכתה שיצא ממנו דוד שהודה במעשה בת שבע, וגם שחיבר ואמר את התהילים שכל כולו הודאה לבורא עולם.

והנה בסיבת קריאת השמות כתוב שיוסף קרה לבנו הבכור "מנשה כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי", - ששכח את כל מה שהיה לו בבית אביו, ויש בזה עניין של צער ואובדן ושכחה, למרות שיש בזה גם הודאה כפי שהאריכו המפרשים.

ואילו את שם השני קרא אפרים "כי הפרני אלהים בארץ עניי" על שם ההצלחה והריבוי הטוב שהיה לו, לכן אפרים ששמו היה הודיה ושמחה על הצלחה אכן השפיע יותר הצלחה לבן ולדורות הבאים אחריו.

ללמדנו שעלינו להתמקד בחיובי ובטוב יותר מאשר ברע ובצער, כי כאשר בן אדם שמח ומרוצה יש לו חשק להשקיע הרבה יותר מאשר אדם עצוב וממורמר, וגם בית שבו מקיימים מצוות מתוך שמחה וחיובי אזי הילדים שמחים ומקיימים את המצוות בהתלהבות, ואילו בבית שהכל קודר ועצוב ומלא בהתמרמרות, הילדים מקבלים שנאה לכל מה שמסמל בית זה, ולא פלא שיש מפרשים שאמרו, "סור מרע" - עזוב מלהתעסק ברע ובכלכוך שמדכא, ו"עשה טוב" תתעסק בחיובי בחצי כוס המלאה במצוות בשמחה ולא בהתמרמרות, וקיימו תמיד תמיד "עבדו את ה' בשמחה".

לְהִלֵּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדָּר, לְבָרֵךְ, לְעִלָּה
וּלְקַלֵּם לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל
הַנְּסִים הָאֵלֹהִים: הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת לְחֵרוֹת מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה,
וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל, וּמִשְׁעֶבֶד
לְגִאֲלָה. וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה: הַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עֲבָדֵי יי, הַלְלוּ אֶת שֵׁם יי. יְהִי שֵׁם יי
מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. מִמְזֹרַח שֶׁמֶשׁ עַד
מְבוֹאוֹ מְהֵלֵל שֵׁם יי. רַם עַל כָּל גּוֹיִם יי, עַל הַשָּׁמַיִם
בְּבוֹדוֹ. מִי כִּי אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהֵי לְשָׁבַת, הַמְּשִׁפִּילֵי לְרֵאוֹת
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ? מְקִימֵי מַעְפָּר דָּל, מַאֲשֵׁפֵת יָרִים אֲבִיוֹן,
לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים, עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ. מוֹשִׁיבֵי עֶקְרָת
הַבַּיִת, אִם הַבָּנִים שִׁמְחָה. הַלְלוּיָהּ.

במדרש רבה איכה א' נ' שהכוונה לחנה ושבעת בניה, שמתו ילדיה כי לא השתחוו לפסל למרות דרישת המלך היווני, ואז האמא חנה קפצה אל מותה, ויתכן (אומנם במדרש כתוב נשתטית) שחששה שהמלך יטמא אותה בכדי שלא תתנחם בכך אם צדיקה וקדושה, והיא הצטרפה בשמחה לילדיה הקדושים, וזה המחשה לעבד ה' שבניו וחיו משועבדים בשמחה לקב"ה למרות כל הניסיונות.

"עבדי השם" מי שהוא עבד ה' באמת, כי מתגבר על יצרו הרע, בעבור כבוד בורא עולם, אזי כל החובות שלו הופך כביכול להיות של האדון, כי כל מה שקנה עבד קנה רבו, ולכן במזמור זה של הלל כתוב "מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון" כי ברגע שהחובות של בורא עולם, יש ישועות כי הוא כל יכול, כל הכסף שלו. אגב הסיום אם הבנים שמחה, וכתוב

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֵעִז, הִיְתָה יְהוּדָה לְקֹדְשׁוֹ, יִשְׂרָאֵל מִמְשָׁלוֹתָיו. הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס, הַיַּרְדֵּן יָסַב לְאַחֹר. הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבְעוֹת - כְּבַנֵּי צֹאן. מַה לָּךְ הַיָּם כִּי תִנּוּס, הַיַּרְדֵּן - תִּסָּב לְאַחֹר, הַהָרִים - תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבְעוֹת - כְּבַנֵּי צֹאן. מִלְפְּנֵי אָדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ, מִלְפְּנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הַהֶפְכִי הַצֹּר אַגָּם מַיִם, חֲלָמִישׁ - לְמַעַיְנֵנו מַיִם.

מגביהים את הכוס עד גאל ישראל.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וְהַגִּיעָנוּ לְלִילָה הַזֶּה לֶאֱכֹל בּוֹ מִצֶּה וּמְרוֹר. כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרִים הַבָּאִים לְקַרְאֲתָנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירָךְ וְשָׂשִׁים בְּעִבּוֹדְתֶךָ. וְנֹאכַל שֵׁם מֶן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים אֲשֶׁר יַגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחֶךָ לְרִצּוֹן, וְנוֹדָה לָךְ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלְתָּנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאֵל יִשְׂרָאֵל.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

שׁוֹתִין אֶת הַכּוֹס בְּהִסָּבֵת שְׂמָאֵל.

רחצה

נוטלים את הידים ומברכים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו וצונו על נטילת ידים.

מוציא, מצה

קח המצות בסדר שהניחן, הפרוסה בין שתי השלמות, ויאחז שלשתן בידו ויברך
"המוציא" ו"על אכילת מצה". אחר כך יבצע כזית מן העליונה השלמה, וכזית שני
מן הפרוסה ויטבילם במלח, ויאכל בהסבה שני הזיתים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו וצונו על אכילת מצה.

מרור

כל אחד מהמסבים לוקח כזית מרור ומטבילו בתרוסת, חוזר ומנער התרוסת, מברך
ואוכל בלי הסבה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו וצונו על אכילת מרור.

כורך

כָּל אֶחָד מֵהַמְסֻבִּים לֹקַח כֶּזֶית מִן הַמִּצֵּה הַשְּׁלִישִׁית עִם מְרוֹר וְכוֹרֶכֶם יַחַד, אוֹכְלִים בְּהִסָּבָה וּבְלִי בְרָכָה. לִפְנֵי אֲכָלוֹ אֹמְרִים.

זָכַר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלָּל. כֵּן עָשָׂה הַלֵּל בְּזִמְן שְׁבִית
הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיִים: הָיָה כּוֹרֵךְ מִצָּה וּמְרוֹר
וְאוֹכֵל בְּיַחַד, לְקַיִים מָה שֶׁנֶּאֱמַר: עַל מִצּוֹת
וּמְרוֹרִים יֵאכְלֶהוּ.

שאפשר לזמן המקדש, אולי דווקא זה יקרב לנו את ביאת המשיח ובניין בית המקדש במהרה בימינו, וכדרך שאומרים כל המתאבל על חורבן הבית יזכה לראות בבניינה.

כאן יש חידוש, שלמרות שאנחנו מחדדים בזכר למקדש דווקא עד כמה אנחנו רחוקים מהמקדש, כי חסר לנו את הבשר בכורך, בכל זאת עצם ההשתדלות להידמות עד כמה

שֶׁלַחן עוֹרֵךְ

אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים הַסְעֵדָה הַעֲרוּכָה וְנוֹהֲגִים לֵאכֹל תַּחֲלָה בִּיצִים מְבוּשָׁלוֹת. וְלֹא יֵאכֹל יוֹתֵר מִדֵּי, שְׁלֹא תִהְיֶה עֲלֵיו אֲכִילַת אֲפִיקוֹמֵן אֲכִילָה גְסָה.

צָפוֹן

אחר גמר הסעדה לוקח כל אחד מהמסובים כזית מהמִצָּה שהייתה צפונה לאפיקומן ואוכל ממנה כזית בהסבה. וצריך לאכלה קודם חצות הלילה.

בָּרֵךְ

מוזגין כוס שלישי ומברכין ברפת המזון.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת: בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ
כַּחֲלָמִים. אֲזַי יִמְלֵא שְׂחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה.
אֲזַי יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם: הֲגִדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי הַגִּדִּיל
יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הָיִינוּ שְׂמֵחִים. שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ
כַּאֲפִיקִים בְּנֶגֶב. הַזְרְעִים בְּדַמְעָה, בְּרִנָּה יִקְצְרוּ. הַלֹּחֶץ
יִלֶּךְ וּבִכָּה נִשְׂא מִשָּׁךְ הַזְרַע, בֹּא יְבֹא בְרִנָּה נִשְׂא
אֶלְמֹתָיו.

שלשה שאכלו כאחד חייבים לזמן והמזמן פותח:

רבותי, נְבָרֵךְ

המסבים עונים:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרֵךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

המזמן אומר

בְּרִשׁוֹת מְרַנֵּן וְרִבֵּן וְרַבּוֹתֵי, נְבָרֵךְ (אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ
מִשְׁלוֹ.

המסבים עונים:

בְּרוּךְ [אֱלֹהֵינוּ] שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ

המזמן חוזר ואומר

בְּרוּךְ [אֱלֹהֵינוּ] שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ

קלם אומרים:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזֶּה אֶת
הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לָחֵם לְכָל בָּשָׂר כִּי
לְעוֹלָם חֶסֶד. וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר
לָנוּ, וְאֵל יַחֲסֵר לָנוּ מְזוֹן לְעוֹלָם וָעֵד. בְּעֵבוֹר
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, כִּי הוּא אֵל זֶן וּמְפָרְנֵס לְכָל
וּמְטִיב לְכָל, וּמְכִין מְזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר
בָּרָא. בְּרוּךְ אַתָּה יי הַזֶּה אֶת הַכֹּל.

נוֹדָה לְךָ יי אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֻמְדָּה
טוֹבָה וּרְחֵבָה, וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם, וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים, וְעַל בְּרִיתְךָ שְׁחַתְמָתָ
בְּבָשָׂרֵנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ, וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ,
וְעַל חַיִּים חֵן וְחֶסֶד שֶׁחֻנְנָתָנוּ, וְעַל אֲכִילַת מְזוֹן שֶׁאַתָּה
זֶן וּמְפָרְנֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

השם, וביחד עם לימוד התורה זה עיקר מטרת יציאה ממצרים.

לכן בק"ש אומרים "ולא תתורו אחרי עיניכם" והמשך "אני ה' אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", דהיינו לשם זה, והם הברכה לשפע בגשמיות ובריאות וחיים טובים, ככתוב בהמשך "ועל חיים חן וחסד שחוננתנו ועל אכילת מזון בכל עת".

בברכת המזון מתוך שמחה והתלהבות התחדש לי זאת, שכתוב "ועל שהוצאתנו מארץ מצרים", ומה המשך?? תורה?? שבת?? לא!!!

אלא "ועל ברינתך שחתמת בבשרנו", ורק אחר כך "ועל תורתך שלימדת אותנו", וכל כך למה?? כי שמירת הברית זה קודם לתורה וזה כלול מאוד במושג "ראשית חכמה יראת

בהצלחה צדיקים, שמירת הברית והעיניים, זה הבסיס להכל, בסיס לתורה, בסיס לחיים, בסיס לחן, בסיס לפרנסה, אז הנה לכם סגולה לכל משאלות הלב ולחיים טובים ארוכים ושמחה ושלוש אמן ואמן.

וְעַל הַכֹּל יי אֱלֹהֵינוּ אֲנַחֲנוּ מוֹדִים לָךְ
 וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ, יתְבַרְךְ שְׁמֶךָ בְּפִי כָל
 חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: כַּכְּתוּב, וְאָכַלְתָּ
 וּשְׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת יי אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ
 הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. בָּרוּךְ אַתָּה יי עַל
 הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:

רַחֵם נָא יי אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ
 וְעַל צִיּוֹן מְשֻׁכָּן כְּבוֹדְךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד
 מְשִׁיחֶךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו:
 אֱלֹהֵינוּ אֲבִינוּ, רַעֲנוּ זִמְנֵנוּ פְּרַנְסֵנוּ וְכַלְפַּלְנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ,
 וְהַרְוֵחַ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אֵל
 תִּצְרִיכֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ, לֹא לִיּוֹדֵי מִתַּנַּת בְּשֵׁר וְדָם וְלֹא לִיּוֹדֵי
 הַלְּוֹאֲתָם, כִּי אִם לִיְדֶךָ הַמְּלָאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוֹשָׁה
 וְהַרְחֵבָה, שְׁלֵא נְבוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם לְעוֹלָם וָעֶד.

בְּשַׁבַּת מוֹסִיפִים:

רִצָּה וְהַחֲלִיצֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת
 הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לְשַׁבַּת
 בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוֹת רְצוֹנָה. וּבְרְצוֹנָה הִנִּיחַ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ שְׁלֵא
 תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וְאֲנַחָה בְּיוֹם מְנוּחָתָנוּ. וְהִרְאֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּנַחֲמַת צִיּוֹן
 עִירְךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה הוּא בְּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבְעַל
 הַנַּחֲמוֹת.

אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבֵא וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה
 וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר זְכוֹרֵנוּ וּפְקוּדוֹנֵנוּ, וְזָכוֹר וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר

אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך, לפליטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים, לחיים ולשלום ביום חג המצות הזה זכרנו יי אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים חוס וחסנו ורחם עלינו והושיענו, כי אליך עיינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה.

ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה יי בונה ברחמי ירושלים. אמן.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, האל אבינו מלכנו אדירנו בוראנו גאלנו יוצרנו קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלך הטוב והמטיב לכל שבכל יום ויום הוא המטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד, לחן ולחסד ולרחמים ולרוח הצלה והצלחה, ברכה וישועה נחמה פרנסה וכלכלה ורחמים וחסים ושלום וכל טוב, ומכל טוב לעולם אל יחסרנו.

הרחמן הוא מלוך עלינו לעולם ועד.

הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ.

הרחמן הוא ישתבח לדור דורים, ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים, ויתהדר בנו לעד ולעולמי עולמים.

הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד.

הֲרַחֲמֵן הוּא יִשְׁבּוֹר עֲלֵנוּ מֵעַל צוּאֲרֵנוּ, וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ
קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ.

הֲרַחֲמֵן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּבֵית הַזֶּה, וְעַל
שְׁלַחַן זֶה שְׂאֵכְלֵנוּ עֲלֵינוּ.

הֲרַחֲמֵן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב,
וַיִּבְשֹׁר לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת.

הֲרַחֲמֵן הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי מוֹרִי) בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה. וְאֶת
(אִמִּי מוֹרְתִי) בְּעַלֹּת הַבַּיִת הַזֶּה, אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם

וְאֶת זְרַעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ,
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב בְּכָל מְכַל
כָּל, כִּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כְּלָנוּ יַחַד בְּבְרָכָה שְׁלֵמָה, וְנֹאמֶר, אָמֵן.

**בְּמָרוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעֲלֵינוּ זְכוֹת שְׁתֵּהֵא
לְמִשְׁמַרְת שָׁלוֹם. וְנִשְׂא בְּרָכָה מֵאֵת יְיָ,
וְצַדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְנִמְצָא חַן וְשִׂכָּל טוֹב
בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם.**

בְּשַׁבָּת: הֲרַחֲמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שְׂכָלוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים.

הֲרַחֲמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שְׂכָלוֹ טוֹב. יוֹם שְׂכָלוֹ אֲרוּךְ.
יוֹם שְׂצַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם
וְנִהְנִים מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה וַיְהִי חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם.

הֲרַחֲמֵן הוּא יִזְכֵּנוּ לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.
מְגִדוֹל יְשׁוּעוֹת מְלִכּוֹ וְעִשָּׂה חֶסֶד לְמִשִּׁיחוֹ לְדָוִד
וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. עִשָּׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה
שָׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרוּ, אָמֵן.

יִרְאוּ אֶת יְיָ קְדוֹשֵׁינוּ, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו. כְּפִירִים
 רָשׁוּ וְרָעִבוּ, וְדָרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב. הוֹדוּ
 לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסְדּוֹ. פּוֹתַח אֶת יְדָהּ, וּמְשַׁבֵּיעַ
 לְכָל חַי רִצּוֹן. בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בֵּינִי, וְהָיָה יְיָ
 מִבְּטַחוֹ. נָעַר הָיִיתִי גַם זָקְנָתִי, וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק נֶעְזֵב,
 וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לֶחֶם. יְיָ עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ
 בְּשָׁלוֹם.

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מְצוֹת בּוֹס שְׁלִישֵׁי שֶׁהוּא כְּנֶגֶד
 בְּשׁוֹרֵת הַיְשׁוּעָה, שְׁאֵמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל וְגֵאֲלָתִי אֶתְכֶם בְּזָרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדוֹלִים.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן.

ושותים בהסבת שמאל.

4 לשונות של גאולה שלזכרם שותים 4 כוסות

לחתונתי, נענה האדמו"ר ואמר לי שלצערך
 לחתונה הוא לא יוכל להגיע אבל הבטיח לי
 מתנה לחתונה, ובחתונה למרות שהמתנתי
 ארוכות ובסקרנות למתנה מהאדמו"ר בכל זאת
 לא קיבלתי משום אדם מתנה מטעם האדמו"ר
 ובשליחותו.

אבל גדולי החסידים אמרו לי שהרווחתי
 כי אדמו"ר שנשאר חייב זה שווה יותר
 מהכל!!! ואני מאמין בזה באמת ובתמים בלי
 שום ספק!!!

ואולי גם הספר "וטהר לבנו" זכיתי לחדשו
 ולהוציאו לאור בזכות המתנה של האדמו"ר.
 ומכוח זה הגעתי לרעיון שדווקא בגלל שלא
 שמעו למשה, אזי אפשר להקשיב גם אלפי
 שנים אחרי שהדברים נאמרו, כי היות ולא
 הקשיבו ממילא הקשבה לדיבור יצאה ממסגרת
 הזמן והדיבור כביכול תלוי בחלל העולם וכל
 הרוצה יבוא ויטול!!!

התחדש לי בתפילת שבת קדש, שלמרות
 שמשה רבינו דיבר דברי נחמה ליהודים ולא
 שמעו למשה מקצור רוח ומעבודה קשה, בכל
 זאת דבריו לא התבטלו שהרי בדברי הנחמה
 שאמר להם אמר להם את 4 לשונות של
 גאולה "והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי",
 ובכנגד זה יש לנו חובה עד היום לשנות 4
 כוסות יין בליל הסדר, סימן שלמרות שלא
 הקשיבו היות ומשה אמר את דברי ה' כראוי
 הם פעלו ויצרו חלות ומציאות של לשונות
 של גאולה.

ואדרבא עד היום כל הרוצה יבוא וישמע את
 דברי משה, ויתחבר לגאולה ולדבקות בבורא
 עולם!!! כי דווקא בגלל שהדברים נאמרו ולא
 נשמעו בזמנם לכן אפשר לשמוע אותם עד
 עצם היום הזה!!!

זה מזכיר לי שלפני חתונתי באתי לירושלים
 לאחד מגדולי האדמו"רים וצ"ל והזמנתי אותו

שִׁפְךָ חֶמְתְּךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ וְעַל
 מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ. כִּי
 אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נְוֹהוּ הַשָּׁמַיִם. שִׁפְךָ
 עֲלֵיהֶם זַעֲמֶךָ וַחֲרוֹן אַפֶּיךָ יִשְׁיִגֵם. תִּרְדֹּף בְּאַף
 וּתְשַׁמְדֵם מִתַּחַת שָׁמַיִם יִי.

ה', ואם כן כל שכן שהגויים שמכירים את ה'
 כערבים והנוצרים בוודאי יענשו ב"שפוך
 חמתך", אבל יתכן שיש כאן הסבר חד יותר,
 שכל הגויים שמציקים ליהודים נחשבים כמי
 שלא מכירים את ה' באמת, כי אם היו באמת
 מאמינים בה' באמת הם לא היו פוגעים ביהודים,
 וממילא אל לנו כלל להחשיב את תפילתם.

ומה עם הממלכות שכן מתפללים לה' כמו
 הערבים ואולי גם הנוצרים?? וכי מהם סבלנו
 בעבר ובהווה כה רבות וכי עליהם לא יהיה
 "שפוך חמתך"? ונראה שיש כאן כל שכן,
 דהיינו שאפילו גוים שלא מכירים את ה' גם
 יהיה עליהם שפוך חמתך, ולא יוכלו לטעון לא
 ידענו שזה נגד בורא עולם, שהרי לא הכרנו את

הלל

לֹא לָנוּ, יְיָ, לֹא לָנוּ, כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד, עַל
 חֲסִדֶיךָ, עַל אֲמֹתֶיךָ. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם: אֵיךָ
 נָא אֱלֹהֵיהֶם? וְאֱלֹהֵינוּ בְּשָׁמַיִם, כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ
 עָשָׂה. עֲצִבְיָהֶם כָּסֹף וְזָהָב מֵעֵשָׂה יְדֵי אָדָם. פֶּה
 לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ, עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ. אֲזַנָּיִם
 לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אֵף לָהֶם וְלֹא יִרְיָחוּן. יְדֵיהֶם
 וְלֹא יִמְיָשׁוּן, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ, לֹא יִהְיוּ

בְּגֵרוֹנָם. כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר בָּטַח
 בָּהֶם. יִשְׂרָאֵל בָּטַח בִּיהוָה, עֶזְרָם וּמִגָּנָם הוּא. בֵּית
 אַהֲרֹן בָּטְחוּ בִיהוָה, עֶזְרָם וּמִגָּנָם הוּא. יִרְאֵי יְהוָה
 בָּטְחוּ בִיהוָה, עֶזְרָם וּמִגָּנָם הוּא.

יִי זְכָרְנוּ יְבָרֵךְ. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרֵךְ אֶת
 בֵּית אַהֲרֹן, יְבָרֵךְ יִרְאֵי יִי, הַקְּטָנִים עִם
 הַגְּדֹלִים. יִסֵּף יִי עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם.
 בְּרוּכִים אַתֶּם לַיִי, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם
 שָׁמַיִם לַיִי וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. לֹא הַמֹּתִים
 יִהְלְלוּיָהּ וְלֹא כָּל יִרְדֵי דוֹמָה. וְאַנְחֲנוּ נְבָרֵךְ יָהּ
 מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הִלְלוּיָהּ.

אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע יִי אֶת קוֹלִי, תַּחֲנוּנָי. כִּי הִטָּה
 אֲזֵנוֹ לִי וּבִימֵי אֶקְרָא. אֶפְפוּנֵי חֶבְלֵי מָוֶת
 וּמִצָּרֵי שְׂאוּל מִצָּאוּנֵי, צָרָה וַיִּגּוֹן אֶמְצָא. וּבָשָׂם יִי
 אֶקְרָא: אֲנִי יִי מִלְטָה נַפְשִׁי! חֲנוּן יִי וְצַדִּיק,
 וְאַלְהֵינוּ מֵרַחֵם. שִׁמְרֵ פֶתָאִים יִי, דַּלְתֵי וְלִי
 יְהוֹשִׁיעַ. שׁוּבֵי נַפְשִׁי לְמִנוּחַיִכִי, כִּי יִי גָמַל עָלַיִכִי.
 כִּי חִלְצָתָ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, אֶת עֵינַי מִן דְּמָעָה, אֶת
 רַגְלֵי מִדְּחִי. אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יִי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

בו, ענתה לו: לא יעשה הקב"ה כן, כי הבטיח לך בפטירת אהרן שתפטר כמוהו בנשיקה ולא ע"י מלאך המוות, וזה "הצלת נפשי ממות".

במדרשים כתוב, א"ר יצחק הייתה נפשו של משה מתקשה לצאת, והיה משה משוחח עם נפשו, כי פחד על שביקש מלאך המוות לשלוט

והדברים מפליאים, למה חשש משה רבינו מהגיהינום?? וכי עד כדי כך??

אלא ייתכן שהיות והוא היה מופתע מהתנגדות בורא עולם להכניסו לארץ, לכן כשראה את הגיהינום פחד אולי הראו לו גם את הגיהינום כי אולי בזה הוא גם יפתע ויכנס אפילו לרגע קטן לגיהינום, אפילו בכדי לראות אולי את הרשעים הנמצאים בה או כל סיבה אחרת, וזה גרם לו חרדה גדולה ועצומה.עד שהבורא הבטיחו "שמה לא תיכנס" אפילו לא לשנייה.

ממשיך משה ואומר: אולי מבקשים לדחות אותך נשמת לגיהינום, א"ל "הצלת נפשי ואת רגלי מדחי", שאל משה: ולהיכן את עתידה להלך?? ענתה הנשמה "אתהלך לפני ה' בארצות החיים" אז נתן לה רשות.

ובעצם כתוב במדרש רבה יא' ה'; שכשבורא עולם הראה לו את ארץ ישראל הראה לו גם את כל צדיקי הדורות וגם הראה לו את הגיהינום, וברגע שראה משה את הגיהינום, אז התחיל לפחד אולי הוא הולך לגיהינום!!

תראו כמה מפחיד שניה של גיהינום!!!

ולבסוף נעשה צדוקי רח"ל.

ולכן גם רבן יוחנן בן זכאי שחי 120 שנה והציל את עולם התורה כשהקים בעת החורבן את ישיבת יבנה וחכמיה, שכל הישיבות ועולם התורה עד לימינו חייבים את חייו הרוחניים לרבן יוחנן.

וכפי שמספרת הגמרא ברכות כ"ה, גם רבן יוחנן בעת פטירתו בכה, ולשאלת תלמידו למה הוא בוכה?? ענה להם: כי לא ידע לאיזה שביל יקחו אותו, האם לגן עדן או לגיהינום, וכי על זה אין לבכות???

אבל בכל זאת למה בורא עולם הראה לו זאת?? למה נגרם למשה רבינו פחד מהגיהינום ברגעי סוף חייו??

ונראה שבורא עולם רצה ללמד אותנו: א. עד כמה יש לנו לפחד מרגע של גיהינום. ב. שגם במעלה רוחנית עצומה עדיין עד לרגע האחרון צריך יראת שמים ופחד מהגיהינום, כי היצר עד לרגע האחרון ממתין להכשיל בן אדם, ואדרבא דווקא בשנייה האחרונה הוא מנסה להכשיל, כפי שהכשיל את יוחנן כהן גדול מהחשמונאים המוכר לנו מנס חנוכה, ששימש 80 שנה בכהונה

ואכן, גם משה רבינו וגם רבן יוחנן בפטירתו החדיר לכלל ישראל עד כמה יש לחשוש עד הרגע האחרון מהיצר הרע שמנסה בשנייה האחרונה להפיל אותנו לגיהינום, וגם עד כמה יש לנו לפחד מרגע של גיהינום.

יהודי יקר שביקרים, אם בכל זאת אתה מבני העליה שצברת שעות וימים ושנים של תורה ושעות של תפילה בדביקות, ושמרת על עצמך בשיא הקדושה, דע לך שאחרי תקופה ארוכה יכול היצר בפתאומיות או בשלבים של היחלשות שאפילו לא מבחינים בכך או שלא מבינים את חומרתן, והיצר בכוחו להתגבר ולהפילך ותשתעבד לו ועיניך כלות ולא תבין איך נפלו גיבורים??

אבל יהודי יקר אנא אל תמשך אחרי הנפילה, בבקשה עצור את הנפילה באיבה, ואל תתן ליצר להתיר לך את הנפילה, יש עדיין נקודת אור שתשמח כשזה עדיין בגדר איסור חמור שנורא ואיום ומחריד שאתה הגיבור הנודע נפלת בו, ומיד תקן עצמך לחלוטין, שתגדור כל הפרצות, ואל תבדוק האם יש פרצות יותר מידי כי זה גם עצת היצר, כי פעמים

במהלך הבדיקה מוצאים פרצה ובודקים עד כמה גדולה היא ושם נופלים!!!!

לכן ברח מכל דבר האסור, החלטת תחליט שזה מוקצה מחמת מיאוס!!! תקבע לוח זמנים קצר של 24 שעות בהם אתה מתחייב לא ליפול בשום אופן אפילו לא במשהוא דק מן הדק!!! וכך תחדש עוד יום בהצלחה!! וככה בעזרת השם יתברך תצליח להתעלות חזרה מהנפילה, ואדרבא

יהיה זה נפילה לצורך עלייה, שתתפלל מתוך "לב נשבר ונדכא אלוקים לא תבזה", ובעזרת השם תשובתך תתקבל לרצון ותחזור לקדושתך הראשונה אמון ואמון!!! ואין לך ברירה אחרת!! רק לבחור בדרך זו!!! כי חייבים להמשיך להתעלות, להמשיך במרוץ של מי יעלה בהר ה', רק חזק ואמץ אמון ואמון.

הַאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד. אֲנִי אָמַרְתִּי בַחֲפִזִּי: כָּל הָאָדָם כַּזֶּב.

מָה אָשִׁיב לַיְי כָּל תַּגְמוּלוֹהֶי עָלַי. כּוֹס יִשׁוּעוֹת
אִשָּׁא וּבִשָּׁם יְי אֶקְרָא. נְדָרֵי לַיְי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה
נָא לְכָל עַמּוֹ. יִקָּר בְּעֵינַי יְי הַפְּזוֹתָה לַחֲסִידָיו. אָנָּה
יְי כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ, אֲנִי עֲבָדְךָ בֶּן אִמְתְּךָ, פִּתְחַת
לְמוֹסְרֵי. לָךְ אֲזַבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבִשָּׁם יְי אֶקְרָא.
נְדָרֵי לַיְי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ. בְּחִצְרוֹת בַּיִת
יְי, בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלַיִם. הִלְלוּיָהּ.

הִלְלוּ אֶת יְי כָּל גּוֹיִם, שִׁבְחוּהוּ כָּל הָאֱמִים. כִּי גָבַר עָלֵינוּ
חֲסִדּוֹ, וְאַמֶּת יְי לְעוֹלָם. הִלְלוּיָהּ.

הודו ליי כי טוב	כי לעולם חסדו.
יאמר נא ישראל	כי לעולם חסדו.
יאמרו נא בית אהרן	כי לעולם חסדו.
יאמרו נא יראי יי	כי לעולם חסדו.

מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה, עָנַנִי בְמִרְחַב יְהוָה. יְי לִי, לֹא
אִירָא - מָה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם? יְי לִי בְעִזָּרִי וְאֲנִי
אֲרָאָה בְּשִׁנְאִי. טוֹב לַחֲסוֹת בְּיְי מִבִּטָּח בָּאָדָם. טוֹב
לַחֲסוֹת בְּיְי מִבִּטָּח בַּנְּדִיבִים. כָּל גּוֹיִם סִבְבוּנִי,
בְּשֵׁם יְי כִּי אֲמִילָם. סִבּוּנִי גַם סִבְבוּנִי, בְּשֵׁם יְי כִּי

אֲמִילָם. סְבוּנֵי כְדַבְרִים, דְּעִכּוֹ כְּאֵשׁ קוֹצִים, בְּשֵׁם
 יְיָ כִּי אֲמִילָם. דָּחָה דְחִיתָנִי לְנֶפֶל, וַיִּי עֶזְרָנִי. עֲזִי
 וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. קוֹל רִנָּה וַיִּשׁוּעָה
 בְּאֶהְלִי צְדִיקִים: יָמִין יְיָ עֲשֵׂה חֵיל, יָמִין יְיָ
 רוֹמְמָה, יָמִין יְיָ עֲשֵׂה חֵיל. לֹא אֲמוֹת כִּי אַחֲיָה,

עיניך אני דברתי עמו פנים בפנים ולא כהו עיני.

יעקב אומר למשה: אני גדול ממך שפגשתי עם המלאך ונצחתי, אומר לו משה אתה פגשתי המלאך בשטח שלך, ואני עליתי למעלה אצלם בשטח שלהם והם פחדו ממני.

וכאן הדברים ממש תמוהים, וכי מה ראה משה להתנשאות ולהתגאות מעל כל גדולי העולם והאומה, הרי הוא העניו מכל האדם??? נכון, על השטן אפשר עוד להבין שהוא מתנשא, אבל על גדולי עולם, אבותינו הקדושים???

התשובה היא, "ויגבה לבו בדרכי השם", כשמכריעים את השטן צריכים להרגיש הכי גבוה והכי צדיק והכי עוצמתי, והכי למעלה - "איש האלוקים"!!! כי כשהשטן מפריע לך, אתה צריך להיכנע אותו לגמרי ולדרוך עליו שיהיה תחת רגליו, ודווקא אז עליך להתנשא כאיש האלוקים, מעל כולם מעל כל גדולי ישראל, כי ככה תהיה בטוח שיש בך את העוצמה לנצח ולרסק את היצר הרע.

ולכן בורא עולם שלח את מלאך המוות לקחת את משה, למרות שהבטיחו מיתת נשיקה כפי שמת אהרן, אלא הסיבה היא שהקב"ה רצה שמשה ירסק את השטן לפני כל עם ישראל, שכולם יראו שגם העניו מכל האדם מתנשא ומתגאה מעל כולם, כשעומד להכניע את היצר השטן.

במדרש כתוב, א"ר מאיר הלך מלאך המוות אצל משה ואמר לו הקב"ה שלחני אצלך שאתה מסתלק ביום הזה, א"ל משה: לך מכאן!!! שאני מבקש לקלט להקב"ה שנאמר: "לא אמות כי אחיה ואספר מעשי קה", אמר לו השטן: משה!!! למה אתה מתגאה?? הרי יש לבורא מי שיקלטוהו שנאמר "השמים מספרים כבוד קל", ענה לו משה, ואני משתק אותם ומקלט אותו שנאמר "האזינו השמים ואדברו".

ופלא עצום איך משה רבינו העניו מכל האדם כך מתנשא ומתגאה??? ומשפיל את השטן כביכול מתוך גאווה ועוצמה?? והנה עוד מדרש שמעוני לג, "רבות בנות עשו חיל ואת עליית על כולנה" זה משה שנתעלה על כל האדם, כיצד אדם הראשון אומר: אני גדול ממך שנבראתי בצלמו של הקב"ה, ומשה אומר לו: אותו כבוד שניתן לך ניטלה ממך, אבל אני זיו פנים שניתן לי נשארה בכתוב "לא כהתה עינו ולא נס לחה", נח אומר למשה: אני גדול ממך שניצלתי מדור המבול, ומשה אומר לו: אתה הצלת את עצמך ולא היה בך כח להציל את דורך, אבל אני הצלתי את דורי.

אברהם אומר למשה: אני גדול ממך שהייתי זן לעוברים ושבים, ומשה אומר לו אתה היית זן עובדי אלילים ואני זן מאמינים, אתה היית זן בישוב ואני במדבר.

יצחק אומר למשה: אני גדול ממך שפשטתי צוארי על גבי המזבח וראיתי פני השכינה, אומר לו משה: אתה ראית פני השכינה וכהו

ונלמד מזה, שכל יהודי חייב להשתמש גם במידת הגאווה בכדי להצליח בעבודת ה', שבשעת ניסיון קשה שהיצר הרע מנסה להדיח ולהפיל אותך, בטענה שאתה אדם פשוט וחלש, אתה

באזור אומץ מולו ותתנשא בגאווה עצומה ותרגיש בעצמך כאילו אתה משה רבינו או אברהם אבינו או אפילו יותר מהם, וממש לא שווה ולא ראוי וחמור מאוד ואסון גדול יהיה אם אפול חלילה כי אני ענק שבענקים מגדולי הצדיקים, ובשבילי נברא העולם ובשביל מעשה זה בלבד. וכן היצר נותן לך עגווה מיותרת, באומרו חבל לך להשקיע, אתה סך הכל אדם פשוט, מה פתאום תתפלל בדביקות וכי רבן של כל ישראל אתה!!! או מדוע תשפיל עיניך כאחד הקדושים אשר בארץ!!! אתה אל תקשיב לו וענה לו בעזות דקדושה!!!

ואמור לו: אני קודש הקודשים, אני רבן של כל ישראל, ובשבילי נברא העולם, אין עוד יהודי בעולם חוץ ממני, ולכן רק עלי מוטלת עבודת התפילה ועבודת הקודש, וחייב אני להתחזק בתפילה ועלי להתמיד בלימודי ולשמור את קדושותי בנאמנות, ועלי חובה עצומה לקיים מצוות בהתלהבות, כי אני היהודי היחידי או היהודי הכי חשוב בעולם, ובעזרת ה' יתברך ככה נעשה ונצליח, וזכור "ולא יבוש מהמלעיגים עליו".

וְאֶסְפֹּר מַעֲשֵׂי יְהוָה. יִסֹּר יִסְרֵנִי יְהוָה, וְלִמְצוֹת לֹא נִתְּנָנִי. פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק, אָבֵא בָם, אֹדְדָה יְהוָה. זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה, צְדִיקִים יִבְאוּ בוֹ.

שלהם, בכל זאת תתחבר עליהם חזק, ותתפלל לבורא עולם שיתחלף לך את השערים שהכנת שאכן תוכל להיכנס פנימה ולהתעלות, "זה השער לה' צדיקים יבואו בו", ככה נהפכים להיות צדיקים.

ככה בורא עולם אוהב אותנו, שאנחנו גם בשפל המדרגה מכינים פתחים ושערים להתקרב לבורא עולם, ואולי על זה אומרים "שאו שערים ראשיכם ויבוא מלך הכבוד", שהכלים שאנחנו משתמשים להתקרב לבורא עולם בזה כביכול אנחנו משתמשים להמליך את בורא עולם, שכביכול יבוא דרכם!!!

תוך כדי שאני אומר בהלל "פיתחו לי שערי צדק", בורא עולם מאיר את עיני, שליצר טוב יש פתחים וגם יש פתחים מושקעים שהם שערים, והמשמעות בזה היא שעל בן האדם החובה להכין לעצמו כמה שיותר אפשריות וכמה שיותר דרכים וכלים להתעלות ולהתקרב לבורא עולם, ולא להסתפק רק בדרך אחת או רק בכיוון אחד להתעלות, ואדרבא מחובתו לגוון ולהתחדש בדרכי ההתעלות.

והשערים הם, כגון להיות עם חברים טובים ובחבורה טובה, ובשכונה טובה, ולמרות שזה גדול ממידתו, והוא עדיין לא בדרגה הגבוהה

ובזכות השערים שאנחנו מכינים ומשתמשים לטובה בורא עולם יפתח לנו שערים טובים כפי שאומרים בסוף הזמירות של מלווה מלכה אמן ואמן.

המשך

הציווי לכל יהודי באופן אישי, שיהיה שופט ושוטר על עצמו, אבל אם זה ברמז ציווי על היחיד שיהיה שופט ושוטר על עצמו, אז למה כתוב שופטים ושוטרים בלשון רבים??? וכן מה הכוונה בכל שעריך???

ובעצם לא רק במצוות יש פתחים ושערים, להיפך בעבירות גם יש פתחים ושערים, כי הנה המפרשים שואלים מדוע כתוב "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" בלשון יחיד, הרי זה ציווי על הציבור??? אלא מפרשים

ורבי חיים ויטאל מפרש שהשערים זה שערי הראיה והשמיעה הריח והדיבור והמישוש, שבכל הכוחות שלנו עלינו להישמר ולהיזהר מלחטוא בהם חלילה!!! **ובעצם**, על אדם יחיד התורה כבר התייחסה בענין השערים, ככתוב **"לפתח חטאת רובץ"**, ואם כן אולי נפרש שבכל שעריך הכוונה בכל הפתחים שבהם רובץ החטאת שם עליך להיות שופט ושוטר!! אבל שיהיה כתוב בכל פתחך???

ושימעתי מהגאון מו"ר הרב **ישראל בונם שרייבר שליט"א**, שיצר הרע לא משתלט עלינו, כל הבעיה שאנחנו פותחים לו את הפתחים שדרכם הוא נכנס ומשתלט עלינו, בכך שאנחנו נכנסים לניסיונות והיצר מנצל זאת לגמרי!!!

והמחיש זאת שכמו שאין לבן אדם נורמאלי יצר הרע לקפוץ מהגג, כי זה בכלל לא אופציה אצלו, ככה עלינו לעשות לייצר הרע עלינו לסגור פיזית שלא יהיה לנו מכשירים שבהם יש לנו אפשרות לחטוא, וגם בהחלטה ברורה שאני לא מתקרב לסכנה ולתאוה אפילו בלי לחטוא, כמו שאין לי תאוה לשדוד בנק, זה מחוץ המחשבות שלנו, ככה עלינו להחליט על כל העבירות והתאוות שזה אפילו לא אפשרות.

ונראה להוסיף, שחייבים את השילוב שילוב של 2 הכלים, כי החלטה לבד לא מספיקה, כי בן אדם שיש לו במציאות אפשרות לחטוא, אזי ייתכן שבגלל ההחלטה העזה שלו הוא אכן לא יחטא 999 פעמים כי זה מחוץ לתחום שלו, אבל בפעם ה-1000 הוא פשוט ייפול ומוזה הוא יקרוס וישקע ולא יוכל קום חלילה!!!

ובאמת יש הבדל בין פתח לשער, שער זה הרבה יותר מושקע מסתם פתח!! דהיינו שכן אדם שפתח פתחים לייצר הרע, ועוד השקיע בפתחים כמו שערים שהם פתחים מושקעים, על זה התורה דיברה כאן.

שאם אדם נמצא במצב שיש לו שערים, אז לא מספיק שופט ושוטר יחיד דהיינו הוא בעצמו, כי על שערים חייבים יותר עוצמה ויותר פיקוח שלא ניכשל ושלא ניפול בהם, ואתה עצמך ממש לא מספיק לכך!!! אלא אתה חייב עוד אנשים ועוד כלים שיעזרו לך לא ליפול!!! ולכן כתוב שופטים ושוטרים בלשון רבים!!!

ויש שערים, שזה אילוץ של החיים, כמו היום בזמנינו שיש אנשים החייבים מחשבים וטלפונים חכמים לצורך פרנסתם, וכפי שכתבו גדולי ישראל שאין מחשב ומכשיר חכם כשר, כי גם במוגנים עם כל החסימות עדיין יש פתח לייצר הרע!!! **ויש שערים שנולדו בחטא**, שאדם הכניס עצמו בכוונה לניסיונות ונכשל עד שנהפכו לו להיתר, ואז הפתח הפך לשער, כי זה מותר אצלו, וגם על מצב זה דיברה תורה **"בכל שעריך"**.

ולכן עליך החובה להתייעץ עם רבך, ולהיות תחת משמר ומשטר חיצוני שיהיה להם כלים לשמור עליך, כי הם ישפטו את העם משפט צדק, הם ולא אתה, כי אתה משוחד בשעריך, אתה תתיר לעצמך ותתעלם מהסכנות או תגמז אותם ותהפוך אותם לפרטים שוליים וחסרי משמעות!!!

אבל גם אתה עצמך אל תסתפק בכיוון חשיבה אחד או בעונש אחד על עבירה, אלא תפעיל בעצמך מנגנון מגוון של עצות וכלים רבים ושונים איך לנצח את היצר הרע, ותשתמש בכמה סוגי עונשים בכדי לעצור את עצמך מהחטא, כי אין כמוך יודע מה הכי מכאיב לך, ומה הכי מדבר אליך!!!

וזה חשוב מאוד משמעת עצמית טובה, אבל זה לא מספיק, עליך חובה לשלב גם את המשטר החיצוני וכאמור, ושילוב כל הכוחות והכלים, זה מה שיעזור לנצח את היצר הרע.

ללמדנו, שעליך לעשות כל ובאמת כל אשר בידך, ולא לסמוך על עצמך ואל תאמין רק בעצמך!! כי כגודל הניסיונות וגודל השערים הפתוחים ליצר הרע כך גודל האחריות והסכנות שעליך להישמר ולהיזהר!!! וזכור נכון שהמילה הראשונה היא שלך, שתרצה להיזהר באמת בכל הכלים שבידך וכאמור, אבל דע שהמילה האחרונה זה לא המילה שלך, אלא המילה שלהם שהמילה של הרבנים גדולי הדור ושליחיהם שהם שופטים משפט צדק זה המילה האחרונה והקובעת, ככה תישמר אמן.

אוֹדֶה כִּי עָנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה. אוֹדֶה כִּי עָנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה. אָבֶן מָאֶסוּ הַבּוֹנִים הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. אָבֶן מָאֶסוּ הַבּוֹנִים הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. מֵאֵת יְהוָה הִיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ. מֵאֵת יְהוָה הִיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ.

אָנָּה יְיָ, הוֹשִׁיעָה נָּא.
 אָנָּה יְיָ, הוֹשִׁיעָה נָּא.
 אָנָּה יְיָ, הַצְּלִיחָה נָּא.
 אָנָּה יְיָ, הַצְּלִיחָה נָּא.

בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ, בִּרְכָנוּכֶם מִבֵּית יְיָ. בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ, בִּרְכָנוּכֶם מִבֵּית יְיָ. אֵל יְיָ וַיֵּאָר לָנוּ. אֵסְרוּ חַג בְּעֵבְתִים עַד קִרְנוֹת הַמְּזִבַּח. אֵל יְיָ וַיֵּאָר לָנוּ. אֵסְרוּ חַג בְּעֵבְתִים עַד קִרְנוֹת הַמְּזִבַּח. אֵלֵי אֶתָּה וְאוֹדֶה, אֱלֹהֵי - אַרְוֹמְמֶךָ. אֵלֵי אֶתָּה וְאוֹדֶה, אֱלֹהֵי - אַרְוֹמְמֶךָ. הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

יְהִלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֵׂיךָ, וַחֲסִידֶיךָ צְדִיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ, וְכָל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ, וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאֲרוּ, וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ, וַיִּקְדְּשׁוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ, מִלְּפָנֵינוּ. כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשַׁמֶּךָ נְאֻחַ לְזִמְרָה, כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אֶתָּה אֵל.

הוֹדוּ לַיהוָה לֵיבּוֹן טוֹב	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
הוֹדוּ לַאלֹהֵי הָאֱלֹהִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
הוֹדוּ לְאֲדֹנֵי הָאֲדָנִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדֹלוֹת לְבָדוֹ	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
לַעֲשֵׂה הַשָּׁמַיִם בְּתַבּוּנָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
אֶת הַשָּׁמֶשׁ לְמַמְשַׁלֵּת בַּיּוֹם	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
אֶת הַיָּרֵחַ וְכּוֹכָבִים לְמַמְשַׁלֵּת בַּלַּיְלָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
לְמַכָּה מִצְרַיִם בְּבִכּוֹרֵיהֶם	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרוּעַ נְטוּיָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
לְגַזֵּר יָם סוּף לְגִזְרִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
וְנָעַר פְּרַעְיָה וַחֲיִלוֹ בַיָּם סוּף	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.

כל חיל פרעה בים לא נשאר בהם עד אחד

היחידי שנותר, כמו שנאמר (שמות ט', ט"ז)
 "ואולם בעבור זאת העמדתיו".

וראיתי מקשים על רבי נחמיה מלשון הפסוק
 תהלים ק"ו, י"א: "ויכסו מים צריהם אחד מהם
 לא נותר" וכאן משמע שלא נשאר זכר
 מהמצרים ואף אחד לא שרד??

ומרן הגר"ח קנייבסקי בספרו טעמא דקרא
 עמוד מ"ו תירץ שבשלב א' גם פרעה טבע,
 ולאחר מכן הקב"ה החזיר אותו לחיים כדי
 שיספר את ניסי הבורא, ודייק כן מלשון הפרקי

תוספות על התורה כותב: אבל אחד נשאר
 והיינו פרעה, והביא מדרש שבא גבריאל
 והחזיק פרעה בתהום של הים חמישים יום,
 כנגד שאמר מי ה' אשר אשמע בקולו (שכמניין
 מ"י היה בתהום של ים).

והנה במדרש תהלים ק"ו וכן הבעל הטורים
 מביא מפרקי דרבי אליעזר פ' מ"ג מובא מחלוקת
 תנאים, רבי יהודה אומר אפילו פרעה מת,
 שנאמר "אחד מהם לא נותר", ורבי נחמיה
 חולק כי "עד" ולא עד בכלל, ואכן פרעה

עולם, אבל המוסר שראה ישב כל הזמן על פתחי ליבו, וברגע שהתעורר אפילו שזה היה לאחר מאות שנים, בכל זאת המוסר שראה בזמנו התעורר בו בעוז, והחליט לחזור ולהחזיר בתשובה.

ובאמת מצד עצמו למרות שבתחילה היה טוב שלא רצה לגזור רע על עם ישראל והורידו אותו ממלכותו 3 חודשים עד שנשבר והסכים להם, עדיין לא מגיע לו את השכר הגדול לחזור בתשובה כי בסוף הוא הרשיע יותר מהם.

אבל היות והוא החזיר עיר שלימה בתשובה, היה שווה להמתין לו למרות חטאיו האימימים והמחרידים, ויושבי נינווה עדיפים על המצרים, כי לנינווה היה זו פעם ראשונה שהעירו אותם לחזרה בתשובה ומיד חזרו בתשובה בלב שלם, ואכן הרבה מהלכות תשובה לומדים מנינווה, כי פרעה הרשע לימד אותם מה זה תשובה.

ובעצם דווקא פרעה לימד אותם מבשרו, שחזרה בתשובה צריכה להיות מהלב, הנה הוא כבר אמר למשה "ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים", אבל משה ביטל דבריו, ואמר אני יודע שזה לא מלב שלם, וברגע שיגמר הצרה אתה שוב תחזור לסורך, וכך היה משך מאות שנים.

דרבי אליעזר "שהחיינו הקב"ה מבין המתים".

ואחרי שפרעה ניצל, כתוב במדרש: שפרעה נהיה מלך בנינווה, וכשבא יונה הנביא והזהיר אותם שאם לא יחזרו בתשובה נינווה מתהפכת, מיד נזכר פרעה במכות מצרים, והחזירים בתשובה.

זה פלא עצום, הרי כל המצרים שטבעו ומתו כבר הכירו בכוח השם, ואמרו שהשם נלחם בהם, אבל בורא עולם לא רצה שיחזרו בתשובה לכן מיד הטביע אותם, אז למה דווקא הרשע העיקרי דווקא הוא שרד.

ואפילו שהחזיר בתשובה עיר שלימה למה זה עדיף מלהחזיר את כל המצרים בתשובה עכשיו ומיד, מאשר פרעה שחזר והחזיר בתשובה רק אחרי מאות שנים, בתקופת יונה שמשח את יהוא למלך ככתוב ברש"י???

ועוד פלא, איך יתכן שאחרי כל מה שעבר במכות ובים, ובחמישים יום בתהום!!! בכל זאת הוא שכח ולא חזר בתשובה מאות שנים, רק עד שיונה הזכיר לו?? ובכלל הוא זכה לאריכות ימים מופלגת, ובכל זאת הוא נשאר רשע???

אלא באמת רשע נשאר רשע!!! ומאות שנים אחרי קריאת ים סוף הוא לא התקרב לבורא

ויתכן מאוד שהוא שרד ללמדנו, א. שתשובה צריכה להיות מכל הלב, ולא רק זמני. ב. שאפילו רשע מרושע שווה לבורא עולם להשאיר אותו מאות שנים, בשביל להחזיר ציבור שלם בתשובה. ג. לעולם אל תזלזל במוסר, אפילו אם מאות שנים זה לא עזר, אבל יום אחד הלב נפתח סוף סוף, והבן אדם נזכר, ואז הכל צף, והבן אדם חוזר בתשובה שלימה.

אבינו מלכינו השיבנו בתשובה שלימה לפניך, ותן בידינו זכות להשיב רבים מעוון, כי עדיין אינני גרוע מפרעה הרשע, מתאמץ אני לחזק את עצמי יחד עם אחרים ציבור גדול עד כמה שידי משגת, לחזרה בתשובה שלימה ונצחית מתוך שמחה וטוב לבב אמן ואמן.

המשך

ושאלני בני היניק וחכים המחכים את אבי יאיר אברהם נ"ו שזה ממש דבר פלא, כי איך ייתכן שדווקא פרעה הרשע הוא היחיד שנשאר לחיות אחרי כל המכות וקריעת ים סוף?? וכי למה רק הוא בלבד שרד את הטביעה ביס?? וכי אי אפשר שאחד משרי צבאו ישרוד במקומו והוא יחזיר בתשובה את אנשי נינווה?? הרי הוא

והנה כתוב בפרקי דרבי אליעזר פ' מ"ג שפרעה היה היחיד ששרד את קריעת ים סוף, ולאחר נס קריעת ים סוף הוא מלך על נינווה, ועליו מסופר שכשיונה הנביא בא להתריע בפני מלך נינווה שהקב"ה כועס על חטאי העיר ורוצה להפוך אותה, אזי הוא - המלך שבעבר היה פרעה, החזיר את כל העם בתשובה.

הרשיע הרבה יותר ממה שדרשו ממנו, למה בכל זאת זכה לזכות להיות טוב בסוף???

אבל תוך כדי בני מפתיע אותי ועונה לי, שכידוע בים סוף היה דרגות של טביעה בים, הטובים מתוך הרשעים מתו מיד, ואילו הרשעים לקח להם זמן עד שמתו, כי הקב"ה התעלל בהם שנתן להם לטבוע ולהגיע לשערי מוות, וברגע האחרון מיד העלה אותם לנשום אויר ושוב טבעו וחזר חלילה ככה במשך זמן ארוך, ורק בסופו של תהליך ההתעללות רק אז הם מתו.

ואם כן טען בני, שייתכן וכפי ששמע מפשטות הפסוקים, שפרעה עבר את כל מדורי הגיהנום כמו הרשעים הגדולים שבמצרים, שגם הוא כמעט טבע ובשנייה האחרונה הוא עלה לאוויר ומיד שוב שקע עד כמעט מוות וחזר חלילה.

וייתכן שאת ההתעללות הכי קשה סבל פרעה כי הוא הרשיע יותר מאחרים, **אבל** בשונה מאחרים שמתו, הוא בסופו של דבר הוא התנקה ויצא החוצה ונהיה בסוף טוב כמלך נינווה שהחזיר את עמו בתשובה וכאמור.

ואין לי מושג למעלה בשמים איך ובמה הוא נידון, וייתכן שעל רשעותו אין לו כפרה והוא בגיהנום לנצח, **וכך משמע בשפתי כהן דברים** לב' מב'.

אבל בכל אופן כאן בעולם הזה כפי הכתוב בפרקי דרבי אליעזר פרעה חזר בתשובה ואמר "מי כמוכה באלים ה'", וגם סיים חייו בטוב כשהחזיר בתשובה את כל תושבי נינווה.

וגם יש קצת להוכיח כן מהגמרא גיטין נ"ו שאונקלוס הגר כשרצה להתגייר הוא הוריד נשמות רשעים מתים בכדי לשמוע את דעתם על עם ישראל ומסופר שהוריד את טיטוס ואת בלעם, ואילו את פרעה הוא לא הוריד, ואולי כי ידע שפרעה חזר בתשובה.

ואולי בכדי לחזק יהודי לחזור בתשובה ל"חדש ימינו כקדם" שבסוף יתכן לטוב כמו בתחילת חייו, אולי דווקא בגלל זה בורא עולם השאיר את פרעה דווקא, שילמדו שאפילו רשע איום ונורא בסוף עשה טוב, כל שכן אנחנו

היה אכזרי מכולם, שהרי הוא גם התרחץ בדם של ילדים יהודים!!! ופלא עצום למה דווקא הוא ניצול???

עניתי לו, שיש מדרש שמות רבה א' ט' מרתק, שבהתחלה פרעה לא הסכים בשום פנים ואופן לעצת יועציו ושריו שביקשו ממנו לגזות גזרות רעות על עם ישראל, הם טענו לו, הנה יוסף מת, וזה הזמן להציק ליהודים!!!

טען להם פרעה, **תתביישו לכם!!** אין מצב בעולם שאני יסכים, זה פשוט כפיות טובה!!! הרי יוסף הציל את כולנו בלעדיו כל מצרים היו מתים, ואיך נהיה כפויי טובה, ולכן אני מתנגד **בכל מחיר!!!**

ואז שריו אמרו אם כך אתה מפוטר!!! אתה לא מלכינו, ואכן 3 חודשים הוא לא מלך במצרים!!! **ולאחר 3 חודשים הוא נשבר**, ופרעה אמר להם אני נכנע!! וכל מה שתבקשו ממני אני מסכים לעשות, לגזור כל גזירה רעה על היהודים!!!

ולכן ייתכן שהיות ובהתחלה פרעה היה טוב ורצה להיות טוב, ועמד 3 חודשים מול כל הרשעים, לכן גם בסוף חייו סיים בטוב, שזכה פרעה לשרוד, ובסוף חייו להחזיר בתשובה את תושבי העיר נינווה כשינוה הנביא בא והתריע.

אבל בני היקר שוב מקשה, איך יתכן שפרעה שהיה ממש טוב בהתחלה וכדברי המדרש, בסוף הרשיע עוד יותר ממה שביקשו ממנו?? הרי אף אחד מיועציו לא ביקש ממנו להתרחץ בדם של ילדים יהודים, ואף אחד מיועציו לא דרש ממנו להכביד את העבודה ולהרג ילדים ולהניח אותם במקום לבנים בבניין???

ועניתי לו שהיות שהוא כבר נכנע להם והתרגל לרעיון להציק ליהודים הוא כבר הרגיש שהוא אדם רע ושקוע ברשעות, לכן המשיך ברשעות בלי גבולות, כי כבר הרגיש שאין לו מה להפסיד, לפחות עכשיו הוא ייהנה שיהיה גדול ברשעות, כי כל המיצר לישראל נעשה ראש סנהדרין ק"ד.

שוב בני הקטן שואל אותי אם כן שהוא

ללמדנו שגם אם כשלת ונפלת אל תעמיק את הנפילה ועל תאבד את הדרך חזרה, ואל תגיד אני גם ככה רשע וגם ככה אני בגיהינום ואין לי מה להפסיד!! כי זה שקר!!! הקב"ה מתחשב בכל פרט ובכל דרגת רשעות שנפלת ואת הגורמים לה.

וזכור גם שכמעט כל יהודי ויהודי בתחילת דרכו היה טוב, לכן אתה אמור גם להיות טוב בסוף, רק חבל שתתנקה מהרוע בייסורים קשים באמצע החיים!! חבל מאוד שתרשיע הרבה רחמנא ליצלן שהדרך לטוב שבסוף תהיה קשה וארוכה יותר!! וגם לפעמים אתה מקבל את האיתותים לחזור בתשובה רק בסוף החיים, ואתה מפספס את זה ואתה מדלג על זה, ולא חוזר בתשובה, לכן מהרגע אתה חייב להתחזק ולהיות טוב, רק חזק ואמץ!!

לְמוֹלֵךְ עֵמוּ בַּמְדָּבָר

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ.

לימוד זכות על רוב עם ישראל שלא רצו לצאת ממצרים

ושחרור בלי שום עול אחרי כל מה שהם סבלו.

ולפי זה מובן מדוע משה רבינו בא בשיא קושי העבודה ואומר לעם ישראל שבאורא עולם יוציא אותם ממצרים ויקח אותם לארץ ישראל ושיהיו עם ה', וכבר כתבנו בפרשת וארא שכאשר אדם סובל מאוד בכאב עצום, דבר יחיד שהוא רוצה לשמוע זה מתי הכאב והסבל הנוראי יפסק, ובאמת פלא שמשנה רבינו לא הבין זאת??? ובעצם בורא עולם ציווה אותו לדבר כך עם בני ישראל!!!

אלא ייתכן שמשנה רבינו בשליחות הקב"ה רצה להציל את כל עם ישראל, שבשיא הסבל והשעבוד לפרעה הם יסכימו ויקבלו עליהם בקלות את ההחלפה מעבדות פרך אכזרית לפרעה עד כדי קוצר רוח, ולהחליפו לעבודת ה' הקלה יותר מבחינה גופנית וגם מבחינה נפשית שיש להם סיפוק מעבודתם, ואם היו עם ישראל מתעלים על סבלם ומקשיבים לדברי משה, אזי כל עם ישראל בשלימות היה יוצא ממצרים ולא רק חמישית או 2 אחוז מעם ישראל.

כי היהודים לפני שטעמו טעם החופש - בשיא סבלם בנקל היו מחליפים שעבוד בשעבוד טוב, אבל לא שמעו למשה.

על אלו מעם ישראל שהסכימו לצאת ממצרים נכתב "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" אומנם זה היה רק מיעוט שבמיעוט מעם ישראל, שהרי כתב רש"י "אחד מחמישה יהודים יצאו ממצרים כי רוב עם ישראל מתו במכת חושך", ובפרשת בא כתב שרשעים היו ולא רצו לצאת ממצרים ולהיות עבדי ה' לכן מתו.

וכמוכן רבים המקשים והתמהים איך ייתכן שרוב עם ישראל למרות שראו את רוב המכות שהם נפלאות הבורא והוכחה לשלטונו בעולם, ובכל זאת רובם לא רצו לקבל על עצמם עול מלכות שמיים!!!

הייתכן??? וכי העדיפו עבודת פרך שהגיעה למצב שלא יכלו לשמוע למשה מקוצר רוח ומעבודה קשה?? וכי זה עדיף מתענוג לחיות בעמלה של תורה???

וחשבתי ללמד קצת לימוד זכות עליהם, שהיות והיה להם חופש מהעבודה לפרעה כמה חודשים, שהתחיל מראש השנה עד מכת חושך שהיה לפני פסח, לכן הם כבר טעמו טעם של חופש לכן הם פחדו לחזור לעבודה אפילו לעבודת ה' יתברך, פשוט הם רצו מנוחה ושקט

והדברים מבהילים, הנה פעם אחת לא הקשיבו לדברי משה רבינו, ולכן רוב מוחץ של עם ישראל מתו כרשעים!! וזה מבהיל על הרעיון, וגם אנחנו אוי לנו אם נזלזל בדבר אחד שאולי בדיוק זה הדבר שישנה אותנו מרשע לצדיק!! ולכן חשוב תמיד ללמוד מוסר גם כשאתה במצב

של נפילות בעבירות ונופל ונופל ושוב ונופל!! כי פתאום תמצא נפשך את המשפט והרעיון הנכון מהחיזוק והמוסר שיתן לך עוצמה ורצון והחלטה לחזור בתשובה ולהחזיק בה לאורך ימים ושנים אמן ואמן

לְמַפָּה מְלָכִים גְּדֹלִים
וַיַּהַרְג מְלָכִים אֲדִירִים
לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
וּלְעֹזַג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן
כִּי לְעֹזֶלֶם חֲסָדֹו.
כִּי לְעֹזֶלֶם חֲסָדֹו.
כִּי לְעֹזֶלֶם חֲסָדֹו.
כִּי לְעֹזֶלֶם חֲסָדֹו.

עיין לקמן (גלית לאזרחי חצות ליל פסח) מה שכתבתי על "עוג מלך הבשן", ואיך הוא קשור לאנשי אברהם אבינו - ולמצות של פסח

וַנָּתַן אֶרֶץ לְנַחֲלָה
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֶבְדֹו
שֶׁבַשְׁפִּילְנוּ זָכַר לָנוּ
כִּי לְעֹזֶלֶם חֲסָדֹו.
כִּי לְעֹזֶלֶם חֲסָדֹו.
כִּי לְעֹזֶלֶם חֲסָדֹו.

שחשב שהיהדות הרוחנית תגוע, התאכזב קשות והיהדות הרוחנית פורחת בכל העולם.

וזה נס עצום ונפלא ביותר, ואולי זה כוונת סיום הפסוק "והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת", שלמרות שנהיה בגלויות בין העמים כפי שכתוב בפסוקים הקודמים עדיין לנצח נישאר באמונה ונקיים את כל המצוות כראוי.

ובפרשת אמור כתבתי שבתפילת "מודים" אומרים "על ניסך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך ערב ובוקר וצהריים", והרי ניסים מפחיתים מהזכויות, ואם כן אולי לפחות גם נזכיר בתפילה את הנקודה הזאת - שהלוואי ולא נודקק לניסים שמפחיתים מהזכויות??

וכתבתי לתרץ, שהניסים המוזכרים במודים זה לא (רק) ניסים בגשמיות, אלא הכוונה לניסים ברוחניות, שאנחנו מודים לבורא עולם על שאנחנו מצליחים להתגבר על היצר הרע

כתב החתם סופר, שגם בזמנים שיש הסתר פנים כביכול שלא רואים ניסים גלויים בכל אופן באמת כל רגע ורגע יש ניסים ונפלאות, רק שהם נסתרים מעינינו, ואין בעל הנס מכיר בניסו, כמו שכתוב "לעושה נפלאות גדולות לבדו" שרק בורא עולם יודע מהנס.

וזה "הנסתרות לה' אלוקינו", שלמרות שפסוק זה נכתב לאחר הפסוקים המתארים את כל הצרות שיהיו לעם ישראל, בכל זאת בורא עולם מבטיח שגם במצב הקשה הנורא הזה ובגלויות הוא עדיין אתנו, ועושה ויעשה לנו ניסים ונפלאות נסתרים.

אבל גם היום בזמנינו מלבד הניסים הנסתרים יש גם ניסים גלויים, כי עד היום ועד עולם יש ויהיו יהודים החיים בדרך התורה והמצוות, וזאת למרות כל הצרות והגלויות, ולמרות שבכל דור ודור עמדו ועומדים עלינו לכלותינו ברוחניות ובגשמיות, בכל זאת בניסי ניסים אנחנו קיימים לנצח ושומרים את כל מצוות השם, ומי

לו, וכתוב כאן מפורש שבלי ניסים חד משמעתי - אי אפשר להצליח.

כי במלחמת היצר חייבים ניסים כל הזמן, ועל כל מעלה ועליה רוחנית יש להודות לקב"ה על שמציל אותנו מהיצר הרע ונותן לנו להתעלות ברוחניות.

הבא להפיל אותנו כל הזמן, ערב ובוקר וצהרים, ואכן ניסים שכאלו - ניסים ברוחניות אנחנו חייבים כל הזמן, כי ניסים כאלו בוודאי אינם מורידים מהזכויות.

כמאמר הגמרא סוכה נ"ב בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו ולולי הקב"ה עוזרו אין יכול

הניסים "שבשפלנו זכר לנו" - המשך

הודו לקל השמים - שאנחנו רוצים בעיקר רוחניות ולהודות לקל השמים, שיהיה שפע רוחניות ובלי דאגות של פרנסה וחובות, כי לעולם חסדו אמן ואמן.

והאמת הניתנת להיאמר, שהיום בזמנינו הנס הגלוי שיש יהודים יראי שמים, זה נס עוד יותר גלוי!!! כי היום בגלל המכשירים האלקטרוניים כמחשב והטלפונים המתקדמים ודומיו, היצר הרע זמין יותר מפעם, בקלות שאין לדמותה אדם יכול להיכשל בחטאים הגרועים ביותר.

ובכל זאת שמך לא שכחנו, יש ציבור עצום בקהילות עם ישראל כן ירבו שנלחמים בכל כוחם לא להיכשל בשום חטא ושום ראייה אסורה, ושמים לעצמם סייגים וגדרות להתרחק מהחטא וסביבתו, זה נס עצום שאין כדוגמתו.

אשרי הדור שרואים ניסים גלויים אלו, ואשרי מי שזכה להיות כלול הוא ובניו בנס הגלוי הזה עד עולם.

וגם על זה אנחנו מודים בתהילים ובתפילה "שבשפלנו זכר לנו", - שכשהיינו שפלים בשיא הטומאה עמוק עמוק רחמנא ליצן, בכל זאת בורא עולם ברחמיו העצומים, עורר אותנו לתשובה שלימה, "כי לעולם חסדו", איזה חסד נפלא אין מילים לתאר.

"זיפרקנו מצרנו" - שבאורא עולם פירק או פרק מעלינו את היצר הרע הצורר שלנו, שהבורא שחרר אותנו מעולו, ממה שבטמטום הלב והמח שיעבדנו את נפשנו בטומאה כעבדים ליצר הרע, "כי לעולם חסדו", אבא יקר, תודה רבה רבה שקרעת את כל החבלים שקשרו אותנו ליצר הרע.

"נותן לחם לכל בשר" - אחרי שאדם משתחרר מהיצר הרע ועובד את ה' יתברך, אזי בורא עולם נותן שפע לחם לכל בשר, ולמי??? שיש לו לב בשר ולא לב אבן, כי לעולם חסדו אמן ואמן.

הסוד איך להשיג ולקבל את הניסים הללו

שאת הראיה הזו הוא לא מחק מיד, ומכאן הטעות שלו והמכשול וההרס שלו!!!

שהיות והוא לא מחק מזיכרונו ראייה אסורה זו, אזי היצר הרע השתלט עליה והפך אותה לשורש פורה ראש ולענה, שהרעיל את המוח שבראש, והרעל כשורש מתפשט מנקודה קטנה - "ראייה קלה" להשתלטות על כל הראש, ולשריר ענק בלב וברגש, ומעוות לו את החשיבה לחשיבה מעוותת שכך הוא מתיר לעצמו כל עבירות שבתורה.

וכפי שהתחדש לי תוך כדי קריאת התורה

ובעצם כל הפרק בפרשת האזינו שהסתיים בפסוק "הנסתרות לה' אלוקינו", התחיל בפסוקים המתארים אדם שנכשל בראייה אסורה ובמחשבה רעה - "ותראו את שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם - פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלקינו ללכת לעבד את אלקי הגוים ההם פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה".

שאדם זה ראה מראה טמא, וברגע הראשון הוא אכן ראה אותה כשקץ וגועל נפש, רק

את הקרב והכרעיים ירחץ במים, שלמרות ההקרבה כליל על המזבח, צריך גם לשטוף את החלקים הפנימיים, בקיצור התורה דורשת מאתנו שיהיה לנו מוח ולב נקי וטהור בשלימות, ולשרוף לחלוטין כל שמץ וזכר ומראה של עבירה.

בפרשת ויקרא, וברור לי שדבר כתוב בספרים הקדושים, שהסיבה שקורבן עולה נשרפת כליל על גבי המזבח בשונה משאר הקורבנות, כי עולה מכפרת על הרהורי עבירה וכפי שהרחבתי בעניין בספר בפרשת "צר", ולכן התורה דורשת למחוק כל זכר מזההור עבירה "כליל", וגם

ואולי זה הסוד שהתורה מגלה לנו בתחילת העניין, שנוכל להיזהר ולזכות ולהיות מבעלי הניסים הגלויים בסוף, שנדע לעצמנו מה מראה טמא עושה לנפש, ולכן נשתדל שגם במקרה לא נראה דבר טמא, ואז לא יהיה בנו שורש פרה ראש ולענה, אלא נזכה להיות מבעלי הניסים הגלויים, וכפי שכתבנו קודם, שזה נס ופלא שאין כדוגמתו היום שקל לחטוא בראיה יותר מכל הדורות, להיות יראי ה' ושומרי מצוות בשלימות, ובעזרת השם נזכה שעד עולם אנו ובנינו נזכה להיות עובדי ה' ודבקים בעבודתו בשלמות אמן ואמן.

וַיִּפְרֹקֵנוּ מִצָּרֵינוּ
 נָתַן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר
 הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם
 כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד הוּא.
 כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד הוּא.
 כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד הוּא.

נְשַׁמֵּת כָּל חַי תְּבַרַךְ אֶת שְׁמֶךָ, יי אֱלֹהֵינוּ, וְרוּחַ
 כָּל בֶּשֶׂר תִּפְאֵר וּתְרוֹמֵם זְכָרְךָ, מִלְּבָנֵינוּ,
 תָּמִיד. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אַתָּה אֵל,
 וּמַבְלַעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ מִלֶּךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ, פּוֹדֵה
 וּמַצִּיל וּמַפְרִיֵם וּמְרַחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין
 לָנוּ מִלֶּךְ אֶלָּא אַתָּה. אֱלֹהֵי הָרְאשׁוֹנִים
 וְהָאַחֲרוֹנִים, אֱלֹהֵי כָּל בְּרִיּוֹת, אֲדוֹן כָּל תּוֹלְדוֹת,
 הַמְהַלֵּל בְּרַב הַתְּשַׁבְּחוֹת, הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד
 וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיֵּי לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן -
 הַמְעוֹרֵר יְשָׁנִים וְהַמְקִיץ נֹרְדָמִים,

פעם רציתי להוכיח לצעירים שיאמינו במושג נשמה, וכך טענתי להם, אדם כשהוא ישן האם הוא חי או מת?? בעצם הוא נושם!!
 ועוד איך נושם, לפעמים הוא גם מרעיד את הבניין כולו בנחירות שלו.
 עוד שאלתי: האם הוא מדבר?? ענו לי:

מפקיר את גופו וכביכול משאיר את עצמו לשליטת אחרים, לכן יש כאלו שמפחדים בלילה.

אז איפה זה בגוף?? הרי בשינה לא חסר לו איבר או משקל, אז איפה זה?? ובפשטות זהו הנשמה השליטה העצמית זה הנשמה כי זו שמחליטה לעשות או לא לעשות וזה מה שחסר בשינה.

וכשאדם מת זה נשאר ולא נאבד, כמו שבחיים הנשמה לא הייתה איבר או משקל בגוף, אלא כוח רוחני שאינו נראה אבל זה בהחלט כוח מציאותי.

ואכן גם כאשר בן אדם מת הגוף מת אבל הנשמה שזה בעצם אני האמיתי נשאר לתת דין וחשבון לבורא עולם, ולקבל שכר ועונש!!

אם כן נשמה שנתת בי טהורה היא, בואו ונשתמש בה בטהרה, ונחליט החלטות טובות ונבצעם בשלימות, ונהיה אנשים טובים וקדושים צדיקים ויקרים, בעלי נשמות טהורות ונקיות מכל חטא ואבק חטא אמן ואמן.

בוודאי הוא מסוגל לדבר, הרי ישנם שגם בשינה מפטטים ומדברים, **שוב** שאלתי, והאם הוא הולך תוך כדי שינה?? מיד ענה לי צעיר: בטח!! וכי לא שמעת על חולה ירח??

ואני ממשיך לשאול אותם, והאם הוא אוכל ושותה?? ענו כמה הרי התינוקות נרדמים ושותים תוך כדי שינה עם הבקבוק הם אוכלים, ו**שוב** אני מקשה האם הוא שומע?? מיד אחד מהצעירים צחק ואומר לי בבטחה: בטח, מה זה שעון מעורר אם לא??

ועוד שאלה אני שואל אותם: והאם הוא חושב?? וכמה מהם מיד ענו לי: איזה חלומות מדהימים יש לפעמים לאנשים, אין ספק שהמוח עובד שעות נוספות.

אז הוא חי?? אני שואל אותם!!! ומיד אני טוען לעומתם: אוי אם ככה נחיה כל זמן חיינו!!! אז אם כן שהוא חי אבל אוי לחיים שכאלו אז מה בעצם חסר לו??

וה**תשובה** אפילו בלי להגיע לאמונה, שחסר לאדם בשינה את השליטה העצמית, שחסר לו להחליט על עצמו לטוב ולרע, והוא כביכול

וְהַמְשִׁיחַ אֱלֹמִים וְהַמְתִּיר אֲסוּרִים וְהַפּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזֹּקֵף כְּפוּפִים. לֵךְ לְבַדְךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים. אֵלֹהֵינוּ מְלֵא שִׁירָה בַּיָּם, וְלִשְׁוֹנֵנוּ רְנָה כְּהַמּוֹן גְּלִיו, וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שִׁבַּח כְּמִרְחֵבֵי רְקִיעַ, וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וְכִירָח, וְיָדֵינוּ פְּרוּשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם, וְרַגְלֵינוּ קְלוֹת כְּאֵילוֹת - אֵין אֲנַחְנוּ מִסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לָךְ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וְלִבְרַךְ, אֵת שִׁמְךָ עַל אַחַת, מְאֹלָךְ, אֱלֹפֵי אֱלֹפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת פְּעָמִים, הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. מִמְצָרִים גְּאֻלְתָּנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ, בְּרַעַב זִנְתָּנוּ וּבְשֶׁבַע כִּלְכַלְתָּנוּ, מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ וּמִדָּבָר מְלַטְתָּנוּ, וּמִחַלְלִים רָעִים וְנַאֲמָנִים דִּלִּיתָנוּ. עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֶסְדֶּיךָ, וְאֵל תִּטְשֵׁנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, לְנֶצַח. עַל כֵּן

אֲבָרִים שְׂפֹלְגַת בְּנוֹ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שְׂנִפְחָתָ בְּאֵפִינוּ וְלִשׁוֹן
 אֲשֶׁר שָׁמַת בְּפִינוּ - הֵן הֵם יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאֲרוּ
 וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיִּקְדִּישׁוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת שְׁמֶךָ מִלְּכֵנוּ. כִּי
 כָּל פֶּה לָךְ יוֹדֶה, וְכָל לִשׁוֹן לָךְ תִּשְׁבַּע, וְכָל בֶּרֶךְ לָךְ
 תִּכְרַע, וְכָל קוֹמָה לִפְנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה, וְכָל לְבָבוֹת יִירְאוּךָ,
 וְכָל קָרֵב וְכָלִיזוֹת יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ, בְּדַבָּר שְׂפָתוֹב, כָּל עֲצַמְתִּי
 תֵּאמְרֶנָּה: יְיָ, מִי כְמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מִחֲזַק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֲבִיוֹן
 מִגְּזֻלוֹ. מִי יִדְמָה לָךְ וּמִי יִשׁוּה לָךְ וּמִי יַעֲרֹךְ לָךְ הָאֵל
 הַגָּדוֹל, הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן, קִנְיַת שָׁמַיִם וְאָרֶץ.
 נִהְלָלְךָ וּנְשַׁבַּחְךָ וּנְפַאֲרְךָ וּנְבָרְךָ אֶת שֵׁם קִדְשֶׁךָ, כְּאִמּוֹר:
 לְדוֹד, בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יְיָ וְכָל קִרְבֵי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ.

הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֲזָךְ, הַגָּדוֹל בְּכַבּוֹד שְׁמֶךָ, הַגְּבוּר
 לְנִצְחָ וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ, הַמְּלֹךְ הַיּוֹשֵׁב עַל
 בְּסֵא רֶם וְנִשְׂאָ. שׁוֹכֵן עַד מְרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ.
 וְכַתּוּב: רַנְּנוּ צְדִיקִים בַּיהוָה, לַיִּשְׁרִים נְאוּהָ תִּהְלָה.

בְּפִי יִשְׁרִים תִּתְהַלָּל,

וּבְדַבְרֵי צְדִיקִים תִּתְבָּרַךְ,

וּבְלִשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמֵם,

וּבְקִרְבַּי קְדוֹשִׁים תִּתְקַדֵּשׁ.

וּבְמִקְהֵלוֹת רַבְבוֹת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרַנָּה
 יִתְפָּאֵר שְׁמֶךָ, מִלְּכֵנוּ, בְּכָל דּוֹר
 וְדוֹר, שֶׁכֵּן חוֹבֵת כָּל הַיְצוּרִים לִפְנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ

וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, לְהוֹדוֹת לְהֵלֶל לְשִׁבְחָהּ, לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַיָּדֵר לְבָרְךָ, לְעֵלֶה וּלְקַלֵּם עַל כָּל דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשִׁי עֲבָדְךָ, מְשִׁיחֶךָ.

שצר עליו סנחריב הרשע הוא טען בבטחה שהיות וכולם לומדים תורה אין מקום לפחד כי על בורא עולם לטפל בבעיה.

ואכן בלילה שבו אמור להתחיל הקרב הגדול למרות זאת חזקיהו המלך הלך לישון רגוע וקרה נס מדהים, ואותו לילה שהיה גם ליל פסח כל הצבא של סנחריב מתו בנס.

וחזקיהו המלך טעה וטען שאין צורך לומר שירה ואין צורך להודות לבורא עולם על הנס העצום, כי הוא טען להם שהנס הגיע להם ביושר ובצדק, ומסרתו הייתה לחזק את העם בעוצמת כוח לימוד התורה שמטבעה מגנת ומצלת,

ולמרות זאת על טעות זו הוא הפסיד מלהיות משיח ה', והפסדנו את הגאולה השלימה!! כי כן היה עליו לומר שירה והודאה להקב"ה על הניסים העצומים, וכאמור כי הכל חסד ה'!! שגומל לנו חסדים טובים, ורק נותן לנו הרגשה טובה כאילו הוא זקוק למצוות שלנו!!!

בעצם יש מקום לבאר מתי מותר להתגאות ככתוב "ויגבה ליבו בדרכי השם" ובשבילי נברא העולם, ומתי עליו להרגיש להרגיש שהכל חסד השם ועלי החובה להודות ולהלל ולשבח על כל הטוב שיש בעולמי כי הכל מחסדי הבורא עמי, כי באמת לא מגיע לי מאומה והכל מתנת חנם כי אני לא נחשב לכולם וכאבק אני??

והנה בתפילה אומרים "גומל חסדים טובים", ושמעתי שבורא עולם בעצם לא צריך את כל המצוות שאנחנו עושים, אבל בחסדו הגדול רצונו להעניק לנו מטובו ושלא נרגיש בושה "נהמא רכיסופא" כאילו אנחנו אוכלי לחם חנם, לכן בורא עולם מציג זאת כאילו הוא זקוק למצוות וכאילו מגיע לנו גמול ותשלום, אבל כל התהליך הוא בעצם "חסד", וזה גומל חסדים טובים.

וידועים דברי הגמרא סנהדרין צ"ד שחזקיהו מלך יהודה אמור היה להיות המשיח כי החזיר את כל העם בתשובה, ובעת המצור הגדול

ולכן מסקנת הדברים, שלאחר שמקבלים שכר חייבים להודות כי זה חסד נטו, אבל במהלך עבודת ה' עלינו לפעמים לנקוט בגאווה בכדי להתעלות על המפריעים, אז קדימה העולם כולו מוטל על כתפך, ובחיים אל תצטנע במצב שכזה לומר מה כבר יקרה אם אני הקטן יחטא, או שאני הקטן יזלזל בתפילה ובלימוד!!! במצב כזה תהיה הגאווה הכי גדול הקיים בעולם ותאמר וכי אני יסוד ועמוד התווך והבסיס שעליו כל העולם עומד יחטא חלילה!! כך נשמור על עצמינו ונתחזק ונתגבר ונצליח להתעלות אמן ואמן.

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מְלִכְנוּ, הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, כִּי לָךְ נֶאֱדָה, יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיר וְשִׁבְחָהּ, הֵלֶל

וְזָמְרָה, עֵז וּמִמְשָׁלָה, נְצַח, גְּדֻלָּה וְגִבּוֹרָה, תִּהְלָה וְתִפְאַרֶת, קִדְשָׁה וּמְלָכוּת, בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בְּתִשְׁבָּחוֹת, אֵל הַהוֹדָאוֹת, אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זָמְרָה, מֶלֶךְ אֵל חַי הָעוֹלָמִים.

הַנְּגִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקִיּוֹם מִצְוֹת כּוֹס רְבִיעֵי שֶׁהוּא כְּנֻגַד בְּשׁוֹרֵת הַיְשׁוּעָה, שְׁאֵמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְלִקְהֹלֵי אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

וְשׁוֹתָה בְּהַסְבַּת שְׁמַאל

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן, עַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ לְאֹכַל מִפְּרִיָּהּ וְלִשְׂבַע מִטּוֹבָה רַחֵם נָא ד' אֱלֹקֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירָךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הַיְכָלְךָ וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשִׂמְחָנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֹאכַל מִפְּרִיָּהּ וְנִשְׂבַע מִטּוֹבָהּ וְנִבְרַכְךָ עָלֶיָּהּ בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָהּ (בשבת: וְרָצָה וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְשִׂמְחָנוּ בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, כִּי אַתָּה ד' טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדָה לָךְ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. בְּרוּךְ אַתָּה ד' עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן.

נרצה

חֶסֶל סְדוֹר פָּסַח פְּהִלְכָתוֹ, כָּכֵל מְשַׁפְּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
בְּאִשֶּׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ, כִּן נִזְכָּה
לְעִשׂוֹתוֹ. זֶה שׁוֹכֵן מְעוֹנָה, קוֹמֵם קָהֵל עֵדֶת מִי
מִנָּה. בְּקֶרֶב נִהַל נְטֵעֵי כֶּנֶה, פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה.

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם.

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים:

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה.

ועד כדי כך המצב חמור, שגם אנשים שהאמינו שיותר לא תהיה שואה, בטענתם שלא עוד!!! אומות העולם לא יתנו לזה שוב לקרות, וגם כל אלו שלא מבינים איך הייתה שואה ולמה היהודים לא נלחמו? הנה היום כולם רואים את המצב בסוריה שהעם נלחם על קיומו ובכל זאת יש שם הרג והרס נורא בהשגחת ובתרומתם של מעצמות העולם.

ואכן ראיתי את דברי הגאון מווילנה על שירת חנה שמואל ג' וזה לשונו "אפשר שהוא קרוב ל2000 שנה זמן הגלות", ואז חש עתידות - בורא עולם ירוז את שלבי הגאולה".

והיות וחורבן הבית השני היה לפני 1946 שנה, יוצא לנו שמתוך 2000 שנות גלות נשארו רק 54 שנים, והגאון אמר קרוב ל2000, משמע שזה פחות מ54, אז בעצם מגלה לנו הגאון מווילנה, שאפשר שזה ממש עכשיו בדורנו, (ואם נחשיב גם את 40 שנה שכבר נגזר על החורבן והרגישו זאת בבית המקדש בסימנים ברורים, אולי נשאר רק 14 ל2000 שנות גלות, עוד לפני הקרוב ל2000).

אבל בזמן הגאולה העתידית זה שונה, ככתוב "כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב" וכתבו המפרשים שכאשר עם ישראל ירגישו עזובים ולא יהיה להם יותר על מי לסמוך לא על עצמם ולא על אחרים, ויהיו מפוחדים מפחד אויב, אזי יתגלה הבורא ויגאלנו.

כתבו המפרשים שכאשר עם ישראל ירגישו עזובים ולא יהיה להם יותר על מי לסמוך לא על עצמם ולא על אחרים, ויהיו מפוחדים מפחד אויב, אזי יתגלה הבורא ויגאלנו.

והנה היום בזמננו לעיני כל רואים אנו שאין לנו היהודים על מי לסמוך, גם אלו שרח"ל בעבר האמינו בכוח הזרוע, היום יותר מתמיד כבר מבינים שידם כבולה, שאפילו אם יש נשק אי אפשר להפעילו כי אומות העולם לא מאשרים להם שימוש בכוח, וגם היום אומות העולם חברים ומתחברים לעם הקורא להשמדת עם ישראל, וכל עם ישראל קולט את הידוע לנו, שאין לנו על מי לסמוך רק על אבינו שבשמים.

וכבר כתבתי שמהחוצפה יסגא - החוצפה הנוראה והאיזומה שיש בדורנו אפשר לראות ברור שאנחנו בדורו של המשיח, כמו הסיפור המפורסם שהיה לפני כמאה חמישים פלוס שנים הלכו ברחובה של עיר שני גדולי הדור ממש, שכל חזותם אומרת כבוד חכמים זקנים וקדושים, הרבי עקיבא איגר והנתיבות, וזיו השכינה קורנת מעליהם.

וגדולי ישראל חלפו על יד ספסל שעליו ישבו כמה צעירים יהודים קלי דעת, ולמרות שגדולי ישראל עברו על ידם בכל זאת הצעירים לא קמו לכבוד גדולי הדור.

בעל הנתיבות הזועזע, ואמר לרבי עקיבא אייגר, זה ממש "עקבתא דמשיחא חוצפא יסגא!!" המשיח חייב להגיע, כי תראה איזה חוצפה!!! ממש כמו שכתוב בגמרא, שלפני בוא

המשיח יתרבה ותתעצם החוצפה בעולם!!!! **ענה** לו הגאון רבי עקיבא אייגר, טעית!!! זה לא החוצפה המדוברת, החוצפה שתהיה בעקבתא דמשיחא, כך היא תיראה, שאנחנו זקני הדור נשב תשושים בספסל, והצעירים יעברו על ידינו, ואם אנחנו הזקנים גדולי הדור לא נקום בפניהם לכבדם, אזי הצעירים יפטירו ויאמרו, איזה חוצפה, ממש עקבתא דמשיחא!!!

ותגידו לי באמת, האם זה לא קורה היום??? ושתבינו, במשך אלפי שנים!! סמכות האבא, המורה, והמוחקר, והמבוגר היה שמור אצל רוב בני הנוער, רעדו מפני הסמכות,

ופתאום בדור האחרון נחיתה טוטאלית, מהפך מקצה לקצה, פשוט לא יאמן!! החוצפה בדיוק כפי שהרבי עקיבא אייגר תיאר אותה, והנה אנחנו עמוק בפנים.

אז באמת אנחנו כבר ממש בדורו של משיח, ושוב נוכיח זאת, הרי רק לפני 2 דורות ובמשך כל ההיסטוריה אם היית מציג לאדם את החוצפה של רוב בני דורנו, החוצפה של זמנינו, הוא לא היה מאמין ששייך ככה להתנהג!!! ואכן גדולי ישראל אומרים שמשיח בפתח, אז בואו נתכונן לקראתו כראוי, אפילו אם נהיה רק אחד מעיר ושניים ממשפחה, קדימה רק חזק ואמץ!! עוד קצת!!!

ובהפטרת חזון אחרית הימים שאומרים בהפטרת חג הסוכות, זכריה י"ד "וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשרו והוא עמד על רגליו", וחשבתי איזה סוג מוות ישנו בעולם שהבן אדם נמק ומתאדה ומת עוד לפני שנופל, ובעצם אין מה שייפול?? אולי זה כדברי הגמרא והרחבת האור החיים שהנקם יהיה בהוצאת חמה מנרתיקה, שמעוצמת החום האדם יתאדה עוד לפני שייספיק ליפול, והנה רש"י על הפסוק "כי קרוב יום אידם" - כתב: כשארצה להביא עליהם יום איד קרוב ומזומן לפני להביא ע"י שלוחים הרבה: האם ייתכן שזה פצצת אטום!!!! שגם חמה מנרתיקה ייתכן שזה אטום, כי כידוע השמש היא אנרגיה אטומית בעוצמה, שבשניה אחת פולטת השמש אנרגיה ששווה ל- יותר מ-6 טריאליארדים של פצצות בעוצמה של הפצצה האטומית שזכתה לכינוי "ילד קטן" והוטלה על הירושמה. בכל אופן זכור נזכור, ש"הנסתרת לה" אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת".

יש נוהגים בחוץ לארץ בליל שני של פסח לקפור פאן ספירת העמר:

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצוותיו וצונו על ספירת העמר.**

היום יום אחד בעמר.

בארץ ישראל ופחול"ל בליל ראשון אומרים:

וּבְכֵן וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה

בַּלַּיְלָה,

הַלַּיְלָה,

לַיְלָה, - אברהם

אז רוב נסים הפלאת

בראש אשמורת זה

גר צדק נצחתו פנחלק לו

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה.

הַלַּיְלָה, - אבימלך

דנת מלך גר בחלום

י"ג כתוב בפירוט עצירה בפה עצירה בגרון עצירה באוזן, עצירה מלמעלה, עצירה מלמטה.

ולמרות הסבל הנוראי שכל הפתחים היו סגורים, והם ייסורי תופת שכנראה היו צעקות כאב בכל העיר, בכל זאת אבימלך לא קם באמצע הלילה להחזיר את שרה ולבקש סליחה בפני כולם, כי זה לא נימוסי להפריע באמצע הלילה, או הוא וכולם סבלו ייסורי תופת והתאפקו, אבל בבוקר "וישכם" כמובן קם מוקדם במהירות לטפל בעניין בדחיפות.

וגם אחרי התקרית הנוראה שהוא ועמו סבלו כעונש על לקיחת הוא הציע לאברהם לגור שם ולא גירשו כפרעה, כי הם היו בני תרבות ומוסר, אבל בכל זאת אומר אברהם אבינו שהיות וחסרה יראת שמים או כל המוסר קורס כי המוסר הוא לפי הרצונות עד כדי רציחה, ורק יראת שמים היא זאת שנותנת מוסר אמיתי ונטולה אינטרסים והגיונית באמת לחיים.

על אבימלך מלך גר אמר אברהם אבינו את המשפט הזה "כי אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני", וכתבו המפרשים, שהיו לאבימלך ואנשיו נימוסים ותרבות טובה, רק הייתה חסרה להם יראת שמים, ועל זה אמר אברהם אבינו שכל המידות והתרבות הטובה מתנדפים כשאין יראת שמים, כי בגלל אינטרסים יהרגו בני אדם על פי כללי הנימוס וחוקי התרבות.

וכפי שראינו שדווקא הגרמנים שהיו שיא התרבות והנימוסים הם אלו שרצחו מיליוני יהודים בשיטתיות ובאכזריות שלא תתוארו!!!

ויש להוכיח זאת בפשטות, שהרי אבימלך וכל עמו סבלו ייסורים קשים מעת לקיחת שרה ועל פיה ודיבורה כפי שכתב רש"י, והסבל נמשך עד הבוקר עת בו התפלל עליהם אברהם לאחר שהחזירו לו את שרה.

והסבל שלהם היה "כי עצר עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך", וכפי שכתוב ברש"י שכל פתח בגוף נעצר, ובמדרש רבה נ"ב סימן

לכן עלינו להתמקד בתורה ויראת שמים, ועם זה נתקדם לכל הערכים הטובים והאמתיים, כי אין ערך מושלם לערכים בלי יראת שמים.

הַפְּחַדֶּתָּ אֶרְמִי בְּאֵמֶשׁ
וַיִּשָּׁר יִשְׂרָאֵל לְמִלְאָךְ וַיּוּכַל לוֹ
לַיְלָה, -
לַיְלָה,

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה.

זָרַע בְּכוּרֵי פִתְרוֹס מִחֲצֵת בַּחֲצֵי
חֵילָם לֹא מָצְאוּ בְּקוֹמָם
בַּלַּיְלָה,
בַּלַּיְלָה,
לַיְלָה,
טִיסַת נָגִיד חֲרָשֶׁת סְלִית בְּכוּכְבֵּי

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה.

יַעֲץ מִחֶרֶף לְנוֹפֵף אֹוִי, הוֹבִשְׁתָּ פְגָרִיו
כָּרַע בֵּל וּמָצְבוֹ בְּאִישׁוֹן
בַּלַּיְלָה,
לַיְלָה,
לַיְלָה,
לְאִישׁ חֲמוּדוֹת נִגְלָה רַז חֲזוֹת

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה.

מִשְׁתַּכֵּר בְּכֵלֵי קֹדֶשׁ נִהְרַג בּוֹ
נוֹשַׁע מִבוֹר אֲרִיזוֹת פּוֹתֵר בְּעֵתוֹתַי
בַּלַּיְלָה,
לַיְלָה,
בַּלַּיְלָה,
שִׁנְאָה נָטַר אֲנִגִּי וְכָתַב סְפָרִים

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה.

עוֹרֶרֶת נִצְחָךְ עָלָיו בְּנֶדֶד שְׁנַת
פּוֹרָה תִּדְרוֹךְ לְשׁוֹמֵר מָה
בַּלַּיְלָה,
מְלַיְלָה,
לַיְלָה,
צָרַח כְּשׁוֹמֵר וְשָׁח אֶתְּא בְּקָר וְגַם

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה.

קָרַב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא
 רָם הוֹדַע כִּי לָךְ הַיּוֹם אַף לָךְ
 שׁוֹמְרִים הַפֶּקֶד לְעִירְךָ כָּל הַיּוֹם וְכָל
 תָּאִיר כְּאֹר יוֹם חֲשֵׁכֶת

לַיְלָה,
 הַלַּיְלָה,
 הַלַּיְלָה,
 לַיְלָה,

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה.

בחו"ל בליל שני אומרים:

וּבִכְן וְאָמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

אֶמֶץ גְּבוּרוֹתֶיךָ הַפְּלִאתָ
 בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נְשִׂאתָ
 גְּלִיתָ לְאַזְרְחֵי חֲצוֹת לַיִל

בַּפֶּסַח,
 פֶּסַח,
 פֶּסַח,

ויבא הפליט - עוג - עוגות מצות

עד שנקרא על שם זה, ויש אומרים שאפילו אברהם גם נתן לו לאכול מן המצות.

והנה בפשטות היה לו לעוג שם אחר עד לתקופה זו, והוא ביטל את שמו הישן וקבע את שמו ל"עוג" מרוב התפעלות, וצריך עיון ממה התפעל עוג מהמצות עד כדי כך ששמו נקבע על שמם???

ונראה שעוג שרד ונפלט מהמבול זה בכדי שמכוח גודלו הגופני יצליח לברוח ולשרוד מהמלחמה, ולעשות את שליחותו להודיע לאברהם שלוש נשבה, ועל ידי כך יתקיים בית דוד שיצא מלוט, ולכן שמו נקבע על פי שליחותו ותפקידו.

אבל גם לאחר מילוי תפקידו הוא שרד שנים רבות עד סוף חיי משה, ולמה???

פירש רש"י על פי המדרש, שזה עוג שנפלט מהמבול, ובצדקת הצדיק, הוסיף שלא לחינם ניצל עוג מדור המבול, כי כלפי חטא ההשחתה והזנות עוג היה צדיק, דהיינו שעוג לא חטא בזנות כבני דורו הרשעים.

ובמדרש רבה ל"ט אמרו (מובא גם בתוספות נדה ס"א) שנקרא עוג, בגלל שאברהם עשה עוגות מצות לפסח כשבא עוג להודיעו - לאברהם על לוט שנשבה, ומחמת עוגות המצות לפסח נקרא שמו עוג.

והדבר צריך עיון, וכי למה שמו נקבע מאות שנים רבות לאחר שנולד???

ועוד קשה שמה פתאום נקבע שמו של עוג על שם פעולת אברהם אבינו???

ובספר שפתי צדיק מתרץ שמראה אברהם שהיה עוסק בעשיית המצות, נקבע ונחרט בליבו

שאברהם אבינו ימות במלחמה והוא יירש את אשתו לכן נגזר עליו לראות את עם ישראל שיצאו מאברהם ושרה.

ונראה לי להוסיף בדרך אחרת, שכאן בא תפקיד המצות שראה, שהרי הדבר נחרט בליבו, כי שאל את אברהם אבינו לפשר אפיית המצות ואברהם הסביר לו שעתידיים ישראל להינצל ממצרים בחיפזון והמצות מסמלות את החיפזון.

וראיה רחבה זו של תמונה כוללת ועתידינית גרמה לעוג להבין שכל תפקידו בחיים היה עבור מטרה זו, וזה החלק שלו בפזל, ולכן הוא עצמו קרא שמו **עוג** כי כאן קלט את תפקידו בחיים.

וייתכן עוד, שברגע שראה את המצות, הבין שאברהם אבינו לא ימות במלחמה כי עליו

להוליד בן ולהקים את עם ישראל כפי שאברהם ראה בנבואה עד כדי כך שאפילו חוגג את חגם וניסי עם ישראל, ולכן תאוות עוג שימות אברהם במלחמה ושהוא עוג יתחנן עם שרה נמוגה והלכה.

וככה הצדיק ותיקן אברהם אבינו את הישרדותו של עוג במבול למען שליחותו שלפחות הסתיימה בהבנה נכונה ולא בכוננות וזוניות ורעות, וגם עוג הבין שזוהי מטרת הישרדותו למען שליחותו שתוקנה על ידי אברהם לטובה, ולכן קרא שמו עוג.

וכל זה, כי אצל גויים מחשבה רעה הקודש ברוך הוא מצרפה למעשה, ואם כן כאילו בורא עולם הציל את עוג מהמבול למען מטרה רעה חלילה, לכן חשוב מאוד היה לאברהם אבינו לתקן מחשבתו!!

למה עוג נשאר לחיות מאברהם והלאה עוד שנים רבות?? - המשך

אבל ברגע שטעמו את המצווה - **מצת מצוה** שנכנס לתוך גופם, התחיל לבעור בהם אש קודש, לעשות עוד מצות שיהיה להם לכל שבעת ימי הפסח, **וכפי** שכתב רש"י יהושע ה' י"א שבחודש זה טעמו במצות טעם מן.

ואש קודש זה הכניס אברהם אבינו במצות ואת זה הוא נתן לעוג, וזה החזיה את עוג לשנים רבות וכאמור, אבל בשעת מבחן עוג נכשל, ובמקום לעזור לעם ישראל ולתקן את עצמו הוא בא להילחם נגד עם ישראל.

ולכן נענש שההר העגול כעוגה נתקע בראשו, והשיניים שאכלו עוגות מצות מהשיריים של אברהם אבינו, נקמו בו ונתארכו וכך לא הצליח לשלוף את ההר - העוגה הגדולה ממנו, ומשה רבינו הכה את אותם רגליים שרצו לבשר לאברהם שנשבה לוט, היות וכוננתו הייתה לרוע לכן עכשיו הוכה ברגלו והופל ארצה ומת כשעוגה בראשו.

התשובה אולי טמונה בכך שאברהם נתן לו לאכול מהמצות, כי אברהם אבינו מצד אחד ידע שכוננת עוג הייתה שלילית כי רצה שימות אברהם והוא יתחנן עם שרה, ומצד שני לאברהם הייתה הכרת הטוב לעוג שהיה לו חלק בהצלת לוט.

לכן כשנתן לו לאכול מהמצות בעצם נתן לו כוח לחיות עוד ולשמש בתפקיד נוסף כשעם ישראל יבוא לארצו יקבלם בכבוד ויעזור להם לכבוש את ארץ ישראל, אבל אם הוא ירשיע וייכשל אזי הוא יענש גם על כוננתו הרעה שהייתה טמונה בשליחותו זו.

ואכן סגולת המצות כפי שכתבתי בפרשת בשלח בפסוק "ויבאו בני ישראל בט"ו לחודש השני לצאתם מארץ מצרים, וילונו כל העם", שלעם ישראל היה ביטחון בבורא עולם שידאג להם במדבר, שזה כלול **בחסד נעוריך אהבת כלולותיך**, ולכן לא הכינו כלום מלבד מצות מצוה שאכלו בליל פסח עם הפסח והמרור,

ללמדנו, שאכן יש סגולות נהדרות שבכוחן לעזור לנו להחזיק מעמד ולהתחזק, אבל אם בשעת מבחן לא נעמוד בניסיון, אזי אותה סגולה היא עצמה יכולה לשמש ככלי נשק נגדנו, ולכן סגולה טובה היא אבל עלינו להתאמץ בכל הכוח לנצח את היצר ולא להסתמך על סגולות וברכות וכדומה.

נפש ממש!!! לא פלא שהוא ניצול מהמבול כי רתיחת המים הייתה על השחתה והוא לא השחית!!!

ולא פלא שעוג ניצול מהמלכים ונבחר להודיע לאברהם אבינו על כך שנשבה לוט, ולכן זכה שאברהם אבינו נתן לו לאכול מצה קדושה, וגם מובן מאוד מה שכתוב בזהר ח"ג קפ"ד, שעוג נימול על ידי אברהם אבינו והיה מאנשי ביתו, ואיך אכן זכה עוג להיות נימול ע"י אברהם אבינו? יתכן והתשובה היא, כי עוג לא זנה במסירות נפש בזמן המבול לכן מתאים שגם הוא ימול את עצמו!!! ולכן הוא היה מאנשי ביתו של אברהם אבינו.

ויתכן שלכן חשש משה רבינו כשבא להילחם נגד עוג שמא תעמודנה לעוג זכויותיו וכפי שכתב רש"י בפרשת חוקת, ולפי דברינו אכן הייתה לעוג זכות עצומה וחשובה ששמר על בריתו ולא זנה כדור המבול, שלכן זכה גם להודיע לאברהם אבינו על שנשבה לוט, ומחמת זה חשש משה מכוחו של עוג הרשע, עד שהודיעו הקב"ה שעוג פגם בבריתו לכן ימות.

הפליט כאמור זה עוג שניצול מהמבול וממלחמת המלכים, ונשאלת השאלה למה זכה עוג להצלה גדולה שכזו???? אם בשביל להיות עזר לאברהם להודיעו על שנשבה לוט הרי לא חסר לבורא עולם דרכים להודיע לאברהם אבינו בלי להזדקק לאותו רשע עוג??? ועוג רשע הוא שהרי חשב רע על אברהם שימות במלחמה והוא ישא את שרה אשתו!!!!

עוד פלא שכתוב במדרש שעוג נימול ביחד עם אברהם אבינו, ונשאלת השאלה וכי מה ראה אברהם למול רשע כעוג, ומה פתאום רצה עוג למול את עצמו???

ונראה לתרץ שלעוג הייתה זכות עצומה בכך שלא פגם וזנה כדור המבול כפי שכתב בספר צדקת הצדיק, וזה היה לו לזכות עצומה, שהרי כל דורו פגמו וחטאו בזנות, אפילו אביו זנה עם אשת חם ועד כדי כך השחיתו כל בשר ואפילו בעלי חיים שימשו שלא במינם, ואפילו האדמה עד ג' טפחים נשחתה, ורק הוא מכל משפחתו ודורו (וכמוכן מלבד נח ומשפחתו) לא חטא, וזה היה ממש לא פשוט, זה היה מסירות

ללמדנו עד כמה כוחו של השומר על בריתו ובפרט כאשר רבו הניסיונות מהסביבה ומהמשפחה הקרובה, ולכן נקבל על עצמנו להתחזק ביראת שמים טהורה ונתרחק מכל רע, וחייבים לזכור שלפתח חטאת רובץ, יש זמני חולשה לכל אדם שכשיש לו ומולו אפשרות זמינה לחטוא הוא נופל בלי שליטה רח"ל, ומספיק פתח קטנטן זמין לעבירה שכשתהיה כשבי תרחיבו ותגיע במהירות לידי עבירה.

לכן גדולי ישראל מתחננים לא לטכנולוגיה אפילו המוגנת כי תמיד יש פתח שהיצר מגלה ומשם יש נפילות ה' ישמור ויציל, ולב יודע צרת נפשו, לכן סור מרע באמת!!! הגיע הזמן לפתוח דף חדש טהור וקדוש רק חזק ואמץ בהחלטה אמיצה חדה וברורה "לא לטומאה" ובעזרת ה' הוא ישלח עזרך מקודש וימלא כל משאלות ליבך לטובה אמן ואמן.

נפילת עוג - חשבונות של עבירה בהיתר

שלכן הצליח משה להורגו כדברי הזהר הקדוש???

ונראה לבאר שהיות ועוג רצה בתחבולות להתחתן עם שרה אמנו וכביכול בהיתר, כי הוא כנראה ראה את שרה וחמד אותה אבל חלילה לו לעשות עבירה, לכן הוא תכנן לגרור את אברהם אבינו למלחמה נגד המלכים, כי

שימו לב עוג שעמד בגבורה נגד כל דור המבול ולא זנה כבני דורו, ושנה שלימה ראה מה שנח לא ראה, כי עוג עמד מחוץ לתיבה וראה איך כל בני דורו באו על עונשם ומתו במבול.

וגם הוא נימול יחד עם בני ביתו של אברהם, למה ואיך הדרדר וחטא ופגם בברית קודש

כי אי שמירת העיניים והמחשבות גורמים נזק עצום בהמשך הדרך, ועצם התוכנית לעשות עבירה בהיתר היא חמורה עד למאוד!!! כפי שידועים הדברים בעניין זה וד"ל.

רצה שאברהם אבינו ימות במלחמה ושרה תהיה אלמנה וכך בהיתר הוא יתחתן איתה, לכן הוא הפסיד את כל מעלתו ונפל וחסא שפגם בבריתו.

וְאָמַרְתֶּם זָבַח פֶּסַח.

בַּפֶּסַח,
בַּפֶּסַח,
פֶּסַח,

דִּלְתִּיּוֹ דִּפְקַת פְּחֵם הַיּוֹם
הַסְּעִיד נוֹצְצִים עֵגוֹת מִצּוֹת
וְאֵל הַבֶּקֶר רָץ זָכַר לְשׁוֹר עֶרְךָ

וְאָמַרְתֶּם זָבַח פֶּסַח.

בַּפֶּסַח,

זוֹעֵמוֹ סְדוּמִים וְלוֹהֵטוֹ בְּאֵשׁ

פירוט על סדום ולוט

א. זעקת סדם ועמרה כי רבה וחסאתם כי כבדה מאד

ושמנה כגן ה' שלא חסר בה כלום, ורצו למנוע את העניים שלא יגיעו ליהנות מסדום, לכן תקנו שלא יבא שום אדם לארצם.

ואמרו חז"ל שהיה באנשי סדום כל מדות רעות, אבל נגמר דינם על שיד עני ואביון לא החזיקו, בשונה משאר מדינות שהיו עושים צדקה וחסד, ולכן נגזר על סדום ונחרבה.

נשאלת השאלה איך הם הגיעו למצב נורא ואכזרי שכזה?? ואם אכן כך היה מנהגם עוד קודם שנפלו בקרב מדוע הצילם ה' ולא השמידם כבר במלחמת המלכים??

ואולי הקלוקל שלהם לפני המלחמה היה רק בענייני תועבות וכפירה ועבודה זרה אבל בעניינים שבין אדם לחברו ושנאת עניים בזה עדיין לא חטאו, ועוון חטא זה נוסף להם רק אחרי שחזרו מהשבי במלחמה והתחילו חיים חדשים.

אבל זה לא נכון, שהרי רש"י מפרש את הפסוק שנכתב עוד קודם המלחמה "ואנשי סדם

במשנה באבות פרק ה' משנה י' "האומר שלי שלי ושלך שלך, זו מדה בינונית, ויש אומרים, זו מדת סדום".

ופלא עצום איך לתנא קמא במשנה, זו דרך בינונית ורגילה, ולדעה השנייה זו מידת סדום! שהיו רעים וחסאים לה' מאד, איך יתכן שינוי חד כל כך בדעות התנאים??

ובתפארת ישראל כתב שלתנא קמא היות והשווה את חבירו לעצמו, לכאורה גם קיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך", ולכן לדעת הראשונה במשנה זה מידה בינונית.

אומנם התנא השני טוען שזו מידת סדום, כי למרות רעיון השוויון, בגלל התנהגות כזו תתבטל האהבה שבין אדם לחברו, כי כך נהגו בסדום שמנעו רגל אורחים, למרות שידעו שכך יתנהגו איתם בכל מדינה, ומוזה נגררו להתאכזר גם על עניים.

ומוסיף האברבנאל ומביא מדרש: שאנשי סדום תיקנו ביניהם לשדוד כל אורח ולפגוע בו בעבירות קשות, כי סדום הייתה ארץ טובה

והיות ואברהם ראה שהם לא מתו במלחמה, לכן הציל אברהם את מלך סדום כדי שהוא ועמו יפתחו כרצון בורא עולם דף חדש ומתוקן, ובפרט כשראה אברהם שמלך סדום ויתר על הכסף!! שזה היה הדבר הכי חשוב בסדום, כסף ועוד כסף ועוד כסף!!! ורק ביקש את אנשיו - ולא את הכסף, זה הוכיח לאברהם שאכן מלך סדום מתנתק מהתאוות שלו, ומתחיל דף חדש ונקי.

אבל סדום ומלכם השחיתו דרכם שוב, כי הם הלכו כביכול בדרך בינונית, **שלי שלי שלך שלך**, דרך טובה יחסית למידת הרשעים **ששלי שלי ושלך שלי**, (ואולי בתקופה הראשונה לשחרורם הם עדיין לא פגעו בעניים), אבל מדרך בינונית זו הם הידרדרו חזרה לשחיתות ואכזריות לאורחים והתעללות בעניים וכל מרעין בישיין.

ולמה?? כי כבר כתב הרמב"ם שעל האדם לבחור בדרך הבינונית, אבל אם היה אדם בדרך רעה אז בכדי לתקן את עצמו חייב במשך תקופה לנקוט בקיצוניות הפוכה לטובה, ורק אחרי תקופה לחזור לדרך הבינונית, דרך האמצע, אבל אנשי סדום לא עשו כן, אלא מיד פנו לדרך האמצע הבינונית, במקום לתקן בקיצוניות את דרכם הרעה, לכן כשלו ונפלו.

ויתכן בדעת תנא קמא, שאכן שלי שלי שלך שלך היא מידה בינונית ולא רעה, ורק בסדום מידה בינונית זו לא התאימה להם כי היה עליהם בתקופה הראשונה שלאחר המלחמה ללכת בדרך קיצונית וכאמור קודם, והיות ולא עשו כן לכן הם כשלו והרשיעו.

אומנם דעת היש אומרים יתכן שברגע שזה היה סמל נפילתם המוסרית של סדום זה נהפך למהות פסולה לכל העולם ועדיין יש לעיין.

רעים וחטאים לה' מאד". שרעים בגופם, וחטאים בממונם, שלא הכניסו אורחים, ואם כן עוד קודם המלחמה הם היו מושחתים גם בעבירות שבין אדם למקום וגם בעבירות שבין אדם לחברו, ולמה אם כן למה לא השמידם ה' במלחמה??

ויותר מזה יש לשאול, מדוע הציל אברהם את מלך סדום הרי היה רשע מחריד ברשעותו, ולכאורה על כזה רשע וודאי **שב ואל תעשה** עדיף, ולמה הצילו??

וגם תמוה, מדוע אברהם החזיר לו את אנשיו, הרי הם נכבשו על ידי אברהם כשלל מהמלחמה, וכשמחזיר אותם למלך סדום הרי במקום להחזיר אותם בתשובה ולקרבתם לבורא יתברך הוא זורק אותם שוב לדרך של חטאים, וכאילו זרק אותם מאורה לאפילה???

ואכן כתוב בגמרא נדרים ל"ב שאמר ר' יוחנן **שלבן נגזר על בני ישראל להשתעבד למצרים 210 שנים!!**

אלא ייתכן שבורא עולם נתן להם זעזוע עצום ומשמעותי, בכך שהם נכבשו במלחמה וכל רכושם נשדד והם עצמם נשבו במלחמה, ומלכם שכמעט מת בבורות הטיט ניצל בנס רק בזכות אברהם אבינו, וכפי שמסביר הרמב"ן על הפסוק **"ויצא מלך סדום לקראתו"**, שיצא על ידי כוח הצדיק אברהם **כשהביט בבור בכדי להצילו**.

וכך הם נוכחו לראות את כוחו של הצדיק, שאברהם מנצח בניסים גלויים את המלכים החזקים. על כן בכוח כל אלו היה מקום שמלך סדום ואנשיו ישנו את תפיסת עולמם ומלך סדום ואנשיו יתחילו דף חדש ומתוקן, ולכן יתכן שהשארם הבורא בחיים.

ללמדנו, עד כמה חשוב לתקן נכון את דרכנו, ואם זכינו לקבל הזדמנות שניה לפתוח דף חדש ונקי, אתה חייב בתקופה הראשונה להתנהג בקיצוניות ההפוכה מהטומאה והחטא בו נכשלת, ורק לאחר מכן להתאזן לדרך האמצע והבינונית, וכמובן כל אחד לפי עניינו, לכן עליך להיות צמוד לרב שמכיר אותך ושישקיע בך מחשבה ומעקב עקבי ונכון המתאים בדיוק לכוחות הנפש שבך, ורק כך תצליח לא לחזור לנפילה הקודמת שלך אמן.

ב. ויצא מלך סדם לקראתו - כוח מבט של צדיק (אברהם)

העניין בהסתכלות בבור פנימה, למה לא מספיק רצון של צדיק בלי מבט??

אלא בא זה ללמדנו על כוח המבט של צדיק, וגם ללמדנו, שמי ששומר על העיניים כמו אברהם, שאפילו לא הכיר ולא ידע שאשתו יפה, ורק כשהלך למצרים נודע לו הדבר וכידוע, בניגוד מוחלט לאחרים שנכשלים ורואים וחפצים לחטוא ולהגיע לכדי עבירה ממש, **לכן מידה כנגד מידה** לצדיקים יהיה כוח שכשיסתכלו וירצו יקבלו את מבוקשם!!!

ולכן גם מצאנו בגמרא בכמה מקומות מציאות של כוחם של עיני הצדיקים ש"נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות".

מלך סדום עצמו ניצל בזכות אברהם אבינו, וכפי שמסביר הרמב"ן על הפסוק **"ויצא מלך סדום לקראתו"**, שאפשר שלמרות שהיה טבוע בטיט בבורות חמר שהיו שם, בכל זאת יצא בנס מן הבור, על ידי **כוח הצדיק אברהם שהביט** בבור כשרצה להצילו ולהחזיר לו את רכושו.

ולכן אנשים אמרו שאם בורא עולם עושה ניסים לרשעים בשביל כבוד הצדיק אברהם, כל שכן שהציל את הצדיק עצמו מסכנה כשהיה באור כשדים בכבשן האש.

ומשמע מדברי הרמב"ן, שאברהם אבינו רק הסתכל והביט **ורצה להציל**, זה כבר **גרם לנס** שמלך סדום יצא החוצה!!! וצריך להתבונן מה

ללמדנו, שאם נתגבר בכל הכוח לא להיכשל בראיות אסורות, ולא בהסתכלות שמביאה לידי הרהורי עבירה, זכה נזכה שנקבל כוח זה במידה כנגד מידה שבעיניים שלנו תהיה עוצמה לדברים טובים ולברכה אמן ואמן, כי רצון יראיו יעשה.

ג. ויאמר מלך סדם אל אברם תן לי הנפש והרכש קח לך

ונשבע שבכלל צריך כאן לקיחה הרי אברהם כבש את מלך סדום והכל של אברהם??

ואולי כשהקדים חוט ושרוך נעל, בעצם עקץ את מלך סדום שאולי כל רכוש מלך סדום שנכבש זה אולי **"מחוט ועד שרוך נעל"**, שבעצם אין לי מה לקחת ממך כי אפילו מה שעליך חוט מהבגדים הקרועים או שרוך נעל מהנעל הקרועה מלבד שאין בזה שווי גם זה לא שלך הם בכלל.

אבל מוסיף אברהם ואומר לו שלמרות שכבשתי אותך ואת רכושך בכל זאת אני לא נוגע ברכוש כי זה מגעיל אותי, שלא תאמר אני העשרתי את אברהם.

ובעצם, צריך עיון למה אברהם אבינו ויתר על הכסף, זה כמו לתת פרס לחוצפן, שהרי כאמור הכל כולל מלך סדום כבש אברהם ושלו הוא, ולא הוא העשיר אלא בורא עולם שנתן את הניצחון ביד אברהם?? אז בגלל שמלך

שיא החוצפה הסדומית ראינו כאן, שלא רק שלא ביקש יפה, אלא יש כאן לשון **ציווי!!!** והרי בעצם מלך סדום הפסיד במלחמה, והוא עצמו היה כמת בבורות ורק בזכות אברהם ניצל, אז במקום להגיד תודה, הוא מרגיש שווה בין שווים, מרגיש כמחותן, ויש לו עוד דרישות!!!

ועוד קשה איך יש לו את החוצפה לטעון **"והרכוש קח לך"**, וכי אברהם צריך לקחת?? הרי הם שלו תוס' גיטין ל"ח כשלל מהמלחמה, והיה עליו לומר לאברהם **תשאיר** אצלך את הרכושי? **ובכלל** הרי בעצם מלך סדום עצמו נחשב לרכוש אברהם וכעבדו, שהרי הוא ניצח וכבש והציל אותם??

ומה עונה לו אברהם?? **נשבע** לך בשם בורא עולם **"אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברם"**.

והמילים בתשובתו ובשבועה של אברהם צריכים ביאור, למה כביכול אברהם מסכים

המפורסמת של אברהם, וכידוע דברי הרמב"ם סוף הל' מתנות עניים שהצדקה הגדולה ביותר זה לתת בצורה של כבוד, כמו לדאוג ליהודי לעבודה ולפרנסה כך שלא יזדקק לתרומות הציבור, וכאן ביקש מלך סדום מאברהם שינהג עמו במידת החסד ויחזיר לו את כבודו האבוד.

אבל אברהם אבינו התנער מהכסף ולא היה אכפת לו להפסיד גם מה שזכה בו מן הדין, כי יותר חשוב לו ששום אחיזה ושום חיבור וטובת הנאה אפילו דמיוני ושקרי לא יהיה לו ממלך סדום, ואפילו בחוט ושרוך לא רוצה ליהנות ממך.

שמלך סדום לא יפרסם את דמיונותיו, שהוא מלך סדום בטובו תרם והעשיר את אברהם, ולמרות שברור שזה שקר מוחלט ומפורסם, בכל זאת עדיין יש מקום לדמיון קלוש ביותר שאפשר לדמיין כאן, ואת זה רצה אברהם אבינו למנוע בכל תוקף, כי אפילו חיבור דמיוני עם רשע סדומי לא רצה אברהם, ובפרשת וירא, נלמד איך מלך סדום אכן שיקר ועיוות וניצל לרעה והמציא דרך חיים "מידת סדום" וכל זה בטענה שכביכול למד זאת מרבו אברהם.

סדום דיבר בחוצפה ובשקר הוא הרוויח??? וכי בחוצפתו קיבל מאברהם אבינו הכל בכל מכל כל???

אלא נראה שבעצם מלך סדום סתר את עצמו, שהרי ברגע שהקדים ואמר "תן לי הנפש" ובוזה כבר הודה לאברהם אבינו שכולם עבדי אברהם מחמת הכיבוש וזה כולל גם את מלך סדום בעצמו, אבל בהמשך הוא מוסיף "קח את הרכוש" ולכאורה אם גם מלך סדום הודה שכולם עבדי אברהם אז למה נקט בהמשך "והרכוש קח לך" שמשמע מלשון זה שאברהם צריך לקחת את הרכוש כאילו הרכוש הוא עדיין לא שייך לאברהם אבינו, הרי אם בעלי הרכוש הפכו לעבדי אברהם כל שכן רכושם???

אלא יתכן שמלך סדום ביקש מאברהם: נכון שהכל שלך, בכל זאת תחזיר לי את אנשי בכדי להקים את ממלכתי מחדש, וגם תכבד אותי שיחשבו שכאילו אני המלך הענקתי לך - אברהם את כל רכושי.

ויתכן שמלך סדום הכיר את חסדי אברהם אבינו הצדיק, והחליט לנצל את מידת החסד

ללמדנו, שמרשע מושחת ושקרן ודמיוני, חייבים להתרחק לגמרי לגמרי!! שלא תהיה אפילו אחיזה קלושה של אחיזה וחיבור, כי זו סכנה רוחנית איומה, כי גם אנחנו נילכד בדמיונותיו ובשקריו, וגם אם בגלל זה נפסיד הרבה מאוד, שווה להפסיד המון כי הסכנה ממנו גדולה יותר. ובעצם מי שהכי מזכיר את הרשע המתואר כאן זה בעצם היצר הרע!! והוא מנצל כל קצה חוט ואחיזה בכדי להפיל את רוחנו ולהחטיא אותנו, לכן שום וויתור ושום חיבור ליצר הרע, ושום פתח אפילו צל של פתח לא נשאיר ליצר הרע, וכך בעזרת ה' יתברך לא ניפול חלילה ברשתו של היצר, אלא נתקדש ונתעלה אמן ואמן.

המשך

הציצית הוא שנאמר: "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'".

והמזרחי על התורה נח ט' כ"ג, מקשה שהרי זכו לציצית בזכות שם בן נח ככתוב בגמרא שבשכר שכיסה את אביו נח זכו בניו לטלית סנהדרין ע"י?? ועונה המזרחי, שלחוט תכלת זכו בזכות אברהם, ולטלית וציצית

הגמרא סוטה י"ז אומרת, שבשכר שאמר אברהם אבינו "אם מחוט ועד שרוך נעל", זכו בניו גם לשכר בעולם הזה בשתי מצוות: בחוט של תכלת, וברצועה של תפילין.

שעל התפילין נאמר: "וּרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךָ" וזה השכר שהגויים יפחדו מהיהודים, והשכר בעולם הזה על

בזכות שם בן נח.

ובעצם יש להתבונן מה הקשר בין הדברים??
וגם איך אכן התפילין שעלינו גורם לגויים יראה
 ופחד מאתנו?? **ואיך** באמת חוט תכלת מזכיר
 לנו את כל מצוות ה'??

והכוונה היא כפי דברי הגמרא בחולין פ"ט
 שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע
 דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא
 הכבוד.

אבל איך ידיעה זו אכן מביאה לידי יראת
 שמים, הרי אנשים ברובם לא יודעים את כל
 הרשימה מה דומה למה עד שזה מגיע ומזכיר
 את כסא הכבוד???

והנה נראה שגם תפילין הם בעצם המחשה
 כדמיון והדמיה לקשר של עם ישראל לבורא
 עולם, ולכן הגויים מפחדים מהקשר האמיץ
 שלנו עם בורא עולם, וכאמור גם בחוט תכלת
 של הציצית, יש בו דמיון והמחשה רחוקה יותר
 אבל גם הוא מביא אותנו לזכור את בורא עולם
 ולהתחזק ביראת שמים.

ולמרות שהם פועלים מכוח דמיון או דמיון
 קלוש, בכל זאת במציאות זה פועל ומועיל לעם
 ישראל!!!

וכפי שהגמרא מנחות מ"ד מדגימה זאת,
 בסיפור שצדיק אחד שהיה מקפיד על מצוות

ציצית יום אחד רצה להיכשל בעבירה חמורה
 בחטא הידוע רח"ל, וברגע האחרון באו ד'
 ציציותיו וטפחו לו על פניו והבהילו אותו ופרש
 מהעבירה, כי נדמו לו ה4 כנפות של הציצית
 כ-4 עדים.

וכי איך הדמיון התפרע והגיע מחוטי ציצית
 לדמיון של 4 עדים, ושימו לב לגודל הדמיון,
 שמחוסים נדמו לו לאנשים, ולא סתם אנשים
 מהסביבה הרומאית ששם היה המעשה, אלא
 דמו לו 4 יהודים כשרים!!! הנה לנו הוכחה חדה
 וברורה שמצוות ציצית פועלת ומפעילה דמיון
 מעל לכל הגיון, וכך מגינה עלינו ומצילה
 אותנו מהחטא.

וכל כך למה?? התשובה היא!! כי בורא עולם
 שילם לעם ישראל בזכות אברהם אבינו **במידה**
כנגד מידה, שהרי אברהם אבינו הפסיד הון
 ורכוש רב שהיה שלו ובצדק, רק בשביל
 שבדמיון הכי קלוש והכי מוזר לא יתחבר אצל
 שום אדם בעולם, שאברהם קיבל טובת הנאה
 כלשהיא ממלך סדום הרשע.

לכן זכה אברהם שבניו - עם ישראל יקבלו
 מצוות חוט תכלת ותפילין, שלמרות והדמיון
 שיש בתפילין ובציצית הוא דמיון קל או קלוש
 ורחוק, בכל זאת זה יפעל באופן מושלם, לקשר
 אותנו לריבונו של עולם, ולקבל יראת שמים
 שנוכח את בורא עולם ושלא נחטא חלילה.

ללמדנו, עד כמה בורא עולם מדקדק להיטיב עמנו, מכל פעולה ולא רק אלא גם מכל דקות
 של זהירות מעבירה, כמו שאברהם הפסיד הון למען הזהירות המופלגת זוכים לדורי דורות
 לשכר בזה ובבא, לקשר אמיץ וחיזוקים מעל לכל דמיון, ולכן עלינו למסור נפש להתנתק מכל
 בדל של חיבור ליצר הרע, אפילו בזהירות מוגזמת ודמיונית, וגם אם בגלל זה נשלם יותר
 ונפסיד הרבה כסף, אבל את העיקר גרוויח, גרוויח דורות של יראי שמים ויראי חטא וזו
 השאיפה הטובה לכל אב ואם בעם ישראל.

כוח הדמיון מול כוח הדמיון "הציצית והתפילין" במלחמה של ימות המשיח - המשך

ומגו: **"יְתִיצְבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ",**
"נִנְתְּקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵינוּ וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ
עֲבֹתֵינוּ", והגמרא מפרשת ש"מוסרותינו" זו
 מצוות תפילין, ו"עבותינו" זו מצוות ציצית.

ולפי הדברים הקודמים, אפשר לפרש את
 דברי הגמרא ירושלמי עבודה זרה ט' על מזמור
 ב' שבתהילים, מזמור שמתאר את תקופת
 המשיח: **"לְמָה רָגַשׁוּ גוֹיִם"** הכוונה למלחמת גוג

אנחנו מצליחים לפעול באמת ולהתקשר ולהתחבר לבורא עולם ולקבל יראת שמים, לכן הם ינסו בכל הכוח לכבוש את הדמיון שלנו לטומאה, ולמחשבות של "רק רע כל היום", ואם ננצח יקיים בנו מאמר המדרש שבזכות "אם מחוט ועד שרוך נעל" ה' פורע משונאיהם, שנאמר "על אדום אשליך נעלי" תהלים ס"י, כי אם ננצל את הכוח שקיבלנו, נראה כוח ה' שנפרע בגויים.

ולכאורה למה במלחמה נגד ה' ונגד משיחו, נתפסו הגויים דווקא על מצוות אלו - תפילין וציצית?? מה ראו הגויים באלו המצוות לבטלם בכוח ולשבור את עם ישראל, וכי מה מיוחד במצוות אלו יותר משאר המצוות - כשבת ומילה ולימוד תורה שגזרו עליהם בעבר היוונים והרומאים??

והתשובה, שהגויים מקנאים בנו בעיקר במצוות אלו, שאפילו בכוח הדמיון כביכול

ואכן בדורנו דור שמישיח בא בעזרת ה', אכן רואים שפתאום יש מכשירים חכמים לכל כיס, שבו כוח דמיון היצר הרע מפותח עד לאין שיעור שבקלות מגיעים אתו ל"רק רע כל היום", ובזה כוח הרע והיצר הרע מנסים לנטרל מאתנו את הדמיון הטהור והקשר הטהור שבא לנו על ידי הציצית והתפילין להתקשר ביראת שמים לבורא עולם, ותחת זה לקשר אותנו בקשר וחיבור וירטואלי ודמיוני כל הזמן לטומאה, אבל אנחנו נצחק בקול גדול: לא!!! אלא בה' אנו מקושרים ואין לנו קשר אחר ח"ו, לא נהיה מקושרים לעצת היצר המטמא והורס כל חלקה טובה, אלא השם הוא מלכינו ונקבל פני משיחו בקרוב ממש בטהרה אמן.

ד. וחטאתם כי כבדה מאד - מלך סדום מחשיב עצמו לתלמיד של אברהם אבינו

"ולא תאמר אני העשרתי את אברהם" הוא לא סיפר, כי האמת הייתה שאברהם בז למלך סדום אישית, ולכן לא רצה את כספו.

וכפי שביארנו בפרשה הקודמת, שאברהם נגעל מהחוצפה כי מלך סדום אמר "זהרכוש קח לך", במקום לאמר "תשאיר לך", שהרי אברהם לא היה צריך לקחת מזה שהוא כבר שלו תוס' גיטין ל"ח כשלל מהמלחמה, רק היה לו להשאיר אצלו, ובפרט שמלך סדום בעצמו נחשב לרכוש אברהם וכעבדו, שהרי הוא ניצח וכבש והציל אותו!!

ולכן דרך חיים זו מעולם לא נאמרה מפיו של אברהם אבינו, והכל היה שקר מעיקרו, כי לא היה כאן שלי שלי שלך שלך, אלא היה כאן "הכל שלי", ובכל זאת אברהם אבינו אמר לו מה שהתגלגל לי להיות שלי מרכושך לשעבר קח ממני, כי אברהם אבינו ויתר על הכסף!! ולא היה אכפת לו להפסיד מה שזכה בו מן הדין, כי יותר חשוב לו ששום אחיזה אפילו דמיונית של מתנה ממלך סדום לא תהיה לו.

קודם שאלנו איך ייתכן שמלך סדום ועמו גם לאחר המכה הקשה שחטפו בכל זאת חזרו לסדרם והרשיעו עוד, עד כדי כך שהפעם הם הגדישו את הסאה, ובורא עולם הפך אותם והשמיד אותם? וגם יש לבדוק האם בפעם השנייה הרשיעו יותר, או רק חזרו לרשעות הקודמת שהייתה להם קודם המלחמה??

וייתכן שמלך סדום החשיב את עצמו כתלמיד של אברהם אבינו, והפיץ דרך חיים שהלביש אותה כאילו אותה קיבל אותה מרבו אברהם אבינו, והיא "שלי שלי שלך שלך", שמכוח הרשעות שלו הוא פירש באופן מעוות את מה שאמר לו אברהם אבינו "הרמתי ידי אל ה' אם מחוט ועד שרוך נעל, ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברהם", והוא הוציא מזה דרך חיים, שכל בן אדם יחיה ממה שיש לו ולא על חשבון השני, אפילו לא חוט פשוט כלום לא מהשני, בקיצור שלי שלי ושלך שלך!!!

אבל רשע זה לא סיפר את העיקר!! כי את

שלא יפרסם את דמיונותיו, שהוא - מלך סדום תרם משלו והעשיר את אברהם, למרות שברור שזה שקר מוחלט, ורק דמיון קלוש ביותר אולי אפשר לדמיין כאן, כי אפילו חיבור דמיוני עם רשע סדומי לא רצה אברהם.

ואכן מצד אחד אברהם חשב שיתכן שמלך סדום יחזור בתשובה ויפתח דף חדש ולכן החזיר לו את אנשיו, אבל מצד שני חשש ופחד שמלך סדום יחזור לסורו ולדרך חטאים, לכן

אברהם נזהר שגם על צד הרע לא תהיה למלך סדום שום נגיעה של כביכול מתנה שנתן לאברהם.

והנה למרות זהירותו הרבה של אברהם אבינו, בכל זאת מלך סדום שיקר וצנור חלק מהמילים של אברהם ועיוות את דברי אברהם, ועל ידי זה ניצל לרעה והמציא דרך חיים "מידת סדום" בטענה שכביכול למד זאת מרבו אברהם.

ללמדנו, שאת הרוע הכי אכזרי אפשר לקבל על ידי עיוות התורה ועיוות דברי צדיקים, ולכן עלינו לקבל את דברי התורה ודברי רבותינו בלב טהור, בלי נגיעות ובלי סילופים ולא לקבל רק חצי מדבריהם אלא את כל דבריהם, וכמובן עליך החובה להיות בקשר עם רבנים לשמוע את דעתם הרחבה והנקייה, ולא תהיה כשה טועה המדמיין שעושה רצון הבורא והולך בדרכי רבך, ובעצם אתה מושחת ורשע ומשחיר ומבייש את התורה ואת רבותיך בלי נקיפות מצפון כאנשי סדום ועמורה, שפתרון הטיפול בהם היה רק להפוך אותם לגמרי בלי להשאיר מהם שום זכר, לכן נתחזק באמת ובדרכי רבותינו.

זה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה:

וממשיך בורא עולם ואומר: "כי ידעתי ולמען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, ויאמר ה' זעקת סדם ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד".

וצריך להבין מה הקשר בין הדברים?? ואולי, כדי שהבנים ועם ישראל ידעו כמה הרסני זה מקום עבירה אפילו בארץ ישראל!!! עד כדי כך שהאדמה עצמה נהפכת מגן פורה שכולה משקה לארץ מלחה, ולכן אברהם שמחנך לדורות ישרים, יחנך אותם עד כמה עליהם להתרחק ממקום שיש שם בעלי עבירה אפילו שהמקום נמצא בארץ ישראל!!!

ולכן בורא עולם המחיש לאברהם אבינו על ידי המשא ומתן והמשפט שאין זכות והגנה למקום כזה, וכשכן אדם רואה במוחש זה נחרט יותר בליבו ולדורי דורות.

ועוד נקודה חשובה המחיש הבורא לאברהם ולדורות, וכמו שכתב בפנים יפות: "זעקת סדום ועמורה כי רבה" שהעבירות שנעשות מחמת ההרגל נהפכות בעיני האדם להיתר וכבר אין צורך ביצר שיגרה אותו לחטוא ועיין שם.

וכן שישירש להתרחק ממידת סדום - "שזה נהנה וזה לא חסר" שבסדום עברו עבירות אפילו בלי הנאה, ולכן זו התשובה לאברהם שאין זכותו מגן עליהם.

ללמדנו, עד כמה עלינו לברוח מהיות בחבורה רעה ומקום רע, ולהיזהר מאוד ממצב שהעבירות נהפכות לנו כהיתר, שאז עלינו לעצור מיד!! כי זה מכביד את העבירה פי כמה, ועל זה לא נזכה לזכותו של צדיק וכד', לכן סור מרע ועשה טוב אמן.

חֲלֵץ לוֹט מֵהֶם וּמִצּוֹת אָפָה בְּקֶץ טֹאטְאָתְ אַדְמַת מֶמֶץ וְנֶמֶץ בְּעֵבֶרְךָ וְאָמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח.

לוֹט יֵשֵׁב בְּשַׁעַר סֹדֶם

מעכשיו הארץ שלו.

וגם הוכיח זאת מכך שבורא עולם ציווה על אברהם לבוא לארץ ישראל, כי כבר עכשיו הוא קנה אותה ומעכשיו היא שלו, וייתכן שאפילו בתוך ליבו חשד והאשים את אברהם שהוא לא מפרגן לו את הירושה, ובגלל הוויכוח הזה אברהם זרק אותו!!

ולכאורה תמוה, וכי עוון זה חמור מעבירות אחרות שעשה לוט שלכן בורא עולם התרחק מאברהם ולא נגלה אליו? ומדוע רק עתה החליט אברהם להרחיקו?

ונראה שכאשר אדם יודע שהוא לא בסדר אפשר לחזק אותו, אבל לוט שידע את האמת ובכוונה עיוות את האמת לצד הרוע רק בגלל הנגיעות והאינטרסים שיש לו, אדם שכזה הוא חסר תקנה ותעיף אותו!!! כי הוא יקלקל את כולם.

כי שקר גמור אפשר לגלותו ולהראות ששקר הוא, אבל שקר הבנוי על בסיס אמת או שמעורבים בו חלקים שיש בהם אמת צרופה או מעוותת, קשה מאוד לגלותו ולתקן עיוותו, וכיון שכן הדבר משפיע גם על הסביבה כי יש לשקר זה תדמית של אמת ומתוך כך זה מבלבל גם את האחרים, ולכן מתפללים "השיבה שופטינו ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה".

אברהם אבינו המחזק הגדול זרק את לוט, ואמר הפרד מעלי, ולמה?? הרי אברהם אבינו חיזק את כל העולם, ודווקא בלוט בן משפחתו, שהוא בן אחיו הרן שהיה הראשון שמת על קידוש השם, וגם היה אחי אשתו, דווקא בו נכשל???

ומה כביכול היה הקש ששבר את גב הגמל?? הרי ידע שבורא עולם מתרחק ממנו בגלל הרשע לוט כפי שכתב רש"י על הפסוק "וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו" י"ג י"ד שכל זמן שלוט הרשע היה עמו לא התגלה אליו בורא עולם, אז מה גרם לו פתאום לשנות דעה ולגרשו???

ורש"י כתב שגרשו בגלל המריבות והוויכוחים, שלדעת לוט היה מותר לתת לבהמות לרעות בשדות אחרים כי מותר לגזול מתושבי ארץ ישראל, שהרי הארץ ניתנה לאברהם על ידי בורא עולם, ואילו אברהם טען שזה גזל כי אף על פי שקיבל הבטחה אבל עדיין לא הגיע זמן פרעונה ואיננה שלו, אבל לוט לא הקשיב.

וככל הנראה אף טען בהגיון רב שכל מה שטוען אברהם הוא כיון שעדיין הוא מחכה לבן שיירש אותו ולכן סובר שיש להמתין, אבל לוט לא האמין שלאברהם ושרה הזקנים יהיו ילדים, נמצא שהוא זה שאמור לירש את אברהם וכבר

ולכן אדם שחושב שהוא מבין וצודק יותר מהרב שלו, זה רק בגלל שהוא מלא בנגיעות אישיות, והוא חסר תקנה!! ואל תתווכח אתו, כזה אחד עלינו להעיף ולהרחיק ולהתרחק, כמו שיש היודעים שאסור לדבר על רבנים, ויכולים לדרוש דרשות ארוכות בעניין ביזוי תלמידי חכמים, אבל הם מדברים בגסות ובאופן מחפיר ומזעזע על גדולי ישראל ורבנים חשובים, אבל הם לא מרגישים שום נקיפות מצפון, כי תירוץ חד בפיהם, שברור שאסור לדבר על רבנים, אבל זה ממש לא רב!! והם ממש לא גדולי ישראל!!! אלא להיפך הם מחריבי והורסי הדת, וככה הכל מותר להם רח"ל!!

וכן יש כאלו שחושבים שברור שאסור לחטוא ואסור להיטמאות חלילה, אבל אם נכשלת לא נורא רק תלך למקווה והכל נמחק ואתה נקי מהעבירה, זה עיוות האמת וטיפשות, עליך לדעת שעבירה לא נמחקת במקווה, אלא בתשובה וחרטה על העבר וקבלה בלב לא לחטוא בעתיד, וגם זה לא מספיק!! אלא בעיקר עליך לשכנע את בורא עולם וגם את עצמך באמת שסגרת את כל הפתחים בפני היצר הרע, שכך באמת לא תיגרר ולא תימשך שוב לחטוא כמו שנכשלת בעבר, ואחרי תשובה מושלמת כזו הטבילה במקווה תוסיף לך טהרה וקדושה, ובעזרת השם יזכנו ה' לשוב אליו בתשובה שלימה ובטהרת הלב אמן ואמן.

ולוט ישב בשער סדם

מידת החסד במשפחה, עובדה שבתו מסרה נפש לגמול חסד למרות הסכנה!!

וזה מזכיר לי סיפור, שבשכונתי הייתה אישה קשת יום שלא הלך לה שום דבר בחיים, ולכן החליטה לקפוץ מהמרפסת שלה שהייתה בקומה שמינית ולמות, אבל כשהיא קפצה לא נפלה ישר לאדמה, אלא היא נחתה על גגון בד של שכנה מקומה א' והגגון התעקם וספג את המכה שלה, וככה החליקה לאדמה חבולה ופצועה אבל לא מתה אלא חיה ונושמת, והיא בוכה וצועקת "אפילו למות לא הולך לי בחיים" מה יהיה?? אבל זה לא נגמר, השכנה מקומה א' יצאה וצעקה עליה הרסת לי את הגגון תשלמי על זה ביוקר!!!! אוי רחמנות ממשי!!!

ולכן ישבו זקני סדם וחכמיה ואמרו כנראה גמילות חסדים זה בגנטיקה שלו ושל משפחתו - משפחת אברהם אבינו, והפתרון החכם שמצאו הוא שמינו אותו להיות שופט בסדם, שכך כשיש לו מעמד וכבוד הוא ישתנה לרעה, וכמו שאומר הפתגם [ביידיש זה נשמע יותר טוב] "תנו לו כיסא בממשלה והכל יסתדר" שתוך זמן קצר הוא יהיה מושחת.

ואכן תכנית זו הייתה אמורה לפעול, כי הכבוד והמעמד הורסים כל חלקה טובה!!! גם את התכונות הטבועות לנו בגנים, אבל המול הרע של אנשי סדם שהיות ולא עבר לילה, כמו שאומרים: הוא לא ישן על זה!! אז עדיין הגנים של החסד הטבוע במשפחת אברהם אבינו השפיעו, ולכן עדיין לוט עשה חסד עם האורחים.

כתב רש"י שמוזה שכתוב ישב ולא יושב זה מלמד אותנו שבאותו יום אנשי סדם מינו אותו שופט עליהם.

ודבר זה פלאי הוא בעיני וממש אינו מובן, שהרי אנשי סדם הרשעים שונאים חסד, עד כדי כך שרצחו באכזריות את בתו של לוט רק בגלל שעקבו וגילו שהיא גמלה חסד עם עני, ולכן הרגו אותה בכך שמרחו את גופה בדבש והדבורים עקצו אותה כשהיא צורחת מכאבים, וזהו שרומז הכתוב "הכצעקתה הבאה אלי" - הצעקה של אותה נערה, כפי שדרשה הגמרא בפרק חלק.

ולהפתעתנו דווקא הם, אנשי סדם, לוקחים וממנים עליהם כשופט את לוט!!! האבא של בעלת החסד, שהוא גם האחין של אברהם איש החסד המפורסם בכל העולם, וכי זה הגיוני?? הרי היה עליהם לקחת אדם אכזרי בן של שטן ושכל משפחתו מתחרים על שיאים של רשעות???

ובעצם מתברר שאכן גם לוט עצמו הוא בעל חסד עצום, שבאותו יום שנהיה שופט עליהם בסדם הוא מוסר נפשו להכניס אורחים, או באמת לא מובן מה ראו אנשי סדם לשטות זו???

ובבחרתי דרשתי בשבע ברכות ועניתי על כך תשובה בס"ד, והאדמו"ר מסדיגורא זצ"ל שהיה באירוע נהנה, וצחק מהנאתו מהתשובה שהקב"ה זיכני בה, שבעצם אנשי סדם פשוט רחמו על לוט!! מסכן לוט הרי הוא עזב את אברהם הצדיק כי רצה להתקלקל ולכן בא לסדם, אבל רחמנות, לא הולך לו' להתקלקל לגמרי, הוא לא מצליח, כי הנה עדיין יש בו

ובורא עולם הציל את לוט ברגע האחרון לפני שיקלקל אצלו מידת החסד, בכדי שלא יפסיד את המתנה הטובה המושרשת בלמדנו, שעלינו להתחבר לשורשים הטובים שלנו, וחלילה לנו להתבייש בהם, באבותינו ובזקנינו הצדיקים!! ואדרבא היראת שמים התמימה שבהם חייבת להיות הגאווה שלנו ונר לרגלינו, וחלילה לנו להתרוקן ממעלת משפחתנו, אדרבא נוסיף טוב על הטוב שירשנו, שנהיה במגמת עלייה טובה וכך גם הדור הבא אחרינו ימשיך את מגמת העלייה אמון ואמן.

עשרה צדיקים - צדיק בסדום

שכתבו שהמלאכים מיד נראו ללוט כמלאכים, ואם כן למה מיהר להציע להוציא בנותיו לעבירת זנות, היה עליו לבדוק את כוחם של המלאכים ודעתם, אלא היות והיה ידו קלה על ההדק של זנות לכן לוט הציע זאת מיד. לאור כל זאת תמוה עד מאוד שיכנו את לוט בשם צדיק.

אבל בכל זאת הוא ומשפחתו נחשבים לצדיקים בסדום, כי עדיין נשאר בו שורשים טובים של חסד וכאמור לעיל, וגם בזכות אביו הרן שהיה הראשון שמת על קידוש השם, וגם בזכות בתו שמתה על קדושת מצוות הצדקה, ולכן הוא נחשב צדיק בסדום.

שביחס לרעים לוט היה פחות רע, ולכן עדיין יש בו נקודת זכות עד כדי כך שיש כוח בידו להציל את השאר אם היו כמוהו עשרה בעיר.

כתב רש"י: שעל פחות מעשרה צדיקים אברהם לא ביקש שתהיה הצלה לעיר, כי ראה שדור המבול לא ניצל בשעה שהיו רק 8 צדיקים, שהם נח ובניו ונשיהם, וגם 9 ובצירוף בורא עולם כעשירי חיפש ולא מצא, שהיו רק לוט ומשפחתו - חזקוני.

ונשאלת השאלה, וכי ללוט יקרא צדיק?? הרי כתב רש"י על הפסוק "וזה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו" פרק י"ג י"ד שכל זמן שלוט הרשע היה עמו לא התגלה אליו בורא עולם, וכמו שרש"י שם י"ג י"א הביא מדרש אגדה שלוט עזב את בורא עולם, אמר: אי אפשר לא באברם ולא באלוקיו.

וגם ידו של לוט הייתה קלה מאוד על ההדק, שכשצרו אנשי סדום על ביתו מיד הפקיר את בנותיו הנשואות לזנות, ובפרט שיש ראשונים

ללמדנו, שאל תיתן ליצר לשקר שאתה חוטא חסר תקוה, אלא תנצל את הנקודות הטובות שבך כי יש בהם עוצמה ואדרבא תתעלה דרכם, ותשאף תמיד להיות טוב יותר מאחרים - יותר טוב מאנשים טובים ולא מאנשי סדום ואנשי רשע.

ההרה המלט פן תספה

ובזכות אביו הרן, בורא עולם הקים ממנו אומות שמהם יצא דוד המלך ומשיח בן דוד ועוד צדיקים, כי מצדיק שפעל כזאת בארץ למות ראשון על קידוש השם, עוצמה שכזו לא נמחקת ויש לה רושם עז, ואכן לא פלא ששרה הייתה בתו, ובעצם כל האימהות יצאו ממנו.

אולי המלאכים רמזו לו כאן, שהוא נמלט וניצול בזכות זהר - ההורה שזה אביו הרן הקדוש, שהוא הראשון שמסר נפשו ומת על קידוש ה', וכפי שמובא במדרש רבה ויצא, רבי שמואל בר נחמן פתח (תהלים קכא) "אשא עיני אל ההרים" - אשא עיני אל ההורים.

ללמדנו, עד כמה עלינו למסור נפש על כל מצווה ומצווה, ועלינו לקדש שם שמים בגלוי ובסתר, וזה לא הולך לאיבוד, כי גם אם בן שלך נפל הרחק ממך, ואתה שבור ורצוץ מזה, דע לך שכל מסירות נפש שלך עוצמתית ותאיר את הדורות הבאים אחריך ולנצח, כי כל מסירות נפש וכל שמירת עיניים היא עוצמתית רק חזק ואמץ ולך בכוחך זה והושע את ישראל.

אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה

אבל מוכח במפורש שזה לא נכון, שהרי אם כן מדוע אברהם ניגש להילחם ולהגן על סדום, הרי גם להם זו הזדמנות שנייה שנכשלו ולא תיקנו את דרכם למרות המלחמה, הרי לנו שגם אחרי הזדמנות שנייה יש מקום לבקש רחמים, אם כן תתעורר שוב השאלה מפני מה לא ביקש למצער על הצלתו של לוט?

ולכן נראה, שכשאברהם התחיל וטען "האף תספה צדיק עם רשע", כבר ביקש רחמים על לוט, וכל המשך הדיון היה כי אברהם ביקש הגנה גם לאחרים, וכאמור לוט נחשב כצדיק ביחס לאחרים, כי עדיין מידת החסד הייתה טבועה בו, ולכן הוא היה פחות גרוע מאחרים באופן משמעותי, ואפילו אם זה לא נחשב כזכות כי החסד בטבעו היה, בכל זאת היתה לו זכות אביו, ובעיקר זכות דודו אברהם.

בפסוק הבא כתוב "וילך ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם, ואברהם שב למקומו", ונשאלת השאלה הרי אברהם ידע שלוט גר בסדום ולמה לא נשאר לבקש רחמים על לוט שלפחות יינצל הוא לבדו???

וגם צעקת סדום זה בעצם בתו של לוט קרובת משפחה של אברהם שנרצחה באכזריות על מעשה החסד שעשתה, והיה צורך בנקמת גואל הדם, ודווקא אברהם מלמד זכות על סדום במקום לדרוש נקמה???

וייתכן שהיות ולוט כבר היה לו הזדמנות לחזור בתשובה ולהתחיל דף חדש, כאשר נשבה במלחמה עם נמרוד, ובכל זאת חזר לסורו והתגורר שוב בסדום לכן אין עליו פתחון פה להצילו, כי הוא ככלב שב אל קיאוו!!!

ללמדנו, שבורא עולם לא סוגר שער גם בהזדמנות שנייה שכשלה, נכון שאז צריכים עוצמה של צדיק גדול שילמד זכות, אבל עדיין יש פתח, אומנם אם אין שום לימוד זכות אז זהו ה' ירחם כי אז הכל עלול להתהפך לגמרי כמהפכת סדום ועמורה!!! אז זהירות קיבלת הזדמנות שנייה אתה חייב לנצל אותה ולתקן ולהשתפר, חובה!!!!!!!

ויסע משם אברהם

קידוש השם, איזה זכות אבות!!! **וגם** אחותו שרה הנביאה הראשונה שהייתה גדולה בנבואה יותר מאברהם, והוא עצמו חי כבן אצל אחותו, ודודו היהודי הראשון מכל העולם אברהם אבינו המוזיר באהבה בתשובה אימץ אותו כבן, וזכה ובעצמו ראה ניסים ונפלאות, ובכל זאת כלום לא עזר, כשלא התגבר על היצר הכל קרס הכל התנדף.

כתוב במדרש בראשית רבה (וילנא) נ"ב שנסע משם מפני ריח רע, שהיו אומרים: לוט בן אחי אברהם בא על שתי בנותיו, וממשיך המדרש שעל לוט נכתב הפסוק **במשלי "אח נפשע מקרית עוז"**, ואח זה לוט שהיה בן אחיו של אברהם.

ללמדנו, שאין ביטוח לאף אחד, הנה ראו את לוט, אבא שלו הרן, קדוש וטהור!!! הראשון שמת על קידוש השם, במיתתו קשה שנשרף על

לכן נלמד קל וחומר כמה עלינו להתאמץ להתגבר על היצר, ולא להסתמך על שום דבר ועל שום זכות, כי רק בידך הדבר, אם אתה רוצה אתה מושל בו.

יְהִי רֹאשׁ כָּל אוֹן מְחַצֵּת בְּלֵיל שְׁמוֹר
 פְּסָח,
 כְּבִיר, עַל בֵּין בְּכוֹר פְּסַחַת בְּדָם
 פְּסָח,
 לְבַלְתִּי תֵת מְשַׁחִית לָבֵא בְּפִתְחֵי
 בְּפִסָּח,

וְאָמַרְתֶּם זְבַח פְּסָח.

מְסַגֶּרֶת סִגְרָה בְּעִתּוֹתַי פְּסָח,
 נְשַׁמְדָה מִדִּין בְּצִלְיֵל שְׁעוֹרֵי עֹמֶר
 פְּסָח,
 שׁוֹרְפוֹ מְשַׁמְנֵי פּוֹל וְלוֹד בִּיקֹד יְקוֹד
 פְּסָח,

וְאָמַרְתֶּם זְבַח פְּסָח.

עוֹד הַיּוֹם בְּנֵב לְעֵמוֹד עַד גְּעָה עוֹנֵת
 פְּסָח,
 פֶּס יָד כְּתָבָה לְקַעֲקַע צוֹל
 בְּפִסָּח,
 צָפָה הַצְּפִית עָרוֹךְ הַשְּׁלַחֵן
 בְּפִסָּח,

וְאָמַרְתֶּם זְבַח פְּסָח.

קָהַל כְּנָסָה הַדָּסָה לְשֵׁלֶשׁ צוֹם
 בְּפִסָּח,
 רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מְחַצֵּת בְּעֵץ חֲמֹשִׁים
 בְּפִסָּח,
 שְׁתִּי אֵלֶּה רָגַע תָּבִיא לְעוֹצֵצִית
 בְּפִסָּח,
 תַּעֲזוּ יָדְךָ וְתָרוֹם יְמִינְךָ כְּלֵיל הַתְּקַדֵּשׁ חַג
 פְּסָח,

וְאָמַרְתֶּם זְבַח פְּסָח.

פִּי לֹא נִאָּה, פִּי לֹא יֵאָּה.

אֲדִיר בְּמְלוּכָה, בְּחֹזֶר בְּהִלְכָּה, גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לֹא:
 לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ פִּי לֵךְ, לֵךְ אֵף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָּה, פִּי לֹא
 נִאָּה, פִּי לֹא יֵאָּה.

דָּגוּל בְּמְלוּכָה, הַדּוֹר בְּהִלְכָּה, וְתִקְיוֹ יֹאמְרוּ לֹא:
 לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ פִּי לֵךְ, לֵךְ אֵף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָּה, פִּי לֹא
 נִאָּה, פִּי לֹא יֵאָּה.

זַבְּאִי בְּמְלוּכָה, חֶסֶן בְּהִלְכָּה טַפְסָרְיוֹ יֹאמְרוּ לֹא:
 לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ פִּי לֵךְ, לֵךְ אֵף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָּה, פִּי לֹא
 נִאָּה, פִּי לֹא יֵאָּה.

יַחִיד בְּמְלוּכָה, כְּבִיר בְּהִלְכָּה לְמוֹדָיו יֹאמְרוּ לֹא:
 לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ פִּי לֵךְ, לֵךְ אֵף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָּה, פִּי לֹא
 נִאָּה, פִּי לֹא יֵאָּה.

מוֹשֵׁל בְּמְלוּכָה, נוֹרָא בְּהִלְכָּה סְבִיבָיו יֹאמְרוּ לֹא:
 לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ פִּי לֵךְ, לֵךְ אֵף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָּה, פִּי לֹא
 נִאָּה, פִּי לֹא יֵאָּה.

עֲנָיו בְּמְלוּכָה, פּוֹדֵה בְּהִלְכָּה, צַדִּיקָיו יֹאמְרוּ לֹא:
 לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ פִּי לֵךְ, לֵךְ אֵף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָּה, פִּי לֹא
 נִאָּה, פִּי לֹא יֵאָּה.

קדוּשׁ בְּמְלוּכָהּ, רַחוּם בְּהַלְכָּהּ שְׁנֵאֲנִיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לָךְ וּלְךָ, לָךְ בִּי לָךְ, לָךְ אֵף לָךְ, לָךְ יְיָ הַפְּמֹלְכָהּ, בִּי לוֹ
 נָאָה, בִּי לוֹ יָאָה.

תְּקִיף בְּמְלוּכָהּ, תּוֹמֵךְ בְּהַלְכָּהּ תְּמִימִיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לָךְ וּלְךָ, לָךְ בִּי לָךְ, לָךְ אֵף לָךְ, לָךְ יְיָ הַפְּמֹלְכָהּ, בִּי לוֹ
 נָאָה, בִּי לוֹ יָאָה.

אֲדִיר הוּא יְבֻנָּה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.

בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה
 בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

בְּחֹזֶר הוּא, גָּדוֹל הוּא, דָּגוּל הוּא יְבֻנָּה בֵּיתוֹ
 בְּקָרוֹב.

בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה
 בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

הַדִּיר הוּא, וְתִיק הוּא, זַפְּאִי הוּא יְבֻנָּה בֵּיתוֹ
 בְּקָרוֹב.

בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה
 בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

חָסִיד הוּא, טָהוֹר הוּא, יְחִיד הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.

בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה
בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

כְּבִיר הוּא, לְמוֹד הוּא, מְלֹךְ הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.

בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה
בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

נֹרָא הוּא, סְגִיב הוּא, עֲזוּז הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.

בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה
בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

פּוֹדֵה הוּא, צַדִּיק הוּא, קָדוֹשׁ הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.

בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה
בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

רַחוּם הוּא, שֵׁדֵי הוּא, תַּקְיָף הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.

בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה
בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ?

אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ: אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ?

שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁנַיִם לְחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ

שֶׁבְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנַיִם לְחֹת

הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ?

אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ: אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת,

שְׁנַיִם לְחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם

וּבְאָרֶץ

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ?

חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע

אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנַיִם לְחֹת הַבְּרִית,

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ

שֵׁשָׁה מִי יוֹדֵעַ?

שֵׁשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה

חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה

אָבוֹת, שְׁנַיִם לְחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם

וּבְאָרֶץ

שְׁבַעַה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁבַעַה אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבַתָּא, שְׁשָׁה סְדְרֵי
מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע
אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחֹת הַבְּרִית, אֶחָד
אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרְץ

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁמוֹנָה אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁמוֹנָה יְמֵי מִיִּלָּה, שְׁבַעַה יְמֵי
שְׁבַתָּא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה
חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי
לְחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרְץ

תְּשַׁעָה מִי יוֹדֵעַ?

תְּשַׁעָה אָנִי יוֹדֵעַ: תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי
מִיִּלָּה, שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבַתָּא, שְׁשָׁה סְדְרֵי
מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת,
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרְץ

עֶשְׂרָה מִי יוֹדֵעַ?

עֶשְׂרָה אָנִי יוֹדֵעַ: עֶשְׂרָה דְּבָרִיא, תְּשַׁעָה יְרַחֵי
לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִיִּלָּה, שְׁבַעַה יְמֵי

שַׁבְּתָא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
 אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית,
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרֶץ

אֶחָד עָשׂוּר מִי יוֹדֵעַ?

אֶחָד עָשׂוּר אֲנִי יוֹדֵעַ: אֶחָד עָשׂוּר כּוֹכְבֵיָא, עֲשָׂרָה
 דְּבִרְיָא, תְּשַׁעָּה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי
 מִלָּה, שְׁבַעָּה יְמֵי שַׁבְּתָא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה,
 חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה
 אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים
 וּבְאָרֶץ

שְׁנַיִם עָשׂוּר מִי יוֹדֵעַ?

שְׁנַיִם עָשׂוּר אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁנַיִם עָשׂוּר שְׁבַטֵיָא, אֶחָד
 עָשׂוּר כּוֹכְבֵיָא, עֲשָׂרָה דְּבִרְיָא, תְּשַׁעָּה יְרַחֵי
 לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִלָּה, שְׁבַעָּה יְמֵי שַׁבְּתָא, שְׁשָׁה
 סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע
 אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד
 אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרֶץ

שְׁלֹשָׁה עָשׂוּר מִי יוֹדֵעַ?

שְׁלֹשָׁה עָשׂוּר אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה עָשׂוּר מְדֵיָא. שְׁנַיִם
 עָשׂוּר שְׁבַטֵיָא, אֶחָד עָשׂוּר כּוֹכְבֵיָא, עֲשָׂרָה
 דְּבִרְיָא, תְּשַׁעָּה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִלָּה,

שִׁבְעָה יָמֵי שַׁבָּתָא, שִׁשָּׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה
 חֹמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי
 לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ.

חַד גְּדִיא, חַד גְּדִיא הַזְּבִין אָבִיא בְּתַרִי זִוְיָ, חַד
 גְּדִיא, חַד גְּדִיא.

וְאַתָּא שׁוֹנְרָא וְאֶכְלָה לְגְדִיא, הַזְּבִין אָבִיא בְּתַרִי
 זִוְיָ, חַד גְּדִיא, חַד גְּדִיא.

וְאַתָּא כֻּלְבָּא וְנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאֶכְלָה לְגְדִיא,
 הַזְּבִין אָבִיא בְּתַרִי זִוְיָ, חַד גְּדִיא, חַד
 גְּדִיא.

וְאַתָּא חוּטְרָא וְהִפָּה לְכֻלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא,
 דְּאֶכְלָה לְגְדִיא, הַזְּבִין אָבִיא בְּתַרִי זִוְיָ, חַד
 גְּדִיא, חַד גְּדִיא.

וְאַתָּא נוֹרָא וְשַׁרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכֻלְבָּא,
 דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאֶכְלָה לְגְדִיא, הַזְּבִין
 אָבִיא בְּתַרִי זִוְיָ, חַד גְּדִיא, חַד גְּדִיא.

וְאַתָּא מִיָּא וְכָבָה לְנוֹרָא, דְּשַׁרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה
 לְכֻלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאֶכְלָה לְגְדִיא,
 הַזְּבִין אָבִיא בְּתַרִי זִוְיָ, חַד גְּדִיא, חַד גְּדִיא.

וְאַתָּה תֹּרֵא וְשָׂתָה לְמִיָּא, דְּכָבָה לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף
 לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁדַּךְ לְשׁוֹנְרָא,
 דְּאֶכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אָבֵא בְתַרִּי זַוְיָי, חַד גְּדִיָּא,
 חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּה הַשּׁוּחֵט וְשָׂחַט לְתוֹרָא, דְּשָׂתָה לְמִיָּא,
 דְּכָבָה לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה
 לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁדַּךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאֶכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין
 אָבֵא בְתַרִּי זַוְיָי, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּה מְלֵאךְ הַמּוֹת וְשָׂחַט לְשׁוּחֵט, דְּשָׂחַט
 לְתוֹרָא, דְּשָׂתָה לְמִיָּא, דְּכָבָה לְנוֹרָא,
 דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁדַּךְ לְשׁוֹנְרָא,
 דְּאֶכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אָבֵא בְתַרִּי זַוְיָי, חַד גְּדִיָּא,
 חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׂחַט לְמְלֵאךְ הַמּוֹת,
 דְּשָׂחַט לְשׁוּחֵט, דְּשָׂחַט לְתוֹרָא, דְּשָׂתָה
 לְמִיָּא, דְּכָבָה לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה
 לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁדַּךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאֶכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין
 אָבֵא בְתַרִּי זַוְיָי, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

הגדה של פסח נודב

להצלחת הרה"ח ר' חיים פסח ריינער שליט"א

לע"נ זקינו - הרה"ח ר' יונה בן הר"ר שרגא צבי ריינער נלב"ע יא' טבת תשס"ג

ולע"נ זוגתו - ריזל בת הרב ר' אברהם סופר ז"ל נלב"ע ח' טבת תשע"ג

נתרם על ידי הרה"ח רב חיים פסח ריינער שליט"א

מפתח ההוספות בסוף ההגדה

- א. גלות מצרים – ומטרתה החשובה מאוד!! ועל הגאולה השלימה! בדרך אפשר!! "וירד מצרימה – אגוס על פי הדיבור". גלות ארום, והזכאים לגאולה השלימה – המשך
- ב. ה' הוציא אותנו ממצרים שנהיה עבדי ה'
- ג. למה שנעבוד את ה' כעבדים, ולא נעבוד את הקב"ה מתוך רצון וחירות כמו האבות הקדושים
- ד. "כי לי בני ישראל עבדים עבדי" אך ומתי בדיוק נהפכנו לעבדי ה'
- ה. ה' הוציא אותנו ממצרים בתנאי מיוחד שלא ניקח ריבית
- ו. ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם – בכל זאת אנו ה' אלוהיכם, כמו במצרים אהב אותנו למרות מט' שערי טומאה
- ז. הקשר בין יציאת מצרים לאכילת כשר וכראוי?
- ח. הכנה לפסח – עיקר סיפור יציאת מצרים. כאילו הוא יצא ממצרים.
- ט. למה לא מזכירים בהגדה את אהבת כלולתך "לכתך אחרי"??
- י. והגדת לבנך – ההכנה כבר מעבשיו לליל הסדר, והוספת הגאון הגדול רבי פנחס פרידמאן
- יא. נס שבת הגדול אצלי – חודו לה' כביכול הרגשתי את שבת הגדול
- יב. גאולה במידת הרחמים בזכות משה – מידת הרחמים עלינו התגלגלי
- יג. פסח חג האמונה, במה הוא שונה מראש השנה שמטרתו "המליכנו עליכם"??
- יד. בדיקת חמץ, הרי עושים ביטול חמץ?? האם מספיק רק לחפס גולסקא נאה?
- טו. בדיקת חמץ ליל יד' ע"י הבעל-ומה חלק הנשים הצדקניות?
- טז. אור ליד' בודקים חמץ, – לשון נקיה נלמד מכאן, והמסר מזה לימי הלחץ שלפני פסח
- יז. הלל – בערבית ליל הסדר – הסבר המחלוקת בין המנהגים האם אומרים הלל בתפילת ערבית.
- יח. סוד הסימנים
- יט. קדש, זכר ליציאת מצרים.
- כ. קידוש, הקשר בין שבת ליציאת מצרים
- כא. "קדש", הגדה – של פסח – קודם קדש!! קדש עצמך
- כב. תפילת טל – ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש, ברכת יצחק ליעקב בפסח עבור 4 כסות.
- כג. 4 כסות כנגד 4 לשונות של גאולה שכנאמרו לא שמעו אל משה
- כד. אחיה אשר אחיה – הרי "אחיה" משמעותו עתיד!!
- כה. מדוע אוכלים דווקא כרפס בליל הסדר?
- כו. כרפס – הערב והתאבון לאכול בליל הסדר, בפרט לאחר טעימת הכרפס שפתח לנו את התיאבון? וסוד הא לחמא ענא
- כז. כל דכפין ייתי ויפסח – התחיל כבר בפסח ראשון במצרים
- כח. חמץ כל השנה למה מותר? – שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה!
- כט. סיפור יציאת מצרים – למען תספר בגן ובן בגן וידעתם כי אני ה'
- ל. למען תספר באוני בגן ובן בגן את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתו במ מצוה לספר לבנים על ההתעללות
- לא. מעלת מצוות סיפור יציאת מצרים ולספר בשבח הקב"ה – ומה זה משפיע על המספר
- לב. לספר בשבחי ה' ובגוסיס שעשה עמנו מה תועלת להקב"ה בסיפורינו?
- לג. עיקר העונש למצרים – עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר דרו עליהם
- לד. זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים – ולא יאכל חמץ המסר לכל השנה
- לה. מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע שהיו מסובים בבני ברק, הרבנים ביחד או כל אחד עם משפחתו?
- לו. להביא לימות המשיח, האם יזכור את ניסי מצרים בימות המשיח?
- לז. כנגד 4 בניס, ואחד רשע, שחלילה לא נגיע לבן רשע, יסוד עצום בחינוך התלמידים וחילדים – וראיה חובבת.
- לט. תגלית מחו הבן שאינו יודע לשאול, ממש לא טיפש!
- מ. תם – תינוק טיפש – הגדרת רש"י מדוע עד כדי כך?
- מא. הבן הרשע של יצחק, אכילת פסח של יצחק למרות שבנו עשו לא נימול

מפתח ההוספות בסוף ההגדה

- מב. עוד בעניין חינוך הבנים – מהיכן הענווה העצומה של משה רבינו
מג. יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום החוא
מד. שמור את חודש האביב ועשית פסח – מצווה זו מלמדת אותנו ייחודיות עם ישראל ומצד שני לא לשכוח שאנחנו
לא חיים לבד בעולם כביכול.
- מה. חישוב את הקץ לעשות – ומה עם הגאולה העתידית?
מו. חישוב את הקץ – אספת את זקני ישראל ואמרת אליהם לאמר "פקד פקדתי" אתכם
מז. הרווח העצום לעם ישראל שה' קבע ש400 שנות עבדות יתחיל מלידת יצחק, מלבד הרווח הברור שעבדו פחות לפרעה!
מח. "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי", ולא ישמע אליכם פרעה ונתתי את ידי במצרים, ובכל עמו אעשה שפטים,
מה אשמת העם המצרי??
- מט. מדוע הגלות הייתה דווקא במצרים ולא בארץ אחרת?
נ. ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, שלא יאמר אותו צדיק.
נא. "ברכוש גדול" ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב וניצלתם את מצרים
נב. מתי שאלו כסף מהמצרים
נג. וגם ערב רב עלה עמכם, מי הם?
נד. ארמי אבד אבי – מתי?
נה. מלמד שהיו ישראל מצוינים שם – שלא שינו לשונם, הזכחה מדיחמה, "שירת הים" רוב ככולו דקדוק ברש"י,
ולמה?
- נו. ובני ישראל פרו וישרצו ויקצו מפני בני ישראל, האם המצרים פחדו מריבוי עם ישראל שמסכן אותם? או
אנטישמיות אמיתית
נז. האם ילדו 6 או 60 בלידה
נח. ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך ואמר לך בדמך חיי ואמר לך בדמך חיי: דם מילה שכל אחד מל עצמו
נט. "הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם" – קושי השעבוד, ובכל זאת בלי מחלוקת.
ס. קושי השעבוד – תכבד העבודה ואל ישעו בדברי שקר
סא. איך משה מנע מחלוקת ושנאה בין יהודים?
סב. קושי דווקא לפני הישועה.
סג. קושי השעבוד – וישמע אלוקים את נאקתם.
סד. למה משה לא סיפר לעם ישראל על שפרעה יקשה את לבו וממילא החכובה לא תזיח כה קשה?
סה. ואת לחצו זה הדחץ – ואת צעקתם שמעתי, באה אלי וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה –
סו. נעטרע פרעה – מעלת עם ישראל שהתגלתה בעת צרעת פרעה והיא סיבה לגאולה
סז. ויזכור אלוקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב
סח. גדול ועצום
סט. ויבן ערי מסכנות לפרעה את פיתום ואת רעמסס, ויתנו עלינו עבודה קשה.
ע. ונצעק, וישמע ה' את קולנו
עא. ואת עמלנו, אלו הבנים. כמה שנאמר, כל הבן הילוד היארה תשליכוהו וכל הבת תחזון, הניסים בהצלת משה
מגזירת זריקת הבנים ליאר
- עב. ההתמדה של עמרם הצילה את משה רבינו מגזירת חריגת הבנים.
עג. הבכי של משה כקול בכי נער ולא תינוק חלק מהצלתו?
עד. איך לא גילה פרעה שמששה הוא הגואל
עה. ביד חזקה – לאות על ידך ולזכרון בין עיניך, הקשר בין תפילין לזכירת יציאת מצרים.
עו. מה העדות – האם רמז בתורה סדר הנחת תפילין לפי נוסח עדות אשכנז ולפי עדות המזרח
עז. בורע נטויה – זו החרב
עח. ובמורא גדול, "ובמלחמה" וביד חזקה לעיניך
עט. אותות ומופתים – מה זה אותות ומופתים
פ. דם ואש ותמרות עשן
פא. עשר מכות – מטרתם, אשר התעללתי במצרים ואת אותותי וגו', וידעתם כי אני ה'.

מפתח ההוספות בסוף ההגדה

- פב. איך חודר המסווה והתגלה באופן מוחשי שפרעה שקרן – התעללתי במצרים!!
- פג. עשר מכות – למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל, האם היהודים פחדו מהמכות?? ומדוע היה קטרוג על עם ישראל רק בקריעת ים סוף ולא בשאר המכות?
- פד. המכות השמינו – שנדע להכניע את הפרעה שבתוכנו שייכנע לעבודת ה'
- פה. מכות מצרים במטה אהרן או משה
- פו. סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב
- פז. משך המכות 12 חודש, כל מכה חודש א"כ נותרו 2 חודשים לשם מה??
- פח. 10 מכות כל מכה שמשח חודש או למה לקחו המכות 12 חודשים, הסבר שני עם ישראל התאכזבו מהמכות
- פט. עם ישראל התאכזבו מהמכות
- צ. כבד לב פרעה – לא לשבור טבע אלא לנווטו לטובה ולא לרעה
- צא. הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונחפכו לדם
- צב. מכת דם, היהודים התעשרו ממכת דם, והנקמה על ויקוצו מפני בני ישראל.
- צג. בסיוס מכת צפרדעים – רק ביאור תשאונה
- צד. סוף מכת צפרדעים – העתירו בעדי, פרעה מבקש שירבו עליו תפילות לה!!!
- צה. אמר אל אהרן קח מטך ונטה ירך על מימי מצרים – הכרת הטוב ליאור
- צו. במכת צפרדעים: ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כהשם אלוקיני
- צז. כינים – ויט אהרן את ידו במטחו ויך את עפר הארץ ותהי כינים
- צח. והך את עפר הארץ והיה לכינים בכל ארץ מצרים
- צט. מה קרה לכינים בסיוס המכה?
- ק. למה במכת כינים אין התראה לפרעה – מבחן התוצאה!!
- קא. ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד
- קב. לאחור מכת ערוב – וינא משה מעם פרעה ויעתר אל ה'
- קג. "דבר", הקדמת הקב"ה למטרת המכה – בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ.
- קד. "ברד", הקדמה למכת ברד – ומשמעותה העצומה בקשר לבחירה החופשית של פרעה.
- קה. במכת ברד – ואשר לא שם לבו אל דבר ה' ויעזב את עבדיו ואת מקנהו בשדה.
- קו. במכת ברד, ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים.
- קז. במכת ברד – ה' הצדיק – למה בגלל זה זכו מצרים?
- קח. ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים – למה דווקא כאן התערר פרעה להכרה זו??
- קט. וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות ויוסף לחטוא, ויכבד לבו.
- קי. "ארבה", הקדמה למכה – אשר התעללתי במצרים.
- קיא. "ארבה" בכל גבולך.
- קיב. ומלאו כל בתוך.
- קיג. ומלאו בתוך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים.
- קיד. כניעת פרעת לאחור מכת ארבה, לכו נא הגברים ועבדו את ה'.
- קטו. לאחור מכת ארבה – פרעה אומר: ראו כי רעה נגד פניכם.
- קטז. ראו כי רעה נגד פניכם, ויגרש אתם מאת פני פרעה אך פרעה פעל שרוב עם ישראל לא ירצו ליצאת ממצרים
- קיז. התלכי עם האיש הזה ותאמר (רבקה) אלך, בשכר זה ינאו עם ישראל ממצרים מה הקשר?
- קיח. חושך, "ויהי חושך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים".
- קיט. ויהי חושך על ארץ מצרים
- קכ. ולכל בני ישראל היה אור במושבתם
- קכא. דרישת משה מפרעה לאחור מכת חושך
- קכב. לאחור מכת חושך, לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יצג גם טפכם ילך עמכם
- קכג. כניעת פרעה אחרי מכת חושך. – ומחזות מכת חושך.
- קכד. "מכת בכורות" בהזרה על מכת בכורות כתוב – בני בכורי ישראל
- קכה. בהזרה לפרעה על מכת בכורות, כבוד וסטירה באותו פסוק – ענין חינוכי מדחיס.

מפתח ההוספות בסוף ההגדה

- קכו. כנגד בכורי מצרים – פדיון פטר חמור, ועוד סיבה.
- קכז. למה דווקא במכת בכורות כתוב מכת??
- קכח. לפני מכת בכורות נכתב "ויצא מעם פרעה בחרי אף"
- קכט. משה מול פרעה – מאמר משותף עם ידידי הגדול ר' חנן סיבוני שליט"א
- קל. נבואה על מכת בכורות ויאמר ה' אל משה עוד נגע א' אביא על פרעה ועל מצרים
- קלא. למה ה' נתן נבואה בבית פרעה הטמא, ולא נתן נבואה זו קודם במקום טהור?
- קלב. נבואה בבית פרעה – על שיהודים יקבלו כסף?
- קלג. המלכת ה' במצרים
- קלד. בים לקו פי 5
- קלה. על בים לקו – מדוע פרעה רודף אחרי בני ישראל לים סוף אחרי כל המכות?
- קלו. "חיד הגדולה" בקריעת ים סוף, שלמרות הקטרוג וישע ה'.
- קלז. (על הים לקו) למה נענש פרעה על הים וזה אשמת דתן ואבירם שהסיתו אותו
- קלח. כי בא סוס פרעה ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים – שירת מרים
- קלט. זכות לגאולה – למה לא קלקל לשון הרע של דתן ואבירם את גאולת ישראל
- קמ. וחדים טבעת וידידים העברת – מה מיוחד בדתן ואבירם שנקראו ידידים בקריעת ים סוף? ראה אחורה בזמן את קריעת ים סוף – ולמה?
- קמא. ביציאתם ממצרים היו טהורים מלשון הרע וזנות, ומזהסתה יצא ניסים לעם ישראל, כך גם בגאולה הקרובה
- קמב. וכי ארציא את בני ישראל ממצרים – שאלת משה מה הזכות של עם ישראל לצאת מהגלות
- קמג. אלו העבירו בתוכו בחרבה, ולא שקע ערינו בתוכו דינו: סיוס הקשר בין עם ישראל למצרים – ותקח מרים הנביאה התוף בידה
- קמד. איך פרעה שרד
- קמה. ונתן לנו את השבת – מה עשו חוקנים בשבת בגלות מצרים
- קמו. על אחת כמה וכמה – ונתן לנו את התורה
- קמז. "דיינו" – ונתן לנו את המן, ויענך וירעבך ויאכלך את המן
- קמח. אילו האכילנו את המן
- קמט. מן – המוציא לחם מן השמים?
- קנ. "פסח" מצוות אכילת פסח – לא תתירו ממנו עד בוקר.
- קנא. ואת בתינו הציל הרי רק הבסורים נעלו.
- קנב. ויאפו את חבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים
- קנג. מצה זו שאנו אוכלים על שום מה
- קנד. לפיכך אנחנו חייבים להודות.
- קנה. "ואתנו הוציא משם, למען הביא אותנו"
- קנו. חייב אדם לראות עצמו כאילו יצא ממצרים – משה סיפר והמחיש ליתרו עד שיתרו הרגיש שיצא ממצרים
- קנז. ונודה לך שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשנו: מתי אמרו שירה על יציאת מצרים – והקשר ל 8 חוטי צניצת
- קנח. חידוש עצום שהתחדש בס"ד בחתונת בני בכורי, על מחזות השירה. ומדוע הזקיהו לא אמר שירה??
- קנט. החלל לפני הסעודה מסתיים אחרי ביצאת ישראל הים ראה וינטס, וכל כך למה?
- קס. "הלל" מה פשר השאלה וכפילותה מה לך הים כי תנוס?? ההרים רקדו כאלים גבעות כבני צאן??
- קסא. למה בברכת המזון לאחר הזכרת יציאת מצרים חוקדם ברית לתורה?
- קסב. "הלל", שבשפלנו זכר לנו, המשך
- קסג. "הלל", לסיחון מלך האמרי. כי לעולם חסדו: ולעוג מלך הבשן. כי לעולם חסדו:
- קסד. "הלל" ברוכים אתם לה' עושה שמים וארץ
- קסה. ויהי בחצי הלילה – ויחלק עליהם לילה
- קסו. וזעמו סדומים וזחמו באש בפסח. חלץ לוט מהם

הוספות חדשות על הגדה של פסח

א. גלות מצרים – ומטרתה החשובה מאוד!! ועל הגאולה השלימה! בדרך אפשר!! "וירד מצרימה – אנוס על פי הדיבור"

תודתי העמוקה לכל תלמידי מ"תורת אמת" בני ברק היקרים העילויים והמעוינים בכל המעלות הטובות!! שבזכות לימוד נביא ישעיה בעזותא ובזכות דבקותם והארותיהם הגעתי לכל חידושי במאמר זה.

נראה, שהשעבוד לא היה לזר אחד בלבד, ואיך תאמר שהיו יסורים כדי לזממם ולזכותם אם מתו (רובם) בגלות ובערתם (במכת חושך)?

ז"ל השל"ה בחדש ג' כתב בדומה לדברי המחז"ל וז"ל: אמיתת ענין גלות מצרים, אי אפשר לומר שהיה מעד עונש, שהרי כרת ה' או ברית עם אברהם והיה עמו באהבה רבה, על כן מוכרחים אנו לומר שאף על פי שהנגלה הוא רע ומר, מכל מקום תוכן הענין היה לתכלית הטוב האמיתי.

והמחז"ל עצמו בפרק ט' מביא סיבת לגלות מצרים מגמרא מפורשת, נדרים לב', אמר ר' אבהו, מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו (בגלות מצרים) מאתים ועשר שנים? מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים, שנאמר "וירק את חניכיו" (שהשתמש באלעזר שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, שילחם עם נמרוד והמלכים אשר עמו בכדי להציל את לוט). שמואל אמר: מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה (פקפך בכיסול) שאמר "במה אדע". ור' יוחנן אמר שהפריז על מדותיו של הקב"ה מלהביא גרים תחת כנפי השכינה, שנאמר "תן לי הנפש והרכוש קח לך". הרי ג' דעות בענין החטא של אברהם, כי מן השורש והעיקר נמשך הכל, שממנו נמשך החסרון אל הנמשכים ממנו. לכן נרמזו כל הגלויות שם, ולא רק גלות מצרים.

ואומנם ראיתי שיעקר הסיבה כפשטות הפסוקים בגלל "במה אדע" שהתשובה לכך הייתה ברית בין הבתרים, אומנם בסוף המאמר כל הסיבות שנכתבו בגמרא משתלבים יחד בס"ד, והנה היות וסיבת גלות מצרים טמונה בברית בין הבתרים, לכן יש לעיין בענין לעומק, ואכן בפרשת לך לך בברית בין הבתרים, ה' בישר לאברהם על ירושת הארץ, ובעצם הכוונה לגאולה השלימה, כפי שמשמע מהגמרא מגילה לא' ותענת כו' ששאלת אברהם אבינו "במה אדע כי אורישה" וכפי שביאר המחז"ש"א בתענית שהכוונה באיזה זכות לא יתכלו בגלות, וע"ז ענה הקב"ה בזכות הקרבנות, המשיך אברהם ושאל אולי יחטא עם ישראל במשך הגלות כשאין בית המקדש שיכפר עליהם שמה תעשה עמם כלה כשם שעשית עם דור המבול?? וענה לו ה' שינגלו בזכות אמירת מעמדות, ושם מקשה רש"י מהיכן מקור התשובה, וע"ז מסיים רש"י – גמגום!!

מעשה לפני 25 שנים בערך בעת שלמדתי בכלל זרעים, פניתי למרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל בשאלה, מדוע מרן החזון איש וצוק"ל לא חיבר ספר גם על מסכת תרומות?? ומרן שאל אותי מדוע אתה שואל?? עניתי למרן, כי אם נלקט מספרי החזון איש כל מה שציטט ממסכת תרומות כבר יש לנו חיבור שלם על מסכת תרומות, וא"כ מדוע החזון איש לא כתב ספר על תרומות??

חייך אלי מרן, ואמר דע לך רציתי לראות האם הבנת את שאלך, כי שאלה זו אני בעצמי שאלתי את החזון איש!! ואתה יודע מה ענה לי החזון איש?? החזון איש ענה לי, וכי אתה חושב שזה יוצא מהשרוול??

ואז מספר זאת, כי מאמר זה חודשים אני בונה אותו נדבך אחר נדבך, וכבר מסרתי עליו כמה שיעורים, ועדיין אני מרגיש שלא קלה המלאכה, אבל בזאת אני בוטח ובס"ד עכשו אכתוב בתקווה שאעשה זאת על הצד הטוב ביותר ב"ה.

פרשת שמות מספרת על גלות מצרים, ומעט בכל הספרים הקדושים יש הסברים נשגבים על גלות מצרים, וסיבת הגלות, והנה ראיתי במחז"ל (גבורת ה' פרק ו) שכתב התבאר לך כי שלמות הבריאה שבה רצון הבורא הוא אברהם אבינו והשתלשלות צאצאי קודש, ובהם בחר ה'. אם כן יש לשאול, איך עולם הפוך, כי זרע קדש במצרים היו נתונים ביד לוחציהם, שזו מיעוט מציאיות?

וזוסיף שגלות מצרים היא גזירה קדומה מברית בין הבתרים שיהיו משועבדים ת' שנה במצרים, כעפ"ר שהיא ביד העייד, עד שלא הייתה מצאיות ישראל חזשבת במצרים, שגזרו על בניהם אבדון ומיררו את חייהם, והחייב"ז ז"ל נתן טעם לדבר, מפני שאברהם הביא את אשתו בתסון גדול, וכבר הקשו עליו קושיות עד שנעקר פירושו מכל, ויש אומרים שהגלות הייתה בחטא השבטים במכירת יוסף, ואף יוסף חטא בהבאת דבה וכו', וזה היפך משמעות הכתוב, שהקב"ה אמר לאברהם קודם לידת השבטים "גר יהיה זרעך" וגו', וכל מי שיש לו עינים יראה שסבת המכירה כדי שירדו למצרים, ולא המכירה סבה לשעבוד, ויש אומרים שהיו יסורים של אהבה לנקות את ישראל ולזכותם, אך אין זה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

להן הקדוש ברוך הוא הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו:

ובחמשך כתוב בגמ' רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך, אמר ליעקב בניך חטאו אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך, אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה – לא בקונים טעם ולא בצעירים עצה, אמר לו ליעקב בניך חטאו לי, אמר יצחק כמה טענות טובות וחשובות של מליץ יושר, ובסוף אמר יצחק אם אתה סובל את הרע שנשאר בחשבון מוטב, ואם לא חצי עלי וחצי עליך, ואם תרצה הכל עלי, גם ככה הקרבתני את עצמי בעקדה לפניך, פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו, אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקדוש ברוך הוא, מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך.

ולכאורה קשה הרי בגמרא תענת ומגולה כתוב שה' הבטיח לאברהם שלא יכלו עם ישראל בגלות בזכות אמירת המעמדות, ואיך עכשו אברהם אומר לה' "ימחו"? ואולי טענת אברהם הייתה שאם אין להם אפילו זכות אמירת מעמדות אם כן אין להם זכויות כלל ולכן ימחו.

אבל אם כן חוזרת השאלה מדוע אם כן בבבית בין הבתרים אברהם נרגע בתשובת ה' בהקשר למעמדות?? היה עליו לשאול ומה יהיה אם לא יאמרו מעמדות?? וכמו כן איך יצחק מצליח להסביר לעם ישראל שעליהם להודות לה' ולא לו למרות שיעצק הסכים לקבל עליו כל חטאי ישראל??

וחשבתו לתרץ שבבבית בין הבתרים הקב"ה הבטיח והוכיח לאברהם שתהיה הגאולה מובטחת למען שמו באהבה, ואכן עיקר ברית בין הבתרים מתמקדת בגלות מצרים, ולמה?? כי היא הסיבה להתחייבות ה' לגאול את עם ישראל בכל מצב, גם אם אין להם זכות, וכל כך למה?? **התשובה** לכך שהיות וכביכול הקב"ה לקח את עם ישראל במצב רוחני מצוין, ובגלות מצרים הם הידרדרו למט' שערי טומאה שלכאורה זה נפילה שלא כל כך באשמתם, וכפי שכתוב במחז"ל בתחילת המאמר, וכמו כן בעץ יוסף ובליקוטיוס בעין יעקב שבת פט' שמחמת הגלות אדום יצחק טוען שעליו לסבול חצי מחטאי עם ישראל כי נתן ברכה לעשו לשעבד את עם ישראל.

ואכן כתוב בילקוט שמעוני אחרי מות תקעו' שלעתיד הקב"ה יפיל כל עוונות עם ישראל על אדום, ובס"ד נבאר

ובעצם מקשה המהרש"א מי החליט שאברהם שאל גם על תקופת הגלות לאחר חורבן הבית?? ומתרץ המהרש"א משינוי הלשון שאברהם לא שאל כלשון השם שאמר "לך אתנה", – במה אדע כי תתנה לי, אלא נקט לשון ארישנה, וזה לשון גירוש כפסוק כי אוריח גוים מפניך, וממילא פירש שאלת אברהם אבינו במה אדע שלאחר הגירוש עם ישראל יתקיים ולא יתכלה, וחז"ל למד זאת מהכתוב "יהי השמש לבא" דהיינו שקיעת שמשן של ישראל בחורבן בהמ"ק וע"ז תרדמה נפלה על אברהם והנה אימה חשכה וגו' שדרשו חז"ל על ד' מלכיות היאך יתקיימו בלא קרבנות וע"ז נאמר "והנה תגור – ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית – לאמר" ר"ל בשביל אמירת הקרבנות מעלה אני עליהם כאילו הקריבום ומוחל להם עונותיהם.

ולכאורה קשה מדוע אברהם נחה דעתו בתשובת אמירת המעמדות, הרי מה יהיה אם עם ישראל לא יגידו מעמדות, מה יהיה?? אבל בפשטות זה לא קשה כי כבר הובטח בתורה "כי לא תשכח מפי זרעו", ואולי זה כלול בהבטחת ה' שכל עוד קיום העולם יהיו בעם ישראל עדיקים שיגידו מעמדות שזה יכפר על עם ישראל שלא יכלה ח"ו.

והנה כתב הרמב"ן שכלול בשאלה אברהם איך אדע שיחזו עם ישראל לקבל את ארץ ישראל בגאולה השלימה ושלא יפסידו את ירושת הארץ בגלל חטאים, ולא רק באיזה זכות לא יכלו בגלות הארוכה, ואכן בתשובת ה' לאברהם כלול ברית שלאחר כל הגלויות יזכו לארץ ישראל השלימה הכוללת מלכות עשר עמים כמפורט בפסוק וכפי שפירש רש"י.

ועריך עיון איפה התשובה לבקשת אברהם אבינו לזכות עם ישראל בגאולה השלימה?? כמו כן עריך עיון מדוע בבבית בין הבתרים כתוב בדגש מיוחד גלות מצרים שהיא יחסית הקצרה מבין הגלויות, ואילו שאר הגלויות הארוכות ובפרט האחרונה שהיא כ-2000 שנה כתובים ברמז?? וגם צ"ע מה עניינה של גלות מצרים כתשובה על שאלת אברהם אבינו במה אדע ובאיזה זכות יזכו לרשת את הארץ השלימה?? אלא יתכן שמשמע מכאן שגלות מצרים זו הסיבה והאות שדרש אברהם אבינו וקיבל מהקב"ה להבטחת ה' על הגאולה השלימה שתבוא בלי תנאי אלא כברית וכפי שיפורט לקמן.

והנה הגמ' שבת פט' דרש רבא לעתיד לבא יאמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויוכיחו אתכם ויאמרו לפניו רבונו של עולם אצל מי נלך וכו', אמר

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ולכאורה קשה מאוד וכי אכן לא היה ליעקב מה לפחד **הרי כתוב ברש"י** בישעיה מג' ג' "נתתי כפרך מצרים" – והם היו לך לפדיון שבכוריהם מתו ואתה בני בכורי נצלת והייתם חייבים כליה כמו שנאמר ביחזקאל כ' "ואומר לשפוך חמתי עליהם בארץ מצרים", ולמרות שעם ישראל ניצול בחסדי ה', בכל זאת רוב רובו של עם ישראל מתו במכת חושך, וכדברי האלשי"ך שיצא אחד מחמשה, ויש אומרים מנ' ויש אומרים מת"ק, ויש אומרים א' מה' אלפים?? ואם כן מתו 33 ימי החושך מיליוני יהודים אם לא עשרות מיליוני יהודים??

ואכן ראיתי ברמ"ע פאנו – (מאמר חקור דין חלק ג פרק כא) שהרגיש בזה וכתב שפרעה הקריבם לאביהם שבשמים, ומי שנמצא שם ולא היה ראוי ליגאל מת מתוך תשובה וצעקה שהן מועילות עד דכדוכה של נפש. וכן בימי אפלה שמתו רבים מן הפרשנים שבנו כתיב "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם", ובא הרבוי להורות כי אפילו הבלתי ראויים ליגאל כיון שמתו מתוך תשובה כדאמרו היה להם אור במושבותם – בגן עדן איש לא נעדר. או יפורש במושבותם, כי הראויים להתישב ולהגאל היה להם אור, והם שש מאות אלף שקרבם המקום לפני הר סיני.

ונראה כדברי הגמרא בגדרים, שאכן 3 הסיבות גלות מצרים התקיימו, שכנגד במה ארע שכיכול היה פקוק באמונה, על כן וגם כנגד חטא שויתר מלגיד את אנשי סדום למרות שכבשם במלחמה, על זה כביכול הפסיד במכת חושך יהודים רבים שמתו ולא זכו לקבלת התורה, ועל שנשתמש בתלמיד חכם – אליעזר לכן הקב"ה השתמש בבני השבטים הצדיקים שיהיו בגלות מצרים לעורך המטרה החשובה שהם בגלות זה יגרמו לגאולה השלימה בכל מצב של עם ישראל וכאמור.

וכן כדברי ר' צדוק חלק א אור זרוע לצידי עמוד ו, שכששאל אברהם "במה ארע" שרעה להגיע (שלפחות הנשאים והראים להיגאל) למדרגה זו להיות קדושים מבטן שאף על פי שחטא ישראל ולא יסוד תומתו הימנו באמת, וכעין דברי ר' צדוק כתב השפת אמת. עכ"פ המרובים שמתו כביכול שימשו להצלחת המטרה החשובה בעבור הנשאים, ויתכן שיעקב הבין זאת שכל מי שימתו במכת חושך בעם ישראל יזכו לגן עדן ועכ"פ גלות מצרים היא זו שתחייב ותקיים את הגאולה השלימה לכן לא פחד יותר.

ואומנם, בפרשת תולדות הארכת בנינו מדוע הקב"ה החשיב לאברהם ויצחק חטאים, כמפורש בנביא בישעיהו מג', כה-כו, שכתוב שם (כה) אנכי אנכי הוא מחזה פשעך למעני וחטאתיך לא אוכר: (כו) הזכירני נשפטת יחד ספר אתה למען תעדיק: (כז) אביך הראשון חטא ומליציך פשעו בי:

העניין בהמשך, וכדברי המכתב מאלהיו – שמצרים כפו את שלטונם גם על רוחם ונפש של ישראל עד שהגיעו שם למ"ט שערי טומאה, שבחינת הנהגת הטומאה שבמצרים היא פתיחת הגבול ליער שיוכל להתפשט כרצונו, ללא כל אפשרות גאולה ויציאה משעבודו. ולצאת משעבוד בחינת פרעה ומצרים לא היה אפשר בלי חסדו הבלתי בעל תכלית של ה'. (חלק ב עמוד ז')

ולכן ה' טוען לאברהם שכשם שאני כביכול הורדתי זרע קודש צדיקים למט' שערי טומאה, לכן חובה עלי לתקן זאת שאקח את עם ישראל לפני הגאולה העתידה ואגאל אותם מטומאתם ואקנה אותם גם אם לא מגיע להם כשאין להם זכות, כמידה כנגד מידה.

ותשובה זו דומה קצת לדברי הגמרא ברכות לא' שה' הודה לאלהיו – "ואשר הירעותי", ואומנם הבחנתי בדקדוק דברי רש"י שהקב"ה הודה לאלהיו לא מיד אלא לאחר זמן, והאמת המשמעות היא שהודאת הקב"ה לא הייתה על כל דור ודור אלא ככל 3 מקורות וגם הרביעי שהקב"ה לוקח אחריות על חטא עם ישראל כביכול וזה בעתיד לבוא לקראת הגאולה השלימה והנעצת, אבל לא כדברי אלהיו בשימוש באמצע הזמן.

וכמו כן מצאנו בדומה לדברים הללו בישעיהו פרק סג' ז', "למה תתענו ה' מדרכיך תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבריך שבטי נחלתך", וכתב המעדות דוד: למה תתענו – ר"ל בעבור שלוות האומות ואורך הגלות אנו תועים מיראתך וכאלו אתה מתעה אותנו. תקשיח לבנו – בעבור זה הקשה לבנו וסתם מן היראה וכאלו מידך בא.

ואכן כשם שלאחר גלות מצרים ה' העלה את עם ישראל ממט' שערי טומאה למט' שערי קדושה כך יהיה בגאולה העתידה, וממילא גלות מצרים היא הנותנת להתחייבות הקב"ה לגאולה העתידה גם בלי זכויות לעם ישראל, וזה כולל בתשובת אברהם ויעקב שאמרו ימחו כי חטא, דהיינו שאכן אין לעם ישראל זכות לגאולה העתידה, ורק מחמת הבטחת הקב"ה הם נגאלים.

וזוה הבטיח הקב"ה ליעקב פרק מ' אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם: אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, וכתוב במדרש גם עליה לאחר גלות מצרים וגם בגאולה העתידה, וכדברי רבינו בחיי כפל העליה כי הוא הבטחה לזרעו שיגאלם אחר הגלות ויעלה אותם לארץ ישראל, ואחר שיהיו מיושבים בארץ ישראל ששם עיקר קיום התורה והמצוות הבטיחם בעליה אחרת והוא העולם הבא הצפון לזרעו.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

וטען שהוא מסכים לסבול חצי מעונות עם ישראל, ומובן שמכונה שמו – "מליצך".

זאמנע ה' למרות שהתחייב בברית בין הבתרים שעם ישראל יגאלו בכל מצב, ובעצם ה' יעלם מטומאתם כפי שהעלה את עם ישראל במט' שערי טומאה של מצרים, בכל זאת הקב"ה עושה זאת בכללים של כדון ומשפט.

זכר שמצאנו לעיל **בנביא ישעיה מג' ג'** שלמרות שהקב"ה הבטיח לגאול את ישראל ממצרים בכל מצב, בכל זאת הקב"ה השתמש ב**כופר נפש** שהמצרים ימותו בקריעת ים סוף במקום עם ישראל.

זכ במפלת סנחריב, כוש מתו כ**כופר נפש** תחת עם ישראל, וכן כתוב ב**ילקוט שמעוני אחרי מות תקע' שלעתידה' יפול כל עוונות עם ישראל על אדום**, וזאת למרות שכתוב מפורש "אנכי אנכי הוא מחה פשעך למעני וחטאתיך לא אוכר".

זלכ מחסדי הקב"ה ומכוח הברית השתמש בדוגמת יצחק אבינו שאהב וקירב בנו עשו הרשע, וכדוגמא זו שייך שה' יקרב את ישראל למרות שהם בדרגת טומאה, ולכן יצחק טען לעם ישראל שהתודה היא לה' בלבד, כי מתוך חסדי ה' קבע כללים אלו של כופר נפש ודוגמת יצחק בכדי לקיים בריתו עם אברהם לגאול את ישראל בכל מצב.

גלות אדום, והזכאים לגאולה השלימה – המשך

שאפילו היו בגן עדן אבל בשביל לזכות בחיי נצח בעולם הבא צריכים דין מחדש, וכתב שבפשטות הגיהנום מתקן וניקה כך שנחיו זכאים אח"כ לחיי נצח.

זמי בעם ישראל שיזכה לגאולה השלימה?? והנה כתוב על הגאולה בספר **ישעיהו פרק סח' יג'** "לכן כה אמר ה' אלוקים: הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו, הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו, הנה עבדי ישמחו ואתם תבשו: הנה עבדי ירנו משוב לב, ואתם תצעקו מכאב לב ומשבר רוח תילילו: והנחתם שמכם לשבועה לבחירי והמיתך ה' אלוקים, ולעבדיו יקרא שם אחר", ומשמע שיש הפרדה ברורה בין עדיקי עם ישראל לרשעי עם ישראל.

זמצ שני הנה כתוב בנביא **ישעיה מד' כב'** "מחיתי כעב פשעך וכענ חטאותיך שובה אלי כי גאלתיך", ומפרש רש"י: מחיתי – במצרים ובמדבר גם עתה שובה אלי,

זמסביר רש"י שהקב"ה טוען לעם ישראל שאין להם זכות לגאולה השלימה בזכות עצמם כי פשעו בו, וגם אין להם לסמוך על האבות שהרי "אביך הראשון חטא" – אברהם, באומרו "במה אדע", שכביכול פקפק בהבטחת ה' שעם ישראל ירש את ארץ ישראל, "ומליצך פשעו בי" – אין לך בכל מליצים שאתה סומך על זכותם שלא מצאתי בו פשע **יצחק אהב את שונאי – עשו**, והקשנו שהרי אברהם כבר נענש בגלות מצרים על שאמר במה אדע, ומדוע כביכול עדיין נחשב לו זאת כחטא??

אלא יתכן שה' השתמש כביכול במילים אלו "במה אדע" במובן השלילי – שיש בזה כביכול פקפוק בה', לטובת אברהם ועם ישראל שלא יגאלו בזכות אבות, שהרי באמת כוונת אברהם הייתה שפחד שמא ירבו מאוד חטאי עם ישראל וכדברי הגמרא בתענית ומגילה, ולכן ה' החשיב זאת כחטא שבכך עם ישראל יגאלו בלי זכויות אלא מתוך הבטחה וברית למען שמו באהבה.

זכ אצל יצחק, ה' כביכול החשיב לחטא שקירב את עשו, והיא הנותנת והגורמת לעם ישראל שישגאלו למען שמו באהבה גם בלי זכויות, כפי שיצחק עמוד היראה "פחד יצחק" במקום לרחק את עשו הרשע קרבו באהבה רבה, כך ה' יקרב את עם ישראל עם כל פשעיהם ויגאלם למען שמו באהבה, בלי שום תנאי.

זחידוש זה מתאים כפתור ופרח לדברי הגמ' שבת פט' שרק יצחק מגן על טענת ה' על עם ישראל "בניך חטאו"

ענין הגלויות וגלות אדום הנמשכת כאלפיים שנה, מפורש בנביא **ישעיה מח'** "למען שמי אאריך אפי לבלתי חכריתך: (י) הנה צרפתך ולא בכסף בחרתיך בכור עני: (יא) למעני למעני אעשה כי איך יחל וכבודי לאחר לא אתן": ומפרש רש"י: צרפתך לא ע"י אור של גיהנום "בחרתיך" – בחרתי לך כור עני כנגד אור, ובפרשת **ויטא** לגבי סולם יעקב אכתוב בס"ד ע"פ **מדרש תנחומא**, **שיעקב לא רצה לעלות בסולם**, והעדיף שעם ישראל יתקנה בגלות.

זאגלי בכדי שלא יהיה נחמא דכיסופא שנגאליים בלי ניקיון כלל, או שיעקב העדיף גלות מניקוי באש הגיהנום, ולמרות שגם לאחר ניקוי הגלות עדיין להגיע לגאולה ולירושת אר"י ועולם הבא חייבים זכויות, ואין זכויות!!! ורק למען שמו באהבה הקב"ה מביא גאולה ועולם הבא לעם ישראל, וכען זה כתב תוס' ה"י ט"ז שיש נשמות

הוספות חדשות על הגדה של פסח

מנותק לגמרי מה' בגלות כמו אלו שנלו במצרים, הוא זה שיזכה למחיתי פשעך ולשובה אלי כי גאלתיך!! או שלא יודח ממנו נידח כדברי הזוהר!!

אבל בפשטות מי שהיה קרוב לה' קודם הגאולה וקודם והשיב לב אבות על בנים הוא נכלל ב"וכן צדיקים יראו וישמחו", ובפשטות לעתיד לבוא גם אז כל אחד נכווה מחופתו של חברו, ולכן נשקיע בכל הכוח לחיי הנצח.

ב. יציאת מצרים – המטרה

אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים

ואכן 40 שנה שהיו במדבר כביכול היה המשך של יציאת מצרים.

ואכן הקב"ה בנבואת בלעם "קל מוציאם ממצרים", וכן בפרשת מסעי כתוב "אלא מסעי בני ישראל היוצאים מארץ מצרים" שעדיין ממשיכים לצאת, שלא יצאו בעבר ותמה היציאה, אלא עדיין יוצאים ממצרים.

אומנם עדיין קשה היה לי הדבר, שברור מאליו שאם יהודי לא מתעלה בקדושה ועושה עבירות הוא ממילא ישקע בטומאה, ומה בדיוק התחדש ביציאת מצרים הפרטית כביכול ששייכת עד ימינו כביכול?!

וברוך ה' ביום שביעי של פסח בעת קריאת התורה בסוף שירת הים התחדש לי חידוש עצום, שהנה כידוע תינוק לפני שנולד לעולם מלמדים אותו את כל התורה וכשנולד בא מלאך וסוטר על פיו, והתינוק שוכח את כל תלמודו – נדה ל, והמפרשים מסבירים שהתועלת בדבר הוא שברגע שבעבר הוא למד קל יותר לאדם לחזור על מה שלמד למרות ששכח.

וכך הם פני הדברים כלפי יציאת מצרים, שכידוע בעת יציאת מצרים הקב"ה העלה את עם ישראל ממצ' שערי טומאה למצ' שערי קדושה, וכך בליל פסח ובעת יציאת מצרים עם ישראל היו בהתגלות שכינה בדרגה גבוהה ביותר, אבל מיד לאחר מכן הם נפלו והיה עליהם לעבור בעבודה עצמית להתעלות בימי ספירת העומר להגיע למצ' קדושה מחדש בכוח עצמם עד מתן תורה בחג השבועות.

ועם ישראל הצליחו להתעלות למצ' שערי קדושה רק בגלל שהקב"ה הקדים להם את העלייה שעשה להם בעת

וקשה שהרי במצרים וגם במדבר הקב"ה המית רבים מעם ישראל בגין החטאים שחטאו, ואם כן במה מתבטא מחיית הפשעים?!

וזתירך תלמידי המצוין והשנון **אלעזר אפשטיין** נ"ו שלולי מחיית הפשעים במצרים ובמדבר כל עם ישראל היה נמחה כפי שאמר ה' למשה בחטא העגל והמרגלים, ובזכות המחיתי כעב פשעך, זכו עם ישראל להישאר ולא להימחק ח"ו, ואולי גם בגאולה הקרובה רק מי שלא היה

כתוב בתורת כהנים שעל תנאי שתקבלו עליכם עול מצוות הוציא ה' אותנו ממצרים, וטוען **השפת אמת** שאם לא מקיימים את התנאי – דהיינו שלא מקיימים את המצוות, ממילא הכל בטל ובעצם כל יציאת מצרים אמורה להתבטל, ולכן חייבים כל החיים להשקיע בעבודת ה' כך יזכה כביכול בעצמו לצאת ממצרים כל חייו.

ולע"ד נראה שברור שאין מתבטל יציאת מצרים כי עם ישראל כבר יצא ממצרים וכביכול אי אפשר להחזיר את המצב הזה לקדמותו, וראיה לטענה זו שהנה בסוף הקללות החמורות שכתובות בפרשת כי תבוא כה' סח' כתוב "והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תסוף עוד לראתה והתמכרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קונוה", שלמעשה לא נהיה חזרה עבדים של המצרים כי לא יקנו את עם ישראל.

אלא שבכל זאת בורא עולם דורש מאתנו כפי הכתוב בהגדה של פסח שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ואכן עם ישראל באופן כללי כבר לא ישתעבד לעבדות פרעה אבל כל יהודי באופן אישי דורשת ממנו התורה לקיים את חובת התנאי, ולא בגלל שיתבטל היציאה כי כבר לא שייך דבר זה, אלא בכדי לחדש את היציאה מהטומאה ואת הקבלה שקיבלו אבותינו במצרים להיות עבדי ה' ולא עבדי פרעה ושאר הטומאות ולהתעלות במעלות הקדושה.

וראיה לדבר וגם להבהרת העניין, כי התורה אומרת בספר דברים ו' ב' "ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו", שהשלמת יציאת מצרים הייתה בכניסת עם ישראל לארץ ישראל,

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קדושה שהעלנו הקב"ה בעת יציאת מצרים בכדי להקל לנו את העליה חזרה לדרגה זו.

יציאת מצרים, כי היה עליהם רק לחזור לדרגתם שכבר היו בה.

והשנה בעת החידוש הנפלא, כמי שלוקט מיני מתיקה מים סוף, ככתוב במדרשים שעמח להם עצים ויצאו להם פירות מתוקים ודבש לפי התינוקות.

זאת מעלה זו יכול להפסיד יהודי שלא מקיים את התנאי של יציאת מצרים, שהוא לא יזכה להגיע בקלות לשערי קדושה, כי כביכול נמחק לו העלייה של מט' שערי

ב. ה' הוציא אותנו ממצרים שנהיה עבדי ה' החובות שלנו לה' על שהוציא אותנו ממצרים

ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים והייתם קדשים"

זכר שביארנו שיחד עם ההתנתקות מהטומאה חייבים גם שאיפה להתקדם ולהתעלות לכדי "ועשיתם כל מצותי", אזי בורא עולם מעלה אותו בבת אחת מהטומאה אפילו ממ"ט שערי טומאה למ"ט שערי קדושה, בדיוק כמו שהיה ביציאת מצרים, אבל כמו אז גם היום עלינו לזכור, קיבלנו מתנה מבורא עולם שהעלנו בבת אחת מקצה לקצה, מטומאה איומה לשיא הקדושה, אפילו שלא עבדנו על זה, כי לא עבדנו על שערי הקדושה, וכל זה הקב"ה העלנו למט' שערי קדושה בכדי שנתלהב ונחוש בתחושה הטובה של הקדושה הגדולה.

מה הקשר בין "והתקדשתם והייתם קדושים, ליציאת מצרים"??? וכן בקריאת שמע יש אותו סיום, וגם שם יש לברר מה הרעיון המקשר בין הדברים??? **אלא** הדברים מבהילים, שכמו **ביציאת מצרים** עם ישראל עשו מצוות קלות וריבונו של עולם בבת אחת הוציא אותם והעלה אותם ממ"ט שערי טומאה למ"ט שערי קדושה, **מקצה לקצה ממש**.

כך גם קורה כאן בקדושת המאכלים ובקדושת העיניים והמחשבות, שאם אדם מקדש עצמו להתנתק מהטומאה לגמרי, אזי הקב"ה עוזר לו להתקדש מאוד ולהתעלות מאוד.

זכור אז מיד אחרי האור הגדול לפעמים יש נפילה רוחנית עצומה!!! כי אחרי הטעימה ממ"ט שערי קדושה יש צורך בעבודה עצמית להתקדש כל יום ולהוסיף בקדושה עצמית, כמו שהיה בספירת העומר, שמיד אחרי האורות העצומים של מ"ט שערי קדושה שקיבלו במתנה מחקב"ה בליל הסדר, עם ישראל היו צריכים מיד עם צאת החג הראשון של פסח לספור ספירת העומר משך 49 יום ולהתעלות בכוחות עצמם ממ"ט שערי קדושה עד חג השבועות.

כך גם אנחנו אחרי האור הגדול של "והתקדשתם - והייתם קדושים", נתחיל בעבודה ולספור ימים קדושים 40 יום שמירת העיניים, ונתעלה בימים אלו עוד ועוד בתפילה ובלימוד תורה ובמצות אחרות, כי גם אנחנו יכולים להגיע בעבודה עצמית להגיע למ"ט שערי קדושה, כמו אז גם היום!!! כפי שבורא עולם הדגיש בפסוקים "והייתם קדושים כי אני ה' המעלה אתכם מטומאת מצרים", כי ככה זה עובד לנצח!! לכן נתעלה בקדושה במאמץ ובלי ייאוש ח"ו!!!

ג. למה שנעבוד את ה' כעבדים, ולא נעבוד את הקב"ה מתוך רצון וחירות כמו האבות הקדושים

כי אם לא יצאו מיד הם ינסו לשער הנ' של הטומאה ולא יהיה את מי להציל.

אבל בכל זאת קשה, וכי חסרים דרכים למקום לעבכם שלא ינסו לשער הנון של הטומאה??? למה היה חשוב לבורא עולם לקנות את עם ישראל לעבדים, ולא להשאיר אותם בני חורין, שיעבדו אותו מתוך רצון טוב, הרי כך עבדו האבות הקדושים את הקב"ה בשלימות מתוך

והנה אפשר ללמד זכות עצומה למה רוב עם ישראל לא רצו לצאת ממצרים, (נשחזר רק חמושים יצאו, שזה או אחד מחמש או אחד מחמישים), ובורא עולם אוהב שכותבים טוב על בניו, **שייתכן** שהם טענו למשה: אנחנו מעדיפים לחכות עד סוף 400 שנה בכדי שנהיה בני חורין ונשתחרר מהעבדות, וכך נעבוד את בורא עולם מתוך רצון טוב ולא מתוך כפייה ועבדות, אבל לזה בורא עולם לא הסכים,

הוספות חדשות על הגדה של פסח

רצה הבורא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, והרבה להם גם את המחויבות כעבדים, כי כך הוא מזכה אותנו ביותר שכר וכאמור, וגם לא כל עם ישראל נדיבים כאבות הקדושים לעבוד את הבורא בלי חובה ועבדות, שלכן הקב"ה למרות שאמרו קודם מתן תורה נעשה וגשמע באהבה, בכל זאת כפה עליהם הר כגיגית, כי עריך גם את יראת העונש בכדי לא לסור מדרך ה' חלילה, אלא שיהיה מול האדם חיים ומוות.

רצונם החופשי ולא מתוך עבדות??? התשובה על כך היא, כי גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, ועד כמה שאדם יותר מחויב בדבר ככה היצר מתנגד ואומר לו אל תעשה, וגם אם הוא עושה – הוא עושה זאת בכפייה ובלי חשק כי הוא חייב ומוכרח.

ואם בכל זאת יתגבר אדם על יצרו ויעשה את מה שהוא מחויב בו וגם יעשה זאת בשמחה, זה שווה פי כמה וכמה ממי שאינו מחויב העושה בחשק מטבע הדברים, והרי

ד. "כי לי בני ישראל עבדים עבדי" איך ומתי בדיוק נהפכנו לעבדי ה'

שנגזרו על עם ישראל, שבמקום 400 שנה במצרים הם יצאו כעבור 210 שנה, ואם כן הם נפרדו אחרי שנגמר זמנם לגלות במצרים, וא"כ בפועל הם כבר היו משוחררים??? ואיך בורא עולם קנה אותם לעבדים???

לראות בשבת בבוקר לפני שחרית הסבר נפלא מהחיד"א, למה כתוב כפילות "עבדים ועבדי", שהנה כתוב בגמרא גיטין ל"ז, שאדם הפודה עבד, אם רצונו שהעבד לא ישתחרר לגמרי, חייב הקונה לפדותו בעודו עבד לראשון, וגם לקנותו על מנת להשתעבד בו במקום הבעלים הראשונים, ורק כך העבד עובר לבעלות של האדון השני.

ואלא עריך לפרש בפשטות, שהיות ובורא עולם הוא זה שיוזם את קושי השעבוד, זה עצמו נחשב כפעולת פדיון וקניין, ואולי הקב"ה קנה אותנו גם על ידי ה 10 המכות שהמצרים קיבלו שבגללם הם הסכימו לשחרר אותנו, ולכן זה נחשב שפדה אותנו באמצע הזמן – כשעודנו עבדים, וכל זה בכדי שנוכל לזכות ולעבור מעבדות מצרים ולהיות עבדיו, וכמו שאומרים בהגדה "בְּרֹדֶף שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרֹדֶף הוּא. שְׁתַּקְדֹּשׁ בְּרֹדֶף הוּא חֹשֵׁב אֶת הַקַּץ". ק"ץ=190, שעל ידי קושי השעבוד מ 400 שנה ירד 190 שנה.

ולכן בורא עולם אומר לעם ישראל אתם עבדים שלי כי אני פדיתו אתכם בעודכם עבדים של המצרים, וגם על מנת שתהיו עבדי ושלא שתצאו לחירות.

ואז מהרהר, הרי כידוע קושי השעבוד – שהמצרים הקשו את העבודה בכך שלא נתנו תבן ללבנים כגזירת פרעה ש"תכבד העבודה", זה צמצם את שנות הגלות

ללמדנו, שלפעמים יהודי מתחזק מאוד ובאמת, ולפתע קופצים עליו קשיים וצרות קשות ואימות, והבן אדם משתגע, אוי!!! ריבונו של עולם, למה???, הרי אני מתקרב אליך, בבקשה, אל תרחק ממני, למה אבא חזקא עכשיו קשה לי יותר מתמיד???, אבל התשובה היא, שלפעמים הקושי העצום זה כמו קושי השעבוד, שאם נגזר עליך לסבול זמן ארוך, הקדוש ברוך מצמצם לך את הזמן על ידי קושי פתאומי, ואז תצא לאור גדול, וישועת השם כחרף עין, או רבותי חזקו ואמנו, לא להיבהל מקשיים, הלוואי ולא יהיו, אבל אם כן חלילה, זה כפרת עונות, וקירוב הישועה.

ה. איסור ריבית היה תנאי ליציאת מצרים מה מיוחד בריבית?

גזירה על עם ישראל בברית בין הבתרים שעם אחר יענם, ואם כן כביכול המצרים עשו רצון ה' בכך ששעבדו ועינו את עם ישראל בעבודת פרך, אבל ברגע שהם פעלו יותר מהעבדות שנגזרה על עם ישראל ורצחו ילדים דבר שלא נגזר לכאורה בברית בין הבתרים שיעשה על ידי עם אחר, בכך המצרים הוכיחו שהם רשעים תחילה ועד סוף ומגיע להם עונש גם על השעבוד.

כתוב בתורת כהנים בחר ה' את ג' סי' ע"ז כשהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, אמר על תנאי זה אני מוציא אתכם, שלא תחיו מלוי בריבית, והנה לא התנה הקב"ה ביציאת מצרים על שאר עבירות כי אם על איסור ריבית, ולמה???

וכן מצאנו בנביא הושע פרק א' שיהוא שהרג את זרע אחאב נענש על כך למרות שיהוא הרג את בית אחאב

כי כתבו המפרשים עיקר חטאם של המצרים היה על גזירת הבנים שניסו להרוג את מושיעם של ישראל, ושפרעה רחץ גופו בדם של ילדי ישראל כתרופה כביכול לצרעתו, ועל זה לא היה להם כלל היתר כביכול שנגזרה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ולכן התנה ה' שמוציא את ישראל ממצרים בתנאי שלא יקחו ריבית, כי אדם טוען שריבית זה חלק מההיתר שניתן רשות לאדם להרוויח מרכושו וממונו כמו שכירות בית, והרי חטא זה דומה לחטאם של המצרים שכביכול שעבדו את ישראל בהיתר ומה שרצחו ילדים לאמבטיה של פרעה המצורע אולי טענו שלרפואת המלך זה מותר, ואולי גם קושי השעבוד, יתכן שטענו המצרים שזה מותר כי מלבד העבדות הרגילה מותר להם גם לגרום לעם ישראל שלא יהיה להם זמן לחשוב על חירות מהעבדות, שזה חלק מהשעבוד והעינוי לחסום מחשבות לחירות, ואם אדם מתיר לעצמו לקחת ריבית בגלל כל מיני הבנות על זכויות, אם כן היה גם מותר למצרים לחרוג יותר ממה שכביכול מגיע להם.

בציווי ה' וכשהיה צדיק, בכל זאת היות ובסוף יהוא התקלקל והרשיע לכן נאשם על רצח בית אחאב כי גם הוא רשע כמוהם.

ובעצם היה אסור לו להרשיע עד סוף ימיו בחטא שעל זה קינא והרג את בית אחאב, וכל שכן המצרים שלא נצטוו מפורש מה' שישעבדו את ישראל בוודאי היה אסור להם להרשיע ולהוסיף יותר ממה שכביכול עשו בגזירת ה', ואכן המצרים שעבדו את עם ישראל לא כדרך מקרה, אלא ידעו שיש גזירת שעבוד 400 שנה, ולכן המצרים הטביעו את ארונו של יוסף ביאור עוד לפני שהעבדו את ישראל שלא יצאו ממצרים בתום הזמן, וגם ידעו שיהיה מושיע לישראל וידעו בדיוק באיזה יום הוא נולד, וכו'.

ו. ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם – בכל זאת אני ה' אלוהיכם, כמו במצרים ה' אהב אותנו למרות מט' שערי טומאה

אותך ולך אסור לעזוב אותי, בורא עולם לא מוחק אותך ולכן כתוב אני השם אלוהיכם, בכל מחיר!! כמו שבמצרים שהיו במ"ט שערי טומאה למרות זאת בורא עולם אהב אותנו והתקרב וקרוב אותנו ועזר לנו, כך גם היום ולעולם, גם אם אנחנו במ"ט שערי טומאה בטינופת הכי גרועה, עדיין אני השם אלוהיכם בכל מצב ובכל מקום, לעולם אתם שלי!! ואני אלוהיכם לעולם, אמת ויציב וטוב.

אחרי שכתוב ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כתוב אני השם אלוהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוהים.

וכתב בעל הערוך השולחן, שבורא עולם אומר לנו שגם אם אתה לא שומר על המחשבות ולא שומר על העיניים אתה חייב לזכור שאתה שייך לבורא עולם, הוא לא עוזב

אבל לפחות צריך מגמה ושאופה להתחזק כמו במצרים, שחלל היה במגמה לצאת ממצרים וללכת אחרי בורא עולם באמנות, ולקבל עלינו 'נעשה ונשמע', אז גם לנו צריך לחיות שאופות טובות לפחות, לכן יהודי יקר חזק ואמין, התלכלכת מאוד נפלת נורא, קום תנער מכנס ורוץ קדימה לאבא, כי ידיו פרושות לקבל אותך באהבה רבה.

ז. הקשר בין יציאת מצרים לאכילת כשר וכראוי?

בעצמנו, כך הקב"ה מבקש מאתנו לגמול חסד עם הנשמות החוטאות המגולגלים במאכלים ונתקן את נשמתן באכילה בקדושה, למרות שאנחנו כביכול עובדים במקומם, ואנחנו מתקנים אותם במקום שהם יתקנו את עצמם, ולמה נעשה זאת?? כי כך הקב"ה נהג עמנו שקידשנו ביציאת מצרים בלי שנעבוד בעצמנו, והעלה אותנו ממצ' שערי טומאה וקדשנו במצ' שערי קדושה, ברוב רחמיו וחסדיו עמנו.

לכאורה צריך לבאר מה הקשר במטרת האכילה בקדושה לבין יציאת מצרים, כמובא בפסוק בפרשת שמייני "ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ: כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוהים והייתם קדשים כי קדוש אני".

ויתכן שביציאת מצרים הקב"ה העלה אותנו ממצ' שערי טומאה למצ' שערי קדושה, בלי שנתאמץ

ללמדנו עד כמה עלינו לדאוג לתקן את הזולת, וקל וחומר שעלינו לתקן גם את עצמנו כמאמר הגמרא קשוט עצמך תחילה, אבל בכל מחיר ובכל אופן לעולם אל תעשה את החיפך, שלא תגרום חלילה לא ישירות ולא בעקיפין לקלקל את הזולת, או למי שגורם ליהודי להתקלקל וליפול ברוחניות או בגשמיות!!! פחד פחדים!! ולכן חובה עלינו לשקול היטב את צעדנו שלא נחיה ממחטיאי אחרים וכל שכן ממחטיאי הרבים חלילה, כי היצר הרע בפרט בדורינו – דור האינטרנט, נותן לך בקלות אפשרויות רבות עבורך להחטיא אחרים תוך כדי רעונך לחטוא בעצמך, ובלי לשים לב אתה ממחטיאי הרבים שאין להם חלק לעולם הבא!!! או לאדם הנפול בזה!! או לו אי לנשמתו!!!

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ח. הכנה לפסח – עיקר סיפור יציאת מצרים

”חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים”

זמזום, בכדי להגיע לכך, חובה עלינו הורים יקרים לאסוף את ילדינו עוד בערב פסח שעות לפני ליל הסדר ולהסביר להם את מטרת הסדר כפי שביארתי לכם, ולא שהילדים יחשבו שהכוונה שצריכה להיות מיד בסיום סיפור ההגדה, מתי כבר נזכה להגיע לאוכל – לשולחן עורך, ובגלל כוונה זו הם מלחיצים את האבא להזדרז בסיפור ההגדה.

אלא עליך לקרוב מערב פסח ולשתף אותם ברצונך ובשאיפתך הקדושה ותבקש מהם עזרה איך להנעים את האווירה יחד עם מטרתך הקדושה, ודע לך שבהכנה זו אתה מקיים מצוות מושלמת של סיפור יציאת מצרים לילדיך – ומונע מהם סיוט שיש בתחילת ליל הסדר רח”ל שמתעכבים בלי סוף בדיבורים ולא רצים היישר לאוכל.

אבל גם לאחר דיבורך עם ילדיך בנעימות שעות לפני פסח, אל תמתח את החבל יותר מידי בליל הסדר אלא תשתדל להיות ענייני ולא לומר מגילות ארוכות, שיהיו דבריך נשמעים ולא להיפך ח”ו, והחכם עיניו בראשו, ובעזרת ה’ תזכה לשמוח בקדושה עם משפחתך אמן.

ט. למה לא מזכירים בהגדה את אהבת כלולתיך – לכתך אחריי?? – המשך

וגם יש להקשות איך נכתב בהגדה שאליו העמדנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, הרי לא יצאנו ממצרים בשביל לצאת לחירות שאז אכן עעם יציאתנו ממצרים מעבדות לחירות גם בלי לקבל את התורה יש בזה מעלה עצומה, הרי עם ישראל הנותרים יצאו ממצרים בשביל לקבל את התורה כפי שהבטיח להם משה רבינו **”בצאתכם ממצרים תעבדו את האלוקים על החר הזה”** אז מה שייך לומר דינו בלי לקבל את התורה??

ונראה לתרץ שאכן עם ישראל אותם צדיקים שנשאר לחיות אחרי מכת חושך קיבלו על עצמם להיות עבדי ה’ במקום להיות עבדי פרעה, ולא להיות בני חורין אלא להחליף עבדות בעבדות, ולא היה מטרתם לקבל את התורה בדווקא, אלא ביטלו את דעתם ואת כל רצונם ואת כל מהותם בפני הקב”ה שיעשה בהם מה שחפץ, והם יעשו כל אשר ידרוש ה’ מאתם, וזה היה בבחינת נעשה ונשמע עוד לפני יציאת מצרים.

מאד היה קשה לי מדוע מאמר מחייב זה שחייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים נכתב לאחר כל סיפור יציאת מצרים שנכתב בהגדה בהרחבה, הרי לכאורה יש לכתוב זאת מיד עם תחילת ההגדה בכדי שנדע להחיות לנו את סיפור ההגדה ולא נאמרם כתפילה או כסיפור מוכר וישן??

אלא התשובה היא כפי שכתבתי קודם, שעיקר סיפור יציאת מצרים היא בכדי להגיע להתלהבות עצומה מגודל ועוצמת הניסים ורק כך נגיע לדרגה שנגיש רצון להיות עבדי ה’ אמיתיים כפי שאבותינו במצרים אלו שלא מתו במכת חושך שרצו להיות עבדי ה’ ולא עבדי פרעה, ולא רק להשתחרר לחירות מעבדות אלא רצו להתבטל ולהיות עבדי ה’ בכל גופם ובכל נפשם.

כך נזכה גם אנחנו נזכה להגיע לכך מתוך התפעלות עצומה בעת סיפור ההגדה, ומתוך חידושי תורה וקושיות ותשובות מחודשות שמביאות שמחה עצומה בבורא שנתן לנו את התורה הקדושה.

מאד התקשתי מדוע אכן בהגדה של פסח דגש על שאנחנו עם ישראל שהסכמנו לצאת ממצרים ולהיות עבדי ה’, והרי אין הדברים פשוטים וקלים כל כך, שהרי רוב רובו של עם ישראל סירב לצאת ממצרים ולהיות עבדי ה’.

ולכן במכת חושך מתו רוב רובו של עם ישראל, וממילא הנותרים שהסכימו לצאת ממצרים ולקבל את התורה היו יחידים סגולה וגיבורי כוח עושי דברו.

וכפי שכתוב **”זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה”**, וכי בלכתנו אחרי ה’ נפחד ללכת בארץ לא זרועה?? וכי היפלא מה’ דבר, בפרט בדור יוצאי מצרים שראו ניסים גלויים ממש??

אלא הכוונה שהסכימו ללכת במדבר בארץ לא זרועה ולהיות תלויים כל הזמן בחסדי ה’ כי קיבלו על עצמם להיות נאמנים לה’ ולתורתו, **ואם** כן למה אין דגש וזכר לזה לכאורה בהגדה של פסח??

הוספות חדשות על הגדה של פסח

עבדי ה' ולא עבדי פרעה, ולא פלא שבמזמור השני כתוב "בצאת ישראל ממצרים", לא "קל הוציאם ממצרים" אלא שאנחנו עם ישראל יצאנו ממצרים, ושם משבחים את עם ישראל "בית יעקב מעם לועז הייתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו".

ולא פלא שאכן כל הקרבת קרבן הפסח בבית המקדש היה בליווי אמירת ההלל, כי מדגישים בעת ההקרבה עוד קודם ליל הסדר עוד קודם אמירת ההגדה, את יציאת עם ישראל, את עבדי ה', את שבח עם ישראל – חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר.

ואכן דווקא בעת שיא ההגדה קודם האכילה של המצה והפסח והמרור אומרים את תחילת ההלל שזה הללו עבדי ה', וגם את בצאת ישראל ממצרים, ששם כתוב את העיקר החשוב ביציאת מצרים שזה ושבחם של עם ישראל בעת יציאת מצרים המופיע דווקא בשני המזמורים הראשונים של ההלל.

ולכן אליו הביאנו לפני הר סיני בלי לתת לנו את התורה דיינו, כי אנחנו התמסרנו להקב"ה ולרצון הקב"ה שכל אשר יעשה עמנו טוב הוא לנו.

ואדרבא הדיינו כאן מבטא התבטלות עם ישראל שהסכימו לוותר על קבלת התורה אם זה היה רצון ה', ולא חלילה שמחה על כך שלא קיבלנו את התורה.

ודווקא בגלל התבטלות עם ישראל בפני רצון הקב"ה כעבדיו ממש, זכו עם ישראל שבזאת עולם הרימס ממט' שערי טומאה למט' שערי קדושה בליל הסדר של פסח כי הם התבטלו לגמרי להקב"ה להיות כחומר שביד היוצר.

ואם אכן מעלת עם ישראל שהסכימו לצאת ממצרים היה כי החליטו להיות עבדי ה', ולא לצאת לחירות, אם כן זה כן מופיע בהגדה, שהרי אומרים הלל בהגדה ושם בהתחלה כתוב "הללו עבדי ה'", ובגמרא מגילה י"ד כתוב

י. והגדת לבנך – ההכנה כבר מעכשיו לליל הסדר, והוספת הגאון הגדול רבי פנחס פרידמאן

בבן שאינו יודע לשאול, והכתוב מלמדך שתפתח לו אתה בדברי אגדה המושכין את הלב. הרי שמה שכתוב "והגדת" הכוונה שתפתח בדברי אגדה המושכים את הלב.

אלם בענין זה הנה פנינה יקרה מדברי ה"כלי יקר" פרשת בא (שמות יב-ט) שהוא עצמו מעיד שהוא פירוש יקר: "ומטעם זה שינה כאן לומר והגדת לבנך, ולא נאמר ואמרת או ודברת, אלא לפי שלשון הגדה משמש דבר וחלוף, משמש לשון דברים קשים כגידון וכנ"ל, ומשמש גם לשון רכה כאומרם ז"ל פרק אין דורשין (חגיגה יד.) אגדה שמושכין לבו של אדם כמים, וכן משמע פרק רבי עקיבא (שבת פז.) כי שם דרשו פסוק "ויגד משח" (שמות יט-ט) שהוא משמע לתרי אפי'.

ועל כן נאמר כאן לשון והגדת לבנך, שאם הוא אינו יודע לשאול אוי תמשוך לבו לעבודת הש", כמו שכתוב "משכו וקחו לכם צאן", רצונו לומר משכו לב בניכם לעבודת ה', וכן אגדה לשון משיכה כאמור על ידי דברים רכים, אבל אם הן רשע בלב, אזי דבר דברים קשים כגידון המקוים שינו האדם, שיבין מדברייך "לי ולא לך", ומכאן למד בעל ההגדה לומר ואף אתה הקהה את שיניו... ופירוש זה יקר הוא".

שאל אותי ידיד נעורי המחנך המפורסם הרב חיים עבי יאקאב שליט"א, הרי והגדת זה לשון קשה שמשמש דיבור קשה כגידים, כפי שכתב רש"י שמות יט' ותיגיד לבני ישראל – דברים הקשין כגידין (מכילתא)??

ועניתי לו, שהקושי כגידים זה לא לילד, אלא על האבא, שעל האבא להתאמץ מאוד ואפילו להתאמץ מאוד מאוד, בכדי שהבן יקיר שלו יקשיב בהתעניינות מרבית ובחשק לסיפור יציאת מצרים, ולא לקרא את ההגדה כתפילה, או לספר כמידי שנה שהילד משתעמם כי כבר מכיר הכל.

והכנה זו מתחילה ימים לפני ליל הסדר, שהאבא יעשר את ידיעותיו על סיפור יציאת מצרים, ויתאמץ למצוא חומרים שמתאימים לכך ילד, ואם יתאמץ האבא מאוד יוכל להתכונן למסור חומר שיתאים בבת אחת לכל רמות הגילאים ושכולם יגלו עניין.

ולהפתיע קיבלתי מכתב תגובה למאמרי זה, מהגאון הגדול רבי פנחס פרידמאן ראש כולל בעלזא ירושלים ברצוני להעיר מקודם מה שפירש רש"י (שמות יג-ח): "בפרשה ראשונה נאמר (שם יב-ט) "וחיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם", בבן רשע הכתוב מדבר שהוציא את עצמו מן הכלל, וכאן "והגדת לבנך",

הוספות חדשות על הגדה של פסח

אבל צריך לדעת שבעל הגדה אומר: "כנגד ארבעה בניס דברה תורה", ולא "כנגד ארבעה אבות", כי האב מקבל כח מן השמים להשפיע לבניו, וזהו שהדגיש התורה במצות עשה של סיפור יציאת מצרים: "והגדת לבנך" – תוכל ללמד אותם אפילו דברים קשים כגידון, כי אפילו אם האב אינו יודע ללמד לבניו לפי גודל השגתם בתורה, משפיעים לו כוחות מן השמים שבתוך במצוה של סיפור יציאת מצרים שהוא מספר לבניו, גנוזים השגות גדולות שהם יכולים להשיג דוקא מן האב.

וממשיך הגאון רבי פנחס פרידמאן וכותב: אני זעיר דמן חברייה פירשתי בהגדה של פסח, והנני מצטט: "והגדת לבנך" – הקב"ה משפיע לאב כוחות שיוכל להשפיע תורה אפילו דברים הקשים כגידון, ויובנים להם בסדר בניס תלמידי חכמים, ביניהם מורי הוראה ומגידו שיעור ותלמידי חכמים, והנה הם שואלים את השאלות והאבא שהוא בעל הבית פשוט צריך לענות להם כדי לקיים המצות עשה של "והגדת לבנך". לכאורה נראה ח"ו כחוכא וטלולא.

עד כאן דבריו הנפלאים ביותר של הגאון הגדול מאחזי רבי פנחס פרידמאן שליט"א, וכולי תורה על שטח כ"כ להגיב על דברי.

אלא נראה כפי שכתבתי בחוספה יג' להוכיח שהבן שאינו יודע לשאול זה ילד שהוא לא תם או טיפש, אלא בן שלא מעניין אותו כלל, ולכן אצלו חייב האבא להתאמץ קשה ולעניין אותו, או בדרך אחרת יתכן שבבן כזה אולי אם למרות הכל הוא לא רוצה להקשיב, עליך גם להפעיל לחץ עליו שסוף סוף יתראן ויקשיב.

ואכן, במחשבה שניה נראה, שדווקא בגלל שבמילים "והגדת" יש 2 ערדים הפוכים, א"כ עדיין יש לשאול מדוע התורה משתמשת בלשון דו לשונית קשה ורך דווקא בבן שאינו יודע לשאול, ואם הכוונה גם על הבן הרשע היה על התורה לכתוב זאת בפסוק כללי על כל הבנים, ולא דווקא על הבן שאינו יודע לשאול.

יא. נס שבת הגדול אצלי - הודו לה' כביכול הרגשתי את שבת הגדול

שיגדלו צאן לשחיטה למאכל אדם, כי זה ביזיון לאלוהים שלהם, אלא הם הסכימו לגדל צאן להקרבה לע"ז או לשדים, שאין באלו אכילת אדם.

ואכן מדויק כן, שהרי בשנות הרעב כשנגמר למצרים הכסף הם הביאו לו את כל צאנם, וכתוב בבראשית מ' י' וי' ויאמר יוסף הבן מקניכם ואתנה לכם במקניכם אם אפס כסף, ויביאו את מקניהם אל יוסף ויתן להם יוסף לחם בסוסים ובמקנה הצאן ובמקנה הבקר ובחמרים וינהלם בלחם בכל מקניהם בשנה ההוא, הרי מפורש שגם למצרים היה צאן ובקר, אלא המצרים שנואו ותיעבו רועי צאן לאכילת אדם.

אגב בנביא ישעיהו פרק מד' מצאנו שמתלוצץ על עובדי פסלים, שמחציו של העץ עשו פסל, ובחציו השני השתמשו להסקה לאפיית לחם או להתחמם כנגדו, כי זה דבר ביזיון עצום שעץ שממנו עשו אלוהים חציו השני ישמש לאכילת אדם, וכל שכן ביזיון עצום שיאכלו את העבודה זרה בעצמו, לכן תעבת מצרים הייתה אכילת צאן, וגידול בחמות לשם אכילת אדם.

ועי' בריב"א בבראשית מ' ו' שביאר שפרעה ביקש שאם מהשבטים יש גיבורים שישמרו גם על הצאן שלו, ופירש

בפרשת אחרי מות כתוב "ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירם אשר הם זנים אחריהם" וכתב רש"י ובהרחבה בראשונים, אכן עזרא והרמב"ן, לשעירים – הם השדים, ומלת "עוד" מלמדת שכך היו ישראל עושים במצרים, שהקריבו קורבנות לשדים, והרבנו בחיי מוסיף שהיו ישראל במצרים להוטים אחר החכמה הזאת ונמשכים אחריה מאד לדעת מהם עתידות.

וכן משמע כן קצת ברש"י שמות יב' ו' שכתב שהיות והיו עם ישראל שטופים באלילים, אמר להם "משכו וקחו לכם" משכו ידיכם מאלילים וקחו לכם צאן של מצוה, דהיינו במקום להקריב לע"ז שיקריבו לשם ה', וכפי דברי המדרש רבה בפרשה במשל עם הבן מלך.

ופלא עצום אם כן, מה הנסיון שהיה לעם ישראל בקשירת השנה למטה ב' ניסן, בלי לפחד מהמצרים שיהרגו אותם על ששוחטים את אלוהיהם? שהרי המצרים עבדו לכבשים כע"ז, הרי עם ישראל היה רגיל לשחוט ולהקריב קורבנות במצרים לשדים? ועי' בטור אור"ח ובפרישה שם שזה היה נס גדול שלא רצחו את היהודים על שחיטת הפסח?

והתחדש בס"ד בשבת הגדול תשפ"ב שיתכן שתועבת המצרים כל רועה צאן, הכוונה שהמצרים לא הסכימו

הוספות חדשות על הגדה של פסח

זכור ה' שבשבת הגדול, התחדש חידוש נפלא זה, שחידד את נס שבת הגדול, וזכור ח' קיבלתי את הסכמת מו"ר רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א, ששמע וחסכים לדברים.

זאלי יש להוסיף עוד שיש ללמד זכות על עם ישראל, שיתכן שעם ישראל נפלו במצרים בחטא עבודה זרה, כי פחדו מהמצרים שיחרימו להם את כל בקרם וצאנם שלא יישמש את עם ישראל לאכילה, לכן היהודים התחילו לגדל את הצאן ולהקריבם לשם שדים, וכך תשקוד שנאת המצרים מאליהם ולא ישרדו להם את צאנם, ויל"ע.

יב. גאולה במידת הרחמים בזכות משה – מידת הרחמים עלינו התגלגלי

זאלי בעת צערם של ישראל טען משה, שמידת הרחמים מושלמת אינה מתקיימת כשיהודים בוכים ומתייסרים למרות שזה לטובתם.

זכור כן לפני קריעת ים סוף משה רבה בתפילה וצעקה לה' על צערם ופחדם של עם ישראל מהמצרים, ולכאורה מה פשר תפילת משה הרי הקב"ה גילה לו לפני זה שיש כאן הטעיה למצרים שיבואו לרדוף אחר בני ישראל בכדי לנקום בהם, ומה מקום יש לו להרבות בתפילה ובעצקה?

אלא כשמשח רבינו לבם של ישראל רואה את עם ישראל סובל, לבו מלא הרגש בוכה ומצטער על עם ישראל, למרות שבליבו ידע שהכל לטובה.

זאבן דוגמא לכך מצאנו שיצחק בכה על צערו של יעקב, שיצחק ידע את האמת שיוסף חי ובקרוב יהא מלך במצרים, רק בכה על צער בנו יעקב שמתייסר ואינו יודע את האמת הטובה והנפלאה הנסתרת מפניו.

זאבן, בזכות טענת משה, זכינו שבכל שנת המכות או לפחות בחציו השני, עם ישראל כבר לא היה משועבד לעבודת פרעה, ואכן הם השתחררו במידת הרחמים, ולא במידת הדין, וזה התבטא כפי שמשח רבינו טען ברגשו הטהור, שלמרות שקושי השעבוד היה לטובת עם ישראל, עדיין זה נראה כמידת הדין, כי עם ישראל כרגע סובל ולא מודע לטובה היוצאת מזה.

ולכן עם ישראל יצאו ממצרים כשהם במידת הרחמים, שאפילו המצרים שקצו מחזייהם בראותם יהודי, קצת לפני יציאת מצרים נשאו היהודים חן בעיניהם עד כדי כך שהסכימו בשמחה להשאיל להם כלי כסף וכלי זהב.

זאבן כפי שנגזר לעם ישראל לרדת לגלות מצרים, וכתוב במדרש שהקב"ה ברחמיו ריפד להם את הירידה במקום

שאדרבא בגלל שהמצרים מייקרים את הצאן שהוא אלוהיהם לכן ביקש פרעה גיבורים שישמרו על הצאן, ואולי שלא יטרף מחיות טורפות כי זה ביוזון לעבודה זרה שנטרפת, ומוכח שאין לה כוח להגן אפילו על עצמה.

ולכן כאשר היהודים קשרו את השה למיטה בשבת הגדול, ואמרו שהם הולכים לשחוט אותו ולאכול אותו, זה היה סכנה עצומה ליהודים שהמצרים לא הרגו אותם למרות כעסם העצום.

כתוב במדרש רבה ג' רבי יהודה אמר כך אמר משה בשעה שאמרת לי לך ואשלחך אל פרעה **במידת רחמים אמרת לי שאתה עתיד לגואלן**, שמא עד שבאתי **נחפכה למדת הדין**, – שנהיה קושי השעבוד, אמר לו הקב"ה **אני ה' במדת רחמים אני עומד**, לכן כתוב **"ויאמר אליו אני ה'".**

ולפי זה מובנים דברי המדרש **הקדמים א' ב' שמידת הדין רצתה להרוג את משה על שהרהר אחרי מידותיו של ה' על קושי השעבוד**, כי ה' גילה לו **מראש שהוא עתיד לחזק את לבו של פרעה**, בכדי להענישו בדין על אשר **העבדים בעבודה קשה**, ולכן כתוב **"וידבר אלוקים אל משה".**

ולפי שנסתכל הקב"ה שבשביל צער ישראל דבר כן חזר **ונהג עמו במידת רחמים** ולכן כתוב **"ויאמר אליו אני ה'".**

ובעצם משה רבינו היה צריך להקשות על הקב"ה עוד כשהקב"ה גילה לו על קושי השעבוד, איך יתכן תוכנית זו כאשר הקב"ה הבטיח שעם ישראל יגאל במידת הרחמים, והרי קושי השעבוד זה מידת הדין ולא מידת הרחמים?!

ויתכן שמשח רבינו בשעת הנבואה הבין שאין כאן סתירה בין הנבואות, כי קושי השעבוד התבררה כמידת הרחמים, כי היא גרמה שהצטמצם שנות הגלות מ-400 שנים לפחות מחצי שנים של שעבוד.

אבל כשראה משה את כאבם של ישראל הבוכים מקושי השעבוד, לבו לב של ישראל קרס בקרבו, איך אפשר לראות יהודי שסובל עכ"כ!! כי הרגש על צערם של ישראל בער בקרבו, גם אם בשכל הכל היה מובן.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

מתוך שמחה ובמידת הרחמים מוחשית שלא סבלו מהמצרים, והמצרים כיבדו אותם מאוד מאוד.

לרדת באזיקים ובשלשלאות ברזל, הם ירדו בכבוד גדול מאוד, כך גם בעת יציאתם יצאו ביד רמה,

ונזכה גם אנו לגאולה הקרובה שתחיה במידת הרחמים מושלמת, שלא נסכול בחשבונות שזה לטובתנו, אלא שכל תקופת הגאולה נזכה למידת הרחמים, לשלוות הנפש ולשמחת חיים, ונקבל פני משיח מתוך שלווה הנפש ולא מתוך צעקת קושי השעבוד, כנבואה שאמר מיכה כימי צאתך מארץ מרים אראנו נפלאות – מיכה ז' בקרוב ממש אמן ואמן.

יג. פסח חג האמונה,

במה הוא שונה מראש השנה שמטרתו "המליכנו עליכם"??

ויתכן, שהחייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים, לא הכוונה למכות שחטפנו בעבודת פרך, למרות שהסיפור לילדים עוצמתי יותר כשאדם חי כאילו הוא סובל עכשיו במצרים, אבל הדגש הוא היציאה שזה רגע ההתעלות העצומה, שבזה אפשר להרגיש בעוצמה מתנת ה' שמתחדש כל שנה למי שמתאמץ להרגיש.

ואלו בראש השנה, זה קבלת עול מלכות ה' עלינו, וברגע שאדם מקבל על עצמו להיות עבד של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ממילא הוא זוכה לשנה טובה, כי זה תשובה אמיתית, להיכנע בפני המלך הקב"ה.

התשובה היא, שבליל הסדר זה אמונה בגאולה העתידית המובטחת לעם ישראל בכל מצב שיהיו, כפי שכתבתי באריכות במאמר הנפלא – מאמר א' מדוע ה' גור גלות לעם ישראל כשהיו בשיא קדושתם ליפול במט' שערי טומאה במצרים!!!

ואמונה שנתעלה לקדושה עליונה כפי שהקב"ה גאלנו ממצ' שערי טומאה במצרים והעלנו למט' שערי קדושה, ואם נרגיש כחובה שעלינו להרגיש כאילו אנחנו עצמנו יצאנו ממצרים, נזכה לטעום מההתעלות שהעלינו ה' בעת יציאת מצרים לפסגת הקדושה העליונה.

יד. בדיקת חמץ בדיקת חמץ, הרי עושים ביטול חמץ?? האם מספיק רק לחפס גולסקא נאה?

השנה בגלל הבידוד והסגר מסכנת הקרונה – יש מקילים – כל אחד לפי הוראת רבותיו).

והתשובה כי בדיקת וביעור חמץ מרמז על החמץ שבלב, והגולסקא יפה מבטא תאווה מגרה שמשמעותו ניסיון שעלול לקפוץ פתאום באמצע ההתעלות שלנו

ולכן דרשו חז"ל ויש דעות בראשונים שבדיקת חמץ זה דאורייתא/שיטת הר"ן, כי אנחנו חייבים לבדוק טוב שלא יהיה לנו פתח פתוח לתאווה שתגרה אותנו וניפול בגללה בחטא חמור.

ולכן יש צדיקים ויראים שמקפידים לבדוק מכל פירור, כי רצונם להעיף כל פירור של יצר הרע החוצה שלא יהיה זכר כל שהוא ליצר הרע, כי אנחנו לא רוצים לתת לו פירור בחיינו.

כי היצר רשע הוא ואין לו גבולות, תן לו פירור הוא ישתלט עליך לגמרי בסופו של דבר.

לכן חייבים חסימה חכי טובה שבאמת תגן עלינו בכל מצב מכל אפשרות של חטא, בפרט השנה רואים אנו עד כמה יש להיזהר מחיידק קטן – "קרונה" הבלתי נראה ועד כמה אדם יכול להידבק ולחלות מזה, ואחד מויזק לשני בלי לשים לב

בדיקת חמץ למה עושים, הרי ממילא עושים ביטול חמץ?? ועל זה עונה תוספות שחז"ל תיקנו בדיקת חמץ לפני הביטול של החמץ בכדי שאדם יבדוק,

כי לפעמים על ידי הבדיקה הוא מגלה ומוצא גולסקא נאה – איזה חמץ מגרה ויפה כמו למשל כ"ף כ"ף או פסק זמן טעים.

ואלו לא היה בודק ורק היה מסתמך על הביטול בלבד יש חשש גדול שמא באמצע פסח כשימצא את הממתקים הטעימים הוא ישכח שהיום פסח ויאכל אותם רח"ל.

אבל ראינו גדולי ישראל ורוב רובו של עמך בית ישראל שבכל זאת לא מסתפקים לחפש רק את הממתקים הטעימים אלא הם בודקים כל פירור שלא ימצא, ובעצם למה?? למה צריכים להחמיר על פירוורים?? (מלבד

הוספות חדשות על הגדה של פסח

אפילו, ועד כמה צריך להיזהר בקיצוניות ובדברים מזוהים לא להיכשל, מי היה מאמין כפפות ומסכות בכל העולם!! מדהים!!! כל אחד חושד בשני ונוהר ממנו ולא סומך עליו ושומר ממנו מרחק שלא יסכן אותו!! מי היה מאמין. אז קדימה נלמד להיזהר מכל רע אפילו שאינו נראה לעין, וכך נתעלה ונתקדש אמן, בהצלחה צדיקים ופסח כשר ושמח.

טו. בדיקת חמץ ליל יד' ע"י הבעל – הרי האשה טרחה לנקות?

הפסח בי' ניסן, ועשו ברית מילה ושחטו פסח ומשכו דם במשקוף הדלתות, ובזכות זה עם ישראל ניצול ונגאל.

זאלי מפני כבוד הנשים, אין ברכה על בדיקת חמץ, אלא על ביעור חמץ, למרות שבלייל הבדיקה עדיין אינו מבער את החמץ, אלא שידע הבעל שהוא רק מבער, ועיקר הבדיקה עשתה אשתו.

למעשה האשה נקתה ובדקה יסודי במשך ימים רבים קודם ליל הסדר, אבל כביכול האבא בליל יד' ברגע האחרון גונב את ההעגה והוא בודק את החמץ והוא מבער את החמץ.

זזה מזכיר, שבזכות נשים צדקניות יצאו אבותינו ממצרים, ובכל זאת ברגע האחרון הגברים קשרו את

טז. אור ליד' בודקים חמץ, – לשון נקיה נלמד מכאן, והמסר מזה לימי הלחץ שלפני פסח

ולראות את האור ולא את החושך, ככה נתחבר לילדנו שישמחו להשתתף בשמחה בסיפור יציאת מצרים בחמימות משפחתית אמיתית, שהתגלתה בזמנים הלחוצים.

ותשובת האדמו"ר הבאר משה יחיאל הלוי עפשטיין מאזרחוב זצ"ל, שהם היו עבדים ויצאו לטוהרה, ולכן הוזהרו לדבר בלשון נקיה, כי נכנסו לדברי תורה ולחיי תורה.

ואומנם מכך שכתוב שעם ישראל היו מצויינים שם, שלא שינו שמם לשונם ולבושם, משמע ששמרו על לשון נקיה, וראיה לדבר שמשם רבינו הודיע שדתן ואבירם דברו לשון הרע, משמע שהם לא היו כעבדים רגילים בלי מעצורים כמאמר הגמרא עבדא בהפקר נוח לו, ולכן משה רבינו הודיע שדתן ואבירם.

ידידי הרב זיקר ר' חנוך קיפר שליט"א, כשבא לבקרני שאלני שאלה נפלאה, שהנה רבי הקדוש מחבר המשניות לימד אותנו מהמילה אור לארבע עשר, שעריכים לדבר בלשון נקיה ויפה, כפי שמרחיבה הגמרא בתחילת מסכת פסחים. **ושאל רבי חנוך קיפר שליט"א** מדוע המתין רבי הקדוש עד מסכת פסחים, ולא הכניס מסר חשוב זה על חשיבות לשון נקיה במסכתות הקודמות לפסחים, ברכות שבת עירובין??

וחשובתי לתרץ שאולי רבי בא ללמדנו, שאפילו בזמן לחץ של בדיקת חמץ שההכנות לו מתחיל שבועות קודם בעבודות ניקיון מסיביות בבית ובקנינות מחוץ הלוך ושוב, בכל זאת גם בזמני לחץ ומאמץ ולפעמים תסכול מהילדים שלא משתפים פעולה כראוי ומתעצלים, או טועים ומזיקים מתוך רשלנות או חוסר תשומת לב, או מחוסר ידיעה, בכל זאת גם במצבים כאלו חובה עלינו לדבר בלשון יפה ונקיה.

יז. הלל – בערבית ליל הסדר

הסבר המחלוקת בין המנהגים האם אומרים הלל בתפילת ערבית – המשך

חושך הם קיבלו על עצמם להיות עבדי ה' מעתה ועד עולם.

ולפ"ז מובן היטב מנהג בני ספרד ועדות החסידים כדעת המחבר בסימן תפ"ו שאומרים הלל בערבית ליל פסח.

חנה בפשטות יש סיבה לומר את ההלל לפני ליל הסדר והיא, שיהיה דמיון להלל שאמרו אבותינו בימי קדם בעת הקרבת הפסח, וגם דומה לרעיון שעם ישראל הקדים את יציאתם עוד לפני עת יציאת מצרים, דהיינו שכבר במכת

הוספות חדשות על הגדה של פסח

עולם, אבל בבית כנסת בעת תפילת ערבית עדיין אין את ההתלהבות העצומה הראויה לאמירת ההלל בליל הסדר שמשמעותו הודאה על שיצאתי בעצמי ממצרים.

ובעצם זה לשון ההגדה, חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, לפיכך אנחנו חייבים להודות ולהלל, שאדם ירגיש שיצא ממצרים לכן הוא מתחייב לומר תודה בהלל כפי שכתבנו קודם בשם הראשונים.

וייתכן שכל מטרת ההגדה קודם זה בכדי שנגיע גם אנחנו לחייב אדם לראות את עצמו ואז נגיע לקבל על עצמנו להיות עבדי ה' מעתה ועד עולם כפי שקבלו אבותינו במצרים.

ובודאי אין דומה תפילת ערבית למעוות הקרבת הפסח בבית המקדש שאז אמרו את ההלל תוך כדי התלהבות עצומה של עשיית מעוות הקרבת קרבן הפסח, וילע"ע.

ואומנם דעת הרמ"א שם שלא אומרים הלל בתפילת ערבית, כי בעצם איך מותר להפסיק באמצע אמירת ההלל בכך שאוכלים את הסעודה אחרי שני המזמורים הראשונים של ההלל ורק לאחר הסעודה מסיימים את שאר ההלל.

וחריף הגרי"ז על הרמב"ם הנוכח ג' ו' שהלל שאומרים בעת ההגדה זה לא מדין קריאת הלל שאסור להפסיקו אלא מדין הודאה – תודה, וכפי שכתבו הארזות חיים **החל מן והאבודרהם** שהיות וחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים לכן מיד בא מצוות אמירת ההלל כאמירת תודה על שה' הוציא אותנו ממצרים כשם שאבותינו התחייבו לומר תודה על יציאת מצרים.

ולכן יתכן שרק לאחר אמירת ההגדה בהמחשה שאדם מתפעל מהניסים אז קל לו להרגיש כאילו הוא יצא ממצרים, ואז קל לו להתמסר להקב"ה כאבותינו שיצאו ממצרים ולקבל עליו להיות עבד של הקב"ה מעתה ועד

יח. סוד הסימנים

שהשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם לפני ביאת המשיח.

"מוציא מצה" – הקב"ה בעת הגאולה השלימה גם יחיש לגאול אתנו בזריזות בלי לעכב רגע, ואולי כלול בזה שחלק מהרחיצה שלנו וההתחזקות היא בגדר להזדרז בקיום המעוות, שהזריזות בקיום המעוות היא הכח להתעלות מול כבודת החומר,

"מרור", יתכן שכלול בזה חבלי משיח, או מה שכתוב שמשח בן יוסף ינצח הרבה אומות ואפילו יבנה בית המקדש, רק שימות בקרב, ואז יהיה הרבה מרור לעם ישראל, ורק אחר כמה חודשים יעמוד משיח בן דוד על גג בית המקדש ויודיע ענווים הגיע זמן גאולתכם.

"מרור", הגאולה כרוכה בעער מצד אחד חבלי משיח או כאמור קודם, וגם שמחה גדולה לעם ישראל,

א שהכוונה, שכתוב שבעת ביאת המשיח, קודם יהיה קיבוץ כל הגלויות, והקב"ה יחבר בין עם ישראל הוותיקים שמכירים את התורה והמעוות, לבין עשרת השבטים שהיו מעורבים ושקועים בין העמים, ובכל זאת הקב"ה רוצה שנכרוך את כל עם ישראל לעם אחד,

אולי בסדר הסימנים כלול הכול, קדש שה' קידש אותנו ביציאת מצרים למט' שערי קדושה, ואח"כ ורחץ היה עלינו להתעלות הכל מחדש עד מתן תורה ודבר ראשון שעלינו לרחוץ את עצמנו מטומאה, וזה נעשה ע"י שחיטת הפסח, שהיו ישראל עובדים ע"ז כמו הגויים, וגם שחטו לשדים לשעירים ככתוב בפרשת אחרי מות.

כרפס כאמור שהיה לנו מעט אוכל פחות מכזית שמעורר תאבון אבל לאחר מכן סעודה גדולה שמוכנה על הפלטה, וזה טמון באמירת הא לחמא עניא, וכך גם היה טעימה של שנים טובות לעם ישראל בבניין בית המקדש, אבל זה זמן קצר לעומת הגלות ארוכה.

אומנם קודם הגלות היה יחץ שעם ישראל לאחר פטירת שלמה נחצה לשניים החלק הגדול 10 השבטים צפון לעת הגאולה השלימה, ומגיד על ידי לימוד התורה וסיפור נפלאות ה' בעבר וקיום עם ישראל נגד כל הצוררים במשך כל משך הגלות הארוכה, אבל חובה לאבא להכין את ההגדה שהיה קל לילדים להקשיב ולהמתין לסעודה, כך תפילתנו הקב"ה ימתיק לנו את אורך הגלות שינעם לנו ההמתנה ולא שנרגיש את הגלות בשיאה.

ולקראת הגאולה השלימה "רחצה" עלינו להתקדש ולהתכונן לגאולה, או שנתחזק על ידי אליהו שכתוב

הוספות חדשות על הגדה של פסח

"שולחן ערוך" זה הסעודה המובטחת לצדיקים לעתיד לבוא, מהלווייתן שאין לנו צל של מושג מה משמעותו, אבל ברור שזה הנאה שאין כדוגמתה בעולם הזה.

צפון, – הטוב העפון לצדיקים לעולם הבא עין לא ראתה, וחיי העולם הבא אין בו אכילה ושתייה כפי שאין אוכלים ושותים אחר אפיקומן. **נרצה** – ה' יהיה מרצה בנו תמיד.

ככתוב בנביא **הושע פרק ב' פסוק ב' ג' "ונקבעו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום ורעאל: אמרו לאחיכם עמי ולאחותיכם רחמה"**.

זמריש המעודת דוד: אתם בני יהודה ובנימין אמרו על אחיכם בני עשרת השבטים שהם עמי כמותכם עם כי מהרתו להגלות' ממכם וקראתים אז לא עמי.

יט. קדש – זכר ליציאת מצרים

ופותחת כל שבוע מחדש, שגם בימי השבוע החדש נתחזק בקדושה כבימי פסח בסור מרע ועשה טוב.

ומי שמקפיד על מצוות פסח כראוי 7 ימים ברצף שותף הוא להקב"ה במעשה בראשית, כי זה היה רצון ה' שנתקדש כל ימי השבוע מתוך קדושת השבת, בסור מרע ובעשה טוב.

והנה זה שהעליו שבוע שלם ברציפות – ימי פסח, לעשות רצון ה' בשלימות, ב"ה כך יזכה ונוכה גם בכל ימי השבוע להתחזק ברציפות כראוי אמן ואמן.

בקידוש אומרים ששבת הוא תחילה למקרא קודש זכר ליציאת מצרים, ואולי הכוונה למה שראיתי במדרש רבז ואגדה שמשווים את שבת ל 7 ימי חג הפסח כלפי איסור **בל יראה שאור** ושמעוויים על אכילת מצה 7 ימים, המתחילים בגאולה ומסתיימים בקריעת ים סוף, ועיין **בברטנורא בסוף פ"ב עהות שהוכיח שפסח נקרא שבת**.

ויתכן שההשוואה היא שכמו שבפסח יש את הסור מרע – לא יראה, ויש את העשה טוב – אכילת מצה כל שבעת הימים, שמתקיימים בין תחילת הגאולה לסופה, כך ימי השבוע יקבלו וימשיכו קדושה מקדושת שבת הסוגרת

כ. קידוש, הקשר בין שבת ליציאת מצרים

אומנם בסוף בזמן קושי השעבוד כשאמר פרעה **נרפים אתם נרפים – ותוכבד העבודה, פרעה ביטל את מנחת השבת**, וזה קושי עצום שנסחר להם מנחת הגוף והנפש, וגם כתוב שבאותם 6 חודשים של קושי השעבוד משה ואהרן נעלמו ליהודים כי לא היה להם כוח להשפיע.

ומתוך השפלות והחוסר אינים וחוסר התקווה, באה הגאולה כמתואר בנביא **ישעיה, סא' יא' במעודת דוד**, שכמו הארץ שמעמיחה רק לאחר שנקרב ונפסד הגרגיר הזרוע, וכמו הגינה המעמיחה דברים הנורעים בה רק אחר הפסד הנורע, כן יעמיד ה' לישראל את הגאולה.

ולכן ביציאת מצרים התענגו שחזר להם העונג שבת שכה חסר להם עד שלא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, ועם ישראל העריכו ביציאתם ממצרים מאוד מאוד את מנחת השבת הטובה לגוף ולנפש.

ושוב, כפי שמשא תיקן להם שילמדו בשבת שישתעשעו ברוחניות ובחיוזוק האמונה, ולא סתם בטלה בשבת, ואכן שירי שבת קודש מחזקים את האמונה ומשעששים את

כתוב במדרש רבה א' כז', "ורא בסבלותם" ראה שאין להם מנוחה, הלך ואמר לפרעה מי שיש לו עבד אם אינו נח יום אחד בשבוע הוא מת, ואלו עבדיך אם אין אתה מניח להם יום אחד בשבוע הם מתים, אמר לו לך ועשה להן כמו שתאמר, הלך משה ותקן להם את יום השבת לנוח.

ומה כוונת הלשון "תיקן", יתכן שהכוונה ככתוב במדרש ה' יח' שהיו לומדים במגילות בשבתות לומר שהקב"ה גואלם לפי שנחו בשבת, וע"פ **מאור עיניים מספר קדמון** שמשא נתן להם **ספר איוב** לזקן מזקני ישראל שבשבת יהיו קוראים להם ניוחמים מספר איוב, שאחרי הגזרות הקשות יש גאולה כפי שהיה **אצל איוב**, ובזכות הלימוד והאמונה בקדושת השבת שהיא מרגוע לנפש ולגוף זכו לגאולה.

ואם כן מובן שבקידוש אומרים זכר ליציאת מצרים כפשוטו – ואולי לכן מוסף מתחיל בלשון "תקנת/תכנת שבת", כי שבת זה תיקון ומנחה לגוף ולנשמה ע"י התעלות באמונה ובתורה וכו"ל.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

זזה השבת שתיקן להם משה לישראל במצרים אפילו עוד קודם מתן תורה.

הנפש, ביחד עם לימוד תורה בשבת קודש ובפרט חידושי תורה בשבת זה עונג שבת אמיתי.

כא. "קדש" הגדה – של פסח – קודם קדש!! קדש עצמך

בכורי המצרים כדרך שטענו מלאכי השרת למה רק המצרים מתים ביום ולא עם ישראל הרי הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה

זוז מובן גם למה דווקא בקורבן פסח יש מצוה לאכול מרור לזכות את המרירות שהייתה דבר שלא מצאנו באכילת בקורבן תודה שיהיה מצווה לאכול או חובה לעשות דבר שיזכיר את המרירות לפני הנס, כי קורבן פסח מטרתו גם לכפר על עם ישראל מעוון עבודה זרה ומשקיעתם במט' שערי טומאה ולכן אכילת מרור גם מעורר את הכפרה כי הייסורים מכפרים.

זלכ עם ישראל כשיצאו ממצרים לקחו במשארותם את שיירי מצה ומרור מפני חיבוב מצווה שהתכפרו בהם, ואולי כדאי להנחיג כמו שנוהגים להשאיר קצת ממצת האפיקומן כסגולה כך להשאיר קצת מהמרור כדרך שעשו אבותינו.

זמו כן היות ובאותו רגע שה' פסח באותו רגע בורא עולם החליף לנו את העבדות של פרעה בעבדות של "עבדי הם" עבדים של בורא עולם, ולכן חשוב מאוד להמחיש שעבדות ההפוכה מעבדות ה' זה מרור כי כל מה שהיצר הרע מפתה את האדם בקסמי הטומאה זה שקר מוחלט ומרור הוא.

זי האדם מאבד את האישיות שלו, מאבד את חירותו ואת כבודו, וחי בזבל, והורס את נשמו ואת משפחתו!! והרבה פעמים הוא גם עובר על החוק כי ליצר הרע אין גבולות והוא מחכה לראות בן אדם באויקים ובכלא מיואש ומרוסק רח"ל.

זליל בדיקת חמץ תשע"ט בלילה אחד חלמתי שאני נמצא אצל השר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל והוא שאל אותי מהיכן נדע שזה מכפר וענית תשובה שמצאה מאוד חן בעיניו, ולצערי כשהתעוררתי זכרתי היטב את החלום אבל לא את תוכנו והצטערתי מזה.

זחנה בתפילה התאמצתי להיזכר בעניין, ומה שעלה בידי למרות שאני לא בטוח שזה מה שהיה בחלומי, שהשאלה הייתה איך אפשר להזכיר שקורבן פסח מכפר עלינו??

זעל זה יש אולי לענות שהרי קורבן פסח הוא קדשים קלים שנאכל גם לישראל ולנשים ולא רק לכהנים, וזה מזכיר קורבן תודה ושלמים, ובעצם הוא בעצם כקורבן תודה על נס שה' פסח על דלתות ישראל ולא היה נגף בעם ישראל כפי שה' הרג בבכורי מצרים.

זלטארה צריך עיון שהרי עיקר הנס לא היה שעם ישראל ניצול במכת בכורות אלא עצם יציאת מצרים?? ולמה על עצם נס יציאת מצרים אין קורבן??

זלא באמת על עצם נס יציאת מצרים אנחנו מזכירים זאת בתפילה וקריאת שמע ביום ובלילה ומה שאנחנו חורטים זאת יום יום יש בו עוצמה אדירה פי כמה מקורבן, בפרט שכל יום אנחנו מסיקים את המחויבות שנס יציאת מצרים, מחייבנו שעלינו לשמור על העניינים ועל מחשבות הזרות ולהתקדש ולהיות קדושים, כי על מנת כן ולמטרה זו הוציאנו ה' ממצרים.

זענין קורבן פסח הוא לכפר על מה שעם ישראל היו שקועים בטומאה, ולכן היה מגיע להם למות כמו שמתו

לכן למרות שאין לנו קורבן פסח ועל זה בא לי לבכות בכל זאת אנחנו עושים את המקסימום מכינים את הבית כראוי לפני פסח ומשקיעים הון רב בסדר פסח, ונשלמה פרים שפתינו ויהי רצון שנזכה להרגיש שאנחנו מכפרים על חטאנו בטומאה ונזכה להרגיש שהפכנו סופית להיות עבדי ה' יתברך, ונזכה להחליט בנפשנו שטומאה זה מרור וכך נתקדש!!

אין לכם מושג כמה אני מחכה כבר "לקדש" בליל הסדר!! אש!!! אש קודש!!! פסח בא!!! חירות מהיצר לתמיד!! אמן.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

כב. תפילת טל – ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש, הברכה שבירך יצחק את יעקב בפסח בעבור 4 כוסות

הסיבה לתפילת טל בפסח, ותירוש שזה יין גם הזכיר בשביל 4 כוסות לליל הסדר, ואילו מטר ויצהר שהוא פרי האילן אלו נידונים בסוכות.

זאלי לכן כתוב במדרש רבה "ויתן ויחזור ויתן" כי צריכים התחדשות הברכה בסוכות שירד גשם ושיתברכו פירות האילנות.

לאנת ששואלים למה לא הזכיר יצחק בברכה שיתן לנו ה' גשם וגם לא מזכיר שיתן לנו ויצהר.

זענה חרמב"ן בספר אמונה ובטחון שברכה זו הייתה בהג הפסח וכפי שכתב רש"י שיעקב הביא 2 כבשים כנגד פסח וחגיגה, והיות ובפסח נידונים על הטל ועל התבואה **כדברי חרמב"ן ב'אמונה ובטחון'**, לכן הזכירו אלו בברכה וייתכן שהיא

כג. 4 כוסות כנגד 4 לשונות של גאולה שלא שמעו אל משה?

ועם ישראל היו מאמינים בני מאמינים לולי קוצר הרוח והעבודה הקשה היו מקישיבים ומאמינים למשה. מלבד דתן ואבירם היחידים שצעקו על משה רבינו.

ולכן דווקא במצב זה זכו ל4 לשונות של גאולה, נכון עכשיו הם לא הצליחו לשמוע את 4 לשונות של גאולה מחמת קוצר רוח ומחמת העבודה הקשה, אבל בגלל מצבם עכשיו הם זכו ל4 לשונות של גאולה.

ועד היום חוגגים בפסח את 4 לשונות של גאולה מה שאז לא יכלו לשמוע אבל הם זרעו בצדקותם את 4 לשונות של הגאולה.

בפרשת בשלח כתבתי הסבר נפלא למה משה נשלח על ידי הקב"ה לדבר עם בני ישראל דווקא כאשר הם – עם ישראל אינם יכולים להקשיב מקוצר רוח??

הרי בורא עולם ידע שקשה להם לשמוע, ולמה אם כן שלחו היה עדיף שיבשר להם זאת אחרי שהתחיל המכות ובזמן שרווח לישראל מהעבודה??

והתשובה לכך שבשבח עם ישראל כתבה התורה כן, שלא שמעו למשה רק מחמת קוצר רוח ומעבודה קשה ולא כי כעסו עליו שכביכול יצא שקרן שהבטיח גאולה ויצא קושי שעבוד כטענת משה לה' שמאז באתי לדבר בשמך הרע לעם והצל לא הצלת.

כד. אהיה אשר אהיה – הרי "אהיה" משמעותו עתיד!!

בהמשך שפרעה כעס ולא נתן להם תבן ודרש מהם לבנות אותו הספק כפי שבנו קודם כאשר ניתן להם התבן.

ואדרבא עצם הדבר שמשה מודיע לעם ישראל שלמרות שליחותו קושי השעבוד יחמיר ורק אחרי זה יגיע הגאולה, זה הוכיח בעוצמה שמשה הוא שליח ה', כי נביא שקר היה מודיע שמיד יהיה בסדר ולא תהיה החמרה במצב, ודווקא בגלל שהודיע שתהיה החמרה למרות שה' שלח אותו שלכאורה זה נגד ההיגיון של מבשר גאולה, זה חיזק שדברי אמת בפיו והוא שליח ה'.

ולמרות שנרמז לעם ישראל שיהיה קושי השעבוד לאחר בשורת הגאולה ושליחות משה אצל פרעה, בכל זאת עם ישראל לא שמעו למשה כשאמר להם את 4 לשונות של גאולה מקוצר רוח ומעבודה קשה, שבאמת לא הצליחו

כתב רש"י שמשה טען להקב"ה שלא כדאי לומר לעם ישראל "אהיה אשר אהיה" שמשמעותו שהקב"ה יהיה עמם גם בגלות הבאה, כי הידיעה שצפוי עוד גלות היא תשבור את רוח עם ישראל, והקב"ה הסכים עמו ואמר לו "אהיה שלחני".

ולטארה קשה שהרי גם המילה שנשארה שיאמר לעם ישראל פעם אחת "אהיה", עדיין זה יכול להפחיד את עם ישראל כי משמעות המילה אהיה הוא עתיד, שיש משמעות שעוד יסבלו בעתיד, ושוב חוזר טענת משה שזה עלול לייאש את עם ישראל?

והנרץ תלמידי היקר חיים יעקב חוצלר נ"ו, מכתב ז' ת"ת תורת אמת, שכאן רימז הקב"ה לעם ישראל לא על גלות חדשה ונוספת, אלא שגם בגלות מצרים הזו יהיה עליית מדרגה שיהיה להם קושי השעבוד כפי שכתוב

הוספות חדשות על הגדה של פסח

כל השוטרים היהודים המוכים מנוגשי פרעה וזקני ישראל למרות שטענו טענות נגד פרעה והאשימו אותו, בכל זאת לא טענו מילה נגד משה רבינו כי ידעו מראש שמשה אמר להם "אחיה" שיהיה קושי בשעבוד לאחר שעשה שליחותו ודיבר עם פרעה.

לנשום כי היו במרדף לא אפשרי להספיק לבנות כפי שבנו בהיות התבן ניתן להם.

זזה מתאים כדברי רבותינו שהביא רש"י שרק דתן ואבירם תקפו את משה שבגללו יש קושי השעבוד, ואילו

כה. מדוע אוכלים דווקא כרפס בליל הסדר?

של סעודת הלוויתן שעתיד הקב"ה לעשות לעתיד לבוא, ואילו בגלות אנחנו בקושי חיים ירקות עם מי מלח הרבה דמעות מלוחות,

ואנחנו מקפידים לאכול פחות מכזית, להורות שאין אנו רוצים לשקוע בגלות, ולא רוצים להתרגל כביכול לשבוע בגלות במעב שלא נשתוקק לגאולה, אלא רעבים אנו לגאולה שתגיע במהרה ממש, כפי שאומרים השתא הכא לשנה הבא בירושלים הבנויה.

התשובה לכך, יתכן שהרי הכרפס – זה חתיכת ירק, ואוכלים אותו פחות מכזית ככתוב בהלכה, לאחר נטילת ידים כשרעבים.

והילד תמה אם נוטלים ידיים ואוכלים למה לא המוציא כדרכנו תמיד? ולמה לא לאכול יותר מכזית הרי רעבים אנו??

ויתכן עוד, שזה מבטא את חיינו בגלות, שכביכול אנו חיים במקום בסעודה שלימה כראוי, ואילו זה המשמעות

כו. כרפס – הערב והתאבון לאכול בליל הסדר, וסוד הא לחמא עניא בפרט לאחר טעימת הכרפס שפתח לנו את התיאבון?

ההגדה שהיא לוקחת זמן ארוך, ועכשיו יש לנו סבל להמתין לאוכל ולסעודה כשרעבים.

אבל תפילתנו שבשנה הבאה בירושלים הבנויה כבר לא נרעב לאוכל אלא נשמח באור ה' ובגאולתו השלימה, לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'.

ואכן הגאולה השלימה וגן עדן ובית מקדש השלישי כבר מוכן ומזומן לעם ישראל, רק עלינו להמתין לזמן שיעלה רצון בעיני ה' לגאולינו.

ואולי, על האבא שמספר לילדיו את הסדר, עליו להתכונן כראוי שהמתנה לסעודה לא תהיה סבל מתמשך אלא מרתק והכי מדהים שהוא יכול בכדי להקל על קושי הילדים, וכך הקב"ה יקל עלינו עול הגלות גם לפני בא משיח צדקנו.

כרפס פותח את התאבון, ואסור לסבוע ממנו רק פחות מכזית, ואח"כ המתנה ארוכה עד שולחן עורך

ואולי זה דוגמא למעב עם ישראל, שתחילה טעמו קצת, אבל לא שבעו, שזה ימי המשכן וימי בית ראשון ושני, אבל ימים טובים אלו לישראל הם מעטים מול הגלות, וכדברי הנביא שמעיר על כך, **ישעיהו ס"ג ח'** "למצער ירשו עם קדש צרינו בוססו מקדשך", ומפרש רש"י והמפרשים כדבריו "למצער ירשו עם קדשך – גדולתם וירושתם זמן מועט הייתה להם להסעימה כי רק בחלקם היה טוב לעם ישראל למרות בית המקדש, ולאחר מכן יש לנו גלות ארוכה מאוד מאוד.

ואולי זה נזמר בהא לחמא עניא, שמראים לילדים ולמסובים שיש אוכל מוכן לסעודה על הפלטה הכל חס בסירים גדולים, ואכן בסוף כולנו נאכל, וכל מי שרעב יזכור שבסוף יהיה אוכל טעים, אבל בנתיים יש את

כז. כל דכפין ייתי ויפסח – התחיל כבר בפסח ראשון במצרים

היה צריך לקנות או לשכור דירה בכדי שיקיים את המעווה לעבוע בדם הפסח את הדלת והמשקוף?

תלמידי היקר יעקב אייגר נ"ו חקר בשיעור חומש בת"ת תורת אמת ב"ב, האם יהודי שלא הייתה לו דירה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

אלא נראה שרק בליל הסדר משה לא היה בביתו אלא התארח אצל קרוביו מחמת מצוות חבורה הקיים בקורבן פסח, ואולי בגלל ענותו יצא הוא ולא באו אליו.

אומנם תלמידי חיקר שלמה שבדרון נ"ו טוען, שיתכן שכל יהודי היה לו דירה, כי רוב עם ישראל מתו במכת חושך והיו הרבה דירות ריקות.

ואולי יש להוכיח כדבריו, ששיש הבדל בנבואה שנאמרה בפרשת שמות הנזכר קודם ששם כתוב "שאלה אשה מגרת ביתה", לפסוק המופיע בעת יציאת מצרים בא יא' ב' "ואשה מאת רעותה כלו כסף וכלו זהב", וכאן לא מופיע שכנים וגרת ביתה, ואולי ומאחר שרוב רובו של עם ישראל מתו במכת חושך אכן כל היהודים התרחקו מלגור בבתי גויים וגם לא בשכנות לגויים, כי היו דירות פנויות ריקות בכמיות.

כח. חמץ כל השנה למה מותר? – שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה!

חמץ, כי הלחם ומאפים "הגולסקא נאח" שממנו חוששים שלכן בודקים את הבית למרות ביטול החמץ לדעת התוס' בתחילת פסחים, לעתיד לבוא הוא יהיה כשר לפסח ולא חמץ כי כך גדל על העץ.

ב לעתיד לבוא כבר לא יהיה עצלות ולא יהיה גאוה בעם ישראל, כפי שיעיד המשיח בבשורת הגאולה "ענוים הגיע זמן גאולתכם".

ובקשר לכלי מילת – בגדי משי שגם יגדלו לעתיד לבוא בנס, קודם כל בדרך הלצה שלעתיד לבוא לא יהיו תפרנים, אבל באמת נראה שזה בגלל שלא נצטרך להתבטל מתורה על זמן המדידות של הבגדים, כמו שהבגדים צמחו והתנקו וגוהצו על גוף עם ישראל במשך 40 שנה במדבר שלא בלו ולא הסריחו אלא היו מושלמים ונקיים.

כט. סיפור יציאת מצרים – למען תספר בנך וכן בנך וידעתם כי אני ה'

ב לא יתכן שפתאום בא יהודי באמצע ההיסטוריה ויספר כביכול תגלית על הניסים שהיו בעבר בעת יציאת מצרים, כשלא הייתה מסורת כזו בעולם מאב לבן מאז יציאת מצרים שהרי הוא היה יוצא שקרן, כי יטענו לו שהרי התורה חייבה מעת אירוע יציאת מצרים שאב יספר לבנו ואיך יתכן שזה לא קרה??

ואכן מצאנו כדבריו שהיו יהודים שלא הייתה להם דירה, ככתוב "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלו כסף וכלו זהב" – שמות ג' כח' ופרש"י שהיו יהודים שגרו בבית מצרי.

ואולי היות ופסח נאכל בחבורא ממילא גם למי שלא היה בית הרי הוא הזמן לבית יהודי חברו, שכביכול אמר כל דיכפן יתא ויפסח, וכפי שהוכחנו שנראה שאפילו משה רבינו אכל בבית אחר בכדי שיהיה חבורא שלימה שלא יוותר בשר מקורבן פסח.

ולכן פרעה לא ידע איפה נמצא משה, שהרי מטבע הדברים פרעה ראש האימפריה הגדולה בעולם, בוודאי מרגליו הודיעו לו את מקום מגורי משה האויב הראשי שלו, ולפרעה היו מרגלים כפי שמצאנו אחרי 3 ימים שיצא ממצרים חזרו המרגלים לפרעה לעדכן אותו שעם ישראל לא חוזר למצרים.

ידידי הרב מנחם ספרא שכני חיקר שאל בהקשר לחמץ כל השנה למה מותר כפי שאומרים בכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה, הרי החינוך כתב על חמץ דברים רעים שמסמל לא טוב?? כי מסמל גאוה שמתפיח ומסמל חוסר וריוות.

ויתכן שלכן מזכירים שבכל הלילות אוכלים חמץ ומצה כי לפעמים אנחנו מתעלים במעלת הזריזות והענוה ולפעמים לא לזעזענו.

והתחזיש ברכו בערב שבת הגדול שלכן לעתיד לבוא העצים יגדלו גולסקאות לחמים ומאפים טעימים, בגמרא ושבת ל "עתידה ארץ ישראל שתוציא גולסקאות וכלי מילת"

ולטארה למה רק מאפים טעימים יצמחו ולא שאר מוצרים? ויתכן כאמור כי לעתיד לבוא אכן לא יאכלו

קודם כל ידוע שעצם זה שיש מצווה מאז שהיה יציאת מצרים שאבא יספר לבנו ולבן בנו את הניסים שעשה ה' לישראל בנקמו במצרים, זה מוכיח בבירור את אמיתות התורה כפי שהתורה כותבת "וידעתם כי אני ה'".

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ממש, וממילא כאשר יש אמונה ברורה ביציאת מצרים כולל כל הניסים והנפלאות ברור שיש בורא עולם שבחר בישראל מכל העמים להיות לו לעם סגולה – עם נבחר.

והיות ועם ישראל חוגג את ליל הסדר כל השנים, סימן ברור שהג הפסח וסיפור יציאת מצרים אכן נחגג וקיים מצוות סיפור יציאת מצרים מאז שאירע יציאת מצרים

ל. למען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים אשר שמתני במ

מ"וכי ישאלך בנך" וכו' ששם מדובר על מקרה מיוחד שהבן החכם יוזם ושואל את אביו, ולא מצווה ומטרה ומסר שחובה על כל יהודי ויהודי לספר ולהעביר את סיפור יציאת מצרים לדורות הבאים, ולכן תמוה שהתורה כתבה "תספר" בלשון יחיד?

והנח שאכן רק יהודי אחד באותו דור יכול היה לקיים את מצוות סיפור יציאת מצרים, והוא משה רבינו לבניו, כי לכל עם ישראל לא שייך שיספרו לבניהם כי גם בניהם אפילו הקטנים היו בשעבוד ובנס היציאה מהשעבוד, כי אפילו לילדים הקטנים השפיע השעבוד, ולו רק בגלל אביהם שחזר מרוסק מהעבודה, ורק אצל משה רבינו היה שייך שיספר כי בניו לא היו במצרים בזמן השעבוד ולא היו משעבדים כלל ופרט לא הם ולא אביהם.

ואכן מצאתי מפורש באבן עזרא כדבריו שלמען תספר זה עיוני על משה רבינו, ולכאורה זה מחמת הדיוק המבואר קודם – שלא כתוב למען תספרו.

ולפי זה מתאימים ממש ככפתור ופרח דברי הרמ"ע פאנו באופן ברור ביותר ודבריו מאירים ביותר, שכתב כאן התבשר משה רבינו שיזכה נכדו יונתן – שבואל לחזור בסוף ימיו בתשובה שלימה ולהתנבאות, כי "תספר" מדבר על משה רבינו שיספר את ניסי ה' ויחזק את בניו ונכדיו, והתורה מסיימת "וידעתם" שיזכו כולם לנבואה.

ולכאורה אם המצווה זה לספר את כל הסיפור כולו, דהיינו גם השעבוד וגם את נסי הגאולה, הרי כל שבט לוי לא היו עבדים של פרעה, ואם כן גם ילדיהם של כל שבט לוי חזמים קצת לבני משה שלא היו בשעבוד?? כמו כן שבט אפרים שכתב הוזהר שהעליחו לצאת ממצרים 30 שנה קודם יציאת מצרים בלי ניסים ונפלאות היה זה בגלל שהיו מבני המלוכה ומחמת גאווותם בכך, לא העיזו המצרים להשתעבד בהם, וכפי שכתבתי באריכות בפרשת וארא.

ואם כן נוכיח שהמצווה היא רק סיפור נסי הגאולה, ולכן שבט לוי ואפרים ראו את הניסים ושמחו בהם וראו בהם יד ה' והשגחתו לכן גם להם לא שייך לספר את סיפור

יש לחקור במצוות סיפור יציאת מצרים, האם כל חלק הסיפור של סבל בני ישראל – "עבדים היינו לפרעה", זה רק הכנה למצווה, כי מצוות סיפור יציאת מצרים זה רק סיפור הניסים והאזנות כמשמעות הפסוק כאן, רק צריך הכנה להסביר מדוע ה' התעלל בפרעה ומדוע הכה בו ב 10 מכות בדרך ניסים ונפלאות, וכביכול זה כמו הכנת שופר בכדי לתקוע בו בראש השנה, שאין מצווה בהכנה אלא הוא נצרך לקיום המצווה.

והנה בדברים ו' ט"א כתוב "ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו ה' ממצרים ביד חזקה", ומשמע שחלק ממצוות ההגדה ומצוות סיפור יציאת מצרים זה לספר מ"עבדים היינו", ואין זה רק הכשר מצווה אלא חלק מעיקר מצוות סיפור יציאת מצרים.

והנה הגאון הרב שמואל דוד הכהן גרוס שליט"א רבנו באשכנז, הוסיף, שהמהרי"ד מבעלזא הקשה שהפסוק של מצוות סיפור יציאת מצרים, "למען תספר באזני בנך" מתחיל בלשון יחיד, ומסיים בלשון רבים "וידעתם כי אני ה'???"

ולמרות שבפשטות אפשר לתרץ קושייתו שהתורה מצווה את האבא לספר לבניו ונכדיו וממילא לאחר שהאבא סיפר יש כאן רבים שיודעים שה' שולט בעולם, בכל זאת אם הכוונה כפשטות הפסוק אם כן היה צריך להיכתב "וידעו" (הבנים והנכדים) שה' הוא השולט בעולם כפי שאתה האבא כבר יודע כי שמעת מהוריד את סיפור יציאת מצרים.

והנה האבא שמספר גם מתחזק באמונה למרות שהכיר קודם את הסיפור, כי בכל פעם אנחנו ההורים והילדים מתחזקים מחדש באמונה עצומה בליל הסדר, ולכן כתוב וידעתם, כי גם ההורים מתחזקים באמונה.

אך בכל זאת עדיין יש מקום לחדש בדבר, בפרט שכאן לכאורה היה על התורה לכתוב בתחילה בלשון רבים, "למען תספרו", כי זו מצווה על כל עם ישראל, בשונה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

בשעבוד, ומדוע נשתנו בני משה יותר מכל בני אפרים, הרי גם הם לא היו בשעבוד??

אבל לפי מה שכתבתי בפרשת בשלח ששבט אפרים יצאו לפני זמן הגאולה ממצרים כי לא היו יכולים לסבול יותר את הטומאה הנוראה שהייתה במצרים.

ולכן לא המתינו לקיום צוואת אבי שבטם – יוסף הצדיק שאמר להם ולכל ישראל שיבוא מנהיג שיתנבא בלשון "פקוד ופקוד אלוקים אתכם", וגם לא קיימו את צוואתו שציווה שיקחו עמם את עצמותיו לארץ ישראל,

כי הם הגיעו לקצה הסבל שלהם ולא יכלו לסבול עוד את טומאת מצרים, ולכן יצאו בלי רשות ונגד הכללים.

וזוה עצמו מוכיח שגם שבט אפרים סבלו מאוד במצרים, ואדרבא דווקא בגלל שלא התמידו בתורה כמו שבט לוי, לכן היה קשה להם יותר מבני לוי להחזיק עוד מעמד ולהמתין בטומאת מצרים, וזאת מלבד העדר העצום והרחמים הגדולים שהיה להם על בני שאר השבטים שסבלו מרורות בעבודת פרך לפרעה, ובכלל הם ראו בעיניהם את כל סבל עם ישראל ממצרים שממילא לא שייך לספר להם מה שידוע להם ממראה עיניהם.

ואכן רק בני משה לא ראו ולא חיו בשנות הסבל וגלות ישראל במצרים כל שבט כפי ענינו וסבלו, ולכן רק כלפיהם שייך היה לקיים בהם מצוות סיפור יציאת מצרים בשנים הראשונות שהיו עם ישראל יוצאי מצרים בגופם.

הניסים כפי שלא שייך לספר לבני שאר השבטים, כי כולם ראו הניסים, ורק לבני משה היחידים ששייך לספר להם.

אך אין הדברים מוכרחים, שיייתכן שהמצווה היא לספר גם על השעבוד וגם על הניסים, ובכל זאת על שבט לוי עדיין אפשר לטעון שהם כשאר השבטים לא יכלו לקיים מצוות סיפור לבניהם, כי גם הם היו בגלות ובשעבוד, אלא שהמירו את השעבוד לשעבוד בעמל התורה בקל וחומר ושארו קנייני התורה כמתואר בזהר הנ"ל, וראיה גדולה שזה היה עמל קשה מאוד, שהרי שבט אפרים שלא היו משועבדים לפרעה בכל זאת הם לא התפרסמו כמתמידים בתורה כמו שבט לוי, ולמה??

והדברים פשוטים כי עמל התורה של שבט לוי היה עמל אמיתי שכמו שעם ישראל לא יכלו לענות למשה כי כביכול לא נשמו מחמת עבודת הפרך והלחץ בו היו, כך שבט לוי למדו בהתמדה קשה עד כדי כך שכביכול לא נשמו מרוב עמל בעיון התורה לעומקה והתמדה עצומה, וגם נוסף הקושי העצום מחמת מט' שערי טומאה שעם ישראל היו שקועים בו, בוודאי גם זה הקשה מאוד מאוד להתקדש ולהתעלות בלימוד התורה בקדושה ובטהרה ומתוך עיון עצום בעומק התורה, וממילא גם הם שייכים הם בגזירת השעבוד והעבודות.

אמנם על שבט אפרים שלא נשתעבדו לא לפרעה ולא לתורה א"כ הם דמו לכאורה לבני משה שלא היו

לא. מצווה לספר לבנים על ההתעללות שעשה ה' במצרים

זה לא כיבה, ומיד בסיום המכה לא נשאר מטר לכבות ולהשקות מחדש את האדמה.

חוזק מזה ההתעללות הייתה שהעצים שחשב פרעה שהצילם כשהכניסם לבית במכת ברד, זה נאכל במכת ארבה, והכל הלך לאיבוד.

כתוב " ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים" דהיינו שחובה ומצווה לספר לבנים על ההתעללות.

ויתכן שהתעללות הייתה שהיה מטר בברד שפרעה ציפה שזה יכבה את השריפות של הברד, אבל לאכזבתו

לב. מעלת מצוות סיפור יציאת מצרים ובשבחי ה' – ומה זה משפיע על המספר

ובאֹתָהּ שְׁעָה כּוֹנֵס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכֹל הַפְּמִלְיָא שְׁלוֹ, וְאָמַר לָהֶם: לְכוּ וְתִשְׁמְעוּ אֶת סִפּוּר הַשְּׁבַח שְׁלֵי שְׁמִדְבָּרִים הַבְּנִים שְׁלֵי וְשִׁמְחִים בְּגִאֲלָתִי. **אָז** כָּלֵם מִתְכַּנְּסִים, וּבָאִים וּמִתְחַבְּרִים עִם יִשְׂרָאֵל, וְשׁוֹמְעִים סִפּוּר הַשְּׁבַח שְׁשִׁמְחִים בְּחִדּוֹת גְּאֻלַּת אֲדוֹנָם.

ראיתי במעלות בבניני, וישר כוח על היוזמה, את דברי הזוהר בפרשת בא כ"ז – כָּל אֶדָם שְׁמִדְבָּר בְּיִצְיַאת מִצְרַיִם וּבְאֹתוֹ סִפּוּר שְׁמִחַ בְּשִׁמְחָה, עֲתִיד הוּא לְשִׁמְחַ בְּשִׁכְנֵה בְּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שְׁמִחַת הַכֹּל, שֶׁהָרִי הוּא אֶדָם שְׁשִׁמְחַ בְּאֲדוֹנָו, וְהִקְב"ה שְׁמִחַ בְּאֹתוֹ סִפּוּר.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

כִּמּוֹ זה מי שמתוודה על חטאיו, אם תאמר לשם מה צריך?

אֵלֶּיָא המקטרג עומד תמיד לפני הקדוש ברוך הוא כדי לדבר ולתבע חטאי בני אדם ולבקש עליהם דין.

כִּיִּן שמקדים אדם ומפרט את חטאיו כל אחד ואחד, אינו משאיר פתחון פה לאותו מקטרג, ולא יכול לבקש עליו דין, שהרי תמיד תובע דין בתחלה, ואחר כך מדבר ומקטרג שפלוני עשה כן. ולכן צריך לאדם להקדים ולפרט חטאיו.

ובענין דברי הוזהר, שעם ישראל נותנים כוח להקב"ה, לא שהקב"ה כביכול חסר לו כוח, אלא כוח להגן על עם ישראל מפני הקטרגים, כי על כל פשעים תכסה אהבה.

וענין זה שהפמליה של מעלה משבחים את הקב"ה בגלל עם ישראל, זה מגביר אהבה של פמליה של מעלה להקב"ה, ובכוח אהבה זו קשה לפמליה של מעלה לקטרג על עם ישראל, אלא אדרבא הם מבקשים להשפיע עוד ניסים ונפלאות לעם ישראל שיהיה עוד לעם ישראל להודות מתוך שמחה לה', שיתגבר האהבה להקב"ה בעולם למעלה ולמטה.

לג. לספר בשבחי ה' ובניסים שעשה עמנו מה תועלת להקב"ה בסיפורינו?

וכך טוען הקב"ה נכון שאדם צריך לנשוא עול תורה בנעוריו, ועבודת ה' מכונה עול מלכות שמים, אבל הקב"ה רוצה שנעבדו מתוך שמחה והתעלות ורוממות הנפש, כך שיקל עלינו ולא נרגיש שהתורה והמצווה הם טרחה עצומה ועונש תמידי.

והדרך לקיים את כל התרי"ג מצוות ולהיזהר מכל הלאווין והאיסורים, וגם להתמיד בתורה מתוך שמחה כנדרש ככתוב שהקללות הם "תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה", זה על ידי שנתמיד לספר בתהילות ה' ולספר תהילתו תמיד, ומתוך הכרת הטוב, נשמח לעבוד את הקב"ה ולדבוק בו תמיד, לא כעול אלא כתאוה שנגיע למשכינו אחר כך נרוצה.

וברוך ה' מצאתי מפורש כן בספר החינוך מצוה שכח' שנוכח הניסים הגדולים שעשה הקל ב"ה לאבותינו במדבר ביצאתם ממצרים, ומתוך זכירת נפלאותיו שעשה עמנו ועם אבותינו ניזחר במצוותיו ב"ה, ונחיה ראויים

אֵלֶּיָא באים ומודים לקדוש-ברוך-הוא על כל אותם ניסים וגבורות, ומודים לו על העם הקדוש שיש לו בארץ ששמחים בשמחת הגאולה של אדונם.

וְאֵלֶּיָא מתוסף לו כח וגבורה למעלה, וישראל באותו ספור נותנים כח לרבונם.

כִּמּוֹ מלך שמוסיף כח וגבורה כשמשבחים גבורתו ומודים לו, וכלם פוחדים מפניו, ומתעלה כבודו על כלם.

וְלִכְּוֹן יש לשבח ולדבר בספור זה כמו שנאמר. כמו זה חובה על בן אדם לדבר תמיד לפני הקדוש ברוך הוא ולפרסם את הנס בכל אותם ניסים שעשה.

וְאֵלֶּיָא תאמר, למה זה חובה, ונהרי הקדוש ברוך הוא יודע הכל, כל מה שיהיה ושיהיה לאחר מכן, מדוע פרסום זה לפניו, על מה שהוא עושה, והרי הוא יודע?

אֵלֶּיָא ודאי צריך אדם לפרסם את הנס ולדבר לפניו בכל מה שהוא עשה, משום שאותם דברים עולים, וכל הפמליה שלמעלה מתבוננת, ורואים אותם ומודים כלם לקדוש-ברוך-הוא, ומתעלה כבודו עליהם למעלה ולמטה.

בנביא ישעיה מג' כא "עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו", ומפרש רש"י "עם זו יצרתי לי" – למען תהלתי יספרו, ונפלאתי מאוד, וכי הקב"ה הקים אותנו לעם בשביל שנספר תהלתו? והרי הקב"ה מעיד בפסוק בפרשתנו שהמטרה שהקב"ה הקים אותנו לעמו, היא בכדי שנדבוק בו ובתורתו ושנוכח לטובה המושלמת?

ובבלל יש לתמוה, וכי הקב"ה זקוק שנשבחו? ובפרט שאנו בשר ודם קרוצי חומר!!! והקב"ה עניו הוא ובוודאי אינו מחפש שנכבדו כמטרה עיקרית!!!

אֵלֶּיָא התשובה היא, על פי הפסוק הבא (כב') בנביא, שכתוב "ולא אתי קראת יעקב – כי יגעת בי ישראל", שביאר המגיד מדובנא נפלא ע"פ משל שהסבל טרח כשהעלה את המזוודה לסוחר היהלום מים, והסוחר נבהל בראותו את גודל המאמץ, וטען לסבל שאם טרחתה מאוד סימן שהתבלבלת במזוודה ולא הבאת את מזוודתי הקלה שיש בה סך הכל מספר יהלומים עטופים בקפידה, שכל משקלם זעיר.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

בכל יום, כי כך נגיע להכרת הטוב, ורצון לכבדו ולעבודו מתוך שמחה, וגם מתוך יראת הרוממות ככתוב בפרשת כי תבוא "אם לא תשמר לעשות את כל דברי התורה הזאת הכתבים בספר הזה ליראה את ה' הנכבד והנורא הזה את ה' אליקיד".

לקבלת הטובה מאתו, וזהו חפצו ברוך הוא שחפץ להיטיב. **ואבן** המטרה העיקרית של ה' היא להטיב עם עם ישראל, ולכן הטיל ה' עלינו חובה לספר בנפלאותיו תמיד, ועלינו להתבונן בהשגחה העליונה שמשבב אותנו

לד. עיקר העונש למצרים – עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם

ישראלית הבן יהודי, אז עדיין עם ישראל יישאר בעולם, ומה הרנווח פרעה??

ונראה שלפרעה לא אכפת שיהיו ילדים שייוולדו מאם יהודייה ומאבא מצרי, **אורבא** הוא נהנה מזה, וזה היה חלק מהתוכנית המרושעת שלו, כי **מנישואי תערובות על פי רוב ייוולדו ילדים רשעים**, כמו שיצא אותו מקלל שאמו הייתה משבט דן ואביו היה המצרי שהיכה את היהודי (שמשח חרגו וטמן אותו בארמה).

וזה אולי הכוונה "אשר זדו עליהם", שהמצרים רצו לעשות את עם ישראל **רשעים ומזידים** וכאמור על ידי הדור החדש שייוולד מנישואי תערובת.

ולכן מידה כנגד מידה הם נענשו בים, וכפי שכתבתי בפרשת בשלה שכל המצרים רגע לפני שטבעו ומתו כבר הכירו בכוח השם, ואמרו **שהשם נלחם בהם**.

אבל בורא עולם לא רצה שיחזור בתשובה לכן מיד הטביע אותם, כי כפי שרצו לעשות את עם ישראל "עם רשע", כך נהג בהם בורא עולם שהרג אותם רשעים ולא נתן להם לסיים את התשובה ולמות מתוך תשובה.

ללמדנו, שאפילו על מחשבות רעות לקלקל יהודים, נענשים על זה בזמורה רבה, ודעו לכם שהעונש החמור ביותר זה רגע לפני המוות לדעת את האמת על החיים ועל בורא עולם ולהגיע לשערי תשובה שמקנים חיי נצח, ובשנייה האחרונה להפסיד את התשובה שהייתה במרחק נגיעה ולמות כרשע בלי תשובה או לאותו ענין ולאותו הפסד נצחי.

וזה מזכיר לי רק בשביל המחשבה קלה ביותר, שמחפצמים הבודדות בחיי ילדות אכלתי פיצה קטנה, והנה אני מגיש לפי את המשולש הוותיק ונגס בים בפיצה ופתאום אמא שלי שתזיחה מעירה אותי ללכת לתלמוד תורה, האכזבה הייתה קשה אפילו בחלום לא נהנתי מפיצה, ועד היום כביכול אני מרגיש את טעם ההחמצה, והנמשל ברור!!!

לה. זכור את היום הזה אשר יציאתם ממצרים – ולא יאכל חמץ

המסר לכל השנה

וע"ע מדוע בזכירת יציאת מצרים שבכל יום מזכיר דווקא איסור אכילת חמץ ולא מצוות אכילת מצה וקורבן פסח?

כתב רש"י למד מכאן שמזכירים יציאת מצרים בכל יום, ועי' במפרשי רש"י מהיכן למד רש"י שזה לא מדבר על פסח,

הוספות חדשות על הגדה של פסח

וממילא "ולא יאכל חמץ" יתכן וכלול בזה לא להחמיץ מצוות, אלא להודרו בקיום המצוות, ואם כן כלול בעבודה של כל השנה לא רק סוד מרע אלא גם הודרות בעשה טוב.

והתורה שנקטה בכל השנה "ולא יאכל חמץ" באה לדרוש מאתנו כל השנה להיות זריזים בקיום המצוות, ולא להתעצל כי אז היצר מכבה את החשק לקיים את המצווה.

ואולי יש לתרץ, שבמשך כל השנה מטרת זכירת יציאת מצרים ביד חזקה מבית עבדים, זה להגיע לסוד מרע בבחינת "ולא יאכל חמץ", ואילו בזכירה שעושים בפסח זה בבחינת עשה טוב, שלכן כתוב בפסוקים הבאים שבחודש הזה מצות תאכל שבעת ימים וחזרה על זה התורה ללמד שבפסח עלינו להתעלות בעשה טוב ולא רק בסוד מרע.

אבל לאחר מחשבה, הרי אמרו **במכילתא** על הפסוק ושמרתם את המצות, שמצווה הבאה לידך אל תחמיצנה,

לו. מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע שהיו מסובים בבני ברק, הרבנים ביחד או כל אחד עם משפחתו?

ולכן אולי הכוונה שעשו סדר בנפרד בבני ברק והפלא היה שלמרות שיש רב המאריך ויש רב המקצר, אבל בבני ברק גילו התלמידים שכל הרבנים בנפרד כל הלילה סיפרו בסיפור יציאת מצרים, וזה חידוש גדול יותר שאם כל גדולי ישראל ישבו יחד פשיטא שיספרו במצוות יציאת מצרים כל הלילה כי מספיק שכל אחד מהם ידבר יש כבר כמה שעות שיעור.

מסובים בבני ברק, איפה המשפחה והילדים?? **ואולי** הכוונה אחרי הסדר נפגשו כל גדולי ישראל, ולכן אמרו תלמידיהם לא התלמידים שכל ישיבה רצו להתחיל תפילה עם רבם, אבל קשה שאין חובת הסיבה בסיפור יציאת מצרים.

לו. להביא לימות המשיח, האם יזכרו את ניסי מצרים בימות המשיח?

זכור שהרחבתי באריכות בתחילת ההוספות להגדה באות א', זה יזכרו כי זה סיבת הגאולה שכביכול זה הסיבה שה' חייב לגאול את עם ישראל אפילו כשהם רשעים ח"ו.

בישועה פרק מג' כתוב: שבימות המשיח לא יזכרו בניסי מצרים ואולי את 10 המכות לא יזכרו כי יהיו חדשות ניסים מופלאים מהם, אבל סיבת הגאולה העתידית שנבנתה בגלל גלות מצרים.

לח. פִּנְגֵד אַרְבָּעָה בָּנִים וְאַחַד רָשָׁע.

שחלילה לא נגיע לבן רשע, יסוד עצום בחינוך התלמידים והילדים – וראיה חיובית

אבל לפעמים אולי יש לתלות זאת בסיבה אחרת לחלוטין!! שיתכן שהיות וזהורים בימי ילדותם ונערוותם מרדו בחינוך ועשו ליצנות מהמחנכים, ודנו את דרך החינוך שנתנו להם לרעה במקום ללמד זכות שכל פעולה הייתה מתוך מחשבה והמון סבלנות, ולעיתים גם המרידו אחרים, וגם ששו בכישלון או טעות ונפילה של החורים או של המחנכים והם שמחים היו מאוד לפרסם זאת לכולם.

ולכן מידה כנגד מידה ילידהם או תלמידיהם מורדים ומולזלים בחינוך שלהם, ומתקלקלים ויורדים מהדרך הטובה, ולפעמים הם גם הורסים את שאר הילדים.

שאלה מאוד חשובה בעניין חינוך שחשבתי על כך והתייעצתי עם אנשי חינוך גדולים על כך, וחשוב מאוד לכולם היה לשמוע דעת מרן שר התורה על כך, ואכן שאלה זו הועלתה בפני מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי זצ"ל.

שחנה רואים גם בני תלמידי חכמים מהמשפחות הטובות ביותר!! היורדים מהדרך הטובה רח"ל, והשאלה כואבת וזועקת ומהדהדת, למה???

וטענה להם, שיתכן מלבד סיבות המפורסמות שלפעמים החורים לא משקיעים ברגש ובהווי משפחתי חם, ועוד סיבות שאין ברצוני לדון כאן ולפרטם לעת עתה,

הוספות חדשות על הגדה של פסח

(ומצאתי עוד כן בתקוני הוזהר (פא' תקון מ', מתוך מדבש עמ' תקנד - תקנד).

ואכן הביא לי ת"ח עצום משגיח חסידי מאוד חשוב בנסיעתי מראשון לציון לבני ברק, שפסק הרמ"א בהלכות שבת סימן שמ"ג קטן שהכה לאביו או עבר שאר עבירות בקטנותו אע"פ שא"צ תשובה כשהגדיל, מ"מ טוב לו שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה אע"פ שעבר קודם שנעשה בר עונשין (פסקי מחרא"י סי' ס"ב):

ועד כרי כך חמורים עבירות הנעשים אפילו בקטנות, שהרמב"ם פסק, פ"ג איסורי ביאה, שילד בן תשע שנים, שנשא שפחה חרופה לאשה, עליו להביא קרבן "אשם" על חטאתו.

וראיתי בפ"י בעלי התוספות בראשית לח' י' שהקשה רבי יהודה החסיד, מדוע נענשו ער ואונן במיתה בידי שמים הלוא הם היו פחות מגיל עשרים שנה?? ותירצו, שהעונש בידי שמים לא תלוי בשנים אלא בדעת ובמחשבה כי יש פחות מ"ג שנים ערום בדעת לרעה ולטובה ועל זה נאמר "כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר מחשבותיו" וזהו הנפש החוטאת וכתוב "כי יצר לב האדם רע מנעוריו". והכלל שאמרו בגמרא שאין ב"ד של מעלה מענישים עד 20 זה רק כלפי גזירת על ציבור.

ולכן בגמרא בשבת הנ"ל שמובא שלעתיד לבא יצחק ימליץ על ישראל ואמר שעונש זה מכ' שנה ומעלה - כי שם מדובר על כלל ישראל, אבל כלפי יחיד אפ"י פחות 13 שנה מענישים אותו וכן לטובה:

ורעיון זה קיבלתי מכוח דברי החפץ חיים בשמירת הלשון שער הזמירה פ"ב, שמדה כנגד מדה ולכן אם אדם כובש את עצמו ובולם פיו מלדבר דברי גנות על חברו ולעורר מדנים עליו, כן למעלה אין המקטרג יכול לפתח פיו לדבר קטגוריא, וזה מעל כללי דין ומשפט כביכול.

ולמרות שיש טוענים שילדים לא יבינו עד כדי כך, ולא אכפת להם העתיד עד כדי כך שישתנו בגלל זה, אבל נלענ"ד שבפשטות הם יבינו את הרעיון, ולפחות חלקם יבינו שיש חטאים שהקב"ה נותן לחטא עצמו לנקום באדם כמו מידה כנגד מידה למרות שה' לא מעניש מה שאדם חוטא מתחת גיל 20, ובפרט שגם הם מזועזעים מבן שנשר לשכן או למכר, ובוודאי הדבר מטריד את מנחתם, ולכן רעיון זה יכול להיקלט אצלם בעוצמה כי בנפשם הדבר.

והשאלה למרן שר התורה האם מותר להגיד רעיון כזה, לפחות בחיובי, לעודד צעירי הצאן שיקפידו לא למרוד ולקבל את החינוך באהבה ובעין טובה ולימוד זכות, שכך ינהג בהם מידה כנגד מידה לטובה שבניהם ותלמידיהם בעתיד ישמעו בקולם. והאם מותר גם לומר זאת בעד השלילי, שמידה כנגד מידה יענשו? וכתבתי שתשובה משר התורה בענין יכולה לחולל מהפכה חינוכית.

וקיבלתי את תשובת מרן שר התורה וזה לשונו: "יכול להיות, ויש לזה מקום".

ולאחר תשובת מרן שר התורה טען לי הגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א, שהרי בית דין של מעלה לא דינם אדם לפני גיל 20, והשאלה האם לאחר גיל 20 ידונו אותו על מה שעשה לפני גיל 20, דהיינו על זמן שלא היה בר הבנה מושלמת על פי בית דין של מעלה??

ואמת במסכת שבת פט' כתוב שבבית דין של מעלה לא מענישים אדם על מעשים שעשה לפני גיל עשרים, אומנם גדולי האחרונים טוענים שלא יתכן שאין שום עונש שמים על חטאים שנעשים קודם גיל 20, כי אם כן נמצא העולם הפקר - שו"ת נודע ביהודה תינא (חז"ד סי' קסד), אלא הכוונה שבעולם הזה אין הקב"ה מענישו בחייו קודם עשרים שנה, אבל לאחר מיתה יענש על כל מעשה שעשה בימי חייו משהגיע לכלל דעת אפילו לעונת הפעוטות כשכבר יודע שהיא עבירה.

ובשו"ת חתם סופר (חז"ד סי' קנז) כתב, שלא נאמרו שיעורים הללו שבני עשרים נעשו בני עונשים למעלה, אלא בעונשים על חטאים המחודשים לשעה, כגון עונשי דור המדבר וכיו"ב, אבל בעונשי התורה אין שום חלוק, כי שיעורים הלכה למשה מסיני.

וקודם להם בשו"ת "חזות יאיר" סימן קסו', שכתב שמה שאין מענישים את האדם על מעשיו שלפני גיל עשרים, זהו דווקא בעבירות שאינן מפורשות בתורה, ורק מסברא נראה שהוא דבר אסור, אבל דבר המפורש בתורה, ודאי שמענישים עליו אפילו בן פחות מעשרים שנה, ולכן יש חובת חטאת ואשם גם לקטנים הפחותים מגיל עשרים.

ומסיים החזות יאיר אחר כתבי מצאתי בזהר בראשית עמוד רצ"א זה שמת בחטאו לפני היותו בן כ"ף הוא מפני שהקב"ה מסלק השגחתו ממנו והמשחית עצמו ממיתו,

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ואב התורה צריכה למעט קטן שפטור ממיטה כשקילל אביו וראיתי במפרשים כי בקללה ה' החמיר יותר מהכאת אב, כי זה מצוי יותר ממכה אביו, ונקל בעינו יותר מהכאה ולכן התורה צריכה להפקיע שאין מיתה לקטן, אבל עד מיתה יש עוד עונשים..

ושוב הראוני שמרן שר התורה כתב באורחות ישר בערך **כיבוד אב** וכן מפורש ב**פלא יועץ** בערך זה, שמי שלא מכבד את הוריו כן ינהגו בו ילדיו, מידה כנגד מידה, ואומנם במאמר זה הרחבנו העניין גם **כלפי כיבוד רבנים**.

לט. תגלית מהו הבן שאינו יודע לשאול, ממש לא טיפש!

אבל מצד שני כתוב בפסוק הבא "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תזיח תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים" – שכתוב "הוציאך ה'" שאותך בני ה' הוציא ממצרים ולא כבן הרשע שאומרים לו "עשה ה' לי – ולא לך".

וביאורו שהבן שאינו יודע לשאול אינו בן טיפש אלא הוא רשע מחוסר התעניינות בתורה ובמצוות ולכן אכן אם היה במצרים הוא לא נגאל כפי שאומרים לבן הרשע, למרות שאינו שונא את הדת ואת הבורא אלא עעם זה שהוא מתעלם בחוסר איכפתיות זה רשעות.

אבל התורה אומרת לאבא תלמד את בנך באהבה ("את פתח לו" – בלשון נקבה – כאמא המלטפת באהבה) לקיים מצוות תפילין שעעם הדבר שיקיים מצוות במגמה שיחברו ויקשרו בלב ונפש באהבה לה' יתברך שזה מהות התפילין, זה יגרום לו רצון ללמוד את תורת ה' המתוקה, וכך יזכה כבן העדיק והחכם שה' הוציא גם אותו ממצרים.

ויחב שהוא יהיה במגמה עדיפה מהחכם, כי אצל החכם כתוב כל הזמן לשון הכוללת אותו ואת אביו יחד, "הוציאנו – ואותנו הוציא משם, לתת לנו", אבל הבן הזה שחזר בתשובה מתוך אהבת ה' ומתוך רצון לדבוק בה', זה מעלה עצומה הגדולה ממעלת העדיקים הרגילים, והוא כביכול זוכה שהוא לבדו יצא ממצרים דהיינו מכוח זכותו הפרטית בלי כוח הציבור, ובלי זכות אביו שיצטרף עמו לזכות ליצאת ממצרים יחד.

וזת מרומז בפסוק "ביד חזקה", בזכות מצוות קשירת התפילין שהתקיימה ביד החזקה שקושרת על היד החלשה את התפילין, במטרה להגיע לאהבת ה' ותורתו והתקשרות לה' בלב ונפש על כן זכה הבן להתעלות בדרגה עצומה שבזכותו לבד יצא ממצרים.

ואלו הפסוק השני מדבר על הבן החכם ששואל מה זאת, היות ואינו רשע והוא מסכן כי הוא תם וחלש בשכלו, לכן היה יוצא ממצרים לא בזכות עצמו אלא בכוח הכלל "הוציאנו ה' ממצרים".

בעת מזסרי שיעור בשום ראשון לציון, שאלני תלמיד יקר מאד יאיר יגודיב נ"ו מדוע בפרשת בא פסוק ט' כתוב כי "ביד חזקה" וכו' ובפסוק טז' כתוב כי "בחזק יד"?

והתבוננתי שהפסוק הראשון מדבר בלשון יחיד ככתוב "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תזיח תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים", ואילו הפסוק השני מדבר בלשון רבים ככתוב "ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים".

והאמת גם בפרשה ראשונה של קריאת שמע נכתבה בלשון יחיד "על ירך – בין עיניך", ואילו פרשה שנייה של ק"ש "והיה אם שמוע תשמעו" "על ידכם – בין עיניכם", ויש להתבונן מה פשר הבדל זה???, וסתמי על זה בפרשת ואתחנן.

וכתבתי שם שההבדל ברור הוא, שהרי פרשה שנייה מזכירה עניין שכר ועונש ואילו פרשה ראשונה לא מזכירה עניין שכר ועונש רק עניין אהבת ה', וכאן טמונה התשובה לשאלות הקודמות.

שכודע עבודת השם המועדפת היא לא מתוך שכר ועונש, אלא מתוך אהבת בורא עולם ויראת רוממות בורא עולם, ואכן פרשה ראשונה מדברת על עבודת השם מתוך אהבת ה' מושלמת, אהבה שאינה תלויה בדבר, שלא קשורה לשכר ועונש, ועבודת השם כזו היא רק נחלת יחידים בעם ישראל ולכן היא כתובה בלשון יחיד.

ואלו פרשה שנייה מדברת על עבודת ה' המשלבת בתוכה את עניין השכר והעונש, וזו עבודת ה' המתאימה לכלל עם ישראל, ולכן פרשה זו נכתבה בלשון רבים.

ואלי גם כאן זה רעיון דומה, כי הנה בהגדה של פסח מופיע שזה מכון על הבן שאינו יודע לשאול, והתבוננתי בפסוקים, שהרי האבא אומר לבנו זה, "בעבור זה עשה יידי לך בצאתי ממצרים", ולכאורה המילה "לי" מזכירה את העוקץ שאומרים לבן הרשע, "לי" ולא לך, שאילו היית שם לא הייתה נגאל.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

זאבן אצלו לא כתוב ענין ללימוד תורה כפי שכתוב אצל הבן שאינו יודע לשאול "למען תהיה תורת ה' בפיך", וזה מוכיח כאמור שבבן שאינו יודע לשאול לא מדובר בבן טיפש יותר מהתם.

אלף מדובר באחד שאם נדליק ונאיר אותו באהבת ה' הוא יצליח מאוד בלימוד התורה בהתמדה עצומה מתוך אהבת ה' ותורתו תמיד בפיו.

זאלי הבן התם מתעורר לעבודת ה' יתברך מתוך יראת ופחד שרואה שעורפים את בכור החמור לעומת פדיון הבן, וזה כנגד יראת העונש, ויל"ע בנקודה זו

זכרי להדגיש את ההבדל בינו לעבודת הבן הקודם שאינו יודע לשאול שהתעלה מכוח מצוות התפילין ואהבת ה'.

לבן בבן התם כתוב "חוזק יד", שכן זה לא היד חיזקה אותו אלא החוזק היה קודם כביכול, כי ממילא הקב"ה לא בא עליו בטענות כי תם הוא ושכלו חלש.

זג אם יניח תפילין ויקיים מצוות הוא לא יתעלה במדרגות עצומות בתורה ויראת שמים מתוך אהבת ה' כפי שהבן שאינו יודע לשאול מתעלה.

זכאן מתאים לחוסף מה שנתן ה' בפי תוך כדי שיעור ברייתא דאורייתא בתלמוד תורה "תורת אמת" בני ברק בכיתות ז' ח', שכתוב "תורת ה' תמימה משיבת נפש", שרמזו בזה שאם אדם ילמד תורה באופן תמים ומושלם בלי היסח הדעת וכי' אלא בשלימות, אזי "משיבת נפש" דהיינו שהוא יצא שמח מלא בסיפוק ובהתעלות רוחנית מהשיעור וא מהלימוד תורה שלמד, וכן הדין בתפילה ובקיום המצוות בשלימות.

כמו כן, "עדות ה' נאמנה מחכימת פתי", שאם אדם יתמיד בתורה בנאמנות ובשלמות, יזכה למחכימת פתי – שאפילו אם הוא טיפש יזכה להחכים יותר מחבריו המוכשרים מילדותם שהעליחו מיד לקבל 100 בכל מבחן בלי מאמץ כמעט,

זכבר ידוע סיפור של "המהר"ם שיק זצ"ל" שהתמיד למרות שהיה ראשו אטום מלהבין דברי תורה, אבל בכוח שהתמיד מאוד לכן זכה להיות מגדולי התורה המפורסמים.

ובס"ד חידוש זה התחדש לי ביום החילולה של המהר"ם שיק זכותו יגן עלינו אמן!! ויהי לנוס!!!

מ. תם – תינוק טיפש – הגדרת רש"י מדוע עד כדי כך?

הייתי גם זקנתי ולא ראיתי עדיק נעזב וזרעו". בחכמה ככתוב דברים י"א "ולמדתם אותם את בניכם". בשנים, ככתוב "למען ירבו ימיכם וימי בניכם".

והתקשתי שלכל השבחים הביא הראב"ד מקור ברור שהאב משפיע טוב ושבח ומעלה זו לבניו, אבל לגבי חוכמה הביא פסוק "ולמדתם אותם את בניכם" ומשם לכאורה אין ראיה שהבן יהיה חכם, רק שמעוזה על האב ללמוד עם בנו תורה?

זכעת נסיעתי באוטובוס מראשון לציון לבני ברק, כששוחחתי עם אברך חשוב בעניין תינוק טיפש, התחברו הדברים יחד באופן נפלא!!

שלדעת הראב"ד גם אם הבן נולד טיפש, הרי אם האב משקיע בבנו ולמוד עמו תורה, אזי הבן יגדל בתורה "לדבר בס", והבן יזכה לחוכמה גם אם בדרך הטבע הוא נולד טיפש ובלו כשרונות.

זאלי זה מה שהתכוון רש"י, שרק תינוק טיפש יהיה בעם ישראל, כי טיפש כשאביו לומד עמו ממילא יגדל בתורה ובחכמה ויהיה גדול חכם.

תם – תינוק טיפש כך כתב רש"י בהגדרת בן התם ששואל מה זאת? ותלמידי חיקר אברהם אלאחר נ"ז מת"ת תורת אמת שאל וכי למה כתב רש"י כזאת? הרי זה נשמע מעליב מאוד!!

זעניתו לו, שרש"י רוצה לצמצם נזקים כביכול, זה מה שחסר לנו תינוק מגודל או טיפש מגודל ה' ירחם מצרה זו, ולכן כתב רש"י "תינוק טיפש", שלא יהיה בן גרוע יותר מזה לעם ישראל.

אבל בהשגחה פרטית ממש אתמול לימדתי את תלמידי המצוינים בכיתה ח' בתורת אמת את המשנה בערויות פרק ב' משנה ט' האב זוכה לבן, בנוי, ובכה, ובעושר, ובחכמה, ובשנים.

והביא החוספות יו"ט דברי הראב"ד: בנוי. ככתוב תהלים צ' "והחורך על בניכם". בכח. ככתוב שם קי"ב "גיבור בארץ יהיה זרעו". בעושר. ככתוב שם ל"ז "נער

הוספות חדשות על הגדה של פסח

זהו קול קורא למחנכים ולמלמדים ולמגידי שיעורים, ואני מלווה עמכם, אנו שליחי האב ללמוד עם בנינו, ולפעמים יש לנו ילדים שלא זכו בכישרונות, ואולי בלי להגיד בקול כי "אסור" אנחנו חושבים ומקווה מאוד שלא בקול, שילד זה או אחר "טיפש", אולי?? אבל טיפש גדול יותר מי שלא מנצל את הכוח שנתן לנו הקב"ה ללמד את בנו תורה ובכוח הלימוד גם בן טיפש יחכים, כך תלמידיו שנלמדו אותם תורה מכל הלב כאבא שמלמד את בנו, בפרט שאנחנו שליחי האב ובאי סחו, נוכח החכמים גם תינוק טיפש ולהופכו לחכם גדול.

מא. הבן הרשע של יצחק, אכילת פסח של יצחק למרות שבנו עשו לא נימול

מדוע גילגל הקב"ה שעשו לא יהא נימול על ידי יצחק, כי רק ביצחק התקיים בבריתו של אברהם בשלימות,

וכך גם התחדד מאמר הגמרא מדין לא "כי ביצחק יקרא לך זרע" ולא כל יצחק, שכביכול אין עשו נחשב בנו של יצחק, ואולי עשו לא יקרא זרע יצחק לעניין איסור אכילת פסח לבן שאינו מהול.

הרי עשו לא נימול ואך אכל יצחק קרבן פסח, הרי בן שלא נימול מעב את אביו מאכילת קרבן פסח כמפורש בפרשת בא???

ואולי כדברי המנחת חינוך רפב 'את ח' שגם רש"י מודה לר"ת גבי קרבן פסח שאם היה אונס מתחילה ועד סוף אינו מעב משא"כ בתרומה לדעת רש"י. **וחשבתי סיבה**

מב. עוד בעניין חינוך הבנים – מהיכן הענווה העצומה של משה רבינו

ואולי מותר לה כי במקום שיש חילול ה' אין חולקין כבוד לרב – ודווקא בגלל שעמרם היה גדול הדור וממנו לומדים עם ישראל איך לנהוג לכן זה חילול ה' שפרש מאשה וגזר גרוע יותר מפרעה), וגם עמרם במקום להקשיב לידתו הקטנה היה אמור לגעור בה וכי מה לילדה קטנה בת 3 בענייני אישות.

ובכל זאת שמע אביה את דבריה ואת מוסרה הנוקב, ובלי ספק זה נובע מתוך ענווה אמיתית בלי שמש כבוד עצמי!! ומתוך ענווה זו נולד משה רבינו, כי עמרם הקשיב למרים בתו הקטנה והחזיר את יוכבד לו לאשה, ונולד להם משה רבינו העניו מבטן ומלידה.

בתחילת פרשת וארא הרחבתי בעבודת משה רבינו שיהיה עניו מכל האדם, ובס"ד חשבתי שאת הענווה המיוחדת משה רבינו קיבל מאביו גדול הדור עמרם.

וכפי שכתבתי בפרשת שמות שלמרות גילו ולמרות גדלותו הסכים עמרם לקבל מוסר נוקב הנשמע כחוצפה שהוא גוזר גזירות גרועות יותר מפרעה, ככה קבעה ולא רק שאלה על ההנהגה, ובפרט שבהלכה כתוב שאם רואה אביו עובר על דברי תורה לא יאמר לו עברת על דברי תורה אלא בעדינות ישאל אותו מה כתוב בתורה בעניין זה, וכאן היא תוקפת את אביה ומאשימה אותו!!!

ונלמד מזה עד כמה פעולות משפיעות לדורות הבאים, ועד כמה מידות טובות של ההורים משריש בן של מידות טובות בדורות הבאים.

מג. יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא

חזכ"א שם כמה ראיות לכך, ואחד הראיות החזקות שהביא מהוגב' ר"ח ח' שבט' תמוז הובקעה העיר (בית ראשון) כמבואר בירמיה, וחקשו א"כ למה מתענים ביו?? ומתרחין רבא שבית שני נחרב ביו', ומובא בתוס' שבית שני חמור לנו לכן מתענים ביו'. ותמוה איך עקרו דברי קבלה שהוא כתורה וא"כ היה להם לקבוע גם ביו?? ולמרות שזה קשה לעבור, מ"מ היאך יוכלו לעקור דבר תורה בקום ועשה לאכול ולשתות ביום שהוא מדברי קבלה?? ועוד שר' יוחנן אמר אילו הייתי שם הייתי קובע י' באב במקום ט', ורבנן אתחלתא דפרענותא עדיפא. ותמוה וכי בדיעת רב יוחנן הדבר תלוי הלא הוא מדברי קבלה וגזירת הכתוב הוא??

מדוע הייתה סברה שמראש חודש יוכלו לקיים מצוות סיפור יציאת מצרים? והתשובה לכך היא על פי דברי המנחת חינוך מצווה שא' ז' שחודש שה' 4 צומות, הכתובים בנביא – לא נקבע להם יום מיוחד, אלא רק החודשים = בטבת, ותמוז, ואב, ותשרי, ובאיזה יום שרוצה בחודשים הללו יוכל להתענות.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ולפי יסוד דבריו, יתכן גם שכל חודש ניסן חודש הגאולה אולי ראוי לקיים מצוות ההגדה באיזה יום שנרצה, לכן אומר בעל ההגדה שכאן התורה קבעה יום מסוים ולא את כל החודש, ולא יוצאים באחד מימי החודש.

אלא ודאי שהנביאים – דברי קבלה לא קבעה יום מיוחד כלל רק החדשים, וכן בימי ששון ושמחה באיזה יום שרועים בחדשים הללו, לכן בתקופת בית שני כל מקום בחרו יום כרצונם, אבל כשנחרב בית שני רצו לקבוע ימים קבועים לכולם, כמו שהתקין רב אבהו תקיעות בשוה – רב האי גאון.

מד. שמור את חודש האביב ועשית פסח – מצווה זו מלמדת אותנו ויחודיות עם ישראל ומצד שני לא לשכוח שאנחנו לא חיים לבד בעולם כביכול.

שהמרכז זה אנחנו כביכול הכדור הארץ המרכז והירח רוקד סביבו, ואילו שנת חמה זה כביכול שהשמש הוא המרכז והכדור הארץ רוקד סביבו.

והמצווה הראשונה היא להמחיש ליהודים שלמרות היקום האין סופי בכל זאת אנחנו חשופים כי אנחנו מרכז היקום ושווה לנו להשקיע ולא להתיאש ולא לזלזל בעצמנו חלילה.

ואומנם התורה הקדושה דורשת מאתנו שהיות ואנחנו חיים בעולם הזה, עלינו להתייחס ולהשוות עצמנו לכלל האומות, אבל לא שנשווה עצמנו על ידי חיבור בלימוד חוכמות הגויים, ולהידמות להם בדרך החיים חלילה, אלא אנחנו נוסיף עוד חודש יהודי חודש על פי הירח – ודווקא חודש אדר ב' שהוא מזל דגים ובעצם חודש מעל המזל.

כי היהודים הם כדגים שלמרות הסכנה שבמים הסכנה לדגים גדולה יותר בחוץ – ביבשה, וכפי המשל שאמר רבי עקיבא לפפוס בן יהודה.

מכאן למדו חז"ל את החיוב לעבר שנה, והיינו היות והיהודים עושים חודש לפי הירח, ומשך 12 הקפות של הירח את כדור הארץ זה שנה יהודית, אם כן נוצר פער בין השנה היהודית שהיא 354 כי 29 וחצי (יום שזה משך הקפת הירח) כפול 12 חודשים עולה ל-354 יום.

ואילו שנת חמה לפי היקף כדור הארץ את השמש יוצא 365 ושנת השמש מדויקת לעונות השנה – קיץ חורף אביב וסתיו, לכן חובה להשלים את הפער בין שנת הירח לשנת השמש ע"י הוספת חודש אדר ב' כך תמיד פסח יצא באביב, **להבדיל מהמוסלמים** שסופרים לפי הירח אבל הם לא משלימים את הפער ולכן חג הטיפולות שלהם = הרמדאן יוצא כל שנה בתאריך שונה ולפעמים בעונות אחרים.

ונכר כתבתי בפרשת בראשית ובפרשת בא חידוש נפלא בסיבת הדבר שהמצווה הראשונה ליהודים היא מצוות קידוש החודש – לקדש חודש לפי הירח, כי זה מראה

וללמדנו, שאנחנו יכולים לחיות בעולם הזה, ולהרוויח את כל המעלות שיש לגויים בעולם הזה, על ידי דרך ה' בלבד, ולהצליח מעל הטבע, ומלבד שנגיע להישגיהם ולהוכחתם נצליח מתוך לימוד התורה לעלות עליהם בכל התחומים.

מה. חישוב את הקץ לעשות

פקוד יפקוד – אינו מחשב קיצין רק לעורר על הגאולה קרובה ממש!! שכדאי לחטוף מצוות ולחתחוק

ומצאתי בבעל הטורים בפרשת ויחי על הפסוק "פקוד יפקוד אלוקים אתכם", שיעקב אבינו גילה ליוסף הצדיק את קץ הגלות. ולכן יוסף רימז לאחיו השבטים במילה פקוד שגאולת מצרים תהיה פחות ב-190 שנה מהנגזר 400 שנה.

וכן מצאתי **בעלי התוספות**, שמסביר שלמרות שבתורה לא כתוב פקוד עם וואו, ובכל זאת יש אם למקרא.

הקדמה קטנה, אחייני הקטן כשהיה בכיתה ג' העילוי שלום שפירא נ"ו אמר לי בפרשת וישב מספר פירושים נפלאים על כתונת פסים, כאשר חלקם קשורים לגימטריות, ובזכותו התחדש לי פירוש נוסף, שפסים זה גימטריה 190.

ויתכן, שיעקב אבינו היות ולימד את יוסף כל מה שלמד משם ועבר, בזה נתן לו כוח והזכות לצמצם את גלות מצרים מ-400 שנה ל-210 שנה פחות 190 שנה.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

אם נפרש פחות 200 שנה מסוף האלף השישי שזה זמן סיום העולם.

לפי זה יוצא שעוד 19 שנה מקסימום צריך המשיח להגיע. וזה מתאים לדיברי הגאון מזוילנא שכתב שקרוב ל2000 שנות גלות יבוא המשיח, וכמובן לולי דברי הגאון לא הייתי מעוז פני לחשוב כל זאת וכ"ש לכותבם ולהפיעם, וכ"ז רק לעורר הלב אולי מוכח שהישועה והגאולה קרובה ממש בימינו ממש!!

וכמו כן אפשר להוסיף שהמילה "מקץ" שבא לרמז שכמו שיוסף הצדיק היה בטוח שהגיע גאולתו אחרי פתרון חלום שר המשקים ובכל זאת התעכב גאולתו של יוסף שנתיים עד גאולתו האמיתית, כך אירע לעם ישראל שלמרות שיצאו ממצרים בפחות 190 שנה כמנין "קץ" מגלות 400 שנה, בכל זאת הם התנסו בהמתנה קשה של מ-40 שנה במדבר עד שזכו להיכנס לארץ ישראל, וכתבתי מאמר בספרי על 1000 שנות משיח איפה השנים.

וכמובן אגזנו מאמינים שמישה יכול לבוא גם היום, ובדרך דרש קל וחידוד בלבד הייתי מוסיף, שהנה כלפי הגאולה השלימה יש מצב של "בעיתה" ויש מצב של "אחישנה", שהמשיח יכול לבוא גם השנה עוד קודם העת שנקבע.

מו. חישוב את הקץ – לך ואספת זקני ישראל לאמר "פקד פקדתי" אתכם

אומנם עדיין קשה שאם הכוונה שהזקנים ידעו את הקוד, ולא כפי המדרש רבה שמת' ה' יג' שיוסף גילה לאחיו ואשר גילה לבתו סרח שהיא היחידה שנשארה חיה בעת בא משה והיא אימתה את דבריו שזה הקוד, אלא כפי משמעות המדרש בשמות ג' ח' שהזקנים גם ידעו את הקוד, אם כן מה היה קורה אם אחד מהזקנים היה מבשר בשקר על הגאולה ואומר פקוד פקדתי, איך הוא יוכיח שאכן הוא הגואל, ואם כן אין הקוד חזק כל כך??

וכפי שהמדרש רבה שמת' ה' א' כתב שבכדי שהקוד יהיה עוצמתי ואמין לחלוטין, לכן משה נותק מבית אביו שנים רבות, בכדי שלא יאמרו שמישה משתמש בשקר בקוד שנמסר לו מאביו, בטענה שיוסף מסרה ללוי, ולוי לקחה, וקחה לעמרס. לכך נתלש משה מבית אביו שנים רבות וארוכות מילדותו, ומזה מוכח שהקוד אמור היה להיות עוצמתי וחד וברור ובלי מקום להסתפק בו באמינות האומרו.

ונראה שלמרות שהזקנים ידעו את הקוד שזה לשון פקידה כפולה, בכל זאת לא ידעו את הסבר כפילות לשון

וזנה משמע מבעל הטורים שלמד מפסוק זה שכאן טמון שיוסף ידע קץ הגלות, ולכאורה לא רק את גלות מצרים אלא אם יעקב גילה לו יתכן שגילה לו את הכל, דהיינו גם את עת הגאולה השלימה. ובפרט שמפורש במדרשים שיעקב רצה לגלות את הקץ של הגלות האחרונה.

ואכן מפורש בבעל הטורים על פסוק כה' שבמדרש כתוב שיוסף השביעם שלא ידחקו את הקץ, כי יוסף (ידע) את הקץ כי יעקב גלה לו: ועי' מדרש תנחומא יב' יב', ולכן סברתי לומר שגם המילה יפקוד מגלה על זמן הגאולה.

וכפי שהבעל הטורים עצמו משתמש במילה "יפקוד" לרמז על הגואל – משה רבינו שהוא בן פ שנים כפי שיוסף היה מלך פ שנים ולכן יש פעמים פ "פקוד יפקוד".

ואם כן היפקוד מרמז על הגאולה השלימה. דהיינו שיוחסר מהמספר 200 שנה כמנין יפקוד לפי אם למקרא. ואין לנו שום מקום לפרש הקשר לגאולה פחות 200 שנה, רק

בעל הטורים בשמות פרק ג פסוק טז כתב: פקד פקדתי אתכם – כמנין "פקוד" חסרתי לכם, וכפי שכתב בפרשת ויחי, שיש בזה רמז שמנין פקוד – 190 יוחסר מגזירה 400 שנה בגלות, וישאר רק 210 שנים גלות במצרים.

ובשפתי כחן – מוסיף, והיה חייב להודיע לזקני ישראל שהם גם כן שלוחים בדבר, כמו שכתוב: "ובאת אתה וזקני ישראל". וכמו שכתוב במדרש רבה שמת' ג' ח' אמר הקב"ה למשה לך ואספת את זקני ישראל, ואמור להם "פקוד פקדתי" כי מסורת היא בידם מיוסף שבלשון הזה אני גואלם.

ומוסיף הש"ך שגם בידם של הזקנים היה מסור מספר השנים שישבו בגלות ומספר השנים שנשארו להם לשבת.

ולכאורה קשה שהרי זה לא בדיוק הלשון שאמר יוסף לאחיו, ששם כתוב "פקוד יפקוד", ואילו כאן כתוב "פקוד פקדתי"? אלא שלפי לשון המדרש ויחי ג' כד' זה מתורץ שהסימן הוא שהגואל ישתמש "בלשון פקודה מוכפלת", ולכן שינוי המילים אינו משפיע.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ויתכן שהקב"ה בכוונה עשה זאת, בכדי שכאשר יגיעו החודשים האחרונים שלפני הגאולה שאז היה שיא קושי השעבוד שלא ניתן להם קש ותבן ולבנים אמרו להם עשו כמתכונת שבנו קודם כשסופק להם כל חומרי הבנייה, אז נזכרו שעמנו הגלות בא מחמת קושי השעבוד, וקושי שעבודם האחרון בעת סיום השלמת שנת 210 היה חסד עמם לעמם שנות הגלות.

ויוותר מכן אפשר לומר, שלכן הקב"ה ברחמיו משך את משך 10 המכות על המצרים לשנה שלימה כמובא בעדויות ב' י, כי כך שוב העמטעם סבלם של ישראל מקושי השעבוד שהיו בו קודם המכות, וירד שנה שלימה בו כבר כמעט או כלל לא השתעבדו למצרים, אלא ראו בנקמת ה' במצרים שהערו להם, ולבם רחב ושמח, ויצאו ממצרים לא כעבדים מושפלים אלא בראש מורם.

פקוד אפקוד – אז פקוד פקדתי, וגם לא ידעו לפרש איך אכן מגזירת 400 שנה ירד 190 שנה שלמעשה היו במצרים רק 210 שנים, ולמרות שזה מרומז במילה פקוד וכפי שכתב בעל הטורים, בכל זאת הגואל היה צריך להסביר מה הטעם שהעמטעמו שנות הגזירה, **ואכן מוסיף הש"ך וז"ל, תאמר להם: השנים של הגלות נשלמו, ואיך נשלמו? כי "פקד פקדתי את העשוי לכם במצרים", וראיתי שכל השיעבוד והעינוי שהיה ראוי לבוא עליכם ב400 שנה כולם באו באלו 210 שנה.**

ולטארה כך גם מרומז בהמשך המדרש שמות ה' יג' שכתוב שם: במה האמינו? כי שמעו הפקידה, זהו שכתוב: **"וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את עניי ויקדו וישתחוו"**. ויקדו – על הפקידה, וישתחוו – על כי ראה את עניי, דהיינו שהבינו חוץ מהקוד שהוא לשון כפולה של שורש המילה פקד, יש גם הסבר נכון ואמיתי להקדמת הגאולה ב190 שנה, וזאת מתוך קושי השעבוד.

מז. הרווח העצום לעם ישראל שה' קבע ש400 שנות עבדות יתחיל מלידת יצחק, מלבד הרווח הברור שעבדו פחות לפרעה!

אבל צריך להוסיף, שכל זה רק כאשר תרועת מלך בו, דהיינו שיש אהבה ורעות של עם ישראל להקב"ה, כפי שאמרו חז"ל רשעים שבכם מלאים מצוות כרימון, ומלאים חרטה, כי עדיין אוהבים את הקב"ה וכואב להם על כל עבירה שנכשלו בשוגג או חלילה בפשיעה.

וברור שאין דעה שמזיק בידים יהיה פטור אפילו כשבעליו עמו, והרבה מאוד מהעבירות אפשר להחשיבם כחוטא בידים רח"ל.

לבן עלינו להקפיד מאוד לברוח מעבירות כשאין יצר בווער בנו, ואם אדם ישיקט את יצרו ויאמר ליצרו איני חוטא בזמן שיער לא בווער בקרבי ממילא ימנע מעבירות רבות, אבל זכור!! בטלה מביאה לידי חטא!! לברוח מבטלה שגורמת ליצר לבעור רח"ל.

מח. "וגם את הגוי אשר יעבדו הן אנכי", ולא ישמע אליכם פרעה ונתתי את ידי במצרים, ובכל עמו אעשה שפטים, מה אשמת העם המצרי??

אבל ה' הזכיר את רשעות מצרים כשפרעה גזר שהיהודים יקוששו קש ותבן ללבנים, אז היהודים נפוצו בכל מצרים לחפש קש ותבן, והיה המצרי רואהו בתוך

לאיתי בספר ברוך מרדכי בשם האדמו"ר הרמ"י מאוסטרובצה זצ"ל שיש דין שיש מחלוקת בגמ' ב"מ צח' האם דין בעליו עמו שפטור השואל מאונסין האם זה פטור של שומרים גם על פשיעה, והגמ' טוענת שזה תלוי במחלוקת האם פסוק נדרש לפני ולפני פניו.

והיות וכתוב שעם ישראל יעבדום 400 שנה, ובמצויאות הם היו במצרים רק 210 שנה, א"כ הפסוק 400 שנה הולך על הכתוב לפני פניו שכתוב **"גר יהיה זרעך בארץ לא להם"**, וזה התקיים מלידת יצחק שארץ ישראל עדיין הייתה של הכנענים.

ולפי זה הפסק ששומר פטור גם מפשיעה כשבעליו עמו, כי פסוק נדרש לפני פניו כמובא בגמ', ואם כן מובן שה' לא הביט און ולא ראה עמל בישראל, למרות שעם ישראל חוטאים בפשיעה, כי ה' אלוקיו עמו – בעליו עמו.

מצאתי מדרש נפלא בסוף פרשת שמות, שטוען אם פרעה חטא שהקשה את לבו, מה אשמים כל העם המצרי שסבלו עשר מכות??

הוספות חדשות על הגדה של פסח

אבל המצרים במקום להתחשב שמחו להכות באכזריות את היהודים, לעומת השוטרים היהודים שהתחשבו בצערם של ישראל ולא רק שלא לחצו אלא חטפו מכות במקום היהודים.

וללמדנו שגם על מידת ההתחשבות ה' מודד ומעניש כשרואה חוסר התחשבות והתעלמות אכזרית אפילו שמדובר בגוי שלא מתחשב ומתאכזר, וכ"ש ביהודי רח"ל.

ואכן משמע מנביא מיכה פרק ב פסוק ה שגם יהודי אכזרי וחצוץ במיוחד!! לא יזכה שאחד מצאצאיו יקבל חלק לעתיד לבוא!! ראה מעודת דוד שם. וזה מבחיל על הרעיון!!

מט. מדוע הייתה הגלות במצרים דווקא ולא בארץ אחרת

לנהוג בכל מה שאמרו חז"ל לנהוג ביתר טוב מדין ועשיית והישר הטוב.

ולפי זה מובן לענ"ד מה שראיתי פירוש קדמון לדברי הימים המיוחס לתלמיד רס"ג פפר"מ תרל"ד עמ' 12. שבימי יוסף הצדיק מכיר בן מנשה נכדו של יוסף כבש את גלעד, ויאיר מיוצא חלציו הלך באותו זמן וכבש את חוות יאיר, ולאחר מכן גשור וארם לקחו מידם חבלי ארץ אלו, וחשקו בני מכיר ויאיר שהאריך ימים לחזור ולכבושם, והסכים להם משה ונתן להם חבלי ארץ אלו, כי כבשוהם קודם.

ובעצם נפלאותי מדוע בכלל ראו בני יוסף בחייו שהיה משנה למלך מצרים לכבוש שטחים בצפון רחוק ממצרים?? שהרי הגולן נמצא בקצה הצפוני של ארץ ישראל?? אלא יתכן שרצו לכבוש שטחים שיהיו בר מצרא לארץ ישראל הן מצד דרום – גושן, והן מצד צפון גולן, כך שארץ ישראל נמצאת בדיוק באמצע שטחם בין הדרום לצפון, ולמרות שים הפריד בעד דרום שיתכן שמעכב את דינא דבר מצרא שלכן טוען השם דוד ה' עשה קריעת ים סוף בכדי שלא יהיה נחל או ים מפריד את דין הבר מצרא, אבל בני יוסף עוד קודם קריעת ים סוף חפצו לקבוע בוודאות דינא דבר מצרא בגולן שאין ים המפריד, וכן שיהיה ברור ארץ ישראל באמצע בין צפון לדרום שאז יתכן גם אם יש ים עדיין יתקיים דינא דבר מצרא גם על צד דרום.

שדהו ומכה נמרצות את היהודי ושובר את שוקיו, ולמרות שכל בעל הבית זכותו להגן מפני פורץ החודר לרשותו.

אבל כאן הייתה מידת אכזריות כי נדרש מהמצרים להתבונן איך יתכן שהיהודים באים לגנוב רק קש ולא דברי ערך, וגם היהודים היו כביכול אחוזי טרוף לחפש קש, ומתוך התבונות היה על המצרים להתחשב ביהודים ולתת להם לקחת קש ותבן מחמת גזירת פרעה.

הזמנא בבא בתרא קח' אומרת שדין שנותנים זכות קדימה לקנות או לקבל חלק העמוד לרכוש – "דינא דבר מצרא", זה מהפסוק "ועשית הישר והטוב".

בפרקי דרבי אליעזר כ' אמר ר' יהושע בן קרחא שפרעה כתב לשרה בשטר כתובתה כל ממונו בין כסף בין זהב בין עבדים וקרקעות וכתב לה את ארץ גושן לאחוזתה לפיכך ישבו בני ישראל בארץ גושן בארץ שרה אמם, ומביא ה"שם דוד" על פי מה שכתב ש"ך על התורה (חזקתו לא מצאתי בפנים) וכן בספר שתי ידות שלכן עם ישראל גלו לארץ מצרים ובכל כדי שיהיו מצרנים סמוכים לארץ ישראל ויקבלו את ארץ ישראל משום טענת בר מצרא.

וזה מרומז במדרש בראשית רבתי עמוד 214 על הפסוק "ועתה ישבו נא עבדיך" בראשית מז, ד. מפני מה יעקב אבינו ובניו מחבבים ארץ גושן, לפי שפרעה נתנה לשרה בכתובתה כשלקחה והיו רוצים להחזיק בכתובת זקנתם, ולפי שהחזיקו בני ישראל ממצרים כשנכנסו לארץ ישבו בה ולא ערערו עליהם מצרים ויררשוה בני יהודה, ולכן מוזכר בירושת ארץ ישראל "גושן חזק" (יהושע טו, טא).

ועל פי זה מפרש התורת אהרן מדוע עשיית הישר והטוב גורמת לירושת הארץ, שהיות וקיבלנו את ארץ ישראל מכוח דינא דבר מצרא שהוא הישר והטוב, לכן עלינו

לכן נקבל עלינו להתחזק במידת הוותרנות וההתחשבות בשני, שנזכה אכן לעשות הישר והטוב, וטוב עין הוא יבורך, ומתוך וותרנות נזכה להתעלות ולקדושה עצומה, כי מי שהבריות נהנות ממנו ואוהבים אותו כך גם אוהבים אותו למעלה, ולחיות אהוב זה מתנה תמידית כי הקב"ה שמח להעניק טוב לאוהביו, ומידה זו נהנים גם בעולם הזה וגם בעולם הבא באופן מוחשי.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

נ. ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, שלא יאמר אותו צדיק

מהשכינה וידע בקטנותו להרוג בשמות הקדושים, ובכל זאת לרדת ממרום מעלתו להתייחס לקטנות צורכי הצאן.

כ משה רבינו ממרום גדלותו הרוחנית ועוצמת נביאתו, בכל זאת יטפל בעדינות ביהודי הרחוק והנמוך ממנו עד למאוד, שכפי שדאג במסירות לצרכי הצאן הגשמיים, כך יטפח וידאג לו לפרטי פרטים בגשמיות וברוחניות כראוי.

וכן כל מלמד למרות שהוא ברמה רוחנית ולימודית עצומה, בכל זאת עליו לרדת לצרכי תלמידו לפרטי פרטים בגשמיות וברוחניות **כי בזה גדלותו לסבול את צאן קדשים** ברמתם הנמוכה ומתוך אהבה עצומה.

שלא יאמר אותו צדיק ועינכם קיים בהם, ורכוש גדול לא נתן להם, וצ"ע למה לא כתוב אברהם?? **ויתכן** שנדע ש"צדיק" זה אדם גדול שדואג לא רק לרוחניות של עם ישראל אלא גם לגשמיות של עם ישראל.

וזה מתקשר למה ששאלנו **החביתא למסחא ויתכן הרב אלדר נתנון שליט"א**, מה גדלות משה בטיפולו המסור בצאן שלך בחר בו ה', וכי חסר גויים רשעים אוהבי חיות יותר מבני אדם, עיני ערך היטלר שליטף חיות ורצח יהודים??

ונראה לתרץ, שיתכן שמשה נמדד בצאן האם הוא מסוגל ממרומי גדלותו הרוחנית שאפילו בלידתו האירו פניו

נא. "ברכוש גדול" ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב וניצלתם את מצרים

וגם מה צורך לרש"י לציין זאת, אלא יתכן וכוונת רש"י "לשפחה המצרית" או מעם זר שגם היא גרה עמה בבית של הגבירה.

והחידוש הוא שיש ניצול מושלם מצרים כדברי הפסוק, שכביכול יהיה כאן גזל של כבשת הרש, שגם מהשפחה הענייה ישאלו היהודים את תכשיטיה הבודדים, כי גם השפחות המושפלות במקום להיות אחים לצרה שיתמכו בעם ישראל, גם הם התעללו בעם ישראל, ולכן גם בכור השפחה והשבי מתו במכת בכורות וכדברי רש"י שם.

ובעצם במקום גזל כבשת הרש, יש כאן גזל כבשת הרשע.

תלמידי חיקר מאיר בולג ני"ו טוען שבפשטות הכוונה של הפסוק שהמצרים ישאלו כסף וזהב לא רק ליהודים רגילים שהם עבדי מצרים בכללי (למנהלי עבודה ופקידים של המלך בבניה של פיתום ורמסס), **אלא** גם ליהודים שהם משרתים עצומים אליהם שמרגישים אדונים עליהם 24 שעות בימימה, בכל זאת גם לעבדיהם ומשרתיהם ישאלו המצרים למרות ההשפלה שבדבר.

אומנם רש"י כתב, מגרת ביתה – מאותה שגרה עמה בבית, ולכאורה לא מובן מה הוסיף כאן רש"י?

ויתכן שכוונת רש"י לא מהגבירה בעלת הבית המצרית, שא"כ היה צריך להיות כתוב "מאותה שגרה בביתה",

נב. מתי שאלו כסף מהמצרים

עם ישראל? ויש דעה שבאו לבקש את מה שהלוו והיהודים אמרו זה ארוז, והמצרים ויתרו להם, **וקצת צ"ע** שבזמן כזה שמתו בכוריהם והמצרים לחוצים שיצאו עדיין המצרים יבקשו את כספם?? **ואולי** פעמים יבקשו וקיבלו היהודים כסף, ובפעמים הללו היה זה בזמן שמתבע הדברים היהודים לא עריכים כסף מבחינת מעבם המיוחד לאחר חושך שמתו רוב רובו של עם ישראל, ולאחר בכורות שהם לאחר שטעמו מט' שערי קדושה ומתכוננים ליציאה מטומאת מצרים.

יש לעיין מתי שאלו כסף מהמצרים, ויתכן לפני מכת בכורות כי זריזים מקדימים למצוות, **אומנם** גם לאחר מכת בכורות כמשמעות רש"י שהמצרים נתנו להם כפול ממה שביקשו היהודים העיקר שיצאו כבר, וצריך עיון שהיהודים לא יצאו מביתם עד שהורשו ואז היו עסוקים בבצע והאם המצרים נכנסו לביתם של היהודים? **והאם** המצרים הלכו עד גושן ששם היו רוב עם ישראל כמובא במכות? **וגם צ"ע** שרש"י בפרשת מסעי כתב ומצרים מקברים שיהיו עסוקים בקבורה ולא יעקבו את

הוספות חדשות על הגדה של פסח

נג. וגם ערב רב עלה עמהם, מי הם?

משה בלי לשאול מה, אבל הם הראשונים שנפלו בחטאים במדבר, כי הם התחברו לעם ישראל רק בעת יציאתם ממצרים ויל"ע.

ערב רב, הצטרפו ביציאת מצרים מכל העמים, ומשה קיבלם בלי לשאול פי ה' כמופיע ברש"י, ואולי בדרך חידוש היו אלו צאצאי הגרים שעשה אברהם אבינו, ולכן קיבלם

נד. ארמי אבד אבי – מתי?

הגנת יעקב מפני עשו אצל הרשע עשו – איזה סוג הגנה זה?? שיעור בפוליטיקה??

מדהימה, וכך יעקב יחיה צדיק גדול יותר וכך יתרבה הברכה והעשירות התרוקנה מלבן, ממילא לבן הרשע נחפך

זאבן הכל פעל כשורה, אבל ברגע שיעקב פנה ללכת מלבן והעשירות התרוקנה מלבן, ממילא לבן הרשע נחפך לזאב ורצה להרוג את יעקב וכל יוצאי חלציו כי כבר אין לו חפץ בהם. ומדהים שלמרות שמשך 20 שנה!! לבן הרשע קידם את יעקב לדרגות עצומות בקדושה וביראת שמים וקדוק הלכה, כל זה נמחק כשנגמר לו האינטרסים האישיים שלו, לכסף!!!

כתוב באור החיים הקדוש בסוף פרשת תולדות שרבקה שלחה את יעקב ללבן הרשע כהגנה מפני עשו הרשע שאם יבוא עשו להלחם ביעקב אזי לבן יגן על יעקב.

זה מדהים שאצל לבן היה הגנה ליעקב מעשו!! וכי כוחות טומאה הגנו על כוחות קדושה?? וכי כביכול עשו כוחות הטומאה קואליציה עם יעקב וכך היה הגנה ליעקב מול רשע אחר – עשו??

זככה זה בפוליטיקה או אפשר לסמוך על רשע שמבטיח ועוזר ועוזר בעבר, כי הכל אצלו זה אינטרסים צרים, וברגע שירגיש שאין לו חפץ בכך הוא ינסה להשמיד אותך עם כל מה שעזר לך להקים לתפארת הכל לפח.

זאבן פרשה זו היא דרך חיים לדורות אך עלינו לנהוג עם הגויים, וככתוב במדרש רבה ע"י ט"ו שרבי ינאי היה לומד פרשת וישלח לפני שנפגש עם הרומאים, ואכן חייבים דעת תורה והרבה רחמי שמים!! לדעת מתי להתחבר כביכול ומתי לברוח כפי שיעקב קיבל ציווי מאמו שצפתה הכל להתחבר כביכול עם לבן הרשע.

עד יש לעיין, מתי התקיים "ארמי אבד אבי"?? מתי ביקש לבן לעקור את הכל?? ומצאתי תשובה לכך ברש"י דברים פ' לעקור את הכל: כשרדף אחרי יעקב, ויוצא לפי זה שרק אז עם תום 20 שנות חיי יעקב עם לבן רק אז ביקש לבן לעקור את הכל, וכל כך למה?? ואיך יתכן שקודם לבן שהוא יצר הרע כמובא בזהר ח"א קל' א' לא ניסה להרוג את יעקב, ומה גם שיעקב טוען לעשו שהיה ניסיון עצום לחיות עם לבן 20 שנה ובכל זאת לשמור את כל התרי"ג, ומדוע לא נחשב ניסיונות אלו לארמי אבד אבי – וביקש לעקור את הכל??

ומצד שני בזמן הנכון יעקב קיבל בזמן הנכון והראוי שכבר לא היה תועלת רק סכנה, ציווי מה' לברוח וגם היה צריך וקיבל הרבה רחמי שמים. וזה מה שכתב רש"י: ולא למדתי מדרכיו הרעים, שלא עברתי את ה' מתוך אינטרס כלשהוא אלא רק לשם שמים בלבד לא כלבן הרשע שפעל לקדמני ביראת שמים אך ורק לשם אינטרס גופני וחומרי.

אלא התשובה פשוטה היא, לבן אהב כסף וחמון כסף, וברגע שקלט שיעקב הצדיק מביא ברכה לעיר וללבן ממילא ולכן לבן שמר שלא יחרגו את יעקב, ולא עוד אלא לבן רצה שיעקב ישאר צדיק, כי אם יעקב יתקלקל אצל לבן ממילא כבר לא תזיח ברכה בזכות יעקב.

ודווקא בגלל שלבן היה אוהב כסף, לכן חשב לגרום ניסיונות קשים מאוד ברוחניות ליעקב כך שיעקב ימסור נפש להתקדש ולשמור על כל התרי"ג במסירות נפש

נה. מלמד שהיו ישראל מצויינים שם – שלא שינו לשונם

הוכחה מדהימה, "שירת הים" רובו ככולו דקדוק ברש"י, ולמה?

הוספות חדשות על הגדה של פסח

חטא, וידועים דברי רשב"י ששכינה נמצאת ביותר בלימוד עם תשב"ר, והיות והרבה מלמדים מדלגים על דברי רש"י הקשורים לדקדוק או מקצרים בהבנתה או במסירתה לתלמידים, אם כבר יש כיתה שכן מתאמעת ללמוד רש"י בדקדוק בפרט על השירה שיש בה סגולות נפלאות ביותר לאומרה כראוי בכונה ואולי גם בדקדוקה, אם כן יתכן שאם נבקש מרש"י הקדוש שיהיה עמנו אולי אכן רש"י הקדוש יהיה עמנו בשיעור.

ויתכן שהיות ועם ישראל הבין וידע פירוש המילים ודקדוקם המורכב, זה מוכיח שלא שינו לשונם ובזכות זה זכו ליציאת מצרים ששיאו היה קריעת ים סוף, ולמרות שרש"י כותב שאמרוהו ברוח הקודש בכל זאת לא הגיוני שברוח הקודש אמרו שירה שאמורה להיות בשמחה עצומה בלי שיבינו מה שהם אמרים, וזאת למרות גם לשיטה שאמרו אותה ברוח הקודש..

מה פשר הדבר שרוב דברי רש"י בשירת הים הם דקדוק המילים ושורשם ובניינו ופעלם בלשון הקודש? כאשר הייתה ציפייה לי ולתלמידי הרבים שרש"י יביא מדרשים המתארים וממחישים את ניסיון הים שהיו פי 5 מניסים מצרים.

והאמת ניתנה להאמר שאני מלמד תלמידים מצויינים בכיתה ז' בת"ת תורת אמת ב"ב ולימוד דקדוק בלשון הקודש בשעה האחרונה ללימודים לא קל הוא לתלמידים.

ויאמר לשבחם שלמרות הקושי הם הקשיבו והוסיפו הארות נפלאות וחידושים מיוחדים, וליתר חיוזק אמרתי להם שכידוע האומר דבר תורה בשם נפטר שפתותיו של הנפטר דובבות בקבר, והיות הלימוד התורה החביב ביותר הוא לימוד תורה של תינוקות של בית רבן שלא

נו. ובני ישראל פרו וישרעו ויקצו מפני בני ישראל

האם המצרים פחדו מריבוי עם ישראל שמסכן אותם? או אנטישמיות אמיתית

קודם רצוני להודות לתלמידי היקר **שמואל לויני** מ"ת תורת אמת ב"ב בפרט ושאר כל התלמידים בכלל, שזכיתם השנה תשפ"ב לחדש לכתוב חידושים רבים בחומש שמות בזכותם ובכוחם תוך כדי חידוד הדברים יחד.

ויותר מזה, אם המצרים רואים שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, שיתכן שהכוונה שאם לפני העבדות היו וולדות ששה בכרס אחד.

אבל לאחר גזירת העבדות זה נהפך ל60 בכרס אחד, בכדי להראות בדווקא למצרים שאתם רוצים למעטם על ידי עבדות קשה, אדרבא היא גורמת לריבוי עוד יותר עוצמתי - וכפי שמשמע בדברי רש"י, למה אז לא עשו שוב ישיבה להתבונן מה עושים עם בני ישראל, איפה טעינו? הרי העבדות לא פתרה את הריבוי אלא רק העצימה אותו?

והיה להם לשבת להתבונן שיש כוח על טבעי שנלחם בתוכנית הזדונית שלהם, ובכל זאת המשיכו ברוע של השעבוד ולא ישוב להתבונן שוב, כי היה נוח להם להתעלל ביהודים ברשעות.

וממילא הוברר הדבר למפרע, שלא הפחד של ריבוי העם זה גרם להם להעביד את עם ישראל, שאולי יש מקום להתחשב בהם קצת שרוצים להגן על עצמם מכל סכנה אפשרית, אלא הוברר שיש כאן שנאה לעם ישראל, וכפי שכתוב עוד לפני שישבו לגזור גזירות, "ויקם מלך

יש לתמוה, שמשמע בפסוק **שבני ישראל פרו וישרעו** שהתרבו 6 בכרס אחד מעל הטבע עוד קודם שקם מלך חדש במצרים אשר לא ידע את יוסף, ומצד שני כתוב אחרי הגזירות **"כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ"**, ומשמע שהעינוי הוא שגרם לריבוי עם ישראל מעל הטבע?

כמו כן קשה שמשמע לכאורה מהפסוקים שהריבוי מעל הטבע של עם ישראל גרם למצרים לפחד מעם ישראל שמתרבה ויקום עליהם למלחמה ויגרשם ממצרים, ואם כן למה הקב"ה עשה ניסים שיולדו כל הרבה יהודים מעל הטבע הרי זה כביכול גרם לאנטישמיות?? וכפי שמתואר בפסוק **"ויקצו מפני בני ישראל"??**

ונראה לתרץ, שאכן המצרים שונאו את עם ישראל גם בלי הסיבה של התרבות עם ישראל מעל הטבע, וההוכחה היא.

כי אם אכן הפחד שלהם היה אמיתי, למה לא גרשו את עם ישראל חזרה לארץ ישראל כשהם עדיין יחסית עם קטן, למה החליטו להעביד אותם בעבודת פרך? למה במקום להאיר פנים לעם ישראל, הם גרמו לכל הסיבות שעם ישראל ישנאו את המצרים וירצו נקמה במצרים על ההתעללות בעבדות פרך על לא עוול בכפם??

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ולבן מופיע בהגדה של פסח על הפסוק בפרשת כי תבוא, המספר בקצרה את סיפור יציאת מצרים, "וירעו אתו המצרים" כמו שנאמר "הבה נתחכמה לו", שהתברר כאמור קודם, שהפחד מפני בני ישראל היה נובע מאנטישמיות עטופה במילים של ביטחון האומה, והכל שקר וכזב, אלא רשעות אמיתית ושנאה תחומית לעם ישראל.

חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף – ופרש"י עשה עצמו כאילו אינו מכיר את יוסף, שלכן לא רצה לחשוב טוב על עם ישראל שיגנו על מצרים כפי שיוסף הגן ודאג למצרים בשלימות כפי שהרחבתי בפרשת ויגש על תוכנית יוסף לכלכל את מצרים בימי הרעב שהיא לשם ולתפארת.

נ. האם ילדו 6 או 60 בלידה

המיילדת העברית אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה.

ולפ זה, היות והולידו כשרצים ממש, א"כ באמת לא היה צורך במיילדת שתעזור בלידת הילדים כי קטנים הם מאוד ובקלות יצאו, ובלי צער לידה כפי שהיה בלידת קין והבל.

ואבן כתוב במדרש הגדול, שהסיבה שכתוב כפילות "ויעצמו במאוד מאוד", אמר רבי יוחנן "מאוד" לעולם הזה, "מאוד" לעולם הבא, שכך עתידים לפרות ולרבות לעתיד לבוא, וכפי שכתוב בנביא "הרה ויולדת יחדיו" (ירמיה לא, ז) ובגמרא שבת ל' עתידה אשה שתלד בכל יום שנאמר הרה ויולדת יחדיו, ובפשטות בהריון כה קצר בלי צער לידה כי תבטל בעולם המתוקן לעתיד לבוא, אם כן יולידו קטנים כשרצים, ויגדלו מהר כקין והבל, ואולי אם אכן כה קטנים יהיו בלידתן ממילא אפשר שיולידו כל יום 60 בכרס אחד, ואולי זה כוונת המדרש.

אבל אם אכן נולדו 60 תינוקות קטנים כשרצים, שלכן אין צורך במיילדת ללידה עצמה, אם כן מדוע טענו המיילדות לפרעה שהיולדות העבריות כחיות הן שיודעות לדאוג לעצמן בלידה, שהרי נמשלו לחיות יהודה לאריה וכו' כדברי רש"י, הרי פשוט יותר היה לטעון לפרעה שהם באמת שונים מלידת המצרים שהרי הם נולדים כשרצים קטנים שלכן אין צורך במיילדת?

ונראה לתרין, שהרי שבט לוי היות ולא היו בשעבוד ובעינוי של פרעה אלא למדו תורה, לכן הם לא היו בברכה של "פרו וישרצו" וכדברי הרמב"ן ששני שבט לוי לא היו בעינוי לכן הולידו לידות רגילות ולא ששה בכרס אחד, וכפי שיוכבד הולידה כל ילד בנפרד ובהפרש שנים, ובגלל שבט לוי הסבירו המיילדות שעם ישראל כחיות שלא זקוקים למיילדת בלידה שזה תירוץ טוב גם ללידה רגילה שהייתה בשבט לוי.

אבל האמת שהן שיקרו לפרעה כי באמת הן היו מיילדות וכפי שדקדק רש"י, שהן כמולידות, דהיינו שהן עזרו בתהליך הלידה ממש לכן הן כשותפות למולידות, ולא

לכאורה יש לתמוה מדוע לא נכתב בתורה את שמות המיילדות בשמן האמיתי יוכבד ומרים רק נכתב כינויים ליוכבד שפרה על שם שמשפרת את הוולד, ולמרים פועה על שם ששרה ומרגיעה את התינוק?

וזכנו כן יש לתמוה שהרי מרים בת 6 שנים הייתה בלידת משה, וכי כבר בגיל כזה הספיקה לצבור וותק שכבר תקבל כינוי?

אלא זה היה נס שכך כינו אותם בשם שפרה ופועה ולא בשמותם, כי כך פרעה האמין להם שאמרו שאימהות ישראל יולדות בעצמן בלי צורך במיילדת, ותפקידם של יוכבד ומרים הוא רק לשפר את הוולד ולשיר ולהרגיע אותו.

ואמנם יש עוד מקום להוסיף כאן, שהנה רש"י הביא דברי המדרש שבני ישראל פרו ישרצו שהיו יולדות ששה בכרס אחת, ואמנם הבן איש חי בספרו אדרת אליהו כאן הביא דברי המדרש שכל אחת ואחת ילדה ששה בכרס אחד, ויש שיטה במדרש שילדו ששים בכרס אחד, ואל תתמה שהרי עקרב שהיא מן השרצים יולדת שבעים ע"ש במדרש.

ואמנם במדרש רבה כאן כתב 6 או 12 ולא כתב ששים, ותמיהו מדוע הביא המדרש דוגמא ללידה של 6 מלידה של עקרבים שיולדים 70 בפעם אחת?

ואבן מצאתי בילקוט שמעוני שמות א רמז קסב' "פרו וישרצו", לדעת אמורא אחד אם לגדול שבשרצים מדמים אותם שילדו 6 בלידת עכברים, ויש דעה שאם לקטן שבשרצים אתה מדמה אותם, הרי עקרב יולד 60 ועם ישראל גם הולידו 60, ולפי זה היות ובמדרש רבה דימו ללידה של עקרבים הקטן שבשרצים ממילא ילדו 60 וכגרת הבן איש חי לכאורה.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

שזה תפקידם כמייילדות, לעזור לאחר הלידה ולא בשעת הלידה, ואדרבא בכך שהחיו את הילדים, זה עוד הזכיח שזה תפקידן כמייילדות לעזור כביכול אך ורק לאחר הלידה, ולכן פרעה לא כעס עליהם על שהחיו את הילדים במאכל ומשתה.

עזרו רק לאחר הלידה, ובכל זאת שקרו לפרעה ובטחו בה' שהיות וקיבלו כינוי שפרה ופועה בכוח זה הם ישכנעו את פרעה שהן לא עוזרות בלידה עצמה. ולכן לא פחדו להחיות את הילדים וכדברי רש"י שהחיו את הילדים שהיו מספקות להם מים ומזון, כי הן טענו

נח. ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי: דם מילה שכל אחד מל עצמו ועוד משך שעות היו חגורים עם תרמיל מוכנים ליציאה לדרך למרות הכאבים, ולמרות שיצאו רק בסוף הלילה.

נתנו עצמן ומלו ונתערב דם הפסח בדם המילה והקב"ה עובר ונוטל כאו"א ונושקו ומברכו שנאמר (יהזקאל טז) **ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגו' חיי בדם פסח חיי בדם מילה:** (שמו"ר יט' ו).

ולכאורה קשה מדוע לא עיווה הקב"ה בר"ח ניסן שעם ישראל יעשו ברית מילה, מדוע ברגע האחרון רק כשהתגרו מהקרבת פסח של משה רבינו רק אז מלו את עצמם?

ונראה שהקב"ה הרי אסר לצאת מפתח הבית, ויתכן שכל אחד מל את עצמו בבית ולא שאחר מל אותו, ולכן הוא בכאבי הברית התבוסס בדמו, וזה אומץ אדיר למול את עצמו, וזה רצה הקב"ה גבורה כזאת שיתגברו וימולו עצמם בכדי לקיים מצוות אכילת פסח.

וכתב רש"י נתן להם שתי מצוות דם פסח ודם מילה שמלו באותו הלילה שנא' "מתבוססת בדמיך" בשני דמים, ואומר (זכרי' ט) **"גם את בדם ברייתך שלחתי אסיריך מבור"**, ובעצם הפסוק בזכריה מדבר על הזכות של עם ישראל לגאולה העתידית שתהא בקרוב אמן, ומשמע מרש"י שהמסירות נפש המיוחדת שמלו עצמם בליל פסח, ויתכן הקושי העצום שכל אחד מל את עצמו ממש, זה הזכות לצאת מהגלויות בגלות בבל ולצאת מהגלות הארוכה בקרוב, וכדברי רש"י בזכריה.

עם ישראל נצטוו לקחת שנה בעשור לחודש ניסן לקרבן פסח, ונצטוו לשחוט את הקרבן ביד' ניסן ושיהיו מנויים קודם על אכילתו, ואסור לשום יהודי לצאת מפתח הבית כל הלילה של פסח, ולכאורה מאחרי ששחטו וצלו את הקרבן בערב כבר נאסרה היציאה מהבית.

ובציונים הללו שנאמרו למשה בא' בניסן, לא נאסרו לאכול פסח כשהם ערלים ולא נימולים, ולכן עם ישראל כולו שחט קורבן פסח ביד' וצלו אותו, ואומנם האיסור לערל לאכול בקרבן פסח כתב רש"י שביד' בניסן נאמרה להם פרשה זו.

ולפי זה מובן שעם ישראל לא מלו את עצמם לפני שחיטת קרבן פסח, ובכל זאת שחטו את הפסח כי בעת השחיטה לא ידעו שחייבים להיות נימולים לאכילת הפסח, והיות והם היו ערלים לכן הם היו אסורים באכילת הפסח.

וכתוב במדרש רבה, וכיון שעשה משה את הפסח, גזר הקב"ה לדי' רוחות העולם ונושבות בגן עדן, ומן הרוחות שבגן עדן הלכו ונדבקו באותו הפסח, **נכנסו כל ישראל אצל משה**, (ולכאורה זה היה ממש קצת לפני הלילה כי היה אסור להיות מחוץ לבית כל הלילה), אמרו לו בבקשה ממך האכילנו מפסחך מפני שאנו עייפים מן הריח. היה אומר להם הקב"ה אם אין אתם נימולים אין אתם אוכלים, מיד

נט. "הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם" – קושי השעבוד, ובכל זאת בלי מחלוקת.

לא תאספון לתת תבן לעם ללבן הלבנים כתמול שלשם, הם ילכו וקששו להם תבן

כמות שורות בניה כמו כשהיה להם תבן לבניה, מדוע פרעה הרשע לא גזר עליהם לבנות כפול שורות בבניין שבנו יותר ממה שהיו רגילים לבנות עד אותו יום??

ראתו הסבר נפלא מדוע פרעה הרשע כשרצה להכביד את העבודה על היהודים הוא גזר עליהם למצוא ולספק בעצמם את התבן לצורך הבניה ודרש מהם להספיק אותו

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ועבשתי כשבא משה לפרעה להודיעו על סיוע הגלות מיד פרעה חשב לגרום מחלוקת בכדי לגרום לאריכות הגלות, כי המחלוקת גורמת לאריכות הגלות.

וזמנה פלא עצום, פרעה התאכזב קשות!! כי לא כתוב על מריבה אחת בין יהודים על התבן, אלא היהודים חטפו מכות על שלא הספיקו אבל אף אחד לא נלחם עם חבירו על התבן.

ואדרבא בכך שעם ישראל לא נכנס למחלוקת למרות הניסיון הגדול והלחץ העצום בו היו למצוא תבן ולהספיק לבנות כמידי יום עוד בהיות התבן מסופק על ידי פרעה, זה הכשיל לגמרי את כוונת פרעה הרשע.

וזה גרם שעם ישראל תיקן את סיבת הגלות, ואדרבא בכך שעם ישראל נקט במידת הסבלנות ובריחה ממריבות ומחלוקת וכו' לתקן את סיבת גלותם שהיה במחלוקת דתן ואבירם והלשון הרע שאמרו בתחילת השעבוד.

ותירץ הגאון רבי יצחק בן רבי חיים מוולוז'ין שפרעה הרשע רצה גם לגרום מריבות ושנאת חינוס בעם ישראל כך שהיהודים יריבו על כל תבן שימצא.

ונראה להוסיף על דבריו הקדושים והנפלאים, שהרי ידועים דברי הרמב"ן שבגלל קושי השעבוד שפרעה עשה לעם ישראל לכן במקום 400 שנים בשעבוד ועינוי מצרים הם היו במצרים רק 210 שנים ומתוכם הם סבלו רק 86 שנים, ופרעה לא רצה להקדים את הגאולה לכן רצה לגרום מחלוקת בעם ישראל שזה ירחיק את הגאולה מעם ישראל.

וזכרנו שמשא רבינו בתחילת השעבוד אמר "אכן נודע הדבר", שכאשר ראה שיש מחלוקת ולשון הרע בעם ישראל שדתן ואבירם חכו זה את זה, והלשינו עליו לפרעה על שהרג את המצרי, טען עכשיו אני מבין למה נגזר גלות על עם ישראל.

ס. קושי השעבוד – תכבד העבודה ואל ישעו בדברי שקר

ויתכן שברגע שהרסו להם פעם I את האפשרות לחשוב טוב כי ריסקו אותם ומילאו ראשם בטרדות, זה כבר גרם נזק עצום לרוב עם ישראל, שלא יוכלו יותר להתעמק לטובה גם בזמן שהייתה מנוחה וסוף העבודה.

ועלינו להתפלל ולהשתדל שלעולם לא נגיע למצב של אובדן המחשבה מתוך טרדות איזמות, ורק לחיות ברוגע.

סא. איך משה מנע מחלוקת ושנאה בין יהודים?

ולמרות שלא כתוב במדרש במפורש, בכל זאת בפשטות משה מהלשון "ושב וישב להם סבלותם" ושאר לשון המדרש משמע שהחליף משאות, שמזקן לקח את המשא הכבד והעבירו לזעיר, ואת המשא הקל יחסית של הזעיר נתן לזקן, וכן לנקבה לקח מהזכר את העבודה הקלה כיאה לנשים ומנשים העביר את הקשה לזכרים.

ואם כן פלא עצום וכי המצרים הסכימו להקל במשא מחצו עם ישראל, שהרי חצי זה זכרים וחצי זה צעירים??

ויתכן שאכן כן, שהמצרים רצו לשבור בכך את אחדות ישראל, וליצור שנאה בין היהודים, שהזקנים והילדים והנקבות יקנאו בצעירים שקיבלו משא קל, וזה יגרום להם לריב ולהתקוטט, וזה הייתה פסגת השאיפות של

תכבד העבודה בכדי שלא יוכלו לחשוב כלל, אבל גם בזמן של המכות שהתחיל חופש חלקי בהתחלה ובסוף היה להם חופש מושלם בכל זאת רוב עם ישראל לא רצו להיות עבדי ה', וכל כך למה?? הרי כבר היה להם זמן רב לחשוב??

כתוב במדרש רבה ל' ב' "כי פועל אדם ישלם לו" זה משה, שכתוב (שמות ב) "ויהי בימים ההם ויגדל משה וינא אל אחיו וירא בסבלותם", מה ראה? ראה משוי איש על אשה ומשוי גדול על קטן ומשוי בחור על זקן, ושב וישב להם סבלותם בין איש לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן, דהיינו משה סידר משאם לפי היכולת.

אמר לו הקב"ה אתה ישבת לבני סבלותם, חייך שאתה עתיד לישב ולפרש לבני נדריהם בין איש לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן, **ככתוב**: "וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל איש כי יפליא לנחור נדר בערפך נפשות לה".

הוספות חדשות על הגדה של פסח

לפרעה מלך מצרים, וכך גם גרם שיהיה ליהודים סיפוק מעבודתם הקשה, כי אם רק החליף משאאתם למרות שעבדו בלי תועלת כאשר הכל קורס מיד, אז שקוף היה הדבר שרצונו של משה לעזור ליהודים ולא לדאוג לפרעה, כי ממילא אין לפרעה תועלת מכוח העבודה, כך שאין צורך לנצל את מלוא היכולת מכלל העובדים, אלא רק להתעלל בהם ולסכסך בניהם?

והיות וכך דאג משה לעם ישראל, לכן זכה משה רבינו, שכשדיבר על ערך גבר ואשה צעיר וזקן, למרות שכביכול יש פגיעה בערכים השונים, בכל זאת היהודים שידעו שמשה רבינו העריך כל גיל ואת הזכרים והנקבות לטובתם בזמן גלות מצרים כך קיבלו בהבנה ובהסכמה את הערכת משה רבינו בערכם הכספי בנדרי ערכי עלי, למרות ההפלות הנוגעות בגיל ובין זכרים לנקבות.

וזה מזכיר לי את העצה שבס"ד ה' נתן לי לנהוג על פני בוינוך תלמידים, שכל יום להתקשר לאחד החורים ולשבח את בנו, והחורים מופתעים לטובה כי התרגלו שאם מתקשרים מהתלמוד תורה בדרך כלל זה לרעה, ושינוי זה מרענן ויוצר אורח נעימה ומעודדת מאוד בביתו, ובדרכי נועם התלמידים לומדים כי יש חיבור חיובי מושלם בין חרב לחורים והילד באמצע מחזיק באהבה בלי אפשרות לברוח כביכול, וגם אין לו צורך לברוח מחיימות האהבה והערכה.

ואם בכל זאת פעם ביוכל יוצא שיש צורך להתקשר לרעה לחורים או החורים מאמינים לרב, כי אם חרב שתמיד משבח הפעם דיבר לרעה סימן שזה אמיתי ומתוך אילוץ אחרון הגיע למצב בו התקשר לרעה ובוודאי רק מתוך דאגה אמיתית ורצון לעזור לילד לחזור לדרך הטובה והמעוינת כראוי לו, וכאמור החורים לא יאמינו לבגס אם יטען חרב מחפש אותי לרעה, ויותר מזה התלמיד בעצמו לא יטען זאת כי הזכח לו שהרב אוהב אותו ומחפש רק את טובתו.

סב. קושי דווקא לפני הישועה

אלא כפי שכתוב בפרק מג' "כי אני ה' אלקיך קדוש ישראל מושיעך נתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתך: מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתך ולאמים תחת נפשך".

שכוש שנוצחו ומתו הם שימשו לכופר נפש על חטאי עם ישראל, כשם שמתו צבא פרעה בים סוף והם שמשו ככופר נפש על ישראל למרות שהללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז.

ובעצם מה שהיה נראה חלק מפיחד יותר, זה עצמו היה חלק מתהליך הגאולה וההצלה, ומלבד זה כתוב ב**ברש"י** פרק מז' י"ד שעם ישראל זכה בכל השלל ברכוש ועבדים שצבא אשור לקח עמו מכוש לירושלים.

מצרים, כי באמת לא הייתה מטרה של בנייה למצרים, כי הם העבירו את היהודים עבודת פרך, במקום שבונים ומיד הכל מתמוטט, כך שלא יהיה ליהודים סיפוק מהעבודה.

ומשה רבינו כאשר גדל בבית פרעה הנוגשים המצרים לא ידעו שהוא לטובת היהודים, וכשהיה צריך לחשוב איך להחליף את המשאות שיתאימו לכוחו של כל אחד באופן ראוי כפי כוחו, כך שלא תיווצר שנאה בין היהודים מחמת חוסר ההזננות הזועק לשמים, ומשה רבינו הציג זאת כביכול דאגה אמיתית לעבודה מושלמת מקסימלית של ניצול כוח העובדים כראוי להם, והיה עליו להתעלם ממטרתם הזדונית, ולדרוש שמה שהחליף יישאר כך תמיד ולא רק כשהוא בשטח.

ויתכן ששילב בהחלפה זו גם דרישה שישנו את מקום הבניה למקום יציב שיהיה כביכול תועלת בעבודה

בספר ישעיהו לי מסופר על חזקיהו שקיבל נבואה מישעיהו שאין לו מה לפחד מרבשקה שליח מלך אשור שבא להילחם נגד ירושלים, כי הוא יעזוב אתכם בכדי להילחם נגד כוש ומשם יחזור מיד להילחם בירושלים, אבל בסוף עתיד ה' להשיבו לארצו ושם יפול בחרב: וכך באמת היה שליח אשור אמר שיחזור מכוש מיד חזרה להילחם בירושלים ואין לישראל לשמוח לפני הזמן.

ולטארה מה הסיבה שצבא אשור פרשו לזמן קצר להילחם בכוש, הרי זה לא גרם להם לחזור חזרה לאשור, אלא אדרבא הם חזרו מכוש בניצחון גדול נוסף וזה הפחיד עוד יותר את עם ישראל, כפי שמופיע בפרק שחזקיהו נבהל מאוד ושטח את המכתבים המפחידים שכתב רבשקה בבית המקדש והתחנן אל ה'?

יש שמתים כאשר כל חייהם ציפו לישועת ה' ולא זכו בחייהם לישועה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

חשוב לציין שלמרות שמעוזה לשבח את ה' בעת הישועה, אבל בלי ספק רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו, זה מה שה' רוצה!!!

ואם יהודי מת בלי לראות בישועה, הרי שעשה רצון ה' בלי לקבל שכר בעולם הזה, אלא רק רצון ה', וממילא כל קוויץ לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, יזכה אותו מקווה שעשה עד יום מותו רצון ה' לקוות ולייחל לחסדו, לראות בטוב השם בארץ החיים, תמיד ולנצח, וישמח ויקבל שכר בשלימות על שלימות עבודתו בחייו גם כאשר ארה שמת בלי לראות בישועתו, כי זה ניסיון קשה מנשוא ומעטים מצליחים עד רגע אחרון של חייהם לקוות לה' למרות שאין תקווה טבעית, וגם כשרואים רגע מיתתם הם שמחים שקיזו לה' שזה רצון ה'.

לכן קוה אל ה' חזק ואמץ לבך ושוב קוה אל ה'!!!

סג. קושי השעבוד – וישמע אלוקים את נאקתם

ויראו את אלוקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר

אך קצת צריך עיון, מדוע אצל הקב"ה עריכה הלבנה להיות מונחת כל הזמן כביכול תחת רגלי הקב"ה, גם לאחר שעם ישראל נגאלו?? שהרי כלפי ה' גלוי וידוע שכל הגלות טובה היא לעם ישראל, וברור לבורא יתברך שסיבת קושי השעבוד הייתה לטובת גאולת ישראל, ודוחק לפרש שרק לשעה הייתה מונחת אך ורק שיראו אותה אצילי ישראל??

לכן נראה לפרש עוד, וכפי שכתבתי באריכות בפרשת שמות על סיבת גלות מצרים, ונבאר העניין על פי שאלה אחרת, מדוע הקב"ה אמר למשה בעת בשורת גאולת מצרים שיאמר לעם ישראל "אחיה אשר אחיה", שמשמעותו אחיה בגלות זה עם ישראל וכן אחיה עמם בגלות עתידה, והרי על זה טען משה מדוע להפחיד עכשיו בסיום גלות מצרים את עם ישראל שצפויים עוד גלויות?? והסכים עמו ה', ולכאורה מה סבר ה' תחילה וסוף?? הרי ה' לא אדם הוא שיתנחם?

אלא יתכן לתרץ שה' רצה בעת גאולת ישראל מגלות מצרים שידעו עם ישראל את סיבת גלות מצרים וכפי שכרת ה' עם אברהם בברית בין הבתרים, שהיא משמשת לסיבת גאולת ישראל המובטחת בכל מצב בגלות האחרונה.

וזה אחיה אשר אחיה, שהקב"ה כביכול הכניס את עם ישראל כשהיו קדושים וטהורים לגלות גשמית ורוחנית שממנה נכנסו למט' שערי טומאה, וזה הסיבה והוכחה שהקב"ה נתן לאברהם אבינו בברית בין הבתרים שלפיכך מחוייב הקב"ה מלבד לגאול את ישראל ממצ' שערי

מוצא בחזקוני, לבנת הספיר לשון לבנה, אמר ר' עקיבא עבדי פרעה היו דוחקים ומכים את ישראל שיעשו תוכן לבנים בכפל – (קושי השעבוד) שנאמר "ותוכן לבנים תנו" והמצרים לא היו נתנו להם תכן, והיו צריכים לקושש קש במדבר, ואותו קש היה מלא קוצים, והקש דוקר פוצע את עקביהם, והיה הדם מתבוסס ומתערב בטיט.

ורחל בת בנו של מתושלח הרתה ללדת ורומסת בטיט עם בעלה, עד שיצא הולד ממעיה ונתערב עם הלבנה, והייתה צועקת על בנה, ועלתה צעקתה לפני ה', וירד מיכאל ונטלחו והעלהו לפני כסא הכבוד, ועשה אותו מלבן ונתנו למטה מרגליו של ה', הוא שנאמר "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר", פירוש לבנה שנעשית משפיר היולדת.

אומנם רש"י כתב באופן דומה: כמעשה לבנת הספיר – (סוטה יב) היא היתה לפניו בשעת השעבוד לזכור צרתן של ישראל שהיו משועבדים במעשה לבנים: – משנגאלו היה אור וחדוה לפניו:

ובפשטות אצילי בני ישראל ראו דווקא זאת בכדי ללמדם שקושי השעבוד הפך לטוב, בכך שבגלל קושי השעבוד הקב"ה קיצר את זמן הגלות מ-400 שנים ל-210 שנים, ולכן לבנה זו זוהרת כי התברר שהקושי היה לטובה, וחשוב שאצילי בני ישראל יראו זאת ויספרו לדורות הבאים ששיא הרע והקושי מתברר לנקודת האור המפנה החיובי.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

שמסיים שכך יעשה לנו הקב"ה לעתיד לבוא בזמן הגאולה.

ואמנם עדיין קצת סיוע יש לנו מטענה זו שטען אליהו גם בעת אריכות הגלות, וכפי שכתב המהרש"א ד"ה **נתמוטטו** שודאי אין זה טענה אמיתית במשפט שהרי נתנה הבחירה לאדם וכמו שנאמר **קידושין** (ל ע"ב) בראתי יצר הרע בראתי תבלין שהיא התורה שאל"כ הותרה הרצועה ואין כאן שכר ועונש, אלא הכוונה **שיש לנו פתחון פה וטענה קצת במשפט שלא נתמוטטו לגמרי במשפט** על שברא לנו יצר הרע שגורם לנו עונות וחטאים וראוי להיות זוכם בדין אחר שיענשו על חטאם, ואולי גם בעת תשובה בפרט בימי הרחמים והסליחות הקב"ה שמח להשתמש בטענה זו בכדי להקל את התשובה מיהודי ששב לה' בכל לבבו.

ואולי לכן לבינה זו שביטאה את קושי שעבוד מצרים נמצאת תמיד תחת רגלי הקב"ה כביכול, בכדי שיהיה לזיכרון תמיד לפני ה', ללמד זכות על עם ישראל לקבל תשובתם בנקל בזכות גלות מצרים שהקב"ה בגללה התחייב להגביה את עם ישראל מטומאתם באחרית הימים וגם על ידי תשובה כל ימי הגלות וכנ"ל.

ולבינה זו שהייתה עשויה מתערובת דם האירה בעת גאולת ישראל ממצרים ובעת מתן תורה, כי אז עם ישראל שב בתשובה וקבלו עליהם "**נעשה ונשמע**" את כל דברי ה' ותורתו, והיו כאיש אחד בלב אחד, וכך הפכו את מט' שערי טומאה למט' שערי קדושה בעבודת עצמם במט' ימי ספירת העומר.

וכדוע תשובה מאהבה הופכת עבירות למצוות, וכך מונחת לבינה זו מאירה את פתחי התשובה לכל יהודי שיבוא ויתקרב לאור פני ה' שגם לו יתהפכו עוונותיו לזכויות אמן ואמן.

ולפי זה, דברי ה' אחר לא ישונו ריקם, מה שאמר הקב"ה למשה "**אחיה אשר אחיה**", שרצה ה' שעם ישראל ידעו סיבת גלות מצרים שהייתה בכדי לזכות את ישראל ליצאת מטומאתם בגלות האחרונה וגם בעת חזרתם בתשובה, זה הועבר לעם ישראל בעת מתן תורה, כאשר ראו אצילי העם את הליבנה תחת רגלי ה' שמסמלת שזכות גלות מצרים תאיר לעם ישראל ותזכה אותם גם בגלות הארוכה שתסתיים בקרוב ממש בימינו אמן, וגם על ידי תשובה בעת הגלות הארוכה וכאמור.

טומאה של מצרים למט' שערי קדושה כפי שאכן ה' עשה ביציאת מצרים.

אלא גלות מצרים היא סיבת התחייבות הקב"ה לגאולה העתידה גם בלי זכויות לעם ישראל, שהקב"ה ינקה את עם ישראל מכל חטאיהם, למרות שלא הוגן שהיהודים חטאו והקב"ה ינקה, בכל זאת היות וכביכול הקב"ה בגלות מצרים גרם לצדיקים להגיע למט' שערי טומאה שכל המפרשים נזעקו על כך!!

וכפי שהרחבתי בפרשת שמות, ולכן הקב"ה ינהג לא לפי הכללים ההגיוניים להוציא את ישראל מטומאתם בגאולה העתידית למרות שאז החטאים היו באשמתם ולא בגורת ה' כבגלות מצרים, וזה כמידת מידה כנגד מידה שיתעלו לגאולה מטומאה לטהרה למרות שלא מגיע להם בזכות מעשיהם כי אשמים הם, אלא למען שמו של הקב"ה באהבה כהבטחה שניתנה לאברהם בברית בין הבתרים.

וזהו בדומה ליסוד דברנו מובא ב**גמרא** פרשת לא' כתוב שאלוהו טען לה' "**ואתה הסבות את לבם אחורנית**" – ולכן ויהודים חטאו, והקב"ה הודה לו – "**ואשר הרעותי**", ואמנם הבחנתי בדקדוק דברי רש"י שהקב"ה הודה לאלוהו לא מיד אלא לאחר זמן, ולכאורה למה הקב"ה לא הודה מיד??

אלא נראה המשמעות היא שהודאת הקב"ה לא הייתה על כל דור ודור שכך נחשוב שבני אדם לא אחראים על חטאים שעשו, אלא טענה זו של אלוהו מועילה לעתיד לבוא ככתוב בתחילת אותו פסוק "**ביום ההוא**" שהקב"ה יכפר ויתקן את עם ישראל לקראת הגאולה השלימה למרות שאין להם זכות, וכפי שהתחייב הקב"ה לאברהם בברית בין המצרים וכנ"ל.

והגמרא מביאה 4 פסוקים בעניין זה, וכפי שמסביר זאת הבן איש חי בספרו **אורת אליהו** שהפסוק הראשון "**ביום ההוא** אספה הצלעה והנדהה ואשר הרעותי" מבואר שביכולת הקב"ה מאשים את עצמו בחטאי עם ישראל בגין היצר הרע, והפסוק "**הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל**" מלמד שהקב"ה יכול להסיר את היצר הרע מעם ישראל, והפסוק השלישי "**וחסירותי את לב האבן מבושרכם ונתתי לכם לב בשר**" בפסוק זה הקב"ה מבטיח שאכן יסיר את היצר הרע שלא נחטא יותר לה',

והפסוק האחרון שהביא רב פפא "**ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחוקי תלכו**" פסוק זה מלמדנו שהקב"ה מבטיח גם שיגרום לנו לקיים את המצוות ולא רק שנתרחק מעבירות עת"ד, וכן משמע במהרש"א

הוספות חדשות על הגדה של פסח

סד. למה משה לא סיפר לעם ישראל על שפרעה יקשה את לבו וממילא ההכזבה לא תהיה כה קשה?

ועד תשובה בדבר, שבזה ראו את גדלותו של עם ישראל שלמרות האכזבה הקשה בכל זאת רק דתן ואבירם התחצפו נגד משה רבינו, וכל עם ישראל לא שמעו למשה רק מחמת מקוצר רוח, ולא כי חשבוהו לשקרן למרות אכזבתן הקשה, ורק דתן ואבירם ששנאו את משה רבינו שביקשו להורגו רק הם בלבד התחצפו.

יתכן, כי אז עם ישראל כשרואים קושי השעבוד ואיך פרעה מתעלם מטענתם העודקת איך יספיקו לבנות אותו כמות והספק בלי חומרי בניה, ואת החסר ימלאו על ידי דחיפת בנייהם התינוקים במקום לבנים, זה היה גורם לעם ישראל להתמרד בכוח נגד פרעה ואז יתכן והיה נשפך דם רב מישראל, ואת זה רצה ה' למנוע.

סה. ואת לחצנו זו הדחק – ואת צעקתם שמעתי, באה אלי

וזנה הקב"ה כאן גילה למשה על קושי השעבוד שיהיה בעתיד בגלל שליחותו, ולכן כתוב כאן כפילויות של שמעתי ובאה אלי וראה ראיתי וידעתי.

ואמר הקב"ה למשה לכן "ועתה לכה אשלחך אל פרעה", שלמרות שלפי חשבון פשוט לא נשלם 400 שנה במצרים, בכל זאת בגלל קושי השעבוד אני שולח אותך עכשיו לפרעה לגאול את ישראל.

ואכן בלשון "ועתה" אמר הקב"ה למשה תשובה על שאלתו מדוע היה קושי השעבוד בעקבות שליחות משה לפרעה במקום שיהיה טוב לישראל.

וענה לו ה' "עתה" תראה, שעכשיו יגיע הגאולה במקום בעוד 190 שנה לפי החשבון הפשוט של 400 שנה שאמורים להיות בפשטות במצרים ולא מלידת יצחק וכאמור קודם.

והקשה תלמידי חיקר שמואל קרמר נ"ו שאיך יתכן שהקב"ה גזר 400 שנה ובסוף זה לא כפשוטו אלא בפלפול שזה מתחיל מלידת יצחק??

ועיניו לו שכמו שהשעבוד השתנה מהפשטות של העבדות שנגזרה כי נהיה קושי השעבוד, כך אורך השעבוד השתנה מפשטותו ונחשב מימי יצחק, והוסיף תלמידי חיקר מאיר בולג נ"ו שהקב"ה ידע שכך יהיה אז בעצם זה היה הגזירה מלכתחילה.

הקב"ה אומר למשה בפרק ג' בפסוק ז' "ואת צעקת שמעתי", ולאחר מכן בפסוק ט' כתוב "ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי, וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אותם", ולכאורה מדוע כתוב כביכול שמעתי פעמים וכפילויות לישון "ראיתי"?

ובהגדה של פסח דרשו "ואת לחצנו", זו הדחק. כמה שנאמר, "וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אותם".

ולכאורה הכוונה לקושי השעבוד שפרעה הכביד כשכעס על משה שביקש לשחרר את העם ל3 ימים, ודרש מעם ישראל להשלים את אותו הספק ואותו מתכונת האבנים בבניה גם כשהפסיקו לתת להם חומרי בנייה, וכשהיה חסר דחסו המצרים תינוקות יהודיים בבנייה.

ובעצם וכפי שכתוב במדרש רבה שה' אמר למשה שיהיה קושי השעבוד בכדי לצמצם את אורך הגלות שבמקום 400 שנה במצרים זה יצטמצם ל210 שנים, ולכן כתוב כאן כפילות שמעתי, כי ה' שמע את העבר שצעקו על העבדות ועל גזירת הבנים שזרקו ליאור ועל שחיטת התינוקות באמבטיה של פרעה המצורע, וגם שמיעה על העתיד כאשר יהיה קושי השעבוד.

סו. וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה – נצטרע פרעה – מעלת עם ישראל שהתגלתה בעת צרעת פרעה והיא סיבה לגאולה

נהיה מצורע החשוב כמת, ורחץ לרפואתו בדם של ילדים יהודים, ולכן בני ישראל נאנחו וצעקו.

כתב רש"י שפרעה לא מת ממש שא"כ למה עם ישראל נאנחו והצטערו הלא באבוד רשעים רינה, אלא שפרעה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ואולי הכוונה שנאנחו שעושים את ילדיהם לעבודה זרה של מולך.

ותחילה הייתה סבור שעם ישראל למרות שעבדו עבודה זרה בכל זאת לא האמינו בפרעה שהוא אליל כי ידעו שהראיה של פרעה שהוא אליל בכך שהנילוס עולה לקראתו, זה רק בגלל ברכת יעקב שבירך בזה את פרעה.

אבל בעצם כל עבודה זרה שקר הוא, ועם ישראל חונך מימי יעקב שאין ממש בעבודה זרה, ובכל זאת היצר החטיאם לעבוד עבודה זרה.

ולכן יתכן שעדיף לפרש שעם ישראל לא רצו להיטמאות יותר בטומאת עבודה זרה ולא להקריב ילדיהם למולך אפילו לא לפרעה אלא אפילו לא בין 2 מדורות שזה המולך הרגיל.

וחקשה תלמידי חיקר ישכר גולדברג נ"ו שאיך יתכן שעם ישראל היו במט' שערי טומאה ובכל זאת לא נטמאו במולך שהיא שיא העבודה זרה, וא"כ אולי נחסר במט' שערי טומאה??

ותרענו לו, שהנה כתוב שעם ישראל לא חטאו בזנות שהיא מאבות הטומאה של דורינו, וגם לא בלשון הרע, ובכל זאת הם היו שקועים במט' שערי טומאה גם בלי טומאות מרכזיות אלו.

ואכן מצאנו בנביא **הושע פרק יג' פסוק ב'** "הם אמרים זבחי אדם עגלים ישקון", שעבודת המולך היא שיא העבודה זרה ומי שמנשק עבודה זרה קטנה שהכין בבית זה שווה לערך הגבוה ביותר של ע"ז כעבודת המולך – מצודת דוד.

סז. ויזכור אלוקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב

וכפי שפירשתי מה שאומרים בתפילה וזכור חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה, והגאולה אכן רק למען שם ה' כמבואר בתורה שיגמר זכות אבות לפני זמן הגאולה, אבל בכל זאת הקב"ה זוכר חסדי אבות להחשיב אותנו כבני האבות למרות מרחק הדורות וההבדל הרחוק העצום.

ואולי לכן כתוב **בחיי אדם** ששותים יין אדום לזכר הדם, ואני סברתי זכר למכת דם, ואם כן אולי עדיף יין לבן כי ליהודים היה נס שהיה מים ולא דם,

ושאלו תלמידי חיקרים ממה ז' תורת אמת ב"ב שחרי פרעה עשה עצמו אליל שאפילו אינו נזקק לצאת לצרכיו, ולכן התאפק יום יום במשך שנים, ורק פעם ביום בהשכמת הבוקר מוקדם היה עושה צרכיו בנילוס כדברי רש"י.

ואם כן היה לפרעה להצניע עד כמה שאפשר את מחלתו שהצטרע, ובוודאי לא לרחוץ בדם ילדים יהודים שנזעקו והתפרסם הדבר ביותר??

וראיתי תשובה בספר **באר בשדה** שפרעה טען שהאמבטיה של דם הילדים היה כהקרבת מולך לעבודה זרה, ואולי כלול בתשובתו שפרעה טען שהוא האליל אינו חולה אלא הוא מייצר כאן חיבור עם ישראל בעוצמה לעבודת המולך שהיא העבודה זרה בעוצמה החזקה ביותר.

ויחכן שעם ישראל בכו כי לא רצו לעבוד עבודה זרה של מולך, ולמרות שעם ישראל עבדו עבודה זרה במצרים והיו שקועים במט' שערי טומאה בכל זאת לא רצו להכעיס עוד יותר את בוראם, כיוסף משיא

שמובא בילקוט שמעוני בראשית קטו' שהרומאים לא העיזו להיכנס לבית המקדש, אמרו מי שיוציא הדבר הראשון שלו יהיה, ויוסף העיז והוציא את המנורה, טענו לו הרומאים אין דרכו של אדם פשוט להשתמש בכלי כזה מפואר, תן לנו את המנורה וכנס שוב וקח לך חפץ אחר, ואז יוסף משיא סירב! ואמר: די לי שהכעסתי את בוראי פעם אחת!! ופיתו אותו ולא עזר בסוף עינו אותו ומת ביסוריים, יצאה בת קול ואמרה "**יש קונה עולמו בשעה אחת**".

ואולי זה הכוונה שעם ישראל נאנחו מן העבודה, וכי מה הקשר עבודה!! הרי בכו על שרועצים את ילדיהם, אלא

יתכן שהיות וכאמור במאמר הקודם שעם ישראל למרות שחטאו בעבודה זרה והיו שקועים במט' שערי טומאה בכל זאת נעצרו ולא רצו לחטוא יותר, ובכך בעצם הם גרמו לפרעה בושות שהוא נחלה ולא העליח להחטיא את עם ישראל בשיא העבודה זרה שהיא עבודת המולך.

לבן "וזכור אלוקים" – ולכאורה תמוה וכי יש שכחה לפני כסא כבודו? אלא זה עורר זכות אבות שבכך עם ישראל התחבר לאבות הקדושים שיחשבו כבני האבות הקדושים, ולכן ה' חייב לגאול את בני האבות מהגלות.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

להתרפאות מצרעתו, ואולי כי בדם זה כאמור הוכח שעם ישראל לא עובד עבודת המולך, וזה שימש להם זכירת זכות אבות כאמור.

אבל בלומדי עם תלמידי המצוינים בכיתה ז' בת"ת תורת אמת ב"ב, ראינו בחזי אדם כלל קל' שיין אדם זכר לאמבטיות הדם שהיה פרעה שוחט מילדי ישראל

ויישר כוח לתלמידי היקרים השותפים במאמר זה: מאיר בולג, עיון בירמן, דניאל זרחן, אשר קוק ני"ו

סח. גדול ועצום – האם הברכה גרמה לקללה ולשנאה שהביאה לגלות?

ונראה לתרץ בפשטות עצובה, שהגויים בשנאתם ימצאו תירוץ אחר לשנאת היהודים, במקום להתחבר להיהודים שה' איתם ושמצליחים מעל דרך הטבע, הם ברשותם יהפכו זאת לסיבת לשנאה, כמו שסבלנו במשך כל ההיסטוריה, למשל במגיפה השחורה שראו שאצל היהודים מתים פחות לכן האשימו את היהודים בהרעלת הבראות, ויהודים רבים נרצחו בגלל זה,

ולכן זה לא נחשב קללה מהברכה אלא מלמד אותנו על האנטישמיות, שבמקום לדון לטוב כראוי להתחבר למצליחן הם מפרשים זאת לרעה.

לסאורה בברכה הזו שהיו יולדות ששה או 60 בכרס אחד, זה עצמו גרם לקללה, שלכן המצרים פחדו שהארץ מלאה אותם, ואז פחדו פן ירבה ונוסף גם הוא על צרנו וכו', ואיך מהברכה נהפך להיות קללה?? והלא בתפילות של ברכת כהנים שלא יצא קללה מהברכות.

וכי תאמר שזה לא לשבח ישראל אלא חלק מהקללה, הרי בתחילת הפסוק כתוב "ויהי שם לגוי", וכתוב בהגדה שהכוונה שהיו ישראל מצוינים שם, וזה לשבח שלא שינו שמם לשונם ולבושם??

סט. ויבן ערי מסכנות לפרעה את פיתום ואת רעמסס, ויתנו עלינו עבודה קשה.

את ערי האוצר הם בנו כאשר פרעה התחנף וביקש עזרה בבניה בפה רך, וכמובן לשנע יהודים לבניה במקום שנהרס מיד בפשטות לא היה סיכוי שהיהודים יאמינו לפרעה על צורך בבניה שכזו,

ואחר כך כשפרעה כביכול התהפך לרעה הם נאלצו בכפיה לבנות את פיתום ורעמסס בניינים שקורסים, ואחר כך עבודת פרך – שלא הורגלו לה, שאשה עשתה עבודת גברים וגברים עשו עבודת נשים, שזה גם לעשות צחוק ולבזות את היהודים.

יש חוקרים שדנים האם היהודים בנו את הפירמידות, ויתכן שאכן בתחילה בנו היהודים ערי מסכנות – אוצר, שזה פיתום ורעמסס – הפירמידות שאכן טמנו שם את סודות ואוצרות מצרים, ואחר כך פרעה התהפך לכפות עליהם עבודה קשה, שנתן להם לעבוד בלי תועלת במקום שהאדמה ממוטטת כל הנבנה שם.

אבל ממחלוקת רב ושמואל בגמ' סוטה יא' משמע שפיתום ורעמסס הם בניינים הקורסים, ויתכן שהפסוקים מחולקים 3, שבהתחלה בנו ערי מסכנות שהם ערי אוצר, ואולי

ע. ונצעק, וישמע ה' את קולנו

טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע", ולכן כלפינו כתוב ונצעק. אבל כלפי ה' כתוב ששמע את קולנו, ולא כתוב את עקבותינו.

הנצעקה היא מפתח עבורנו לעורר את הלב, אבל הקב"ה שומע גם קול אפילו לחש ואפילו מחשבות הלב, כל אחד לפי דרגתו, כפי ששמע בנביאים – ישעיה סח' כד', "וזהיה

עא. ואת עמלנו, אלו הבנים. כמה שנאמר, כל הבן הילוד היארה

תשליכוהו וכל הבת תחיון – בכל זאת איך ניצול משה מהגזרה שחקקו נגדו

פרעה, שבגירושיו אינו מוליד לא בנים ולא נקבות, ולכן חזר ולקחה שוב וקידש אותה לאישה.

כתב רש"י שעמרם החזיר את יוכבד כשהייתה בת 130 שנה כי מרים בתו הקטנה טענה לו שגזרותיו קשים משל

הוספות חדשות על הגדה של פסח

זאלי בנס מיוחד זה הוכיח הקב"ה שמסכים לדעת מרים הקטנה שעמרם אביה היה צריך להחזיר ולהתחתן עם יוכבד למרות גזירת הריגת הבנים. וב"ה מצאתי שכן כתב המשכיל לדוד.

יש להוסיף שנס זה גרם עוד יותר חשד שמעמרם ויוכבד יצא מושיען של ישראל, ובכל זאת כפי שכתבתי בפרשת שמות המצרים לא הצליחו לגלות את לידת משה.

עב. ההתמדה של עמרם הצילה את משה רבינו מגזירת הריגת הבנים

בא לביתם לספור את התינוקות שבבית, כי ההתמדה בתורה הכי חשובה.

ולכן כל הלשונות מלידת משה הקשור לענינו כתוב בלשון נקבה, "ותלד ותרא אותו" ולא כתוב ויראו אותו, "ותצפננו" וכן **ולא יכלה** עוד להצפינו.

אגב יתכן שיוכבד מאחרי הילדה בתחילת חודש שביעי עד חודש תשיעי שמה כרית שיחשבו כאילו עדיין לא ילדה, ורק בחודש תשיעי שאז היא חייבת ללדת אז כבר לא יכלה להצפינו, ויתכן שמרים יצאה עם שק צעצועים כדרכה לשמח תינוקות ולשיר להם בכלי שיר, ובשק זה שהוציאה כדרכה היא החביאה את התיבה עם משה, לכן לא חשדו בה כי ראו שק צעצועים כדרכה ויל"ע.

זאגב יש להקשות שלכאורה משה בגיל 3 חודשים היה גבוה בהרבה יותר מבני גילו, שהרי בבגרותו היה 10 אמות, ואם כן אם היו רואים את משה לאחר 3 חודשים, לא היו חושבים שהוא נולד לפני 3 חודשים באותו יום שראו אצטוגני פרעה שביום זה נולד מושיען של ישראל, כי גובהו היה כנראה כבן שנתיים או יותר?

זאם כן, מדוע היו צריכים להטמינו בתיבה ולהניחו בנילוס, היה להם להבריחו מביתו וכשיראו אותו המצרים בחוץ לא יחשדו שהוא מושיען של ישראל?

זנראה לתרץ 2 תשובות, א. שיש דעה שאהרן גם היה 10 אמות, ובעצם כל שבט לוי באותו דור היו 10 אמות – **גמרא שבת עב'**, ואם כן אם היו רואים שהתינוק הענק קשור למשפחת עמרם היו חושדים שהוא בן 3 חודשים רק ענק כאחיו אהרן וככל שבט לוי.

זעד תשובה נראה בדבר, שהיות שאצטוגני פרעה ידעו שמושיען של ישראל לוקה במים, לכן מרים הנביאה הניחה אותו בתיבה במים, שכך יטעו פרעה וחרטומיו שמושיען של ישראל כבר לקה במים.

זמוסיף רש"י שיוכבד נחפזה להיות נערה – בת לוי, דהיינו שעור שלה הפך לצעיר כמו נערה כפי שהיה לשרה אמנו שאמרה אחרי בלותי הייתה לי עדנה.

זלכאורה קצת לפני לידת משה היא הולידה בגיל מבוגר מאוד את אהרן ומרים, ואת אהרן ומרים היא הולידה בלי הנס שגופה חזר להיות כנערה, מדוע דווקא אצל משה הקב"ה עשה נס שיחזור גופה להיות כנערה?

זלכאורה קשה אך טעו המצרים ולא גילו את לידת משה בזמן שנולד עד 3 חודשים שאז הוברח משה לתיבה בנילוס?

זחיי יוכבד שהייתה מאוד מבוגרת והולידה בניסים בגיל 130 בערך את אהרן ומרים, וגם נעשה לה נס דווקא בלידת משה שגופה חזר להיות כנערה צעירה, אם כן היא אמורה להיות חסודה עיקרית, ובפרט שעמרם גרשה והחזירה בפרסום גדול כי היה גדול הדור וקיבל תוכחת בתו שלפחות יולידו בנות שיחיו.

זאבן כתב רש"י שהמצרים ספרו לה את הימים של ההיריון מיום שהחזירה, עד כדי כך!! ואם כן, איך לא בדקו אולי הולידה בחודש שישי ויום אחד?? שהרי הוולדת בחודש שביעי יולדת למקוטעין דהיינו אפילו בתחילת השביעי, וכדברי רש"י.

זאלי דווקא בגלל היותה אשת גדול הדור ומיוחסת מאוד, לכן נזהרו בבדיקה אצלה, בכדי לא לעורר את זעם עם ישראל בהשפלת גדוליהם, (ויתכן שלכן שמעו את דתן ואבירם כשהיו עשירים כי היו נחשבים חשובים מחמת עושרם), ולכן הם נקטו בתחבולה שונה.

זשומצרים עקבו אחרי בעלה עמרם כשיקראו לו מבית המדרש להיות בלידת אשתו או ידעו שהיא ילדה, (ואולי בלילה לפי הרעש של צעקות חבלי הלידה שיחתכו את שקט הלילה זה יודיע על לידת משה, ובאופן כזה הם לא צריכים לחפש בבית גדול הדור בחיפוש פוגע ומעליב.

זאבל הם טעו כי עמרם כמו כל שבט לוי היה מתמיד עצום ולא עזר מלימודו לבוא ללידת אשתו בפרט שהיא עצמה מילדת ואין צורך בעזרתו, והתמדתו הייתה כה עצומה ומפורסמת שאפילו לא באו להודיע לו, וגם לא היה שותף להכנת התיבה וכו'.

זכפי שכתבתי בפרשת במדבר על שבט לוי המתמידים שהבעלים לא היו בבית כאשר גדול הדור משה רבינו

הוספות חדשות על הגדה של פסח

והגזירה להרוג ילדים תבטל, וממילא משה יוכל לחזור לביתו בשלום.

ולפי זה יתכן שמרים עמדה מרחוק כי רצתה לאחר זמן להוציא את משה מהתיבה כי כבר טעו חרטומי פרעה,

עג. הבכי של משה כקול בכי נער ולא תינוק חלק מהעלתו?

התינוק שנולד לפני 3 חודשים, למרות שגובהו שהיה פי כמה מבני גילו עדיין זה היה ככל שבט לוי שהיו גבוהים 10 אמות וכנ"ל.

אבל כאשר קולו אפילו בבכי כקול נער זה יוכיח שהוא מבוגר הרבה יותר מתינוק בן 3 חודשים, ולכן לא חששה לקרוא לו משה שלא פחדה שפרעה ידע שהוא נמשה מהמים.

ואומנם בכלי יקר בהסברו הראשון כתב שמשה בכה על צער גלות בני ישראל, ולכן בכייתו כנער ולא בכי של תינוק, בכי של בן דעת ולא של תינוק, אבל עדיין צריך הסבר מדוע בדיוק כשפותחים את התיבה הוא בוכה על גלות עם ישראל?!

ויתכן שזה גרם לבתיה לרצון להתגייר, שמעך אחד ראתה שהשכינה עם התינוק, וידעה שעם ישראל בגלות קשה, והבינה שבכי הנערי של התינוק זה ביטוי לצער השכינה בבחינת עמו אנוכי בצרה, וזה הרגיע אותה, שעם ישראל גם בשפל הגלות ה' עמם בעצור והם לא לבד, אלא אבא שבשמים בוכה איתנו יחד, וגם היא בת פרעה בגלותה כיהודיה בבית פרעה גם שם ה' עמה.

לכאורה קשה מדוע בכה משה, הרי ראו ששכינה עמו וכדברי רש"י, וא"כ איך בכה כששכינה עמו, הרי כתוב "ואני קרבת אלוקים לי טוב?"

והרבנו בחיי הביא דברי המדרש (שמות רבה א, כד) שבא גבריאלי והכהו למשה כדי שיבכה ותמלא עליו רחמים: אבל קשה שאדרבא קול תינוק מעורר רחמים יותר מבכי של נער? ועל זה יש לתרץ כדברי ח"א שהביא הכלי יקר שלכן נשמע קולו כנער כדי שתחשוב בת פרעה שנולד מזמן רב, שאל"כ לא תציל אותו מספק, כי שמא הוא הגואל שנולד באותו יום שאמרו האצטגנונים:

אבל עדיין קשה, שהרי כתב רש"י שבתיה באה לטבול לגירות ולהיטהר מטומאת גילולי אביה, ולכן זכתה לראות פני שכינה, ואם כן לכאורה גם אם תסבור שהוא הגואל, היא תצילו נגד דעת אביה, כי הלכה נגדו ונגעלה מטומאת אביה ורצתה להיות יהודיה.

ואולי להיפך, בתיה חששה להביא את התינוק שתציל לבית פרעה כי פרעה יהרוג אותו מחשש שהוא גואלם של ישראל, בפרט שקראה לו משה על שם שמן המים משתה אותו, ולכן דווקא בגלל שקול בכיו היה של נער זה הרגיע אותה מחשש סכנה, שפרעה לא יחשוב שהוא

עד. איך לא גילה פרעה שמששה הוא הגואל

ויחי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתחו

והתשובה לכך נראה שהיות ומשה רבינו היה בגובה 10 אמות, בפשטות יחסית כשהיה תינוק הוא היה גדול יותר משאר בני גילו, ולכן פרעה היה בטוח שמששה נולד הרבה לפני הגזירה, הרבה לפני אותו יום בו נולד מושיען של ישראל, ואולי לכן בתיה לא חששה להכניסו לבית פרעה.

ואכן כתוב שכאשר משה בכה בתובה למרות שהיה תינוק קולו היה כקול נער שכך לא יחשוך פרעה שהוא תינוק גבוה כבני הרפאים שהיו בדורו. –

ברגע שבתיה בת פרעה באה עם תינוק שמששה מהנילוס לבית פרעה, בטוח שפרעה שאלה אותה מי זה ומאיפה לה תינוק זה, ובפרטות היא ענתה לו שהוא גוי, וכך פרעה לא הרג את משה.

אבל עדיין קשה שהרי רש"י כתב שהיות וחרטומי פרעה אמרו שהם לא יודעים אם מושיען של ישראל יהיה מן היהודים או מן הגויים, לכן באותו יום שנולד מושיען של ישראל גזר פרעה לזרוק את כל הילדים ליאור בין יהודים ובין גויים, ואם כן למה הסכים פרעה לגדל תינוק למרות שהוא גוי הרי יתכן שהוא מושיען של ישראל?!

ויישר כוח לתלמידי היקר יוסי מאיר מכיתה ז' תורת אמת ב"ב

הוספות חדשות על הגדה של פסח

עה. ביד חזקה – לאות על ירך ולזכרון בין עינד

למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים

זכנו כן אם נפרש שקשירת התפילין ביד בא לרמז על חוזק היר שה' הוציאנו ממצרים, למה קושרים על היד החלשה כדברי רש"י ולא על היד החזקה?

זאלי זה הרמז, שאנחנו מבעעים את הקשירה ביד החזקה על היד החלשה, לרמז שה' בידו החזקה הוציא אותנו ממצרים וקרבנו לעבודתו למרות שהיינו חלשים ושקועים במט' שערי טומאה.

כתב הרמב"ן בהסבר הפסוק, שתכתוב על ירך ועל בין עינד יציאת מצרים, ותזכור אותה תמיד, למען שתהיה תורת ה' בפיך לשמור מצותיו ותורותיו, כי הוא ארוניך הפורך מבית עבדים.

ולפי זה חובה בהנחת תפילין להזכיר את יציאת מצרים, ואכן יש מצווה מלבד מצוות הנחת תפילין לומר קריאת שמע עם תפילין, וכך מזכירים את יציאת מצרים, אבל לא מזכר שם את חוזק היד שבו ה' הוציאנו ממצרים?

עו. מה העדות – האם רמז בתורה סדר הנחת תפילין לפי נוסח אשכנז ולעדות המזרח

בעומק השיעור הנפלא בחומש בת"ת תורת אמת ב"ב שמנו לב שבפרשת בא מצוות הנחת תפילין כתוב פעמיים בשונה ממה שכתוב ואומרים פעמים בקריאת שמע.

זאלי בקריאת שמע זה על פי הרמ"א – האשכנזים, שמברכים ברכה נפרדת לתפילין של ראש, ובעצם כביכול מפסיקים בין תפילין של יד לתפילין של ראש, ולכן כתוב "והיו" שמספיק בין תפילין של יד לשל ראש.

זאב למנהג הספרדים אם דיבר וכדו' בין תפילין של יד לשל ראש אזי מברך על תפילין של ראש, בכל זאת לא נראה לפרש שהתורה בקריאת שמע באה לרמז על מצב של בדיעבד, שח"ו הסיח דעת ודיבר באמצע הנחת תפילין, אלא עדיף לפרש שהתורה באה לגלות לנו שאלו ואלו דברי אלוקים חיים.

שיש 2 דרכים להידבק ולהתקשר בלב ובראש ברגש ובמחז להקב"ה, ושני הדרכים אהובים ונחמדים, ובעצם אולי זה כלול בדברי הפוסקים בפרשה כי ישאלך בנג מחר מה העבודה וכו', כי הילדים בדורות האחרונים ישאלו איך יתכן שבהנחת תפילין יש מחלוקת בסדר הנחתם? והתשובה היא שהקב"ה כבר גילה לנו שכך יהיה ושני הדרכים טובים ורצויים.

שונה בקריאת שמע בין מצוות הנחת תפילין של יד להנחת תפילין של ראש כתוב "והיו", דברים ו' ח' "וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עינד", וכן בדברים יא' יח' "וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עינכם". ואילו בפרשתנו אין הפסק של "והיו" בין תפילין של יד לשל ראש, שמות יג' ט' "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עינד", ובפסוק טז' "והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עינד".

זיתבן (וזכיתי שהגאון רבי יעקב ברוכי שליט"א תירץ בחריפותו כפי שעניתו לתלמידיו) שהתורה כאן מרמזת לנו על דרך הנחת תפילין לפי מנהג הספרדים – בני עדות המזרח, שמברכים ברכה אחת קודם הנחת תפילין של יד ולא מפסיקים לברך עוד ברכה לתפילין של ראש, ולכן לא כתוב "והיו" בין תפילין של יד לשל ראש להורות שלא מפסיקים בברכה בין התפילים.

והעיקר שנדע לכבד כל אחד את חברו, ולכבד מנהגי השני, בפרט כאשר כולם מכוונים לבס לאבינו שבשמים, ואין דרכי טובה כי דרך השני גרועה, אלא דרכי טובה כי היא נחמדה ומתאימה יותר עבורי, והרב שלי גדול לא בגלל שהרב של השני קטן ורע, אלא שהרב שלי מתאים לי וטוב לי ואהוב אני את דרך הוראתו, ויש ברכה בדבר שנרמז בפסוק וראה בטוב ירושלים וראה בנים לבניך שלום על ישראל.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

עז. בזרוע נטויה – זו החרב, איפה היה הריגה בחרב?

בכח החרב, וכמובן אם ישראל לא חוטאים אזי אינם נענשים חלילה.

עוד יש לפרש שהקב"ה גרם שתהיה מלחמה שילחמו המצרים בעצמם בעת מכת בכורות שהבנים המפוחדים דרשו מהוריהם לשחרר את היהודים, כמופיע במדרשים, או שכאשר התברר שמתו כמה בכורות בבית אחד שהתגלה שהייתה זנות במשפחה וזוה נוצרה מלחמה בבית המצרים, בינם לבין עצמם.

במשך שנים נפלאתי מתי היה חרב שהרגה במצרים, וראיתי שמפרשים החרב היא שקפאו תהומות בקריעת ים סוף כוכבים וחרבות שבהם נדקרו המצרים, ועל זה מובא בהגדה פסוק שכתוב על דוד המלך בעת הגזירה על ירושלים.

וקצת קשה שמביאים לימוד לניסים ליהודים, מפסוק זה שהיא לרעת עם ישראל, אומנם רואים שהקב"ה מעניש

עח. ובמורא גדול, ובמלחמה וביד חזקה לעיניך

ויתכן שגם את התעללות ה' במצרים בקריאת ים סוף, שמתו בזרוע נטויה שהיא החרב בים שקפא לקרח שהיה כחרבות, גם זה היה לעיני עם ישראל, ולמרות שכתוב שהיהודים פחדו שכשם שהיהודים עלו מצד אחד כך המצרים עלו מצד שני, ולכן הים פלט את גופות המצרים, בכל זאת יתכן שהים פלט רק את המצרים שמתו בחרב שהוא הקרח החד ולא את אלו שמתו בטביעה בים ויל"ע.

אומנם להסבר שהכוונה למלחמת ה' במצרים בקריעת ים סוף, האם נסביר שמה שכתוב עשה ה' **במצרים**, הכוונה בעם המצרי ולא בארץ מצרים, שהרי קריעת ים סוף לא היה במצרים ויל"ע.

מה הכוונה למלחמה?? ובפשטות הכוונה בקריעת ים סוף שהקב"ה נלחם בהם, שפיתה אותם במלכודת לרדוף אחר בני ישראל לתוך ים סוף ושם נלחם בהם בכל מיני דרכים, שהאדמה הייתה רותחת והפרקו הפרסות של הסוסים, והם ניסו לברוח החוצה וכבר לא הצליחו, עד שהמצרים בעצמם אמרו "ה' נלחם להם במצרים".

ויתכן עוד כפי האמור קודם, שמשפחות המצרים נלחמו בינם לבין עצמם כשהתגלה שמתו בנים בכורים שנולדו בזנות, והילדים נלחמו חלקם לצד האב וחלקם לצד האם, או ככתוב שהבכורים התחננו ונלחמו בהורים לשחרר את היהודים כי פחדו למות, והיהודים ראו מהחלונות ככתוב "לעיניך".

עט. אותות ומופתים – מה זה אותות ומופתים

ואלי היות וכל ה3 האותות למרות שהם שינוי הטבע במיידית בכל זאת מטרתם להראותם ולעשותם בעתיד, לכן שייך בזה רעיון של גילוי עתידות מלבד שינוי הטבע במיידית, שמשא יעשה בעתיד ויצליח לבצע שוב את המופתים בלי שה' יהיה עמו כמו בעת הציווי, **וכמו** כן הקב"ה קבע כוח עתידי במטה שיהיה כוח לעשות את המכות, כפי שהיו חרוטים עליו **בר"ת דצ"ך עד"ש באח"ב** – מדרש רבה ח' ג'.

ויתכן שיש יותר גדלות ועוצמה וחוזק האמונה בבורא עולם ובהשגחתו בגילוי העתידות, יותר מאשר מופתים שהם נעשים תכף ומיד, כי גם קוסמים ומכשפים פעלו תכף ומיד, ולכן פרעה ביקש משה שיסיר את הצפרדעים מהיום למחר, ולכן מודגש יותר האותות מאשר המופתים.

חרמב"ן דמים ל' יא', כתב שאותות זה גילוי עתידות, מופתים זה שינוי הטבע תכף ומיד כמו המקל שנהפך לנחש, ואם כן צ"ע למה ה3 אותות שנתן ה' למשה המטה שנהפך לנחש והיד נצטרעה והמים שנהפכו לדם, שהם שינוי הטבע נקראים אותות ולא מופתים??

כמו כן שמתו לב שבמטה כתוב "ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת" – ד' יז', ואילו כלפי היד כתוב "ראה כל המפתים אשר שמתו בידך – ד' טא"??

ולטאורה לפי חרמב"ן קשה וכי גילוי עתידות עושים דרך המקל? ואכן חרמב"ן כתב שרק אות אחת נצטווה משה במטה, והוא הפיכת המטה לנחש, אלא ע"ש הניסים שיעשה משה במטה בעתיד לכן כתוב "אותות" לשון רבים.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

פ. דם ואש ותמרות עשן

התפרצץ ויצא אש שהיה טמון בתוך קרח הברד, ונהיה שריפה ותמרות עשן בכל מה שנשרף.

זאם הכוונה בזה למכת ברד, שפגיעת הברק פצעה ויצא דם מהנפגעים שהיו בחוץ, ולאחר הפגיעה שפצעה הברד

פ.א. 10 מכות – מטרתם

אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתו בי וידעתם כי אני ה'

שנים בלי לפסס פעם אחת – איפוק מושלם!!! היתכן??? – אגב כל ליצנות אסורה חוץ מליצנות על עבודה זרה.

והאפשרות היחידה לכאורה היא, שפרעה אכל תמיד אותו מאכל ובאותו כמות ובאותו זמן, ובלי לשנות כלל, וגם בכמות קטנה, וכמעט עשה את הפעילות היומית שלו באופן קבוע, אולי רק כך הצליח לשמור על שעה קבועה ליצאת לצרכיו בלי צורך ללכת פעם נוספת באמצע היום.

זאם כן זה מדהים ביותר שבשביל כבוד שקרי, כי פרעה בעצמו ידע שהוא בשר ודם ולא אלוה בשביל שקר שכזה הוא הסכים לא לגנון ולשנות ממאכלו משך שנים, זה התגברות עצומה על תאוות האכילה על סעודות מלכים כיד המלך הגדול ביותר באותו זמן, ובמשך עשרות שנים, והכל על אמונת השקר בפרט שידע בבירור שזה אמונת שקר ורמאות.

ללמדנו שאדם מוכן להקריב כל תענוגי חייו עבור חיי השקר, ולא נתפעל מנזירים לעבודה זרה שמסתגפים לעבודה זרה, וכן כל כיוצא בזה, כי זה דרכו של עולם, שאנשים מסוגלים להתמסר לרוע ולשקר במסירות נפש, ולא בגלל שיש אמת כלשהיא בדרכם, ולעיתים היצר הרע נתן תפילות נפלאות ומיוחזרות וכו' בכדי להטעות שילכו בדרך מוטעית וד"ל. וכל שכן שעלינו להתמסר ולוותר על תענוגי העולם הזה בשביל האמת, בשביל חיי עולם שנטענו ה' בתוכנו, לבל לא ניגע לריק ולא נלד לבחלה.

פ.ב. איך הורד המסווה והתגלה באופן מוחשי שפרעה שקרן התעללתי במצרים!!

הדם ככתוב "ותבאש היאר" בגלל שהדגים מתו, ומבאר השפת אמת שלא הייתה ברירה לפרעה אלא לעשות צרכיו בביתו כביכול בגלוי – שאנשים ידעו שהוא נצרך לנקיבו כאחד האדם, ואינו אלוה כשקרו עד היום.

אבל יתכן שהיות ופרעה עבד שנים כה קשה במיעוט אכילה העיקר יוספיק לו להיפנות רק פעם ביום וכאמור קודם, יתכן שפרעה גם בביתו הטמין עצמו לעשות צרכיו בחדר נסתר במרתף מתחת הארמה וכדומה, ושם אכן

מטרת המכות הייתה להוכיח שהקב"ה הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, והנה פרעה גם החשיב עצמו לאלוהים, ואם כן היה במטרת המכות גם צורך להוכיח שפרעה שקרן ואינו אלוה, ובמאמר זה נדון בהשפלת פרעה והורדת המסווה מפניו שאינו אלוה.

כ הנה בפרשת וארא כתוב: "לך אל פרעה בבקר הנה יצא המימה ונצבת לקראתו על שפת היאר", וכתב רש"י בשם המדרש רבה שפרעה השכים מוקדם בבוקר לעשות צרכיו בנילוס, עוד לפני שאנשים היו קמים, כי עשה עצמו אלוה ואומר שאינו צריך לנקיבו.

זזה עצמו מדהים, שלפ"ז פרעה היה הולך לשירותים רק פעם אחת ביום, והרי אדם לא יכול לשלוט תמיד על הזמן המדויק מתי עליו ללכת לנקיבו, לפעמים הוא צריך דווקא באמצע היום, וכי פרעה התאפק יום שלם?? ככה משך

והנה יש לחקור בזמן מכת דם איפה הלך פרעה לשירותים ובמכת ברד וגם במכת חושך??

וידדי ת"ח חשוב שזוכה אני לשוחח עמו באוטובוס מראשון לציון לב"ב, האיר את עיני והביא לי את השפת אמת בליקוטיו בפרשת וארא שמביא את התרגום יונתן על הפסוק שנכתב במכת דם "ויפן אל ביתו", שבגלל מכת דם פרעה לא יכול היה לעשות צרכיו ביאור מפני סירחון

הוספות חדשות על הגדה של פסח

המכה בבת אחת יצא החוצה כל צרכיהם בביוון עצום, אבל עדיין היה זה צרת רבים ואולי נחמה פורתא או נחמת שוטים, (והשוב לניין, שהם לא היו כמו היה בתרומת חורף, כי אם כן לא היו ימים אלו עליהם ימי סבל וצער).

אבל כלפי פרעה הרשע, כאן פרעה נתפש בגלוי ממש עם צואתו המסרחת, שראו בגלוי שלא במקום סתר, שהוא פרעה שקרן גדול ורמאי ואינו אלוה רק כאחד האדם שהסריח ככל המצרים.

פג. 10 מכות – למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל

האם היהודים פחדו מהמכות?? ומדוע היה קטרוג על ישראל רק בקריעת ים סוף ולא בשאר המכות?

ואלו במכת כינים לא היה צורך בהפליה גמורה בין ישראל למצרים, שהרי במחצות המכה אמר פרעה אצבע אלוקים היא, כי אין כישוף שולט ביצור קטן ככינה, ולכן על מכת כינים לא התרח משה להודיע לפרעה שזה מכה מח' כי זה היה ברור מתחילתו ועד סופו.

ואלו במכת בכורות למרות שמתו כל בכורי מצרים ולא היה בית שלא היה בו מת, מכל מקום לא היה קטרוג על עם ישראל כי דם המילה התערבב יחד עם דם הפסח כדברי המדרשים, והדם שעל המשקוף העיד על עם ישראל שהם שומעים בקול מצוות ה', וגם כי בכך ה' קנה את בכורי עם ישראל שיהיו קדושים לו.

אומנם בדברים סו"ט כתוב "והשיב כן את כל מכות מצרים אשר יגרת מפניהם", וכתב רש"י אשר יגרת מפניהם – מפני המכות כשהיו ישראל רואים מכות משונות הבאות על מצרים היו מפחדים מהם שלא יבואו גם עליהם, וכן כתוב "והיה אם שמעו תשמע וגו' כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך", אין מפחדים אדם אלא בדבר שהוא מפחד ממנו, משמע לכאורה שהיהודים פחדו בזמן המכות שהיה במצרים??

אומנם אם כן קשים דברי הרמב"ם בפירוש המשניות פ"ה מ"ד "אבל ה' נסים שנעשו לאבותינו במצרים, הוא הנעלם (שנעלו) מן ה' מכות, והיות כל מכה ומכה מיוחדת במצרים ולא בישראל ואלו הם נסים בלא ספק, ולשון התורה בכל מכה ומכה מהם שהביא הקב"ה על המצרים מלבד מכת הכינים שלא ביאר זה, אלא שהוא ידוע שלא ענש ישראל אבל היו נמצאים אצלם ולא היו מצרים אותם, וכן ביארו החכמים,

נטמן לעשות צרכיו גם במכת ערוב וברד, ואולי איכשהוא גם בביתו הצליח להסתיר שהוא נצרך לנקביו וכאמור.

אבל במכת חושך שהיו 3 ימים בהם היה וימש חושך, אוי כל המצרים עשו נקביהם במקום עומדם כי לא היה להם יכולת לזוז ממקומם, כי היה "וימש חושך", כך הם הסריחו בבגדיהם המטונפים בצואתם ומי רגליהם, וגם אם נגיד שבימי החושך בגלל ה"וימש חושך" לא הצליחו המצרים להוציא את צרכיהם, בכל זאת מיד עם סיום

יתכן שאכן בכל המכות הייתה הפליה ברורה בין היהודים לבין המצרים, שהיהודים לא סבלו כלל מהמכות ולא פחדו מהמכות כלל, וזאת למרות שבארץ גושן גם היה מכת כינים שהרי יעקב אמר ליוסף שאין רצונו להיקבר במצרים כי עפרה תיהפך לכינים, משמע שגם בארץ גושן היו כינים.

אומנם בכ"ז יתכן והכינים בארץ גושן לא הציקו ליהודים ולא טיפסו על היהודים ולא דבקו בהם כלל, ומ"מ חילול כבודו של יעקב הוא שיהיה טמון בין כינים, וב"ה מצאתי כדברי הרמב"ם כדלקמן.

וכמו כן היהודים לא סבלו ממכת ערוב ולא פחדו מהחיות הטורפות, שהרי עיקר המכה בערוב הייתה להטיל אימה ופחד על המצרים, ועיקר הריגת המצרים הייתה במכת בכורות שאז מתו כל בכורי מצרים, וכן בקריעת ים סוף, ולכן דווקא בקריעת ים סוף היה קטרוג על עם ישראל למה המצרים מתים ואילו עם ישראל ניצול, בטענה שהללו – המצרים עובדי עבודה זרה וכן הללו – עם ישראל עובדי עבודה זרה.

ואלו בשאר המכות לא מצאנו קטרוג וטענה זו, כי לא מתו הרבה מצרים אלא עיקר המכות היה להפחידם ולהציק למצרים ביותר ולהתעלל בהם, ובכך גם המצרים יכירו כוח ה' בפרט שהפלה ה' בין עם ישראל למצרים,

ולכן רק בתחילים ע"ה מופיע שנאכלו מצרים במכת ערוב, ואילו בתורה לא מופיע זאת, וראיתי שמפרשים שמתו בערוב מהמצרים רק רשעים גדולים מאוד ולא שאר עם המצרי.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

זכר פחדו מהמכות שהיו במצרים לא בזמן שהמצרים סבלו, אלא פחדו כי הכירו והרגישו לרגע את המכות ועד שלא עברו המכות למצרים הם פחדו שזה ימשיך עליהם, אך מלשון רש"י בדברים לא משמע כן.

ז ובפשטות נראה, שאכן בזמן המכות במצרים היהודים לא פחדו מהמכות, כי אז הקב"ה חמל עליהם בלי תמורה כלל, ורק במכת חושך הקב"ה העניש את כל רשעי ישראל שלא חפצו ללכת אחר ה' ולעבודו במדבר במסירות, אבל לאחר יציאת מצרים שהתחייבו כבנישואן להיות קשורים בה' ובתורתו, אזי היהודים פחדו שאם יחטאו הקב"ה יענישם במכות המפחידות כפי שסבלו בהם המצרים.

זיתב שכבר במצרים בזמן שלקו המצרים במכות, הבינו היהודים שמכות אלו יכולים להגיע עליהם בעתיד כאשר יתחייבו ללכת אחר ה' במדבר, שכאשר אז לא יהיו עבדי ה', יענישם במכות כאלו, אבל בעת נתינת המכות במצרים לא חששו עם ישראל שעכשיו יקרה להם רע ממכות אלו.

זכר מפורש במאורי בית החזירה אבות שם שבכל העשר מכות שהביא ה' על המצריים, ישראל לא חזקו באחת מהן כלל, ומשמע שלישראל לא היה כלל סבל בהם, ואילו היה להם פחד בזמן המכות אם כן היה להם סבל ממכות אלו??

זנראה לתרץ א. שבספורנו בפרשת בשלח על הפסוק "ויהם את מחנה מצרים" כתב "ויהם" במיני הלאים כענין המכה שהייתה לפלישתים כשלקחו את ארון ברית ה' שכתוב "ותהי יד ה' בעיר מחומה גדולה מאד, וישתרו להם עפולים" ואותם מיני הלאים הם מדוי מצרים הרעים והיא היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים שראו ישראל בקריעת ים סוף ויראו, כאמרו אשר יגורת מפניהם, משא"כ בשאר המכות, שבשאר המכות אכן לא היה פחד ליהודים כלל.

ב שהחזיר"א בספרו חסדי אבות במשנה שם, כתב על פי חז"ל שכל המכות מתחילה היו באים על ישראל רגע אחד בלבד כדי להודיעך טעמן ונימוקם, ותיכף ומיד היו חולכים מישראל ובאים למצרים ושובתים שם שבוע, ולכך פתח התנא עשרה נסים נעשו לישראל ולאחר מכן כתוב במשנה עשר מכות כי שני עניינים הם, ולכן ישראל

פד. המכות השפיעו –

שנדע להכניע את "הפרעה שבתוכנו" שייכנע לעבודת ה'

את עם ישראל באמונה וביטחון בה', ושלא יתיאשו מהגאולה שלא הגיעה במכה הראשונה. **זכב** שכתוב במדרש רבה דמס' א' ט' על הפסוק במשלי י' "תוחלת ממושכה מחלה לב", תוחלת ממושכה זה שעם ישראל ציפו והתאכזבו, שמשה הביא לפרעה 10 מכות,

זכבל מכה ומכה היו היהודים בטוחים שפרעה ישלחם ממצרים, וזה לא קרה, וכגודל הציפיה של עם ישראל שהמכות ישברו את פרעה וישחררם תכף, כך גודל האכזבה, שעם ישראל איבד תקווה ואמונה.

אלא אדרבא יבינו שהקב"ה מתעלל במצרים, וכל רעונו להראות כוחו בכל הכוחות שבעולם, וגם להראות לעם ישראל את כוח היצר רע שלמרות המכות פרעה ובעצם טבע האדם להקשות לבו, ומזה ילקחו מוסר ויזהרו לחזור בתשובה במכה ראשונה רח"ל.

"ומשה ואהרן עשו את כל המופתים האלה לפני פרעה" כתב רש"י משה ואהרן עשו וגו' – כבר כתב לנו זאת בכל המופתים, והסיבה שזוהי נכתב שוב כאן בשביל לסמכה לפרשה הבאה: פרשת החודש.

זאבן בפסוק ראשון בפרשת החודש כתב רש"י על הכתוב "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן" – שבגלל שאהרן עשה וטרח במופתים כמשה, לכן חלק לו כבוד במעוה ראשונה, שכללו עם משה בדיבור.

זעריך להבין מה הקושי והטרח שטרח אהרן ומשה במכות, והרי פרעה לא היה יכול להזיק להם, והם באו ועשו מופתים בשם ה' והצליחו לפעול במכה בדיוק כדברי ה' שקדמו למכה?

זיש לומר שהטרח הייתה שאם המכות לא משפיעות על פרעה בידעה שידעו קודם אז הם כיוונו שזה יחזק

הוספות חדשות על הגדה של פסח

פה. מכות מצרים במטה אהרן או משה

המכות? אלא זה המטה שהיו כתובים עליו נוטריון דצ"ך עד"ש באח"ב, ולפי זה יהיה פירוש הכתוב ראה והסתכל במטה אשר שמתו בידך, שכל המופתים שבו – (במטה) תעשה לפני פרעה.

והקשה תלמידי היקר יוסי מאיר נ"ו מת"ת תורת אמת בני ברק שאם כן איך יתכן שמטה אהרן שבלע מקלות טומאה של המכשפים בסוף שכן בין מטות הנשיאים בקודש הקדשים למשמרת??

ויתכן שהסרת מחלוקת בעם ישראל וחזון אחדות עם ישראל זה קודש הקדשים!!!

כפי שכתוב בבעל הטורים בפרשת יתרו על הפסוק "ביום הזה בא מדבר סיני" שעל היום הזה שהוא ר"ח סיון, דיבר הקב"ה עם משה בסנה, ואמר לו "תעבדון את האלוקים על החר הזה".

והסיבה היא כדברי רש"י, שעם ישראל היו כאיש אחד בלב אחד דווקא ביום שהגיעו למדבר סיני, אבל בשאר מקומות ותחנות שעשו במדבר הייתה ביניהם מחלוקת.

ולכן יום האחדות של עם ישראל זה יום העבודה למרות שבו' סיון היה קבלת התורה!! כי אחדות עם ישראל היא עבודת אלוקים עצומה ביותר.

ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנן בפשטות הכוונה שאהרן יקח את המקל שלו ואת זה ישליך לפני פרעה שיהיה לתנן, ונשאלת השאלת מדוע משה לא נצטווה שיקח את המטה שלו, שהרי הקב"ה אמר למשה פרק ד' י' "ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האותות":

ובפרט שהקב"ה כשנתן למשה את הסימנים אמר לו לזרוק את המטה שלו ויהיה לנחש, וזה היה לפני שנפגש עם אהרן?

ואולי היות ומטה אהרן בלע את מטות כל המכשפים שהיו מלאים טומאה לכן הקב"ה ציווה את משה שלפני פרעה יזרקו את מטה אהרן וכך מטה משה לא יקבל טומאה בתוכו.

(ואומנם) בחלק מהמכות אהרן היכה כי למשה היה הכרת הטוב לא להכות את הנילוס ואת הארץ, ולכן בפשטות אהרן היכה במטהו ולא במטה של משה)

ויתכן עוד שכשם שאהרן קיבל כוח ממשה כשליחו, כך מטה אהרן קיבל כוח ממטה משה שהיה חקוק בו כל המכות שיעשו בו, ועי' רמב"ן ד' סא' שכתב מהו "כל המופתים אשר שמתו בידך", הרי משה לא עשה את כל

פו. סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב

מה עומק סדר הדברים, וכ"ש במכות מצרים הסדר היה מכוון, לא רק 10 מכות, אלא בתוכנית וסדר עמוק מאוד, ואכן רש"י כתב כמה טעמים בענין ע"פ הפשט אבל ע"פ הסוד יש הרבה.

מה ענין הסימנים?? זה מזכיר לי שקראתי שבחור ענה את 3 תשובות התוספות רק שלא כסידורן, והעיר לו הגאון ראש הישיבה זצ"ל, שחייבים לענות תשובות התוס' לפי הסדר, כי הם בנויים לפי שלבים, ולא תמיד אנחנו יודעים

פז. משך המכות 12 חודש, כל מכה חודש א"כ נותרו 2 חודשים לשם מה??

ויתכן ששתי החודשים שבהם לא היו מכות, הם היו לפני מכת חושך, וניתן חודשיים פנאי עבור עם ישראל.

במדי שעם ישראל יתבוננו במכות שהיו כבר, ויכירו בכוח בורא עולם, ויתחזקו באמונה ובאהבת ה', וירצו לצאת ממצרים, ומי שלא התבונן ולא התחזק אכן מת במכת חושך.

כתב רש"י שמות ז' כח' שכל מכה שימשה חודש, שבוע מכה ועוד 3 שבועות התראות, אם כן המכות היו אמורים להסתיים תוך 10 חודשים.

ואומנם במשנה בעדויות פרק ב' משנה י' כתוב שמכות מצרים היו במשך 12 חודש?? ובעצם יוצא שיש 2 חודשים מיותרים שלא הייתה בהם מכה כלל.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

פח. 10 מכות כל מכה שמשעה חודש או למה לקחו המכות 12 חודשים, הסבר שני

זאלי עד קושי השעבוד שיצאו עם ישראל בכל מצרים ללקוט קש ותבן, לא הייתה סיבה להיענש העם המצרי ברשעות פרעה מלכס, אבל ברגע שהיה קושי השעבוד והעם המצרי בעלי השדות לא התחשבו ביהודים האומללים שלא באו לגנוב רק קש ותבן בגלל פיקוח נפש שלא ידחסו את ילדיהם בשורות הלבנים החסרות, רשעות זו גרמה למצרים לסבול מכל המכות, ולא רק סבל לפרעה ועבדיו אלא לכל העם המצרי.

ומכה זו היא ההכשר לקבל את המכות, והיא משפט ה' במצרים, שהכשילים בניסיון שהוכיח רוע ליבם.

התוספות יו"ט בעדויות פ"ב משנה י' הביא דברי **הראב"ד** לכך, ממה שכתוב קודם המכות, שהעם יצאו ללקט תבן וקש, ותבן וקש מצויים בחודש אייר, ויצאו ממצרים בחודש ניסן הרי 12 חודש למשפט המצרים.

ולכאורה העם ליקט קש ותבן היה זה בזמן קושי השעבוד, ואיך נחשיב זמן קושי השעבוד שלפי כמה מדרשים היה חודשים קודם זמן שבו לקו המצרים?

ואם תאמר שבגלל קושי השעבוד זה גרם שעם ישראל יצאו מיד ולא בעוד 190 שנה שאז יגמרו 400 שנה במצרים ממש, הרי זה נס לישראל ולא מכה למצרים?

פט. עם ישראל התאכזבו מהמכות שלא גרמו ליציאה מיידית, והתייאשו מהיציאה.

זאלי לכן משה רבינו הרבה להתפלל והתאמץ בתפילה בעת סיוס המכות, שעם ישראל לא יתייאשו ולא יאבדו תקווה, אלא יאמינו ביציאת מצרים, ויבינו שכל המכות זה נקמה במצרים, וגם לחזק את האמונה בבורא עולם ובשליטתו על כל הכוחות שבטבע, ובהשגחתו המיוחדת לטובה על עם ישראל.

זאבן עם ישראל כולו היה חלש באמונה, וכפי שהוכיחו **תלמידי חקירים: שלמה שבדרון ואברהם ישעיהו גרינשוויץ** גי' מת"ת תורת אמת ב"ב, שהקב"ה "לא נחם דרך ארץ פלישתים, כי קרובה היא, פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבנו מצרים", אבל טענו תלמידי בחוכמתם שגם בחולשה יש דרגות.

ותפילת משה הועילה לאלו שהיו פחות חלשים שהם לא ישברו מהאכזבות ועדיין יישאר בהם התשוקה לצאת ממצרים ולעבוד את ה', ואדרבא מכל מכה הם התחזקו מגדלות כוח ה' ושליטתו בכל.

במדרש רבה דברים א' כ"ג על הפסוק **במשלי יג'** "תוחלת ממושכה מחלה לב", תוחלת ממושכה זה שעם ישראל ציפו והתאכזבו, שמשעה הביא לפרעה 10 מכות, ובכל מכה ומכה היו היהודים בטוחים שפרעה ישלחם ממצרים, וזה לא קרה, וכגודל הציפיה כך גודל האכזבה.

ולפי זה לכאורה יוצא, שעם ישראל במכה הראשונה רובו או כולו רצו לצאת ממצרים ולהיות עבדי ה', רק בגלל האכזבות שלא נגאלו מיד במכה הראשונה והשניה וכו' הם התאכזבו ונשברו וליבם חלה כביכול כבר לא רצה לצאת ממצרים בכדי לא להתאכזב שוב מחדש.

זאלי לכן לפי **הרמ"ע פאנו** שהבאתי דבריו בפרשת שמות, יש חלק לעולם הבא לרשעים הללו מעם ישראל שמתו במכת חושך למרות שלא רצו לצאת ולעבוד את הקב"ה, כי בכל זאת בהתחלה הם רצו לצאת ממצרים ולעבוד את ה', ורק כשהתאכזבו הפסיקו לרעות לצאת ממצרים, ואז כבר לא רצו לעבוד את הקב"ה.

צ. כבד לב פרעה – לא לשבור טבע אלא לנווטו לטובה ולא לרעה

ומסוגל לעמוד בלחץ קשה ולא להתקפל בקלות מלחצים ומצבים קשים.

ובעצם כל הטיפול המתמשך בפרעה למרות שהקב"ה יודע שפרעה לא יחזור בתשובה למרות כל ה10 מכות,

כתב רש"י ש"כבד" הכתוב כאן זה לא כאחד מבנייני הפועל אלא **שם עצם**, דהיינו לא שפרעה הכביד את לבו אלא שלבו של פרעה "כבד" קשה, ובעצם היה לפרעה לב של אדם עוצמתי שלא נבהל ממצבים קשים

הוספות חדשות על הגדה של פסח

עקשן ועוצמתי בתחילת הגזירות שהתמודד בעוצמה אדירה מול כל העם המצרי וסירב לגזור גזרות על עם ישראל, כי טען שזה כפיות טובה, וכשאיימו שיפטר אותו הסכים ובמשך 3 חודשים הוא לא מלך על מצרים וכפי שהארכתי בפרשת שמות בעניין.

זככה נלמד גם לעצמנו, שלא נשבור את טבענו, כי לשבור טבע זה כמעט בלתי אפשרי, כי ברגע שבטל הפחד הטבע יחזור למקומו, אלא שנצל את טבענו במקום רעה נשתמש בטבענו טובה.

זאב על פרעה העוצמתי היה לחזור לעוצמה שהלך נגד עמו לטובת עם ישראל, וגם במכות היה עליו להתבונן ולא רק לפחד ולחזור בתשובה מתוך פחד, ואם היה מחליט בהבנתו שטעה ועליו לחזור לדרך הראשונה להטיב לעם ישראל נגד כל מצרים, כי היה מבין שה' שולט בעולם ועליו לשמוע לבורא עולם בכל העוצמה שיש בטבעו, אזי היה מתקן דרכו ומנצל את טבעו לטובה ולא לרעה.

וכך אמר ה' למשה עוד קודם המכות שפרעה לא יוציא את ישראל למרות המכות רק לאחר מכת בכורות, ואם כן מה המטרה לכל המשחקים כביכול שבחלק מהמכות פרעה מתחרט ומבקש סליחה ומבטיח שהוא יתקן מעשיו וישלח את בני ישראל??

והתשובה היא, כי אצל כל אחד מאיתנו יש פרעה קטן בלב, שגם הוא מבטיח לתקן דרכיו, וכשיורד הלחץ הוא חוזר לסורו, וכפי שאנחנו צוחקים על פרעה, כך עלינו לצחוק עלינו שאנחנו פועלים בדיוק כמו פרעה.

והקב"ה בסיפור עם פרעה בכל תגובותיו במכות, רוצה ללמד אותנו כי ככה היצר מתנהג עמנו, ועלינו לצאת ממצרים ולהעיר את פרעה שיושב על פתחי לבנו, ולא נמתין למכה העשירית רח"ל.

ומצד שני שלא נחשוב שזה לא הוגן שה' העמיד את פרעה שהיה לו לב כבד בטבעו להיכנע בגלל המכות, הרי ה' ידע שטבעו של פרעה עוצמתי ועקשן, כי אותו לב קשה ועוצמתי שהיה בטבעו של פרעה, אותו לב היה

צא. הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם

זאלי כי אפשר לרדות, שכאן זה לא מדין שליחות, אלא כדברי האבן עזרא שמשוה ואהרן היו שותפים בעשיית כל המכות, ולכן ביכולתם לעשות את המכות כרצונם. והחברותא הרב אלדר נתנון שליט"א, רימו בדרך דרש "אנכי" = אהרן נביא כמו די.

זאן כאן שינוי מדברי ה', כי עוד קודם המכות ה' קבע ששניהם שווים בכל המכות, ככתוב בפרק ו' יג' "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוה אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים".

חקשה תלמידי חיקר דוד יהודה לייב כהן נ"ו מת"ת תורת אמת ב"ב, הרי בפסוק יט' מפורש שאהרן הכה ואיך כתוב כאן שה' מצווה את משה שיודיע לפרעה שהוא משה יכה במטה אשר בידו?

והתב, שהיות ואהרן היה שליח של משה לכן זה נחשב כמו שמשוה עשה זאת, ואכן מצאתי ברוקח שענה כן, אך קשה שא"כ למה הגמרא בקידושין מא' לא מביאה מקור מכאן לדין ששליח של אדם כמותו, שזה לכאורה מפורש ממש יותר מהדיוקים שמביאה שם הגמרא עי"ש?

צב. מכת דם, היהודים התעשרו ממכת דם,

והנקמה על ויקוצו מפני בני ישראל

ומשמע לכאורה מהמדרש שמילאו את ספל מהיאור, ולא רק המים שלקחו מגיגית בבית משותף למצרי ויהודי שהתגוררו בבית אחד, כי בפשטות רוב עם ישראל גרו בנפרד מהגויים כפי שמצאנו במכת בכורות שהיהודים גרו בנפרד והיה להם שקט מול העעקות שהיו בבתי הגויים המצרים, ולפי זה מובן שכל היהודים התעשרו ממכת דם, ולא רק מי שהיה מתגורר בבית עם מצרי.

במדרש תחילים - עז' כה', ויהפוך לדם יאוריהם. בתחילה היו ממלאים בספלים ביחד ונמצא לישראל מים בספל ולמצרים דם, וחוזרים והיו ממלאים מים בספל. והיה המצרי אומר לישראל נשתה אני ואתה ביחד, ושניהם היו נותנים פיהם בספל והיה ישראל שותה מים והמצרי דם. אמר רבי אבין, כל המים שהיו המצריים שותים, היו לוקחים אותן בדמים מישראל, ומשם העשירו. שאם היה לוקחו בלא דמים היה נהפך לדם.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ויזתו מזה המצרי כביכול בנימוס שתה מתוך ספל והיהודי שתה ישר מהגיגית כלשון המדרשים מלבד לשון מדרש תהילים, בכל זאת המצרי לא רק שלא נגעל מהיהודי אלא התחנן לשתות מכף ידו של היהודי, ולא עוד אלא שהתחנן לשתות עמו יחד בכוס אחת, ולא עזר, רק כששילם לו אז יכל המצרי לשתות.

ואלי זה כנגד ויקוצו מפני בני ישראל, לכן הם המצרים התחננו לשתות למרות מה שנגעלו מהיהודים ובכל זאת זה לא עזר להם).

ויזתן שהמדרשים הביאו רק דוגמא 1 לתגלית שהמצרים גילו שליהודים זה מים ועל ידי תשלום ליהודי הצליחו המצרים לשתות מים ולא דם, ומזה זה התגלה לכל המצרים, ומזה כל היהודים התעשרו, כי אם המים בגיגית התחלפה ממים לדם למה שביאור לא יהיה נס כזה.

וכמו כן בפשטות לשון המדרש רבה והתנחומא משמע שרצונם לחדד שלא רק ביאר המים נהפכו לדם, אלא גם מים שבכלי שבבית, ורוק היוצא מפי המצרי יצא דם.

צג. בסיום מכת צפרדעים – רק ביאור תשארנה

נשאר לזיות אם כן אין מסירות נפש רק לצפרדעים הראשונים שנכנסו שלא ידעו שהם לא ימותו, אלא יתכן שכל הצפרדעים נשרפו בתנור ונמרחו כג'ל ירוק על המאכלים או נתערבו ונאפו בתוך המאכלים.

ואכן המצרים מתוך רעב אכלו את המאכלים עם הצפרדעים שנמרחו ושהתערבו בהם, ובנס מיוחד מיציאות גופם של המצרים יצאו הצפרדעים השרופים והטחוזנים והפכו חזרה לצפרדע שלימה והם אלו שחזרו ליאור, וזה שימש לעם ישראל.

שאל תלמידי חוקר יהודה לוסטיג נ"ו הלא כתוב שהמצרים אספו חמרים חמרים – דהיינו ערימות של צפרדעים מתים, ואם כן איזה צפרדעים נשאר לזיות ביאור?

וזתירן תלמידי חוקר יעקב אייגר נ"ו שאולי מה שכתוב ביאור תשארנה נכתב על הצפרדעים שנכנסו במסירות לתנורים ככתוב בתורה, ובגלל שמסרו נפשם דווקא הם חזרו לתחייה.

ויזתן להוסיף, שיתכן שהצפרדעים שנכנסו לתנור לא נשאר לזיות למרות חום התנור אלא מתו, כי אם הם

צד. סוף מכת צפרדעים – העתירו בעדי,

פרעה מבקש שירבו עליו תפילות לה'!!!

ואמנם איך יתכן שפרעה יסכים שהוא ועמו יסבלו עוד יום של יסורים מחרידים אלו??

ולכן נראה לתרץ שהיות ופרעה במכת דם התעלם לגמרי ככתוב "ויפן פרעה ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת", וזה היה חוצפה מחרידה אך התעלם מהתעוררות תשובה, בפרט אם נפרש שהכוונה "גם לזאת" – שהיה עליו להיפנות לצרכיו בביתו במקום בהשכמת הבוקר ביאור שלא ידעו בני אדם שהוא נצרך לנקביו כי היאור הסריח, ובזה התגלה קלונו ששיקר שהוא אלוהים שאינו צריך לנקביו, ובכל זאת פרעה מתעלם ולא קורא למשה ומבקש ממנו סליחה ולא הבטיח שישלח את העם.

וגם לפרש"י שגם לזאת הכוונה למכת דם וגם למטה אהרן שבלע את מקלות כל החרטומים כשהוא מקל, ובזה הוכיח שכוחו גדול מכוח החרטומים, כי הוא בא בשם ה'

כתב רש"י העתירו הכוונה ריבוי תפילה, וצריך להבין מה ראה פרעה צורך לבקש משה בסוף מכת צפרדעים ריבוי תפילה עליו?

כמו כן מדוע ביום השישי למכה אז משה שאל אותו למתי אני יבקש מה' שיסיר ממך את המכה, ונשאלת השאלה ומה היה קורה אם פרעה היה אומר היום תתפלל שתיפסק המכה היום תכף ומיד, והרי אם כך המכה תהיה רק 6 ימים ולא שבוע כבכל מכה, (מלבד חושך שהיה 6 ימים והושלם היום השביעי לפני קריעת ים סוף מהטעם שאכתוב בל"ג בס"ד בפרשת בשלח)?

ובפשטות אפשר לתרץ שלכן משה התחכם לאתגר את פרעה שינסה אותו ושיבדוק האם תפילת משה עכשיו תפעל שמחר יפסקו הצפרדעים (וכפי שכתבתי קודם בעניין זה שפרעה הרגיש שהתפילה של משה אכן פעלה).

הוספות חדשות על הגדה של פסח

"חיוס"!! הרגע!! תכף ומיד!! במקום זה ענה בשטות **"למחר"** כי ה' לקח מפרעה לרגע את שכל הישר ועשהו כמשוגע.

ועל זה ענה לו משה **"ויאמר כדברך, למען תדע כי אין כה' אלקינו"**, שמהתשובה שלך פרעה תראה שה' שולט בעולם כי הוא השתלט לך על השכל וענית לי תשובה טיפשית **"למחר"!!**

ובזה רימו משה לפרעה על עיקר הנס בקריעת ים סוף כדברי הרמב"ן שפרעה וחילו יכנסו כמשוגעים לתוך הים למרות שאין סיכוי שה' ישאיר להם נס שעשה להצלת עם ישראל.

ובפשטות יתכן שפרעה בעוצמת לבו הסכים ליום סבל נוסף העיקר לדעת לעומק את הכוח שמתמודד מולו, כפי שאומרים **"דע את האויב"**.

והם בכישוף, וממילא מה שעשו החרטומים במכת דם שהפכו מים לדם היה על פרעה להבין שכוחם מכוח כישוף ואילו כוח מכת דם שעשה משה הוא מכוח אלוקים בפרט לפי ההסבר שליהודים אותו דג שהיה מת למצרי והסריח את היאור, ליהודי היה הדג חי שחי במים נקיים בלי סירחון.

ועל התעלמות מהתעוררות תשובה מיוחדת מאת ה', על זה יש לזעוק ולבכות מרה ולהעתיר ולהרבות בתפילות לה' שיסלח על החוצפה ועזות הפנים, ושיקבל מעתה את תשובתו למרות החוצפה והאיחור.

והיות ומשה ראה שפרעה מבין שחטא ושעליו לחזור בתשובה, לכן משה רצה להוכיח לפרעה את כוח העצום של הקב"ה שברגע משתלט על השכל וברגע הופך אדם למשוגע, ולכן משה שאל את פרעה למתי תרצה שאתפלל שיסורו הצפרדעים, ופרעה במקום לענות בשכל הישר

צה. אמר אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים – הכרת הטוב ליאור

אלא שהיה נס והמים דחפו את תיבת משה לעומק הסוף שלא ממש על שפת היאור, ולכן גם בתיה שבפשטות ידעה לשחות ביאר – ככתוב שבאה לרחוץ, לא היה לא אפשרות בשחיה להוציא את התיבה, כי התיבה הייתה במרכז הקנים מקום שא"א לשחוח בגלל הקנים.

ותלמידי חיקר הבחור יצחק מרדכי זלושינסקי נ"ו מת"ת תורת אמת, בא במהלך מחודש, שבעצם אם התיבה הייתה רחוקה מדוע שלחה בתיה את ידה, אלא כי היה נרמה לה שזה במרחק קטן שביד רגילה היא תעליח להוציא את התיבה, אבל אז התיבה התרחקה ממנה.

ושוב היא התאמצה עוד קצת להשיט יותר את ידה ושוב התיבה התרחקה, כך מספר פעמים, ובמקום להתאכזב ולהתייאש היא המשיכה עד **שלתע** הבחינה שידה התארכה בנס בגלל מאמצה למתוח ידה ולהגיע לתיבה.

ויתכן שלכן בתיה קיבלה אומץ לא רק להציל את הילד, אלא גם לגדלו באופן אישי בבית פרעה למרות הסיכון הגדול, כי ראתה שהקב"ה עשה לה נס עם הצלת משה רבינו בגופה ממש, לכן לא פחדה וגידלה אותו בגופה דהיינו בביתה בבית פרעה כבן ממש.

כתב רש"י: אמור אל אהרן – לפי שהגן היאור על משה כשנשלך לתוכו לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים אלא לקה על ידי אהרן.

ונשאלת השאלה, הרי משה נשלח ליאור בתוך תיבה מוגנת ממים, והיא לא הייתה מונחת במקום של זרמים חזקים, אלא בתוך קני הסוף, ומה הגן עליו היאור? הרי בדרך הטבע הוא היה ניצול?

ויתכן שמרים הניחה את משה בין קני הסוף בשפת היאור ממש, ואכן שם קיים סכנה שמא התיבה תיסחף לעומק היאור בגלל זרמי המים, וכדברי המפרשים, לכן הקב"ה עשה נס שהזרמים רק דחפו את התיבה למרכז הקני סוף, וזה הגן על תיבת משה שלא יסחף לעומק ויסתכן בהתהפכות ובהתנפצות על הסלעים.

וקצת ראייה לדבר, שהרי בתיה באה להשיט את ידה לקחת את תיבת משה מהיאור, ואם היה זה בתחילת היאור מדוע היה צורך לבתיה שתתארך ידה בנס כפי **שכתב רש"י**, הרי כפי שמרים הניחה את התיבה בידה הרגילה כך גם בתיה תוציא את התיבה ביד רגילה.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

צו. במכת צפרדעים: ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כהשם אלוקינו

היה שפרעה ובעצם עם ישראל ידעו עד כמה כוחו של צדיק מנהיג הדור עצום ורב, ככה יאמינו בה' ובמשה עבדו.

והגדלות היא, שתפילת משה היום על מחר פעלה ועשתה רושם עצום, שאפילו פרעה הרשע הרגיש היום לאחר תפילת משה שאכן המכה תיפסק למחרת. **זה** בבחינת **יציאת צדיק מן המקום עושה רושם**, כך תפילת צדיק עושה רושם אפילו על רשעים.

וכאמור קודם, שמשה התפלל שפרעה יגיש דחף לעשות תשובה גם לאחר המכה, ואת כוח פעולת התפילה הזאת הרגיש פרעה מהיום שכך ירגיש מחר לאחר שהמכה תסור, ולכן האמין פרעה לדברי משה.

זאם נכונים הדברים, יש ללמוד מזה דבר עצום, שאם פרעה הרשע מרגיש רגש עילאי בכוחו של צדיק, דבר שאין לנו בהם השגה, כל שכן עם ישראל עם קדושים.

צו. כינים – ויט אהרן את ידו במטהו ויך את עפר הארץ ותהי כינים

זאב זה בבחינת דק שבדק, כי העפר זה אינו דבר חי, וגם הרי יש במכה קידוש ה' עצום שמתגלה כוח ה' בעולם, ואם כן זה זכות לעפר שיתקדש שם שמים על ידו, וזה כדוגמת להעיר את האבא משנתו לטובת עסקה שהאבא מרוויח ממנה וחפץ בה.

אבל בכל זאת ה' רוצה ללמדנו שכוח הכרת הטוב הוא כה חשוב שלמרות כל הסיבות הטובות עדיין יש בזה גם היבט של פגיעה, הכאה, ולכן אם אפשר לעשות זאת על ידי אחר ודרכו להשיג את כל המטרות בלי שיהיה בזה נימת זלזול בהכרת הטוב, זה חשוב מאוד, אפילו כלפי דומם.

זאב כך מצאנו בניתוח שאסור לבצע לאביו למרות שהוא מציל חיי אביו, כי חייב אדם אחר לעשות זאת בלי שיהיה איסור הוצאת דם לאב, ורק אם הבן הוא ממוחה גדול יותר ונחוצו שרק הבן יעשה זאת כי אין ברירה אז זה מותר לבן לנתח את אביו.

ויישר כוח עצום, לתלמידי היקר חיים שפיאצקי נ"ו מת"ת תורת אמת כיתה ז' שעזר לי מאוד בחידוש נפלא זה.

משה אומר לפרעה **התפאר עלי**, כביכול נסה את כוחי!! למתי אני יתפלל עליך שיסורו הצפרדעים, ופרעה עונה לו, למחר – **פרש"י** שפרעה ביקש שמשה רבינו יתפלל היום שיסורו הצפרדעים לא מיד אלא **למחרת**, וזה מוכיח שזה מכוח תפילה לה' ולא מכישוף, כי כישוף פועל מיידית ולא לאחר זמן.

השאלה שנשאלת מהיכן ידע פרעה שמשה אכן התפלל היום והתפילה פעלה רק מחר, **אולי** היום משה לא אמר את הקוד של הכישוף שבו מסירים את הכישוף, ורק למחרת כשפרעה לא יראה, אז משה יאמר את הקוד ויסיר את הכישוף מיידית?

וכמו כן יש לתמוה מלשון משה שכביכול משה מציע שפרעה יבחן את כוחו העצום של משה עד כמה הוא מגדיל לעשות, וכי משה חיפש להתפאר??

והתשובה היא, כאמור קודם שכל מה שפעל משה עם פרעה משה התכוון שישפיע על עם ישראל, ורצון משה

כתב רש"י "אמור אל אהרן" – לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה לפי שהגין עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול, ולכן לקח על ידי אהרן.

אבל למעשה, התברר שהעפר לא הגן על משה רבינו, כי ממילא יום למחרת נודע הדבר לפרעה ע"י דתן ואבירם, ופרעה ניסה להרוג את משה בחרב ומשה ניצול וברח למשך שנים למדיין, ואם כן מה שייך הכרת הטוב לעפר שהתברר שלא הגן עליו?

זענה תלמידי היקר יהודה לוסטיג מת"ת תורת אמת, שעדיין מגיע הכרת הטוב לאדמה, כי מבחינתה הגינה על משה, ומה שבן בחירה הרשיע וסיכן את משה זה אינו מפחית מהכרת הטוב שצריך להשיב.

ודימה זאת לרופא שעשה ניתוח מורכב להצלת חולה אנוש, ואכן הרופא הצליח בניתוח והציל את החולה, אבל אז לקח החולה בחיידק אלים המשתולל בבתי חולים, והחולה נפטר רח"ל, וכי לא מגיע תודה לרופא על השקעתו העצומה והמוצלחת בניתוח המורכב שהצליח לבצעו, למרות הצער הגדול.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

צח. והך את עפר הארץ והיה לכינים בכל ארץ מצרים

הכינים היו קטנים, מה פתאום החרטומים ינסו ליצור כינים כאשר ישנו כלל ידוע שאין כישוף בפחות משעורה?

אלא היות ובמכת כינים גדל הכינים היה ענק לפחות כמו ביצת תרנגולת, לכן סברו החרטומים שיש להם כוח ליצור כינים כאלו גם הם.

אבל החרטומים נכשלו, כי הכינים היו מורכבים מ2 ניסים, נס ראשון שהעפר הפך לכינה רגילה קטנה משעורה.

ונס שני היה שהכינה הפכה לענקית, והיות והבסיס היה מגריר חול וכינה פחותה משעורה לכן לא הצליחו החרטומים ליצור כינים כאלו.

תלמידי היקר שמואל יהודה מת"ת תורת אמת ב"ב, **הראני שבילקוט שמעוני רמז קפ"ב** מובא שהקטן שבכינים שהיו במכת כינים במצרים היה בגודל של ביצת תרנגולת.

ונפלאתי שהרי מרש"י משמע שמחמת שהכינים קטנים פחות משעורה לכן החרטומים לא יכלו ליצור גם הם כינים בכישוף, **ומשמע** שהיו קטנים כמו הכינים המצויים? וגם האם אפשר למצוא רמז מהפסוקים לחידוש זה על הכינים הענקיים?

ונראה, שהיות והחרטומים ניסו לעשות גם הם כינים ולא הצליחו, מזה אפשר להוכיח שהכינים היו ענקיים, כי אם

צט. מה קרה לכינים בסיום המכה?

שגדולים הם מצפרדע רגילה, ואם התורה לא ציינה שהיה סירחון בסיום המכה סימן שהם לא מתו.

ולטעון שהם התפזרו בעולם כפי שבסיום מכת ערוב כל החיות התפזרו חזרה בעולם, זה לא נראה, בפרט לדברי המדרש שהכינים היו ענקיות, ואם כן היו צריכים לראות בהמשך הדורות כינים גדולים כמותם? אלא, היות ומעפר באו לכן לעפר שבו.

תלמידי היקר ראובן גולדנר נ"ו מת"ת תורת אמת ב"ב, שאל בשיעור האם הכינים בסיום המכה חזרו להיות עפר או שנשארו כינים אלא שמתו או התפזרו?

ויתכן, שהיות והיו כינים בעובי של אמה באדמת מצרים, אם אכן הכינים מתו בסיום המכה, היה אמור להיות סירחון כמו במכת צפרדעים לאחר שמתו, ובפרט לדברי המדרש הקודמים שהיו גדולים בגודל ביצה ויותר

ק. למה במכת כינים אין התראה לפרעה – מבחן התוצאה!!

טובה, אלא אם אפשר להגיע לתוצאה הטובה בלי נקמות ועונשים, עדיף!! והדברים בדוקים ומנוסים, וכבוד זה שטויות, נקמה ועונש לא מגן על הכבוד שלך!! האיפוק והסבלנות הרבה יותר מכבדים אותך באמת!!

ויתכן שהיות והתוצאה הייתה מושלמת יותר מכל ההתראות, שלבד החרטומים אומרים לפרעה "אצבע אלוקים היא!!" ואכן בחינוך גם לא תמיד חייבים להעניש ובעצם לנקום ולא תמיד אכן מגיעים על ידי זה לתוצאה

קא. ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד

והאם נצטרך לפרש שהיה נס שגם חיה שהומתה ואפילו הופשטה, חזרה לחיות וחזרה לעורה המופשט ויצאה ממצרים? **ותלמידי היקר שמואל לזין נ"ו** טען שמצאנו כדומה לזה במכת ארבה, שאפילו הארבה שתפסו המצרים והכינו מהם שימורים בחביות, בסיום המכה הם התעופפו עד אחד ולא נשארו במצרים.

ואכן הם לא הפכו לחול ועפר, כי יותר נס לראות בעל חיים שהיה מת מתעופף חי או אפילו מת ברוח עזה ברצון בורא עולם שבידו הכל!!

כתב רש"י ויסר הערב – ולא מתו כמו שמתו הצפרדעים שאם מתו יהיה להם הנאה בעורותם:

ותמה תלמידי היקר שלמה שברזון נ"ו מת"ת תורת אמת ב"ב, וכי לא מת אפילו חיה אחת בשבוע של המכה? וכי מכל גיבורי מצרים לא היה גיבור אחד שהצליח להרוג נחש או עקרב לפחות? ואם כן איך לא נשאר אפילו חיה אחת, והאם מאותה חיה שהצליחו הגיבורים להרוג וכו בעורה היפה? אבל בפסוק מפורש שלא נותר אפילו אחד!!

הוספות חדשות על הגדה של פסח

חיה כי מיד הותקפו מחיות אחרות, ואכן פלא עצום איך לא ישנו 7 ימים, או שנמנמו והתעוררו כל רגע בחדרות.

וזו מתאים מידה כנגד מידה, שהמצרים העבידו את ישראל בפרך בקושי השעבוד, עד שעם ישראל לא הצליחו לשמוע לדברי משה שבישרם ב4 לשונות של גאולה, מקוצר רוח ומעבודה קשה.

קב. לאחר מכת ערוב – ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ה'

כיוצא באלו שאנחנו מבקשים שה' יטה את לבבנו שנאהב אותו, ושה' יגביר בנו את היראת שמים, ואולי מכוח תפילת משה זו ע"פ בקשת פרעה, עד היום אנחנו מנצלים תפילה זו בתפילת ובא לציון.

אבל היצר הרע של פרעה ברגע שפחד המכה נגמר, הוא התחרט מבקשתו שה' יטה את לבו לחזור בתשובה, ולכן התפילה לא פעלה, למרות שהייתה תפילת משה רבינו בעוצמה ובריבוי תפילה.

ומשה רבינו העתיר בתפילה גם שהמכה תשפיע על עם ישראל, להתחזק באמונה בה', ושירצו ללכת אחרי הקב"ה במדבר ולעבודו בלב שלם.

ויתכן שלולי תפילת משה בריבוי ומתוך התאמצות, היו יוצאים ממצרים אפילו פחות מאחד מחמישה או א' מ50.

ויתכן עוד, שהרצון של פרעה שימש כמו התערותא דלתתא, שגם אם לפרעה התפילה לא עזרה וכאמור, בכל זאת רצונו הטוב לתשובה בעת פחד המכה, שימש לכוח לתפילת משה שישפיע המכה התעוררות תשובה ורצון להתקרבות לה' בעולם, שבני ישראל ישתמשו בכוח התשובה והתפילה לתשובה.

קג. "דבר", הקדמת הקב"ה למטרת המכה – בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ

ויישר כוח לבחור בן העליה "אלון גיל" ני"ו משובו ראש"ל"צ שבזכותו התחדש לי חידוש זה שיזכה להתעלות בתורה וביראת שמים אמן.

ובעצם הקב"ה אומר לפרעה יכול הייתי להרוג אותך ואת עמך במגפה וכולכם הייתם מתים מיידית רק המטרה ששלחתי את משה שיעשה עשר מכות זה במטרה לחזק את האמונה בה' ובכוחו, לפרעה ולמצרים, ולפרסם את כוח ה' בכל העולם, ובפרשת בא גם מפורש שזה לחזק את עם ישראל לחרות על כוח השם והשגחתו בעולם.

אבל לאחר דקדוק בלשונו הטהור של רש"י, שכתב שלא מתו כמו הצפרדעים, משמע שאכן אף חיה לא מתה וכולם נשארו לחיות והסתלקו כולם ולכן לא נשאר אף חיה.

ואם הדיוק נכון, אם כן יתכן שהנס היה שאכן כל גיבורי מצרים לא הצליחו בכל 7 ימי המכה להרוג אפילו חיה אחת, כי לא היה להם פנאי לחשוב ולתכנן ולהגיב נגד

פסוק זה נכתב לאחר מכת ערוב, שפרעה ביקש משה להעתיר עליו בתפילה שיפסק המכה, ואכן כתוב בפסוק שמשה רבינו אכן העתיר לה' שתיפסק המכה.

ורש"י מפרש "ויעתר" שמשה הרבה להתאמץ בתפילה, ועריך להבין אם אכן ארך זמן של כל מכה הוא שבוע, מדוע היה על משה להתאמץ בתפילה? **וגם** למה פרעה מבקש משה שירבה עליו בתפילה, וכי פרעה לא הבחין שמשך כל מכה הוא בדיוק שבוע?

ותלמידי חיקר יהודה לוטטיג ני"ו מת"ת תורת אמת ב"ב רצה לתרץ שמשה רבינו התפלל על המכה הבאה שתקום בפרעה בעוצמה.

אז שנפרש שמשה התפלל שמכה זו שנקמה במצרים תרפא נפשם של היהודים, כי כידוע הנקמה מרפאת את העער והעינוי. **אבל** תירוץ נפלא זה, עדיין לא מתרץ מדוע פרעה ביקש שמשה יתפלל, וירבה ויתאמץ בתפילה?

ויתכן להוסיף על דבריו הנפלאים, שפרעה ביקש שמשה רבינו יתפלל שגם בעת שתיפסק המכה עדיין יהיה השפעת המכה עליו שלא יקשה לבו, ולהבדיל דוגמת מה שאנחנו מתפללים "ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, והכן לבבנו לאהבה וליראה את שמך" ועוד פסוקים

הוספות חדשות על הגדה של פסח

שבעולם ובעל כל הכוחות כולם גם מעל הטבע, וממילא אין ראייה לחובה להקדים שלום ממערים וכאמור קודם.

וגם ראייה לדחיה זו, שהרי הקב"ה במערים למרות כל דברי השלום והמתנות מכל מקום לא השמיד את כל המערים אלא רק הכם ורק מעטים מהם מתו??

אבל באמת עיקר הראייה זה ממתן תורה ולכן כתוב ממדבר קדמות, כי הראייה היא שהקב"ה למרות שהחליט לתת לעם ישראל את התורה, בכל זאת לא נתן את התורה בכוח לעם ישראל נגד רצון העמים על אפם וחמתם, אלא הקב"ה בא אליהם בדברי שלום למרות שידע שהם לא רוצים ויפסידו את המתנה הגדולה ביותר ששווה יותר מחיי העולם הזה, שזה חיי תורה וחיי קדושה וחיי נצח בטוב אין סופי.

וממילא ברור הוא שלמרות שהקב"ה צווה את משה להילחם עם סיחון, וממילא ברור שיהיה מלחמה עם סיחון ודברי השלום לכאורה מיותרים, בכל זאת משה הקדים בדברי שלום כדרכו של הקב"ה במתן תורה, שלא יהיה תרעומת לגויים שעם ישראל תקפו באכזריות ולא בחרו בשלום, ואכן כך התגלגלו העניינים במלחמת לא' המלכים בכיבוש יהושע שהם באו ויזמו מלחמה ביהושע ולא יהושע בא ויזם נגדם מלחמה בהפתעה נגד רצונם במלחמה.

ואומנם ממערים לומדים שלמרות שיש סיבות למכות מערים ולא מכה אחת שתהרוג את כל המערים או לפחות את כל עבא מערים בבת אחת, שזה בגלל רצון ה' לגלות את כוחו בעולם, מכל מקום מאחר שיש כבר ראייה ממתן תורה אפשר ללמוד עוד סיבה לגבי מערים שגם בגלל שה' רצה שיהיה מתנות והקדימה בדרכי שלום לכן נשלח משה ולכן המכות היו במנות קטנות, עשר מכות והריגת עבא פרעה היה רק בסוף כל המתנות.

ויחכן עוד לפרש, שמעולם ה' לא אמר שישמיד את מערים, רק המטרה הייתה לדונם ולהענישם, וגם שידעו שה' שולט בעולם, והמטרות יכלו להתקיים גם בלי לשלוח את משה לפרעה, אלא ה' היה נותן את העשר מכות לפרעה וה' היה מפלא בין עם ישראל למערים, וכך היו רואים שיד אלוקי ישראל בדבר, ובסוף בדרך הקשה היו רואים בבירור שה' אלוקי ישראל השולט בכל הכוחות הענישם.

אבל ה' שלח את משה בכדי להקדים לו על מהות המכות, ועל מטרת ה' שיתבונן שיש בורא עולם, וכך הקדים לפרעה ולמערים את ההכרה והידיעה בכוח ה'

אך אם כן קשה לי דברי רש"י בחומש דברים ב' ט' על הפסוק "ואשלח מלאכים ממדבר קדמות אל סיחון מלך חשבון דברי שלום", ממדבר קדמות - אע"פ שלא צוני המקום לקרוא לסיחון לשלום למדתי ממדבר סיני מן התורה שקדמה לעולם כשבא הקב"ה ליתנה לישראל חזר אותה על עשו וישמעאל וגלוי לפניו שלא יקבלוה ואעפ"כ פתח להם בשלום אף אני קדמתי את סיחון בדברי שלום. ד"א ממדבר קדמות ממך למדתי שקדמת לעולם יוכל היית לשלוח ברק אחד ולשרוף את המעריים אלא שלחתי מן המדבר אל פרעה לאמר שלח את עמי במתון;

ולכאורה על פירושו השני של רש"י קשה, שהרי לכאורה אין למשה הוכחה שצריך להקדים שלום לסיחון לפני המלחמה, ממה שהקב"ה לא הכה את מערים בברק אחד לשרוף את כולם בבת אחת ולהוציא מיידית את עם ישראל, כי הקב"ה רצה לעשות קידוש השם, שיתפרסם שמו וכוחו במערים ובכל העולם ולעורר את עם ישראל באמונה בכוח ה' ככתוב במפורש בפסוקים, ואין מכאן ראייה כלל לעניין לדבר ולפעול במתנות ובדרכי שלום ובדיבור שלום??

ונראה לתרץ על פי המפרשים בדברים שם (שפתי חכמים, ומשכיל לדוד), שכתבו שעל כל פירוש יש קושיה (אחרת) ומ2 הלימודים ביחד למד משה עניין זה, וכפי שביאר המשכיל לדוד שלפירוש הראשון קשה שאין ראייה ממה שהקב"ה שאל לפני מתן תורה את כל הגויים האם רצונם לקבל את התורה, כי הוצרך לעשות כן כדי שלא יקטרגו על נתינת התורה לישראל, ועוד קשה שהרי במתן תורה כאשר הגויים לא רצו לקבל את התורה הקב"ה הניחם לחיות, ואילו לגבי סיחון שכשלא רצו לקבל את דברי השלום נלחמו עמם וחרגום??

לכן מביא רש"י עוד ראייה ממערים שהוא דומה בדומה, אבל גם לפירוש זה קשה שהיה צריך להיות כתוב "ממערים קדמות"?? ולכן לומדים משני הלימודים גם יחד, כי אין הוכחה בפסוק איך לפרשו כראוי.

ולע"ד על ההסבר שמשא למד ממערים, לא רק קשה הלשון "ממדבר קדמות" אבל ההוכחה טובה היא, אלא גם ההוכחה ממערים קשה, גם בגלל הטענה שמטרת מכות מערים היה בכדי שמערים וכל העולם ועם ישראל ידעו שהקב"ה שולט בכל היצורים ובכל כוחות הטבע

הוספות חדשות על הגדה של פסח

גזומא, שכאשר יהודי ניצב מול מראה הוא מתוכח עם הדמות שבמראה, ורק כאשר מתנפעת המראה נגמר הויכוח, וגם על זה התוכחו עמי וכשאמרתי הנה התוכחותם, ענו לי זה לא יוכיח!! ועצרתני מיד את הויכוח כי הוא לא היה נגמר!!

והיהודים כשאמרו נעשה ונשמע זה החיפך ממחותם לקבל בלי לדעת ובלי להבין את כל דרישות הבורא בתורה הקדושה, א"כ כבר סרה ממילא טענת הגויים, והיהודים התעלו לדבר כמלאכי השרת כי לא דברו כטבעם אלא מעל לטבעם ומחותם, ואכן מהות יהודי זה להתמודד כל שעה ושעה במלחמה קבועה בהבנת התורה ומפרשיה וללבן כל צדדי הסוגיות לעומק.

קד. "ברד", הקדמה למכת ברד ומשמעותה העצומה בקשר לבחירה החופשית של פרעה

ולכן יש חשיבות למכת ברד שהיא שקלוח כנגד כל המכות כפי שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות, רק במכת ברד היא שקולה לטובה – דהיינו שבכוח מכה זו בעירוף כל המכות בפרט מכת דבר להחזירו בתשובה שתתקבל, ואולי לכן לא כל המכות נכתבו בפרשה אחת, כי עד ברד כולל ברד הייתה אפשרות לתשובה מתקבלת, ומפרשה הבאה המכות שלאחר מכת ברד עד מכת בכורות זה הדרך לכניעת פרעה מתוך תשובה שלא התקבלה.

ואלו מכת בכורות לאחר כל המכות גרמה שפרעה ישחרר את ישראל אבל אז הוא כבר לא נחשב בעל תשובה, אלא רשע שהרשיע במזיד, כי אחרי מכת ברד הוא נחשב מזיד בפרט שהודה בעצמו שה' הצדיק והוא ועמו רשעים, והודה שהיה בידו לחזור בתשובה ולא חזר, ולכן גם כששחרר בסוף את עם ישראל זה כבר לא תיקן את חטאו אלא נחשב כרשע שנאלץ לגרש את עם ישראל מפחדו שכולם ימתו.

ולפי זה מובן מדוע בורא עולם לא הסתפק באמירת פרעה ה' הצדיק בכדי שיחשב בעל תשובה גמור, ואכן כפי שמשח רבינו אמר לפרעה התשובה שלך לא שווה כי ברגע שתיפסק המכה אתה תחזור להרשיע, וכפי שהסברנו קודם, אכן פרעה חזר בתשובה לא רק מתוך יראה ופחד אלא גם מתוך אהבה והכרה שה' הצדיק.

ובכל זאת התשובה שלו לא החזיקה כי פרעה השאיר פתח לעבירה, וכפי שהרחבנו קודם שרעה ליהנות

על הבריאה – מתוך, וכל זה מחמת דרכי שלום, שצריך להיות הוגנים גם כלפי אויב שידע מה רוצים ממנו ולמה נלחמים נגדו.

ובעם יש להתבונן עוד, מדוע סרה טענת הגויים נגד מסירת התורה לעם ישראל, הרי הגויים יכולים לטעון אילו הקב"ה היה פונה לעם ישראל במצווה הקשה ביותר לישראל כדוגמת רציחה לישמעאלים וכו' אולי גם ישראל לא היו מקבלים את התורה??

ואולי כאשר הקדימו ישראל לומר "נעשה ונשמע", זה הסיר טענת הגויים הנ"ל, כי כידוע היהודים לא מקבלים שום דבר כמובן מאליו, עד כדי כך שאומרים בדרך

קודם מכת ברד הקב"ה אומר לפרעה על ידי משה רבינו דע לך יכול הייתי להורגך במכת דבר אבל לא עשיתי כן, כי רציתי שתבין שיש בורא עולם ותכיר בכוחו ותשמע סוף סוף בקולו, כי אם לא תשמע בקולי אני יביא את כל מגופתי אל ליבך", וכתב רש"י שהכוונה למכת בכורות ששקולה כנגד כל המכות.

ורבים מקשים על דברי רש"י וכי מה עניין להזכיר לפרעה את מכת בכורות כאשר עומדים קודם מכת ברד??

ולכן יש שכתבו שכונת רש"י למכת ברד והכוונה בכורות שהזכיר רש"י גם קשור לברד, שהבכורות – הפשתה והשעורה נהרסו ולא התבואה, וצריך להבין הרי רש"י כתב שהיא שקולה כנגד כל המכות, ואם הכוונה לברד למה היא שקולה כנגד כל המכות??

ואולי במכת ברד היה בה עוצמה לשנות את פרעה, כפי שמכת בכורות שינתה את החלטת פרעה באופן סופי לשחרר את העם, אבל אם היה משחרר במכת ברד פרעה הוא היה יוצא כביכול בעל תשובה, כי עד עכשיו כביכול היה כמו שוגג, ומעכשיו קיבל השגות בעוצמת הבורא שהוא כל יכול שמחבר אש ומים יחד דבר שלא הגיוני בטבע, ושחזר מלא רחמים גם לפני זה שלא הרגו בדבר וגם במכת ברד עצמה היה חסדים גדולים לפרעה ועמו.

וזר עולם ביקש מפרעה להתבונן בכל זה ושיתחפך לטובה, ולא יחשוב שזה בלתי אפשרי, אלא ילמד מהמכה עצמה שכשם שאש ומים עשו שלום כך מצרים וישראל יכולים לעשות שלום מעתה אם ירצה.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ובפרט שמשח רבינו מודיע לפרעה כשאמר ה' הצדיק שידע שהתשובה לא תחזיק מעמד כי בורא עולם רוצה יותר מכך, וחסר בתשובה שלו עזיבת כל חלקי החטא.

וזו מתרץ על קושיית הרמב"ן מדוע משה רק הודיע לפרעה על מכת ברד ולא המתין למענה לשונו של פרעה, ולפי דברינו מתורץ, שמשח רבינו ביקש מפרעה לפני המכה להתבונן היטב במעב שהיה לפני המכות דהיינו בכל המכות שהיו ובפרט במכת ברד.

אבל השלמת ההתבוננות תהיה בעצם מכת ברד שפרעה יראה את חסדי בורא עולם על המצרים, והכל ביחד אולי ישפיע על תשובת פרעה, ולכן לקראת סיום המכה רק אז משה רבינו כביכול ניהל דו שיח עם פרעה בכדי לכוונן לתשובה מושלמת וכאמור.

ופרעה בכ"ז לא השלים את כל חלקי התשובה, ולא ביקש שה' יסיר הכל גם את המטר כי אין רצוני ליהנות כלל מהעבירה ומהמכה שהגיעה בגלל העבירה כי רצוני בניתוק מוחלט מהחטא, ולכן פרעה מיד אחר סיום המכה קרס ונפל שדוד ביצרו הרע והמשיך להרשיע.

קה. במכת ברד, ואשר לא שם לבו אל דבר ה' ויעזוב את עבדיו ואת מקנהו בשדה

ואכן המצרים האמינו שיהיה מכה שתהרוג אנשים ובעלי חיים שיהיו מחוץ לבית, ולכן אף אדון לא יצא מביתו כי לא רצה למות בוודאות.

ובכל זאת בעצת בלעם היו מצרים שבכוונה הוציאו את עבדיהם ואת בהמתם החוצה בכדי שימותו במכת ברד במיתה משונה, ולהראות לכולם שכביכול אין רחמים לבורא עולם על ברואיו, בניגוד גמור כביכול לדברי הקב"ה שרחמיו על הכל גם כלפי המצרים.

וזו מזכיר מה שהמחבלים הרשעים מעזה עושים, הם שולחים טילים מתוך בתי ספר מלאים בילדים ערבים לעבר בתי תושבים בארץ ישראל, בכדי שכאשר יגיבו לירי ויתקיפו את מקורות הירי, ממילא ימותו ילדים ערבים, וכך הערבים מציגים זאת לעולם כתקיפה אכזרית, שרוצחים ילדים חפים מפשע בעזה, והם בעזה מסכנים ואומללים וחסרי ישע וחסרי הגנה לנפש עולליהם.

הנה לנו, רשעים שמעדיפים לרצוח את ילדיהם בכוונה תחילה העיקר להציג את הצד השני המתגונן כאכזר ונטול לב ורוצח ילדים!!! בדיוק כמו שהיה במצרים במכת ברד.

העבירה בכך שהמטר יישאר, וממילא לא היה כאן התנתקות מושלמת מהעבירה ולכן קרס.

ולטארה קשה מאוד, וכי הקב"ה דורש עד כדי כך מבעל תשובה שיחזור מיד בתשובה מתוך אהבה וניתוק מוחלט ומושלם מהעבירה?? וכי הקב"ה לא אמר פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם?? ואולי זה נאמר רק כלפי יהודים שהקב"ה עוזר להם לחזור בתשובה, אבל בכל זאת פרעה חזר בתשובה בדרגה גבוהה יחסית כשאמר ה' הצדיק, ומדוע הקב"ה לא הסתפק בזה כהתחלה של תשובה?? למה בורא עולם דרש ממנו תשובה מושלמת תכף ומיד??

אלא נראה שהיות וה' הכין חזק את פרעה לפני ובתוך מכת ברד שיוכל בבת אחת לחזור בתשובה שלימה באמת, לכן הקב"ה לא הסתפק שפרעה התקדם 2 דרגות בתשובה כביכול אלא רצה מפרעה תשובה מושלמת בבת אחת, כי כפי ההכנה כך גדל הציפייה והדרושה.

ובהמשך כתוב "ויך הברד את כל אשר בשדה מאד ועד בהמה", דהיינו שאכן היו אנשים במצרים שלא פחדו מדבר ה' שתהיה מכת ברד שתהרוג אנשים ובהמות ולכן הם השאירו את העבדים והבהמות בחוץ.

אומנם קשה, שאם לא פחדו, מדוע הם האדונים בעצמם לא יצאו החוצה להוכיח שהם אינם מפחדים מהסכנה, למה שלחו רק את עבדיהם ואת בהמותיהם החוצה??

וגם קשה מאוד מי משוגע שיוסכן את רכושו לאבדו, כאשר ראה שכל הזהרות משה קודם מכה זו התקיימו במלואם, ובפרט לשיטות שבמכת דבר הבהמות שהיו בבית לא מתו בדבר, למה הם בלי היגיון סיכנו את רכושם לריק??

ויתכן לתרץ על פי מה שכתבנו קודם, שבורא עולם אמר לפרעה ע"י משה רבינו, שבמכת ברד הוא יוכח לראות בטוב ה' ובחסדי ה', שלמות שהכחו במכת ברד, עדיין רחמיו על ברואיו ולכן השאיר להם את התבואה למאכל, וגם הזהיר שיכניסו את העבדים ואת הבהמות לבית כך לא ימותו בעלי חיים, כי רחמי ה' על כל מעשיו.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קו. במכת ברד, ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים

אלא יתכן לתרץ זאת על פי חידוש אחר שראיתי בראשונים עי' רמב"ן שמקשים מדוע משה רבינו מדגיש במכה זו שעליו לצאת מהעיר, וכפי שכתב רש"י כי העיר הייתה מלאה בעבודה זרה, ולכאורה מה מיוחד להדגיש זאת במכה זו יותר משאר המכות שמשנה התפלל על פרעה???

והברוך טעם בספר "ברוך שאמר" עמ"ס ר"ה יג' מתרץ שיש דין שגוי יכול לבטל את העבודה זרה שלו, ואכן אם פרעה ועמו היו חוזרים בתשובה שלימה ולא רק מחמת יראת הפחד כמבואר בשו"ע יור"ד סימן קמ"ו ס"ז, אם כן כל העבודה זרה בעיר הייתה מתבטלת, ומשה רבינו לא היה צריך לצאת מהעיר, אבל משה רבינו הרגיש בקדושתו שהטומאה של העבודה זרה עדיין קיימת בעיר, ולכן אמר לפרעה עלי לצאת מהעיר בכדי להתפלל למרות שעשית תשובה, כי התשובה שלכם אינה מושלמת והיא תקרוס מיד כשיחדלו הקולות והברקים.

אז הנה לנו תשובה מאיפה ידע משה רבינו שלמרות שפרעה אמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים בכל זאת אין כאן תשובה מושלמת.

אבל עדיין קשה מדוע באמת התשובה של פרעה לא הייתה מושלמת למרות שאמר ה' הצדיק שזה מוכיח על תשובה מושלמת ולא רק תשובה מתוך פחד???

והתשובה היא כפי היסוד שאמרנו קודם, שהיות ופרעה כשחזר בתשובה לא ביקש ממש שיתפלל אל ה' שיסיר גם את המטר, אלא ביקש רק להסיר את הקולות ואת הברד, זאת אומרת שפרעה השאיר לו אחיזה בחטא, ולא רצה למחוק את החטא לגמרי בלי להשאיר כל רושם, רק רצה להרוויח קצת מהעונש ובעצם מהחטא, ולכן תשובתו הייתה פגומה וקרסה מיידית כשסר ממנו פחד העונש.

ללמדנו, שעלינו לחזור בתשובה שלימה ומושלמת, שהיא לא רק תשובה מתוך אהבת ה' וידיעת עוצמת גודלו של בורא עולם, אלא גם תשובה של מחיקת כל זכר לחטא, וזה כולל סגירת כל שערי וכל הפתחים לעבירות, שלא נחזור חלילה לחטא בעתיד בנקל חלילה.

ועד כמה שיותר נחסום ותסגור באמת את שערי הטומאה שלא נוכל להיטמאות כשנתקרר מהחיוזוק, כך אנחנו מעצימים את כוח התשובה שלנו, וכך גם אנחנו מקדשים יותר את עצמנו ואת בתינו ואת עירנו, אז קדימה נסגור הרגע את כל הפתחים ליצר הרע, כי לפתח חטאת רובץ, סגירה אמיתית ומושלמת כך נתעלה ונצליח אמן.

ובחמשך הפסוקים כתוב "העתירו אל ה' ורב מחיות קלת אלקים וברד ואשלוה אתכם ולא תספון לעמד, ויאמר אליו משה כנאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' הקלות יחדלון והברד לא יהיה עוד למען תדע כי לה' הארץ" ובסוף מסיים משה ואומר "ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלקים".

ויש כאן כמה פליאות ואולי נוכל לתרעם ביסוד הקודם, שהנה פרעה חזר לכאורה בתשובה שלימה כי לא אמר חטאתי עוויתי פשעתי, כי אז אפשר לומר שחזר בתשובה רק מתוך הפחד והאימה שזה תשובה לא מושלמת, אלא הוסיף ואמר "ה' הצדיק".

וזה מדרגת תשובה גבוהה יותר, שנראה שמתחרט באמת על חטאו ומכיר באמת ובעדקות ה', ואין זה תשובה רק מתוך אימת העונש, ואכן ע"ז כתוב **במכילתא** שזכה לשכר על כך שנצטוו ישראל **לא לתעב מצרי כי גר היית בארצו**.

ואם אכן פרעה חזר בתשובה בדרגה גבוהה יותר עד כדי כך שזכה לשכר מיוחד על כך, מדוע משה רבינו אמר לו אני יודע שהתשובה שלך לא רצינית, כי אני יודע שברגע שייגמרו הקולות והברד אתה תחזור להרשיע ולחטוא, הרי פרעה הוכיח בדבריו שהוא לא חזר רק מחמת פחד העונש, אלא חזר מתוך הכרה בגדלות הבורא מול שפלות עצמו.

ואם כן אולי תשובה כזו כן תחזיק מעמד גם לאחר שיפסק הפחד?? אז מדוע משה רבינו אמר לו בוודאות שהוא בטוח שמיד אחרי הפחד יחזור פרעה לרשעותו??

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קז. במכת ברד – ה' הצדיק – למה בגלל זה זכו מצרים?

לא היה באשמתו של פרעה ושל העם המצרי, וממילא גם אין מקום להכרת הטוב על האכסניה במצרים שהרי הכל הייתה גזירה משמים.

אבל ברגע שפרעה הודה ואמר שה' הצדיק ואני ועמי הרשעים כאן הודה שהייתה לו שליטה בגלות מצרים ויכול היה להתגבר ולא לחטוא בשעבוד עם ישראל, ובכל זאת הוא הרשיע ולא פעל נכון, ואילו הקב"ה צדיק כי לא הכריח אותו לחטוא בשעבוד עם ישראל.

ואחרי שפרעה הודה כזאת, ממילא עם ישראל אכן קיבלו מרצון פרעה אכסנייה במצרים, ומגיע לו הכרת הטוב על שנתן לנו אכסנייה בשעת הדחק.

הכאן קודם את דברי המכילתא שבזכות שפרעה אמר "ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים" לכן זכו לציווי ה' לעם ישראל "אל תתעב מצרי כי גר היית בארצו".

ולטארה קשה מאוד שהרי התורה מפרטת מה סיבת הסכות של המצרים בציווי זה, כי היהודים היו גרים במצרים, וכפי שכתב רש"י שהייתה לנו אכסניה בשעת הדחק למרות כל הצרות, ואם כן מדוע מוסיף המכילתא עוד טעם לציווי ה' שכבר נכתב טעמו בעדו??

ונראה לתרץ שהנה פרעה יכל לטעון למה אני מקבל מכות הרי כל גלות מצרים הייתה גזירת ה' שקבע אותה עוד בבית בין הבתרים עם אברהם אבינו, וכביכול הכל

קח. ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים, למה דווקא כאן התעורר פרעה להכרה זו??

ידי דיוק דברי ה' שאמר "במקץ אשר בשדה" – ומשמע מה שיהיה בבית לא יינוק, אבל לא רק חסד זה, אלא גם שבורא עולם השאיר למצרים אוכל לאכול שלא ימותו בכך שהתבואה שלא ביכרה לא נהרסה במכת ברד ורק הפשתה והשעורה שמבכרות ומקדימות להבשיל הם נהרסו במכת ברד.

והיות וכאן נהג הקב"ה עם פרעה במידת החסד לכן דווקא במכה זו כתוב ה' אלוקים שכמעט לא הופיע בתורה קודם, כי כאן היה בחוש מידת הדין יחד עם מידת הרחמים, אבל טמון כאן הרבה יותר מכך, וכפי שנראה במאמר הבא.

כתבו המפרשים שבמכה זו נהג הקב"ה עם המצרים גם במידת החסד, שהרי אין דרך אויב לעדכן את שונאו הנלחם אתו, את דרכי ההצלה, והנה כאן עוד קודם המכה הקב"ה מודיע לפרעה שאפשר להינצל מהמכה על ידי שיכניסו את כל בעלי החיים לתוך הבית כך הם לא ימותו מהברד, וזה חסד עצום – לגלות דרכי הצלה לאויב!!!

וגם לדעות שגם במכת דבר כל הבהמות שהיו בחוץ נהרגו ולא הבהמות שהיו בבתים, ושוב כאן א"כ החסד חזר על עצמו וביתר שאת כי כאן הקב"ה פירט במפורש את ההצלה לאלו שיכניסו לבית את בעלי החיים, ואילו במכת דבר יכלו המצרים לדעת את דרכי ההצלה רק על

קט. וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות ויוסף לחטוא, ויכבד לבו

שמכת ברד – הברד והקולות יסתלקו, אבל שיישאר המטר.

ואכן כך ביקש פרעה במפורש ממשה שיתפלל שיחדלו הקולות והברקים – ולא ביקש שהמטר יפסק, וכן משה רבינו ביקש כבקשת פרעה שיחדלו הקולות והברד, ולא ביקש שיחדל המטר, והיות ובכל זאת המטר פסק מזה הסיק פרעה שלא בגלל משה פסקו הקולות והברד, ולכן הכביד את לבו והוסיף להרשיע.

בספר תולדות יצחק מדקדק מלשון הפסוק שמשמע שבגלל שחדל המטר וכו' לכן זה גרם לפרעה ולעבדיו לחטוא, כי אם הכוונה רק שנהיה שקט היה צריך להיות כתוב "והייתה הרווחה" כמו שכתוב במכת צפרדעים, והשאלה למה אכן המטר וכו' גרמו להכבדת לב פרעה??

ותירץ כפי שכתוב גם במושב זקנים של בעלי התוספות, שהיות ובמצרים אין כמעט גשם, לכן פרעה ועבדיו רצו

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ובכל זאת משה רבינו לא התפלל על המטר שיפסק למרות שכך אמור להיות בסוף המכה, או בגלל שלא רצה להכעיס את פרעה שביקש שרק הקולות והברד יפסקו ולומר לו בפנים אני יתפלל גם על המטר שייפסק, כי אז יתכן שפרעה יתרגז ויתחרט מתשובתו עוד לפני שהמכה תיפסק, ובורא עולם רצה להראות את פרעה הרשע שהוא אדם שקרן, שמבטיח ובסוף לא מקיים.

עוד סיבה פשוטה נראה לבאר, שמשה רבינו התפלל על מה שהתבקש מפרעה ולא הוסיף להתפלל על מה שלא נתבקש, למרות שידע שגם המטר יפסק, כי הקב"ה לא ישאיר למצרים ברכה מתוך המכה.

אומנם בעצם הרעיון יש כאן מסר חשוב מאוד, שמשה רבינו רצה שפרעה יראה בחוש שבורא עולם לא יתן לו להרויח כלום מהחטא, שבעצם אם אכן חזרת בתשובה על מה שחטאת ולא שחררת את עם ישראל בעצם אתה אמור לבד לבקש שכל חלקי המכה יסתלקו כולל המטר, כי לבד אתה אמור לרצות לנקות את חטאך לגמרי, וכשרוצים להרויח משחוא מהעבירה זה מוכיח שאין החרטה מהחטא מושלמת.

ובאמת נכון הדבר שכל הזמן פרעה ניסה לתפוס את משה בשקר או בחוסר דיוק בכדי להוכיח שמשה שקרן ולא שליח ה', ולכן שלח במכת דבר לבדוק האם אכן לא מתו מבהמות ישראל, וכמו כן לכן משה רבינו הקפיד לומר לפרעה במכת בכורות **כחצות הלילה**, ולא אמר כחצות למרות שבורא עולם יודע בדיוק מתי זה חצות, אבל היות ופרעה לא יודע במדויק לכן שיננה משה ואמר כחצות שלא יהיה לפרעה מענה לשון לכפור שלא מה' הייתה המכה כי היא לא הייתה בדיוק בזמן שנקבע.

אבל אם כך קשה מדוע במכת ברד אכן יצא כביכול שמשה רבינו לא דייק בלשונו, וביקש והתפלל על פחות ממה שקרה בפועל?!

אומנם באמת מצאנו מפורש שבורא עולם לא נתן למצרים ליהנות משום מכה, שהרי במכת ערוב בסיוס המכה לא נשאר חייה אחת ולא עור של חייה בכדי שלא ייהנו מעורות בעלי החיים, כמו כן במכת ארבה לא נשאר ארבה אחד בכדי שלא יאכלו אותו המצרים כאוכל במקום התבואה שחוסלה על ידי הארבה, וממילא גם לא היה סיכוי שבמכת ברד המצרים ייהנו מהמטר שיישאר להם לטובה.

קו. "ארבה", הקדמה למכה – אשר התעללתי במצרים

ולכן אמר הקב"ה למשה מעכשיו גם כשאתה ניגש לפרעה לסוג של משא ומתן, דע לך שזה באמת מיותר ואין בזה שום תועלת כי פרעה כבר לא ישלח עד הסוף – עד אחרי מכת בכורות, ודע לך משה למרות שאתה בא לשכנע אותם, בשעה שאתה יודע שהעסק מכור ולא יצא מדיבורך עם פרעה שום דבר, בכל זאת יש בזה חשיבות.

וחחשיבות היא, שאתה תספר ותלמד את בני ישראל, שלפעמים יראה להם כביכול שיש מהלכים ומשא ומתן בכל עניין בעולם, שלא יחשבו שיש בהם ממש,

אלא הכל סגור ונקבע מראש, ולאנשים רק נדמה שהם מחליטים והם הנושאים ונותנים באמת, וכאילו הדבר בידם הוא, ורק בידם. **אבל** ה' יצחק למו, כי הכל כבר מוחלט אצל בורא עולם מראש, והכל מכוחו ומרצונו.

וגם יש בזה חשיבות כנגד היצר הרע, כי זה מזכיר את החיים של אדם רשע, שנחתם דינו לגיהנום, והוא יכול לחיות עוד שנים למרות שהוא רשע מרושע, ונדמה לו שהוא מנחל חיים רגילים והכל בסדר איתו והוא כאחד האדם, אבל הכל דמיון, הוא כבר נחתך מעולם החיים, ורק מחסל את קצת זכויותיו בעולם הזה בכדי שיגיע בלי שום זכויות לעולם הבא ה' ירחם ויעילנו ממצעב נורא ומחריר שכזה.

רבים השואלים מדוע המכות נחשבות כעחוק – והתעללות?!

ואם כל המכות היו התעללות ועחוק ממצרים מדוע אם כן נכתב עניין העחוק על המצרים דווקא לקראת סוף המכות, לקראת מכת ארבה ולא בתחילת כל המכות?!

ואולי כפי שכתבתי להוכיח בפרשת – וארא, שעד מכת ברד עדיין הייתה אפשרות לפרעה לחזור בתשובה שלימה, וה' שלח את משה בדברי מוסר נוקבים לחזקו ולהחזיקו בתשובה שלימה.

אבל היות ונכשל ולא חזר בתשובה שלימה, הוא הפסיד את ההזדמנות ומעכשיו עם ישראל יצא מתוך השפלת פרעה ובלי שיעלה בידו לחזור בתשובה.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קיא. ארבה בכל גבולך

אנחנו המצרים ננועז במלחמה ונסתלק ממצרים, ומכוח טענה שקרית זו שעבדת את ישראל בעבודה קשה, ומתוך כפיות טובה מוחלטת וזועקת לשמים – לחסדו של יוסף הצדיק שהציל את מצרים ואת העולם ממוות ברעב.

והנה לך פרעה, ראה!! בורא עולם הוא מסדר את העולם גם בלי צורך במלחמות, הוא הוכיח גבולות עמים באופן חד וברור, שמונע את הסיבות למלחמות שחששת מפניהם, וזאת בכדי שתדע שכל מה ששעבדת את ישראל גם לפי טענתך השקרית הרי היא בטלה ומבוטלת.

ובאמת כבר במכת ברד שנשברו העצים במצרים זה כבר הוכיח את גבולות מצרים באופן חד, וגם מכת דם שכל שטח הנילוס שלא נמצא בגבול מצרים לא היה דם, אבל אתה פרעה התעלמת מזה והמשכת ברעונך לשלוט ולהעביד את עם ישראל, אין זאת אלא כי שקרן ורשע אתה בלי תירוץ כלל!!! וגם זה סוג של צחוק והתעללות בפרעה "אשר התעללתי במצרים!!"

במדרש רבה כתוב, שהיה סכסוך גבולות בין מצרים לכוש פוט וכנען אחיו – שלא הייתה בניהם הסכמה איפה נגמר גבול מצרים, ומכת ארבה שהייתה בכל גבול מצרים סימנה באופן חד וברור את גבול מצרים.

ודבר זה קצת פלא בעיני, כי אם כן פרעה הרשע הרוויח ממכת ארבה, שגם אם הפסיד שטחים שלא היו שייכים לו, ורק בגלל עוצמת מצרים שהייתה האימפריה של העולם באותו זמן הוא הגדיל בגניבה את גבולותיו ובכוח עוצמת זרועו וצבאו את שטח מצרים,

בכל זאת פרעה חסך לעצמו מלחמות קשות ומסוכנות עם אחיו על הגבולות, כי הדברים הפכו להיות חדים וברורים??

אלא היה זה מסר לפרעה, אתה התעללת בעם ישראל בתחילת השעבוד בטענה שאתה פוחד ממלחמות, וטענת שעם ישראל נוסף גם הוא על צרנו, ונלחם בנו – ובסוף

קיב. ומלאו כל בתיך

יותר גרוע מבחוץ שכל הבית דחוס בארבה כך שאולי תעדיפו להיות בחוץ עם יותר חמצן לנשום.

ומלבד זאת יתכן סיבה נוספת לדבר, שלא יחשבו לרגע שקל יותר לקב"ה להכות בחוץ יותר מהבית או רק בשטח אחד, בא הקב"ה גם במכה זו לסתור ולפרוך מחשבה מוטעית זו.

יתכן שיש כאן עונש על שהאדונים הרשעים לא סיכנו את עצמם במכת ברד כי הם נשארו טמונים ומוגנים בביתם מכל סכנות מכת ברד, וברשעותם להוכיח שהקב"ה לא רחמן כפי שהדגיש משה לפרעה, ולכן סיכנו והוציאו עבדים ובהמות החוצה במכת ברד, כאן בא הקב"ה ואומר להם אתם הפעם לא יעזור לכם להתחבאות בבית כמו במכת ברד, אלא הפעם בבית יהיה

קיג. ומלאו בתיך ובתי כל מערים

ולהוכיח לפרעה שהעבדים יסבלו עוד לפני העם ובכדי להוכיח חד משמעית לפרעה שעם ישראל לא עבדים שלו שלכן עם ישראל לא סבל ממכת ארבה.

מדוע כתוב כל עבדיך ואחר כך כל מצרים, שהרי לכאורה לפי החשיבות העבדים למרות שהם עבדי פרעה פחותים הם מהמצרים הרגילים, ואולי זה בא להדגיש

קיד. כניעת פרעת לאחר מכת ארבה, לכו נא הגברים ועבדו את ה'.

ויתכן שהחג הכוונה לחג מתן תורה וכדברי הרבנו בחיי שטען שמשה טען לפרעה שכל נשמות עם ישראל כולל הדורות הבאים חייבים להיות בהר סיני במתן תורה, ואכן לפ"ז אין לזה קשר למעוות ראייה וחגיגה בבית המקדש.

כך טען פרעה לאחר מכת ארבה, ואילו משה טען כי חג לה' לנו לכן כולם חייבים לצאת כולל הנשים והילדים, ולכאורה קשה שהרי חובת ראייה ברגל בבית המקדש אינה על נשים וקטנים??

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קטו. לאחר מכת ארבה – פרעה אומר: ראו כי רעה נגד פניכם

להקב"ה שיהיה חילול ה' אם ה' יהרוג את עם ישראל כעונש, כי כך יטענו שפרעה צדק באומרו "למה יאמרו מצרים "ברעה" הוציאם להרוג אותם".
ואכן הקב"ה הסכים לטענת משה ובכך נצלו עם ישראל מכיליון רח"ל.

איוזה נס שפרעה אמר כי רעה נגד פניכם – שאמר להם שרואה שישפך דם ישראל ביציאתם ממצרים, כי בכוח משפט זה משה רבינו הציל את עם ישראל מדם ומרעה, והיה זה בעת חטא העגל וגם בזמן חטא המרגלים, שהקב"ה רצה להשמיד את עם ישראל, טען משה

קטז. ראו כי רעה נגד פניכם, ויגרש אתם מאת פני פרעה בזה פרעה ברשעותו פעל שרוב עם ישראל לא ירצו לצאת ממצרים

ויחב שפרעה הרשע הגדול ידע שמשה ואהרן תפקידם להוציא את כל עם ישראל לגמרי, וידע שאו אפשר לשכנע את משה ואהרן לוותר על משהוא, כי הם בשליחות ה' להוציא את כולם, אבל פרעה כשקרה למשה ואהרן מטרתו הייתה להפחיד את עם ישראל שלא ירצו לצאת ממצרים.

ואכן יתכן שרוב עם ישראל האמינו לפרעה, ולכן רק חמישית יצאו ממצרים, הרוב פחדו ולכן מתו במכת חושך, וגם אלו שכן יצאו ממצרים בעשת ניסיון הזכירו למשה שטענו לו במצרים שעדיף למות במצרים מאשר למות במדבר.

אבל המועטים שהסכימו לצאת, התחזקו לא לפחד, כי במכת חושך ראו שמי שפחד לצאת למדבר ולסמוך על ה' שיפרנסו ויחיהו במדבר מת כרשע, וזה חיזק אותם להמשיך באמונה בה' ולא לפחד מנבואות פרעה.

בעצם פרעה לאחר שעבדיו אמרו לו עד מתי יהיה זה לנו למוקש, שלח את האנשים, הטרם תדע כי אבדה מצרים, מיד שלח פרעה להחזיר את משה ואהרן אליו, ופרעה שאל מי ומי ההולכים, וכמענה לדרישת משה שכולם יצאו ממצרים, אמר פרעה ראו כי רעה נגד פניכם, ולכן רק גברים בלי נשים וילדים, כי כך תחזרו למצרים בגלל המשפחה, ולא תסתכנו ברעה שמעפה לכם במדבר, ופרעה לא ציפה לשמוע את תגובת משה על טענתו והצעתו, אלא גירש את משה ואהרן בלי שייגובו.

ונשאלת השאלה, וכי מדוע פרעה שרואה עתידות כפי שמשה טען להקב"ה שאם ה' ישמיד את בני ישראל בגלל חטא העגל פרעה יצדק שטען כי רעה נגד פניכם, ורק בעשיית הברית בכניסתם לארץ ישראל בגלגל, רק אז הסירו את חרפת מצרים שדם אכן נשפך מעם ישראל אבל דם ברית ולא דם מוות, ואם כן מדוע לא המתן לתגובת משה ואהרן?

קיז. התלכי עם האיש הזה ותאמר (רבקה) אלך בשכר זה יצאו עם ישראל ממצרים מה הקשר?

ישראל לצאת ממצרים, ולשונו "גלגל הקב"ה והוציא את בני ישראל ממצרים", ותמהו מה הקשר בין הדברים?

ונראה לתרץ שמשפחתה של רבקה ניסו לפתות אותה שלטובתה כדאי לה להמתין שנה כי מגיע לה על פי ההלכה להיות בבית הוריה שנה ולהתכונן כראוי לחתונתה, ורבקה ענתה "אלך" שאני יודעת מה טוב בשבילי, ואם אתם רוצים באמת את טובתי אז אל תפריעו לי ואל תכפו את דעתכם עלי, שהרי אתם טוענים שאתה רוצים רק את טובתי.

במד"ש רבה ס' ב' כתוב שמשפחתה של רבקה ניסו לרמז לה שלא תסכים ללכת עם אליעזר, אבל היא ענתה להם "אלך" על כורחכם שלא בטובתכם.

וראית בחוברת עיון הפרשה ששאלו מדוע ענתה להם רבקה בחוצפה ובמרירה, הרי הם היו נחמדים שלמרות שהיא קטנה הסכימו לשאול את דעתה, מדוע היא ענתה בגסות וחוצפה?

והביא לתוספת פלא שכתוב בספר **דבי אליהו** כו' שבשכר שרבקה ענתה למשפחתה "אלך", לכן זכו עם

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ואכן לטובתם, בזכות רבקה שהתגברה על עצת משפחתה לטובתה והתנגדה לקבל דעתם ויצאה עם אליעזר לארץ ישראל.

ואכן בגלגל ה' גלגל שחרפת מצרים שראה פרעה שישפך דם מכל היהודים, אכן התקיים לטובה בברית מילה שעשו בגלגל מיד עם כניסתם לארץ ישראל, ובמקום רצח עם ישראל היה מצוה אצל כל עם ישראל – דם מילה, ואולי לכן נקט המדרש לשון "גלגל ה'", כי היהודים שיצאו סמכו בה' שלא יהיה רעה נגד פניהם.

ואכן בשכר זה עם ישראל הצליחו להתגבר ולצאת ממצרים למרות פיתוי פרעה שטען לעם ישראל ראו כי רעה נגד פניכם אני רואה דם שישפך מעם ישראל לאחר שיצאו ממצרים, ולכן לטובתכם אל תצאו למדבר ותשארו במצרים לטובתכם, ואכן רוב עם ישראל לא רצו לצאת ומתו במכת חושך שזה היה לאחר שפרעה טען זאת לאחר מכת ברד.

ובכל זאת 600 אלף יהודים התגברו ולא התפתו לדברי פרעה שכביכול דואג לטובתם, ובכל זאת יצאו ממצרים, ואולי הם קיבלו את הכוח להתעלם מאזהרת פרעה

קיח. חושך, "ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים"

דם וכינים ושחין שהמכה הסתיימה, ובשביל מה פרעה השפיל את כבודו??

ונראה לתרץ שאכן יותר משבוע ימים לא היה באפשרות בשר ודם לסבול מכה שהייתה במצרים, וקצת ראייה לדבר שפרעה הסכים לסבול עוד יום במכת צפרדעים, כי משה רבינו ביום השישי של המכה כשנקרא לפרעה, שאל אותו האם להתפלל עכשיו להפסיק את המכה מיד או להתפלל היום שיפסק למחרת.

ופרעה בעצמו סבל קשות בכל זאת ענה למשה שיתפלל היום שיפסק מחר, סימן שלמרות הסבל הגדול שפרעה, בכל זאת הסכים והצליח להחזיק יום נוסף לסבול את המכה.

אלא נראה פשוט, שאכן פרעה הרשע לא רצה להשפיל את כבודו ולהיכנע למשה רבינו ולבקש ממנו שיפסקו המכות בשום אופן, ולכן יש מכות שכלל לא ניגש למשה לבקש רחמים, ולכן גם לא ניגש בימים הראשונים של המכה לבקש שהמכה תיפסק בתחילתה.

אומנם גם אם אכן ידע פרעה שמכה לא תימשך יותר משבוע בכל זאת בן אדם כשסובל מאוד לפעמים הוא לא יכול להחזיק מעמד עד לסיים הסבל הקרוב כי מרגיש שכוחותיו אזלו, ורק על ידי שיחת חיזוק הוא מצליח לאזור עוד קצת כוח ולסיים את הסבל בהצלחה.

כפי שסיפרתי שכשעברתי דירה העלתי את כל הארונות 4 קומות יחד עם בני, ולקראת הסוף כלו כוחותי וחשבתי שאני לא מסוגל יותר, אבל אז בני אמר לי: אבא עוד קצת!!! ולאחר אמירה זו הצלחתי להמשיך וגם לסיים, כי העידוד שלו עזר לי לגלות שעדיין יש לי כוח ובאמת לא כלו כוחותיי.

כתב רש"י שבשלוש ימים הראשונים היה חושך אבל בשלוש הבאים היה וימש חושך שהיה חושך מוחשי כביכול שלא איפשר למצרים לזוז ממקומם.

וראיתי בבעלי התוספות שהקשו שהרי כתב רש"י בסוף מכת דם על פי המדרש רבה שכל מכה ומכה במצרים הייתה שבוע ימים, ואם כן חסר יום אחד למכת חושך??

ותירץ שהיום השביעי הושלם לפני קריעת ים סוף ש' האיר את הלילה רק ליהודים ואילו למצרים היה חושך.

וראיתי ברדב"ז ח"ב תתרי"ג שמקשה מה עם מכת דבר ומכת בכורות שבפשטות היו רק רגע או פחות מיום אחד?? ותירץ שמכת דבר אכן הייתה שבוע שלם.

וייתכן שהבהמות נחלו בדבר ומתו לאט לאט עד סוף השבוע, ואכן בסוף השבוע בא פרעה לברוק האם בבהמות ישראל היו חולים ומתים, ואילו על מכת בכורות לא היה צורך בשבוע כי מיד יצאו, ואכן יש דעות על הפסוק "ולא יתן המשחית" שמכת בכורות התארכה משך כל הלילה כי הבכורים גססו מול המשפחה שבכתה.

על כל פנים, יש להקשות שאם כל מכה שימשה שבוע מדוע פרעה בא ביום האחרון להתחנן למשה רבינו שיסיר את המכה, הרי ממילא בתום השבוע המכה תסתיים מאליה, ואפילו בלי תחנונים של פרעה כפי שראינו במכת

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קוט. ויהי חושך על ארץ מצרים

לעם ישראל, ובכל זאת לא מצאנו שמנו מכה זו בשונה משאר המכות, אלא גם מכה זו נחשבת כמכה למצרים ולא מכה לעם ישראל, וכמשמעות הפסוק שלעם ישראל היה אור!!!

זאב ראיתי בהעמק דבר שבמות הרשעים בא אור לישרים, וזאת למרות פטירת רוב רובו של עם ישראל, כי היה כאן בירור מושלם של עם ישראל וכפי שהארכתי קודם.

ובכלל היה מקום למקטרגים לקטרג גם על הנשואים כפי שקטרגו שרו של ים על הנשואים מעם ישראל שיצאו ממצרים שגם להם מגיע למות כמו המצרים כי גם אלו עבדו עבודה זרה כמו המצרים??? וברור שרצון המקטרגים היא לקטרג עד כמה שידם משגת בלי רחמים?? וא"כ למה לא קטרגו שלא תהיה מכת חושך כי לא מגיע למצרים לסבול לעומת הנשואים מעם ישראל שלהם היה אור??

אלא נראה שהפעם מקטרגים שתקו, כי הבינו שחלק ממכת חושך זה בכדי שימנע חילול ה' עצום, שהמצרים לא יראו כביכול במפלת ישראל שמתו ברובם המוחץ, לכן הסכימו כל המלאכים בלי יוצא מהכלל לא לקטרג על עם ישראל ולא להגן על העם המצרי כלל ולתת למכה להתבצע.

ונלמד מזה מוסר השכל עד כמה עלינו להיזהר מחילול ה' אפילו על חשבון התפקוד שלנו והיעוד שלנו והעתיד שלנו בחיים, וכמו שכתוב בגמרא שביקש דוד המלך לעבוד ע"ז, דחינו ישראל כאלו הוא עובד עבודה זרה בגלל החילול ה' היתכן שעדיק כמוהו למרות כל תפילותיו ולמרות כל תעניותיו, והוא עושה משפט ועדקה לכל עמו, והוא אב בית דין ראש הסנהדרין ואחר כל זה בנו יבקש להורגו, וגיירו חלילה שאן דין ואן דיון.

ולכן ביקש דוד לעבוד עבודה זרה בכאלו, ולא שחם ושלוש עובד אותה אלא שיתקדש שם שמים ויאמרו הכל לא עביד דינא בלא דינא, אלא יאמרו מלך שכמותי בנו יחרגו כי דוד רשע ועובד עבודה זרה, אמר לו חושי הארכי אן אתה צריך לכך שיאמרו שסבלך מבנך זה בגלל שלקחת יפת תואר שמזה יוצא בן סורר ומורה.

קכ. ולכל בני ישראל היה אור במושבתם

העליחו לראות היהודים למרחקים עד מסתורי אצרות המצרי הטמונים בביתו של המצרי השרוי בחושך,

כתוב במדרש רבה, על מכה זו נכתב בתחילים קח' כח' "שלה חשך ויחשיך ולא מרו את דברו", שאמר הקב"ה למלאכים ראויים ללקות בחשך, מיד הסכימו כולם כאחד ולא המרו.

ולכאורה לא מובן מה הכוונה שהמלאכים לא המרו הרי הם חייבים לעשות את רצון הבורא יתברך, אלא הכוונה היא שלא היו שהתווכחו עם בורא עולם כדרכם של מלאכים כמו בהסכמת בורא עולם, כפי ששרו של ים התווכח לפני קריעת ים סוף שטען לפני בורא עולם: הרי הללו והללו עובדי עבודה זרה, ומדוע אם כן המצרים יטבעו בים ואילו עם ישראל ינצלו מהים?? אבל במכה זו לא היה מלאך שטען לבורא עולם טענות, אלא כולם פה אחד הסכימו מלכתחילה למכה זו.

וראיתי בספר ישועת מלכו של הגאון רבי יחושע מקוטנא שהיות ובמכת חושך מתו כל הרשעים שבעם ישראל לכן שתקו במכה זו כל המקטרגים.

ונראה שלא שתקו בגלל הידיעה שמכה זו רעה היא לבני ישראל כפי שהיא רעה למצרים, ועוד כאן מתו רוב עם ישראל או אחד מחמש נשאר בעם ישראל או רק אחד מחמישים נשאר מעם ישראל, כי אם כן נראה שמידת הדין כביכול ניצחה כאן ובעצם מכה זו הייתה קשה יותר

בקשר למחלוקת האם ליהודים היה אור גם במצרים בבתי המצרים, או רק בגושן היה אור אלא שמגושן

הוספות חדשות על הגדה של פסח

מעבר הנהר לעברו השני, כך להיפך אצל עם ישראל ברגע שנפרדו מהרשעים כי קיבלו על עצמם ליצאת ממצרים ולסמוך על חסדי ה' במדבר בארץ לא זרועה כי קיבלו על עצמם להיות עבדי ה', לכן גם הם התעלו מאוד בקבלתם זו והצליחו לראות לראות למחזקים כמו צדיקים גדולים מאוד שיכלו לראות מסוף העולם עד קצהו השני.

ובעצם לראות ראייה רחוקה כזו זו מעלה עצומה שמגיעה ליראי שמים מופלגים ממש ולא לשקועים במט' בערי טומאה?

אלא נראה שכמו ריש לקיש ברגע שקיבל עול מלכות שמים השפיע עליו שלא הצליח לקפוץ בגבורה גופנית

קכא. דרישת משה מפרעה לאחר מכת חושך

וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה

המצרי, לכן עכשיו כל בהמה שיש בה אפילו אחוז שותפות מזערית ליהודי "פרסה" בכל זאת היהודי יקבל אותה כאילו הכל שלו היא, ואולי על מה שפרעה גנב בהמות מעם ישראל על זה הוסיף משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות.

ולמעשה פרעה כששלח את העם אמר למשה בזה הלשון "גם צאנכם גם בקרכם קחו כאשר דברתם", ומפרש רש"י ש"כאשר דברתם" – הכוונה למה שאמר לו משה קודם המכה "שגם אתה תתן בידנו זבחים ועולות", ועריך עיון למה זה נכתב בדרך רמז ולא במפורש?!

אלא יתכן שפרעה הרשע התבייש להודות בגניבות, שהוא המלך של האימפריה הענקית "מצרים" גנב בהמות מעם ישראל, לכן פרעה הרשע התבטא בלשון רמז ולא במפורש וזאת בכדי לשמור על שארית כבודו האבוד.

כתוב במדרש רבה שלא תישאר פרסה, שאפילו בהמה שכולה של מצרי חוץ מחלק מזערי כמו פרסה שהיא שייכת ליהודי גם בהמה זו עם ישראל יקח ממצרים.

והנה לגבי מכת ברד כתוב ברבינו בחיי על השאלה איך היו למצרים בהמות שמתו בברד הלוא הבהמות של המצרים מתו במכת דבר?

ומתריץ שבמכת ברד מתו בהמות שהיה להם בשותפות עם יהודי, שבהמות אלו לא מתו במכת דבר ואילו במכת ברד הם כן מתו, וכן לדעת הרש"ש בהמות שהיה שותפות מצרי ויהודי סבלו ממכת שחין, ובכלל יש שיטות שלפרעה היה בהמות לאחר מכת דבר כי גנב בהמות מהיהודים.

ויתכן שלכן בא משה וטען לפרעה, שעל כל מה שיהודי הפסיד בהמות בגלל השותפות שלו עם

קכב. לאחר מכת חושך אמר פרעה

לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יצג גם טפכם ילך עמכם

אומנם מאחר שפרעה נוכח וראה שמשה מתעקש גם על הצאן אם כן היה לפרעה לשחררם, אבל יתכן שפרעה חכם היה והבין שמשה לא נפל במכשול שפרש לרגלו והבין שאם יסכים לוותר על הצאן זה יוכיח שבדעתו לברוח ולא ליצאת לחגוג בהקרבת קורבנות, ולכן משה התעקש גם שיצאו גם עם בהמות שיהיה לקורבנות.

אבל משה בחוכמתו העצומה התגבר גם על מחשבה זו, וטען לפרעה שלא רק נצא עם הבהמות שלנו אלא גם

לאחר מכת חושך רעה פרעה הסכים שהיהודים יצאו כולם כולל נשים וטף, רק דרש שיצאו בלי צאן? ותמוה מאוד הרי משה טען לפרעה שמטרת היציאה להקריב קורבנות לה', ואיך מציע פרעה שיצאו בלי קורבנות?

אלא בהצעה זו בא פרעה לברוק האם רצונם לברוח אזי יוותרו על הצאן כי העיקר שכל האנשים והנשים והטף יצאו, וברוך ה' זכותי וכיוצא לדברי האבן עזרא.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

בתשובה ולהכיר בכוח ה' ולבטל עבודה זרה ממנו שאין בה כוח וממשות.

ואלי בדרך אפשר ועדיין צ"ע עיון ובדיקה בעניין, זה הסיבה שמשנה לא יצא כמשקר את פרעה, כי אכן אם פרעה היה חוזר בתשובה שלימה ומכיר בה' ומאמין בה' לבדו והיה הורס כל עבודה זרה במצרים, אזי יכלו עם ישראל לחזור למצרים.

אבל פרעה שלא חזר בתשובה למרות המכות סגר דלתות מצרים בפני היהודים שאסור להם לחזור למצרים, מקום טומאה נורא שלמרות כל הניסים שעשה ה', ולמרות שה' הכה את כל העבודה זרה של מצרים, בכל זאת לא חזרו בתשובה ולא ביטלו עבודה זרה מהם, ויל"ע.

אתה תביא בידנו זכחים ועולות להקריב, ואם משה רק רצה להסיר את המכשול היה רק דורש ליצאת עם הבהמות של עם ישראל, אבל להעזו פנים ולדרוש גם שפרעה יתן בהמות משלו להקרבה בפרט שבמצרים בהמות שימשו לעבודה זרה ובזיון למצרים שישחטו בהמותיהם לקורבן לה', זה מוכיח מעל כל שמה שמשנה דרש ליצאת עם הצאן זה לא רק כיסוי והסתרת הבריחה, בפרט שבדרישה מוגזמת שהוסף מה שלא דרש קודם זה היה עלול להרוס את כל מה שפרעה הסכים לשחרר.

ופרעה ברשותו לא הסכים לשחרר, לכן גירש אותם ואיים עליהם בהריגה, או כי לא היה לו תירוץ למשה מדוע אינו משחרר, או בגלל שטען שמשנה דורש ממנו לשחוט את העבודה זרה שלו בכך שיביא למשה צאן ובקר משלו להקריב לה', ופרעה לא הסכים לחזור

קכג. כניעת פרעה אחרי מכת חושך. – ומהות מכת חושך.

ויקרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יצג

אלא נראה כדברי האור החיים הקדוש שעצם הדבר שפרעה לא דיבר בהכנעה למשה רבינו כמדי פעם בפעם שהיה קורא למשה באמצע מכה ומתחנן להפסקת המכה, סימן שהפעם היה זה לאחר שהסתיימה המכה ולכן פרעה פחות פחד ולכן דיבר עם משה בעזות ולא בהכנעה.

ובכל זאת על הקושיה מדוע פרעה לאחר המכה קורא למשה רבינו למשא ומתן עם התקפלות מצדו של פרעה לשלוח גם את הבנים הקטנים והנשים – בעצם את כל עם ישראל, הרי כבר לא סבל מהמכה, ומשה רבינו כבר אמר לפרעה בסוף מכת ברד שהוא יודע שפרעה לאחר המכה מקשה את לבו ולא ירצה לגרש את עם ישראל, אז מדוע הפעם לאחר מכת חושך שכבר הסתיימה המכה בכל זאת פרעה מסכים לוותר ולשלוח את כל עם ישראל מלבד הבהמות??

ובפרט שזאת ללא הזהרה של משה רבינו על מכה חדשה כפי שהזהיר את פרעה קודם מכת ארבה שיועצי פרעה נבהלו ואמרו "הטרם תדע כי אבדה מצרים" וקראו למשה עוד קודם הגעת המכה.

ונראה לתרץ על פי האמור קודם, שהרי כל המכות שמשו והיו במשך שבוע ימים, ואילו מכת חושך שימשה רק 6 ימים, ולכן פרעה חשש שהיום השביעי יושלם

פסוק נכתב לאחר מכת חושך, ויש לחקור ולברר מתי קרא פרעה למשה להגיד לו שמסכים לשחרר את כל עם ישראל, ורק נשאר התווכח על הבהמות, שאם תאמר כפי שמשמע בפשוטות מלשון ה**תרגום יונתן** שבסוף השלושה ימים קרא פרעה למשה, זה קשה שהרי בשלוש הימים האחרונים של החושך המצרים לא יכלו לזוז ממקומם, ובפשוטות גם לא לדבר כי החושך היה מוחשי וסמך "וימש חושך" – ובקשר לנשימות עי' בספר ה**כתב וחקבלה שהרחיב בעניין**.

אומנם ראיתי בהעמק דבר שזה היה בימי החושך ושלה יהודים מאנשי ביתו, ונראה להוסיף שאולי רק הוא הצליח לדבר לצורך הדיבור עם משה, כפי שאנשיו לא נפגעו בברד בלכתם לקרא למשה רבינו).

ודוחק לפרש שכוונתו לסוף ימים ראשונים שהרי בשום מכה לא פנה פרעה באמצע המכה למשה רבינו אלא רק בסוף השבוע, אלא יתכן וכוונתו בסוף שלושה ימים – הכוונה לאחר שנגמרו כל הימים של מכת חושך וכדברי האבן עזרא.

אבל אם כן מדוע קרה פרעה למשה בכניעה על הילדים שקודם לא הסכים לשחררם ואילו עכשיו הסכים לשחרר גם את הילדים, הרי אם הסתיימה המכה ואין לפרעה כאב וצער ולחץ ופחד מדוע שעכשיו יתן מתנות למשה ויותר לו על הילדים???

הוספות חדשות על הגדה של פסח

לוזו, והנה המצרים שמעו אדם נכנס לבית, מיד הבינו שזה יהודי כי רק ליהודים יש אור, והם פחדו פחד מוות אולי בפתע פתאום יבוא היהודי ויערוף את ראשו של המצריי ושל בני ביתו, כנקמה על ההתעללות שעברו בעבודת הפרך ובהתעללות הנר שכתבנו קודם, כי לא חלמו לרגע שהיהודים באו רק בשביל לראות איפה האוצרות במקום לנצל זאת ולהורגם.

ובבל יש ילדים וגם אנשים שמפחדים לישון בפרט לבד ובחושך, כי מרגישים חוסר אונים וחוסר שליטה עצמית וחוששים מסכנה שיכולה להפתיע אותם כשהם חסרי אונים, וכל שכן למצרים שהיה להם הרבה סיבות לפחד מאוד מהיהודים שיבואו לנקום מהם). מתח כזה עוד יום זה בלתי נסבל בעליל, בפרט שבפעם הנוספת – ביום השביעי יש סיכוי שיהודים יכנסו להרוג את המצרים ממש, לכן בער לפרעה גם אחרי ששת ימי מכת חושך לדבר עם משה ולתת לו רשות לצאת עם כל הילדים והנשים.

בקרב בהפתעה ואז הסכנה למצרים תהיה גדולה ועצומה.

בפרט לפי מה שכתוב ב**פסיקתא זוטא**, שמכת חושך באה למצרים כי המצרים התעללו קשות ביהודים, שמצרי היה מעמיד יהודי מולו ומניח על ראש היהודי נר דולק ופקד על היהודי לעמוד ישר ולא לזוז עד שהמצרי יסיים את הארוחה, ואם היהודי יזוז המצרי יערוף לו את ראשו, ומידה כנגד מידה נגזר על המצרים לסבול ממכת חושך, שגם המצרים לא יכלו לזוז 3 ימים.

אבל עדיין אין כאן מידה כנגד מידה מושלמת שהיה למרות שהמצרים לא יכלו לזוז הרי לא היו בפחד מוות כמו היהודי עם הנר על הראש שהמצרי איים עליו שאם יזוז יערוף את ראשו??

אלא כנראה כלול במדרש שהנקמה הייתה כי היהודים לפי דעות נכנסו לבתי המצרים כאשר המצרים לא יכולים

קכד. "מכת בכורות" בהזרה על מכת בכורות כתוב – בני בכורי ישראל

עשרות בשנים, והן במצב רוחני איום ונורא, על גבול שער הנון שמשם אין דרך חזור רח"ל, ככל זאת אז בחר ה' בעם ישראל כבן בכור המעודף משאר הבנים, זה מוכיח שאכן יעקב הוא הבכור האמיתי.

ב אם במצב כה גרוע ה' הצביע עליו כבכור זה בגלל שזה המציאות שיעקב הבכור גם כשהוא רע בגשמיות וברוחניות, **ועד** כדי כך ה' מוכיח זאת, שבורא עולם מזהיר שיהרוג את בכורי מצרים כנגד בני בכורי ישראל, שאפילו קבע את מחירם בתשלום בכורים תמורתם, **וזה** חתימה מושלמת שבורא עולם, מוכיח לנו שאנו עדיפים בכל מצב שאנחנו שרויים בו, כי בטבענו אנחנו טובים ועדיפים מאחרים.

כתב רש"י כאן חתם הקב"ה על הבכורה לישראל, וראיתי הסברים נפלאים בעניין, ו**חשבתי** להסביר הסבר פשוט בעניין, שהרי עשו נולד ראשון אבל היות ויעקב ועשו היו תאומים, מסביר רש"י שגם ליעקב היה אחיזה ושיוכות בעניין הבכורה בדרך הטבע שלכן יעקב אבינו ניסה לעקב את עשו ביציאתו לעולם, עי' רש"י בפרשת תולדות, ואכן יעקב אבינו קנה את הבכורה מעשו אבל עדיין בורא עולם היה צריך להסכים לכך, כי עדיין זה בכורה זה עניין של מציאות בטבע כביכול.

ומרא עולם בחר להסכים על עדיפות יעקב מעשו לבכור, דווקא כשעם ישראל היו בשפל המדרגה, שקועים במט' שערי טומאה בגלות מצרים, שאם גם במצב עלוב כזה של עם ישראל הן מבחינת גשמית שהיו עבדים

קכה. בהזרה לפרעה על מכת בכורות, כבוד וסטירה באותו פסוק

ענין חינוכי מדהים

מפי ה' לנהוג כבוד במלכות, כמופיע ברש"י על הפסוק **"ויצונו על מלך מצרים"**.

ומדהים שבאותו פסוק בו לומדים שמושה הקפיד לתת כבוד למלך, מסתיים הפסוק שמושה יצא **בחרי אף**, ודעת ריש לקיש בגמרא **זבחם קב'** שמושה סטר לפרעה בפרצוף, איפה נעלם החיוב לכבוד?? ובעצם הגמרא דנה שם בעניין.

"וירדו כל עבדיך אלה אלה והשתחוו לי לאמר יצא אתה וכל העם וגו', ויצא מעם פרעה בחרי אף". וכתב רש"י ע"פ הגמ': **"וירדו כל עבדיך"** – חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי, ולא אמר לו משה מתחלה וירדת אלה והשתחוית לי (וזבחם קב): **ואכן** מפורש שמושה נעטוה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ולחזור אהבה לנו, ויתחזק ויתעלה לתלמיד חכם והגון, בעזרת השם יתברך.

זכית וביתי הקטנה תחי' ענתה בחוכמתה בס"ד תשובה נוספת, שכמו שבתחלה פרעה היה נחמד לעם ישראל ובסוף אכזרי, כך סיכם לו משה זאת בסוף דיבורו עמו.

וראתי בספר זרע שמשון – שמשה נתן פתח לחזרה בתשובה של פרעה, שידע שהיהודים ראויים לגאולה ולכן כלב לא יחרץ להם לשוננו, כי הם תיקנו את עוון לשון הרע כמובן במדרש מכילתא.

אומנם קשה מתי היה על פרעה לחזור בתשובה שהרי משה סיים את דברו ויצא בחרי אף??

ונראה שמשה נתן לו רווח זמן בעת הדיבור, שיבין את המשמעות העמוקה, כי אם לא כן מדוע יתן לו כבוד בתחילת הפסוק האחרון שהם מדברים כי עדיין יש השפעה אולי??

ובסוף הפסוק משה רבינו נתן סטירה או חרי אף וחוסר כבוד לפרעה הרשע בגלל שאין כבר תועלת והשפעה וכפי שכתבתי בפרשה בעניין פסוק זה, אלא שגם בפסוק אחרון נתן משה לפרעה זמן ורוויח להתבונן ולהשיב ולחזור בתשובה.

ומדך אפשר, יתכן שהחיוב לכבד מלך, זה כל זמן שאפשר להשפיע עליו לטובה, אפילו אם מדובר במלך רשע, ולכן כל זמן שמשה ניסה לשכנע ולהשפיע על פרעה, היה עליו החובה לכבד את פרעה, שלא יאמר פרעה בגלל חוסר הכבוד לא שמעתי בקול משה, וכן יתכן הטעם שהיה לאליהו לנהוג כבוד מלכים באחאב מלך ישראל למרות רשעותו.

ומדך שיש תלמידים הטוענים שהרב המחזק לא נהג בי כבוד לך לא הקשבתי בקולו, והרבה פעמים יש בזה הרבה מהאמת והערך, כי בכדי להשפיע חייבים לתת כבוד לזולת. אבל ברגע שסיים משה את תפקידו להשפיע על פרעה, מיד סטר לפרעה בפניו כי מגיע לו בזיון ולא כבוד על רשעותו, כי כבר אין צורך לתת כבוד לפרעה.

אומנם אנחנו לבנו ולתלמידנו כל רגע חובה עלינו לכבד ולהשפיע, למרות שבאמת לפעמים מגיע לתלמיד סטירות, בכל זאת עלינו לכבד את תלמידנו.

כי על ידי הכבוד אפשר שיושפע התלמיד בראותו אהבתנו האמתית לו, כי באנו לקראתו עם המון סבלנות למרות כל הבדיקות והנסיגונות הלא קלים שעשה לנו ובדק אותנו בכוונה או שלא בכוונה למטרה זו, ובכוח זה עלה לבו של תלמידנו שהוא כבינו, חשק לתקן עצמו

קכו. כנגד בכורי מצרים – פדיון פטר חמור, ועוד סיבה

השה זה כנגד הסיבה החיובית שהחמור עזר ליהודים ביציאת מצרים, ואילו "וערפתו" להרוג את החמור זה כפי שכתב רש"י: הוא הפסיד ממונו של כהן לפיכך יפסיד ממונו, וזה כנגד הטעם השלילי "לפי שנמשלו בכורי מצרים לחמור", שכמו שנהרגו בכורי מצרים כך יהרגו את פטר החמור כשבעליו מתנהג כמו מצרי, שהרי נוהג הוא כמנהג סדום, שמעדיף שהחמור ייהרג ושהכהן לא ירוויח. רק שעדיין יש לעיין, מדוע לא כופין על מידת סדום, שיחייבו את הבעלים לתת את הששה לכהן במקום להרוג את החמור ששניהם יפסידו??

התורה ציוותה דווקא לפדות את פטר החמור, ואם לא תפדה "וערפתו" תהרוג את החמור בעריפה, ונשאלת השאלה ולא שאר בהמות וחיות טמאות??

ומתוך רש"י: א. לפי שנמשלו בכורי מצרים לחמורים. ב. שהחמורים עזרו ליהודים ביציאת מצרים (שאינו לך א' מישראל שלא נטל הרבה חמורים) טעונים מכספם ומזהבם של מצרים:

אז בעצם יש כאן כביכול סיבה חיובית וגם סיבה שלילית ביחס לחמור, ואולי כנגד זה לפדות ולתת לכהן מתנה את

קכו. למה דווקא במכת בכורות כתוב מכת??

אחר וזה עצמו גרם מלחמה בין המצרים, בתוך המשפחה וכ"ז מכוח מהות מכת בכורות. ועל מכה כפולה זו, שהמצרים טובחים את עצמם על זה נאה לתת למכה זו שם "מכה" מיוחד.

יתכן כי רק במכת בכורות הקב"ה עשה בעצמו – אני ולא השליח, או בגלל שהייתה מכה כפולה בעצם השם בכורות, שהתגלה מי בכור ממזר במצרים, כי פתאום מתו בבית אחד של מצרי 2 ילדים כי כל אחד היה בכור מאב

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קכח. לפני מכת בכורות נכתב ויצא מעם פרעה בחרי אף

ויתכן שהוא איים על משה ברצח ביום שיראה אותו, אבל התכוון על עצמו – לשון סגי נהור, אלא שהוא מעדיף למות ולא לחזור בתשובה).

ועל זה כעס משה, כי כל הזמן למרות שה' הקשה את לב פרעה והחזירו לאיתנו, דהיינו למצב לבו הטבעי כמו לפני המכות, בכל זאת משה ראה התקדמות אצל פרעה שהתחיל לוותר עוד ועוד ולבוא לקראת עם ישראל, ממכה למכה הסכים לשחרר עוד ועוד, ופתאום נפילה כזו, סגירת דלתות התשובה בשיא ההתקדמות, לכן חרה אף משה בפרעה, וכעס עליו עד כדי שסתרו לו בפניו.

אגב, כבר כתבתי קודם על פסוק זה "וירחו כל עבדיך" שבפסוק זה נצטווה משה לכבד את פרעה ובכל זאת משה סתר לפרעה בפניו, ויתכן שהסתירה הזו לאחר ההתאפקות האדירה של משה לא לכעוס על פרעה ולכבדו, עד הרגע האחרון, למרות ההבטחות שנשענו וחזרו והופרו, אבל היות ומשה ראה התקדמות חיובית אצל פרעה לכן הסתירה בסוף כשפרעה נעל את פתחי התשובה, **סטירה זו כבוד הוא**.

כי זה ביטא את האכפתיות העצומה של משה שפרעה יחזור בתשובה, וזה מבטא את האכזבה העצומה וחדה שהייתה למשה מפרעה למרות ההשקעה העצומה.

ויתכן שפרעה לא נעלב מסטירה זו, אלא הבין שזה מגיע לו, וזה מגיע מעוצמת האכפתיות של משה בתשובתו, וזה בבחינת הכתוב במשלי "מוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחליק לשון".

ודרשו במדרש רבה דברים א' ב' שמוכיח זה משה ימצא חן, ששווה יותר מברכות בלעם שהיה כמחליק לשון, כמו כן כמו הפסוק שם כ' ו' "נאמנים פעני אוהב ונעטרות נשיות אויב".

מן ראש הישיבה זצ"ל הקשה מדוע אחרי כל המכות שהיות במצרים, רק לקראת מכת בכורות משה כעס וחרה אפו בפרעה??

ויתכן שהיות ופרעה הזהיר את משה לא לבוא אליו יותר, וזאת למרות שמשה לא היה צריך להתייחס לאיום זה, שהרי משה נכנס כל הזמן בלי רשות פרעה, ובלי פחד מכל החיות והשומרים של פרעה, וממילא יכול היה משה להתריס נגד פרעה ולומר אני יכול להמשיך לבוא ולהיכנס כרצוני כבעבר, עי' ילקוט שמעוני שמות ה' ב' ואולי משה עקץ אותו טוב יותר באומרו לו שמעכשיו פרעה ירדוף אחרי משה.

אבל פרעה כשאמר אל תסיף ראות פני, סתם דרכי תשובה, שלא רצה קשר עם משה שיכול להחזירו למוטב.

והראיה, כי באמת על פי דברי הילקוט שמעוני הנ"ל פרעה דיבר שטויות, או כפי שאמר הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל ראש ישיבת עטרת ישראל, "זה אפילו לא שטויות", שהרי אמר רבי מאיר: 400 פתחים היו לארמונו של פרעה, 100 בכל ער, ועל כל פתח ישבו 60,000 גיבורים, לפיכך בא גבריאל והכניסם.

וכשראה פרעה את משה ואהרן בארמונו כעס איך הם נכנסו: מיד החליף את השומרים, והרג חלק מהקודמים וחלק מהם הלקה, וחלק מהם רק החליפם באחרים.

שוב למחר נכנסו משה לארמונו של פרעה, קרא לשומרים. ואמר להם: היאך הם נכנסים? ענו לו אנחנו לא יודעים, הם נכנסים כמו שפנים ואינם נכנסים דרך פתחים.

וממילא פרעה ידע שאין לו שליטה, ואין לו דרך למנוע ממשה להיכנס לארמונו, כי הם נכנסים בנס, וגם לפגוע בהם לא הצליח בעבר למרות כל שומריו, ולמה שיצליח עכשיו?? אלא כל מה שרצה פרעה לומר למשה שהוא לא רוצה שום קשר עם משה ולא רוצה לחזור בתשובה.

קכט. משה מול פרעה

מאמר משותף עם ידידי הגדול ר' חנן סיבוני שליט"א

מצרים, וכן בזמן השעבוד פרעה גזר על בני ישראל להמשיך את מכסת הלבנים למרות שנוסף עליהם לקושש

אחד פרעה מקשה את לבו ואינו רוצה להשתנות למרות מצבים חדשים, כמו "הטרם תדע כי אבדה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

דחינו לצאת מהטומאה ולהתעלות בתורה ובמעלות המידות, ותמיד עליו להתמלאות בענוה, בידיעה ותחושה שהקב"ה מסייע לו ומנווט דרכו לטובה, ובלעדי הקב"ה אין בכוחו להתגבר ולהתעלות, בבחינת **"ואנחנו לא נדע מה נעבר את ה'".**

כמו כן על האדם, לדעת שאין סוף לדרישות הקב"ה, כי אדם שאינו מתעלה ממילא הוא נסוג אחור, ועליו להאמין שהקב"ה ימציא לו כוחות חדשים להתעלות ודרכי התעלות ויקבל כוחות שמעולם לא חשב שקיימים בו ולא האמין שיתקיימו בו.

והיות ומשה כשעמד מול פרעה, דרש ממנו לחשוב אחרת, להשתנות לטובה, ולחשוב נכון, ממילא מובן שמגיע עונש לפרעה כשרדף אחרי 3 ימים מיציאת מצרים אחר בני ישראל, למרות שכביכול היהודים הפירו את ההסכם של 3 ימים במדבר, בכל זאת הגיע לפרעה עונש של טביעה במי ים סוף.

כי אחרי כל כך הרבה מכות האם פרעה לא מבין שהקב"ה דורש ממנו שינוי בחשיבה, בהתבוננות מקיפה, שבעצם הוא גולן בזה שהעביר את עם ישראל על לא עוול בכפם!!!

והקב"ה לא רצה רק ישחרר עוד אצבע כביכול, הגברים ואחרי זה עוד אצבע כביכול לשחרר גם הנשים והילדים ואחרי זה גם הצאן והבקר, אלא גם הוא יוסיף קורבנות.

כי זה כסף קטן לעומת הדרישה הבסיסית!! גולן תשחרר את ישראל לגמרי!! וממש לא ל 3 ימים!! והכסף ששאלו מגיע להם ולא גולן, כי מגיע הרבה יותר על עבודת חנם.

קל. נבואת מכת בכורות ויאמר ה' אל משה עוד נגע א' אביא על פרעה ועל מצרים

וזה מדהים שבשביל דיבור של צדיק שלא ישבר, הקב"ה מסכים לעשות את הלא יאמן, להיכנס למקום המטומא ביותר בית עבודה זרה ולתת שם נבואה למשה, וזה מלמדנו על כוחו של צדיק, שצדיק גוזר והקב"ה מקיים, ואפילו כנגד כל כללי קדושת ה'!!!

תבן כחומר גלם לעשיית הלבנים, והתורה מדגישה כ3 פעמים כ"תמול שלשום".

כי פרעה רוצה להמחיש ליהודים שהוא לא משתנה, וגזרותיו לא ישתנו לטובה, ועוד הוא מוכיח שהשינוי הוא לרעה, ולכן טען להם: **"ראו כי רעה נגד פניכם"**, שלא כדאי לכם להשתנות כי רע יצא לכם מהשינוי, וגם ככה תישארו עבדים לי או לה' ולא בני חורין,

ואכן במצבי לחץ של ניסיון טענו חלק מעם ישראל שהיה טוב להישאר עבדי פרעה, מאשר עבדי ה' במדבר שעל כל נפילה רוחנית דינם במוות.

ואילו משה רבינו בא בכוח ההתחדשות וההשתנות לטובה, כך בכל פעם מכה חדשה שונה ומחודשת, ובכל מכה פרעה נדחף קדימה למטרה להשתנות ולשחרר את עם ישראל.

ויותר מכך, משה רבינו עוד אומר לפרעה שהשינוי שלא פרעה תהיה לא רק בשחרור עם ישראל ממצרים אלא גם בתיקון עצמו, שגם פרעה יהיה שותף לעבודת ה', **"גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות – ואנחנו לא נדע מה נעבר את ה' עד באנו שמה"**.

שאין לנו ידיעה מושלמת ברצונות ה' אלא עלינו להתקדם אליו ולהתעלות, וה' ימציא כביכול את הסולם ואת המטרות להמשך ההתעלות והשינוי החיובי שלנו.

ואכן איך אדם מנצח את פרעה השוכן בתוכו? התשובה היא, שכל אדם חייב לשאוף ולהתקדם בכל כוחו ליציאת מצרים הפרטית שלו,

נבואה זו נאמרה למשה בארמונו של פרעה לפני שיצא ממנו בפעם האחרונה, ולמרות שזה מקום טומאה, בכל זאת כתוב במדרש (שמו"ר יח' א') שקפץ עליו האלקים, כביכול נכנס בפלטיין של פרעה, בגלל משה שאמר **"לא אוסיף עוד ראות פניך"** – שלא ימצא משה בדאי.

קלא. למה ה' נתן נבואה בבית פרעה הטמא,

ולא נתן נבואה זו קודם במקום טהור?

למשה בבית פרעה הטמא, ולא נתן לו את הנבואה עוד קודם במקום טהור?

תלמידי חזקת דוד יהודה לייב כחן נ"ו מת"ת תורת אמת בני ברק, שאל בשיעור, מדוע הקב"ה נתן נבואה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

זבפרט שאכן ראינו שפרעה התקדם בכל מכה ומכה צעד אחר צעד לתשובה, וכפי שכתבנו קודם **בתירוץ על שאלת מרן ראש הישיבה זצ"ל** מדוע כעס משה וסטר לפרעה דווקא עכשיו, ו**תיירצנו** כי פרעה בבת אחת סגר דלתות תשובה לאכזבת משה רבינו.

זאלי כי הקב"ה רצה להבליט את כוחו של צדיק, וכפי שכתבתי במאמר קודם, או יתכן שאכן משה רבינו ניסה בכל כוחו להחזיר בתשובה את פרעה הרשע, ועד הרגע האחרון היה ביכולת פרעה לחזור בתשובה וממילא יתכן שלא תהיה מכת בכורות.

קלב. נבואה בבית פרעה – על שיהודים יקבלו כסף?

זכרים לא כולל נקבות ורק מגיל 20, וכנראה יצא סך הכל 2 וחצי מיליון, ולמספר הגדול, שאחד מחמישים יצא, זה כ 100 מיליון שמתו.

זא"כ, כל יהודי ב 3 הימים הראשונים של החושך, היה צריך לקבור לא פחות מ-4 ולחשבון נוסף 49 יהודים, מהמשפחה הקרובה, או חברים טובים, ושכנים טובים, והראש חישב להתפוצץ, כי זה פחד מוות לראות ולקבור גופות בכמויות כאלו של יהודים, נו, אמרו לי אתם, במצב כזה מי חושב על כסף?? **לכן "דבר נא"**, צריכים להתחנן ליהודים שבכל זאת ייקחו כסף.

זלכן היה חשוב לבורא עולם להמחיש את החשיבות שעם ישראל יקחו כסף למרות מצבם, ולכן גם במקום טומאה ודווקא שם הקב"ה נתן נבואה זו, בכדי להראות את חשיבות מצווה זו.

זכפי שכתבת קודם, שכל יהודי שראה כ"כ הרבה יהודים מתים, וקלט מי הם השורדים, מיד הבין שכל אלו שלא רצו לצאת ממצרים מתו, כי לא רצו להיות כנועים לה', ורק הוא וחבריו הבודדים שרצו לצאת ממצרים, שרצו ללכת בדרך התורה ולהיות עבדי ה', רק הם שרדו.

זוממילא בעת קבירת הגופות, חשב והרגיש אותו יהודי הקובר את חבריו הרבים, בחוש! שאין ערך לחיים של יהודי בלי תורה ומצוות ועבודת ה', וזוהי הסיבה שה' הרג אותם ולא השאירם מאחור במצרים.

זוממילא כל יהודי ששרד נחרט בו המושג שיהודי בלי רוחניות לא שווה חיים, נו במצב כזה, לך דבר אתו על כסף, לכן **"דבר נא"**, שבכל זאת קח כסף אפי' שעכשיו אתה במחשבות שאין כלום חוץ מבורא עולם.

ה' רצה למעט בנבואה בבית פרעה שהיה מקום טמא, וכפי שכתב **בשפתי חכמים** ואם תאמר והרי אפילו תפילה קלה לא התפלל משה בתוך העיר בגלל טומאתה וכ"ש דיבור נבואה החמור בבית פרעה איך יתכן הדבר?

זתיירץ שבשביל כבוד משה שלא ימצא שקרן, שאם הנבואה הייתה נאמרת לו אחרי יציאתו מפרעה היה מוכרח לחזור לפרעה בשליחות ה', למרות שמשה אמר שלא יראה שוב את פניו.

זלכן בבית פרעה הקב"ה לא פירט מה היא המכה האחרונה, אלא קיצר בה במשפט אחד, אבל אם כן מדוע טרח ה' והוסיף דווקא במקום טמא כל כך את הציווי **"וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב"**, כביכול מה זה כל כך בוער?

זיתכן שזה מוכיח מה שכתבתי קודם על **"דבר נא" ע"פ הגמרא בסוטה ט' א' "נא" לשון בקשה**, אמר לו הקב"ה למשה, בבקשה ממך, לך אמור להם לישראל, **בבקשה ממך**, שאלו מהמצרים כלי כסף וכלי זהב, כדי שלא יאמר אותו צדיק – אברהם אבינו, **ועבדום וענו אתם** קיים בהם, ואילו **ואחרי כן יצאו ברכוש גדול** לא קיים בהם.

זנשאלת השאלה, **ממתי צריכים להתחנן לקבל כסף???** מתחננים שתיתן כסף, אבל להתחנן שתסכים לקבל כסף?? ולא לקבל פרוטות אלא לקבל כסף וזהב – רכוש גדול??

זעניתו שהיות ובתחילת ימי החושך, ב 3 הימים הראשונים, מתו בימים הללו מעט ישראל יותר ממה שהיטלר הרג בכל שנות השואה.

זי אם אחד מחמש יצא או אחד מחמישים, או למספר הקטן זה בערך 10 מיליון, כי יצאו 600,000 שזה רק

קלג. המלכת ה' במצרים

הע"ז במילים אלו, וגם ע"י בני ישראל בקיום קרבן פסח במצרים, ששחטו את הצאן שימש ע"ז במצרים.

כתוב במדרש (לענין לא מצאתי זאת, אשמה לקבל את מקורו) שבמצרים הומלך ה', ע"י פרעה שאמר ה' הצדיק ובעצם ביטל את

הוספות חדשות על הגדה של פסח

הייתה מלאה בע"ז, כמו כן משה העיד שעדיין פרעה לא התחרט בלב שלם, ואמירתו ה' הצדיק אינה מושלמת, ואולי יש מקום להוכיח שבמכת ארבה פרעה אמר "חטאתי לה' אלוקיכם", ולא אמר "חטאתי לה'", כי רצה לומר שה' הוא רק אלוקי ישראל ולא שלו, אבל במכת בכורות נקבע לפרעה שה' הצדיק בהחלטיות ואין עוד מלבדי ה'.

ויתכן שלכן במכת בכורות עת השלמת המלכת ה' במצרים, לכן זה היה הזמן הראוי בו נהרסו כל העבודה זרה שהיו במצרים.

אומנם למרות שפרעה ביטל ע"ז באומרו ה' הצדיק, בכל זאת משה יצא להתפלל מחוץ לעיר, כי עדיין מצרים

קלד. בים לקו פי 5

זמזה נלמד עד כמה שווה כוח הבחירה שקבלנו, שאם נשתמש בה כראוי לעשות רצון הבורא יתברך, ונשעבדה לבורא יתברך בלי נגיעת הגוף, אלא כעבד מושלם לבורא יתברך ולרצון הבורא בלבד, הרי שזה חשוב ועצום פי כמה וכמה מניסי מצרים, כי כוח הבחירה עצום וחשוב ביותר שזה מהות האדם וגדלותו.

בפשטות מה שלקו המצרים בים סוף פי 5 מהמכות שבמצרים, זה כנראה כפי שכתב הרמב"ן, שהמצרים כמשוגעים בלי כוח הבחירה נכנסו לים הפתוח, למרות שלא הגיוני שה' יעשה נס מיוחד עבור המצרים אחרי שכבר הוכח להם ב10 מכות שה' עוזר ליהודים ומעניש את הגויים, ונטילת כוח הבחירה מבן אדם זה נס עצום פי כמה מכל המכות.

קלה. על בים לקו

מדוע פרעה רודף אחרי בני ישראל לים סוף אחרי כל המכות?

בגאונותו התנגד להראות כוחו מול הקב"ה, ולכן בתאוות כבוד זה שהתחדדה כשראה שעם ישראל חוזרים לכיוון מצרים אל מול בעל צפון, ראה בזה הוכחה שעדיין כוח גדול מכוח ה', שבידו למנוע מה' בריחה עם ישראל מעל 3 ימים שהסכים להם.

והקשתו לו שהרי באמצע המכות לאחר מכת דבר שמתו מקנה מצרים בלבד במגפה לעומת מקנה ישראל שנשארו לחיות, הקב"ה אומר למשה שיסביר לפרעה שהעיכוב שעם ישראל מתעכבים במצרים ולא יוצאים כבר במכה הראשונה, זה לא בגלל שהדבר תלוי בך פרעה, כי הקב"ה הוא כל יכול ואינו מוגבל בכוחו, וברצונו היה הורג מיד את כל המצרים במגיפת הדבר ולא רק את הבהמות?

והתשובה לכך הוא שפרעה לא האמין כרוב עם ישראל לא האמינו כי התיאשו שלא יצאו מיד במכה הראשונה כדברי המדרש רבה דברים א' נ' על הפסוק **במשלי יג' "תוחלת ממושכה מחלה לב"**, תוחלת ממושכה זה שעם ישראל ציפו והתאכזבו, שמשה הביא לפרעה 10 מכות, ובכל מכה ומכה היו היהודים בטוחים שפרעה ישלחם ממצרים, וזה לא קרה, וכגודל הציפיה כך גודל האכזבה.

ואם רוב עם ישראל התיאשו ולא האמין, מדוע שפרעה הרשע כן יאמין לדברי ה' שאינו מוגבל ואינו צריך את

למרות כל ההסברים על סיבת רדיפת פרעה אחרי עם ישראל לים סוף עדיין הסברו של **ידידי המחנך הרח"ג ר' יהודה צבי ורטהיימר בשם אביו הגאון הרב יצחק ישעיה ורטהיימר שליט"א** שנותן טעם נפלא בעניין.

והידושו הנפלא הוא, שמדוע פרעה התעקש למרות כל המכות המדהימות לא להוציא את עם ישראל ממצרים, הרי אדם חכם היה וראה והבין שה' מנהיג את העולם, כפי שהוכיח לו משה וכפי שפרעה בדה והודו בכך החרטומים?

אלא שפרעה חשב שאם ה' כל יכול מדוע נזקק 10 מכות ולא הוציאם מיד? וגם מדוע משה צריך בשליחות ה' לבקש ממני בשר ודם רשות והסכמה להוציא את עם ישראל, אלא כי הדבר תלוי בי ויש בכוחי להתנגד לה', וא"כ ה' כביכול מוגבל.

ואולי אפשר להוסיף על דבריו שלכן טען פרעה **"מי ה' אשר אשמע בקולו"**, שאם ה' כל יכול אינו צריך רשותי שאשמע בקולו, ואם הוא זקוק לרשותי כי הוא מוגבל ואינו כל יכול א"כ מדוע שאקשיב לו.

ולכן בכל מכה ומכה שנוספה למצרים, התחזק בפרעה הגאווה שבו תלוי הדבר ושהקב"ה מוגבל ח"ו, ולכן

הוספות חדשות על הגדה של פסח

עוד קצת ועוד קצת, הרי אם בו תלוי הדבר שיסרב לגמרי או שיוותר ויסכים לגמרי לשחרר הכל?

ונראה לתרין, שהיות ופרעה פחד מהמכות וראה את הנזקים למצרים כדברי עבדיו "הטרם תדע כי אבדה מצרים", לכן מצד אחד רצה לוותר שלא יהיו יותר נזקים מצד שני רצה עדיין קצת קצה חוט ואחיזה להצלת כבודו ולטעון שעדיין הדבר תלוי רק בו, והראיה שנשארו חלק שלא יצאו כדרישתו וכפי אי הסכמתו.

ותלמידי חיקר ציון בירמן נ"ו הפתיעני בקושיה עצומה על המהלך כולו, שהרי בסיום מכת ברד פרעה שחרר את עם ישראל בהסכמתו, שאמר "ה' העדיק ואני ואמי הרשעים – העתירו אל ה' ורב מהיות קולות אלוקים וברד ואשלוחה אתכם ולא תוסיפון לעמוד", ואם כן כבר ממכה זו היה על פרעה לדעת שטעה שבאמת הקב"ה לא זקוק להסכמתו, כי הנה הוא הסכים ובכל זאת לקה במכת חושך ובמכת בכורות, ואם כן מדוע עדיין התעקש פרעה לא לשחרר את העם כולו לגמרי?

והתשובה לשאלתו הנפלאה טמונה בדברי משה שענה לפרעה בסיום מכת ברד, "ואתה ועבדיך ידעתו כי טרם תיראון מפני ה' אלוקים", והיינו שטען משה הודעת השחרור שלך כרגע מתוך פחד הקולות לא תחשיב אותה להסכמה אמיתית, כי ברגע שתרגע מהפחד תטען שהסכמתך הייתה מתוך פחד ואונס גמור, ואינה נחשבת להסכמה ולכן לא תשחרר את העם, או שנפרש שפרעה לא שחרר במכת ברד רק הבטיח שאחרי המכה הוא ישחרר.

ואומנם לאחר מכת בכורות שהיה ברגע אחד בחצות הלילה, רק שעות לאחר מכן כאשר נרגעו מהפחד כי כבר היה ברור שמי שלא מת או התחיל בתהליך מוות ישאר לחיות, וככתוב בפרשת מסעי שעם ישראל יצאו ממצרים "כשמצרים מקברים את מתיהם", ולא בזמן שהבכורים מתים.

ואז אכן המצרים היו כבר בלי פחד מהמכה שהייתה כבר, ולכן כבר היה להם אפשרות וזמן לבוא לבתי ישראל בעת עשיית העיסה (וא ביציאתם כשנגלה עליהם ה', זרום המצרים ללכת מהר, אבל ענין הבצק שלא נתנו להם לאפות משמע שזה היה בבית) ולזרום לצאת ממצרים וגם לתת להם דברים בהשאלה כפול ממה שהיהודים בקשו כדברי רש"י, העיקר שכבר יצאו תכף ומיד ממצרים בכדי שלא יקבלו מכה חדשה נוספת וכואבת.

רשותו ורק מטרת המכות להראות כוח ה' שכוחו על כל כוחות הטבע?

ובפרט שיתכן שפרעה חשב, שהיות ונגזר שעם ישראל יהיו בשעבוד 400 שנה, ועם ישראל שהו במצרים רק 210 שנים, א"כ הקב"ה צריך את הסכמתו של פרעה לשחרר את עם ישראל מהשעבוד גם לפני הזמן, ובלי הסכמתו של פרעה יהיה על היהודים לשהות במצרים עוד 190 שנה.

ובפרט שפרעה ראה שבמכת חושך שהמצרים לא יכלו לראות ולזוז ממקומם, בכל זאת עם ישראל לא יצאו ממצרים באין מפריע, זה חידד לו שאולי אכן ה' לא יכול להוציאם קודם הזמן בלי רשות פרעה, ובכוח טענה זו הרגיע פרעה את העם המצרי שיחזיקו מעמד מול ה'.

ולכן פרעה ישן עם פיזמה בליל מכת בכורות כדברי רש"י "ויקם פרעה לילה" – ממיטתו, כי פרעה טעה שהוא חייב לחיות ואין מצב שהוא ימות כי הוא בכור, שהרי הוא חייב להסכים על השחרור, והיות והוא עצמו בכור אם הגזירה לא תתקיים בו ממילא כל הגזירה תתבטל.

אבל בקריעת ים סוף התברר לפרעה שטעה, שה' נלחם ונקם והתעלל במצרים ולכן ה' לא הוציאם במכה הראשונה אלא רק לאחר 10 מכות.

שדרי פרעה כבר שחרר את עם ישראל ממצרים בהסכמתו שאמר אין אתם עבדי, ולפי טעותו שבו ובהסכמתו תלוי הדבר ולכן ה' לא הוציאם במכה ראשונה ולא באחרות כי עדיין פרעה לא הסכים, אם כן מדוע גם לאחר הסכמתו של פרעה הקב"ה גזר אותו במלכות לרדוף אחר עם ישראל בכדי להטביעם בים סוף?

ולכן בים צעקו פרעה וחילו "ה' נלחם במצרים", שאכן כל המכות לא היו מחולשת ה' שחייב את הסכמת פרעה, אלא כי ה' נלחם במצרים, ורצונו להתעלל בהם 10 מכות מגוונות ושונות שבכך גם התעלל בהם וגם הראה את כוחו העצום על כל חלקי הטבע.

ועל מהלך זה הקשה תלמידי חיקר מאור בולג נ"ו מה פשר הסכמת פרעה לוותר בכל מכה במכות האחרונות

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קלו. "היד הגדולה" בקריעת ים סוף, שלמרות הקטרוג ויושע ה'.

הקב"ה למשה רבינו, שהקב"ה שולח את משה לפרעה ומכך נהיה קושי השעבוד, ומשה - לעינוי.

ב האבות מצד אחד האמינו בהבטחה ה' למרות שלא התקיימה באותו זמן שחיו, ומצד שני הם לא שאלו ולא ביקשו שתתקיים ההבטחה, ולא נשכח שהתאוה של משה רבינו לארץ ישראל הייתה מחמת קדושת ארץ ישראל העצומה שאין לנו כלל השגות בה, וגם לאבות הקדושים היה השגות עצומות בקדושת ארץ ישראל.

זאן ספק שקדושת ארץ ישראל עוצמתית היא ביותר כאשר היא שייכת לעם ישראל, ובכל זאת האבות הקדושים התענו עינוי רוחני והתאפקו ולא דרשו מה' את קיום ההבטחה מיד, ועינוי זה שהתמשך במשך 400 שנה מלאות בוודאי מצטרף לפטור את עם ישראל מלסבול עוד בגלות מצרים.

ועין במה שכתבתי בפרשת וארא בדרך שונה, שההמשך ל"עתה תראה" זה "וארא אל אברהם ואל יצחק וגו'" שדברים אלו באו לחזק את הסיבה מדוע מצמצם שנות הגלות על ידי קושי השעבוד, שלכאורה זה נראה כמו אמתלה ולא כתשובה מתקבלת כפשוטה, ובכל זאת תשובה זו התקבלה.

ב הקב"ה נהג עם האבות הקדושים במידה כנגד מידה, שהיות והם לא דרשו כפשוטו את קיום הבטחת הקב"ה שיתן להם את ארץ ישראל מיד ובחייהם.

אלא שתקו והסכימו שתתקיים ההבטחה לא כפשוטו אלא שתנתן לזרעם ולאחר תחיית המתים היא תנתן גם לאבות הקדושים, כך בורא עולם נהג עם בניהם וצמצם את הגלות שלא כפשוטו 400 שנה מלאות, אלא הסתיים שעבוד מצרים בהם לאחר 86 שנה בלבד.

ויתכן עוד שבזכות שבט לוי שהמירו גלות פרעה לגלות ושעבוד עמל התורה, לכן ה' יכול היה להשתמש בעזר וגלות הרוחנית של האבות הקדושים בכך שלא קיבלו את ארץ ישראל.

קלו. (על חיים לקו) למה נענש פרעה על חיים וזה אשמת דתן ואבירם שהסיתו אותו

וקשה מאוד, א. שהרי בסוף משה ניזוק מדתן ואבירם, כמובא במדרש רבה וארא רבה ו' ב' "אר"י בר סימון "כי העושק יחולל חכם" זה משה, עושק שעשקו אותו דתן ואבירם, יחולל חכם - עירבבו אותו "ויאבד את לב

כתוב במדרש אכביר ומפיע גם בילקוט שמעוני: שבשעה שיצאו ישראל ממצרים פתח עוזא שר של מצרים לפני הקב"ה ואמר לפניו: רבנו של עולם אומה זו שאתה מוציא ממצרים יש לי עליה דין, יבוא מיכאל שר שלהן וידון לפניך עמי.

באותה שעה אמר הקב"ה (הוא) למיכאל בוא ודון עמו פתח עוזא שר של מצרים ואמר לפניו רבנו של עולם אתה גזרת על אומה זו שיהו משועבדין תחת ידי אומה שלי ארבע מאות שנה שנאמר "ועבדום וענו אותם" ועדיין לא עבדו בהן אלא שמונים ושש שנה משנולדה מרים, ועדיין לא הגיע זמנם לאת, אלא תן לי רשות ואחזירם תחת ידי אומה שלי עד ארבע מאות שנה כשם שאתה קיים כך שבועתך קיימת.

באותה שעה אמר לו ה' למיכאל להחזיר לו תשובה מיד שתק מיכאל. באותה שעה השיב ה' ואמר לעוזא יש לי ללמד זכות על בני: כלום נתחייבו בני שעבוד אלא בשביל דבור אחד שדבר אברהם אוהבי שאמר לפני "במה ארע כי אירשנה" ולכן אמרתי לו "ידוע תדע כי גר יחיה זרעך", כלום אמרתי בארץ מצרים "בארץ לא להם" דברתי, וכבר גלוי וידוע שמשנולד יצחק נעשו גרים וכבר שלמו ארבע מאות שנה, ואין לך לשעבד על בני כלום. באותה שעה הציל הקב"ה את ישראל לכך נאמר "ויושע ה' ביום ההוא".

זאג כן מובן למה הקב"ה הבטיח לאבות את ארץ ישראל ולא נתן להם מיידית את ארץ ישראל, כי עצם זה שלא קיבלו את ארץ ישראל המובטחת להם, זה הפך אותם לגרים בארץ לא להם, וזה סייע לעצמם את גלות מצרים לעם ישראל כתשובת הקב"ה לשרו של מצרים.

ולפי זה יש להקשות וזה הוכחה למה שכתבתי בסוף פרשת שמות על פי הרמב"ן את המהלך והדו שיח בן

על הפסוק כי מתו האנשים המבקשים את נפשך כתב רש"י שדתן ואבירם שהלשינו בעבר על משה שהרג את המצרי, נהיו עניים ואין דבריהם נשמעים ואינם מתקבלים אצל פרעה.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

את דבריהם, ורק משה ואהרן שהיו ענווים מכל האדם שמעו והתנייחו לדברי דתן ואבירים והתפעלו מהם, מרוב ענוותם, ואילו שאר בני אדם לא הקשיבו להם כלל.

ויישר כוח לתלמידי היקרים אשר קוק ושמואל זלניק ויעקב ניסן קראוס נ"ו על חלקם בחידוש נפלא זה.

ותלמידי היקר משה יהודה שטול נ"ו טען שאולי משה חשש שמא דתן ואבירים יקשו את לב פרעה, וטענתי לו שאדרבא שיקשו ובכך ירבו המכות על פרעה כפי שכתוב במדרש שדתן ואבירים שכנעו את פרעה לרדוף אחר בני ישראל ובכך גרמו לנס קריעת ים סוף.

אבל לאחר מחשבה עודק תלמידי היקר, שאם פרעה במהלך מכות מצרים יקשה את לבו בגלל עצת דתן ואבירים, זה עלול לגרום חילול ה', שפרעה יטען שיהודים היטו את לבו הטוב, ואם מגיע עונש זה לדתן ואבירים ולא לפרעה, וחילול ה' יכול לעכב את הגאולה.

זאלי לכן נפתח הים במיוחד לדתן ואבירים ברגע אחרון עוד לפני שנכנסו המצרים וטבעו, כי כך התקדש שם ה', שדתן ואבירים עברו לצד ישראל ועזבו את המצרים עוד לפני שטבעו המצרים בים, וזה לימד את פרעה וחילו וגם את היהודים עד כמה כוח התשובה, שברגע האחרון גם מסית ומדיח, יכול לחזור בתשובה.

זאם בכל זאת פרעה וחילו הקשו לבבם, אשמתם המלאה היא, ואין להם לתלות זאת בדתן ואבירים, אגב המלבי"ם ביונה ג' ה' כתב בעת שהגיע הדבר אל המלך אז התעורר גם הוא, אם להכנע בעצמו ולדעה זה פרעה עדיין היה עליו להתעורר, מי היה מאמין שגם אחרי שנותר לבדו מהים..

מתנה" וכי תעלה על דעתך שהיה משה מתאבד? אלא **הם שחקניטוהו** ואמרו לו "ירא ה' עליכם וישפוט", **ואף הוא מקפיד** ואומר "ומאז באתי אל פרעה", ולכן מידת הדין רצתה להרוג את משה.

אך בפרשת וארא כתבתי שלכן משה לא נענש כי אכן הקב"ה הבטיח לו הגנה, ואילו מהלשנה לפרעה יש סכנה כי פרעה הוא בעל בחירה ואולי יש מקום לחשש למשה שדתן ואבירים יכולים ולהלשין ויהיה לו סכנה מפרעה, משא"כ עונש מה' ומפמליא של מעלה אין למשה סכנה.

אומנם פלא עצום, הרי מה חשש למשה מהלשנה שילשינו דתן ואבירים לפרעה נגד משה, הרי משה בא בגלוי להילחם נגד פרעה ולכופו במכות ובעונשים חמורים להוציא את עם ישראל, ויותר גרוע מזה לא היו יכולים דתן ואבירים להלשין על משה?

אלא מכאן מוכח שמשחשש שמא דתן ואבירים כשיש להם כוח השפעה וכשדבריהם נשמעים, הם יכשילו את עם ישראל בלשון הרע ומחלוקת כפי שעשו במדבר ובמחלוקת קרח, ואם כן זה יגרום שהגאולה תתעכב בעוד 190 שנה וממילא משה יסתכן במוות כאשר שליחותו לגאול תיכשל חלילה.

זאלי זה רמז בטענת אהרן שטען למשה שיחזיר את אשתו ובניו שלא יסכנסו, למרות שאהרן ידע שמשחשש בא לגאול את ישראל, ובכלל הם שבט לוי שאינם בגזירת העבדות, בכל זאת אולי חשש אהרן שמא יגרום החטא ויל"ע.

לב אמר לו הקב"ה שאין חשש מדתן ואבירים שמחמת עניותם אין דבריהם נשמעים כמת, ושום יהודי לא ישמע

קלו. מי ראה אחורה בזמן את קריעת ים סוף – ולמה?

ותודה לתלמידי היקרים מכיתה ז' ת"ת תורת אמת ב"ב על החידוש הנפלא שהתחדש בזכותם בשיעור

היה צריך לענות שמסכים לשליחות ה' ואכן לאחר שניצול מהדג הלך לנינווה והתריעם כנבואת ה' שבעוד 40 יום נווה נהפכת?

והנה בסיבת סירובו להתנבא על נינווה כתב המצודת דוד, ולפי שנתה הוא ראש מלכות אשור, רצה הקב"ה להחזירם למוטב למען ישמשו בעתיד כמקל להעניש את עם ישראל: ולכן ברח יונה כי העמדת נינווה היה רעה לישראל, לכן לא היה חפץ להיות שליח בדבר, כי היה

רש"י ביונה ב' ו' בתפילת יונה במעי הדג, על דברי יונה "סוף חבוש לראשו" – ימא דסוף תלי לעיל מן רישו, שהראוהו הקב"ה ים סוף ואיך עברו ישראל בתוכו שהיו שתי עיני הדגה כמין שתי חלונות ומסתכל ורואה כל מה שבים.

ונשאלת השאלה מדוע זכה יונה לראות זאת? ומדוע רש"י לא מביא שראה מצרים טובעים בים שזה עיקר הנס לרמב"ן? כמו כן יש להקשות מה הרגיע את יונה שכבר לא

הוספות חדשות על הגדה של פסח

בני יהודה לא התחזקו לחזור בתשובה כשראו את עונשם של עשרת השבטים זה גרם להקב"ה לא לרעות להחזיר חזרה מהגלות את עשרת השבטים, ואם כן יהודה בוכה בעער גדול שאני גרמתי לכם עשרת השבטים להיטמע בין העמים ועלי האשמה הכבדה של אובדנכם, ובפרט שכל יום שאנחנו לא חוזרים בתשובה ומביאים את הגאולה אנחנו ממשיכים את אובדנכם מעם ישראל.

ואולי סיום הקינה הוא החומל חמול וראה שממתם – אולי בזה הכוונה לעשרת השבטים שכביכול הם שממה כי נטמעו בין הגויים ואינם ניכרים כלל כשממה, ואילו על ממלכת יהודה אומרים ראה את אורך גלותם.

וה' הבטיח שבזמן הגאולה ישיב את עשרת השבטים, והקב"ה מבטיח שיקבלו יחס שווה לבני יהודה למרות התנתקותם מעם ישראל משך אלפי שנים, ככתוב **בנביא חושע ב פסוק ג "אמרו לא אחיכם עמי ולא אחותיכם רחמה",** מסביר **המצודות דוד "אמר" – אתם בני יהודה ובנימין אמרו על אחיכם בני עשרת השבטים שהם עמי כמותכם, למרות שמהרתי להגלותם ממכם וקראתיים אז "לא עמי".**

ב' עם ישראל ערבים זה לזה, ויש כאן מעגל של אשמה ששומרון קלקלו את יהודה, אבל יהודה אשמה שלא התעוררו בעונש שומרון, וכל יום בגלות שלא חזרו בתשובה האשמה באורך הגלות הוא של יהודה.

לכן "אמר", חובה עלינו להתאחד בביאת המשיח, לכבד אחד את השני, ולא נרגיש טובים יותר מאחרים, כמו שיהודה שנחשבו כיהודים כל שנות הגלות ולמדו תורה וקיימו מצוות כל השנים, חייבים להשוות את עשרת השבטים כמו שהם תלמידי חכמים וצדיקים כמוהם, למרות שעשרת השבטים חיו כמו גויים משך 2500 שנה, כי האשמה בכך היא גם של שבט יהודה, וממילא כולם שווים לטובה, ובאהבה ובכבוד הפערים יושלמו בכל חלקי עם ישראל בקרוב בימינו אמן ואמן.

זאת זה ראה יונה כשה' הראה לו את קריעת ים סוף – את עם ישראל למרות שהיה קטרוג הללו עובדי עבודה זרה והללו, שהיהודים רשעים כמו המצרים, בכל זאת ה' גאלם והצילם, כך הבין יונה שעשרת השבטים למרות 2500 שנה של נתק מעם ישראל בכל זאת ה' יגאלם, ויש צד חיובי בגלות 10 השבטים שלפחות לא יסבלו 2500 שנה גלות קשה כדברי הוויכוח בקינות, בפרט שבסוף הם יהיו שווים לממלכת יהודה שכל שנות הגלות קיימו תורה ומצוות.

טוב בעיניו שיעמדו ברשעם ויאבדו ולא יהיו לשטן לישראל.

זוהנה בעלון תשעה באב הבאתי את הויכוח בין עשרת השבטים המכונים שמרון למלכות יהודה המכונה אהליבה שסבלו של מי גדול יותר!! 101 השבטים טוענים שהיות והם גלו עוד קודם למלכות יהודה והם גלו למרחקים ונטמעו בין האומות, ואילו מלכות יהודה גלו שנים רבות מאוחר יותר ולמקומות קרובים ובזמן קצר חזרו שוב לארץ ישראל, ועד היום למרות כל אורך הגלות מלכות יהודה לא נטמעו בין הגויים אלא הם ניכרים וידועים כיהודים לעומת 10 השבטים שנטמעו נעלמו בין הגויים.

וממלכת יהודה טוענת שעשרת השבטים גלו פעם אחת וכביכול הם סבלו כי נטמעו בין הגויים, ואילו ממלכת יהודה גלו כמה פעמים וסובלים כל אלפי שנות הגלות בכל מיני צרות וגזירות רעות כי הם ניכרים בגויים כיהודים, והגויים נהנים תמיד להציק ליהודים בכל מקומות וזמני גלותם.

וזאם טענת יהודה עודקת, וכי להימחק מעם ישראל משך 2500 שנה זה לא הסבל והעונש הגדול יותר מסבל גלות יהודה כיהודים עד היום, שלמרות הסבלם יהודים וקרובים להקב"ה ולומדים תורה??

ואולי שבט יהודה טוען שיתקי שומרון, אני סובלת מגליות הרבה כי משך 2500 שנה לא הצלחתי לתקן את חטאי ואנחנו ממשיכים לבגוד בה' ובמקום להתקרב אליו אנחנו מצערים אותו, ואילו את שומרון מלפני 2500 שנה הפסקת לעזר את הקב"ה בחטאים כי נעלמתם ונבלעתם בין הגויים, וכבר לא כועס עליכם שנים רבות.

ויתכן עוד לפרש, על פי דברי הנביא חושע פרק ו' (יא) גם יהודה שת קציר לך בשובי שבות עמי: וכתב **המצודות דוד "גם יהודה" – ר"ל כשהיה בלבי להשיב מהגולה את עשרת השבטים כי היה בלבי לרחמם, הנה לא ארחמם כי בני יהודה הבעירו חמתי כמה שאחזו בדרכי ממלכת ישראל לעבוד ע"ז כמוהם והם קילקלו את ממלכת יהודה לכן לא החזרתי את עשרת השבטים עוד כאשר לא נטמעו בין העמים:**

זאם כן טוענים ממלכת יהודה שהעזר הגדול ביותר הוא של יהודה, כי הם התקלקלו ממלכת שומרון, וגם בגלל

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קלח. כי בא סוס פרעה ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים – שירת מרים

שירת הים שוב לעתיד לבוא, ולכאורה תמוה מה עניין לשיר שירה על יציאת מצרים ועל טביעת המצרים לעתיד לבוא? ובמאמר קודם כתבתי ליישב זאת בדרך נפלאה בס"ד.

ואלי נשיר את שירת הים לעתיד לבא, כי הנס שהיה בקריעת ים סוף שלמרות הקטרוג הללו עובדי ע"ז וכן הללו, בכל זאת ה' לימד זכות על עם ישראל עוד קודם הקטרוג ואמר למשה "דבר אל בני ישראל ויסעו" ולא מצאנו שנסעו ובפרט שכל הלילה היה רוח קדים שיבשה את הים ורק אז נכנסו לים, אלא הכוונה כדברי רש"י שכדאי הים שיקרע בפניכם מחמת הזכות של החסד שהלכתם אחרי במדבר בארץ לא זרועה או בגלל זכות אבות, ולמרות שהמצרים טבעו עם ישראל ניצלו.

וכך מובטח לנו לעתיד לבוא שגם אם עם ישראל לא יהיו ראויים (כפי שיטענו אנשי גוג ומגוג שנלחמים על יהודי ארץ ישראל כי הם רשעים וה' לא יעזור להם) בכל זאת הקב"ה יגאל אותנו ואת כל הגויים שבאו עם גוג ומגוג ישמיד.

ולפי זה מובן מדוע מרים דווקא כאן התעוררה לשיר יחד עם כל הנשים, כי כתוב בזכות נשים צדקניות יצאו ממצרים, והנשים לא חטאו בעגל ולכאורה גם לא עבדו ע"ז במצרים כי היה להם אמונה עצומה בגאולת עם ישראל לכן דאגו לבעליהם והולידו ילדים למרות הגלות, ומרים כשהכינה אותם לשיר עם כלי זמר כמובן דאגה שתהיינה צדיקות בעלי אמונה חזקה, והיא הצליחה בדבר.

לכן כאשר הבעלים שרו על הנס שהיה קטרוג איך המצרים טובעים ואילו עם ישראל למרות שעבדו ע"ז ניצולו (כי בא סוס וגו'), לכן באה מרים הנביאה לשיר עם הנשים להבליט רק את חלק טביעת המצרים, כי הנשים צדקניות היו ועליהן לא היה קטרוג, וברור שלהן יהיה נס שיקרע הים בפניהם, ובכדי להבליט את מעלת הנשים הצדקניות לכן יצאה מרים בשירה מיוחדת עם הנשים הצדקניות.

כתב רש"י: כי בא סוס פרעה – כאשר בא: ולכאורה לא מובן כוונתו, והנה בראשונים מובא שכוונת הפסוק שבעוד עם ישראל הולכים בים כשראו את המצרים טובעים אז אמרו שירה, וכן מרים הנביאה – רמב"ן רשב"ם ועוד.

אומנם לכאורה בדברי רש"י או אפשר לפרש כן, שהרי רש"י כתב על הפסוק הכתוב לפני השירה (ל) **ורא ישראל את מצרים מת** – שפלטן הים על שפתו כדי שלא יאמרו ישראל כשם שאנו עולים מצד זה כך הם עולים מצד אחר רחוק ממנו וירדפו אחריו: ואם עם ישראל בעודם בים ראו את המצרים טובעים בים ואז אמרו שירה שבו מופיע טביעת המצרים, למה יחששו שהמצרים חיים ויעלו מצד אחר?? ואכן כך שאל **תלמידו** היקר **מרדכי הרשטיין נ"ו**, שבוטחו הגעתי לכל החידוש הזה.

ואכן מצאתי ברש"י בגיטין צ' (אחד מדברי רש"י הארוכים ביותר בש"ס) שהביא שהכוונה שמפני שבא סוס פרעה וגו' לפיכך ותקח מרים וגו', ולכאורה קשה מדוע בשירתה כתוב רק החלק שהמצרים טבעו בים, הרי הסיבה לשירתה היה גם טביעת המצרים וגם הצלת בני ישראל? ויש לתרץ שכתוב רק תחילת השירה, ואכן יש דעות שאמרה רק תחילת השירה או כל השירה רק מוזכר בקצרה תחילת השירה.

אבל עדיין יש מקום לדרוש בעניין, שהנה לא מצאנו כזאת שמרים שרה שוב עם הנשים, רק פעם יחידה זו, ובפרט שכתוב ברש"י שמרים עוד בהיותם במצרים אמרה לנשים להכין כלי תזמורת כי ה' יעשה ניסים ונפלאות ביציאת מצרים, ומה ראתה דווקא בנקודת זמן זה לשיר עם הנשים?

ויתכן שטמון כאן יותר, שהנה כתב רש"י "אז ישיר משה" מדרש חז"ל שמשה רבינו ועם ישראל ישירו

קלט. זכות לגאולה –

למה לא קלקל לשון הרע של דתן ואבירם את גאולת ישראל

זאת כאן לא הזכיר שלא מגיע להם גאולה בגלל לשון הרע כפי שטען בעצירותו בעת שהרג את המצרי כשנודע

וכי ארציא את בני ישראל ממצרים – כך טען משה להקב"ה שאין לעם ישראל זכויות לצאת מהגלות, ובכל

הוספות חדשות על הגדה של פסח

וא"כ הלשון הרע שדברו דתן ואבירים זו לא הסיבה לאורך גלות מצרים, כי הגלות גזירה היא ולא כעונש, אבל בכל זאת שאל משה רבינו את ה' האם צריך זכויות לצאת מהגלות שבאה כגזירה ולא כעונש.

וענה לו ה' שמי שיתחבר למטרה של הגזירה הוא יזכה לצאת מהגלות, ולכן כל מי שיקבל עליו להיות עבד ה', ככתוב "זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולתיך לתת אחרי במדבר בארץ לא זרועה", הוא יזכה לצאת מהגלות, מה שאין כן רוב רובו של עם ישראל שמתו במכת חושך שלא רצו לעבוד את ה', למרות שראו במצרים את כוח ה' במכות הניסיים ומה שהפלה ה' בין המצרים לעם ישראל.

קמ. ידידים העברת – מה מיוחד בדתן ואבירים שנקראו "ידידים" בקריעת ים סוף

ואולי לכן אומרים עליהם "יודים טבעת וידידים העברת", וכפי שכתב בספר להעיר להורות ולהשכיל לתרץ תמיהת הרקוקן שהרי קודם עברו בני"ו ורק אח"כ המצרים טבעו?? אלא וידידים העברת הכוונה לדתן ואבירים, ועיקר שבח התפילה היא על קריעת ים סוף על דתן ואבירים.

וכל כך למה?? למה עליהם תהיה עיקר שבח התפילה הקשורה לקריעת ים סוף?? ויתכן כי זה היה פסגת הגאולה שהקב"ה העלה את דתן ואבירים שהיו רשעים ורעים ביותר והעלה אותם לשערי קדושה כך ששיא הגאולה הייתה ונתקיימה בהם, ולכן עליהם מסיימים גאל ישראל שכשם שהקב"ה גאל אפילו את דתן ואבירים שהיו בשיא הטומאה יותר מכלל ישראל שאפילו לא יצאו מצרים ועזרו לפרעה לרדוף אחר בני ישראל ובכל זאת גם אותם גאל ה', כל שכן שאותנו הקב"ה יגאל מטומאתנו ומצרותינו הגשמיים והרוחניים.

על כל פנים, כאן נסגר המעגל, שכשם שזכו שיתקדש שם שמים בקריעת ים סוף ואיבוד חיל פרעה, כך כאן הם גרמו שעם ישראל יראה עד כמה הקב"ה מקפיד על מחלוקת ועל כבוד משה רבינו, שכשם שהצילם ה' במיוחד וקרע להם את הים כאן להיפך קרע להם את הארץ להמיתם במיתה מיוחדת ומפתיעה ביותר.

כמו כן דתן ואבירים שראו איך הקב"ה פתח להם במיוחד את הים באופן אישי נס מיוחד במינו, בוודאי היו חייבים מיד בהזהרת משה שימותו במיתה משונה ומיוחדת שתפתח הארץ את פיה לפחות אז היה עליהם תוך כדי דיבורו של משה להתעורר ולחזור בתשובה והיות ולא עשו כן, לכן דווקא הם מתו.

הדבר לפרעה, שאז אמר משה "אכן נודע הדבר" וכדברי רש"י שלכן עם ישראל בגלות בגלל לשון הרע.

ויתכן שמשם הבין שעם ישראל בגלות מצרים זה לא בגלל חטא שחטאו שאז אם יהיו באחדות ובשלום תבוא הגאולה, שהרי ב77 שנה שחי יעקב במצרים שהתחיל הגלות ונחשכו עיניהם של ישראל, בכל זאת אלו היו שנות חייו המושלמים של יעקב, כי בשנים הללו עם ישראל כולו חיו יחד באחדות ובלי לשון הרע, ובכל זאת לא הייתה גאולה לעם ישראל, ואפילו שביקש לגלות את הקץ נשכח הדבר ממנו, כי גלות מצרים זו גזירה לא כעונש אלא כחשבון נפלא לגאולה העתידית השלימה כפי שכתבתי במאמר על גלות מצרים, קודם.

במדרש אגדה המקור במחזור "בית ישראל" לפסח (נסי חיים את י"ט) ומבוסס על התרגום יונתן על הפסוק "ואמר פרעה לבני ישראל, וגם במדרש שפרעה אמר לדתן ואבירים שנשארו במצרים נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר, ואותם לקח פרעה אתו לרדוף אחר בני ישראל, לפי הנראה הם היו משתפי פעולה עם האויב, ולכן פרעה התייעץ אתם ואילו הם אפילו נתנו דרבון ועידוד לעשות את המרדף, וזה מדהים שההיסטוריה חוזרת על עצמה שיש יהודים משתפי פעולה ומעוררים את האויב, ופלא שבכל זאת הם ניצלו במכת חושך!!

וכל כך למה?? כי הנה בעצם ברגע שהם עודדו את פרעה לרדוף אחר בני ישראל ואפילו באו אתו לרדוף זה בעצם גרם שיהיה קריעת ים סוף, ואולי בגלל זה הקב"ה הצילם ממכת חושך בכדי שהם יקרבו את נס קריעת ים סוף, ואולי זה הסיבה שבעבורם גם נקרע הים אישית ככתוב במדרש. ועיין במחז"ל ד"ר ויסקין שכתב דרך אחרת בסיבת העלת דתן ואבירים – כי היו משוטרי העם שהוכו.

וכמו כן עם ישראל ראה עד כמה הקב"ה טורח להצלת יהודים אפילו רשעים בגלל זכות קטנה שבידם, ויתכן עוד שגם הם זכו בקריעת ים סוף הפרטית שלהם כשחזרו בדעתם להתחבר לעם ישראל זכו גם לגאולה רוחנית שזכו בהתעוררות עצומה ולהיכנס למט' שערי קדושה.

שכשם שכלל עם ישראל זכו למט' שערי קדושה בליל פסח, ואילו דתן ואבירים שהיו רשעים ושיתפו פעולה עם פרעה ולא יצאו מצרים הם לא זכו בליל פסח לעליה הרוחנית כשאר בני ישראל, אבל בקריעת ים סוף כשהתעוררו בתשובה, אז זכו גם לעליה ולגאולה הרוחנית.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קמא. ביציאתם ממצרים היו טהורים מלשון הרע וזנות,

ומהסתה יצא ניסים לעם ישראל, כך גם בגאולה הקרובה

ולמה דתן ואבירם או כל הרשעים שמתו במכת חושך שממילא לא רצו לצאת ממצרים מדוע הם לא גילו?

ויתכן שהרשעים לא גילו כי עדיין לא החליטו בעצמם סופית לא לצאת ממצרים ולכן לא גילו את הסוד, אומנם במכת חושך היות ועדיין לא החליטו לצאת ממצרים אז הרגם ה', כי יתכן שבזמן שישראל אשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, שהיה מיד לאחר מכת חושך, אזי יתכן שחלק מהרשעים ברצונם למנוע את היציאה או לעכב את היציאה ממצרים, אולי יגלו הסוד, כך המצרים לא ישאלו וכך עם ישראל לא יצא ברכוש גדול, וממילא לא יתקיים התנאי של הקב"ה ביציאת מצרים, וממילא תתבטל או תתעכב היציאה.

ויתכן שדתן ואבירם פחדו מלגלות, מאחר שראו את הנזק שהיה להם עצמם מחוסר שמירת הלשון, או שלא היו דבריהם נשמעים, כהבטחת הקב"ה למשה בשנת יציאת מצרים שוב למצרים כי מתו האנשים – ופרש"י דתן ואבירם כמתים שנעשו עניים ואין דבריהם נשמעים, וסיבה זו מסבירה גם מדוע גם הרשעים שלא רצו לצאת ממצרים בכל זאת לא גילו את הסוד.

ואולי רק לאחר שיצאו ישראל ממצרים, היות ומכל מקום נשארו רק דתן ואבירם למרבה הפלא, לכן למרות עניותם ולמרות שנחשבו כמת, דווקא במעב מיוחד זה נשמעו דבריהם לפרעה שברח העם שאין בדעת עם ישראל לחזור ולהשיב את הזהב והכסף ששאלו, ולכן פרעה לקח אותם עמו למלחמה על בני.

ולפי זה "ויוגד למלך כי ברח העם", יתכן שזה הוגד לו על ידי דתן ואבירם, ואולי זה היה בנוסף לדברי שלוחי פרעה שנלוו לעם ישראל כדברי רש"י.

וחקב"ה גלגל שאז דבריהם יהיו נשמעין, כי כך ההסתה שנשמעה מפי יהודים שהם בגדר **מהרסיין ומחריביין ממך יצאו**, שהם הכי גרועים לעם ישראל, זה יגרום להקשות לב פרעה למרות 10 המכות לרדוף להילחם בישראל על ים סוף, ומכך תהיה מפתח שימות בים סוף הוא ושריו.

ואולי כדוגמת הגאולה הראשונה כך תהיה הגאולה העתידה המושלמת, כמובא **בנביא** מכה ד' יא' "ועתה נאספו עליך גוים רבים האמרים תחנף ותחזו בציון עינינו:

חקשה החברותא חיקר הרב אלדר נתנון שליט"א הרי בימי גלות מצרים היה לשון הרע של דתן ואבירם ואיך לא גרם זאת לנפילה בזנות??

זכמו כן מדוע בדברי המדרש הקודמים כתב שזנות היה רק פעם אחת ופרסמה הכתוב, הרי שם זה היה באונס רק אשמתה שהייתה דברנית וקלת דעת, ואילו דתן ואבירם חטאו בלשון הרע שלא באונס, והם 2 יהודים ובכל זאת המדרש ובעצם הפסוק לא ציין שמם וחטאם במפורש רק ברמז, ומדוע?

ויתכן שאכן התחיל קלות ראש אצל אחת שהוביל לזנות, וכשדתן ואבירם דברו לשון הרע, אמר משה אכן נודע הדבר, שאותו מצרי שהרג משה היה האונס את האשה הדברנית, ומשה טען שהיות ויש לשון הרע מובן שיש לזולל וקלות ראש שמביא לירי זנות.

אבל יתכן שמאותו מקרה מיד עם ישראל התחזקו בראותם חומרת לשון הרע, שלכך משה הגואל נאלץ לברוח ממצרים, וכמו כן שדתן ואבירם נעשו שנחשבו כמתים מחמת הלשון הרע שנהיו עניים ואין דבריהם נשמעים, וראו מה חטא גורם שנפרצה חומת העניעות בעם ישראל, לכן עם ישראל מיד התחזקו בשמירת הלשון ובעניעות וזהירות קלות ראש המביא לזנות.

ולכן זכו דתן ואבירם להינצל ולא למות במכת חושך למרות שלא רצו לצאת ממצרים, ולא מתו ככל רוב רובו העצום של עם ישראל שהיו רשעים שלא רצו לצאת ממצרים, ולא עוד הם השתתפו עם פרעה במרדף אחרי בני ישראל להורגם במלחמה.

אך עדיין יש מקום להתעמק בדברי המדרש ששיבח את עם ישראל שלא גילו סוד – שהם שואלים זהב וכסף בלי לחזור למצרים, ולכאורה מה ענינו ללשון הרע – הרי במדרש רבה בפרשת אמור הוגדר שבחם זה כשמירת הלשון מלשון הרע?? ובכלל לא היה לעם ישראל לגלות, שהרי כך המצרים לא ילוו להם כסף וזהב, אז מדוע זה שבח של שמירת הלשון, הרי זה כמו סוד עסקי??

אלא יתכן עצם הדבר שבמשך שנה שלימה לא נפלט בטעות מיהודי אחד מכל מיליוני היהודים כולל הרשעים שמתו במכת חושך, זה הוכיח שעם ישראל נזהר מאוד בשמירת הלשון.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

אבל לעתיד לבוא, הקב"ה התחייב להחזיר בתשובה את עם ישראל, ולכן גם כשנראה שמגיע השמדה לעם ישראל, בכל זאת הקב"ה ברחמיו לא רק שלא ישמידנו, וכפי שהארכתי בפרשת שמות על סיבת גלות מצרים וההבטחה בבית בין הבתרים.

אלא ה' ברחמיו גם ישתמש ברשעות עם ישראל, להכשיל ולאסוף את כל המון הגויים במחשבה מוטעית, שיגיעו להילחם על יהודי ארץ ישראל, וכך הם ימותו במגפה הגדולה המובטחת להמון גוג ומגוג בקרוב בימינו ממש אמן.

והמה לא ידעו מחשבות ה' ולא הבינו עצתו כי קבעם כעמיר גרנה: וכתבו המפורשים שהמון גוג ומגוג יבואו להשמיר את עם ישראל, בטענה שעם ישראל רשעים ומטמאים את הארץ.

ולאזרה תמהו מה פתאום ואיך הגויים יגיעו לתובנה מוזרה זו, אלא יתכן שהגויים יהיו מוסתים ע"י יהודים רשעים שילשינו וישחירו את פני עם ישראל בפני אויביהם בקריאה להשמדת עם ישראל, כדתן ואבירים ששכנעו את פרעה לרדוף אחר בני ישראל, בטענה שעם ישראל גנבים ושקרנים שגזלו את ממון המצרים, ומגיע להם למות גם על פי חוקי ה'.

קמב. וכי אוציא את בני ישראל ממצרים – באיזה זכות

ואלי משה רבינו בכוונה טען זאת כי רצה לשמוע מהקב"ה שמגיע להם גאולה גם בלי שיש בידם זכויות, וכך יזכו רבים מעם ישראל לצאת ממצרים, ולולי זאת יתכן שבמכת חושך היו מתים יותר יהודים ואולי רק שבת לוי היו יוצאים כי לא פסקו ללמוד תורה גם במצרים ורק להם היו זכויות.

כתב רש"י שמשוה טען להקב"ה וכי באיזה זכות עם ישראל יוצא ממצרים? **ולאזרה** זה פלא מדוע משה רבינו כביכול מקטרג על עם ישראל שלא מגיע להם גאולה? והנה הקב"ה ענה למשה שאכן כרגע אין להם זכויות, אבל בזכות העתיד שיקבלו תורה זה משפיע שיזכו עכשיו לגאולה.

קמג. אלו העבירו בתוכו בחרבה, ולא שקע צרינו בתוכו דיינו סיום הקשר בין עם ישראל למצרים – ותקח מרים הנביאה התוף בידה

ולא ביציאת מצרים, זה הוכיח באופן חד וברור לעם ישראל שהחיבור שלהם עם מצרים תם ונשלם באופן סופי, וכפי שכתבתי בפרשת חוקת ששירה היא על דבר מושלם בכליל השלימות בלי חיסרון כלל.

ולכן עיקר שירתה היה לא על ההתפעלות על הצלת עם ישראל שעברו ביבשה בתוך הים, שזה לכאורה דרך הנשים להתפעל מהחיובי, אלא היא הדגישה אך ורק את טביעת המצרים כביכול הצד השלילי.

ב זה מבטא את הסיום הסופי עם מצרים, מלבד הסיבה שכתבנו קודם שעיקר נס קריעת ים סוף היה בטביעת המצרים, כדברי הרמב"ן שה' עשה אותם כמשוגעים שהשתלט על שכלם שיכנסו למים נגד ההיגיון.

אצל מרים לא כתוב "או תקח מרים", כי אצל משה שנכתב "אז" פירש רש"י שכשראה את הניסים עלה בליבו לשיר ולשבח, אבל אצל מרים היות והייתה נביאה וידעה שמשוה יוציא את עם ישראל ממצרים, כפי שהתנבאה בילדותה כשהייתה אחות אהרן קודם שנולד משה כדברי רש"י בתחילת דבריו כאן, אם כן מילדותה כבר תכננה איך לשיר ולהודות לה' בכלי זמר על הניסים, ולכן קודם יציאת מצרים אמרה לנשים לקחת כלי זמר.

ואומנם טמון כאן עוד עומק, שדווקא היות ושירתה הייתה מתוכננת שנים רבות קודם א"כ היא הייתה אמורה לשיר אך ורק בסיום המושלם והסופי של הנס, ולכן כאשר מרים הנביאה שרה רק לאחר קריעת ים סוף

קמד. איך פרעה שרד

שומע את בעל הקורא "ויאמר ה' אל משה נטח את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו".

קנתי עליית שירת הים ומיד כשהתחיל הקריאה קיבלתי מתנה מיוחדת, והמתנה הרבה יותר ממיליון דולר, אני

הוספות חדשות על הגדה של פסח

חילו, (יז) ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבא אחריהם ואכבדה "בפרעה" ובכל חילו ברכבו ובפרשיו: (יח) וידעו מצרים כי אני ה' בהכבדו "בפרעה" ברכבו ובפרשיו:

ואילו בפסוק על ציווי ה' על משה שירים את המטה לשטוף את מצרים בים כתוב בלי פרעה, (כז) **ויאמר ה'** אל משה נטה את ירך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו: וגם בפסוק על השמדת כתוב (כח) וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא נשאר בהם עד אחד: – מחיל פרעה לא נשאר אחד אבל פרעה עצמו כן.

וזה תפלא איך יתכן שמשה יעשה זאת ולא אהרן, הרי כהכרת הטוב לים אהרן הכה, וכהכרת הטוב לעפר אהרן הכה, אז איך יתכן שעל דוממים יש הכרת הטוב, ואילו על בשר ודם – לפרעה שגידל את משה כבן בביתו כמה שנים אין הכרת הטוב?

וזה תשובה!!! שלכן פרעה היחודי שנשאר חי!! אילו אהרן היה עושה זאת גם פרעה היה מת, לכן נעטווה משה לעשות כן. ולפי זה הפסוקים מדויקים באופן מבהיל על הרעיון!! **קודם** כתוב בפסוקים פרעה בפסוק (ד) וחזקתי את לב "פרעה" ורדף אחריהם ואכבדה "בפרעה" ובכל

קמה. ונתן לנו את השבת – מה עשו הזקנים בשבת בגלות מצרים

70 הזקנים היו מנחמים את עם ישראל בגלות מצרים בשבתות במגילות

משתעשעים בהם משבת לשבת לומר שהקדוש ב"ה גואלם לפי שהיו נחים בשבת, אמר להן פרעה תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו וגו' אל יהיו משתעשעים ולא יהיו נחים ביום השבת.

ולפי זה, אותם שוטרים בשבת היו מוסרים נחומים לעם ישראל, ולכן כתוב חן שפתיו ולא שפתותיו חן, כי החן היה הדברים הנחמדים שניחמו ושימחו ועודדו בנחמות שהם מסרו בשפתותיהם לעם ישראל.

ואולי יש בהם דמיון לה' מכוח זה שכתוב "ה' איש מלחמה", שמעז אחד הם היו נראים חזקים ועוצמתיים יותר משאר העם, שלפיכך בחר בהם פרעה לשוטרים שישלטו על העם, ומעז שני הם היו "ענווים כמידת משה רבינו", בכך שלמרות תפקידם להיות בעוצמה מעל עם ישראל, בכל זאת הם ירדו אל העם ובימי שבתות היו כאב רחום לעם ישראל לנחם ולעודדם.

וגלות הכותרת היה שלמרות בשורת הגאולה שהביא משה רבינו, פתאום הגיע להם משבר של קושי השעבוד, שפרעה ביטל להם את מנוחת שבת בזלזול ובמילות גנאי מכרי רשבי' במדרש עי"ש, וגם שהיה עליהם לעבוד קשה יותר להשיג תבן ולבנות באותו הספק כמקודם, ובדיוק בזמן קשה ונורא כזה משה עזבם וחזר למדין כדברי חז"ל שם.

ולמרות שהם היו במצב של אובדן תקווה ויאוש נורא ואיום, בכל זאת לא אבדו עלם אנוש וליבם הטהור הסכים לא ללחוץ את היהודים, וכל השוטרים בלי יוצא

במדרש רבה טו' ט' כתוב על הפסוק "אספה לי שבעים איש", זה שאמר הכתוב משלי כב' "אזהב טהור לב חן שפתיו רעוה מלך", למה לא אמר אספה לי שבעים אנשים אלא שבעים איש?? מתרץ המדרש שהכוונה מיוחדים, שיהיו דומים לי ולך שמות טו' "ה' איש מלחמה", ומשה במדבר יב' "והאיש משה ענו מאד".

ובפשטות הפסוק הטהור לב וחו שפתיו הולך על משה שלכן זכה להיות רעוה של מלך, דומה לה' ומקורב לה' מלך מלכי המלכים, וכפי שהביא המדרש בראשית מא' ח' פסוק זה על אברהם.

אומנם במדרש בראשית יח' כ' "ויכו שוטרי בני ישראל" מכאן אתה למד שהיו כשרים ומסרו עצמן על ישראל וסבלו מכות כדי להקל מעליהם, ולפיכך זכו לרוה"ק שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל וגו' אמר הקב"ה הם לקו עליהם לפיכך יזכו לרוה"ק ונתמנו נביאים עליהם, וכתוב שם בליקוטיו שלכן הם זכו ל"טהור לב".

וזה מתאים מאוד לפי' המעודת דוד במשלי שם, – שמי שאהב איש טהור לב באופן מושלם, ויאהב את מי שיש חן באמרי שפתיו על כי בדעת ידבר, הנה המלך מכבדו, כי כן דרך המלך לאהוב אנשים כאלו, ולכאורה כוננת הליקוטיו שכל הפסוק שהביא המדרש בפרשתנו, הולך על הזקנים, ולכאורה טהורי לב קיים אפילו בהם עצמם כי הסכימו לקבל מכות במקום עם ישראל וזה נבע מטהרת ליבם, אבל איך יתקיים בהם סיוע הפסוק – "חן שפתיו"?

אך מצאתי במדרש בראשית שם את יח', השוטרים אלו זקני ישראל וכו', מלמד שהיו בידם מגילות שהיו

הוספות חדשות על הגדה של פסח

כ למרות תפקידם כשוטרים לא הייתה בהם גאווה ושררות להתכבד בו אלא כל גופם ונפשם היה אך ורק למען עם ישראל להקל ולהטיב עמם, בדיוק כעונות משה רבינו שכל מעמד תפקידו חרם היה אך ורק למען עם ישראל ולא חשב כלל להתכבד בזה.

מהכלל הסכים להיות מוכה באכזריות מהמצרים המאוכזבים שלא הצליחו לקלקל את השוטרים שיהיו רעים לעם ישראל, אלא השפילו גוים לחטוף מכות והשפלות מול כל העם שראה את עוצמתם הגשמית רמוסה עד לעפר.

ונדהם ונפעם אני מדברי המעודת חוד, שהקב"ה אוהב אדם שאוהב יהודי "טחור לב" באופן מחולט וגם שאוהב רב שמדבר דברי תורה וחוכמה, וכל כך למה?? כי ככה יהודי מתקרב לה' ומתעלה, והלואי ותזכה לזכני להדפיס את ספרי "וטחור לבנו" לקרב את עצמי ואת עם ישראל לבורא עולם אמן.

קמו. על אחת כמה וכמה – ונתן לנו את התורה

כמו שרבי חיים מזולז'ין רוח חיים על פרקי אבות, מבאר הפסוק "מתהלך בתומו צדיק, אשרי בניו", שעדיק שתיקן מידותיו בקושי עצום ומסר נפש על מצוות, זה הופך לטבע אצל בניו, כי הוא פרץ להם את הדרך ולהם זה בא הרבה יותר בקלות ובטבעיות. ולכן אברהם אבינו שמסר נפשו ליהדות וללמד תורה, זה יצר טבע אצל עם ישראל שבקלות גם הם יצליחו למסור את נפשם עבור תורה והיהדות.

כ כאמור אברהם אבינו לימד תורה ברבים ובמסירות נפש לכן יתכן שנמרוד ראה בו אויב הפורץ דרך חדשה שמערערת את כל יסודות השקר הקיימים בעולם!!! עד כדי כך שנמרוד השליכו אל תוך כבשן האש בחיים!!!

וגם תלמידיו שהתגיירו לא עזבו את דרכו גם כשהיו בלי רבם כשעזבם 3 שנים בהולכו לישראל, וגם הלכו אחריו מחרן לארץ לא נודעת להם, זה יצר פתח לכל הגרים שבאו לכלל ישראל במשך כל הדורות, וגם אברהם והם יצרו את כוח הפעת תורה ברבים, וזה נשאר לנצח.

מהגרים שעשה אברהם אבינו מהם התחילו 2000 שנות תורה, ואם לא נשאר מהם כלום למה מהם התחילו 2000 שנות תורה??? וקודם תירענו והוכחנו שמכל מקום אברהם אבינו לימד תורה באיכות ובעוצמה חזקה את תלמידו, ולמרות שמהתלמידים לא נשאר זכר בכל זאת המלמד שלימד תורה לא התבטלה עוצמת לימוד התורה שלימד.

זעל השאלה לאן נעלמו הגרים??? כתבו המפרשים: שאכן מהם לא נשאר אחד!! כי בפטירת אברהם אבינו הם לא התחברו לדרך עבודת ה' של יצחק שהיתה עבודה מתוך "פחד יצחק" – שהיא עבודה מתוך יראה, ולא עבודה מתוך חסד כדרך העבודה של אברהם אבינו.

אבל בכל זאת גם אברהם אבינו וגם הם אפילו שמהגרים לא נשאר מהם זכר, בכל זאת הם פרעו דרך לגירות לכל הדורות, ולכן מהם מתחיל 2000 שנות תורה.

ללמדנו, ששום מסירות נפש לא נמצאת, נכון שלפעמים נראה לך שהיות ונכשלת בסוף ואתה בסופו של דבר לא רואה תוצאות או ממילא הכל היה לריק ולשווא, טעות היא בידך, שום דבר לא נמצא וזה לא לריק, יום אחד כוח מסירות נפש שיערת ישמש אותך או את זרעך ואתה או הם תתחזקו מכוח המסירות נפש ההיא, לכן חזק ואמץ ומסור נפשך להתחזק ולא להיבהל מנפילות, רק חזק ואמץ אמן.

קמו. "דיינו" – ונתן לנו את המן, ויענך וירעבך ויאכלך את המן

ואם אכן בורא עולם מגדירו כעינוי אם כן מה חטאו ישראל במן שטפלו עליו לשון הרע שהוא רע, הרי בורא עולם עצמו מגדירו כעינוי???

המפרשים מקשים, וכי המן עינוי הוא?? הרי זה לחם אבירים, לחם של מלאכי השרת?? לחם שטעמו בו כל טעם שרצו לטעום, ואך בורא עולם מגדירו כעינוי???

וכאמור עם ישראל טפלו על המן שהוא לבן, וגם אמרו ונפשנו קצה בלחם הקלוקל. רש"י

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ויתכן שטענתם בזה היא, שחיה להם להבין שאוכל זה הוא רוחני, בכדי להעלותם מגשמיות עולם הזה, ועובדה מוחשית לכך גם קיבלו על כך שמאכל זה לא היה להם צורך לברך אשר יצר.

זכור הארכתו בעניין בפרשת דברים, שעדיקים אלו של דור דעה דור יוצאי מצרים, כשברכו ברכת המזון צר היה להם שהמן לבן וזה כל מזונם וחסר בו את החן שיש באוכל, ולכן התלוננו עליו ועל צבעו.

ועומק טענתם השנייה, מה היא??

רש"י – לפי שהמן נבלע באיברים קראוהו קלוקל, אמרו עתיד המן הזה שיתפח במעי, וכי ילוד אישה מכניס ואינו מוציא???

זוה מזכיר לי את הסיפור על מורה אחד ששמע שתלמיד שלו נתקע בשירותים, ואותו תלמיד צרח מפחד כי הוא לא היה מסוגל להיות נעול בתא קטן זמן רב, והתלמיד התחיל לאבד עשתונות עד כדי פאניקה וסיכון, והמורה צועק לו תירגע אני פורץ את הדלת, והתלמיד ממשיך לצרוח!!

בלית ברירה המורה בעט בדלת בחוזקה ולצערו זה פגע היישר על פניו של אותו תלמיד, ומעוצמת המכה התלמיד נפצע כהוגן וכולו שנת דם, אבל הוא נרגע, כי סוף סוף הוא משוחרר בחוץ ולא נעול!!

אבל אחרי תקופה המורה המסור ואיכפתי מקבל תביעה לבית משפט על אלימות קשה בתלמיד חסר ישע!!! האם המורה לא יכעס וירתח!!! וכי לזה תקרא אלימות?? זה מעשה נכון וצודק מציל חיים!!! חוצפה ממדרגה ראשונה ככה להגדיר את מעשה המורה המסור, פשוט חוצפה!!!

דומה לדבר זה גם כאן, נכון בורא עולם "ויעד וירעיבך ויאכילך את המן", אבל למטרה עילאית, שנתרפא מהתלות בגשמיות!!! ושנתעלה ברוחניות.

נלמד מזה דוגמה לחיים, שלפעמים אנחנו כפוי טובה, נכון יש לנו קושי ועיני, ולפעמים זה בא דווקא בזמן שאנחנו מתחזקים באמת ומתקרבים לבורא עולם, אבל אולי המעב הקשה זה כמו ניתוח של רופא להסרת גידול חשם ישמרנו, אולי זה כפרת עוונות להציל אותנו מסבל פי כמה וכמה, וכולנו יודעים שיש סבל הרבה יותר ממה שאנחנו סובלים.

אז למרות העינוי נודה לבורא עולם, א. על החיזוק שנתן לנו!!! ב. על הריפוי שמרפא אותנו למרות הקושי!!! ג. ונבכה לו שינקה אותנו בלי ייסורים, אלא רק מתוך הדמעות והחרטה שאנחנו שופכים לפניו בתפילה. ד. שנתחנן שישכים שהאש שנכבש כשבערת בנו אש היצר לעבירה, שזה ישמש כמו אש הגיהנום שמנקה את נשמת האדם.

קמח. אילו האכילנו את המן

להראות שא' המרבה וא' הממעיט כולם מתפרנסים בשווה כי פרנסה מאת ה', וממילא כל גרגירי המן שנשארו התקיים בהם "אכלנו וזוהרנו כדבר ה'", כי "צור משלו אכלנו".

בלקיסות המן שנשאר גרגירים ולא לקחו הכל כי היו צריכים לשער כמה עומר, שהרי מדוד מדויק רק בבית כדברי רש"י, כי כתוב "איש לפי אוכלו" מזה הבינו שישערו בלקיסה, והמדידה תהיה בבית, והמטרה

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קמט. מן – המוציא לחם מן השמים?

האדמה, מי מעיינות ועץ שמייתק מים מרים – ובארה של מרים שנבע מסלע. ויתכן שהקב"ה במדבר רצה להסביר לנו שנבין שהניסים היו הפוך מהטבע.

לחם צומח באדמה אבל המן היה לחם מן השמים, ויש לדון האם ברכו המוציא לחם מן השמים, והנה דווקא המים ששורשם מהעננים שמורידים גשם – קיבלו דרך

קנ. "פסח" מצוות אכילת פסח – לא תתירו ממנו עד בוקר

ואלי כאן טמון גם רמז למן שהיה אסור להשאיר ממנו ליום מחר, כי צריך לבטוח בבורא עולם הזן והמפרנס.

לא תתירו ממנו עד בוקר בין בפסח ראשון ובין בשני – ומפרש החינוך שזה דרך מלוכה לא לדאוג ליום מחרת,

קנא. ואת בתינו הציל הרי רק הבכורים נצלו

והיהודים הודו לה' שמחו כי לא היה גילוי עריות בעם ישראל אפילו בבית אחד, מלבד אחת שנאנסה על ידי המצרי, והיהודים שהיו שקועים במט' שערי טומאה הודו לה' שהציל את בתיהם שלא נכשלו למרות כל שנות העבדות בגילוי עריות, אלא כולם שמרו על קדושת המשפחה, כי ה' נתן להם כוח להציל את בתיהם מפירוק בגלל עריות ח"ו.

ואלי הכוונה שזה לעומת זה התקיים בחדות בליל מכת בכורות, שלא היה כפי ששום בית בישראל, לעומת אצל המצרים שהמשיכו ההריגות גם לאחר חצות, כי התגלו כמה בכורים בבית מחמת גילוי עריות, שבנים נולדו בכורים לאב סודי, והיה קרב בין האבא הכועס לאמא שבגדה בו וכן להיפך, וברגע של מכת בכורות התגלה קלונם של המצרים שהיו מגלי עריות.

קנב. ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים

פשעין – ישעיהו מד' כב' וכתב רש"י מחיתי במצרים, אבל בכל זאת כידוע לאחר שעלו עד נ' שערי קדושה, הם נפלו חזרה לשער הראשון, והיה עליהם להתעלות ב49 ימי העומר בכוחות עצמם, ותחילת כל התעלות זה לברוח מטומאה תכף ומיד, בלי להתעכב רגע.

על פסוק זה כתבתי קודם מאמר בדרך נפלאה בס"ד, וחשבתי על דרך נוספת, מדוע נזכרו להכין בצק צידה לדרך דווקא בליל הסדר ולא הכינו חודש מראש?

ובדרך אחרת, יתכן שהקב"ה רצה ללמד את עם ישראל, שלמרות שנפלו ממט' שערי קדושה חזרה לתחתית בכל זאת יהודים אל יאוש, הקב"ה אוהב אותנו בכל מעב ורועה לקרבנו אליו בכל מעב, ושלא נתייאש חלילה, כי היאוש אם כל חטאת, וכפי שנראה במאמר הסמוך איך הקב"ה הוכיח את אהבתו העצומה והשגחתו הפרטית לכל יהודי באופן אישי דרך המצות.

ויתכן שבהתחלה חשבו להסתמך על חסדי ה' וניסיו, ככתוב "חסד נעורייך לכתך אחרי בארץ לא זרועה" ולכן בהתחלה לא חשבו להכין לצידה לדרך, רק יתכן ובאמצע הלילה לאחר הנפילה ממט' שערי הקדושה, שלכן היו שהוציאו עמם את פסל מיכה ככתוב "הכעיסוני בים סוף", שוב חזרו לדאוג בדרך הטבע למזון במדבר, כראוי לאנשים פשוטים שאינם בדרגות גבוהות, שאין עליהם לסמוך על הנס.

וזכר מים רבים לא יכבו את האהבה עד אשר תחפץ, הקב"ה אוהב אותנו הרבה יותר מאהבת אב ואם את בנס, כי אבי אבות האהבה זה בורא עולם, ואהבת עולם אהבתו לנו.

והקב"ה תוך כדי התעסקותם בבצק להכין צידה לדרך דחף אותם החוצה ממקום הטומאה – בחיפזון, כי כאשר מתעלים תחילה חייב אדם להתנתק בחיפזון ממקום הטומאה בלי חשבונות להתעכב קצת בכדי לסיים וכדו'.

ואכן מהותה מצה שאסור להתעכב עוד קצת, ולמרות שעם ישראל התגזק מטומאתם ככתוב "מחיתי כעב

הוספות חדשות על הגדה של פסח

ולרעד עד סוף כל הדורות, וזה מהות המצה – חג האמונה להאמין שה' אהב אותנו תמיד ולהחזיר לו אהבה תמיד אמן ואמן.

ולכן הבה נחזיר אהבה לבורא עולם שאותנו אהב, ותמיד נרצה ונשתדל לחזור לידיו הפרוסות לנו, שוב אלי בני היקר והחביב, רוצה אני כך, למענך, להיטיב לך

קנג. מצה זו שאנו אוכלים על שום מה

חידוש נפלא זה, התחדש לי כאשר באתי למסור שיעור ביהדות בכיתה ג' בבית ספר "שוב" ראשון לציון, ולא היה לי מה להגיד – דבר שיתאים לרמתם, והתפללתי ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך, והקב"ה ברחמי אכן פתח שערי רחמים ויצא מאמר נפלא זה הורדו לה'.

אז לכל יהודי הייתה השגחה מיוחדת לפי גובהו שמעל ראשו יהיה חוס עצום לאפית המצות, ומראשו למטה היה נעים, וזה השגחה פרטית מדהימה מעל הטבע לכל יהודי ויהודי לפי הגובה שלו. ורק יום אחר כך בסוכות קיבלו את ענני הכבוד.

ובמאמר מוסגר שכתוב על רבי יונתן בן עוזיאל שעוף שפרח מעליו היה נשרף, וזה היה מכח קדושת התורה של רבי יונתן בן עוזיאל, ובוודאי אש זו לא חיממה את התנא הקדוש, ולא הפריעה לו ללמוד בגלל האש והחום, אלא אדרבא זה היה אש קודש אש רוחנית, שהיא חלק מקדושת לימוד התורה של התנא הקדוש.

ואולי השמש שאפתה את המצות מעל ראשי היהודים הייתה שמש צדקה לצדיקים לעתיד לבוא, שהרשעים נשרפים בה ואילו הצדיקים נרפאים בה, כי היא אש בעת כוח רוחני, ויל"ע.

והמסקנה באכילת המצות עלינו לזכור שהקב"ה השתלט על מוחינו, וה' הטוה לב כולם לרצונו יתברך, והקב"ה דאג גם לגשמיות של כל אחד שיחיה לו נעים ופרינל במגז האויר כי הגשמיות של יהודי זה בדרגת חשיבות עצומה אצל הקב"ה שאוהב כל יהודי באופן אישי.

קנד. לפיכך אנחנו חייבים להודות

היצר הרע הבא להפיל אותנו כל הזמן, ערב ובוקר וצהריים.

ואכן ניסים שכאלו – ניסים ברוחניות אנחנו חייבים כל הזמן, כי ניסים כאלו בודאי אינם מורידים מהזכויות.

כמאמר הגמרא סוכה נ"ב בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו ולולי הקב"ה עוזרו אין יכול לו, וכתוב כאן מפורש שבלי ניסים חוד משמעו – אי אפשר להצליח.

כי במלחמת היצר חייבים ניסים כל הזמן, ועל כל מעלה ועליה רוחנית יש להודות לקב"ה על שמעיל אותנו מהיצר הרע ונותן לנו להתעלות ברוחניות.

מהות המצה הוא אחד הניסים הגדולים שהיו לאבותינו במצרים 1. שכולם רק ברגע האחרון ממש, שזה כדי הכנת בצק ובלי להספיק להכניס לתנור – החליטו להכין בצק לאפיה לצידה לדרך (וזה נס שה' השתלט על המוח של 600 אלף משפחות שכולם ברגע אחד יכינו בצק).

2. **אחדות דעות במשפחה** – שכל אישה הסכימה שבעלה יצא מהבית עם בצק על השכם, ולא הייתה אשה שאמרה לבעלה אין מצב שככה אתה יוצא מהבית!! איזה בושות – הרי לא היה פלאפונים להתקשר ולהודיע ואף אחד לא היה מתואם, וגם היה אסור לצאת מהבית.

3. מצד אחד היה נעים אותו יום בחודש האביב **כדברי רש"י** – לא חם ולא קר, ומצד שני היה חום עצום לאפות את הבצק על הראש מכוח השמש שיקדה על ראשם, **כדברי התרגום יונתן בן עוזיאל**, ולזה צריך חום עצום של 80 מעלות אם לא הרבה יותר.

בפרשת אמור כתבתי שבתפילת "מודים" אומרים "על ניסוך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך ערב ובוקר וצהריים (בתפילות שחרית מנחה וערבית)".

וזהו ניסים מפתחים מהזכויות, ואם כן אולי לפחות גם נזכיר בתפילה את הנקודה הזאת – שהלוואי ולא נזדקק לניסים שמפתחים מהזכויות??

וכתבת לתרץ, שהניסים המזכרים במודים זה לא (רק) ניסים בגשמיות, אלא הכוונה לניסים ברוחניות, שאנחנו מודים לבורא עולם על שאנחנו מצליחים להתגבר על

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קנה. "ואותנו הוציא משם, למען הביא אותנו"

לפני ביאת המשיח, על תפקיד אליהו הנביא "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", ופירש רש"י שבדרכי אהבה הבנים יחזירו בתשובה את ההורים וכן ההורים יחזירו בתשובה את הילדים.

ומה תפקיד אליהו בעניין? שהוא ישכנע ואולי גם ילמד את הבנים וההורים איך לשכנע בדרכי אהבה את בן משפחתם לחזרה בתשובה.

בסיום ההגדה לפני הסעודה, כתוב "ואותנו הוציא משם, למען הביא אותנו", כאן האבא כולל את כולם, את כל ה-4 בנים.

כ בעזרת ה' יפעל בעזרה נכונה ובכך הוא יצליח לקרב את כל ה-4 בנים לעבודת ה', ואכן יזכו כל ה-4 הבנים, לחיות צדיקים וראויים לצאת ממצרים ולהגיע לארץ ישראל, וזה גם כלול בבשורה הטובה שהוטבה לנו בסוף מלאכי

קנו. חייב אדם לראות עצמו כאילו יצא ממצרים – כך הרגיש יתרו לאחר שסיפר לו משה

הצילו מיד מצרים, ויאמר יתרו ברוך ה' – יתרו בזכות הסיפור הרגיש כאילו הוא עצמו יצא ממצרים

מלהיות כעבדי פרעה שקיבלו מכות ועונשים, ולכן הייתה לו שמחה כפולה ומכופלת מכל הכיוונים, שהתעוררה לו חוקא במדבר על ידי סיפור משה והמחששתו, וע"כ הוא בירך בשם ומלכות.

ולכן הוא זכה להקדים את עם ישראל בברכה זו, כי אחרי ההמחשה שמחשתו הייתה כפולה משלהם, וגם שמח מאוד כי הוא הראשון שקיים בשלימות את החיוב לראות עצמו כאילו יצא ממצרים בשלימות,

וגם יתרו שמח מאוד, כי הוא זיכה את משה בסיפור יציאת מצרים בשלימות עוד יותר ממה שקיים עם בניו, וכאמור. אומנם בסגנון הזה כבר מצאנו אצל שם מלך שלם – מלכי צדק, שאמר "ברוך קל עלינו קונת שמים וארץ".

ללמדנו, שהמתאמץ לקיים מצווה בשלימות, שמכל הכיוונים יחיה שלימות, הוא מסוגל לזכות ולחדש חידוש טוב בעולם.

ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים

עוד יש להבין מה הכוונה שמשח סיפר ליתרו, הרי יתרו שמע את כל הניסים ולכן בא, כי הניסים היו מפורסמים בכל העולם כפי שאמר הקב"ה "למען ספר שמי בכל הארץ", אז מה שייך שמשח יספר לו מה שכבר שמע וידע??? וכי לזה יקרה סיפור???

ובפרט שיתרו ידע יותר ממשח רבינו, כי ידע גם את התוכניות של פרעה, אז מה הצליח משה לחדש ולהוסיף ליתרו??? **ויתכן שבכל זאת חסרו ליתרו פרטים ולכן עדיין שייך שמשח סיפר ליתרו.**

במדבר ילקוט שמעוני תחילת יתרו כתוב שיתרו זכה לומר ראשון "ברוך השם" עוד לפני שעם ישראל זכה לומר כן, ולמה זכה יתרו בכך???

וגם יש לתמוה, הרי יתרו כבר שמע את ניסי ה' שעשה לעם ישראל עוד בהיותו במדיין, אם כן למה נזכר רק עכשיו להודות על הניסים ולומר "ברוך ה'???"

ועוד קשה איך אמר ברכה בשם ומלכות על ניסים של עם ישראל??? הרי האומר ברכת הגומל על ניסי אחרים יאמר את הברכה בלי שם ומלכות, ורק אם הוא שמח מאוד בשמחת חברו או יכול לברך בשם ומלכות – שולחן ערוך או"ח ר"ט ד' על פי חס"ז שם.

אלא כאמור יתרו זכה להמחשה והרגיש בעצמו כאילו הוא עצמו יצא ממצרים, וגם שמח כאמור שהוא עצמו ניצול

בפסוק הבא כתוב "ויחד יתרו על כל הטובה" ופירש הגר"ז ש"כל" הכוונה גם תוכניות פרעה שלא באו לכלל ביצוע, ויתרו שהיה מיועצי פרעה בעת הגזירות שמע וידע גם מה שעם ישראל לא ידעו, וזה הכוונה "על כל".

אבל בפסוק שלנו משה סיפר ליתרו, ומשה לכאורה לא ידע את תוכניות פרעה, ואדרבא כשגדל כנסיך בביתו בא לבקש ממנו חופש בשבת לטובת העבדים ויתכן שאז סבר שפרעה לא שונא כ"כ את היהודים, ואם כן יש לברר מה הכוונה "ויספר את כל"??

הוספות חדשות על הגדה של פסח

אבל יש כאן יותר מכך, היה כאן לימוד בבית מדרש לתלמידים ללמד את עם ישראל ולזרזות אך החובה עלינו לקיים מצוות סיפור יציאת מצרים, "בהמחשה" עד כדי שיגיעו לתחושה "לראות את עצמו, כאילו הוא יצא ממצרים", ואם תרגיש כאילו יצאת מצרים תחדש חידושים יפים בפסח.

ויחד יתרו

העונשים הקשים שקיבלו פרעה ועבדיו, בכך שקיבל החלטה וברח ממצרים, שאפילו איוב ששחק גם הוא נידון בייסורים קשים, וחוסיו שלכן כתוב "הטובה אשר עשה ה' לישראל, אשר העילו מיד מצרים", שיתרו הודה לה' שהעיל אותו "העילו" שהוא יתרו ניצול מעונשי מצרים.

ונראה שמחמשהב על עונשי מצרים שהיה מקבל אילו לא ברח, נעשה גופו חידודין חידודין, והיות וברח וניצול לכן בשמחה אמר "ברוך השם", ולכן גם הודה על "כל" הטובה וכונתו לטובה הכפולה וכאמור.

ויתרו קיים בשלימות מצוות סיפור יציאת מצרים, כי הרגיש גם כאילו הוא היה מעבדי פרעה שקבלו את המכות, וגם כאילו הוא עם כל החידודים יצא ממצרים, וכך זיכה את משה רבינו המספר, כי יתרו בזכות סיפורו של משה המחיש לעצמו וחש בכל צורה וכיוון כגון ומחודי את סיפור יציאת מצרים.

יחנק שמה רבינו המחיש ליתרו את סיפור יציאת מצרים, ולכן זה סיפור אמתי שלא היה מוכר קודם ליתרו, וזה הכוונה "ויספר את כל" שיתרו ירגיש כאילו הוא יצא ממצרים, ולכן משה רבינו נכנס לאהלה וכפי שכתב התרגום יונתן "בית אולפנא" – בית מדרש!!! כי זה לא היה סתם סיפור, אלא סיפור של חיזוק באמונה ובהשגחה,

כתב רש"י: הסבר ראשון ויחד יתרו הכוונה ששמח יתרו, הסבר שני ויחד יתרו שנעשה בשרו חידודין חידודין – התחלה מצער וכאב חזק, כי גר מצטער על צער הגויים, והנה בפסוק זה ובפסוק הבא כתוב כך: "ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל אשר העילו מיד מצרים, ויאמר יתרו ברוך ה' אשר העיל אתכם", והנה אם יתרו שמח מתאים שאמר "ברוך השם" מתוך שמחה ששמח על הניסים, אבל אם הכוונה שהצטער עד כדי כך שנעשה בשרו חידודין חידודין אז למה אמר "ברוך ה'!!?"

ולפי האמור קודם זה מובן, שמה רבינו סיפר בהמחשה ליתרו את ניסי מצרים, ואכן יתרו הרגיש כאילו הוא עצמו ממש יצא ממצרים, אבל לא רק את זה הרגיש יתרו! הוא מרוב המחשה הוא קיבל עצמורת וחלילה וכאב כאילו הוא היה מצרי עבד של פרעה, ומה הקשר??

ונראה כפי שכתב המחרי"ל דסקין, שיתרו קלט איזה נס קרה לו שלמרות שהיה בין 3 היועצים של פרעה הוא ניצול מכל

קנו. ונודה לך שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשנו:

מתי אמרו שירה על יציאת מצרים – והקשר ל 8 חוטי ציעית

ואלי כמו ששמונה חוטי הציעית פרודים הם, אבל בכל זאת הם אחד כי בשורשם הם קשורים ומחברים ככנף אחד, כך גם למרות שיש 8 ימים מהתחלת יציאת מצרים שמתבטא בשחיטת הפסח למרות שהוא אלוהי מצרים, וזה מבטא בהחלט חירות עם ישראל מעול המצרים, ועד הסוף שהיה לאחר 8 ימים בעת קריעת ים סוף.

בכל זאת כל ה 8 ימים מתחברים הם כאחד, דהיינו יציאת מצרים אחת ארוכה שמשכה 8 ימים שבסיומה עם ישראל אמרו שירה על יציאת מצרים בכללותה.

ואכן עם ישראל הקפיד לדורות לומר הלל כמה פעמים בעת הקרבת קורבן פסח בבית המקדש, בכדי לומר שירה מתחילת הגאולה ולא רק בסיומה, למרות שכל הגאולה אחת היא, בכל זאת אנחנו שמחים להודות מתחילה ועד סוף, ועיין מה שכתבתי בפרשת עקב על חשיבות השירה.

כתב רש"י ששמונה החוטים שבעיצת הם כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים.

והרבינו בחיי מקשה שהרי ביום שביעי לצאתם ממצרים היה קריעת ים סוף, ואין כתב רש"י שמונה ימים מיציאת מצרים אמרו שירה?? ולכן מסביר הרבינו בחיי שהכוונה מעת שחיטת הפסח שהיה ביום יד' כך יוצא שמונה ימים עד שאמרו שירה על ים סוף.

ובעצם קשה מדוע נחשיב את יציאת מצרים מעת שחיטת הפסח?? ובכלל מה הקשר בין 8 ימים מיציאת מצרים עד שאמרו שירה על ים סוף לשמונה חוטי הציעית??

ומשמע מרש"י משמע כביכול שיש כביכול הקפדה על שהתעכבו עם ישראל 8 ימים עד שאמרו שירה, ואם כן לתקן את העיקוב הזה כביכול באו 8 חוטי הציעית לתקן.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

שהמצרים היא ערוות כל הארץ, ולכן ההזדמנות הטובה לעם ישראל לומר שירה הייתה על הים כשמתו המצרים, וכמובן כאשר הושלם סכנת מצרים לנצח.

זכר בנית הצדקת אסתר אלבו מאשדוד טענה בחוכמתה, שאולי עם ישראל במצרים לא אמרו שירה בעת שחיטת קורבן פסח, כי לא רצו לומר שירה לה' בארץ טמאה

חידוש עצום שהתחדש בס"ד בחתונת בני בכורי

קנח. מדוע חזקיהו לא אמר שירה?? ומאות שירה

המן, בכל זאת בבאר הייתה הנאתן מושלמת לכן כולם אמרו שירה ביחד ובשמחה.

לכן סבר חזקיהו שאי אפשר לומר שירה על הנס הגדול שמתו כל חיילי צבא סנחריב, כי כדברי הגמרא **סנחריב** מ' באותה תקופה היה מתנגד גדול לדרכו של חזקיהו, ששמו היה שבנא והוא היה ראש ישיבה גדול יותר מחזקיהו, שלחזקיהו היה 11 אלף תלמידים ולשבנא היה 13 אלף, וחזקיהו פחד שמא הקב"ה ילך לפי הרוב וישמיד את עם ישראל, ענה לו הקב"ה **קשר רשעים אינו מן המניין**, שאינם נחשבים לעם ישראל, ורק חזקיהו ותלמידיו הצדיקים הם בלבד נחשבים עם ישראל,

והיות ובשירה צריך שכל עם ישראל יגידו שירה בשמחה מתוך שייכות לטובה בשלימות, עד כדי כך שאפילו הרשעים יהיו חלק מהנאת ושמחת הנס שגם הם יאמרו שירה בשלימות ההנאה, אם כן סבר חזקיהו שעל נס מות צבא סנחריב שהיה לעירו של שבנא הרשע שרצה להתחבר לסנחריב, לא יהיה שלימות עם ישראל כולל הרשעים שיאמרו שירה בשלימות, לכן נמנע חזקיהו מלומר שירה.

אך טענת הקב"ה שהרי מה שזכה חזקיהו לנס העצום, זה בגלל שהקב"ה החשיב רק את עדתו הצדיקים לעם ישראל כך שלא היה רוב רשעים בעם ישראל, ואם כן כאשר כל עם ישראל צדיקים ממילא המשיח צריך להגיע, כי עם ישראל הגיע לשלימות, ויתכן לפי זה שרק בגלל טענת חזקיהו בכך שלא אמר שירה כי התעקש לכלול ולהחשיב גם את רשעי ישראל בעניין אמירת השירה, לכן גרם בכך שאין רוב עם ישראל צדיקים ולכן עם ישראל לא ראויים לגאולה השלימה ויל"ע.

זכרון ה' הטוב והמטיב בחתונת בני בכורי הגיעו לשמחתי ממרחק – מצפון הארץ שני ידידי אמת ותיקים ר' חגן סיבני שיחי' ור' שמשון נקאש זצ"ל, ובזמן קט פנוי אמרתי להם את החידוש הזה, כי הרגשתי בחתונה שלימות עם ישראל, כיוון שראיתי שהגיעו מכל חלקי עם ישראל מכל סוגיו ועורותיו ממש, ומכל חלקי הארץ וגם מחו"ל, והשמחה הייתה עצומה ביותר, ומתוך השמחה התחדש לי חידוש עצום מתוך היסוד של החידוש הקודם, והודו לה' שגם בתוך שמחת נישואי בני עזרני ה' לחדש חידוש עצום בס"ד.

שמפוטסם דברי הגמרא **סנחריב** צד' שחזקיהו מלך יהודה היה ראוי להיות משיח ה', אומנם כאשר נעשה לחזקיהו הנס העצום שכל צבא סנחריב העצום מת בשומעם את שירת המלאכים בליל פסח, וחזקיהו למרות הנס העצום לא אמר שירה ולכן עם ישראל הפסיד את ביאת המשיח, ולמרות שהארץ וכו' אמרו לה' שאנחנו נאמר שירה במקום חזקיהו, בכל זאת הקב"ה לא הסכים לתמורה, ולכן משיח לא בא באותה הזדמנות חזקה ועצומה.

ויש לשאול א. מדוע חזקיהו הצדיק מלך יהודה שכבר אמר שירה על מה שנרפא מחולייו שכמעט מת ממנה, מדוע אכן נמנע לומר שירה על הנס העצום שאירע לעם ישראל?? ב. מדוע הקפיד הקב"ה עד כדי כך ולא הביא את המשיח אך ורק בגלל שחזקיהו לא אמר שירה על הנס??

זכרא, שהיות ושירה על נס של עם ישראל זה כדוגמת השירה שהייתה בים סוף ועל הבאר, ששרו כל עם ישראל כולם בשלימות, אפילו הרשעים כדתן ואבירם וכמו הרשעים שנפלטו מהענן והרשעים שהתבזו בליקטת

אומנם יתכן שזכה חזקיהו שהגאולה השלימה תהיה שכל עם ישראל גם הרשעים יגאלו כי יבוא אליהו והמשיח ויחזירו בתשובה שלימה את כל עם ישראל כך שיתמו חטאים ולא חוטאים, ולא יהיו יותר חטאים בעם ישראל, ואזי נזכה בקרוב ל"ברכי נפשי את ה' הללו קה", בברכה ובשירה חדשה יחד עם כל עם ישראל כולו, "כי לא ידח ממנו נידח" אמן ואמן.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קנט. ההלל לפני הסעודה מסתיים אחרי בצאת ישראל הים ראה וינוס, וכל כך למה?

שפת הים נחזה דעתם, ולפ"ז יתכן, שהיות ובמזמור בצאת ישראל המדבר על קריעת ים סוף, בזה מסתיים ההסבר על מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, שהיהודים פעלו מתוך לחץ, ואכן הלחץ ממצרים הסתיים להם רק בקריעת ים סוף.

ונראה א. ללמדנו שהסעודה זה חלק מעבודת ה' שאינה הפסק בהלל הממשיך אחרי הסעודה. ב. שזה ממחיש את חידוש הגאון רבי אריה לייב צונץ זצ"ל בברכת השיר שכתב שהטעם שאוכלים מצה 7 ימים כי רק בקריעת ים סוף הסתיים היציאה, כי רק אז ראו שהמצרים מתים על

קס. "הלל" מה פשר השאלה וכפילותה מה לך הים כי תנוס?? ההרים רקדו כאלים גבעות כבני צאן??

והיות וההרים זה רמז לאבות הקדושים והגבעות זה רמז לאימהות הקדושות כמובא במדרש ויקרא לוי ו' על הפסוק "כי ההרים ימשו והגבעות תמוטינה", ויתכן שהם קפצו משמחה כאשר ראו את קריעת ים סוף, ואת היראת שמים של כלל עם ישראל - בני צאן (שעם ישראל מכונים בתנ"ך צאן קדשים), והחזווק באמונה בה' ובמשה עבדו, כי איזה אבא לא קופץ בשמחה שיוצאי חלצו מתחברים בעוצמה לה'.

מטרת השאלה וכפילותה היא לחזק את העוצמה של יראת שמים, שנדע שיראת שמים של יהודי משנה את הטבע. כי אכן עם ישראל בים סוף קיבלו יראת שמים ככתוב "ויראו העם את ה'".

אז בדרך נוספת נכפל הדבר בכדי שיהודי ישאל את עצמו אם הים בורח ואכן מזדעזעת מפני הקב"ה אם כן איפה אני? איפה היראת שמים שלי לברוח מעבירה!!

קסא. למה בברכת המזון לאחר הזכרת יציאת מצרים הוקדם ברית לתורה?

עם לימוד התורה זה עיקר מטרת יציאה ממצרים. לכן בק"ש אומרים "ולא תתורו אחרי עיניכם" והמשך "אני ה' אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", דהיינו לשם זה, והם הברכה לשפע בגשמיים ובריאות וחיים טובים, ככתוב בהמשך "ועל חיים חן וחסד שחוננתנו ועל אכילת מזון בכל עת".

בברכת המזון מתוך שמחה ותלהבות התחדש לי זאת, שכתוב שם "ועל שהוצאתנו מארץ מצרים", מה המשך?? תורה??? שבת??? לא!!! אלא "ועל בריתך שחתמת בבשרנו", ורק אחר כך "ועל תורתך שלימדת אותנו", וכל כך למה?? כי שמירת הברית זה קודם לתורה וזה כולל מאוד במושג "ראשית חכמה יראת השם", וביחוד

בתעלותה צדיקים, שמירת הברית והעניינים, זה הבסיס להכל, בסיס לתורה, בסיס לחיים, בסיס לחן, בסיס לפרנסה, אז הנה לכם סגולה לכל משאלות הלב ולחיים טובים ארוכים ושמחה ושלוש אמן ואמן.

וחוסוף לי ידיו הצדיק גבריאל בכור שיחי' שגם הוא התבונן בברכת המזון בנוסח ספרדי, ושם כתוב "ברית ותורה חיים ומזון" והתחדש לו שכמו שחייבים מזון בשביל להמשיך לחיות, כך חייבים תורה בכדי לשמור על ברית קודש כפי שכתוב בגמרא סוכה נב' אם פגע בך מנובל זה משכחו לבית המדרש וכן בגמרא קידושין ל' חקודש ברוך הוא אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, וכן להיפך שכמו שחיים עוזרים שיחיה כוח לחשיג מזון, כך שמירת הברית עוזר לנו לחדש חידושי תורה ולהתקדש עוד יותר בלימוד התורה.

קסב. "הלל", שבשפלנו זכר לנו

עורר אותנו ומעורר אותנו שוב ושוב לתשובה שלימה, "כי לעולם חסדו", איזה חסד נפלא אין מילים לתאר, רק אב אוהב ורחמן לא מתייאש מבנו בשום מצב.

וגם על זה אנחנו מודים בתהילים ובתפילה "שבשפלנו זכר לנו", שכשהיינו שפלים בשיא הטומאה עמוק עמוק רחמנא ליצלן, בכל זאת בורא עולם ברחמי העצומים,

הוספות חדשות על הגדה של פסח

להתרחק מהחטא וסביבתו, זה נס עצום שאין כדוגמתו. אשרי הדור שרואים ניסים גלויים אלו, ואשרי מי שזכה להיות כלול הוא ובניו בנס גלוי זה עד עולם.

ובעצם כל פרק זה שהסתיים בפסוק "הנסתרות לה' אלקינו", התחיל בפסוקים המתארים אדם שנכשל בראיה אסורה ובמחשבה רעה: "ותראו את שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמחם, פן יש בכס איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלקינו ללכת לעבד את אלקי הגוים החסם פן יש בכס שרש פרה ראש ולענה".

שאדם זה ראה מראה טמא, וברגע הראשון הוא אכן ראה אותה כשקץ וגועל נפש, רק שאת הראיה הזו הוא לא מחק מיד, ומכאן טעותו והמכשול וההרס שלו!!!

שהיות ולא מחק מזיכרונו ראייה אסורה זו, אזי היצר הרע השתלט עליה והפך אותה לשרש פרה ראש ולענה, שהרעיל את המוח שבראש, והרעיל כשורש מתפשט מנקודה קטנה – "ראיה קלה" להשתלטות על כל הראש, ולשריר ענק בלב וברגש, ומעוות לו את החשיבה לחשיבה מעוותת, שכך הוא מתיר לעצמו כל עבירות שבתורה, כמו הרעיון שאם אדם חוזר ושונה על עבירה היא הופכת לו להיות רח"ל.

"ויפרקנו מערנו", שבורא עולם פירק או פרק מעלינו את היצר הרע הצורך שלנו, שהבורא שחרר אותנו מעולו, ממה שבטמטום הלב והמח שיעבדנו את נפשנו בטומאה כעבדים ליצר הרע, "כי לעולם חסדו", אבא יקר, תודה רבה רבה שקרעת את כל החבלים שקשרו אותנו ליצר הרע.

"נתן לחם לכל בשר", אחרי שאדם משתחרר מהיצר הרע ועובד את ה' יתברך, אזי בורא עולם נותן שפע לחם לכל בשר, ולמי??? שיש לו לב בשר ולא לב אבן, כי לעולם חסדו אמן ואמן.

הודו לקל השמים, שאנחנו רוצים בעיקר רוחניות ולהודות לקל השמים, שיהיה שפע רוחניות ובלי דאגות של פרנסה וחובות, כי לעולם חסדו אמן ואמן.

וזאמת הניתנת להיאמר, שהיום הנס הגלוי שיש יהודים יראי ה', זה נס עוד יותר גלוי!!! כי היום בגלל המכשירים האלקטרוניים כמחשב והטלפונים המתקדמים וכו', היצר הרע זמין יותר מפעם, ובקלות אדם עלול להיכשל בחטאים הגרועים ביותר.

ובכל זאת שמך לא שכחנו, יש ציבור עצום בקהילות עם ישראל כן ירבו שנלחמים בכל כוחם לא להיכשל בשום חטא ושום ראייה אסורה, ושמים לעצמם סייגים וגדרות

קסג. "הלל" לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו: ולעוג מלך הבשן. כי לעולם חסדו:

ויחנן שמשוה סבר שבמקום שירה הוא ימסור את פלפול התורה וע' פנים לתורה בע' לשון, שעוצמתם תשווה לשירה עכ"פ שידחה לתקופת דוד בלי שיהווה קטרוג על משה שלא אמר שירה ע"ז כפי שהיה קטרוג על חזקיהו שלא אמר שירה על נס מות צבא סנחריב.

כתוב במדרש תנאים ששלכן כתוב במזמור זה כי לעולם חסדו בנפרד על סיחון וגם על עוג בנפרד, כי משה רבינו היה אמור לומר שירה כפולה על ניצחון העצום על סיחון ועוג, ומשה רבינו לא עשה זאת, ורק דוד המלך אמר שירה על זה.

קסד. "הלל" ברוכים אתם לה' עושה שמים וארץ

וישהחורים יתחזקו ביראת שמים, וישפיעו יראת שמים על בניהם.

וברוכים תהיו כמו הברכה שניתנה לשמים והארץ, שכתוב "הוא ציווה ויהי הוא ציווה ויעמדו" שהשמים היו רופפים אבל בגערת ה' התייבשו ונעמדו השמים ועומדים יציבים לעולם. כך שנזכה ליראת שמים טהורה עומדת לעד, כמו השמים והארץ.

בהלל אומרים ברוכים אתם לה' עושה שמים וארץ ועריך להבין, מה ענין להזכיר ברכה ולהזכיר שה' עושה שמים וארץ?

ויחנן כפי שכתבתי שהבקשה ש"יוסף ה' עליכם, עליכם ועל בניכם", הכוונה שה' יוסיף לנו יראת שמים, ליראי ה' הקטנים ביראת שמים והגדולים ביראה, שנתעלה ונוסיף ביראת שמים.

הוספות חדשות על הגדה של פסח

קסה. ויהי בחצי הלילה – ויחלק עליהם לילה

תלמידי היקר שלוט רשע הוא ונשאר רשע, איך משווים נס עברו לנס לעם ישראל עם ה' הצדיקים שהלכו אחרי ה' באהבה?

ויתכן שהיות ויצא משיח בן דוד מרות המואביה שיצאה מלוט לכן שווה נס הצלת לוט לנס יציאת מצרים, כי הגאולה שלימה הייתה תלויה בנס זה שיצא ממנו משיח.

פועלים אוטומטית כעברים נכנעים וכרובוטים של היצר, נתלש בכוח ממקום הניסיון ונתחזק לברוח מיד מהסכנה, ונוכח שהחזיקו שלנו הוא עוצמתי וגם אני באמת הפכתי סוף סוף לאדם חרש קדוש וטהור אמן ואמן.

קסו. זועמו סדומים ולהטו באש בפסח. חלץ לוט מהם

וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת ה' מן השמים: – וחתחדש בשלום זכר

באשדוד, הרי בתהילים סח' כתוב שה' המטיר לנו מן וכן המטיר לנו עופות – שלו מן השמים, ומוכח שלא כל מטר זה גשם וא"כ מה מקורו של רש"י ע"פ ההסבר הקודם??? ותירצתי שיתכן ומטר הכוונה דבר חיובי, כמו גשם מן ושלו, ואילו אש וגופרית זה שלילי ועל שלילי לא יכתב מטר אלא ויתן או וזורר וכו' ויל"ע.

כתב רש"י כל הלילה שהיה ליל פסח משמש לנס, חצי אברהם ניצול להצלת לוט מנמרוד והמלכים אשר עמו, וחצי השני ליציאת מצרים.

ונשאלת השאלה ותודה לתלמידי היקר נתאו ויחאל נ"ו משוכו ראשון לציון, איך משווים את ניצול הנסים, הצלת לוט לעומת נס הצלת כל עם ישראל ביציאת מצרים, וכי יש משקל זה לעומת זה? בפרט כפי שהדגיש

כתב רש"י תחילה ירד גשם אולי יחזרו בתשובה כמו במבול ואחרי זה זה נהפך לאש וגופרית, ומבאר השפתי חכמים בכונת רש"י, שהרי מטר זה רק גשם ולכן כאשר כתוב "וזה המטיר" זה מוכיח שתחילה ירד גשם וממילא רק אחרי זה היה גפרית ואש, ועל הסבר זה שאלני הרה"ג גבריאל אלטמן שליט"א מראשי ישיבת עטרת צבי

תפילת אברהם על סדום

מצאנו שאברהם התפלל על לוט ומשפחתו, אלא הם ניצלו בלי תפילת אברהם.

ואולי יש בתפילה גם מושג לדון עם ה' האם כדאי או לא כדאי, מגיע או לא מגיע, ויש זכות או אין זכות, "למען, אלוקים חיים", וכמובן להזכיר את הזכויות. וכפי שמצאנו שחזקיהו בעת שנטה למות ממחלתו התפלל מעומק לבו, ובתפילתו טען שמגיע לו הצלה בזכות מעשיו הטובים, וכמו ויפלא פנחס שזה תפילה ברטת ו' ומלמד שעשה פלילות עם קונו בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבונו של עולם על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף סנהדרין מדי, וכן יחושע בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבונו של עולם על אלו תיהרג רובה של סנהדרין.

ואולי תפילה לרחמים לא מגיע לסדום ולאנשי המבול, ורק צדיק גמור מגן על אנשי מקומו, אבל לוט שלא היה צדיק גמור אינו ראוי לרחמים ולא להגן בפחות מ'. **ואולי** נח הוא חי"א שדרש עצמו לגנאי שאינו צדיק גמור לעומת אברהם לכן אין ראוי להגן על דורו בפחות מ' אפי' בתפילה, ואולי לכן הקפידו עליו כדברי חזקיהו שמי המבול נקראים על שמו, כי לא היה לו לנחוג ענווה כשיש צורך בהצלת הדור.

שאלני החברותא הרב אלדר נתנון שליט"א, מדוע אברהם לא טען על פחות מעשרה צדיקים בסדום, ואם תאמר כי במבול לא היו לנח עשרה צדיקים ולכן לא הצילו את בני דורם, א. שם היה מדובר להציל את כל העולם, וכאן רק עיר אחת. ב. שם לא התפללו אבל כאן אברהם גם התפלל, ואולי בכוח התפילה גם פחות מעשרה צדיקים זה מועיל ומגן, ויש לי ראייה לדבריו, כי הנה משה אמר למרגלים היש בה עין וכתב רש"י צדיק – איוב המגן עליהם, ורואים שאפילו צדיק אחד עוזר?? ועל זה לא הייתה בידי תשובה!!!

אומנם כעבור שנה כשראיתי שאלה זו בספר "חן השולחן" מהגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א התעמקתי בעניין, שהנה בעצם צריך עיון איזה תפילה התפלל אברהם אבינו על אנשי סדום, והלוא הוא כביכול דן במשפט עם הקב"ה שלהרוג את אנשי העיר כשיש 10 צדיקים בעיר זה לא ראוי לשופט יישר וכ"ש לא מתאים לבורא עולם שופט כל הארץ לנהוג כן??

ואכן ברגע שהוכיח לו הקב"ה שאין אפילו בעיר אחת 10 צדיקים מיד פרש אברהם כי הוכרע הדין, ואפילו לא